

VII.
ULUSLARARASI
EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU
ÖZET BİLDİRİ KİTABI

03-05 Kasım 2016
KKTC / Girne

Prof. Dr. OĞUZ SERİN
LAÜ E. F. Dekanı - EYFOR Eş Başkanı

AHMET ARSLAN
KKTC TÖDER Başkanı - EYFOR Eş Başkanı

Dr. ADEM ÇİLEK
EYUDER Başkanı - EYFOR Eş Başkanı

Prof. Dr. M. ALI YÜKSELEN
Lefke Avrupa Üniversitesi Rektörü

**Doç. Dr. M. HİLMİ
COLAKOĞLU**
T.C. MEB Müsteşar Yardımcısı

Dr. ÖZDEMİR BEROVA
KKTC Milli Eğitim Bakanı

(Tensip buyurdukları takdirde)

İSMET YILMAZ
T.C. Milli Eğitim Bakanı

PANEL -1 : Eğitimde Politika ve Güncel Uygulamalar

Prof. Dr. YÜKSEL KAVAK
Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. AYHAN AYDIN
Osmangazi Üniversitesi

Prof. Dr. İRFAN ERDOĞAN
İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. SADEGÜL A. ALTUN
Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. MEHMET CAĞLAR
Yıldođu Üniversitesi - CTP Milletvekili

PANEL -II : Meslek Olarak Öğretmenlik

Prof. Dr. NİYAZI CAN
Kahramanmaraş Sıttı İnanım Üniversitesi

Prof. Dr. HAYATI AKÇOL
Gazi Üniversitesi

Dr. HALPA AYDINÇÖZÜ
MEB İnsan Kaynakları Genel Müdüğü

Doc. Dr. SEMİH AKTEKİN
MEB Öğretmen Y. G. Genel Müdüğü

PANEL -III : Her Çocuk Nasıl Başarabilir : ABD'deki Uygulamalar

Prof. Dr. MUSTAFA ÖZCAN
MEF Üniversitesi

Prof. Dr. TODD ALLEN PRICE
National Louis University

Prof. Dr. Carlos ORNELAS
Metropolitan Autonomous University

PANEL -IV : Türk Eğitim Sisteminde Sorunlar ve Yönelim

Prof. Dr. SERVET ÖZDEMİR
Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. HASAN SİMSEK
İstanbul Kültür Üniversitesi

Prof. Dr. MUHTİN ACAR
Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. CEMİL YÜCEL
Osmangazi Üniversitesi

Prof. Dr. H. İBRAHİM YALIN
Gazi Üniversitesi

PANEL -V : Deneyimler, Düşünceler, Öneriler

Prof. Dr. AYTAÇ CAĞKALIN
Hacettepe Üniversitesi (E)

HARUN FATMA
KTC Eğitim Müşaviri

NİHAT BÜYÜKBAS
ATAM Başkan Yardımcısı

BİLAL Y. CANDIRLIOĐLU
Kayseri İİ Milli Eğitim Müdüğü

ATÖLYE ÇALIŞMASI

Uygulamalı Eğitim :

Eğitimde Sinerji Yaratmak

AÇIK OTURUM

MODERATÖR

MÜGE ARDA
TGRT Haber

KATILIMCILAR

**Doç. Dr. M. HİLMİ
COLAKOĞLU**
T.C. MEB Müsteşar Yardımcısı

ECE KARABONCUK
TV 360

Dr. ÖZGÜR BOLAT
Hürriyet Gazetesi

Dr. ADEM CİLEK
EYUDER Başkanı - EYFOR Eş Başkanı

KONFERANS -I :

Prof. Dr. FEYZİ ULUĞ
TODAE

**Ekip Olmanın Dinamiği:
Hangisiyiz, Ekip mi?, Grup mu?**

KONFERANS -II : Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri

Prof. Dr. ABDURRAHMAN
TANRIÖĞEN
Pamukkale Üniversitesi

Oturum Başkanı

Türk Eğitim Sistemi

Prof. Dr. HİKMET ALİZADE
Bakü Devlet Üniversitesi

**Azerbaycan Eğitiminde
Tahayyül Okul Merhalesi**

Doc. Dr. MASOUMEH DAEI
Bakü Devlet Üniversitesi

İran'ın Eğitim Sistemi (1906-2016)

Yrd. Doc. Dr. SEYFİ ÖZGÜZEL
Akdeniz Üniversitesi

Hollanda Eğitim Sistemi

KONFERANS -III :

Prof. Dr. MÜNEVVER ÇETİN
Marmara Üniversitesi

Öğrenen Okul Stratejileri

EYFOR

VII. EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU

www.eyfor.org

ULUSLARARASI EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU

3-5 Kasım 2016
Lefke Avrupa Üniversitesi / KKTC

EYFOR-VII ULUSLARARASI EĞİTİM YÖNETİMİ FORUMU PROGRAMI

03 KASIM 2016 - PERŞEMBE

09.00-09.30

KAYIT

09.30-10.30

AÇILIŞ

Müzik Dinletisi

PROTOKOL KONUŞMALARI

(Premier 1)

Prof. Dr. Oğuz SERİN - EYFOR VII Eş Başkanı
Ahmet ARSLAN - KKTC TÖDER Başkanı
Dr. Adem ÇİLEK - EYUDER Başkanı - EYFOR VII Eş Başkanı
Prof. Dr. Mehmet Ali YÜKSELEN - LAÜ Rektörü
Doç. Dr. Mustafa Hilmi ÇOLAKOĞLU - TC MEB Müsteşar Yard.
Dr. Özdemir BEROVA - KKTC Milli Eğitim Bakanı
İsmet YILMAZ - TC Milli Eğitim Bakanı (*Tensip Buyurdıkları Takdirde*)

10.30-11.00

Kahve Arası

11.00-12.15

PANEL - I Eğitimde Politika ve Güncel Uygulamalar

(Premier 1)

Başkan : Prof. Dr. Yüksel KAVAK - Hacettepe Üniversitesi
Panelistler : Prof. Dr. Mehmet ÇAĞLAR - Yakın Doğu Üniversitesi / CTP Milletvekili
Prof. Dr. Sadegül AKBABA - Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan AYDIN - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN - İstanbul Üniversitesi (E. TTKB Başkanı)

12.15-13.30

ÖĞLE YEMEĞİ

13.30-14.30

KONFERANS - I Ekip Olmanın Dinamiği: Hangisiyiz, Ekip mi?, Grup mu? (Workshop 1)

Prof. Dr. Feyzi ULUĞ - TODAİE Öğretim Üyesi

13.30-14.45

PARALEL OTURUMLAR - I

OTURUM - 1

(Workshop 2)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nergüz BULUT SERİN

Yükseköğretimde Çalışma Hayatına Uyum Yaklaşımının Kullanılması: Eğitim Fakültesi Bağlamında Bir Çalışma

Betül BALKAR

İlkokul ve Ortaokullarda Lider-Üye Etkileşiminin İşle Bütünleşmeye Etkisi

Gökçe ÖZDEMİR, Necati ÖZTÜRK, Sevilay ŞAHİN

Temel Liselerde Görev Yapmakta Olan Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde İletişim Becerilerinin Öneme Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi (Kahramanmaraş İli Örneği)

Niyazi CAN, Gülseda KİRİŞÇİ

Ortaokul Öğrencilerinin Okul Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

Seda BAYSAL, Ayşe Rabia BAŞARAN

OTURUM - 2**(Workshop 3)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Sevilay ŞAHİN****Lisansüstü Eğitim Gören Öğretmenlerin Lider Öğretmene İlişkin Görüşleri***NİYAZİ CAN, Müberra ŞİMŞEK***Öğretim Elemanlarının Örgütsel Adalet Algılarıyla Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki***Barış ÇAVUŞ, Ruhi SARP KAYA***Pedagojik Liderlik: Öğretimsel Liderliğin Gölgesinde Kalan Bir Liderlik Yaklaşımı***Nuri BALOĞLU***Kıbrıs Türk Eğitim Tarihinden Çok Yönlü Bir Eğitimci: Kemal Atakan***Elmaziye Töre TEMİZ***OTURUM - 3****(Workshop 4)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Yüksel KAVAK****Okul Öncesi Eğitim Kurumu Yöneticilerinin Öğretimsel Liderlik Becerilerinde Okul Öncesi Eğitim Programı Bilgisinin Önemi***Gülşen SEZER, Sevilay ŞAHİN***İlkokul ve Ortaokullarda Örgüt Kültürü ve Etki Taktiklerinin Öğretmen Liderliğine Etkisi***Necati ÖZTÜRK, Gökçe ÖZDEMİR, Sevilay ŞAHİN***Liderlik Kampı - 2016 Alternatif Öğretim Yöntemleri Uygulamalarına İlişkin Bir Değerlendirme***Arzu BAYINDIR***Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri Arasındaki İlişki (İncirliova Örneği)***Nuran CAN, Bertan AKYOL***OTURUM - 4****(Workshop 5)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hasan ŞİMŞEK****İlkokul Müdürlerinin Yaşadığı Veli Kaynaklı Sorunlar***Gülay BEDİR, Mustafa ÇELİK***Nitelikli Eğitim Hakkı Temelinde Velilerin ve Yöneticilerin, Temel Lise Uygulamasına İlişkin Görüşleri***Barış AKSOY, Kemal KAYIKÇI***İlkokul Birinci Sınıf Öğrenci Velilerinin Eğitim Sisteminden Beklentileri***Münevver ÇETİN, Mehmet ÖZCAN, R.Şamil TATIK***Okul Müdürlerinin Performans Değerlendirme Sistemi Hakkındaki Görüşleri***Mustafa DEMİR***OTURUM - 5****(Workshop 6)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Muhittin ACAR****Zümre Öğretmenler Kurulunun Öğrenen Takım Haline Dönüşmesi İçin Meslektaş Yardımlaşması: Bir Uygulama Örneği***Muammer BAYRAK, Pınar Yengin SARP KAYA***Üç Tarz-I Öğretmen: Kasaba Öğretmeni, Köy Öğretmeni, Şehir Öğretmeni***İsmet KESEN***Okul Yöneticilerinin Sahip Olması Gereken En Önemli Yeterlikler ve Bu Yeterliklere Sahip Olma Düzeyleri***Bahri AYDIN, Eray KARA, Melike GÜNBEY***Sürekli Eğitim Kimliğinin Sosyalleşmesi Faktörü***Hikmet ALİZADE, Rehime MAHMUDOVA***14.45-15.15****Kahve Arası**

15.15-17.00

PANEL - II Meslek Olarak Öğretmenlik

(Premier 1)

Başkan : Prof. Dr. Niyazi CAN - KSÜ Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Hayati AKYOL - Gazi Üniversitesi
Dr. Hamza AYDOĞDU - MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürü
Doç. Dr. Semih AKTEKİN - MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Gen. Müd.

17.00-17.15

Kahve Arası

17.15-18.15

PANEL-III Çocuk Nasıl Başarabilir : ABD'deki Uygulamalar

(Premier 1)

Başkan : Prof. Dr. Mustafa ÖZCAN - MEF Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı
Şartlar Tamam Olunca Öğrenme Vukuu Bulur.
Ph.D. Todd Alan PRICE - National Louis University
The Every Student Succeeds Act (ESSA): Federal Education Policy is Reset
Her Öğrenciyi Başarılı Kılma Yasası : Ulusal Eğitim Politikası Yenilendi
Ph.D. Carlos ORNELAS - Metropolitana Autonomous University
School Autonomy in Mexico
Meksika'da Okul Özerkliği

18.30-19.30

EYUDER İL TEMSİLCİLERİ TOPLANTISI

(Workshop 6)

18.30-19.30

PARALEL OTURUMLAR -II

OTURUM - 6

(Workshop 1)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Bahri AYDIN

Ergenlerin Aile Algısı

Hatice BEKİR, Remzi AYDIN

Ailelerin Eğitsel Kulüp Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Hüseyin YOLCU, Adem BARIŞ, Hamit BAKAR

Bluğ Çağından Yetişkinliğe Geçerken, Eğitim Yönetiminin Entelektüel Olgunlaşma ve Akademik Kimlik Kazanma Sürecine Bakış: Quo Vadis?

M. Semih SUMMAK, Mahmut KALMAN

Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Performans Değerlendirmeye İlişkin Görüş ve Önerileri

Selçuk Yusuf ARSLAN, Seval KOÇAK

OTURUM - 7

(Workshop 2)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN

Eğitim Örgütlerinde Algılanan Hizmetkar Liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisi

Mehmet KURTULMUŞ, Mehmet Emin USTA, Yıldız ÜNSAL

Öğretmen Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar

Ayhan AYDIN

Halk Eğitim Merkezleri Yönetimlerinde Karşılaşılan Sorunlar

Meral ÖZERTÜRK, Mehmet KANCA, Cemil CEYLAN

Hikaye Yazma Etkinliklerinde Sabit ve Hareketli Görsellerin Kullanımına İlişkin Öğrenci Yaşantılarının İncelenmesi

H. Gülhan ORHAN KARSAK

OTURUM - 8**(Workshop 3)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Münevver YALÇINKAYA****Aday Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar ve Yöneticilerden Beklentileri***Emre KORKMAZ, Pınar Yengin SARPKAYA***Aday Öğretmenlik Eğitimi Uygulaması Sürecine İlişkin Bir Durum Çalışması***Süleyman KARATAŞ, Emel SÜNTER***Aday Öğretmen Görüşlerine Göre Aday Öğretmen Yetiştirme Sürecinin Değerlendirilmesi***İbrahim GÜL, Fatma TÜRKMEN, Nurullah AKSEL***Okul Müdürlerinin Eğitim Liderliği Standartlarını Karşılama Düzeyleri***Şenol SEZER***OTURUM - 9****(Workshop 4)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Sadegül AKBABA****Öğretmen Görüşlerine Göre Türkiye'de Öğretmenlerin Mesleki Gelişimine Yönelik Mevcut Uygulamaların Değerlendirilmesi: Nitel Bir Analiz***Zakir ELÇİÇEK, Mehmet YAŞAR***Öğretmenlerin Örgütsel Adalet ile Mesleki Tükenmişlik Algı Düzeyleri Arasındaki İlişki***Erkan KIRAL, Berna ERAKIN***İzmir İlinde Görevli Öğretmenlere İlişkin Başlıca Disiplin Suçu Konuları***Yurdağül EREŞ***Tanzimat Döneminde Öğretmen Yetiştirme Politikalarına Etki Eden Aydınların İncelenmesi***Dilek ŞAHİN, Nihan ÇAĞLAR, Ayşe BURÇAK ÇELİK***OTURUM - 10****(Workshop 5)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Oğuz Serin****Küreselleşme ve Üniversiteler: Neoliberal Söylem ve Uygulamalar***Tahir YILMAZ, Ruhi SARPKAYA***Sürdürülebilir Okul Kültürü Bağlamında Okul Yöneticilerinde Girişimcilik Özellikleri***Ezgi AĞÇİHAN, Münevver ÇETİN***Okul Müdürlerinin Öz-Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi***Meriç USLU, Varol PEKTAŞ, Cemalettin COMBA***Yeni Kamu Yönetimi Kapsamında Okullarda Performansa Göre Değerlendirmenin Yönetilence Algılanışı***Sabit MENTEŞE***19.30-21.00****AKŞAM YEMEĞİ****4 KASIM 2016- CUMA****09.30-10.45****PARALEL OTURUMLAR -III****OTURUM - 11****(Workshop 1)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Cemil YÜCEL****Yükseköğretimde Örgütsel Kültürün Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stillerine Etkisi***Münevver ÇETİN, Bahar DOĞAN, F. ŞEHKAR F. KINIK***Çevreye Duyarlı Okul Yönetimleri***Zuhal İNCE, Murat TÜRK***Ortaöğretimdeki "Mesleki Çalışma" Uygulamalarına İlişkin Öğretmenlerin Metaforik Algıları***Seher KULEİN, Gülay YILMAZ, İsmail Hakkı ÖZDEMİR***Öğretmenlerin Tolerans Düzeyleri***M.Koray ÖZER, Senem SARI, Günay SARAÇ, Birdane COMBA*

OTURUM - 12**(Workshop 2)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Necdet KONAN****2008-2015 Yılları Arasında Sınıf Yönetimi ile İlgili Yapılan Tezlerin İncelenmesi***Taha YAZAR, Hacer ÖZER, Zakir ELÇİÇEK***Öğretmenlerin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği Puanları Nasıl Farklılaşmaktadır***Yüksel KAHRAMAN, Merve Gökçe Kadın KAHRAMAN***Öğretmenlerin Uygulanması Planlanan Rotasyona İlişkin İstek ve Önerileri***Seval KOÇAK, Selçuk Yusuf ARSLAN***Eğitim Kurumlarında Yöneticilerin İnsan Kaynağı Politikalarına İlişkin Görüşleri***Vicdan ALTINOK***OTURUM - 13****(Workshop 3)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hayati AKYOL****Örgütsel Değişim ve Okulların Örgütsel Değişimi***Fatma KURTBAŞ***Ters Yüz Öğrenme için Video Öğrenme Yönetim Sistemleri***Celal KARACA***Suriyeli Sığınmacı Çocukların Okullardaki Psikolojik ve Eğitsel İhtiyaçları***Gökçe SANCAK AYDIN***Türkiyede Göçmen Çocuklarına Yönelik İvedi Eğitim ve Uyum Çalışmaları***Seyfi ÖZGÜZEL, Veli Ercan ÇETİNTÜRK, Sylvia Monique de ROOIJ***OTURUM - 14****(Workshop 4)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK****Endüstri Meslek Liselerinde Kaynaştırma Eğitiminin Etkililiği***Serdar HALİS, Murat ÖZTÜRK***Yetişkinlerin Halk Eğitimi Merkezi Kurslarına Katılımını Gündüleyen Etkenler ve Katılım Sağlanan Kursların Beklentileri Karşılama***Cüneyt ŞENYURT, Füsun NARÇİN ŞENYURT***Meslek Lisesi Öğrencilerinin "Meslek Lisesi " Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi***Ümit DOĞAN, Handan ÇELİK, Yasın KILIÇ, Hülya DÜZKÖYLÜ***Meslek Liselerinde Çalışan Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Sorunları Çözüm Önerileri ve Beklentileri***Rumeysa ŞEN, Uğur TEKİN***OTURUM - 15****(Workshop 5)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Neşe SONGÜR****Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Amaçları***İsmail ACUN, Cemil YÜCEL, Cüneyt BELENKUYU, Serap İRİ***Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Pedagojik Formasyon Eğitimi ve Öğrencilerine İlişkin Metaforik Algıları***Vuslat OĞUZ, Necdet KONAN***Pedagojik Formasyon Eğitimi Programının Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik ve Sınıf Yönetimi Becerileri Üzerindeki Etkisi***Nazım ÇOĞALTAY***Uzaktan Eğitim ile Pedagojik Formasyon Sertifika Programında Ders Veren Öğretim Üyelerinin Bu Uygulamaya Yönelik Görüşleri***Adem BAYAR, Gülsemin DURMUŞ***Turkish Higher Education Policy: A Historical and Critical Approach to Understanding the Impact of Neoliberalism On Education***Çağda Kıvanç ÇAĞANAĞA*

OTURUM - 16**(Workshop 6)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Münevver ÇETİN****Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Proje Görevleri Hakkındaki Düşünceleri***Mustafa DEMİR***Eğitim Sokağı ve Eğitim Alanları Projesinin Uygulandığı Okullara Etkisinin Analizi***Vehbi KOLÇAK, Mehmet ATEŞ, Hasan Hüseyin YÜCEL***Yaşantımızın Ayrılmaz Parçası: Oyunlar (Bir Derleme Örneği)***Sinan KALKAN, Hülya DÜZKÖYLÜ***Öğretmenlerin Kültürel Sermayeye İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi***Habib ÖZGAN, Dilek KARATAŞOĞLU***OTURUM - 17****(Workshop 7)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa ÖZCAN****Üç Şehrin Karşılaştırmalı Nitel Hikâyesi: İTK-D Modeline Göre K-12 Okul Müdür Yardımcılarının Öznel İyi Oluş Hâllerinin İncelenmesi***M. Semih SUMMAK, Murat ÖZDEMİR, Sabahattin SÜMER, Yasin AVAN, Mahmut KALMAN***Okul Bölgesi Müdürlerinden ve Denetmenlerden Müdürlere Tavsiyeler ve Okuldaki Önemli Görevler: Nitel Bir Araştırma***Emine BABAOĞLAN***Okul Müdürlerinin Davranışlarının Öğretmenlerin Başarısı Üzerindeki Etkisinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi***Önder ŞANLI, Mehmet ALTUN, Çetin TAN***Okul Yöneticiliği Öz-Yeterliği: İlköğretim Okul Müdürlerinin Öz-Yeterlikleri Üzerine Bir Araştırma***Engin KARADAĞ, Nazım ÇOĞALTAY***10.45-11.15****Kahve Arası****11.15-12.30****PANEL - IV Türk Eğitim Sisteminde Sorunlar ve Yönelim****(Premier 1)****Başkan : Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR – Başkent Üniversitesi****Panelistler : Prof. Dr. Hasan ŞİMŞEK - İstanbul Kültür Üniversitesi****Prof. Dr. Muhittin ACAR – Hacettepe Üniversitesi****Prof. Dr. Cemil YÜCEL – Osmangazi Üniversitesi****Prof. Dr. Halil İbrahim YALIN – Gazi Üniversitesi****12.30-14.00****ÖĞLE YEMEĞİ****14.00-15.15****KONFERANS - II Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri****(Workshop 1)****Başkan : Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN - Pamukkale Üniversitesi
Türk Eğitim Sistemi****Panelistler : Prof. Dr. Hikmet ALİZADE - Bakü Devlet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı
Azerbaycan Eğitiminde Tahayyül Okul Merhalesi****Doç. Dr. Masoumeh DAEİ - Tebriz Peyame Nür Üniversitesi
İran Eğitim Sistemi (1906-2016)****Doç. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL - Akdeniz Üniversitesi
Hollanda Eğitim Sistemi****14.00-15.00****KONFERANS III Öğrenen Okul Stratejileri****(Workshop 2)****Prof. Dr. Münevver ÇETİN - Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi**

OTURUM - 18**(Workshop 3)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Muhittin ACAR****Stratejik Planların Çağdaş Denetim İlkeleri Açısından Okul Denetimindeki İşlevi***Neşe SONGÜR, Songül ALTINIŞIK***2013 Yılında Uygulamaya Konulan Okul Öncesi Eğitim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi***Birsel AYBEK, Emin DOĞAN***Yönetim Bilimi Dersinin Okul Yönetim Süreçlerine Etkisinin Belirlenmesi***Ertuğ CAN, Yüksel GÜNDÜZ***Kadın ve Erkek Okul Müdürlerini Müdür Olmaya Motive Eden Etkenler***Emine BABAOĞLAN***OTURUM -19****(Workshop 4)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Nuri BALOĞLU****Örgüt Yöneticilerinin Öğretmen Performanslarını Değerlendirmesi***Hasan ARSLAN, Zekiye KILIÇ, Nuray TAN KILIÇ***Başarılı Öğretmenlerin Kullandıkları Kaynakların, Kütüphanelerin Başarılı Olmalarına Etki Eden Etmenler***Sevil ALAÇAM, Aslı Aybala ALAÇAM, Emel TÜZEL***Kadın Öğretmenlerin Yaşadıkları Kariyer Engelleri ve Mesleki Yabancılaşma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi***Yusuf İNANDI, Binali TUNÇ, Türkü KILAVUZ***Eğitim Yöneticilerinin Hesap Verebilirliğinin Ders Denetimi Görevi Bağlamında İncelenmesi***Fatih TAN, Yeşim TAN***OTURUM - 20****(Workshop 5)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Pınar YENGİN SARP KAYA****Milli Eğitim Şura Kararlarının Türk Milli Eğitim Sistemine Yansımaları***Zeki DAĞLI, Raşit YETİM, Emine KILIÇ***Maarif Müfettişlerinin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Çalışmalarına İlişkin Görüşleri***Kemal KAYIKÇI, Murat ALTUN, Sultan UÇAR ALTUN***Yirmi Birinci Yüzyılda Bilgi Paylaşım Kültürünü Geliştirme***Cevat CELEP, Ayça BAĞMEN KAYA***Devlet'i Putlaştırmak yada Şeytanlaştırmak Eğitimsizliğin Bir Sonucu mudur?***Necati DEMİR***OTURUM - 21****(Workshop 6)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ruhi SARP KAYA****Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Özyeterlik İnancı ile Yaşam Yönelimi Algısı Arasındaki İlişki***Necdet KONAN, Vuslat OĞUZ***Öğretmen Adaylarının Sınıf İçi Adalete İlişkin Görüşleri: Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği***Haticenur AKKURT, Bertan AKYOL***Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Toplum Hizmet Uygulamaları Dersinin Değerlendirilmesi (Trakya Üniversitesi Örneği)***Yücel Atıla ŞEHİRLİ***Akademisyenlerin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Öğretmen Adaylarınca Değerlendirilmesi***Demirali Yaşar ERGİN***Hikaye Yazma Etkinliklerinde Sabit ve Hareketli Görsellerin Kullanımına İlişkin Öğrenci Yaşantılarının İncelenmesi***H. Gülhan ORHAN KARSAK*

OTURUM - 22**(Workshop 7)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Niyazi CAN****Öğretmen Adaylarının Üniversite Yaşamına Uyum Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi***Cihan BULUT, Nergüz BULUT SERİN***Üniversite Öğrencilerinin Demokratik Vatandaşlık Davranışlarının İncelenmesi***İsmail ACUN, Cemil YÜCEL, Serap İRİ, Cüneyt BELENKUYU***Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Akran Zorbalığı ve Çözüm Önerileri***Erkan KIRAL, Umut AKTAŞ***Öğretmenlerin İnfomal Yolla Öğrenmelerini Etkileyen Faktörler***Adem BAYAR, Ahmet ÜSTÜN, Mine BAYAR***OTURUM - 23****(Workshop 8)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Oğuz SERİN****Öğretmen ve Yöneticilerin Yıldırma Yaşantılarının Karşılaştırılması***Gülnur AK KÜÇÜKÇAYIR, Sadegül AKBABA ALTUN***Eğitim Yönetiminde Yönetim Felsefesinin Yeri ve Rolü***Hüseyin ÖZTÜRK***Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının İncelenmesi***Damla ASLAN, Hüseyin ASLAN***Okul Yöneticilerinin Problem Çözme Becerileri ile Öz-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Dökümantasyon***Serpil KALKAN***Shangay ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Öğretmen Yetiştirme Program ve Politikalarının Karşılaştırılması***Nurdan ÖZREÇBEROĞLU, Çağda KIVANÇ ÇAĞANAĞA***15.15-15.30****Kahve Arası****15.30-16.30****Panel - V Deneyimler, Düşünceler, Öneriler****(Workshop 1)****Başkan : Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN****Panelistler : Harun FATSA - KKTC Eğitim Müşaviri****Nihat BÜYÜKBAŞ - ATAM Başkan Yardımcısı****Bilal Yılmaz ÇANDIROĞLU - MEB Bakanlık Müşaviri****15.30-16.45****ATÖLYE ÇALIŞMASI Eğitimde Sinerji Yaratmak****(Workshop 2)****Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN - Pamukkale Üniversitesi****15.30-16.45****PARALEL OTURUMLAR - V****OTURUM - 24****(Workshop 3)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hasan ARSLAN****Denetmenlerin Karşılaştıkları Sorun Durumlarına İlişkin Çözümlerinin Etik Türleri Açısından Değerlendirilmesi***Ali SABANCI, Gülnar ÖZYILDIRIM, Arzu ENGÜR***Öğrencilerin Görüşlerine Göre Sınıf İçi Etkinliklerde Öğretmenlerin Etik Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi***Soner AYHAN, Selma KAVAZ, İbrahim ÇAKIRGÖZ***Öğretmenlerin Meslek Etik İlkelerine Uygun Davranma Algılarının Yaşam Doyumu Açısından İncelenmesi***Nuri BALOĞLU, Erdal YILDIZ***Formasyon Eğitimi Alan Öğrencilerin Görüşlerine Göre Öğretim Elemanlarının Etik Dışı Davranışları***Bilgen KIRAL, Suat BAŞDAĞ***PIAAC 2015 Sonuçlarına Göre Türkiye Sayısal Okuryazarlık Performansının Değerlendirilmesi***Ramazan ATASOY*

OTURUM - 25**(Workshop 4)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL****Organizasyon Yapısının Bilgi Paylaşımı Üzerindeki Etkisi: Eğitim Faaliyeti Yürüten Sivil Toplum Kuruluşları Üzerinde Bir Çalışma***Esra TÖRE, Zehra Ece KAYRAK***İşgücü Piyasasında Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık: Kuramsal Bir Çalışma***Hüseyin YOLCU***Pansiyonda Kalan Öğrencilerin Pansiyonda Yaşanan Sorunları ve İstekleri***Derya KANTARCI, Ahmet ACARER, Özkan ÖZCAN***Öğretmenlerin İşyeri Arkadaşlık Algısının Örgütsel Bağlılıkla İlişkisi***Erkan KIRAL***OTURUM - 26****(Workshop 5)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Cevat CELEP****Öğretmen Adaylarının Dinleme Becerileri ile Bireyler Arası Çatışmaları Yönetme Biçimleri Arasındaki İlişki***Hüseyin ASLAN, Cevat ELMA, Kasım KIROĞLU***İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmen Performans Değerlendirmesine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi***Mehmet KARA, Yalçın ATLI***Öğretmenlerin Çokkültürlülüğe Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Mezitli İlçesi Örneği)***Remzi DEMİR, Birsal AYBEK***Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Özel Liselerin Mevcut Sorunlarına Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri***Gökçe KAP, Demet Zafer GÜNEŞ***OTURUM - 27****(Workshop 6)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Halil İbrahim YALIN****Eğitimde Geçmiş ve Gelecek: Türkiye'de Ortalama ve Beklenen Eğitim Süreleri***Hüseyin ERGEN, Vedat ÇAKIOĞLU***Uluslararası Sınavlarda Başarı Gösteren Bazı Ülkelerin Eğitim Yönetimi Sistemlerinin İncelenmesi***İlknur MAYA, Suna TAŞTEKİN, Asuman YILMAZ***Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Sınavlarda Başarı Gösteren Bazı Ülkelerin Eğitim Reformları***İlknur MAYA, Asuman YILMAZ***Küreselleşme Sürecinde Azerbaycan'ın Okul Öncesi ve Ortaokul Eğitim Sisteminin Anlamlı Reformlarının Sosyolojik Analizi***Yağut ALİYEVA, Sevinc ALİYEVA, Nurten UTAR***OTURUM - 28****(Workshop 7)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hüseyin ÖZTÜRK****Eyfor VI Bildiri Çeşitliliği***Hatice TİLTAY, Musa YILMAZ, Nermin TAŞÇIOĞLU***Öğretmenlerin Öğretmen Liderliğine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi***Münevver ÇETİN, Semih ÇAYAK***Akılcı Duygusal Eğitim Programının Ergenlerin Öfke ve Öfke İfade Tarzları Üzerindeki Etkisi***Ahmet BUĞA, Ali ÇEKİÇ, Fulya TÜRK, Zeynep HAMAMCI, Aykut KUL***Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Latent Class Analysis (LCA) Uygulamaları: Ne Araştırma Teknikleri Gördüm, Zaten Türkiye'de Yoktular***Köksal BANOĞLU, Münevver ÇETİN***16.45-17.00****Kahve Arası**

17.00-18.30

AÇIK OTURUM EĞİTİM GÜNDEMİ

(Premier 1)

Modarötör : Müge ARDA - TGRT Haber

Katılımcılar : Doç. Dr. Mustafa Hilmi ÇOLAKOĞLU - MEB Müsteşar Yard.

Dr. Özgür BOLAT - Hürriyet Gazetesi

Dr. Adem ÇİLEK - EYUDER Başkanı

Ece KARABONCUK - TV 360

19.00-20.00

AKŞAM YEMEĞİ

5 KASIM 2016 - CUMARTESİ

09.30-10.40

PARALEL OTURUMLAR - VI

OTURUM - 29

(Workshop 1)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Emine BABAOĞLAN

Kadın Yöneticilerin Kariyer Yapmalarını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi

Ertuğ CAN, Lale ALBERALAR

İlkokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri

Mukaddes ÖRS

Akademisyenlerin Dönüşümcü Liderlik ve Etik Davranış ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma

Esra TÖRE, Özge GÜNGÖR

Bazı Düşünürler ve Filozofların Eğitim ile İlgili İfadeleri ve Bunlardan İbn-i Haldun'un Eğitim ile İlgili İfadesinin Çözümlemesi

Abdullah AYDIN

OTURUM - 30

(Workshop 2)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hatice BEKİR

Türk Eğitim Sisteminde Yapısal Düzenleme Dayanakları ve Yeniden Yapılanma Model Önerisi

Cevat CELEP, Ayça BAĞMEN KAYA

Paulo Freire'nin Bankacı Eğitim Modeli'nin Okullarda Uygulanmasının Eleştirel Pedagoji Açısından İncelenmesi

Ramazan KARATEPE, Binali TUNÇ

Türkiye'de Eğitim Fakültelerinde Yüksek Lisans Uygulamaları

Hatice BİLGİN, Behçet ÖZNAÇAR

Orta Öğretim Öğrencilerinin Etkileşimli Tahtaya İlişkin Tutumları

Yüksel KAHRAMAN

OTURUM - 31

(Workshop 3)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN

Üniversite Öğrencilerinin Affetme Davranışlarının İncelenmesi

Damla ASLAN, Leyla Deniz UYGUR YOLÇUM

Öğretmenlerin Örgütsel Sinizim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Zehra Gül KÖYCÜM, Macit YILMAZ, Ayla TÜRKER

Üniversite Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Davranışlarının İncelenmesi: Kırıkkale Üniversitesi Örneği

Hande ŞAHİN, Sibel ERKAL

İş Özellikleri ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkiye İlişkin X ve Y Nesli Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi

Ömür ÇOBAN, Süheyla BOZKURT, Mehmet YILMAZ

OTURUM - 32**(Workshop 4)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ali SABANCI****Öğretmenlere Yönelik Şiddet ile Okul İklimi Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Niğde İli Örneği***Mustafa ÖZDERE, Çetin TERZİ***Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflara ve Birleştirilmiş Sınıflardaki Öğretmenlere İlişkin Metafor Algıları***Hasan DEMİRTAŞ, Servet ATİK***Okulda Şiddet Olaylarının Nedenleri Üzerine Bir İnceleme***Temel ÇALIK, Hasan TABAK, Burcu YAVUZ TABAK***Öğretmenlerin Problem Çözme Yöntemlerine İlişkin Nitel Bir Çalışma***Sefa KIZMAZ, Emre ER***OTURUM - 33****(Workshop 5)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN****Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Hoşgörü Eğitimi***Bilgen KIRAL, M. Metin ARSLAN***Ortaöğretim Öğretmenlerinin Stres Düzeylerinin İncelenmesi***Bayram ARSLANOĞLU***Okullarda Görülen Disiplin Sorunları ve Okul Yöneticilerinin Çözüm Yaklaşımları (Batman İl Örneği)***Recep SÜSLÜ***Türkiye'de Eğitim Yönetimi ve Denetimi Alanındaki Tezlerin İçerik Analizi***Veysi BOZKURT***10.45-11.00****Kahve Arası****11.00-12.10****PARALEL OTURUMLAR - VII****OTURUM - 34****(Workshop 1)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Abdullah AYDIN****Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin "Meslek Yüksek Okulu" Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi***Damla ASLAN***Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Dersine İlişkin Görüşleri***Hasan DEMİRTAŞ, Servet ATİK***Okulöncesi ve İlkokullarda Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi***Ümran GÜLER, Elif DEĞERMENCI, Yasemin PEKTAŞ***Öğretmenlere Yönelik Şiddet ile Okulların ve Öğretmenlerin Özellikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Niğde İli Örneği***Mustafa ÖZDERE, Çetin TERZİ***OTURUM - 35****(Workshop 2)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. İlknur MAYA****İşe Bağlılığı Etkileyen Faktörler: Resmi ve Özel Okullarda Karşılaştırmalı Bir Analiz***Necmi GÖKYER***Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillерinin İncelenmesi (Kuzey Kıbrıs Örneği)***Nergüz BULUT SERİN, F. Sölen ŞAHİN KIRALP***Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Bilgiye Erişim ve Bilgiyi Değerlendirmedeki Tutum ve Davranışları ile Bu Süreçte Karşılaştıkları Sorunlar***Ali SABANCI, Gülnar ÖZYILDIRIM, Arzu ENGÜR***Devlet ve Azınlık Okullarının Yönetimsel Süreçler Açısından Karşılaştırması***Hüseyin TİLBE, Ganime AYDIN***Öğretmenlerin Öğrenen Okul Algılarının ve İş Doyumlarının Analizi***Münevver ÇETİN, Seffat DUMAN*

OTURUM -36**(Workshop 3)****Oturum Başkanı: Prof. Dr. Muhittin TUŞ****Özel Yetenekli Çocukların Sosyal Medya Kavramına İlişkin Metaforik Algıları***Ümit DOĞAN, Ayşe Hülya BAYDIN, Canan GÜVEN***Meslek Lisesi Öğrencilerinin Etkili İletişim Modülü Kazanımlarına Ulaşma Durumları ve Öğretmenlerin Modül Hakkındaki Görüşleri***Sıdıka BAŞBUĞA, Esra ÖMEROĞLU***Bilişim Teknolojilerinin Eğitimde Ölçme Aracı Olarak Kullanılmasında Öğretmenlerin Hazır Bulunuşluluk Düzeylerinin İncelenmesi***Cahit GÖLGE***Alanında Nitelikli/ Fark Yaratan Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler***Seda USTAN, Demet KAYABAŞI, Nihal ÖZDENOĞLU***OTURUM -37****(Workshop 4)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Abdullah AYDIN****Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Tercih Nedenleri***Murat KOÇALİ, Adem ÇİLEK, Şengül UYSAL, Nazan ŞENER***Okul Yöneticilerinin Sürdürülebilir Okullara Yönelik Görüşleri***Ahmet GÖKMEN***Sınıf İçi Eğitimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanılma Yoğunluğunun ve Bu Süreçte Ortaya Çıkan Kaygının Zamana Göre Değişim Yönünün İncelenmesi***Ercan SOYSAL***Yeni Öğretmenlerin Aday Öğretmenlik Uygulaması Hakkındaki Görüşleri***Adem BAYAR***OTURUM -38****(Workshop 5)****Oturum Başkanı: Yard. Doç. Dr. Kemal KÖKSAL****İran Tarih Ders Kitaplarında Türkler Nasıl Anlatılıyor***Masoumeh DAEİ***Uncovering a Complex Construct: Do Learner Beliefs Matter?***Sibel KAYMAKAMOĞLU***Yabancı Dil Sınıflarında Motivasyon: Üniversite İngilizce Hazırlık Sınıfları Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Öz-Yeterlilik ve Öz-Kararlılık İlişkisi***Şenay SEZGİN NARTGÜN, Zehra YILDIRIM KAHRAMAN***Eğitimde Teknoloji Entegrasyonunu Etkileyen Faktörlerdeki Değişim***Seda ARSLAN, Polat ŞENDURUR***OTURUM -39****(Workshop 6)****Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hüseyin YOLCU****Sosyal Ağ Sitelerindeki Bilgilerin Güvenilirliği: Yüksek Lisans ve Lisans Öğrencileri Karşılaştırması***Halil ŞENTÜRK, Emine ŞENDURUR***Çocukların Yeniden Suça Sürüklenmesinin Önlenmesinde PsikoEğitimsel Yaklaşım: Vaka Örnekleri***Aygül NALBANT***Eğitimin Esas Paradigmalarının Özellikleri***Lazıfa KASİMOVA, Sevinç ALİYEVA, Mehpara KULİYEVA***Türkiye ve Azerbaycan Müzik Eğitimi Öğretim Üyelerinin Öğretim Yeterliklerinin Farklı Değişkenler Açısından Mukayeseli Analizi***Gülşay BEDİR, Özlem Gökçe TEKİN, Kemale ALESSKERRLİ*

OTURUM -40

(Workshop 7)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatoş SİLMAN

Gençlik Dönemi Aile Sorunlarının Öğrencide Oluşturduğu Stres Düzeyinin Karşılaştırılması

Neşe BAŞAK, Ayşe BENGİSOY, Mehmet ÇAĞLAR

RPD Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine Bakış Açısı ile Benlik İmgesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Anıl GÖRKEM

Üniversite Öğrencilerinin Öfke Düzeylerinin Belirlenmesi ve Öfke Denetimi Becerilerinin Geliştirilmesi

Behiye AKACAN

Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Mesleki Stajlarına İlişkin Görüşleri

Gül KAHVECİ, Emre MÜEZZİN

OTURUM -41

(Workshop 7)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL

Modern Toplumun Başarı Miti ve Tükenen İnsan

Ejder ÇELİK

Varlık Değer İlişkisi Bağlamında Eğitilen Birey Ontolojisine Bakış

Ejder ÇELİK

Öğrenme Güçlüğü Olan Çocukların Yaşadıkları Duygusal ve Davranışsal Problemler

Gökçe SANCAK AYDIN

Öğretmen Yetiştirmede Başarılı Bir Örnek: Finlandiya

Celal KARACA

12.10-12.45

DEĞERLENDİRME OTURUMU

(Premier 1)

Prof. Dr. Feyzi ULUĞ - EYFOR Danışmanı

Prof. Dr. Oğuz SERİN / Lefke Avrupa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

Dr. Adem ÇİLEK / EYUDER Başkanı

Ahmet ARSLAN - KKTC TÖDER Başkanı

12.45 -

ÖĞLE YEMEĞİ + SOSYAL ETKİNLİK (Panoramik KKTC Gezisi)

İmtiyaz Sahibi
EYUDER

Genel Yayın Yönetmeni
Adem ÇİLEK

Editör
Murat KOÇALI

Düzenleyen
Murat KOÇALI

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	2
DÜZENLEME KURULU	13
EYFOR-VII BİLİM KURULU ÜYELERİMİZ	15
EYFOR- VII AKADEMİK ENFORMASYON KURULU ÜYELERİ	17
TEMEL LİSELERDE GÖREV YAPMAKTA OLAN FARKLI BRANŞLARDAKİ ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİNDE İLETİŞİM BECERİLERİNİN ÖNEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ (KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ)	20
<i>NİYAZİ CAN, GÜLSEDA KİRİŞÇİ</i>	
EĞİTİM SOKAĞI VE EĞİTİM ALANLARI PROJESİNİN UYGULANDIĞI OKULLARA ETKİSİNİN ANALİZİ.....	23
<i>VEHBI KOLÇAK, MEHMET ATEŞ, HASAN HÜSEYİN YÜCEL</i>	
ÖĞRETMENLERE YÖNELİK ŞİDDET İLE OKUL İKLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ: NİĞDE İLİ ÖRNEĞİ ..	25
<i>MUSTAFA ÖZDERE, ÇETİN TERZİ</i>	
ÖĞRETMENLERE YÖNELİK ŞİDDET İLE OKULLARIN VE ÖĞRETMENLERİN ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ: NİĞDE İLİ ÖRNEĞİ	27
<i>MUSTAFA ÖZDERE, ÇETİN TERZİ</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIKLI YAŞAM DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ: KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ	29
<i>HANDE ŞAHİN, SİBEL ERKAL</i>	
OKUL MÜDÜRLERİNİN EĞİTİM LİDERLİĞİ STANDARTLARINI KARŞILAMA DÜZEYLERİ	31
<i>ŞENOL SEZER</i>	
ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETMEN LİDERLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	33
<i>MÜNEVVER ÇETİN, SEMİH ÇAYAK</i>	
YAŞANTIMIZIN AYRILMAZ PARÇASI: OYUNLAR (BİR DERLEME ÖRNEĞİ).....	35
<i>SINAN KALKAN</i>	
KADIN YÖNETİCİLERİN KARIYER YAPMALARINI ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ.....	36
<i>ERTUĞ CAN, LALE ALBERALAR</i>	
ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖRGÜTSEL ADALET ALGILARIYLA UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	38
<i>BARIŞ ÇAVUŞ, RUHİ SARP KAYA</i>	
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN ÖĞRETMENLERİN LİDER ÖĞRETMENE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	40
<i>NİYAZİ CAN, MÜBERRA ŞİMŞEK</i>	
TÜRKİYE'DE EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE YÜKSEKLİSANS UYGULAMALARI	42
<i>HATİCE BİLGİN, BEHÇET ÖZNAÇAR</i>	
NİTELİKLİ EĞİTİM HAKKI TEMELİNDE VELİLERİN VE YÖNETİCİLERİN, TEMEL LİSE UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	44
<i>BARIŞ AKSOY, KEMAL KAYIKÇI</i>	
STRATEJİK PLANLARIN ÇAĞDAŞ DENETİM İLKELERİ AÇISINDAN OKUL DENETİMİNDEKİ İŞLEVİ	46
<i>NEŞE SONGÜR, SONGÜL ALTINIŞIK</i>	

MAARİF MÜFETTİŞLERİNİN KATILDIKLARI HİZMET İÇİ EĞİTİM ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	48
<i>KEMAL KAYIKÇI, MURAT ALTUN, SULTAN UÇAR ALTUN</i>	
ERGENLERİN AİLE ALGISI	50
<i>HATİCE BEKİR, REMZİ AYDIN</i>	
MİLLİ EĞİTİM ŞURA KARARLARININ TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI	52
<i>ZEKİ DAĞLI, RAŞİT YETİM, EMİNE KILIÇ</i>	
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE YAPISAL DÜZENLEME DAYANAKLARI VE YENİDEN YAPILANMA MODEL ÖNERİSİ	53
<i>CEVAT CELEP, AYÇA BAĞMEN KAYA</i>	
YİRMİ BİRİNCİ YÜZYILDA BİLGİ PAYLAŞIM KÜLTÜRÜNÜ GELİŞTİRME	54
<i>CEVAT CELEP, AYÇA BAĞMEN KAYA</i>	
ÇEVREYE DUYARLI OKUL YÖNETİMLERİ	55
<i>ZUHAL İNCE, MURAT TÜRK</i>	
EĞİTİM KURUMLARINDA YÖNETİCİLERİN İNSAN KAYNAĞI POLİTİKALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	57
<i>VİCDAN ALTINOK</i>	
DEVLET'İ PUTLAŞTIRMAK YADA ŞEYTANLAŞTIRMAK EĞİTİMSİZLİĞİN BİR SONUCU MUDUR?	59
<i>NECATİ DEMİR</i>	
İLKOKUL VE ORTAOKULLARDA LİDER-ÜYE ETKİLEŞİMİNİN İŞLE BÜTÜNLEŞMEYE ETKİSİ.....	60
<i>GÖKÇE ÖZDEMİR, NECATİ ÖZTÜRK, SEVİLAY ŞAHİN</i>	
İLKOKUL VE ORTAOKULLARDA ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE ETKİ TAKTİKLERİNİN ÖĞRETMEN LİDERLİĞİNE ETKİSİ.....	61
<i>NECATİ ÖZTÜRK, GÖKÇE ÖZDEMİR, SEVİLAY ŞAHİN</i>	
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE TÜRKİYE'DE ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMİNE YÖNELİK MEVCUT UYGULAMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ: NİTEL BİR ANALİZ.....	62
<i>ZAKİR ELÇİÇEK, MEHMET YAŞAR</i>	
ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜREL SERMAYEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	64
<i>HABİB ÖZGAN, DİLEK KARATAŞOĞLU</i>	
OKUL YÖNETİCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE ÖZ-YETERLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ, DÖKÜMANTASYON.....	67
<i>SERPİL KALKAN</i>	
ALANINDA NİTELİKLİ/ FARK YARATAN ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI YÖNTEM VE TEKNİKLER	69
<i>SEDA USTAN, DEMET KAYABAŞI, NİHAL ÖZDENOĞLU</i>	
KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE AZERBAIJAN'IN OKUL ÖNCESİ VE ORTAOKUL EĞİTİM SİSTEMİNİN ANLAMLI REFORMLARININ SOSYOLOJİK ANALİZİ.....	70
<i>YAGUT ALİYEVA, SEVİNÇ ALİYEVA, NURTEN UTAR</i>	
EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ALGILANAN HİZMETKAR LİDERLİĞİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞINA ETKİSİ.	72
<i>MEHMET KURTULMUŞ, MEHMET EMİN USTA, YILDIZ ÜNSAL</i>	
İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ.....	75
<i>MUKADDES ÖRS,</i>	
İLKOKUL BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİ VELİLERİNİN EĞİTİM SİSTEMİNDEN BEKLENTİLERİ	77
<i>MÜNEVVER ÇETİN, MEHMET ÖZCAN, R.ŞAMİL TATIK</i>	
FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN PROJE GÖREVLERİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ	79
<i>MUSTAFA DEMİR</i>	

2013 YILINDA UYGULAMAYA KONULAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	81
<i>BİRSEL AYBEK, EMİN DOĞAN</i>	
ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN YILDIRMA YAŞANTILARININ KARŞILAŞTIRILMASI.....	83
<i>GÜLNUR AK KÜÇÜKÇAYIR, SADEGÜL AKBABA ALTUN</i>	
EĞİTİM YÖNETİMİNDE YÖNETİM FELSEFESİNİN YERİ VE ROLÜ	85
<i>HÜSEYİN ÖZTÜRK</i>	
İŞE BAĞLILIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: RESMİ VE ÖZEL OKULLARDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ.....	87
<i>NECMİ GÖKYER</i>	
ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR.....	89
<i>AYHAN AYDIN</i>	
DEVLET VE AZINLIK OKULLARININ YÖNETİMSEL SÜREÇLER AÇISINDAN KARŞILAŞTIRMASI	90
<i>HÜSEYİN TİLBE, GANİME AYDIN</i>	
EĞİTİM BİLİMLERİ ARAŞTIRMALARINDA LATENT CLASS ANALYSIS (LCA) UYGULAMALARI: NE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ GÖRDÜM, ZATEN TÜRKİYE'DE YOKTULAR	92
<i>KÖKSAL BANOĞLU, MÜNEVVER ÇETİN</i>	
ORGANİZASYON YAPISININ BİLGİ PAYLAŞIMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: EĞİTİM FAALİYETİ YÜRÜTEN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ÜZERİNDE BİR ÇALIŞMA	94
<i>ESRA TÖRE, ZEHRA ECE KAYRAK</i>	
AKADEMİSYENLERİN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK VE ETİK DAVRANIŞ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA	96
<i>ESRA TÖRE, ÖZGE GÜNGÖR</i>	
MESLEK YÜKSEK OKULU ÖĞRENCİLERİNİN "MESLEK YÜKSEK OKULU " KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ	98
<i>DAMLA ASLAN</i>	
PANSİYONDA KALAN ÖĞRENCİLERİN PANSİYONDA YAŞANAN SORUNLARI VE İSTEKLERİ	99
<i>DERYA KANTARCI, AHMET ACARER, ÖZKAN ÖZCAN</i>	
HALK EĞİTİM MERKEZLERİ YÖNETİMLERİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR	100
<i>MERAL ÖZERTÜRK, MEHMET KANCA, CEMİL CEYLAN</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM DOYUMLARININ İNCELENMESİ.....	101
<i>DAMLA ASLAN, HÜSEYİN ASLAN</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AFFETME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ.....	102
<i>DAMLA ASLAN, LEYLA DENİZ UYGUR YOLÇUM</i>	
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL SİNİZİM DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	103
<i>ZEHRA GÜL KÖYÇÜM, M. MACİT YILMAZ, AYL A TÜRKER.</i>	
ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN SOSYAL MEDYA KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI.....	104
<i>ÜMIT DOĞAN, AYŞE HÜLYA BAYDIN, CANAN GÜVEN</i>	
MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN "MESLEK LİSESİ " KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ	105
<i>ÜMIT DOĞAN, HANDAN ÇELİK, YASİN KILIÇ, HÜLYA DÜZKÖYLÜ.</i>	

OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖZ-YETERLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	106
<i>MERİÇ USLU, VAROL PEKTAŞ, CEMALETTİN COMBA</i>	
ORTAÖĞRETİMDEKİ "MESLEKİ ÇALIŞMA" UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN METAFORİK ALGILARI	107
<i>SEHER KULEİN, GÜLAY YILMAZ, İSMAİL HAKKI ÖZDEMİR</i>	
OKULÖNCESİ VE İLKOKULLARDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	108
<i>ÜMRAN GÜLER, ELİF DEĞİRMENCİ, YASEMİN PEKTAŞ</i>	
ÖĞRETMENLERİN TOLERANS DÜZEYLERİ	109
<i>M.KORAY ÖZER, SENEM SARI, GÜNAY SARAÇ, BİRDANE COMBA</i>	
SÜRDÜRÜLEBİLİR OKUL KÜLTÜRÜ BAĞLAMINDA OKUL YÖNETİCİLERİNDE GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİ	110
<i>EZGİ AĞCIHAN, MÜNEVVER ÇETİN</i>	
ULUSLARARASI SINAVLARDA BAŞARI GÖSTEREN BAZI ÜLKELERİN EĞİTİM YÖNETİMİ SİSTEMLERİNİN İNCELENMESİ	111
<i>İLKNUR MAYA, SUNA TAŞTEKİN, ASUMAN YILMAZ</i>	
KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE ULUSLARARASI SINAVLARDA BAŞARI GÖSTEREN BAZI ÜLKELERİN EĞİTİM REFORMLARI	113
<i>İLKNUR MAYA, ASUMAN YILMAZ</i>	
2008-2015 YILLARI ARASINDA SINIF YÖNETİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN TEZLERİN İNCELENMESİ	115
<i>TAHA YAZAR, HACER ÖZER, ZAKİR ELÇİÇEK</i>	
ÖĞRETMENLERİN TEKNOLOJİK PEDAGOJİK ALAN BİLGİSİ ÖZ GÜVEN ÖLÇEĞİ PUANLARI NASIL FARKLILAŞMAKTADIR	117
<i>YÜKSEL KAHRAMAN, MERVE GÖKÇE KADIN KAHRAMAN</i>	
ÖĞRETMENLERİN UYGULANMASI PLANLANAN ROTASYONA İLİŞKİN İSTEK VE ÖNERİLERİ	119
<i>SEVAL KOÇAK, SELÇUK YUSUF ARSLAN</i>	
ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN PERFORMANS DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ	121
<i>SELÇUK YUSUF ARSLAN, SEVAL KOÇAK</i>	
ÖRGÜT YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANSLARINI DEĞERLENDİRMESİ	123
<i>HASAN ARSLAN, ZEKİYE KILIÇ, NURAY TAN KILIÇ</i>	
İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN YAŞADIĞI VELİ KAYNAKLI SORUNLAR	124
<i>GÜLAY BEDİR, MUSTAFA ÇELİK</i>	
BAŞARILI ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI KAYNAKLARIN, KÜTÜPHANELERİN BAŞARILI OLMALARINA ETKİ EDEN ETMENLER	125
<i>SEVİL ALAÇAM, ASLI AYBALA ALAÇAM, EMEL TÜZEL</i>	
TÜRKİYE VE AZERBAIJAN MÜZİK EĞİTİMİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ÖĞRETİM YETERLİKLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN MUKAYESELİ ANALİZİ	128
<i>GÜLAY BEDİR, ÖZLEM GÖKÇE TEKİN, KEMALE ALESSKERRLİ</i>	
OKUL YÖNETİCİLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR OKULLARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	130
<i>AHMET GÖKMEN</i>	
KÜRESELLEŞME VE ÜNİVERSİTELER: NEOLİBERAL SÖYLEM VE UYGULAMALAR	132
<i>TAHİR YILMAZ, RUHİ SARP KAYA</i>	

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÖRGÜTSEL KÜLTÜRÜN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARAR VERME STİLLERİNE ETKİSİ 134 <i>MÜNEVVER ÇETİN, BAHAR DOĞAN, F. ŞEHKAR F. KINIK</i>
OKUL YÖNETİCİLERİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN EN ÖNEMLİ YETERLİKLER VE BU YETERLİKLERE SAHİP OLMA DÜZEYLERİ ..... 136 <i>BAHRİ AYDIN, ERAY KARA, MELİKE GÜNBEY</i>
OKUL MÜDÜRLERİNİN PERFORMANS DEĞERLENDİRME SİSTEMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ ..... 138 <i>MUSTAFA DEMİR</i>
İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ ..... 140 <i>MEHMET KARA, YALÇIN ATLI, YALÇIN ATLI</i>
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETİMSSEL LİDERLİK BECERİLERİNDE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI BİLGİSİNİN ÖNEMİ ..... 142 <i>GÜLŞEN SEZER, SEVİLAY ŞAHİN</i>
EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİYE ERİŞİM VE BİLGİYİ DEĞERLENDİRMEDEKİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI İLE BU SÜREÇTE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ..... 144 <i>ALİ SABANCI, GÜLNAR ÖZYILDIRIM, ARZU ENGÜR</i>
DENETMENLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUN DURUMLARINA İLİŞKİN ÇÖZÜMLEMELERİNİN ETİK TÜRLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ ..... 146 <i>ALİ SABANCI, GÜLNAR ÖZYILDIRIM, ARZU ENGÜR</i>
ÖĞRETMENLERİN ÇOKKÜLTÜRLÜLÜĞE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (MEZİTLİ İLÇESİ ÖRNEĞİ) ..... 148 <i>REMZİ DEMİR, BİRSEL AYBEK</i>
EĞİTİMİN ESAS PARADİGMALARININ ÖZELLİKLERİ ..... 150 <i>LAZİFA KAŞİMOVA, SEVİNÇ ALİYEVA, MEHPARA KULİYEVA</i>
ADAY ÖĞRETMENLERİN YAŞADIĞI SORUNLAR VE YÖNETİCİLERDEN BEKLENTİLERİ ..... 152 <i>EMRE KORKMAZ, PINAR YENGİN SARPKAYA</i>
ZÜMRE ÖĞRETMENLER KURULUNUN ÖĞRENEBİLME TAKIM HALİNE DÖNÜŞMESİ İÇİN MESLEKTAŞ YARDIMLAŞMASI: BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ ..... 154 <i>MUAMMER BAYRAK, PINAR YENGİN SARPKAYA</i>
ÜÇ TARZ-I ÖĞRETMEN: KASABA ÖĞRETMENİ, KÖY ÖĞRETMENİ, ŞEHİR ÖĞRETMENİ ..... 157 <i>İSMET KESEN</i>
ÜÇ ŞEHİRİN KARŞILAŞTIRMALI NİTEL HİKÂYESİ: İTK-D MODELİNE GÖRE K-12 OKUL MÜDÜR YARDIMCILARININ ÖZNEL İYİ OLUŞ HÂLLERİNİN İNCELENMESİ ..... 159 <i>M. SEMİH SUMMAK, MURAT ÖZDEMİR, SABAHATTİN SÜMER, YASİN AVAN, MAHMUT KALMAN</i>
PAULO FREİRE'NİN BANKACI EĞİTİM MODELİ'NİN OKULLARDA UYGULANMASININ ELEŞTİREL PEDAGOJİ AÇISINDAN İNCELENMESİ ..... 161 <i>RAMAZAN KARATEPE, BİNALI TUNÇ</i>
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUL KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI ..... 163 <i>SEDA BAYSAL, AYŞE RABİA BAŞARAN</i>
SÜREKLİ EĞİTİM KİMLİĞİN SOSYALLEŞMESİ FAKTÖRÜ ..... 165 <i>HİKMET ALİZADE, REHİME MAHMUDOVA</i>

KADIN ÖĞRETMENLERİN YAŞADIKLARI KARIYER ENGELLERİ VE MESLEKİ YABANCILAŞMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	167
<i>YUSUF İNANDI, BINALI TUNÇ, TÜRKÜ KILAVUZ</i>	
YÖNETİM BİLİMİ DERSİNİN OKUL YÖNETİM SÜREÇLERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ	169
<i>ERTUĞ CAN, YÜKSEL GÜNDÜZ</i>	
MESLEK LİSELERİNDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN SORUNLARI ÇÖZÜM ÖNERİLERİ VE BEKLENTİLERİ	171
<i>RUMEYSA ŞEN, UĞUR TEKİN</i>	
EĞİTİMDE GEÇMİŞ VE GELECEK: TÜRKİYE'DE ORTALAMA VE BEKLENEN EĞİTİM SÜRELERİ.....	173
<i>HÜSEYİN ERGEN, VEDAT ÇAKIOĞLU</i>	
BAZI DÜŞÜNÜRLER VE FİLOZOFLARIN EĞİTİM İLE İLGİLİ İFADELERİ VE BUNLARDAN İBN-İ HALDUN'UN EĞİTİM İLE İLGİLİ İFADESİNİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	175
<i>ABDULLAH AYDIN</i>	
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUM DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	177
<i>CİHAN BULUT, NERGÜZ BULUT SERİN</i>	
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA ÖĞRETİM DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.	179
<i>HASAN DEMİRTAŞ, SERVET ATİK</i>	
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARA VE BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDAKİ ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN METAFOR ALGILARI	181
<i>HASAN DEMİRTAŞ, SERVET ATİK</i>	
TÜRKİYEDE GÖÇMEN ÇOCUKLARINA YÖNELİK İVEDİ EĞİTİM VE UYUM ÇALIŞMALARI	183
<i>SEYFİ ÖZGÜZEL, VELİ ERCAN ÇETİNTÜRK, SYLVIA M. DE ROOIJ,</i>	
OKULDA ŞİDDET OLAYLARININ NEDENLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	185
<i>TEMEL ÇALIK, HASAN TABAK, BURCU YAVUZ TABAK</i>	
ÖĞRETMEN ADAYLARININ DİNLEME BECERİLERİ İLE BİREYLER ARASI ÇATIŞMALARINI YÖNETME BİÇİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	187
<i>HÜSEYİN ASLAN, CEVAT ELMA, KASIM KIROĞLU</i>	
ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SINIF İÇİ ETKİNLİKLERDE ÖĞRETMENLERİN ETİK DAVRANIŞLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	188
<i>SONER AYHAN, SELMA KAVAZ, İBRAHİM ÇAKIRGÖZ</i>	
TERS YÜZ ÖĞRENME İÇİN VİDEO ÖĞRENME YÖNETİM SİSTEMLERİ.....	189
<i>CELAL KARACA</i>	
PEDAGOJİK LİDERLİK: ÖĞRETİMSSEL LİDERLİĞİN GÖLGESİNDE KALAN BİR LİDERLİK YAKLAŞIMI	191
<i>NURİ BALOĞLU</i>	
ÖĞRETMENLERİN MESLEK ETİK İLKELERİNE UYGUN DAVRANMA ALGILARININ YAŞAM DOYUMU AÇISINDAN İNCELENMESİ	193
<i>NURİ BALOĞLU, ERDAL YILDIZ</i>	
ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN STRES DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	195
<i>BAYRAM ARSLANOĞLU</i>	

YENİ KAMU YÖNETİMİ KAPSAMINDA OKULLARDA PERFORMANSA GÖRE DEĞERLENDİRMENİN YÖNETİLERCE ALGILANIŞI	197
<i>SABİT MENTEŞE</i>	
TÜRKİYE'DE EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ALANINDAKİ TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ	199
<i>VEYSİ BOZKURT</i>	
BULUĞ ÇAĞINDAN YETİŞKİNLİĞE GEÇERKEN, EĞİTİM YÖNETİMİNİN ENTELEKTÜEL OLGUNLAŞMA VE AKADEMİK KİMLİK KAZANMA SÜRECİNE BAKIŞ: QUO VADİS?	201
<i>M. SEMİH SUMMAK, MAHMUT KALMAN</i>	
YABANCI DİL SINIFLARINDA MOTİVASYON: ÜNİVERSİTE İNGİLİZCE HAZIRLIK SINIFLARI ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖZ-YETERLİLİK VE ÖZ-KARARLILIK İLİŞKİSİ	203
<i>ŞENAY SEZGİN NARTGÜN, ZEHRA YILDIRIM KAHRAMAN</i>	
OKULLARDA GÖRÜLEN DİSİPLİN SORUNLARI VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARI (BATMAN İL ÖRNEĞİ)	205
<i>RECEP SÜSLÜ</i>	
SAĞLIKLA İLGİLİ BÖLÜMLERİ OLAN ÖZEL LİSELERİN MEVCUT SORUNLARINA YÖNELİK ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	207
<i>GÖKÇE KAP, DEMET ZAFER GÜNEŞ</i>	
EYFOR VI BİLDİRİ ÇEŞİTLİLİĞİ	209
<i>HATİCE TİLTAY, MUSA YILMAZ, NERMİN TAŞÇIOĞLU,</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARI	210
<i>İSMAİL ACUN, CEMİL YÜCEL, CÜNEYT BELENKUYU, SERAP İRİ</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEMOKRATİK VATANDAŞLIK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ	212
<i>İSMAİL ACUN, CEMİL YÜCEL, SERAP İRİ, CÜNEYT BELENKUYU</i>	
KIBRIS TÜRK EĞİTİM TARİHİNDEN ÇOK YÖNLÜ BİR EĞİTİMCİ: KEMAL ATAKAN	214
<i>ELMAZİYE TÖRE TEMİZ</i>	
ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM VE OKULLARIN ÖRGÜTSEL DEĞİŞİMİ	216
<i>FATMA KURTBAŞ</i>	
LİDERLİK KAMPI - 2016 ALTERNATİF ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME	217
<i>ARZU BAYINDIR</i>	
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN EĞİTİMDE ÖLÇME ARACI OLARAK KULLANILMASINDA ÖĞRETMENLERİN HAZIR BULUNUŞLULUK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	219
<i>CAHİT GÖLGE</i>	
SHANGAY İLE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNİN ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAM VE POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI	221
<i>NURDAN ÖZREÇBEROĞLU, ÇAĞDA KIVANÇ ÇAĞANAĞA</i>	
TURKISH HIGHER EDUCATION POLICY: A HISTORICAL AND CRITICAL APPROACH TO UNDERSTANDING THE IMPACT OF NEOLIBERALISM ON EDUCATION	223
<i>ÇAĞDA KIVANÇ ÇAĞANAĞA</i>	
İŞGÜCÜ PİYASASINDA TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI AYRIMCILIK: KURAMSAL BİR ÇALIŞMA	224
<i>HÜSEYİN YOLCU</i>	

ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ İLE OKUL MÜDÜRLERİNİN LİDERLİK STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ (İNCİRLİOVA ÖRNEĞİ).....	226
<i>NURAN CAN, BERTAN AKYOL</i>	
ÖĞRETMEN ADAYLARININ SINIF İÇİ ADALETE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ.....	228
<i>HATİCENUR AKKURT, BERTAN AKYOL</i>	
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE AKRAN ZORBALIĞI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	230
<i>ERKAN KIRAL, Umut AKTAŞ</i>	
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL ADALET İLE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK ALGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	232
<i>ERKAN KIRAL, BERNA ERAKIN</i>	
ÖĞRETMENLERİN İŞYERİ ARKADAŞLIK ALGISININ ÖRGÜTSEL BAĞLILIKLA İLİŞKİSİ	234
<i>ERKAN KIRAL</i>	
FORMASYON EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETİM ELEMANLARININ ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI	236
<i>BİLGEN KIRAL, SUAT BAŞDAĞ</i>	
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE HOŞGÖRÜ EĞİTİMİ	238
<i>BİLGEN KIRAL, M. METİN ARSLAN</i>	
ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (TRAKYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)	240
<i>YÜCEL ATILA ŞEHİRLİ</i>	
YÜKSEKÖĞRETİMDE ÇALIŞMA HAYATINA UYUM YAKLAŞIMININ KULLANILMASI: EĞİTİM FAKÜLTESİ BAĞLAMINDA BİR ÇALIŞMA	242
<i>BETÜL BALKAR</i>	
AKADEMİSYENLERİN SINIF YÖNETİMİ BECERİLERİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARINCA DEĞERLENDİRİLMESİ.....	244
<i>DEMİRALİ YAŞAR ERGİN</i>	
YETİŞKİNLERİN HALK EĞİTİMİ MERKEZİNDE KATILDIKLARI MESLEKİ VE TEKNİK KURLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	246
<i>CÜNEYT ŞENYURT, FUSUN NARÇİN ŞENYURT</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖFKE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖFKE DENETİMİ BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	248
<i>BEHİYE AKACAN</i>	
KADIN VE ERKEK OKUL MÜDÜRLERİNİ MÜDÜR OLMAYA MOTİVE EDEN ETKENLER	250
<i>EMİNE BABAOĞLAN</i>	
İZMİR İLİNDE GÖREVLİ ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN BAŞLICA DİSİPLİN SUÇU KONULARI.....	252
<i>YURDAGÜL EREŞ</i>	
TANZİMAT DÖNEMİNDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME POLİTİKALARINA ETKİ EDEN AYDINLARIN İNCELENMESİ ...	254
<i>DİLEK ŞAHİN, NİHAN ÇAĞLAR, AYŞE BURÇAK ÇELİK</i>	
ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ STAJLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	256
<i>GÜL KAHVECİ, EMRE MÜEZZİN</i>	
SURİYELİ SİĞINMACI ÇOCUKLARIN OKULLARDAKİ PSİKOLOJİK VE EĞİTSEL İHTİYAÇLARI	258
<i>GÖKÇE SANCAK AYDIN</i>	

EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN HESAP VEREBİLİRLİĞİNİN DERS DENETİMİ GÖREVİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	260
<i>FATİH TAN, YEŞİM TAN</i>	
OKUL BÖLGESİ MÜDÜRLERİNDEN VE DENETMENLERDEN MÜDÜRLERE TAVSİYELER VE OKULDAKİ ÖNEMLİ GÖREVLER: NİTEL BİR ARAŞTIRMA	262
<i>EMİNE BABAOĞLAN</i>	
OKUL MÜDÜRLERİNİN DAVRANIŞLARININ ÖĞRETMENLERİN BAŞARISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ	264
<i>ÖNDER ŞANLI, MEHMET ALTUN, ÇETİN TAN</i>	
RPD ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE BAKIŞ AÇISI İLE BENLİK İMGESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	267
<i>ANIL GÖRKEM</i>	
OKUL YÖNETİCİLİĞİ ÖZ-YETERLİĞİ: İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖZ-YETERLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	269
<i>ENGİN KARADAG, NAZIM ÇOĞALTAY</i>	
PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ PROGRAMININ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ YETERLİLİK VE SINIF YÖNETİMİ BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	271
<i>NAZIM ÇOĞALTAY</i>	
AİLELERİN EĞİTSEL KULÜP ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	273
<i>HÜSEYİN YOLCU, ADEM BARIŞ, HAMİT BAKAR</i>	
ENDÜSTRİ MESLEK LİSELERİNDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN ETKİLİLİĞİ.....	275
<i>SERDAR HALİS, MURAT ÖZTÜRK</i>	
ADAY ÖĞRETMENLİK EĞİTİMİ UYGULAMASI SÜRECİNE İLİŞKİN BİR DURUM ÇALIŞMASI.....	277
<i>SÜLEYMAN KARATAŞ, EMEL SÜNTER</i>	
ADAY ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ADAY ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	280
<i>İBRAHİM GÜL, FATMA TÜRKMEN, NURULLAH AKSEL</i>	
POLITICS, PHILOSOPHY, ETHICS, AND LEADERSHIP: SCHOOL AUTONOMY IN MEXICO.....	282
<i>CARLOS ORNELAS</i>	
İŞ ÖZELLİKLERİ VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİYE İLİŞKİN X VE Y NESLİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ.....	284
<i>ÖMÜR ÇOBAN, SÜHEYL BOZKURT, MEHMET YILMAZ</i>	
ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ETKİLEŞİMLİ TAHTAYA İLİŞKİN TUTUMLARI	285
<i>YÜKSEL KAHRAMAN</i>	
SOSYAL AĞ SİTELERİNDEKİ BİLGİLERİN GÜVENİLİRLİĞİ: YÜKSEK LİSANS VE LİSANS ÖĞRENCİLERİ KARŞILAŞTIRMASI	287
<i>HALİL ŞENTÜRK, EMİNE ŞENDURUR</i>	
MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL TERCİH NEDENLERİ	288
<i>MURAT KOÇALI, ŞENGÜL UYSAL, ADEM ÇİLEK, NAZAN ŞENER</i>	
UZAKTAN EĞİTİM İLE PEDAGOJİK FORMASYON SERTİFİKA PROGRAMINDA DERS VEREN ÖĞRETİM ÜYELERİNİN BU UYGULAMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	289
<i>ADEM BAYAR, GÜLSEMİN DURMUŞ</i>	

YENİ ÖĞRETMENLERİN ADAY ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	291
<i>ADEM BAYAR</i>	
ÖĞRETMENLERİN İNFORMAL YOLLA ÖĞRENMELERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	293
<i>ADEM BAYAR, AHMET ÜSTÜN, MİNE BAYAR</i>	
EĞİTİMDE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERDEKİ DEĞİŞİM	295
<i>SEDA ARSLAN, POLAT ŞENDURUR</i>	
PEDAGOJİK FORMASYON ÖĞRENCİLERİNİN PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ VE ÖĞRENCİLERİNE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI.....	296
<i>VUSLAT OĞUZ, NECDET KONAN</i>	
PEDAGOJİK FORMASYON ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK ÖZYETERLİK İNANCI İLE YAŞAM YÖNELİMİ ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	298
<i>NECDET KONAN, VUSLAT OĞUZ</i>	
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA STİLLERİNİN İNCELENMESİ (KUZEY KIBRIS ÖRNEKLEMİ).....	300
<i>F. SÜLEN ŞAHİN KIRALP, NERGÜZ BULUT SERİN</i>	
THE EVERY STUDENT SUCCEEDS ACT (ESSA): FEDERAL EDUCATION POLICY IS RESET.....	302
<i>TODD ALAN PRICE</i>	
HİKAYE YAZMA ETKİNLİKLERİNDE SABİT VE HAREKETLİ GÖRSELLERİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ YAŞANTILARININ İNCELENMESİ.....	304
<i>H. GÜLHAN ORHAN KARSAK</i>	
AKILCI DUYGUSAL EĞİTİM PROGRAMININ ERGENLERİN ÖFKE VE ÖFKE İFADE TARZLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ ..	305
<i>AHMET BUĞA, ALİ ÇEKİÇ, FULYA TÜRK, ZEYNEP HAMAMCI, AYKUT KUL</i>	
MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ETKİLİ İLETİŞİM MODÜLÜ KAZANIMLARINA ULAŞMA DURUMLARI VE ÖĞRETMENLERİN MODÜL HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	307
<i>SIDIKA BAŞBUĞA, ESRA ÖMEROĞLU</i>	
SINIF İÇİ EĞİTİMDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN KULLANILMA YOĞUNLUĞUNUN VE BU SÜREÇTE ORTAYA ÇIKAN KAYGININ ZAMANA GÖRE DEĞİŞİM YÖNÜNÜN İNCELENMESİ	308
<i>ERCAN SOYSAL</i>	
İRAN TARİH DERS KİTAPLARINDA TÜRKLER NASIL ANLATILYOR	310
<i>MASOUMEH DAEİ</i>	
UNCOVERING A COMPLEX CONSTRUCT: DO LEARNER BELIEFS MATTER?.....	311
<i>SİBEL KAYMAKAMOĞLU</i>	
ÇOCUKLARIN YENİDEN SUÇA SÜRÜKLENMESİNİN ÖNLENMESİNDE PSİKOEĞİTİMSEL YAKLAŞIM: VAKA ÖRNEKLERİ.....	312
<i>AYGÜL NALBANT</i>	
GENÇLİK DÖNEMİ AİLE SORUNLARININ ÖĞRENCİDE OLUŞTURDUĞU STRES DÜZEYİNİN KARŞILAŞTIRILMASI .	313
<i>NEŞE BAŞAK, AYŞE BENGİSOY, MEHMET ÇAĞLAR</i>	
ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENEBİLME ALGILARININ VE İŞ DOYUMLARININ ANALİZİ	315
<i>MÜNEVVER ÇETİN, SEFFAT DUMAN</i>	
ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE BAŞARILI BİR ÖRNEK: FİNLANDİYA	316
<i>CELAL KARACA</i>	

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN YAŞADIKLARI DUYGUSAL VE DAVRANIŞSAL PROBLEMLER.....	318
<i>GÖKÇE SANCAK AYDIN</i>	
MODERN TOPLUMUN BAŞARI MİTİ VE TÜKENEN İNSAN.....	320
<i>EJDER ÇELİK</i>	
VARLIK DEĞER İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA EĞİTİLEN BİREY ONTOLOJİSİNE BAKIŞ.....	322
<i>EJDER ÇELİK</i>	
HİKAYE YAZMA ETKİNLİKLERİNDE SABİT VE HAREKETLİ GÖRSELLERİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ YAŞANTILARININ İNCELENMESİ.....	323
<i>H. GÜLHAN ORHAN KARSAK</i>	
PIAAC 2015 SONUÇLARINA GÖRE TÜRKİYE SAYISAL OKURYAZARLIK PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	324
<i>RAMAZAN ATASOY</i>	

DÜZENLEME KURULU

FORUM ONURSAL BAŞKANLARI

Dr. Özdemir BEROVA

KKTC Milli Eğitim Bakanı

Prof. Dr. Mehmet Ali YÜKSELEN

Lefke Avrupa Üniversitesi Rektörü

EYFOR - VII AKADEMİK DANIŞMANI

Prof. Dr. Feyzi ULUĞ

TODAİE

EYFOR DÜZENLEME KURULU BAŞKANLARI

Dr. Adem ÇİLEK

EYUDER Yön. Kur. Başk.

Eş Başkan

Prof. Dr. Oğuz SERİN

LAÜ Eğitim Fakültesi Dekanı

Eş Başkan

Ahmet ARSLAN

KKTC TÖDER Yön. Kur. Başk.

Eş Başkan

EYFOR GENEL SEKRETERİ

Murat KOÇALI

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Oğuz SERİN

Lefke Avrupa Üniversitesi

Prof. Dr. Ayşe Canan ÇETİNKANAT

Lefke Avrupa Üniversitesi

Prof. Dr. Turgan ARGON

Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Doç. Dr. Habib ÖZGAN

Gaziantep Üniversitesi

Doç. Dr. Hüseyin YOLCU

Kastamonu Üniversitesi

Doç. Dr. Sabri ÇELİK

Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Murat Gürkan GÜLCAN

Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Şenay Sezgin NARGÜN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet ÜSTÜN

Amasya Üniversitesi

Doç. Dr. Emine BABAOĞLAN

Bozok Üniversitesi

Doç. Dr. Abdullah AYDIN

Ahi Evran Üniversitesi

Doç. Dr. Elife DOĞAN

İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Sevilay ŞAHİN KILIÇ

Gaziantep Üniversitesi

Doç Dr. Aynur BOZKURT BOSTANCI	Uşak Üniversitesi
Yard. Doç. Dr. Çağda KIVANÇ ÇAĞANAĞA	Lefke Avrupa Üniversitesi
Yard. Doç. Dr. Erkan KIRAL	Adnan Menderes Üniversitesi
Yard. Doç. Dr. Hüseyin ARSLAN	Samsun 19 Mayıs Üniversitesi
Yard. Doç. Dr. Birsnel AYBEK	Çukurova Üniversitesi
Yard. Doç. Dr. Adem BAYAR	Amasya Üniversitesi
Bayram ARSLANOĞLU	EYUDER
Nazan ŞENER	EYUDER
Murat KOÇALI	EYUDER
Serdar HALİS	EYUDER
Murat ÖZTÜRK	EYUDER
Meral POYRAZ	EYUDER
Serpil BOZKUŞ	EYUDER
Nihan ÇAĞLAR	EYUDER
Saim İŞÇİ	EYUDER
Ramazan ŞAMİL TATIK	EYUDER
Ahmet ACARER	EYUDER – MEB, Antalya
Hatice TİLTAY	EYUDER – MEB, Çanakkale
Ayşe BURÇAK ÇELİK	EYUDER
Köksal BANOĞLU	MEB- İstanbul
Veysi BOZKURT	MEB- Batman
Ali YENEN	KKTC TÖDER - KKTC MEB
Dr. Ali ERDEN	KKTC TÖDER - KKTC MEB
Dr. Hale ALİBABA ERDEN	KKTC TÖDER - KKTC MEB

EYFOR-VII BİLİM KURULU ÜYELERİMİZ

Prof. Dr. Abdurrahman	TANRIÖĞEN	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet	DUMAN	Muğla Üniversitesi
Prof. Dr. Ali	BAYKAL	Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Ali İlker	GÜMÜŞELİ	Okan Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Rıza	ERDEM	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. Asuman Seda	SARACALOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan	AYDIN	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Ottekin	DEMİRBOLAT	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşen	BAKİOĞLU	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Aytaç	AÇIKALIN	Emekli
Prof. Dr. Burhanettin	DÖNMEZ	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Carlos	ORNELAS	The Metropolitan Autonomous University-Mexico
Prof. Dr. Cemil	YÜCEL	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Prof. Dr. Coskun	BAYRAK	Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Dilek	ŞİRVANLI	Okan Üniversitesi
Prof. Dr. Erdoğan	BAŞAR	19 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Esergül	BALCI	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Esmahan	AĞAOĞLU	Eskişehir Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Fatoş	SİLMAN	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Feyzi	ULUĞ	TODAİE
Prof. Dr. Fred	JACOBS	American University
Prof. Dr. Gönül	AKÇAMETE	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Hamide	ERTEPINAR	İstanbul Aydın Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan	BACANLI	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan	ŞİMMŞEK	İstanbul Kültür Üniversitesi
Prof. Dr. Hayati	AKYOL	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Hayriye	SAYHAN	Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Hikmet	ALİZADE	Bakü Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin	BAŞAR	Emekli (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail	BİRCAN	Atılım Üniversitesi
Prof. Dr. Kamil Ufuk	BİLGİN	TODAİE
Prof. Dr. M. Engin	DENİZ	Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Durdu	KARSLI	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Prof. Dr. Mualla	AKSU	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa	ÖZCAN	MEF Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa	SAFRAN	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mübeccel	GÖNEN	Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Münevver	ÇETİN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Münevver	YALÇINKAYA	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Nejla	KURUL	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Nergiz	BULUT SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi
Prof. Dr. Neşe	SONGÜR	TODAİE
Prof. Dr. Nevin	SAYLAN	Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Nezahat	GÜÇLÜ	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Niyazi	CAN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.
Prof. Dr. Nurullah	ALTAŞ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Nükhet	DEMİRTAŞLI	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Oğuz	SERİN	Lefke Avrupa Üniversitesi
Prof. Dr. R. Cengiz	AKÇAY	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Prof. Dr. Recep	KAYMAKCAN	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Remzi Y.	KINCAL	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ruhi	SARPKAYA	Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Semra	ÜNAL	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Sencer	SAYHAN	Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Serdar	SAYAN	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniv.
Prof. Dr. Servet	ÖZDEMİR	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi
Prof. Dr. Sibel	GÜNEYSU	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Songül	ALTINIŞIK	TODAİE
Prof. Dr. Tayyip	DUMAN	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Temel	ÇALIK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Todd Alan	PRICE	ABD National Louis University
Prof. Dr. Ülker	AKKUTAY	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ülkü	CANDAN	Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki	KAYA	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Zülküf	ALTAN	Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Alejandro J.	GALLARD	Southern Georgia University, US
Doç. Dr. Bilgehan	GÜLCAN	Kyrgyz Turkish Manas University
Doç. Dr. Hasan	ARSLAN	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Peter	LITCHKA	Loyola University
Doç. Dr. Rifkat	NABİYEV	Russia Ufa State University
Doç. Dr. Rifkat	NABİYEV	Rusya Ufa State University
Doç. Dr. Wolter	POLKA	Niegara University
Doç. Dr. Yakut	ALİYEVA	Bakü Devlet Üniversitesi
Dr. Jose Rafael Baca	PUMAREJO	The Autonomous University of Tamaulipas

EYFOR- VII AKADEMİK ENFORMASYON KURULU ÜYELERİ

Doç. Dr. Adnan	BOYACI	Anadolu Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet	ÜSTÜN	Amasya Üniversitesi
Doç. Dr. Ali	YAYLI	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Aycan	ÇİÇEK SAĞLAM	Uşak Üniversitesi
Doç. Dr. Bilgehan	GÜLCAN	Kırgızistan Manas Üniversitesi
Doç. Dr. Cemalettin	İPEK	Recep Tayyip Erdoğan Üniv.i
Doç. Dr. Elife	DOĞAN KILIÇ	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Emine	BABAOĞLAN	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Doç. Dr. Ercan	YILMAZ	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Erdal	BAY	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Erdal	BAY	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Feyyat	GÖKÇE	Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Figen	EREŞ	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Habib	ÖZGAN	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. İ. Bakır	ARABACI	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. İ. Hakan	KARATAŞ	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Doç. Dr. İlhan	DÜLGER	ODTÜ
Doç. Dr. Kürşat	YILMAZ	Dumlupınar Üniversitesi
Doç. Dr. Levent	ERASLAN	Kırıkkale Üniversitesi
Doç. Dr. Melek	YAMAN KASAP	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Metin	PİŞKİN	Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Mukadder	BOYDAK OZAN	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Murat	GÜLCAN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Murat	ÖZDEMİR	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Necmi	GÖKYER	Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Nuri	BALOĞLU	Ahi Evran Üniversitesi
Doç. Dr. S. Sadi	SEFEROĞLU	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Sadık	KARTAL	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Doç. Dr. Sait	AKBAŞLI	Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Salih	ŞAHİN	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Soner	POLAT	Kocaeli Üniversitesi
Doç. Dr. Şenay	SEZGİN NARTGÜN	Abant İzzet Baysal Ünivesitesi
Doç. Dr. Yahya	ALTINKURT	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. A. Yaşar	DEMİRKOL	Akdeniz Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdullah Nuri	DİCLE	Sinop Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman	İLĞAN	Celal Bayar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Asiye	TOKER GÖKÇE	Kocaeli Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Atila	YILDIRIM	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayhan	URAL	Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayşe	ELİTOK	Adnan Mendere Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bertan	AKYOL	Adnan Mendere Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bilal	YILDIRIM	Balıkesir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Deniz	ÖRÜCÜ	Başkent Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ebru	OĞUZ	Mimar Sinan Güzel San. Üniv.
Yrd. Doç. Dr. Ergün	RECEPOĞLU	Kastamonu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erkan	KIRAL	Adnan Mendere Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ertan	ZEREYAK	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Evrim	EROL	Dumlupınar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih	GÜRBÜZ	Bayburt Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ganime	AYDIN	İstanbul Aydın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. H. Adnan	ARSLANTAŞ	Osmangazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hasan	ÖZDER	Yakın Doğu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hasan Basri	MEMDUHOĞLU	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hilmi	SÜNGÜ	Bozok Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İbrahim	ÇANKAYA	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İlknur	MAYA	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kemal	KOÇ	Başkent Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. M. Cüneyt	BİRKÖK	Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet	OKUTAN	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Meltem AKIN	KÖSTERELİOĞLU	Amasya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muhammed	TURHAN	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa	ÖZMUSUL	Harran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa	ERDEM	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Müge	YILMAZ	Samsun 19 Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Necla	FIRAT	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurettin	BELTEKİN	Mardin Artuklu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurgül	ÖZDEMİR	Adnan Mendere Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Pınar	YENGİN SARP KAYA	Adnan Mendere Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Rüyam	KÜÇÜKSÜLEYMENOĞLU	Uludağ Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selcen	ÇİFTÇİ	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selçuk Beşir	DEMİR	Cumhuriyet Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Semih	AKTEKİN	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sevda	ASLAN	Kırıkkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sevim	ÖZTÜRK	İnönü Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sinan	YÖRÜK	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süheyla	BOZKURT	Çankırı Karatetin Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Talip	CAN	Başkent Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Tamer	KUTLUCA	Dicle Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Turan Akman	ERKILIÇ	Anadolu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Türkay Nuri	TOK	Pamukkale Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Uğur	AKIN	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Vedat	AKTEPE	Nevşehir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Vicdan	ALTINOK	Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yaşar	BARUT	Samsun 19 Mayıs Üniversitesi
Dr. Bilgen	KIRAL	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Ertuğ	CAN	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Mustafa	AYRAL	Milli Eğitim Bakanlığı
Dr. Nedim	ÖZDEMİR	Milli Eğitim Bakanlığı

TEMEL LİSELERDE GÖREV YAPMAKTA OLAN FARKLI BRANŞLARDAKİ ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİNDE İLETİŞİM BECERİLERİNİN ÖNEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ (KAHRAMANMARAŞ İLİ ÖRNEĞİ)

Niyazi CAN¹, Gülseda KİRİŞÇİ²

ÖZET

Amaç

Sınıf, öğretmen ve öğrencilerin eğitsel amaçlara ulaşabilmek için kendilerinde var olan ve çeşitli iletişim araçları ile sağladıkları bilgi ve yaşantıları uygun bir düzenlemeyle paylaştıkları ortamdır. Bu paylaşım iletişimle olur. Sınıf ortamında etkili bir iletişimin gerçekleşebilmesi öncelikle kaynak konumunda olan öğretmenin bir konuyu etkili bir biçimde öğretebilmesine ve öğrencileri ile sağlıklı bir iletişim kurmasına bağlıdır. İletişim, akademik becerilerin ve hedeflenen bilgilerin kavratılmasında ve sınıf yönetiminde oldukça etkilidir. Öğretmenlerin, başta öğrenciler olmak üzere diğer bireylerle pozitif bir ilişki kurabilmek için kendilerini algılamayı ve öğrencilerin reaksiyonlarını kendi davranışları ile birlikte görebilmeleri önemlidir. Eğitim, temelde bir iletişim etkinliğidir. İyi bir öğrenme iyi bir iletişimin ürünüdür.

Bebekler, doğdukları andan itibaren çevreleriyle iletişim kurmaya başlarlar. Okul hayatının başlamasıyla bu çevre, daha da genişler. Eğitim öğretim ortamı düşünüldüğünde iletişim sürecinin temel öğelerinden birinin öğretmen olduğu görülmektedir. Öğrenme sürecinde iletişimi başlatan kişi, diğer bir ifade ile birincil kaynak, büyük bir oranda öğretmendir. Öğrenmenin yeterince gerçekleştirilebilmesi için kaynağın iletişim becerilerine sahip olması gerekir. Çünkü kaynağın durumu, öğrenmeyi büyük oranda etkilemektedir.

Bu araştırmanın amacı, temel lisede görev yapmakta olan farklı branşlara sahip öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Temel liselerde görev yapmakta olan farklı branşlardaki öğretmenlerin sınıf yönetiminde iletişim becerilerinin önemine ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu ekseninde aşağıdaki alt problemlere cevaplar aranmıştır:

1. Sınıf yönetiminde iletişim nedir?
2. Sınıf yönetiminde öğrencilerle olan etkili iletişimin sınıf yönetimine etkisi var mıdır, nelerdir?
3. Sınıf yönetiminde etkili bir iletişim için kullanılacak stratejiler nelerdir?
4. Sınıf yönetimi sürecinde karşılaşılabilecek sorunlar nelerdir?
5. Sınıfta yaşanan iletişim probleminin nedenleri nelerdir?
6. Öğretmenlerin sınıf içi iletişim becerilerini geliştirmek için neler yapılabilir?
7. İletişim öğelerine göre öğretmenin iletişim becerileri nasıldır?
8. Sınıfta iletişim engelleri nelerdir?

¹ Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kahramanmaraş, niyazican@ksu.edu.tr

² Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı / Kahramanmaraş, gulsedakirisci@gmail.com

Yöntem

Araştırmada, genel tarama modeline bağlı olarak öncelikle literatür taraması yapılmış, temel liselerde görev yapan farklı branşlara sahip öğretmenlerin sınıf yönetiminde iletişim becerileri incelenmiştir. Bu çalışma; 2015–2016 Öğretim döneminde Kahramanmaraş İli Merkez Onikişubat İlçesinde faaliyet gösteren temel liselerde görev yapmakta olan farklı branşlara sahip öğretmenler üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden; 2 biyoloji, 4 matematik, 2 coğrafya, 2 tarih, 2 rehberlik, 2 Türkçe, 2 fizik, 2 kimya, ve 2 felsefe grubu öğretmeni branş çeşitliliğini sağlamıştır. Bu öğretmenlerden 11'i bayan, 9'u ise erkektir. Öğretmenler, lise kademelerinin hepsinde (9. 10. 11. ve 12. Sınıf) derse girmektedirler. Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen 8 maddelik yarı yapılandırılmış görüşme formu ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Her görüşme yaklaşık 30–40 dk sürmüştür ve 1 haftada tamamlanmıştır. Bulgular, içerik analizi ile elde edilmiştir. Her katılımcının sorulara verdikleri cevaplar, kodlar oluşturularak sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde iletişim becerilerinin incelendiği bu çalışmada literatürdeki çalışmalarla benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmanın verilerine göre, temel liselerde görev yapan farklı branşlara sahip öğretmenlerin sınıf yönetiminde iletişim becerilerinin önemine ilişkin olumlu bir görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrenciyi yakından tanımak, onlarla birebir diyalog kurmak, dinlemek ve dinlemeyi öğretmek, empati kurmak, ben dili kullanmak, saygılı olmak, sorumluluk vermek ve sorumluluğu paylaşmak, öğretmen değil öğrenci merkezli olmak, öğretmenlerin egolarından sıyrılmış olmaları, öğrencilere rehberlik etmek, kişisel sorunlarıyla birebir ilgilenmek, sınıf içi grup dinamiklerini yakından tanımak ve sınıfa hakim olmak sınıf yönetiminde yeterli bir iletişimin önemine inanan öğretmenlerin öğrencilerle iletişim kurarken nasıl davranılması gerektiği ile ilgili görüşleridir.

Sonuç

Geleneksel eğitim anlayışı olan öğretmen merkezli eğitimin yerini öğrenci merkezli eğitim anlayışına bırakmasıyla, insan ilişkilerinin temeli olan iletişimin önemi bir kez daha vurgulanmıştır. Temel liselerde görev yapan farklı branşlardaki öğretmenler, sınıf yönetiminde etkili iletişimin önemine inanmaktadırlar. Etkili bir iletişim için öğrencinin tanınması, birebir diyalog içinde olunması, ben dilini kullanmanın tercih edilmesi, sorumlulukların paylaşılması ve öğrencilere rehberlik edilmesi önem taşımaktadır. Çünkü iletişim olmadan iyi bir sınıfa ve iyi bir öğretim etkinliğine sahip olunamaz. Bu nedenle öğretmenlerin sınıfta sevgi saygı, hoşgörü ve güvene dayalı bir iletişim ortamı oluşturmaları önemlidir. Böylece başarılı, mutlu, girişken, kendisiyle barışık, yaratıcı bireyler yetiştirilmesine katkıda bulunulabilir.

Öğretmenler;

- İletişimin öneminin farkında olarak öğrencileri ile etkileşim içinde olmalıdır.
- Öğrenci ile yakından ilgilenmek, ilişkide samimi olmak sınıf içi uygulamalarını kolaylaştırır.
- Öğretmenler önyargılarından kurtularak, her öğrenci değerlidir mantığıyla hareket etmelidir.
- Sınıf yönetimi aynı zamanda bir sanattır ve temelinde iletişim yatar. İyi bir sanatçı olmak için iyi bir iletişimci olmak gerekir.

- İletişimi sadece bir konuşma etkinliği olarak düşünmek büyük bir yanılgıdır. Dinlemeyi de içeren iletişimde; beden dili, jest ve mimikler de hayati önem taşır. Öğretmen, beden dilini etkin kullanarak sınıf yönetimindeki etkililiği artırabilir.

Not: Araştırmanın ayrıntılı bulguları ve sonuçları hazırlanmakta olup Eğitim Yönetimi Forumu'nun takvimine göre hazırlanarak zamanında sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: İletişim, İletişim Becerileri, Sınıf Yönetimi.

EĞİTİM SOKAĞI VE EĞİTİM ALANLARI PROJESİNİN UYGULANDIĞI OKULLARA ETKİSİNİN ANALİZİ

Vehbi KOLÇAK³, Mehmet ATEŞ⁴, Hasan Hüseyin YÜCEL⁵

ÖZET

Amaç

Bu araştırmanın amacı, ortaokul ve liselerde eğitim gören öğrencilere ve ailelerine yönelik “Her Yerde Eğitim” fikrinin yansımaları sağlamak; bilimsel, milli, manevi, sosyal ve kültürel değerler konularında farkındalık uyandırmak; okul koridorlarını daha ilgi çekici hale getirmek; eğitim ve öğrenmede uyarılmışlık düzeyini arttırmak amacıyla Malatya İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Battalgazi ve Yeşilyurt Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirilen “Eğitim Sokağı ve Eğitim Alanları” projesinin; öğrenci, öğretmen ve veliler üzerindeki etkisinin analiz edilmesidir.

Okul koridorlarını daha modern, dikkat çeken ve ders müfredatı kapsamında hem tarihimizi hem de kültürel değerlerimizi görsel yönden aktaran çalışmaların yer aldığı “Eğitim sokağı ve eğitim alanları” projesi ile eğitimde görsel okuryazarlık, etkili öğretim tekniklerinin geliştirilmesi, öğrenme kazanımlarına yönelik içerik geliştirme, öğrencilerin algısal öğrenme tercihlerinden görsel, dokunsal ve kinestetik öğrenmeye yönelik yapılan bu projenin etkilerinin araştırılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik yapılan bu çalışmanın iyi örnek oluşturması bakımından alana katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Öğrenmenin sadece sınıf ya da laboratuvar ortamında değil okulun koridorları ve muhtelif mekânlarında etkileşimi arttırmak, öğrenme sürecine olumlu etki yaparak, farkındalık yaratmak için planlanan bu proje sonunda öğrencilerin özellikle öğrenmesi gereken bilgileri, tekrarlama stratejilerini kullanarak öğrenmelerinin daha etkili sonuçlar doğurabileceği düşünülmüştür.

Yöntem

“Eğitim Sokağı ve Eğitim Alanları” projesinin öğrenci, öğretmen ve veli üzerindeki etkisinin analiz edilmesini amaçlayan bu çalışma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Malatya İli Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde yer alan ve projenin uygulandığı 15 okulun öğrenci, öğretmen ve velileri oluşturmaktadır. Evrenden kolay ulaşılabilir örneklem yoluyla seçilen 65 öğrenci, 83 öğretmen ve 56 veli örneklemi oluşturmaktadır.

Araştırmacılar tarafından; öğrenci, öğretmen ve velilerin “Eğitim Sokağı ve Eğitim Alanları” projesi ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlamak üzere memnuniyet anketi oluşturulmuştur. Öğrencilere, öğretmen ve velilere yönelik hazırlanan memnuniyet anketi 5’li Likert tipi bir ankettir. Ankette “1-Hiç katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-katılıyorum ve 5-Tamamen katılıyorum” cevapları yer almaktadır. Oluşturulan anketin güvenilirliği için bir eğitim uzmanından ve iki Türkçe öğretmeninden uzman görüşü alınmıştır. Soruların anlaşılabilirliği ve kapsam geçerliliği açısından kontrolleri yapıldıktan sonra projenin uygulandığı okulların öğrenci, öğretmen ve velilerinden memnuniyet anketini yanıtlamaya gönüllü olanlara, projede görev yapan araştırmacılar tarafından anketler uygulanmıştır. Bu çalışmada, toplanan veriler SPSS 18.0 paket programında

³ Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu, Yeşilyurt, Malatya, vehbikolcak@hotmail.com

⁴ Malatya İl Millî Eğitim Müdürlüğü Battalgazi/Malatya, 23mehmetates@gmail.com

⁵ Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu, Yeşilyurt, Malatya, hasanhuseyinucel@hoymail.com

çözümlemişdir. Elde edilen veriler değerlendirilirken öncelikle betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Analizlerde frekans ve yüzde hesaplamalarına yer verilmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Uygulamanın yapıldığı okullarda veli, öğretmen ve öğrencilere yönelik hazırlanan memnuniyet anketleri 65 öğrenci, 83 öğretmen, 56 veli tarafından cevaplandırılmış ve istatistik hesaplamaları yapılmıştır.

Öğrencilere uygulanan memnuniyet anketi bulgularına göre öğrencilerin %39,61'inin katılıyorum, %33,45 Tamamen Katılıyorum cevabı verdikleri görülmüştür. Olumlu verilen her iki cevap %73,06 oranında olup, projenin öğrenciler üzerinde olumlu etki bıraktığı sonucuna varılmıştır.

Öğretmenlere uygulanan memnuniyet anketi bulgularına göre öğretmenlerin %36,64'inin katılıyorum, %55,71 Tamamen Katılıyorum cevabı verdikleri görülmüştür. Olumlu verilen her iki cevap %92,36 oranında öğretmenler üzerinde projenin olumlu etki bıraktığı sonucuna varılmıştır.

Velilere uygulanan memnuniyet anketi bulgularına göre velilerin %45,31'inin katılıyorum, %36,38 Tamamen Katılıyorum cevabı verdikleri görülmüştür. Olumlu verilen her iki cevap %81,69 oranında veliler üzerinde projenin olumlu etki bıraktığı sonucuna varılmıştır.

Malatya İlinde 15 okulun iç mekânlarında müfredata uygun olarak, bilimsel, milli, manevi, sosyal, kültürel değerler konularında yapılan çalışmaların öğrencilerin kalıcı öğrenmelerine katkıda bulunduğu ve motivasyonlarını arttırdığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğretmen ve velilerin de yürütülen projeden memnun oldukları ve projenin olumlu etkilerinden memnun oldukları gözlenmiştir. Bu bağlamda yürütülen bu projenin olumlu etkileri göz önüne alındığında ilin bütün ilçelerinde yer alan okullarda da uygulanması ve yaygınlaştırılması önerilebilir. Ayrıca yürütülen proje kapsamında okulun koridorlarına ek olarak kullanılabilir diğer alanlarının da proje kapsamında değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu projenin devamında yapılacak çalışmalarda öğrenci, veli ve öğretmenlerin de uygulama aşamasında aktif olarak yer alması sağlanarak projenin etkililiği artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Alanları, Eğitim Sokağı, Her Yerde Eğitim, Etkili Öğrenme.

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK ŞİDDET İLE OKUL İKLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ: NİĞDE İLİ ÖRNEĞİ

Mustafa ÖZDERE⁶, Çetin TERZİ⁷

ÖZET

Okul iklimi bir okulun genel atmosferini, okulun kişiliğini tarif eden bir kavram olarak kullanılmaktadır. Okulda bireylerden istenilen davranışlara ilişkin normların oluşturulmasının bireylerin paylaştıkları bazı temel değerlerin varlığı ile sağlanabileceğine ve bu bağlamda okul ikliminin önemli olduğuna inanılmaktadır. Okul ikliminin temel değerlerin oluşmasının yanı sıra yönetim tarzları, politikalar, kurallar ve düzenlemeler, öğretmen davranışları, okul değerleri, uygulamalar, iletişim şekilleri gibi unsurların şekillenmesinde etkisi olduğu kabul edilmektedir. Bu bağlamda öğrenci ve diğer okul paydaşların sosyal, duygusal ve fiziksel güvenliklerini destekleyecek, onların kendilerini güvende hissetmelerine yardımcı olacak davranışlarını belirlenmesi ve şiddetin önlenmesinde açık, anlaşılır, etkili, tutarlı, norm, değer ve beklentilerin oluşmasında da okul ikliminin önemi vurgulanmaktadır. Destekleyici ve verimli bir okul ikliminin akademik başarı, bireylerin sosyal ve duygusal sağlıkları için esas olduğu, öğrenci devamlılığına, yüksek akademik başarıya, bireylerin sosyal ve duygusal büyümelerine yardımcı olduğu gibi okul içinde şiddet gibi istenmeyen davranışların azalmasına da katkısı olduğuna inanılmaktadır.

Okul iklimi ile öğretmenlere yönelik şiddet arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Topluluk olarak organize olmuş, ortak beklentiler ve işbirliği olan, personel ve öğrenciler arasında destekleyici ilişkilerin olduğu bir okul ikliminde, öğretmenlere yönelik şiddet olaylarının daha az gözlemlenebileceği belirtilmektedir. Olumlu bir okul ikliminin öğrenmeyi, akademik başarıyı, okul başarısını, olumlu genç gelişim çabalarını ve öğretmenlerin profesyonel davranışlarını desteklerken, etkili bir risk önleme mekanizması olduğuna da inanılmaktadır. Bu bağlamda okul ikliminin öğretmen ve diğer okul personelinin davranışlarını ve tutumlarını etkilediği, öğrenci, öğretmen davranışlarını belirlediği, okuldaki sorunların çözümünde referans alındığı için okul şiddeti kapsamında öğretmenlere yönelik şiddet açısından önemli olduğu ifade edilmektedir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı Niğde ili Merkez ilçede görev yapan öğretmenlere yönelik şiddet olayları ile okul iklimi arasındaki ilişkilerin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Niğde ili Merkez ilçesinde görev yapan öğretmenlerin;

1. Çalıştıkları okul iklimine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Maruz kaldıkları şiddet durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlere yönelik şiddete ilişkin görüşleri ile okul iklimine ilişkin görüşler arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmada “korelasyon türü ilişkisel tarama modeli” kullanılmaktadır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Niğde merkez ilçedeki 25 resmi genel ve

⁶ Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Doktora Öğrencisi, Eskişehir; Niğde Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek okulu, Niğde, mozdere@nigde.edu.tr

⁷

meslek liselerinde görev yapan 883 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada, öğretmenlere yönelik şiddete ilişkin yargısal veriler araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracı aracılığıyla toplanmıştır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun iklimine yönelik görüşlerine ilişkin yargısal veriler, “Öğretmenlerin Okul İklimine Yönelik Görüşleri” ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Bu ölçek özgün adı “Liseler için Örgüt İklim İndeksi” (OCI) olan ve Hoy, Smith ve Sweetland (2002) tarafından liseler için geliştirilmiş betimsel örgütsel iklim ölçeğinin uyarlamasıdır.

Bulgular

Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun ikliminin belirlenmesi için, okul iklimi a. meslektaş liderliği, b. profesyonel öğretmen davranışı, c. başarı baskısı ve d. kurumun savunmasızlığı olmak üzere 4 alt boyutta incelenmiştir. Araştırma kapsamındaki 25 lisenin 8’inde katılımcıların okul ikliminin meslektaş liderliği alt boyutunu “üst düzeyde”, 10’ununda “olumlu fakat geliştirilmesi gerek”, 7’sinde ise “vasat” değerlendirildiği görülmüştür. Çalışmanın gerçekleştirildiği 25 lisenin 20’sinde okul ikliminin profesyonel öğretmen davranışı alt boyutunun “olumlu fakat geliştirilmesi gerek”, 4’ünde “üst düzeyde olumlu” 1’inde ise “vasat” olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamındaki 25 lisenin 1’inde okul ikliminin başarı baskısı alt boyutunun “üst düzeyde olumlu”, 2’sinde “olumlu fakat geliştirilmesi gerek”, 16’sında “vasat”, 6’sında ise “olumsuz” olarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki 25 lisenin 23’ünde okul ikliminin kurumun savunmasızlığı alt boyutunun “vasat”, 2’sinde ise “olumsuz” olarak değerlendirildiği görülmüştür.

Sonuç

Öğretmenlere yönelik şiddete ilişkin görüşler ile okul ikliminin meslektaş liderliği alt boyutu değişkeni arasında ilişki olup olmadığının irdelendiğinde, en sık şiddete uğrayan katılımcıların, bu boyutu “vasat”, en az yaşayanların ise, “üst düzeyde olumlu” olarak değerlendiren grup içinde oldukları görülmüştür. Yapılan ki-kare testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlere yönelik şiddete ilişkin görüşler ile okul ikliminin profesyonel öğretmen davranışı alt boyutu değişkeni arasında ilişki olup olmadığının irdelendiğinde, en sık şiddete uğrayan katılımcıların, bu boyutu “olumsuz”, en az yaşayanların, “üst düzeyde olumlu” olarak değerlendiren grup içinde oldukları görülmüştür. Yapılan ki-kare testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Öğretmenlere yönelik şiddete ilişkin görüşleri ile okul ikliminin başarı baskısı alt boyutu değişkeni arasında ilişki olup olmadığının irdelendiğinde, en sık şiddete uğrayan katılımcıların, bu boyutu “olumsuz”, en az yaşayanların ise, “üst düzeyde olumlu” olarak değerlendiren grup içinde oldukları görülmüştür. Yapılan ki-kare testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Öğretmenlere yönelik şiddete ilişkin görüşleri ile okul ikliminin kurumun savunmasızlığı alt boyutu değişkeni arasında ilişki olup olmadığının irdelendiğinde, en sık şiddete uğrayan katılımcıların, bu boyutu “vasat”, en az yaşayanların ise, “üst düzeyde olumlu” olarak değerlendiren grup içinde oldukları görülmüştür. Yapılan ki-kare testi sonucunda değişkenler arasındaki bağımlılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul İklimi, Öğretmenlere Yönelik Şiddet, Okul Şiddeti

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK ŞİDDET İLE OKULLARIN VE ÖĞRETMENLERİN ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ: NİĞDE İLİ ÖRNEĞİ

Mustafa ÖZDERE⁸, Çetin TERZİ

ÖZET

Dünyada ve Türkiye’de okullarda şiddete maruz kalan öğretmenlerin sayısında ve yaşanan olayların ciddiyetinde dikkat çekici artışlardan bahsedilmektedir. Öğretmenlerin okullarda genellikle saygısızlık, zorbalık, tehdit, gözdağı verme, eşyaya zarar verme, fiziksel saldırı gibi çeşitli şiddet olaylarına uğradıkları görülmektedir. Öğretmenlere yönelik şiddet ve etkisini inceleyen çalışmalar problemin evrensel, bütün toplum üyelerini etkileyen ciddi bir sorun olduğunu göstermektedir. Konunun öğretmenlere yönelik şiddeti engellemek için farkındalık oluşturmak, etkili önlem ve müdahale programları geliştirmek, olumlu okul ve sınıf iklimi geliştirmek, etkili öğrenme ve öğretmenin sağlanması, öğretmenlerin meslekten ayrılmalarının önüne geçmek için incelenmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Fakat konunun araştırmacıların ve medyanın çok dikkatini çekmediği, üzerinde çok çalışılmadığı, politikalar-önlemler üretilmediği yönünde bir izlenim söz konusudur. Konu ile ilgili yapılan çalışmaların özellikle öğretmenlerin bireysel özellikleri üzerine yoğunlaştıkları, elde edilen verilerin genellikle öğrenci beyanlarına dayalı olduğu, okulların belirli fiziksel ve kurumsal özelliklerinin konu açısından çok araştırılmadığını görülmektedir. Bu açıdan öğretmenlerin ve görev yaptıkları okulların hangi özelliklerinin probleme etkisinin olduğunu belirlenmesi bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada öğretmenlere yönelik okul şiddeti ile öğretmenlerin ve okulların belirli özellikleri arasında ilişki olup olmadığı araştırılarak, var olan durum ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı Niğde ili Merkez ilçede görev yapan öğretmenlere yönelik şiddet olayları ile okul iklimi, öğretmenlerin ve okulların demografik özellikleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Niğde ili Merkez ilçesinde görev yapan öğretmenlerin;

1. Maruz kaldıkları şiddet durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlere yönelik şiddete ilişkin görüşleri ile
  - a. Öğretmen özellikleri (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, mesleki kıdem)
  - b. Okul özellikleri arasındaki ilişki (okul tipi, türü, yer, okul büyüklüğü)

Yöntem

Araştırmada “korelasyon türü ilişkisel tarama modeli” kullanılmaktadır. Araştırmada, Niğde merkez ilçedeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı 25 resmi genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin okullarda şiddete uğrama durumu ile görev yaptıkları okul ve öğretmenlerin özellikleri arasındaki ilişki aranmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan lise öğretmenlerinin %20,9’unun en az bir defa olmak üzere okulda şiddete uğradığını belirttiği görülmüştür. Çalışmanın gerçekleştirildiği okullarda öğretmenlerin toplam 236

⁸ Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Programı, Eskişehir; Niğde Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek okulu, Niğde, mozdere@nigde.edu.tr

şiddet olayı yaşadığını ifade ettiği belirlenmiştir. Yaşanan şiddet olaylarının %61,5'inin küfür, gözdağı verme, tehdit etme gibi sözel şiddet olayları olduğu ve %69,9'unun öğrenciler tarafından gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Ayrıca şiddet olaylarının %72,9'u sadece bir defa yaşanmış olduğu görülmüştür. Katılımcıların %34,7'si şiddet olayının nedenini öğrencinin öğretmene karşı olan duygu ve düşüncelerine ilişkin bir nedenden gerçekleştiğini, %29,9'u ise öğrencinin içinde bulunduğu çevreye ilişkin bir durum sonucu meydana çıktığını belirtmiştir. Şiddete karşı katılımcıların geliştirdikleri reaksiyonlar incelendiğinde, katılımcıların %42,3'ü olayı yönetime aktardığı, öğrencinin velisi ile görüştüğü, rehberlik ve psikolojik danışmanlık servisi ile görüştüğü, diğer bir ifade ile okul içinde yardım arayışında olduğu görülmüştür. Katılımcıların %28,9'u ise olayı bireysel düzeyde çözmeye çalıştığı, kendine yakın olan birileri görüştüğü, saldırgan sözlü telkinlerde bulunduğu veya karşılık verdiği belirlenmiştir.

Sonuç

Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha sık şiddete uğradığı fakat şiddete uğrama ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Lisansüstü mezunu öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere göre daha sık şiddete maruz kaldığı fakat şiddete uğrama ile eğitim düzeyi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin diğer gruptaki öğretmenlerden daha sık şiddete uğradığı fakat şiddete uğrama ile mesleki kıdem değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

C tipi okullarda görev yapan öğretmenlerin, A ve B tipi liselerde görev yapan öğretmenlerden daha sık şiddete uğradığı fakat şiddete uğrama ile okul tipi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Meslek liselerindeki öğretmenlerin, genel liselerde görev yapan öğretmenlerden daha sık şiddete uğradığı ve şiddete uğrama ile okul türü değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Kırsaldaki liselerde görev yapan öğretmenlerin merkezdeki liselerde görev yapan öğretmenlerden daha sık şiddete uğradığı fakat şiddete uğrama ile okulun yeri değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

1501 ve üzeri öğrencisi olan okullardaki öğretmenlerin diğer liselerdeki öğretmenlerden daha sık şiddete uğradığı ve şiddete uğrama ile okul büyüklüğü değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlere Yönelik Şiddet, Okul Şiddeti.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIKLI YAŞAM DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ: KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Hande ŞAHİN⁹, Sibel ERKAL¹⁰

ÖZET

Amaç

Üniversite yaşamı bireylerin hayatlarında önemli değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Üniversite eğitimi mesleki eğitimin yanı sıra kişilik gelişiminde, bireysel yaşamda ve sağlık davranışlarında da değişimlere neden olmaktadır. Bu değişim özellikle sağlık alanındaki tutum ve davranışlar yönünden önemlidir; çünkü öğrencinin sağlık ile ilgili tutum ve davranışları bireysel olarak kendisini, şimdiki ve gelecekteki yaşamında ailesini ve toplumu etkilemektedir. Kişinin sağlıklı geliştirici davranışları kazanması için, kendini kontrol etmesi, bu davranışları kazanmak için istek duyması gerekir. Çünkü sağlıklı geliştirmek için olumlu sağlık davranışının kazandırılması ve sürdürülmesi gerekir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin sağlık davranışları incelenmesi ve eksik oldukları konularda desteklenmesi toplum sağlığı açısından önemlidir. Bu nedenle bu araştırma, üniversite öğrencilerinin sağlıklı yaşam davranışlarını ve bu davranışlara etki eden faktörlerin incelenmesi amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

Yöntem

Araştırmanın çalışma grubunu Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Çocuk Gelişimi Bölümleri'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmada zaman maliyet vb. kısıtlardan dolayı olasılıklı örnekleme yöntemlerinden sistematik örnekleme yöntemi kullanılmış ve toplam 359 öğrenci örneklem grubunu oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak "Sağlıklı Yaşam Davranışları Ölçeği II" kullanılmıştır. Ölçek, Walker ve ark. (1987) tarafından geliştirilmiş, 1996 yılında tekrar revize edilmiştir. Ölçek bireyin sağlıklı yaşam biçimi ile ilişkili olarak sağlıklı geliştiren davranışları ölçmektedir. Ölçek toplam 52 maddeden oluşmuş olup 6 alt faktörü vardır. Alt gruplar, manevi gelişim, sağlık sorumluluğu, fiziksel aktivite, beslenme, kişilerarası ilişkiler ve stres yönetimidir. Ölçeğin genel puanı sağlıklı yaşam biçimi davranışları puanını vermektedir. Ölçeğin tüm maddeleri olumludur. Derecelendirme 4'lu likert şeklindedir. Hiçbir zaman (1), bazen (2), sık sık (3), düzenli olarak (4) olarak kabul edilmektedir. Ölçeğin tamamı için en düşük puan 52, en yüksek puan 208'dir. Çalışmada verilerin analizi SPSS 22.0 ile yapılmış ve sonuçlar %95 güven düzeyinde değerlendirilmiştir. Çalışmada uç değerler silinmesinin ardından normallik testi yapılmış ve puanların normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu nedenle analizlerde parametrik olmayan test tekniklerinden spearman korelasyon testi, mann whitney testi ve kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılan ölçeğin boyutlarının güvenirlik katsayısı hesaplanmış ve Sağlık Sorumluluğu boyutunun Cronbach's Alfa katsayısı 0,744; Fiziksel Aktivite boyutunun 0,753; Beslenme boyutunun 0,569; Manevi Gelişim boyutunun 0,824; Kişilerarası İlişkiler boyutunun 0,815 ve Stres Yönetimi boyutunun 0,652 olduğu belirlenmiştir.

⁹ Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, hande_k1979@yahoo.com

¹⁰ Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi İİBF Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümü, erkalsibel@hotmail.com

Bulgular

Araştırma sonuçlarına göre, kızlar ve erkekler ile okunan bölümler arasında Sağlık Sorumluluğu puanı bakımından, gelir grupları arasında Sağlık Sorumluluğu puanı ve Fiziksel Aktivite puanı bakımından, öğrencilerin sağlık durumu ile Sağlık Sorumluluğu, Fiziksel Aktivite, Beslenme, Manevi Gelişim, Kişilerarası İlişkiler ve Stres Yönetimi puanları bakımından, anne eğitim düzeyi ile Stres Yönetimi puanı bakımından, baba eğitim düzeyi ile Kişilerarası ilişkiler puanı bakımından, sigara kullanma durumu ile Sağlık Sorumluluğu, Beslenme, Manevi Gelişim, Kişilerarası İlişkiler ve Stres Yönetimi puanları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Sonuç

Üniversite öğrencilerinin sağlıklarını korumak ve geliştirmek için; bilgi ve davranış olarak yetersiz kaldıkları konular ve sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile ilgili eğitim programlarının oluşturulması ve programların uygulamaya geçirilmesi ile öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını gerçekleştirme düzeylerinin artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı Yaşam Davranışları, Sağlıklı Yaşam Davranışları Ölçeği, Üniversite Öğrencisi.

OKUL MÜDÜRLERİNİN EĞİTİM LİDERLİĞİ STANDARTLARINI KARŞILAMA DÜZEYLERİ

Şenol SEZER¹¹

ÖZET

Problem Durumu

Okulların etkili öğrenme ve öğretim hizmeti vermesi konusunda artan beklentiler, müdürlerinin rol ve sorumluluklarını artırmaktadır (Gümüşeli, 2001). Okullarda sürdürülen eğitimin etkililiğini artırma çabaları, büyük ölçüde okul yöneticilerinin eğitim liderliği rollerini gerçekleştirme düzeyini belirleme üzerine odaklanmıştır. Eğitim liderliği, öğretmenlerin sınıf içi öğretimsel etkinliklerini okulun amaçları doğrultusunda geliştirmeye odaklanmayı özendirir (Leithwood, Louis, Anderson ve Wahlstrom, 2004). Eğitim liderliği, bir anlamda okul yöneticisinin okulun varlık nedeninin ‘öğrencilerin başarı ve mutluluğunu sağlamak’ olduğu gerçeğini hatırlamasıdır (Özden, 2002, s.119). Okulda başarı ölçüsünü sadece okulun kaynaklarında veya şöhretini artırmada gören okul yöneticileri, başarısızlığa uğrayabilir (Bursalıoğlu, 2002, s.210). Öğrencilerin bir bütün olarak gelişmesi, okul çalışanlarının iş doyumunu, mesleki gelişimi, öğrencilerin başarı ve mutluluğu ve okulun bir bütün olarak başarısı okul müdürlerinin klasik bir okul yöneticisi olarak değil eğitim lideri olarak yetiştirilmesine bağlıdır (Mead, 2011). Etkili eğitimsel liderler öğrenci başarısını doğrudan etkileyen öğretim programı ve öğrenme öğretme etkinlikleri üzerine odaklanmaktadır (Cotton, 2003). Eğitimin yeniden yapılandırılması çalışmalarında üzerinde önemle durulan konulardan biri de okul müdürlerinin eğitimsel liderlik rolleridir. Okullarda eğitim liderliğini geliştirmenin yolu, okul liderliği standartlarını belirlemek, liderleri seçip yetiştirmek ve okulları dönüştürmektir (Hoy ve Miskel, 2010, s. 420). Etkili bir eğitim lideri olarak okul müdürü, bütün öğrencilerin başarısı için, okul toplumu tarafından paylaşılan bir öğrenme vizyonuna sahip olmalı, bütün öğrencilerin başarısı için öğrenmeye ve profesyonel gelişmeye doğru götüreceği bir okul kültürü ve öğretim programını savunmalı, etkili bir öğrenme çevresi ve ortamı oluşturmalı, okulun sahip olduğu tüm kaynakları etkin bir şekilde kullanabilmeli, bütün öğrencilerin başarısı için aile ve toplumla işbirliği yapabilmeli, toplumun kaynaklarını okulun başarısına yönlendirebilmeli, bütün öğrencilerin başarısı için tutarlı, adil bir ahlak yöneticisi olmalı, genel politik, sosyal, ekonomik, kültürel bağlamı anlayabilmeli ve bunlara cevap verebilmelidir (Turan ve Şişman, 2000). NAESP (2001) okul müdürlerinin eğitim liderliği rollerini öğrenciler ve yetişkinler için öğrenmeyi öncelikli hale getirme, yüksek düzeyde performans beklentisi oluşturma, öğretimi ve içeriğini standartlara uydurma, yetişkinler için sürekli öğrenme kültürü oluşturma, öğrenmeyi gerçekleştirmek için çoklu veri kaynakları kullanma ve okulun başarısı için toplumun desteğini arkasına alma şeklinde belirtmektedir. ISSCL (2014) raporuna göre eğitimsel liderlik standartları 11 başlık altında toplanmakta ve 77 standarttan oluşmaktadır. Bu başlıklar vizyon ve misyon, eğitim kapasitesi, öğretim, yönetsel uygulamalar, öğretim programı ve değerlendirme, öğretmen ve diğer çalışanların mesleğe bağlılığı, okul-aile işbirliği, öğrenci merkezli okul toplumu, mesleki ve etik ilkeler, eşitlik ve kültürel duyarlılık, sürekli okul gelişimidir. Araştırmanın amacı, okul müdürlerinin eğitim liderliği standartlarını karşılama düzeylerini belirlemektir.

¹¹ Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, senolsezer.28@gmail.com

Yöntem

Araştırma, nicel araştırma deseninde ve tarama modelinde yürütülmektedir. Araştırmanın örneklem grubu, Altınordu ilçesi sınırları içinde yer alan 7'si ilkokul, 7'si ortaokul, 5'i meslek lisesi, 5'i Anadolu lisesi olmak üzere 24 farklı okulda görevli 320 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma verileri, öğretmenlerin Okul Müdürlerinin Eğitim Liderliği Standartları Ölçeği'ne verdiği yanıtlardan oluşmaktadır. Bu araştırmanın konusu olan okul müdürlerinin eğitim liderliği standartları, ilk kez ABD'de 1996 yılında Interstate School Leaders Licensure Consortium (ISLLC) tarafından belirlenmiştir. Okul liderleri için standartlar, 2008'de ve 2014'te yeniden düzenlenmiştir. ISLLC tarafından 2014 yılında belirlenen eğitim liderliği standartları Türkçeye çevrilmiş ve uzman görüşü alınarak bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Araştırmanın veri toplama ve değerlendirme süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Müdürü, Eğitim Liderliği, Eğitim Liderliği Standartları.

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETMEN LİDERLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Münevver ÇETİN¹², Semih ÇAYAK¹³

ÖZET

Amaç

Eğitimsel, profesyonel ve örgütsel gelişmeye odaklanan, öğrencilerle, meslektaşlarla ve yöneticilerle çalışma gibi çok çeşitli çalışmalarını kapsayan şemsiye bir terim olan öğretmen liderliğinin kökleri yaklaşık otuz yıl kadar öncelere dayanmaktadır. Tüm öğretmenlerin liderlik potansiyelleri olduğu düşüncesine dayanan öğretmen liderliğinin; zümre başkanlığı, takım liderliği, formatörlük, uzman öğretmenlik gibi resmi görevlerden çok daha öte bir olgu olduğu düşünülmektedir.

Günümüz eğitimsel ve finansal ikliminde okul yönetimi tek bir kişiyle yapılamayacağından okul ve öğrenci başarısı dağıtılmış ve paylaşılan liderlik olmadan kesinlikle mümkün görülmemektedir. Bu açıdan öğretmen liderliği “paylaşılan” ve “dağıtılmış” liderlik ile ilişkilendirilmektedir.

Son bilimsel çalışmalar da öğretmen liderliğinde amaçları başarmanın grup içindeki bireyler arasında kurulan interaktif süreç olan dağıtılmış liderliğe geniş bir odaklanmadan geçtiği yönündedir. Zira dağıtılmış liderlik teorisi sadece müdürleri yada diğer kıdemli liderleri değil birçok bireyi kapsayan liderliğin bir sosyal dağılımı anlamına geldiğinden öğretmen liderliğini çalışan birçok araştırmacı tarafından dağıtılmış liderlik perspektifi hoş karşılanmaktadır.

Mükemmel öğretmen olarak bilinen öğretmen liderler, önemli öğretme tecrübesi olan ve aynı zamanda da meslektaşları tarafından saygı duyulan öğretmenlerdir. Bu nedenle günümüzde aday öğretmen eğitiminde öğretmen liderliğinin değeri büyük önem kazandığı için öğretmenleri lider olarak yetiştirmek ve desteklemek öğretmen yetiştiren birçok kurumun ortak hedefi olmuştur. Zira okul-üniversite arasında doğru zamanda kurulacak olan işbirliği öğretmen liderliğinin oluşturulmasında ve geliştirilmesinde büyük önem arz etmektedir. Bu araştırmada da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin öğretmen liderliğine yönelik görüşleri belirlemek ve bu görüşler doğrultusunda öneriler geliştirmek amaçlanmıştır.

Yöntem

Nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninde tasarlanmış olan araştırmanın çalışma grubu kolay ulaşılabilir durum yöntemiyle seçilmiştir. Çalışma grubu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilindeki ilkokullarda ve ortaokullarda görev yapmakta olan farklı branşlardaki 21 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla öğretmenler ile yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilmiştir.

Bulgular

Yapılan içerik analizi sonucunda öğretmen liderlerin mesleğini seven, mesleki gelişime açık, liderlik özelliklerine ve güçlü iletişim becerilerine sahip olmaları gerektiği; öğretmen liderlerin öğrencilere ve meslektaşlarına destek olma, rehberlik etme, okul-çevre birlikteliğine katkı sağlama gibi birtakım roller üstlenmeleri gerektiği ortaya konmuştur. Ayrıca araştırmadan öğretmen

¹² Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Kadıköy, İstanbul, mcetin@marmara.edu.tr

¹³ Milli Eğitim Bakanlığı, Namık Kemal İlkokulu, Pendik/İstanbul, semihcayak@gmail.com

liderliğinin okul-çevre iletişimi ve işbirliğine katkı sağladığı, eğitimin kalitesini arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Rahat ve demokratik bir çalışma ortamı, çalışanlar arasında güçlü bir iletişimin varlığı ve okulun eğitimde başarılı olması öğretmen liderliğinin yaygınlaşmasını destekler iken olumsuz yönetici tutum ve davranışlarının, bürokratik yapının ve öğretmen liderliğini teşvik edici unsurların eksikliği ile diğer bazı faktörlerin öğretmen liderliğinin yaygınlaşmasını engellediği bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bu bulgular neticesinde birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Sonuç

Okullarda genellikle müdürlerle birlikte anılan liderlik kavramına ilişkin var olan algıda son yıllarda önemli değişiklikler olduğu görülmektedir. Müdürlerin çağın getirdiği değişimlerle giderek karmaşıklaşmakta olan okul ve toplumsal çevre içinde, tek başlarına tüm yönetsel sorumlulukları üstlenmeleri güçtür. Bu açıdan okulun tüm paydaşların işbirliği içinde çalıştığı ortak bir yaşam alanı olması, liderliği ise tüm bu üyelere yayılabilecek bir davranışlar bütününe dönüşmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Öğretmen, Öğretmen Liderliği.

YAŞANTIMIZIN AYRILMAZ PARÇASI: OYUNLAR (BİR DERLEME ÖRNEĞİ)

Sinan KALKAN¹⁴

ÖZET

Oyun, her bireyin yaşamının doğal bir parçası olarak kabul edilir. Belli bir zaman süreci içinde ve belirli bir alanda yapılan, yaratıcılığımızı ve yeteneklerimizi ortaya çıkaran, çeşitli beceriler kazandıran ve aynı zamanda keyif aldığımız bir tür sosyal aktivitedir. Küçük bir bebekken ilk hareketlenmeye başladığımız andan itibaren yaşamımızın ayrılmaz bir parçası olan oyunlara dâhil olmaya başlarız. Oyun, her birey açısından önemlidir, ancak küçük çocuklar açısından daha büyük bir öneme sahiptir. Çünkü çocuklar, oyunlar aracılığıyla birçok beceri ve kavram öğrenir, içinde yaşadığı dünyayı deneyimleme fırsatı bulur, kendini ve duygularını ifade eder ve içinde yaşadığı toplumun bir parçası olarak kültürünü öğrenir. Oyunun, bir birey için etki alanı oldukça geniştir. Oyunlar bazen bir toplumun tamamı için genel özellikler taşıırken, bazen de bölgesel ve yöresel özellikler taşımaktadırlar. Ayrıca oyunlar, bir toplumun tarihsel, kültürel ve gelişimsel genlerini de taşırlar. Çocukların yaşamında çok önemli bir yere sahip olan oyunlar, modernleşme, teknolojik gelişmeler, kent kültürünün yaygınlaşması gibi nedenlere bağlı olarak, günümüzde oynandığı yer, tür, kullanılan araç-gereçler değişim göstermiştir. Bu gelişmelere rağmen birçok ülkenin eskiden oyunları koruma altına aldığı ya da yeni yaşam biçimine uygun hale getirmeye çalıştıkları bilinmektedir. Sözlü ve sözsüz kültürel mirasımızın aktarım araçlarından biri olan oyunların, ülkemizde de koruma altına alınması ve varlıklarını sürdürmesi gerekmektedir.

Bu çalışma, Samsun bölgesinde geçmişte oynan ancak şu an oynanmayan oyunları derlemeyi amaçlamaktadır. Derleme çalışmaları Samsun ili merkezi ve köylerini kapsamaktadır. Derlemesi yapılan oyunlar, oyunun amacı, hedef kitlesi, yaş gurubu, kuralları, oynanış biçimi ve süresi gibi başlıklarda derlenmiştir. Derlemesi yapılan oyunlar yaş gurubu ve oynandığı mekânlara göre tasnif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oyun, Çocuk Eğitimi, Derleme, Kültür.

¹⁴ Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fak., sinan.kalkan@omu.edu.tr

KADIN YÖNETİCİLERİN KARIYER YAPMALARINI ENGELLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Ertuğ CAN¹⁵, Lale ALBERALAR¹⁶

ÖZET

Günümüzde, teknolojik ve bilimsel gelişmelere paralel olarak, kadının toplumdaki geleneksel rolü ve statüsü değişmiş ve kadın iş hayatında daha fazla yer almaya başlamıştır. Toplumumuzda kadınların ev işleri ve çocuk bakıcılığı gibi sorumlulukları nedeniyle kariyer hedeflerine ulaşabilmek için, erkeklerden daha fazla fedakârlık gösterip, güç sarf etmek zorunda kaldıkları bilinmektedir. Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranları gün geçtikçe artmasına rağmen, yönetici olarak çok fazla yer almadıkları görülmektedir. Gün geçtikçe kadınların eğitim seviyesi yükselmekte, çalışma hayatına katılımları artmakta, ancak çalışma hayatındaki eşitsizlik kadınlar aleyhine devam etmektedir.

Kadınların çalışma yaşamında karşılaştıkları engeller, yönetici olarak seçilmelerini ve yöneticilikteki kariyer gelişimlerini de olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda, kadın yöneticilerin kariyer yapmalarının önündeki engellerin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Amaç

Araştırmanın amacı, resmî eğitim kurumlarında çalışan kadın yöneticilerin kariyer yapmalarının önündeki engelleri belirlemek ve bu engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik öneriler geliştirebilmektir.

Yöntem

Araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde resmî eğitim kurumlarında görevli 403 öğretmen ve 34 yönetici olmak üzere toplam 437 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, nicel ve nitel olmak üzere karma yöntem kullanılmıştır.

Nicel araştırma verileri, Karaca (2007) tarafından geliştirilen “Kadın Yöneticilerinin Kariyer Engelleri” ölçeği yardımıyla elde edilmiştir. Ölçekte demografik verilere yönelik 8 soru yer almaktadır. Ölçek 5’li likert tipi 38 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin iç güvenilirliği incelenmiş ve .808 Cronbach Alpha değeri bulunmuştur. Nicel araştırma verilerinin analizinde t testi ve ANOVA testinden yararlanılmıştır.

Nitel araştırma kapsamında ise, ölçeğin sonunda bir açık uçlu soru sorulmuş, bu soruya da 138 öğretmen ve 5 yönetici olmak üzere toplam 143 katılımcı cevap vermiştir. Nitel araştırma verileri içerik analizi yardımıyla değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmada katılımcılara ilişkin demografik veriler incelendiğinde, 279’u (% 63.84) kadın, 158’inin (% 36.16) erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 7.78’i yönetici, % 92.22’si ise öğretmen olarak görev yapmaktadır.

Araştırma bulgularına göre katılımcılar, kadınların kariyer yapmalarına yönelik olumlu tutuma ($x/k=3.41$) sahip bulunmaktadır. Erkek katılımcıların tutum puanları ($x=125.04$), kadın katılımcıların tutum puanlarından ($x=131.68$) daha düşüktür. Yapılan t-testi sonucunda kadınlar ve

¹⁵ Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Kırklareli, ertugcan@gmail.com

¹⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, ertug.can@klu.edu.tr

erkekler arasında anlamlı düzeyde bir fark olduğu görülmüştür ($t=4.38$, $p<.05$). Yönetici katılımcıların tutum puanları ($x=125.88$), öğretmen katılımcıların tutum puanlarından ($x=129.57$) daha düşüktür.

Evli katılımcıların tutum puanlarını ($x=129.29$), bekâr katılımcıların tutum puanlarından ($x=129.25$) daha düşüktür.

Genel tutum ($F=2.17$, $p>.05$) baz alındığında da eğitim düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür.

Araştırma bulgularına göre, kadının öncelikli sorumluluğunun evi ve ailesi olarak görülmesi, kadınların kişisel tercih ve algıları, informal iletişim ağlarına katılamaması, örgüt kültürü ve politikalarının erkeklere yönelik oluşturulması ve cinsiyetle bağdaştırılan kalıplaşmış önyargılar kadınların kariyer yapmalarının önündeki başlıca engeller olarak görülmektedir.

Katılımcıların görüşlerinin meslekî kıdem, branş ve okul türü değişkenine göre anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

Nitel araştırma kapsamında, “Kadın yöneticilerin kariyer engellerinin ortadan kaldırılmasına yönelik neler yapılabileceğine” yönelik 143 katılımcının görüşleri 9 alt tema altında analiz edilmiştir. Veriler bu alt temalara göre analiz edildiğinde katılımcılara göre, kız ve erkek çocukların eğitimine önem verilmeli (18 kişi), çalışan kadınlara yönelik kreş ve bakımevleri açılmalı (24 kişi), yönetici atamalarında liyakât esas alınmalı(14 kişi), yasal düzenlemeler ile kadınlara pozitif ayrımcılık yapılmalıdır (43 katılımcı). Ayrıca, kadınların yöneticilikte ve kariyer gelişiminde kendilerine güvenmesi, kararlı ve istekli olması gerekliliği (21 kişi), aile içi sorumlulukların paylaşılması gerekliliği (13 kişi), kadına yönelik toplumsal bakış açısı ve rollerin değişmesi gerektiği (31 kişi), kadınlara yönelik mentorluk desteği(4 kişi) ve kadınlar arasındaki iletişim ve dayanışmanın geliştirilmesi ihtiyacı (6 kişi) dile getirilmiştir.

Sonuç

Nicel araştırma verilerinden “Çoklu Rol Üstlenme”, “Kadınların Kişisel Tercih ve Algıları” ve “Stereotipler” alt boyutları ile ilgili sonuçların nitel araştırma verilerini desteklediği görülmektedir. Nitel ve nicel araştırma verilerine göre, kadının evde üstlendiği roller, ailede erkeklerden daha fazla sorumluluk almaları, çocukların bakımına daha çok zaman ayırmaları ve erkeklerin bu rolleri kadınların görevleri olarak görmeleri, kadınların kariyer yapmasını engelleyen faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Araştırma bulgularına göre, katılımcılar kadınların kariyer yapmaları konusunda olumlu tutuma sahiptir. Bu sonuç, katılımcıların kadınların kariyer yapmalarına yönelik engelleri düşük düzeyde algılandıklarını ortaya koymaktadır. Kadınların kariyer yapmalarını engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılabilmesi için yasal, pedagojik ve toplumsal düzeyde gerçekleştirilecek girişimler yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kariyer, Engel, Eğitim.

ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÖRGÜTSEL ADALET ALGILARIYLA UMUTSUZLUK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Barış ÇAVUŞ¹⁷, Ruhi SARP KAYA¹⁸

ÖZET

Amaç

Bu çalışmanın amacı, üniversitede görev yapan öğretim elemanlarının örgütsel adalet algılarıyla umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak ve örgütsel adalet algıları ile umutsuzluk düzeylerini cinsiyet, kıdem, unvan, eğitim durumu, yaş ve idari görev değişkenlere göre incelemektir.

Yöntem

Nedensel karşılaştırmalı ilişkisel tarama modelindeki bu araştırmanın çalışma evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Aydın ilinde bulunan Adnan Menderes Üniversitesi'nde görev yapan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, küme örnekleme yöntemiyle seçilen 468 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, öğretim elemanlarının örgütsel adalet algılarını belirlemek için Niehoff ve Moorman (1993) tarafından geliştirilen 20 maddelik "Örgütsel Adalet Ölçeği" ile umutsuzluk düzeylerini belirlemek için Beck A.T., Lester D. Ve Trexler L. (1974) tarafından bireyin geleceğe yönelik olumsuz beklenti düzeyini belirlemek amacıyla geliştirilen 20 maddelik "Beck Umutsuzluk Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeklerin geçerliliğini sağlayabilmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Öğretim elemanlarının örgütsel adalet algı düzeyleri ve umutsuzluk düzeyleri frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretim elemanlarının örgütsel adalet algılarının ve umutsuzluk düzeylerinin cinsiyet, eğitim durumu ve idari görev değişkenlerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini tespit edebilmek için ilişkisiz örneklemler için t-testi; kıdem, unvan ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini tespit edebilmek için ise ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan ANOVA testi sonucunda anlamlı bir fark bulunmuşsa, bu farkın kaynağını bulabilmek için; grup varyanslarının eşit olduğu varsayımı karşılandığında ($p > .05$) LSD, grup varyansları eşit olmadığında ($p < .05$) ise Dunnett's C çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerde anlamlılık .05 düzeyinde sınanmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının örgütsel adalet algıları ile umutsuzluk düzeylerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretim elemanlarının örgütsel adalet algıları, cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermezken; kıdem, unvan, eğitim durumu ve idari görev değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir. 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretim elemanlarının algıları, 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretim elemanlarından; idari görevi olan öğretim elemanlarının algıları idari görevi olmayan öğretim elemanlarından; lisans mezunu olan öğretim elemanlarının algıları lisansüstü eğitimi olan öğretim elemanlarından yüksektir.

¹⁷ Adnan Menderes Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Aytepe Mevkii Efeler/Aydın, baris.cavus@adu.edu.tr

¹⁸ Prof. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Aytepe Mevkii Efeler, Aydın, ruhi@sarpkaya.net

Örgütsel adalet algıları en yüksek düzeyde olanlar, öğretim görevlisi unvanına sahip öğretim elemanları iken; en düşük düzeyde olanlar ise, araştırma görevlisi unvanına sahip öğretim elemanlarıdır. Bununla birlikte, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının umutsuzluk düzeyleri, cinsiyet, kıdem, eğitim durumu ve idari görev değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermezken; unvan ve yaş değişkenlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir. Profesör unvanına sahip öğretim elemanlarının umutsuzluk düzeyleri diğer öğretim elemanlarından yüksek, öğretim görevlisi unvanına sahip öğretim elemanlarının umutsuzluk düzeyleri ise diğer öğretim elemanlarından düşüktür. Yanı sıra, umutsuzluk düzeyi en yüksek olanlar, 51 yaş ve üzerindeki öğretim elemanları iken; en düşük olanlar ise 31-35 yaş arasındaki öğretim elemanlarıdır. Yapılan korelasyon analizine göre, öğretim elemanlarının örgütsel adalet ölçeğinin dağıtımsal, işlemsel ve etkileşimsel adalet boyutlarına ilişkin algıları ile umutsuzluk ölçeğinin duygusal, motivasyonel ve bilişsel faktörleri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yani, öğretim elemanlarının örgütsel adaletle ilişkin algıları arttıkça umutsuzluk düzeyleri azalmaktadır. Yapılan regresyon analizinden elde edilen bulgulara göre ise, örgütsel adalet ölçeğinin dağıtımsal adalet boyutunun umutsuzluk ölçeğinin duygusal, motivasyonel ve bilişsel faktörlerinin ayrı ayrı anlamlı yordayıcısı olduğu, işlemsel adalet ve etkileşimsel adalet boyutlarının umutsuzluk ölçeğinin faktörlerini yordamadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Elemanı, Örgüt, Örgütsel Adalet, Umutsuzluk.

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN ÖĞRETMENLERİN LİDER ÖĞRETMENE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

NİYAZİ CAN¹⁹, Müberra ŞİMŞEK²⁰

ÖZET

Amaç

Liderlik; amaçların ve vizyonun başarılmasına yönelik grubu etkileyebilme yeteneği, değişim ile başa çıkabilmek aynı zamanda gelecek vizyonu geliştirerek yön çizmek ve çalışanların bu vizyon ile iletişim kurmasını ve engelleri aşmasını sağlamaktır.

Öğretmen liderliği, öğretimsel vizyon geliştirerek sınıf etkinliklerini etkin olarak düzenleyebilmek ve okul etkinliklerinde çeşitli roller üstlenebilmek, birbiri ile iletişimde bulunmak, öğretmen eğitimini sürekli olarak devam eden ve kariyer boyunca süren uzun bir süreç olarak görmek ve bu görüşü uygulamaya koymak için öğretimde meslektaşları ile mesleki diyaloglar sürdürmeye ve geliştirmeye istekli olmaktır.

Lisans eğitiminde bireyler alanlarında mesleki bilgi ve beceriler kazanırlar. Ancak belli bir alandaki bilgiler lisansüstü eğitimde verilir. Hızlı bilgi birikimini kullanabilmeleri için bireylerin lisansüstü eğitim almaları önemlidir. Çağa uygun öğretmen kendisini sürekli yenileyen, öğretim sürecinde öğrenciyi merkezde tutan toplumun problemlerini çözebilen kişidir. Lisansüstü eğitim sürecinde belirtilen öğretmen nitelikleri seçilen alanlara yoğunlaşarak zenginleştirilir.

Bu çalışmanın amacı; lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin lider öğretmene ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Size göre öğretmen liderliği nedir?
2. Size göre lider öğretmenler hangi davranışlara/özelliklere sahip olmalıdır?
3. Öğretmen liderliği davranışlarının engelleri nelerdir?
4. Yüksek lisans eğitiminin lider öğretmenlik davranışınızın gelişmesine katkıları nelerdir?

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılan betimsel bir çalışmadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseninde tasarlanmıştır.

Çalışma grubu, araştırmanın yapıldığı 2015-2016 Eğitim Öğretim Yılında Kahramanmaraş ilinde görev yapan, aynı zamanda eğitim bilimleri alanında yüksek lisans eğitimi gören 18 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Veriler görüşme yolu ile toplanmıştır. Görüşme esnasında açık uçlu dört sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Veriler, betimsel analiz yöntemine göre değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Görüşme yapılan öğretmenlere göre lider öğretmen özellikleriyle ilgili özet sonuçlar aşağıya çıkarılmıştır.

Öğretmen Liderliği

¹⁹ Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, niyazican@ksu.edu.tr

²⁰ Arş. Gör., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması Ve Ekonomisi Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, muberra0707@gmail.com

“Size göre öğretmen liderliği nedir?” sorusuna ilişkin elde edilen verilere göre sonuçlar şu şekilde ifade edilebilir.

- Öğretmen liderliği vizyon sahibi olma ve çevresine yeni ufuklar açma, öğrencilere ve öğretmenlere yol gösterebilme ve onlara örnek olma, çevresini etkileyebilme, kendini geliştirme aynı zamanda öğrencilerini geliştirme ve onları hedeflerine ulaştırma, öğrencilerini ve diğer öğretmenleri peşinden sürüklenme davranışlarıdır.
- Öğretmen liderliği var olan özellikler geliştirmek, kişilik özelliklerini eğitim ile desteklemek, çok okumak, branşında iyi olmakla beraber genel kültür anlamında da iyi olmak, güncelliği takip etmek, kendini güncelleyebilmektir.

Lider Öğretmenlerin Özellikleri

Bu soruya ilişkin veriler üç tema altında toplanmıştır.

- Lider öğretmenlerin “Kişilik Özellikleri” temasında; özgüven sahibi olmaları, ileri görüşlü, iletişim becerisi yüksek, kültürlü olmaları, mesleğini sevmeleri, saygılı, uzlaştırıcı, tecrübeli olmaları, çözüm odaklı, apolitik, empatik, fedakâr, meraklı, yeniliklere açık, güncel, pozitif, paylaşımcı olmaları şeklinde veriler elde edilmiştir.
- Lider öğretmenlerin “Mesleki Özellikleri” temasında; alanlarına hakim olmaları, öğrencilerini iyi tanımaları, planlı şekilde derse girmeleri ve derste etkinlikler yapmaları, farklı alanlarda bilgi sahibi olmaları, ders programlarını etkin olarak takip etmeleri şeklinde görüşlere ulaşılmıştır.
- Lider öğretmenlerin “Örgütsel Özellikleri” temasında; çevre iletişim becerisi yüksek, takım ruhu oluşturabilme, risk alabilme, kriz yönetim becerisi yüksek olma şeklinde özelliklerinin olduğu belirlenmiştir.

Lider Öğretmenlerin Engelleri

Bu soruya ilişkin veriler iki tema altında ele alınmıştır.

- “Kişisel Engeller” temasında; lider öğretmenlerin iletişim becerisinin düşük olması, araştırmama, güncelliği takip etmeme, öğrendiklerini paylaşmama, tembellik etme, umutsuz olma, risk almaktan korkma, mesleki yetersizlik gibi veriler elde edilmiştir.
- “Örgütsel Engeller” temasında; diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin destek olmaması, işbirliği eksikliği, kıskançlık, toplumun bakış açısı, yönetici yetersizliği, yasal prosedürler, okulun fiziki yapısı ve imkanları, yaşlı öğretmenler, öğretmenlerin mobbinge maruz kalması gibi görüşlere ulaşılmıştır.

Öğretmen Liderliği Davranışına Yüksek Lisansın Katkısı

“Öğretmen liderliği davranışının gelişmesine yüksek lisans eğitiminin katkıları nelerdir?” sorusu sorulmuş ve bu soruya ilişkin veriler şu şekilde ifade edilmiştir.

- Yüksek lisans eğitiminin; araştırmacı, yenilikleri takip eden, bilgileri güncel, etkili çözüm önerileri geliştirebilen, tartışabilen, bir şeylerden haberdar olan, uyanık kalan ve mesleki liderliği artan bir öğretmen olmada etkisi oldukça fazladır.
- Yüksek lisans eğitimi sayesinde aynı eğitimi alan diğer öğretmen arkadaşlarla bilgi ve deneyim paylaşılmakta ve yeni ufuklar açılmaktadır. Yüksek lisans eğitiminde öğrenilen bilgiler okuldaki diğer öğretmenlerle paylaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lisansüstü Eğitim, Eğitimde Liderlik, Öğretmen Liderliği.

TÜRKİYE'DE EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE YÜKSEKLİSANS UYGULAMALARI

Hatice BİLGİN²¹, Behçet ÖZNACAR²²

ÖZET

Amaç

Günümüzde dünya üzerindeki ülkelerin kalkınma düzeyi ve gelişmesi; ekonomik, siyasi, toplumsal ve eğitsel yönden olumlu ve kapsamlı yapısal değişikliklerin ve bilimsel üretkenliğin göstergeleri ile açıklanmaktadır. Bu nedenle, toplumsal, kültürel, siyasi ve eğitsel yönden gerekli gelişmeyi gösteremeyen bir ülkede, ulusal gelirin artması kalkınmayı göstermez. Buna göre ekonomik kalkınma ve toplumsal gelişme, bilimsel üretkenlik ya da bilimsel kalkınmışlık bir bütün olarak düşünülerek değerlendirilmelidir. Ülkeler amaçladığı kalkınma düzeyine erişebilmek ya da öngördüğü toplumsal gelişmesini gerçekleştirebilmek için öncelikle; gerekli olan insan kaynağını yetiştirmek zorundadır. İnsan kaynaklarının yetiştirilmesi de eğitim sisteminin görevidir. Bu açıdan etkili ve verimli bir eğitim sistemi, kalkınmanın temel aracıdır. Bu nedenle, kalkınmanın ya da gelişmenin bir diğer göstergesi olan toplumsal sistemlerin etkili ve verimli işlemesi için gerekli olan nitelikli iş görenleri sayı ve nitelik yönünden yeterli düzeyde yetiştirebilen bir eğitim sistemine sahip olmayan ülkeler, kalkınma hedeflerine ulaşamazlar. Bilimin ve bilginin sürekli değiştiği dünyada, yaşam koşulları da hızla değişmektedir. Toplumsal beklentiler artık yerel olmaktan uzak, küreselleşmenin etkisi altındadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki; eğitimsel faaliyetlerin her kademesi, o toplumun geleceğine konmuş birer tuğla gibidir. Güncel yaşamın niteliğini ve sürdürülebilir bir kalkınmayı olumluya taşımanın yolu, bilimsel verilerin aydınlığında gerçekleşecektir. Bu bilimsel süreç ise üniversitelerin projeksiyonundadır. Bu çalışma ile Türkiye’de Eğitim Fakültelerinde yüksek lisans uygulamaları nasıl yapılmaktadır sorusuna cevap aranmıştır. Türkiye’de yüksek lisans eğitimi çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, lisansüstü eğitimde etkililiğin artırılması için öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Türkiye’de yüksek lisans programlarının etkililiğini artırmaya yönelik öneriler ile ilgili olan araştırma uygulamada yeni yöntemlerin geliştirilmesi açısından veri sağlayacaktır. Buna bağlı olarak eğitimde kalitenin yükseltilmesi açısından önemlidir.

Yöntem

Lisansüstü eğitimin bir kademesi olan yüksek lisans eğitiminin Eğitim Fakültelerindeki işleyişi gözden geçirilerek, uygulamalara ilişkin veriler değerlendirilmiştir. Araştırmada doküman analizi yapılmıştır. Süreçte toplanan veriler analiz edilmiş ve ortaya çıkan durumlar ve süreçler veri olarak toplanmıştır. Elde edilen verilerin kategorilere ayrılarak analiz edilmiştir. Bu amaçla; 10 devlet üniversitesi ile 5 vakıf üniversitesinde yapılan yüksek lisans tezleri incelenmiştir. Türkiye’de yüksek lisans eğitim uygulamalarında öğrenci seçimi, ortaya çıkarılan eserler üzerinde durulmuştur. Ayrıca ortaya çıkan tezler; şekil, konu, yöntem, sonuç ve önerileri karşılaştırılmıştır.

Bulgular

Araştırma ile devlet üniversitelerinde ve vakıf üniversitelerinde yapılan yüksek lisans tezlerinin şekil bakımından benzerlik gösterdiği, nicel araştırma sayısının fazla olduğu, nitel

²¹ Near East University, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetim, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalı, haticebilgin3434@gmail.com

²² Yar. Doç.Dr., Near East University, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalı, oznacar.behcet@gmail.com

çalışmaların daha düşük oranda yapıldığı ortaya çıkmıştır. Devlet üniversiteleri ve vakıf üniversitelerin öğrenci seçim şartlarının da benzerlik gösterdiği görülmüştür. Yüksek lisans uygulamalarının tezli ve tezsiz yüksek lisans olarak uygulandığı, tezsiz yüksek lisansların kısa süreli olduğu ve vakıf üniversitelerinde bu oranın yüksek olduğu, bunun yanında devlet üniversiteleri ve vakıf üniversitelerinden uzaktan tezsiz yüksek lisans uygulamalarının yer aldığı anlaşılmaktadır. Eğitim fakültelerinde yapılan yüksek lisans programlarının daha çok “Eğitim yönetimi, denetimi, planlaması ve ekonomisi” üzerine olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç

Eğitim Bakanlığında görevde yükselme amacıyla “Eğitim yönetimi, denetimi, planlaması ve ekonomisi” programında yüksek lisans yapma eğilimi olduğu söylenebilir. Bu eğilim alanda uygulamacı olan yöneticilerin yüksek lisans öğrenimleri ile planlı ve bilinçli yönetim süreçlerine sevk edilmesi ve görevlerinde uzmanlaşmalarına fayda sağlayacağı ön görüldüğünden, eğitim ekonomisi ile yönetim, denetim, planlamanın bütünlüğü ile ilişkilendirilebilir. Türkiye’de yüksek lisans programlarının benzerlik ve farklılıklarının ortaya çıkarılması yüksek lisans uygulamalarının geliştirilmesi açısından önemlidir. Eğitim fakültelerinde yüksek lisans programları uygulamalarının kapsamı ve içeriğinin ortaya çıkarılması; uygulamada yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi açısından alana fayda sağlayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Yüksek Lisans, Tez.

NİTELİKLİ EĞİTİM HAKKI TEMELİNDE VELİLERİN VE YÖNETİCİLERİN, TEMEL LİSE UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Barış AKSOY²³, Kemal KAYIKÇI²⁴

ÖZET

1948 yılında İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin yayınlanmasının ardından resmen temel insan haklarından biri haline gelen eğitim hakkı, daha sonra imzalanan evrensel düzeydeki birçok antlaşmada da yer bulmuştur. Bu nedenle eğitim hakkı evrensel bir değer taşımaktadır. Eğitim hakkı sadece okullaşmayla açıklanabilecek bir kavram değildir. Nitelikli eğitim hakkı eğitim ortamlarının her çocuğa uygun tarzda dizayn edilmesini gerektirirken, içerik olarak da onlara temel akademik becerilerin sunulmasını gerektirir.

Üniversite sınavlarına yönelik yaptıkları çalışmalar nedeniyle birçok öğrenci tarafından tercih edilen dershanelerin faaliyetlerine 2014 yılında çıkarılan bir kanunla 1 Eylül 2015 tarihi itibarıyla son verildi. 1 Eylül 2015 tarihinden itibaren ise dershanelerin Temel Lise adıyla çalışmalarına devam etmesi kararı alındı. Temel liselerin dershanelerden en önemli farkı ise lise diploması verecek olmalarıdır. Böylece öğrencilere resmi liselerden ayrılarak lise öğrenimlerini Temel Liselerde tamamlayabilme seçeneği sunuldu. Buna dayalı olarak açılan Temel liseler, eğitim alanında son zamanların en tartışılan konuları arasında yer almıştır. Bu araştırmanın amacı eğitim ortamında yer alan önemli öğeler olarak veli ve yöneticilerin Temel Lise Uygulamasına ilişkin görüşlerini saptamaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Velilerin temel liseleri tercih nedenleri nelerdir?
2. Velilerin temel liselerde ve resmi liselerde verilen eğitimin niteliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Velilerin temel lise uygulamasının resmi liseler üzerindeki etkileri ile ilgili görüşleri nelerdir?
4. Yöneticilerin öğrencilerin temel liseleri tercih nedenleri ile ilgili görüşleri nelerdir?
5. Yöneticilerin temel liselerde ve resmi liselerde verilen eğitimin niteliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Yöneticilerin temel lise uygulamasının resmi liseler üzerindeki etkileri ile ilgili görüşleri nelerdir?

Yöntem

Çalışma nitel araştırma modellerinden fenomenoloji deseninde gerçekleştirilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, çalışma grubunu temel liseleri tercih eden 8 veli, hala resmi liselerde çalışmakta olan 6 yönetici oluşturmaktadır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme sorularına dayanan katılımcı türüne uygun bireysel görüşme formları uygulanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Bulgular

Veli ve yönetici görüşlerine göre, veliler ve öğrenciler temel liseleri üniversite sınavına daha iyi hazırlanabilmek için tercih etmektedirler. Veliler, temel lise öğretmenlerinin öğrencilerin ders ve

²³ Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTPE, Antalya, baksoy58@hotmail.com

²⁴ Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, Antalya, kemalkaykci@akdeniz.edu.tr

kişisel sorunlarıyla daha yakından ilgilendiklerini düşünmektedirler. Veliler ve yöneticiler resmi liselerin sahip olduğu sosyal faaliyet ve spor alanlarının ve bahçenin temel liselerde olmadığını ifade etmişlerdir. Veliler çocuklarının üniversite sınavına hazırlık sürecinde sosyal ve sportif faaliyetlere ihtiyaç duymadığını, bu nedenle temel liselerde bu tarz faaliyet alanlarının olmamasının önemli bir etken olmadığını düşünmektedirler. Ayrıca yöneticiler temel liselerde sadece test çözme tekniklerinin öğretildiğini düşünmektedirler.

Tartışma ve Sonuç

Veli ve yönetici görüşleri dikkate alındığında resmi liselerin Kapsamlı, Koşullara Uygun ve Kapsayıcı Bir Müfredat boyutunda temel liselerden daha nitelikli olduğu, temel liselerin ise Haklara Dayalı Öğrenme ve Değerlendirme boyutunda resmi liselerden nitelikli olduğu ifade edilebilir. Çocuk Dostu, Güvenli ve Sağlıklı Çevre boyutunda ise hem resmi liselerin hem de temel liselerin olumlu ve olumsuz yanları olduğu söylenebilir. Bu boyutuyla temel liselerin çocuklar için daha temiz dolayısıyla daha sağlıklı bir ortam sunması nedeniyle daha nitelikli olduğu, resmi liselerin ise öğrencilere sağladığı eğlence ve dinlenme mekanlarıyla temel liselerden nitelikli olduğu, ifade edilebilir. Veli görüşlerine göre temel lise uygulamasının resmi liseler üzerinde öğrenci sayısının azalmasına bağlı olarak öğretmenleri rahatlattığı, yönetici görüşlerine göre temel lise uygulamasının öğretmenleri ve okul yönetimini olumsuz etkilediği ifade edilebilir. Ayrıca veli ve yönetici görüşlerine göre temel lise uygulamasının kamusal eğitimi ortadan kaldırmanın bir adımı olduğu söylenebilir.

Not: Bu çalışma Barış Aksoy'un Doç.Dr. Kemal Kayıkcı danışmanlığında Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Temel Lise, Nitelikli Eğitim Hakkı, Resmi Lise, Dershanelerin Dönüşümü.

STRATEJİK PLANLARIN ÇAĞDAŞ DENETİM İLKELERİ AÇISINDAN OKUL DENETİMİNDEKİ İŞLEVİ

Neşe SONGÜR²⁵, Songül ALTINIŞIK²⁶

ÖZET

Son dönemlerde dünyada kamusal etkinliklerin yürütülme biçiminde kapsamlı ve köklü değişikliklerin yaşandığı gözlenmektedir. Kamu sektöründe göz ardı edilemeyecek boyutlara ulaşan değişimlerin, kamu reformlarıyla uygulamaya konulan YKİ (Yeni Kamu İşletmeciliği) yaklaşımının yansımaları olduğu söylenebilir. Çünkü YKİ akımının, birçok ülkede kamu yönetimi pratiğinde bir dizi reform hareketiyle birlikte geliştiği bilinmektedir. Bu bağlamda YKİ yaklaşımının gelişimi, kamu işletmeciliği araçlarından birisi olan stratejik planlamayı kamu yönetimine dâhil etmiştir.

Sosyal bilimlerin devletle doğrudan ilişkili dalı olan kamu yönetimi yukarıda da belirtildiği üzere küreselleşmenin de etkisiyle bazı kavramlar ön plana çıkmıştır. Kamu yönetimi yeniden yapılanma, e-devlet, yönetimi geliştirme ve karşılaştırmalı çalışmalardan etkilenecek yeni arayış ve uygulamalara geçilmekte ve bu yeni kamu yönetimi anlayışı, kamu işletmeciliğini egemen kılmaya çalışmaktadır. Ancak, gerek dünyada gerekse Türkiye’deki toplumsal yapı etkenleri olan nüfus, göç, eğitim, teknoloji vb. alanlardaki dinamikler; evrensel değerler açısından kamu yükümlülüğünü daha da önemli kılmıştır. Yaşanan bu değişimler ve dönüşümler devlet ile vatandaş arasındaki ilişkileri de etkilemiştir. İkinci Dünya Savaşı’nın ardından evrensel değerler açısından kamu yönetimi insan haklarına önem verilmesi ve bunun koşulu olarak yönetimde şeffaflık ve tarafsızlık ilkelerine uyulmasının öne çıkarılması, yönetim ve denetimde yeni model arayışlarına neden olmuştur. Bu nedenle denetimin, kamunun artan bu yükümlülüklerini yerine getirmesinde en önemli araçlardan biri olabileceği açıktır.

Denetim, bir faaliyetin sonuçlarının olabildiğince planlara uygun olmasını sağlamak amacıyla standartlar konması, elde edilen sonuçların bu standartlarla karşılaştırılması ve uygulamadaki sapmalara ilişkin düzeltici önlemlerin belirlenmesidir. Kısaca denetim; stratejik noktalarda denetim standartlarını kurmak, performansı kontrol ve rapor etmek ile düzeltici önlemleri almak gibi aşamalardan oluşmaktadır. Bu bağlamda denetimde öncelikli dokümanın stratejik planlar olması gerektiği söylenebilir. Şöyle ki; denetim örgütü daha verimli biçimde yürütmeyi ve amaçlara yöneltmeyi hedefleyen bir araçtır. Stratejik planlar da örgütü etkili kılma ve geliştirme açısından belirlenen amaç ve hedeflere ulaştırmak için kullanılmaktadır. Buna göre, denetimin de stratejik planların da aynı amaca hizmet ettikleri rahatlıkla söylenebilir.

Stratejik planlama, Türkiye’de kamu yönetimi reformları kapsamında gündeme gelmiştir. 24.12.2013 tarihinde yayınlanan 5018 sayılı KMYKK (Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu), ile tüm kamu idarelerine stratejik plan hazırlama zorunluluğu getirilmiştir. Bu süreçte, MEB’de 2006 tarihinde il, ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okullarda da stratejik plan çalışmaları başlatılmıştır.

Stratejik planlarda örgütün misyonu, vizyonu belirlenerek bu vizyona ulaştıracak amaçlar ve hedefler ortaya konulur. İşte bu amaç ve hedefler, denetimde kullanılacak standartları oluşturabilir. Devlet Planlama Teşkilatının (DPT) hazırladığı Stratejik Planlama Kılavuzuna göre stratejik planlama sürecinin son aşamasını izleme ve değerlendirme oluşturmaktadır. İzleme, stratejik plan uygulamasının sistematik olarak takip edilmesi ve raporlanmasıdır. Değerlendirme ise, uygulama sonuçlarının amaç ve hedeflere kıyasla ölçülmesi ve söz konusu amaç ve hedeflerin tutarlılık ve

²⁵ Prof. Dr., Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, nsongur@todaie.edu.tr

²⁶ Prof. Dr., Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, saltinisik@todaie.edu.tr

uygunluğunun analizidir. Buradan hareketle; örgütleri buldukları noktadan daha ileriye taşıyacak aygıtlar olarak stratejik planlar ile örgütlerin amacına ulaşması bağlamında önemli bir yönetim işlevini yerine getiren denetim arasında birbirlerini destekleyici, sonuca ulaştırıcı ve sinerjik etki yaratıcı bir ilişki içinde bulunması gerektiği rahatlıkla söylenebilir. Ancak, gerek okullarda hazırlanan stratejik planların gerekse okul denetimlerinin, örgütsel etkililiği sağlayıcı nitelikte olmadığına ve bazı sorunlar yaşandığına ilişkin araştırma bulguları mevcuttur. Bu durum, üzerinde önemle durulması ve araştırılması gereken bir konu olarak dikkat çektiği için araştırma konusu olarak seçilmiştir.

Amaç

Çalışmanın amacı, Türk kamu yönetim sisteminde zorunlu uygulamalardan olan stratejik planların özellikleri bakımından denetim ilkeleriyle karşılaştırıldığında okul denetiminde nasıl bir role sahip olduğunu belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için şu sorulara yanıt aranacaktır. 1) Stratejik planların denetimdeki işlevi nedir? 2) Okul stratejik planları bir denetim aracı olarak görülebilir mi? 3) Okul denetiminde stratejik planlar işlevsel midir?

Yöntem

Araştırma, betimsel bir çalışma olup nitel yöntemle yapılmıştır. Doküman analizi yönteminin yaygın bir biçimde veri toplama yöntemi olarak kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulması çerçevesinde nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanan nitel araştırmada amaç, konunun derinlemesine ve ayrıntılı olarak irdelenerek araştırılan konuya ilişkin betimsel ve gerçekçi resim sunmaktır. Veri toplamak amacıyla önce denetim ve stratejik planlamaya ilişkin alan yazın taraması yapılmıştır. Ardından, stratejik planlamayı kamu kurumları için zorunlu hale getiren 5018 sayılı KMYKK, DPT'nin hazırladığı Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu, MEB'in stratejik planlara yönelik kılavuz, yönerge, genelge vb. yazılı metinleri ile okul denetimine yönelik MEB Rehberlik ve Denetim Rehberi incelenmiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda çağdaş denetim ilkeleri ile stratejik plan özelliklerindeki benzerlikler belirlenmiştir. Örtüşen benzerlikler üzerinden öncelikli olarak okul stratejik planlarının denetim açısından işlevi belirlenmeye çalışılacak, ardından okul stratejik planlarının bir denetim aracı olarak görülüp görülemeyeceği saptanacaktır. Çalışmanın son aşamasında ise, okul denetiminde stratejik planların işlevselliği irdelenecektir.

Bulgular ve Sonuç

Yapılacak çözümlenme ve karşılaştırmalardan elde edilecek bulgulardan yola çıkılarak varılan sonuçlar belirlenecek ve bu sonuçlara ilişkin öneriler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Plan, Çağdaş Denetim, Okul Denetimi, Kamu Yönetimi.

MAARİF MÜFETTİŞLERİNİN KATILDIKLARI HİZMET İÇİ EĞİTİM ÇALIŞMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Kemal KAYIKÇI²⁷, Murat ALTUN²⁸, Sultan UÇAR ALTUN²⁹

ÖZET

Hizmet içi eğitim; üretim ve hizmette etkinliğin, verimin, kalitenin yükseltilmesi, ürünün üretimi ve tüketimi sürecinde meydana gelebilecek hataların ve kazaların azaltılması, maliyetlerin düşürülmesi, satış ve hizmet sunumunda nitel ve nicel yönden gelişmenin sağlanması, karların yükseltilmesi, vergi gelirlerinin ve tasarruflarının artırılması amacıyla işgücüne verilen temel meslek ve beceri eğitimi yanında; işgörene yönelik çalışma hayatı süresince bilgi, beceri, davranış ve verim düzeyini yükseltici planlı eğitim etkinlikleridir. Diğer bir ifade ile hizmet içi eğitim, kişinin hizmete girerken ya da girdikten sonra, hizmetin çeşitli safhalarında “mesleki” yönden yetiştirilmesidir. Hizmet içi eğitime “yetiştirme”de denilmektedir.

Denetim, Örgütsel eylemlerin, kabul edilen amaçlar doğrultusunda saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılması sürecidir. Denetim aynı zamanda örgütün amaçlarının gerçekleştirilme derecesini saptamak, daha iyi sonuç alabilmek için gerekli önlemleri almak ve süreci geliştirmektir. Bunun için, örgütsel işleyiş bir bütün olarak planlı olarak sürekli izlenir, eksik yönler saptanır, düzeltilir, hataların yinelenmesi engellenmeye ve sağlıklı bir işleyiş gerçekleştirilmeye çalışılır.

Denetimin türüne bakılmaksızın her faaliyetin içinde ve yanında yer aldığına ve özellikle insan unsurunun ağır bastığı sosyal faaliyetlerde “olmazsa olmaz” düzeyinde denetime ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir. Örgütün kendi varlığını sürdürmeye kararlı olmasının denetim alt sistemini zorunlu kıldığı ileri sürmektedir. Denetimin etkili olması kuşkusuz denetmenlerin kendilerini sürekli olarak geliştirmelerine, yeni gelişmelere ayak uydurmalarına ve yeterliklerini arttırmalarına bağlıdır. Denetmenlerin kendilerini geliştirmelerinin en önemli yollarından birisi de Hizmet içi eğitimidir.

Amaç

Araştırmada, müfettişlerin katıldıkları Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin ne durumda olduğunu denetmen görüşlerine dayalı olarak saptamak, çalışmalarını değerlendirmek ve ihtiyaçları karşılamaya dayalı öneriler getirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Maarif müfettişlerinin Hizmet içi eğitim çalışmalarında
  - a) HİE ihtiyaçların saptanması,
  - b) HİE'in planlanması,
  - c) HİE sürecinin işleyişi,
  - d) HİE çalışmalarının değerlendirilmesi
  - e) HİE ihtiyaçlarının karşılanması boyutlarına göre görüşleri nelerdir?
2. Maarif müfettişlerinin Hizmet içi eğitim çalışmalarına ilişkin görüşleri maarif müfettişlerinin
  - a) Yaş
  - b) Müfettişlik kıdemi

²⁷ Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTPE, Antalya, kemalkayikci@akdeniz.edu.tr

²⁸ Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora öğrencisi/Antalya, emuraltun@gmail.com

²⁹ Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Öğrencisi, Antalya, sultan_ucar@hotmail.com

- c) Branş
- d) Eğitim durumu'na göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma tarama modelinde nicel bir araştırmadır. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden olan “survey” alan taraması modeli kullanılmıştır. Araştırma evreni Antalya, Adana, Mersin, Gaziantep, Denizli, Hatay, Urfa, Diyarbakır, İstanbul, Mardin illerinde görevli maarif müfettişleridir. Araştırma örneklemini bu illerde görevli araştırmaya katılan 300 maarif müfettişi oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle elde edilen verilere göre araştırma örneklemini oluşturan maarif müfettişlerinin 21’i (%7) kadın, 279’u (%93) erkektir. Araştırmacı tarafından geliştirilen beş boyutlu “Hizmet içi Eğitim Ölçeği” kullanılarak veriler toplanmıştır. Ölçeğin boyutları sırasıyla şu şekildedir: 1. Hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının saptanması, 2. Hizmet içi eğitimin planlanması, 3. Hizmet içi eğitim sürecinin işleyişi, 4. Hizmet içi eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi, 5. Hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının karşılanması. Elde edilen veriler SPSS 23 paket programına işlenmiş ve veriler yüzde (%), frekans ve T-testi, Anova uygulanarak istatistiksel yorumlar yapılmıştır.

Bulgular

Veriler incelendiğinde maarif müfettişlerinin “Hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının saptanması”, “Hizmet içi eğitimin planlanması”, “Hizmet içi eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi”, “Hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının karşılanması” boyutlarına katılma düzeylerinin “Az” olduğu görülmektedir. “Hizmet içi eğitim sürecini işleyişi” boyutuna katılma düzeyinin ise “Orta” olduğu görülmektedir.

Demografik özelliklere göre maarif müfettişlerinin görüşleri incelendiğinde: Aldıkları son Hizmet içi eğitimden bu yana geçen süre, branş, müfettişlikteki süre, gibi değişkenlere göre farklılık göstermemektedir. Maarif müfettişlerinin görüşleri yaş ve mezuniyet değişkenlerine göre ise farklılık göstermektedir.

Sonuç

Maarif müfettişleri için düzenlenen Hizmet içi eğitim çalışmalarında Hizmet içi eğitim konuları katılımcıların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz görülmüş, Hizmet içi eğitimin planlanmasında sorunlar tespit edilmiştir. Ayrıca Hizmet içi eğitim ihtiyaçları saptanırken müfettişlerin görüşlerinin yeterince dikkate alınmadığı görülmüştür. Hizmet içi eğitim planlanırken müfettişlerin istek ve ihtiyaçlarının dikkate alınarak planlanması ve Hizmet içi eğitim çalışmalarına daha fazla yer verilmesi uygun olur

Anahtar Kelimeler: Hizmet İçi Eğitim, Maarif Müfettişleri, Denetim.

ERGENLERİN AİLE ALGISI

Hatice BEKİR³⁰, Remzi AYDIN³¹

ÖZET

Amaç

Aile toplumsal bir kurum olarak en önemli kurumlardan birisi olup, bireyin yaşamında önemli bir yeri vardır. Toplumsal bir kurum olan ailenin yüzyıllar boyunca birçok değişim geçirdiği, aile yapısıyla birlikte akraba ilişkilerinin, evlilik anlayışının ve genel olarak davranış kalıplarının da değiştiği görülmektedir. Bu değişim de aile algısının yeniden ele alınması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu önem doğrultusunda bu çalışmada, ergenlerin aile algılarını belirlemek amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomoloji/phenomenology) yaklaşımı kullanılmıştır. Patton'a göre bu yaklaşım; bireylerin bir kavrama ilişkin algılarını, betimlemelerini, hislerini ve görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, örnekleme (ölçüt, criterion) yöntemlerinden benzeşik (Homojen) örnekleme yöntemi ile seçilen Ankara İli Çankaya merkez İlçesi'nde bulunan bir ortaokulda 6. Sınıfa devam eden çalışmaya katılmaya gönüllü 10'ı kız 10'u erkek toplam 20 çocuk oluşturmaktadır. Nitel araştırmalarda örnekleme büyüklüğünü belirlemeye dair bir kural bulunmamakla birlikte genişliğe karşı derinlik felsefesi benimsenmektedir. Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği örnekleme büyüklüğünden ziyade seçilen çalışma grubunun bilgi yüklü olmasına ve araştırmacıların gözlemsel ve analitik becerilerinin olmasına bağlıdır. Bu bağlamda, veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile odak grup görüşmesi tekniği kullanılarak toplanmıştır. Glesne'ye göre odak grup görüşmelerinin amacı, belirlenen bir konu hakkında ergenlerin görüşlerine, yaşantılarına, deneyimlerine, eğilimlerine, fikirlerine, tutum ve alışkanlıklarına dair derinlemesine ve çok boyutlu nitel bilgi edinmektir. Bu görüşmelerde önemli olan, ergenlerin kendi görüşlerini özgürce ortaya koymalarını sağlayacak ortamı oluşturmaktır.

Verilerin analizinde nitel veri analizlerinden betimsel ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde görüşme formundaki sorulara verilen yanıtlar araştırmacılar tarafından ayrı ayrı okunarak raporlaştırılmış, ortak ifadeler gruplandırılarak tasnif edilmiştir. Tasnif edilen ifadeler çocuk gelişimi alanından gelen uzman görüşlerine göre tekrar gözden geçirilmiştir. İçerik analizinde ise her bir cevap rakamsal olarak kodlanmış ve SPSS (Statistics Package For Socials Sciences) programı yardımıyla bu rakamsal algıların frekans değerleri hesaplanmıştır. Verilerden çıkarılan kavramlara göre her soruya belirtilen görüşler ayrı ayrı kodlanmış ortak ifadeler birleştirilerek her görüş için temalar bulunmuştur.

Bu temaları oluşturan katılımcıların ifadeleri doğrudan alıntılar şeklinde paylaşılmıştır. Alıntı yapılan kişinin ismi açık bir biçimde verilmemiş, görüşün kime ait olduğunu belirtmek için kaç numaralı görüşme formu olduğunu ifade eden sayı belirtilmiştir. Belirtilen sayılara ergenlerin

³⁰ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, hsimsekbekir@gmail.com

³¹ Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi A.B.D. ve D. A. Aile Danışmanlığı A.B.D., Ankara, remziaydin@msn.com

cinsiyetini göstermek amaçlı sayının başına K ya da E ifadesi eklenmiştir. K ile başlayanlar kız, E ile başlayanlar ise erkek olarak kodlanmıştır. Elde edilen veriler akla yatkınlık, bireylerin deneyime uygunluk, inandırıcılık, önem ve okunurluk ilkelerine dikkat edilerek raporlaştırılmıştır. Araştırmanın sonuç ve yorumları örnekleme temsil etmekle sınırlı olup ulaşılan sonuçların geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak için derinlemesine veri toplama yöntemleri uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan ergenlerin 10'u kız, 10'u ise erkektir. Ergenlerin tamamının en az 1 kardeşi bulunmaktadır. Ergenlerin aile kavramına ilişkin algıları incelendiğinde 7 ergen aile kavramını bağıllık ihtiyacını doyurma olarak, 6'sı sevgi, 5'i huzurlu ve güvenli bir hayat sağlama, 2'si ise ekonomi olarak algıladıklarını belirtmişlerdir.

Aile kavramını "bağıllık ihtiyacını doyurma" olarak algılayan 7 (2 kız ve 5 erkek) ergenden E3 "Ait olduğum yer. Çünkü ailem olmazsa yalnız kalırım." şeklinde algısını dile getirirken K11 "Anne ve baba gelir bana göre, anne ve babasız yaşanmaz ki" şeklinde görüş bildirmiştir. Ergenlerin aile algıları ailenin toplumsal işlevlerinden biri olan bağıllık ihtiyacını doyurma işlevi ile örtüşmektedir.

Aileyi "sevgi" olarak algılayan 6 (5 kız ve 1 erkek) ergenden E12 "Hiç bir yerde olmayan bir iletişim başka kimseyi ailem kadar sevemem." şeklinde görüşünü dile getirirken K8 "Sevgi, sevinç, çünkü beni en çok ailem sever. Ben de mutlu olurum." şeklinde görüş bildirmiştir. Bu ergenlerin aile denildiğinde ilk aklına gelen kelimelerin ailenin psikolojik işlevlerinden sevgi işlevi ile benzeştiği düşünülmektedir.

Aile kavramını "huzurlu ve güvenli bir hayat sağlama" olarak algılayan 5 (1 kız ve 4 erkek) ergenden K10 "Güvende olduğum yer." derken E7 "Güven" şeklinde algısını dile getirmiştir. Bu ergenlerin aile denildiğinde ilk aklına gelen kelimelerin ailenin toplumsal işlevinden huzurlu ve güvenli bir hayat sağlama işlevi ile uyum sağladığı görülmektedir.

Aileyi "ekonomi" olarak algılayan 2 kız ergenden K2 "Aile denildiğinde ilk akla gelen kelime AVM dir. Çünkü, ailece birlikte mutlu olduğumuz yer. Ailem orada bana istediklerimi alıyor." şeklinde görüşünü dile getirirken K3 "Para, çünkü bir şey istediğimde ailem bana para verir. Ailemden başkasından para istiyemem" şeklinde görüş bildirmiştir. Ergenlerin ifadeleri ailenin işlevlerinden biri olan ekonomik işlev ile örtüşmektedir.

Sonuç

Araştırma sonucunda ergenlerin yarısından fazlası aile kavramını ailenin işlevlerinden olan bağıllık ihtiyacını doyurma ve sevgi olarak, 5'i huzurlu ve güvenli bir hayat sağlama, 2'si ise ekonomi olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Ergenlerden aileyi bağıllık ihtiyacını doyurma işlevi olarak algılayan öğrencilerin erkeklerin sayısının kızlara göre fazla olması da göze çarpmaktadır. Ergenlerin aile denildiğinde ilk aklına gelen kelimelerin ailenin psikolojik işlevlerinden sevgi işlevi ile benzeştiği düşünülmektedir. Kızların erkeklere göre sayısının fazla olması da dikkati çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Aile, Algı.

MİLLİ EĞİTİM ŞURA KARARLARININ TÜRK MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

Zeki DAĞLI³², Raşit YETİM³³, Emine KILIÇ³⁴

ÖZET

17 Temmuz 1939 tarihinden beri Milli Eğitim Şuraları yapılmaktadır. Türk Milli Eğitim Sistemini gelişmelere göre yönlendiren organizasyonların başında Milli Eğitim Şuraları gelmektedir. Şuralarda eğitim ve öğretimle ilgili konularda görüşmeler yapılmakta ve tavsiye niteliğinde kararlar alınmaktadır.

Bu çalışmada, Milli Eğitim Şuralarında alınan kararların (ilklerin) Türk Milli Eğitim Sistemine yansımaları analiz edilmiştir. Çalışmanın çerçevesini Türkiye’de 1939 yılı ve 2014 yılları arasında yapılan Milli Eğitim Şuralarında alınan ilk kararlar ve bu kararların eğitim politikalarına yansımaları, bu alanda yapılan araştırmaların değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Milli eğitim şuralarında alınan ilk kararların eğitim sistemine etkilerini incelemek ise araştırmamızın temel amacıdır.

Çalışma betimsel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ile yapılmıştır. Milli Eğitim Şuralarına ilişkin incelemede içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Alınan ilk kararların konu başlıkları belirlenmiştir. Bu konu başlıkları ayrı ayrı analiz edilmiştir. Alınan ilk kararların doğal olarak esasicilik, daimicilik ve ilerlemecilik felsefelerinin izlerini taşıdığı belirlenmiştir. Ayrıca çok sık değişikliklerin yaşandığı Türk Milli eğitiminde birçok kararın ülke genelinde gerçekleştirilemediği görülmüş, ilklerin uygulama biçimi ve yansımaları yorumlanmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şura, Eğitim Sistemi, Yansımaları.

³² Fatma Yaşar Önen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, zekidagli@gmail.com

³³ Mamak Halk Eğitim Merkezi, rasityetim@gmail.com

³⁴ 100.Yıl Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, emine.kilic08@gmail.com

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE YAPISAL DÜZENLEME DAYANAKLARI VE YENİDEN YAPILANMA MODEL ÖNERİSİ

Cevat CELEP³⁵, Ayça BAĞMEN KAYA³⁶

ÖZET

Türk milli eğitim sistemi her siyasal iktidarın kendi amaçlarını gerçekleştirmenin bir aracı olarak her zaman milli eğitim sisteminde yapısal değişiklikler yapmaya çalışmıştır. Bu değişikliği yaparken temel dayanak ve gerekçe, bir önceki siyasal iktidarın yaptıklarının karşıtını ya da göz ardı ettiklerini yapmaya çalışmak olmuştur. Ne yazık ki son 20 yılda eğitim sisteminde yapılan yapısal değişikliklerin odak noktasını imam hatip okulları oluşturmuştur. Böylesi bir yaklaşım ne yazık ki her yapılan değişimi istenilen ölçüde başarılı kılmamıştır.

Oysa ki eğitim toplumun tamamını etkilemesi ve milli olma özelliğinden dolayı bütün sistem bütünlüğü içinde ele alınmalı, yalnız belli bir amaç ya da öğretim kademesine göre değişmeye gidilmemelidir.

Bu çalışmada milli eğitim sistemimizde yapılan değişim politilalarını başarısız kılan nedenler ile bütüncül bir yaklaşımla nasıl bir yapılanmaya gidilmesi gerektiği ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Politikaları, Değişim Ajanları, Eğitim Sistemi Model Önerisi.

³⁵ Prof. Dr., British University of Nicosia Faculty of Educational Sciences, Girne, ccelep@gmail.com

³⁶ Doktora Öğrencisi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, ayca.bagmen@hotmail.com

YIRMİ BİRİNCİ YÜZYILDA BİLGİ PAYLAŞIM KÜLTÜRÜNÜ GELİŞTİRME

Cevat CELEP³⁷, Ayça BAĞMEN KAYA³⁸

ÖZET

Toplumsallaşma sürecinde toplumun sahip olduğu kültürel değerler ile eğitim, ekonomik ve siyasal gelişmişlik düzeyi önemli yer tutar. Toplumsallaşma sürecinin ilk basamağı ailedir. Ailenin çocuk yetiştirme biçimi, çocuğa yüklediği sorumluluk çocuğun yaşama bakış açısını şekillendirmektedir. Bir toplumda her toplumsal kurumdaki toplumsallaşma süreci birbirine benzerlik gösterir. Ailede nasılsa; okulda, sokakta ve diğer toplumsal kurumlarda da benzer toplumsallaşma süreci söz konusudur. Çünkü bunlar birbirinin devamı niteliğindedir.

Toplumsal kültürel yapımız dikkate alındığında genellikle ilişkilerde tek tarafın hâkimiyeti söz konusudur. Genellikle otorite ya da güç sahibi, ilişkinin yapısını ve yönünü belirler. Karşı tarafı yok sayar. Evde otorite anne ve/veya babadır. Okulda öğretmen, okul müdürü; sokakta kamu otoritesi; işyerinde yönetici otoritedir.

Kurallarımızın özünü dışsal odağa önem verip, özellikle başkalarının beklentisini ön plana çıkartan bir anlayış oluşturur. Kurallarımızın yapısı da hep karşımızdakinin sorumsuz bir birey olduğu ve mutlaka ne yapması gerektiğinin söylenmesine dayalıdır.

Anne-babanın tam bir otorite sahibi olduğunu, çocuğun düşünmesine, sorgulamasına izin vermeyen bir anlayışı yansıttığını görürüz.

Toplumsal kültürümüzü oluşturan tüm bu norm, değer ve tutumlar incelendiğinde, eğitim sistemimizdeki bireylerin düşünme stillerinde özerk, yargılayıcı ve bütünsel bir tarz benimsemek yerine; kuralcı ve tekil düşünmeyi tercih eden, davranış ve eylemlerinde baskıcı tutumlar altında ezilmiş, sorgulama ve üretme konusunda çekingen, kurallara sorgulamadan boyun eğen, girişimci davranışlar sergilemeyen bireyler olarak yetiştiğini ve ilerleyen yaşam dönemlerinde de bu düşünme biçimlerinden sıyrılmadıkları görülmektedir. Yetişkinlik dönemlerinin başında bireylerin katıldığı yüksek öğretim sisteminin niteliği de işte bu düşünme biçimleri çerçevesinde şekillenmekte ve eğitim sisteminin gelişmişlik düzeyi bu durumdan etkilenmektedir. Yeterince bilimsel veri ve buna dayalı teknoloji üretmediğimiz bilinmektedir. Çünkü bunun kültürel, siyasal ve eğitsel nedenleri vardır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Paylaşımı, Toplumsallaşma Süreci, Siyasal Otorite, Açıklık, İletişim Kanalı.

³⁷ Prof. Dr., British University of Nicosia Faculty of Educational Sciences, Girne, ccelep@gmail.com

³⁸ Adapazarı Enka Okulları, akaya@enka.k12.tr

ÇEVREYE DUYARLI OKUL YÖNETİMLERİ

Zuhal İNCE³⁹, Murat TÜRK⁴⁰

ÖZET

Dünya nüfusu sürekli artmakta ve ihtiyaçları çoğalmakta olduğundan tükenbilir kaynakların doğru kullanılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla çevresel kaynaklar yeni nesillere aktarılması gereken varlıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Okul yönetimlerinin çevre eğitimi alanında yaptığı uygulamaların tanıtılması ve var olan uygulamaların geliştirilmesi gerekmektedir. Sadece bu günün ihtiyaçlarını değil, gelecek zamanların ve nesillerin devamlılığı için doğanın insanlara sunduğu ve insanı doğrudan çevreleyen; hava, su, toprak ve diğer yaşam ihtiyaçlarının dikkatli kullanılması gerektiği, tüm toplumlar tarafından kabul edilmiştir. Bu kaynakların dikkatli kullanımı, insanların bu konuda bilinçli olmaları ile sağlayacaktır. Bireylerde istenilen davranışın elde edilebilmesi planlı, programlı ve etkili bir eğitim sisteminle sağlanabilir. Bu çevre bilinci konusunda çevre eğitimleri ve bu eğitimlerin kalıcılığı ile mümkündür. Çevre biliminin amacı; yerküredeki sistemlerin işleyişi ve zamanla gösterdiği değişimlerini incelemek; doğal dengenin bozulması sonucunda yaşanan sıkıntıları açıklığa kavuşturmak ve bunlara karşı kalıcı çözümler bulmaktır. Çevre eğitiminde hedef kitle; okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite öğrencileri, ebeveynler, öğretmenler, teknik çevre personeli, hizmet içi eğitim, halk eğitimi, yönetici eğitimi olarak belirlenmiştir. Çevre bilincinin toplumda yaygınlık kazanabilmesi ve etkili olabilmesi, erken yaşlarda verilebilecek eğitimle sağlanabilir. Kendisinden sonra gelecek nesillere karşı sorumluluk duyan, çevre sorunlarına karşı duyarlı ve bilinçli insan modeli yetiştirebilmek için çevre bilincinin önemini farkında olan okul yönetimleri ve öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırma ile okullarda verilen çevre eğitiminin neler olduğu ve nasıl yapıldığı, bu sorunlarının önlenmesine yönelik çözüm yollarının neler olduğunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, araştırma deseni olarak “Olgubilim (Phenomenology)” seçilmiştir. Araştırmada çalışılan olgu, “Çevreye duyarlı okul yönetimleri” olarak düşünülmüştür. Romanya Maramureş, Baia Mare’de bir arada bulunan ilkokul ve ortaokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler ile Türkiye, Osmaniye’de ilkokul ve ortaokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Türkiye ve Romanya okulları arasında çevre bilincinin artırılmasına yönelik yapılan çalışmalarda benzerlikler görülmektedir. Bununla birlikte iki ülke arasında çok büyük olmamakla birlikte farklılıklara da rastlanmaktadır. Türkiye’den ve Romanya’da araştırmaya katılan okullarda çevre bilinci çalışmaları sırasında karşılaştıkları sorunların benzerlikler gösterdiği; iki ülkede de benzer çalışmaların; öğrencilerde çevre kirliliğe yönelik tutum oluşmadığı, velilerin çevre eğitimine destek olmadığı, çevre eğitimine yönelik materyal eksikliği ve öğrencilerin bilgisayar bağımlılığının onları gerçek dünyada yaşanan olaylardan uzaklaştırdığı söylenebilir. Ayrıca, Romanya okullarında çevre bilinci çalışmaları sırasında karşılaştıkları sorunlarının; çevre kalitesini arttıramamak, yapılan etkinliklerde zamanın boşa harcanması, öğrencilerin ilgisini çekmede zorlandıkları ve iyi örneklerin az olması olarak ön plana çıkmaktadır. Türkiye’deki çevre eğitimi sorunlarının; farkındalığın sağlanmadığı, çalışmaların yüzeysel kaldığı ve ders programlarının yeterli olmadığı, dikkat çeken başka bir sorun kırsal bölgelerde çöplerin toplanmaması olduğu şeklindedir. Türkiye’de ve Romanya’da okullarda çevre bilincinin artırılması için yapılan çalışmaların; anlatım, sunu, bilgi verme ders dışı

³⁹ South Russian University, Institute of Management Business and Law, IMBL, Rostov, Russian, zhl.nc@windowslive.com

⁴⁰ Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İİBF, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü,, muratturk@osmaniye.edu.tr

etkinlikler, film gösterileri, geri dönüşüm çalışmaları (atık pil, kağıt, cam, plastik), veli eğitimleri, geziler ve STK' ları ile işbirliği yapmak şeklindeki uygulamalardır. Romanya okullarında ayrıca; green aktiviteler, ekoloji kulüpleri, projeler, poster şiir, kompozisyon çalışmaları yapılmaktadır. Buna karşılık Türkiye'deki okullarda; atık yağ ayrıştırma çalışmaları, belirli gün ve hafta etkinlikleri, hayvan besleme ve bitki yetiştirme, model olma, ilgili özlü sözlerin sergilenmesi ve doğa yürüyüşleri yapma şeklinde uygulamalar bulunmaktadır. Araştırmanın bulguları çevre yönetimi konusunda eğitim yöneticilerine rehberlik etmesi, yeni yöntem ve metotların geliştirilmesine açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Romanya, Çevre Eğitimi, Çevre Bilinci, Yönetim.

EĞİTİM KURUMLARINDA YÖNETİCİLERİN İNSAN KAYNAĞI POLİTİKALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Vicdan ALTINOK⁴¹

ÖZET

Giriş

Toplumlarda eğitim sürecinin işleyişi ve sunulan hizmetin kalitesi en önemli unsurlardan biridir. Çünkü toplumlara güçlü, başarılı ve diğer ülkelerden farklılığını ortaya koyacak yeni nesillerin yetiştirilmesinde büyük rol oynar. Bununla birlikte iyi eğitim almış olan bireylerde hem topluma hem de bireysel yaşam kalitelerini artırır. Eğitim sürecinin sağlıklı ve başarılı bir biçimde devam etmesini sağlayacak olanda o eğitim kurumlarında görevli olan insan kaynaklarının doğru yönetilmesidir. Bunu gerçekleştirecek olan ise okul yöneticilerinin izleyecekleri doğru politiklardır.

Okul yöneticileri okulda insan kaynaklarının en önemli unsuru olan öğretmenlerin, öğrencilerin ve memurların toplum ve birey beklentileri, okulun amaçları doğrultusunda başarılı, etkili ve verimli olmalarını sağlamalıdır. Bunun için bu araştırma, okul yöneticilerinin okulda bulunan öğretmen, öğrenci ve çalışanların yani insan kaynağına ilişkin politikalarının ne olduğunu ortaya koymaya yöneliktir. Bu amaç doğrultusunda, ortaöğretim (lise) okulu müdürlerinin İKY ilişkin politika anlayışlarını belirlemek için müdürlerin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada, “politika” kavramı, belirli bir rolün ya da görevin istenilen düzeyde yerine getirebilmesi için uyulması gereken kurallar, usuller ve düzenlemeler olarak kullanılmıştır. Bu araştırmada, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okulunuz için belirlediğimiz stratejileri gerçekleştirebilecek miktarda, bilgi ve beceride işgücüne sahip misiniz?
2. Kurum içi ve kurum dışı eğitim seçenekleri, eğitim araç ve yöntemleri neler olmalıdır?
3. İşe yeni başlamış olan çalışanın işi ile kolayca bütünleşebilmesi, kendi işiyle diğer işler arasındaki ilişkileri kurabilmesi için nasıl bir oryantasyon programı uygulanmalıdır?
4. Adil bir ücret düzeni nasıl oluşturulur?
5. Yeni mevki ve makamlara atanacak personel için izlenecek terfi standartları ve politikası ne olmalıdır?
6. Çalışanların katkısını, başarısını ve yüksek performansını artırmak için nasıl bir politika izlenmelidir?
7. Katılımcı, paylaşımcı, şeffaf, farklılığa ve yaratıcılığa değer veren bir kültürün oluşturulmasını ve yaygınlaştırılmasını sağlamak için ne yapılabilir?
8. İş ve özel yaşam arasındaki dengeyi sağlayan bir iş ortamı nasıl sağlanır?

Yöntem

Bu araştırmada eğitim yöneticilerinin insan kaynağına ilişkin nasıl bir politika izlenmesi gerektiğine yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçesindeki 112 devlet, 109 özel ortaöğretim okulundan basit rastgele örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olan 10 devlet ve 10 özel lisede çalışan toplam (24) okul yöneticisinden oluşmaktadır. Rastgele örnekleme yöntemi

⁴¹ Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftiş Planlama ve Ekonomisi, Beşevler, Ankara, valtinkok@gazi.edu.tr

basit oluşturulan evren listesinden örnekleme birimlerinin seçkisiz olarak çekilmesidir. Gerekli olan verilerin elde etmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Formlar oluşturulurken alan ile ilgili yazılar incelenmiş ve konunun uzmanları ile ön görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen bilgiler çerçevesinde sorular yeniden yapılandırılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmesi yapılmıştır. Toplanan verilere gerekli kodlamalar yapılarak, analiz sonucunda elde edilen noktalar gruplandırılarak aşamalandırılmıştır. Yöneticiler (özel ve devlet okulu yöneticisi) olarak ele alınmıştır. Bunun nedeni de özel ve devlet liselerindeki yöneticilerin çalışanlarına yönelik politikalarına ilişkin görüşlerindeki farklılıkları da görebilmektir.

Bulgular ve Sonuç

Araştırma sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde, devlet liselerinde görev yapan yöneticilerin, Çalışanların eğitimi için genellikle çalışanların ve kurumun başarısı için topluluk içi görevlendirme, transfer ve rotasyon uygulamalarının artırılması gerektiğini önermişlerdir. Özel okuldaki yöneticiler çalışanlarının en büyük sermayeleri ve fark yaratan hizmet kalitelerinin en önemli unsurları olduğunu, bundan dolayı çalışanları motive etmek için, "biz olmak" kavramını hem kurum içinde hem de kurum dışında yaşatmak, çalışanlar arası iletişim ve paylaşımı desteklemek gerektiğini belirtmişlerdir. İş ve yaşam arasındaki dengeyi sağlayabilmek içinde hem özel hem de devlet okullarındaki yöneticileri, tiyatro, konser ve sosyal etkinlikler ile uzun veya kısa dönemli hobi kazandırma amaçlı atölye ve seminerlere indirimli katılım sağlamak, grup çalışmasını iş dışına taşımak, rekabeti eğlence ile pekiştirmek amacıyla futbol, basketbol, bowling, voleybol, tenis, koşu, satranç ve masa tenisi turnuvaları düzenlemek ve zaman ve mekân sınırı olmadan eğitim vermek, güvenli, sağlıklı, etik değerlerin yaşatıldığı, iş ve özel yaşam arasındaki dengeyi dikkate alan bir iş ortamı sağlamak gerektiğini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, İnsan kaynakları yönetiminin başarısında etkili olan politikalar ; Topluluğu geleceğe taşıyacak, eğitimin kurumsal değerlerine sahip, işe en uygun nitelikteki işgücünü seçmek ve işe almak, nitelikli, başarılı, küresel bir işgücü ve lider havuzu oluşturmak amacıyla çalışanların gelişimini yönlendirmek, çalışanların ve eğitim kurumlarının gelişimi için grup içi görevlendirme, transfer ve rotasyon uygulamalarını gerçekleştirmek, Bağlılığı güçlendirici yaklaşımları sürekli geliştirmek, görevin sorumluluk boyutu, iş büyüklüğü, mesleki bilgi ve beceri gereksinimleri, sektörde bulunabilirliği ve yönetim alanı genişliği gibi kriterlerin dikkate alarak ücret tespitlerinin yapılması, alanında uzman ve sevilen konukların ağırlandığı Eğitim-öğretim buluşmaları organizasyonu ile çalışanlara özel, kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak seminer ve söyleşiler düzenlemektir.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticisi, İnsan Kaynakları, Politika.

DEVLET'İ PUTLAŞTIRMAK YADA ŞEYTANLAŞTIRMAK EĞİTİMSİZLİĞİN BİR SONUCU MUDUR?

Necati DEMİR⁴²

ÖZET

Yönetim ya da devlet aygıtı insanlığın oluşturduğu önde gelen kurumlarından. Genelde yönetim ya da devlet olgusuna neden gerek duyulur? Birey ve toplumsal grupların arzu ve istemleri, ihtiyaç ve güdeleri neden farklılık gösterir? Birey ya da toplumsal gruplar kendi başlarına yaşama biçimi neden oluşturamazlar? Kamu düzenini hiçe sayan, kuvvetlinin her aklına estiğinde istediğini güçsüzler üzerinde uygulamasına engel olma duygu ve iradesi nereden doğmuştur?

Birey ve toplumsal grupların kapasite ve yetilerinin ihtiyaç ve güdülerini karşılamada yetersiz kalışı, bir bireyin başka bir bireye, bir toplumsal grubun başka bir toplumsal gruba gereksinim duyurur. Bu ilişkilerde tabii olarak çıkar çatışmaları kendiliğinden ortaya çıkar. İşte yönetim ya da devlet olgusu kuramsal olarak bu çatışmanın taraflarından biri olmaksızın hakem rolünü üstlenmesi beklenir. Bunu başarmanın yolu da sanırım eğitilmiş bireylere ve toplumsal gruplara sahip bir toplum olmaktan geçer.

Genel anlamda sürtüşme, çatışma ya da savaş neden çıkar? En az iki taraf vardır ve her iki taraf tek başına karşı tarafın hakkını, hukukun daha açığı varlığını dikkate almaz. Oysa ki, sürtüşme, çatışma ya da savaş varsa tek değil en az iki taraf, iki varlık var demektir. Sürtüşme, çatışma ya da savaşmaktan can, kan alınmıyor, zarar ve yıkımlar getiriyorsa bu durumda sürtüşmeyi sükuna, savaşı barışa dönüştürmek için tarafların birbirlerinin hukuk ve varlığını dikkate almaları gerekir.

Devlet ya da yönetim olgusunda en az iki tarafın hukuk ve varlığının olduğu açıktır. Yöneten sınıf ve yönetilen kesimler. Bunlardan yöneten sınıf, “devlet toplumun varoluş nedenidir, devlet yoksa toplum, millet de yoktur, bu yüzden herşey devlet için feda edilir, ama hiçbir şey için o, feda edilemez, devlet amaç, yönetilenler araçtır”, anlayışında, yönetilen sınıflar ise, “devlet toplumun bayındır ve özgür yaşaması için oluşturulan bir aygıttan başka bir şey değildir, birey ve halk yoksa devlet de yok demektir. Birey/toplum için her şey feda edilir ama hiçbir şey için bunlar feda edilemez” görüşündeyseler yöneten sınıf ile yönetilen kesimler arasındaki çatışma kronik hal alacak demektir.

İşte burda felsefi perspektif monadik değil dyadik yapıda olan yönetim olgusundan hareket eden bir eğitim yöntemini uygulamaya koyarak her iki kesimin karşı tarafın hukuk ve varlığını dikkate almalarını sağlayacak düşünsel ve eylemsel çatışmanın yerine uzlaşma zeminine taşınmasında önemli bir işlev görecektir.

Dyadik (ikili, çift yüzlü) ontolojiye sahip yapılarda birlik ontolojik değil işlevsel bağlamda gerçekleşebilir. Yönetici, kendisine verilen görevin mutlak ve doğal olmayıp onurla binilip onurla inilen emanet at gibi değerlendirmesi, yönetilenlerin de yöneticileri kendilerinin ilgilenmeleri, hatta yapmaları gereken görevleri üstlenmiş özverili kişiler olarak görmeleri gerektiği bilincine ulaşırlarsa kadim yöneten-yönetilen zıtlığı ahenkli bir birlik anlayışına dönüşebilir. Bunu sağlayacak olan da kadim bilgeliği eğitimi önemsemektir.

Anahtar Kelimeler: Dyadik, Monadik, Aygıt, İşlev.

⁴² KSU Üniversitesi, Kahramanmaraş, ndemir@ksu.edu.tr

İLKOKUL VE ORTAOKULLARDA LİDER-ÜYE ETKİLEŞİMİNİN İŞLE BÜTÜNLEŞMEYE ETKİSİ

Gökçe ÖZDEMİR⁴³, Necati ÖZTÜRK⁴⁴, Sevilay ŞAHİN⁴⁵

ÖZET

Amaç

Bu çalışmanın amacı, öğretmen algıları doğrultusunda; Lider-üye etkileşiminin öğretmenlerin işle bütünleşme düzeylerine etkisinin araştırılmasıdır.

Yöntem

Araştırma nicel ve nitel tekniklerin bir arada kullanıldığı karma yöntem modellerinden ardışık karma modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel bölümünün örnekleme, Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde bulunan ilk ve ortaokullarda görev yapan 480 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada nicel veriler, Liden ve Maslyn (1998) tarafından geliştirilen “Lider-Üye Etkileşimi Ölçeği”, öğretmenlerin işle bütünleşme düzeyleri ise Schaufeli ve arkadaşlarının (2006) geliştirdiği Utrecht İşle Bütünleşme Ölçeği (UWES) ile toplanmıştır. Nitel veriler ise nicel verilerin toplandığı okullarda görev yapan 21 öğretmenden toplanmıştır. Verilerin analizinde, araştırmanın nicel kısmında regresyon ve korelasyon analizleri; nitel kısmında ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Araştırmada elde edilen bulgular: lider-üye etkileşimi ile işle bütünleşme arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Lider-üye etkileşimi işle bütünleşmenin anlamlı bir yordayıcısıdır.

Anahtar Kelimeler: Lider-Üye Etkileşimi, İşle Bütünleşme, İlkokul, Ortaokul.

⁴³ Yrd. Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Gaziantep, gozdemir@gantep.edu.tr

⁴⁴ Dr., Ömer Asım Aksoy İlkokulu, Gaziantep, necatiozturk.mn@gmail.com

⁴⁵ Doç. Dr., Gaziantep Ün., Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Gaziantep, ssahin@gantep.edu.tr

İLKOKUL VE ORTAOKULLARDA ÖRGÜT KÜLTÜRÜ VE ETKİ TAKTİKLERİNİN ÖĞRETMEN LİDERLİĞİNE ETKİSİ

Necati ÖZTÜRK⁴⁶, Gökçe ÖZDEMİR⁴⁷, Sevilay ŞAHİN⁴⁸

ÖZET

Amaç

Bu çalışmanın amacı, öğretmen algıları doğrultusunda; ilkokul ve ortaokullardaki örgüt kültürü ile etki taktikleri düzeylerinin öğretmen liderliği sürecini etkilediği şeklinde oluşturulan teorik çerçevenin yapısal eşitlik modeli kapsamında test edilmesidir. Çalışmada, örgüt kültürü ve etki taktikleri bağımsız değişken, öğretmen liderliği bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

Yöntem

Araştırmanın örneklemini, Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde bulunan ilk ve ortaokullarda görev yapan 495 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada veriler, Glaser, Zamanou ve Hacker (1987) tarafından geliştirilen “Örgüt Kültürü Ölçeği”, Beycioğlu (2009) tarafından geliştirilen “Öğretmen Liderliği Ölçeği” Yukl (2006) tarafından geliştirilen “Etki Taktikleri Ölçeği” ile toplanmıştır. Verilerin analizinde yapısal eşitlik modeli analizi ile birlikte, regresyon ve korelasyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Araştırmada elde edilen bulgular: Örgüt kültürü ile öğretmen liderliği ve etki taktikleri arasında yüksek düzeyde; etki taktikleri ile öğretmen liderliği arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Örgüt kültürü hem öğretmen liderliğinin hem de etki taktiklerinin anlamlı bir yordayıcısıdır. Öğretmen algılarına göre okulların örgüt kültürü ve etki taktikleri düzeyleri orta düzeydedir. Öğretmenler, öğretmen liderliğini ise sık sık göstermektedirler. Öğretmenlerin etki taktikleri algılarının örgüt kültürü ve öğretmen liderliği arasındaki ilişkide kısmi ara yordayıcı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örgüt Kültürü, Etki Taktikleri, Öğretmen Liderliği.

⁴⁶ Dr., Ömer Asım Aksoy İlkokulu, Gaziantep, necatiozturk.mn@gmail.com

⁴⁷ Yrd. Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Gaziantep, gozdemir@gantep.edu.tr

⁴⁸ Doç.Dr., Gaziantep Üniv., Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Gaziantep, ssahin@gantep.edu.tr

ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE TÜRKİYE'DE ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMİNE YÖNELİK MEVCUT UYGULAMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ: NİTEL BİR ANALİZ

Zakir ELÇİÇEK⁴⁹, Mehmet YAŞAR⁵⁰

ÖZET

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de öğretmenlere yönelik uygulanan mevcut mesleki gelişim etkinliklerinin öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde değerlendirmektir.

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme formu öğretmenlerin mevcut mesleki gelişim etkinliklerine ilişkin görüş ve beklentilerini tespit etmeye yönelik altı sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri sözkonusu görüşme formu yoluyla bir mesleki gelişim etkinliği sırasında toplam 24 öğretmenden toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin kategorize edilmesinde tümevarımcı (inductive) yaklaşım esas alınmıştır. Bu durumda tema ve kategoriler araştırmacı tarafından verilerin kodlanmasıyla ortaya çıkarılmıştır. Veriler altı ana tema altında toplanmış ve her tema kendi içinde kategori ve alt kategorilerden oluşmuştur. Ayrıca katılımcı görüşlerinden kategorilere ilişkin doğrudan alıntılarla araştırma desteklenmiştir.

Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen verilerden “Mesleki Gelişimin Tanımı”, “Mesleki Gelişimin Gerekliliği”, “Mevcut Mesleki Gelişim Etkinliklerinin Değerlendirilmesi”, “Mevcut Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılmadaki İsteklilik”, “Mevcut Mesleki Gelişim Etkinliklerinin Öğretmen İhtiyaçlarını Karşılama Durumu” ve “Mesleki Gelişime Yönelik Öğretmenlerin Beklentileri” olmak üzere altı tema oluşturulmuştur.

1. Tema katılımcıların mesleki gelişime ilişkin tanımlamalarına ilişkin görüşlerini içermektedir. Bu temada katılımcılar yoğunlukla mesleki gelişimi literatürdeki tanımlamalara benzer şekilde tanımlamışlardır. Hatta, katılımcıların çoğunluğunun geleneksel tanımlamadan ziyade yeni bakış açılarına uygun tanımlamalar yapmaları konuyla ilgili algılarının bu yönde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Örneğin K15 kodlu katılımcı mesleki gelişimi “*Mesleki alanda günün şartlarına uygun değişim ve gelişimi takip etmektir. Mesleki açıdan geçmişin birikimleri ile zaman koşullarını sentezleyip çağın ihtiyaçlarına göre değişimi ve gelişimi takip etmek.*” şeklinde tanımlamıştır. Bir başka katılımcı “*Bir öğretmenin alanında kendini geliştirmek, daha iyi olmak amacı ile çeşitli aktivitelerle kalitesini artırma çabasıdır. (K3)*” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

2. Temada katılımcıların mesleki gelişimin gerekliliğine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Bu temada öğretmenlerin tamamına yakını mesleki gelişimin öğretmenler için gerekli olduğunu farklı vurgularla savunmuşlardır. K21 kodlu katılımcı öğretmenlerin öğrencilerden belediklerini öğretmenin kendisinin yapmadığına dikkati çekerek; “*Kesinlikle gereklidir. Öğrencisinin kendisini*

⁴⁹ Arş. Gör. Dr., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi ABD, Sur, Diyarbakır, zakir_5627@hotmail.com

⁵⁰ Yrd. Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi ABD, Şehitkamil, Gaziantep, mehmetyasar1@yahoo.com

geliştirmesini isteyen öğretmenler kendini geliştirmemektedir. Aynı yerde aynı bilgilerle sabit kalmaktadır.” şeklindeki görüşleriyle mesleki gelişimin gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın mevcut mesleki gelişim uygulamalarının değerlendirildiği 3. temada olumsuz görüşlerin ağır bastığı görülmüştür. Katılımcılar mevcut mesleki gelişim etkinliklerinin birçok yönüyle problemliliğini ifade etmişlerdir. Yapılış şekli, konu ve içerik, planlama ve zaman, uzman kişi desteğinin olmayışı vb. birçok konuda eksiklerin olduğu ifade edilmiştir. Örneğin K13 kodlu katılımcı “Çok yetersiz buluyorum. Sene içerisinde daha sık planlı ve uzman kişilerce verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” şeklindeki ifadeleriyle yetersiz olduğunu ifade etmekle birlikte olması gerekeni de dile getirmiştir. Diğer bir katılımcı “İçeriği çok boş, kağıt olsun dosya dolsun mantığı egemendir. Formaliteler egemendir. İmza mekanı ön plandadır. Öge ve anlama inilmeli. (K7)” şeklinde duygularını dile getirmiştir.

4. Temada, katılımın zorunlu olduğu mevcut mesleki gelişim etkinliklerine öğretmenlerin katılımdaki isteklilik durumlarına ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır. Öğretmenlerin mevcut mesleki gelişim etkinliklerine katılmadığı istekliliklerine ilişkin görüşlerinde açık bir şekilde isteksiz katılımın söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Bu soruya cevap veren tüm katılımcılar öğretmenlerin etkinliklere isteksiz ve tamamen bazı zorunluluklardan dolayı katıldıkları yönünde görüş beyan etmişlerdir. Öğretmenlerin mevcut etkinlikleri verimsiz ve kendilerine bir katkı sağlamadığı için bu etkinlikleri angarya olarak gördükleri verdikleri cevaplardan anlaşılmaktadır. Örneğin bir katılımcı bu duruma ilişkin görüşünü “Mevcut mesleki gelişim etkinliklerini öğretmenler zoraki ve sadece imza atmak mantığı ile katılmakta, verim almamaktadır(K20)” şeklinde ifade etmiştir.

5. Temada mevcut mesleki gelişim etkinliklerinin ihtiyaca cevap verme durumu değerlendirilmiştir. Bu temada açık bir şekilde mevcut mesleki gelişim etkinliklerinin öğretmenlerin ihtiyaçlarına cevap vermediği yargısı tespit edilmiştir. Bir katılımcı; “İhtiyaçların belirlenmesinde öğretmenlerden görüş alınması gerekiyor. Bu yapılmadığı için mesleki gelişim etkinlikleri ihtiyaca cevap veremiyor. (K19)” şeklindeki ifadeleriyle olumsuz görüşlerini gerekçesiyle ifade etmiştir.

Katılımcıların mesleki gelişim etkinliklerine ilişkin beklentilerini içeren son tema ağırlıklı olarak diğer temalarda ifade edilen sorunların çözümüne yönelik beklenti ve önerileri içermektedir. Özellikle; konuların ve içeriğin güncellenmesi, pragmatik ve pratik konu ve içeriklerin daha çok öncelenmesi, akademik desteğin sağlanması, farklı ve daha etkili etkinliklerin sunulması, mekan ve zamanla ilgili problemlerin aşılması gibi konulara yönelik beklenti ve öneriler ön plana çıkmaktadır. Örneğin, K13 kodlu katılımcı bu konuya ilişkin görüşlerini; “Bence her öğretmen mesleki konuda kendini geliştirmek ve yenilemek ister. Bu tür çalışmaların artırılması daha planlı ve muhteva yönünden daha dolu olması gerekir. Yani yapmış olmak için değil, gerçekten faydalı olması için yapılmalı.” şeklinde ifade etmiştir.

Sonuç

Araştırmada elde edilen bulgulardan; mesleki gelişimin öğretmenler için çok önemli olduğu, fakat mevcut mesleki gelişim etkinliklerinin çok yetersiz ve “içi boş” etkinlikler olduğu; dolayısıyla bu etkinliklere katılımın şekli şartın sağlanmasından öteye gitmediği anlaşılmaktadır. Mesleki gelişim etkinliklerinin amaca hizmet edebilmesi için, mutlaka öğretmen görüşleri ve ihtiyaçları doğrultusunda planlanıp uygulanması gerektiği görüşleri ön plana çıkmıştır. Değişen ve gelişen dünyada öğretmen için hayati öneme sahip olan mesleki gelişimle ilgili bu derece olumsuz bir algının var oluşu çok önemli bir probleme işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mevcut Mesleki Gelişim Uygulamaları, Öğretmen Görüşleri, Nitel Araştırma.

ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜREL SERMAYEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Habib ÖZGAN⁵¹, Dilek KARATAŞOĞLU⁵²

ÖZET

Amaç

Kültürel sermaye, en genel tanımıyla eğitimle elde edilen birikimlerin toplamıdır. Bu nedenle eğitimin kültürel sermaye üzerindeki etkisi yadsınamayacak şekilde önem arz etmektedir. Kültürel sermaye ile eğitim arasındaki bağın güçlü olabilmesi de ancak kültürel sermayesi yüksek öğretmenlerle mümkündür. Fakat konuyla ilgili alanyazına bakıldığında kültürel sermayeyi eğitimle ilişkilendiren yeterli araştırmanın olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, bu çalışma öğretmenlerin kültürel sermayelerine etki eden faktörleri belirlemesi, öğretmenlerin kültürel sermayelerini arttırmaya yönelik öneriler geliştirmesi ve kültürel sermayeyi eğitimle ilişkilendiren çalışmalardan biri olması sebebiyle önem taşıdığı düşünülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı; öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen faktörleri tespit etmek ve öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerini arttırmaya yönelik öneriler geliştirmektir. Bu araştırmanın problem cümlesini “Öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen faktörler nelerdir?” oluşturmaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenler kültürel olarak kendilerini geliştirecek ne tür faaliyetlerde bulunmaktadırlar?
2. Öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılımlarını teşvik eden etmenler nelerdir?
3. Öğretmenlerin kültürel olarak gelişmelerine engel olan faktörler nelerdir?
4. Öğretmenlerin yetiştikleri aile ortamının özellikleri kültürel sermayelerini nasıl etkilemektedir?
5. Öğretmenler, almış oldukları hizmet içi eğitimleri kültürel sermayelerini artırma açısından nasıl değerlendirmektedirler?

Yöntem

Araştırmanın Modeli:

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden “durum çalışmasıdır”.

Çalışma Grubu:

Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Gaziantep il merkezindeki ortaokullarda görev yapmakta olan 29 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılar kolay ulaşılabilirlik yoluyla seçilmiştir.

Veri Toplama Aracı:

Araştırmacılar tarafından gerekli uzman görüşleri alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşme formunda demografik sorular ve açık uçlu sorular bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması:

Araştırmada görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler, bizzat araştırmacılar tarafından öğretmenler ile yüz yüze görüşmeler yapılarak elde edilmiştir.

Verilerin Analizi:

⁵¹ Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Şehitkamil, Gaziantep, ozgan@gantep.edu.tr

⁵² Gaziantep İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Şehitkamil, Gaziantep, dkaratasoglu@hotmail.com

Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin kültürel olarak katıldıkları faaliyetlerin sinema, tiyatro, gezi ve kurslar olduğu; entelektüel birikim elde etmek için ise; düzenli gazete ve kitap okuma, bilimsel içerikli yayın okuma, tarihi ve kültürel olaylarla ilgilenme alışkanlıklarına sahip oldukları görülmüştür. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre gazete okuma alışkanlığının daha az olduğu ve genellikle gazetelerin magazin bölümünü takip ettikleri görülmüştür. Erkek öğretmenlerin ise gazetelerin spor ve ekonomi bölümlerini takip ettikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bilimsel yayın olarak ders kitaplarını takip ettikleri görülmüştür. Sayısal branşlarda çalışan öğretmenler daha çok okuma ve araştırmaya dayalı aktivitelerle; sözel branşlarda çalışan öğretmenler ise daha çok sinema ve tiyatro gibi dışa dönük ve katılıma dayalı aktivitelerle ilgilendiklerini belirtmektedirler.

Öğretmenler kültürel etkinliklere katılıma teşvik edicilerin; ailevi, kişisel, mesleki ve çevresel etkenler olarak ifade etmektedirler.

Öğretmenler kültürel olarak gelişmelerine engel olan faktörleri; ailevi, mesleki ve çevresel engeller olarak gruplandırmaktadırlar. Öğretmenler kültürel gelişmelerine engel olan faktörleri ortadan kaldırmak için kişisel etmenlerin değil; dışsal etmenlerin düzeltilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bu etmenleri de genel olarak sosyo-ekonomik düzey, ailenin gelir düzeyi, yaşanan ilin kültürel olanakları şeklinde ifade etmektedirler.

Öğretmenler yetiştikleri aile ortamının olumlu ve olumsuz yönde olmak üzere kültürel sermaye birikimlerinde etkileri olduğunu belirtmektedirler. Ailenin ekonomik düzeyi, eğitim seviyesi, kardeş sayısı ve ailenin yaşamakta olduğu ilin sahip olduğu sosyal ve kültürel özelliklerine göre kültürel sermaye birikimlerinin etkilendiği belirlenmiştir.

Öğretmenler, almış oldukları hizmet içi eğitimleri kültürel sermayelerini arttırmak adına yetersiz görmekteydiler.

Sonuç

Bu araştırmada öğretmenlerin kültürel sermayelerini etkileyen faktörlerle ilgili olarak görüşleri alınmıştır. Sözel branşlarda çalışan öğretmenlerin sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımının sayısal branş öğretmenlerine göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin gazetelerde genel olarak takip ettikleri bölümlerin kültürel sermayelerini arttırmak adına yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin almayan öğretmenlere göre daha fazla bilimsel yayın takip ettikleri ve kültürel gelişmelerine daha fazla önem verdikleri sonucu elde edilmiştir.

Öğretmenlerin kültürel faaliyetlere katılımlarını teşvik edicilerin başında gelişme isteğinin gelmesi, öğretmenlerin kültürel faaliyetlere motive edilmesinin büyük önem taşıdığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Öğretmenlerin kültürel olarak gelişmelerine engel olan faktörlerin ailevi, mesleki ve çevresel nedenlerden kaynaklandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Fakat bu nedenlere bakıldığında, öğretmenlerin kültürel sermaye birikimlerini arttırmak adına bir gelişim sürecine girmek yerine dış etmenleri düzeltmeyi bir çözüm olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Aile ortamının özelliklerinin öğretmenlerin kültürel sermayelerinde önemli etkiye sahip olduğu sonucu elde edilmiştir. Aile eğitim seviyesi yüksek olan, sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan, kardeş sayısı az olan öğretmenlerin kendilerini kültürel olarak farklı kanallardan beslemeye özen gösterdiği; eğitim seviyesi düşük, ekonomik açıdan yetersiz ve çok kardeşli öğretmenlerin ise kültürel olarak kendilerini geliştirmekte yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Hizmet içi eğitimlerin öğretmenler tarafından yetersiz bulunduğu, kültürel sermayelerini arttırmak yerine; hizmet içi eğitimlerde geçirilen süreyi zaman kaybı olarak değerlendirdikleri sonucu elde edilmiştir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda; öğretmenlerin okuma alışkanlığını arttırmak için okullara ücretsiz olarak gazete ve bilimsel dergilerin dağıtılması, eğitim fakültelerinin daha çok sosyal ve kültürel etkinlikler içerecek şekilde yeniden düzenlenmesi, hizmet içi eğitimlerin sosyal ve kültürel faaliyetlerle zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Sermaye, Öğretmen, Okul.

OKUL YÖNETİCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE ÖZ-YETERLİK ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ, DÖKÜMANTASYON

Serpil KALKAN⁵³

ÖZET

Amaç

Bu çalışma kapsamında, birer örgüt lideri olarak okul müdürlerinin problem çözme becerileri ele alınacak ardından problem çözme becerisi ile öz-yeterlik algısı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını inceleneyecektir. Bu amaçla bu değişkenler üzerinde yazılmış makale ve tezler incelenmiş ve kesişim noktaları belirlenmiştir.

Bütün çok paydaşlı örgütlerde olduğu gibi, birer eğitim ve öğretim örgütü olan okullarda da problemler ve bu problemlerle başa çıkma süreçleri günlük yaşam pratiklerinin rutin bir parçasıdır. Eğitim örgütleri, başta öğretmen, öğrenci ve veliler olmak üzere birçok iç ve dış dinamiğin etkisinde kalmakta ve paydaşlar arasında ve içinde yaşanan birçok probleme yurtluk etmektedir. Geleneksel ve modern yönetim teorilerine göre örgüt lideri olarak okul müdürünün sahip olması gereken en önemli yönetsel becerilerden birisi problem çözme becerisidir. Bir örgütü yok edecek aynı zamanda zirveye çıkaracak yetki ve sorumluluğa sahip olan okul müdürlerinin problem çözme becerileri içsel ve dışsal birçok etmeden etkilenmekte, beslenmekte ya da zayıflayabilmektedir. Özyeterlik kavramı en kısa ve öz biçimde 'bireyin bir işi başarabileceğine dair inancı' şeklinde tanımlanmaktadır. Bireyler yüksek ya da düşük özyeterlik algısına sahip olabilirler. Bireylerin özyeterlik inancını etkileyen içsel ve dışsal etmenler bulunmaktadır buna paralel olarak özyeterlik inancı bireyin çeşitli içsel ve dışsal özelliklerinde ve kararlarında etkili olabilmektedir. Bu yönüyle özyeterlik inancı hem etkilenen hem de etkileyen nitelikte bir kavramdır.

Yöntem

Bu araştırmada alanyazın taraması ve dökümantasyon yöntemleri kullanılmıştır. Alanyazın da iki değişken ile ilgili yazılan makaleler ve tezler incelenmiş ortak noktalar belirlenmiştir.

Bulgular

Özyeterlik alanyazınında, özyeterlik "kişilerin, talep edilen zor görevler ve kendi uygulamaları üzerinde kontrol tesis edebilme yeteneklerine olan inancı" olarak da (Scahwarzer, 2005, Akt. Umaz, 2010) ifade edilmiştir. Bu bağlamda kişilerin yeterlilik düzeylerine ilişkin algılamaları onların eyleme geçmelerini ve sorunlarla mücadele azimlerini etkilemektedir. Özyeterlik, algılanan, gözlenen bir beceri değildir. Bazı şartlar altında bireyin becerileri ile ne yapabilirim sorusuna verdiği cevap ile ilgili duyduğu içsel inançtır. Yani; durumlarla mücadele etmede ve bunu değiştirmede, yeteneklerini ve becerilerini koordine etmek için bireyin yapabilecekleri hakkındaki inancıdır (Umaz, 2010). Problem çözme becerisi her bireyde aynı düzeyde değildir benzer şekilde özyeterlik algısı da bireye özgüdür. Özyeterlik algısı yüksek olan bireylerin hayatın her alanında, özyeterlik algısı düşük olan bireylere nazaran daha girişimci, yetkin ve başarılı olduğu alanyazın kısmında belirtilmiştir. Bu bağlamda, yüksek özyeterlik algısına sahip örgüt liderlerinin, daha düşük özyeterlik algısına sahip liderlere nazaran durumlarla mücadele etme, kaos halinde karar alma ve problem çözme becerilerinin

⁵³ Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, Mersin, serpilklkn@gmail.com

yüksek olduğu ifade edilebilir. Benzer şekilde İnandı, Tunç ve Gündüz (2013) okul yöneticilerinin özyeterlik algıları ile çatışmayı çözme stratejileri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarında, yöneticilerin özyeterlik algılarının çatışmayı çözme stratejilerinde etkili olduğunu ve uzlaşma boyutu dışındaki, çatışmayı çözme stratejilerini anlamlı düzeyde yordadığını ortaya koymuştur. Araştırma bulgularına göre, özyeterlik algısı yüksek yöneticiler kendilerinde daha fazla mücadele gücü bulabilmekte ve zorluklardan yılmamaktadırlar.

Sonuç

Yapılan alan taraması sonucunda özyeterlik ile problem çözme becerisi arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu söylenebilir. Yüksek özyeterlik algısına sahip bireylerin problem çözme becerilerin daha gelişmiş olduğu, ortaya çıkan sorunlar karşısında yılmadığı ve çözüm odaklı girişimlerde bulunduğu söylenilebilir. Hergün farklı dinamiklerden kaynaklı bir çok problem ile yüzyüze gelen okul yöneticilerinin bu problemlerle başa çıkma konusunda öz-yeterliklerinin yüksek olması büyük önem taşımaktadır. Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan revizyonlardan sonra okul idarecilerinin seçiminde mülakat puanları önemli rol oynamaktadır, bu ve benzer çalışmalar baz alınarak yönetici adaylarının genel kültür ve genel yetenek yeterlilikleri yanısıra özyeterlik ve problem çözme becerilerinin de değerlendirme kriterlerine dahil edilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Özyeterlik, Problem Çözme Becerisi.

ALANINDA NİTELİKLİ/ FARK YARATAN ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI YÖNTEM VE TEKNİKLER

Seda USTAN⁵⁴, Demet KAYABAŞI⁵⁵, Nihal ÖZDENOĞLU⁵⁶

ÖZET

Bir toplum olarak ilerleyebilmek ve gelişmiş ülkelerdeki refah düzeyine erişebilmek için okullarda iyi bir eğitim verilmesi gerekir. Okullarda iyi bir eğitimin verilebilmesi için okuldaki öğretimin niteliğinin yükseltilmesi gereklidir. Bunun için de nitelikli öğretmenlere ihtiyaç vardır. Nitelikli öğretmenler ders ve hedeflenen kazanıma en uygun yöntem ve tekniği belirleyerek öğrenme etkinliğini gerçekleştirmek için kullanırlar.

Bu çalışma nitelikli öğretmenlerin öğretim esnasında kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin bir literatür taramasını ve bu konudaki öğretmen görüşlerini içermektedir. Türkiye’de bu konu üzerinde yapılmış araştırmalar ışığında nitelikli/ fark yaratan öğretmenlerin özellikleri, yeterlikleri kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin bulguları özetlemektedir. Bu çalışma ile nitelikli/ fark yaratan öğretmenlerin kullandıkları fark yaratan öğretim yöntemlerinin diğer öğretmenlere de ışık tutmasını sağlamak ve farkındalık yaratmaya ilişkin bir yaklaşım oluşturulması amaçlanmıştır.

Mevcut araştırmada nitelikli öğretmenlerin görüşleri analiz edilmiştir. Nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda tasarlanan bu araştırmada olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırma, konu bağlamında yapılmış bilimsel/akademik araştırmaların bulguları üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ilinde yaşayan, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli kurumlarda (İlkokul, ortaokul, lise, halk eğitim, mesleki eğitim) görev yapan 77 nitelikli/ fark yaratan öğretmen oluşturmaktadır. Bu öğretmenleri belirlemek için nitel araştırma geleneğine uygun ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunda bulunan 77 nitelikli/ fark yaratan öğretmenden 70 tanesi görüşmeyi kabul etmiş ve incelenmiştir.

Araştırma sonucuna göre alanında nitelikli/ fark yaratan öğretmenlerin derslerinde çoğunlukla geleneksel bir yöntem olan anlatım yöntemini ve soru cevap yöntemini sıklıkla kullandığı görülmüştür. Görüşmelerde elde edilen bulgulara göre; nitelikli öğretmenlerin çoğu kendilerine özel yöntemleri olmadığını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Nitelikli/Fark Yaratan Öğretmen, Yöntem ve Teknikler

⁵⁴ Millî Eğitim Bakanlığı, Vakıfbank İlkokulu, Sivas, seda_8304@hotmail.com

⁵⁵ Millî Eğitim Bakanlığı, Vakıfbank İlkokulu, Sivas, demetkayabasi@hotmail.com

⁵⁶ Millî Eğitim Bakanlığı, Çayboyu Ortaokulu, Sivas,

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE AZERBAJCAN'IN OKUL ÖNCESİ VE ORTAOKUL EĞİTİM SİSTEMİNİN ANLAMLI REFORMLARININ SOSYOLOJİK ANALİZİ

Yagut ALİYEVA⁵⁷, Sevinc ALİYEVA⁵⁸, Nurten UTAR⁵⁹

ÖZET

Amaç

Azerbaycan'da eğitim alanında yapılan reformların yoğunlaşması ve optimizasyonu objektif bir gereklilik olarak yaşadığımız yüzyılın özellikle 80'lerin sonları 90'ların başlarından itibaren özellikle aktifleşmiştir. Eğitimin yeni yapısı, yönetimi ve içeriğinin geliştirilmesi için arayışlar halen devam etmektedir. Bütün dünyada olduğu gibi Azerbaycan'da da hayatın her alanındaki değişiklikler mevcut eğitim sisteminde gerekli reformları yapmayı zorunlukılmıştır. Sovyet sonrası alanda bu sürecin kendi özgüllüğü oluşmuştur ve bu da piyasa ekonomisine geçiş, küreselleşme, küresel topluluk, entegrasyon kavramlarıyla yakından ilişkilidir.

Ayrıca, bilim adamlarına göre, eğitim ve sosyalleşme sorunları ve kalkınma etkinliği ilerleyen zamanlarda daha da önem kazanacaktır ki, her hangi bir devlet ekonomik krizden çıktıktan sonra, üretim sorunlarının teknik modernizasyonu standı, ulusal ekonomik ve benzeri kavramlar daha ön plana çıkacaktır.

Zira eğitim sisteminin yeni çalışma rejimine geçişi eğitimin niteliği, içeriği, yapısı ve fonksiyonları biçimlerini kökünden değiştirmektedir. Düşünüyoruz ki, bu alanında reformlar yaparken okul öncesi eğitim kurumlarından başlamak lazım, çünkü çocuklarda kişiliğin sosyalleşmesinde bu eğitim kademesi önemli bir rol oynamaktadır. Ancak belirtelim ki, maalesef bizde şimdilik bu göz ardı edilmektedir (sovyet döneminde olduğu gibi). Çocuğun terbiye ve eğitiminde bu erken aşamada toplumun en büyük kaybı yaşadığı düşünülmektedir.

Eğitim alanındaki sosyal politikaların bu konuya yoğunlaşması ve okul öncesi eğitimin genel eğitimin bir parçası olarak görülmesi bir zorunluluktur. Çünkü okul öncesi çocukların eğitimi farklı ortamlarda mümkün olsa da, evde (ebeveynleri, yakın akrabaları olan, ve diğer), devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumları gibi, bilim insanları, çocukların evdeki okul öncesi eğitimini, çok iyi bir ortamda olsa bile verimli saymamaktadır. Bu bağlamda, okul öncesi eğitime minimum devlet talepleri ile çevik programların hazırlanması ve bu alanda reformların hayata geçirilmesi başlangıç noktası sayılabilecektir.

Ortaokula gelince, bu kademe tüm ülkelerin eğitim sisteminde daha sonraki önemli ve gerekli bir kademe olarak görülmektedir. Ortaokul eğitiminin organizasyonu ile çok büyük ölçüde çocukların gelişimi belirlenir. Sivil toplumun teşekkülü ortamında eğitimin amacı çocuğa artık tanınmış, tekrarlanan durumların üstesinden gelmenin yanı sıra, ona bu süreçte bağımsız düşünmeyi ve bağımsız karar almayı öğretebilmektir.

⁵⁷ Doç. Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Sosyoloji Bölüm, Azerbaycan Cumhuriyeti, Bakü, yagut_family@mail.ru

⁵⁸ Doç. Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Sosyoloji Bölüm, Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ, yagut.aliyeva@gmail.com

⁵⁹ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Doktora Öğrencisi, Türkiye Cumhuriyeti, Gaziantep, nrtnutar@gmail.com

Yöntem

Çalışmada ana kaynaklar Azeri ve yabancı bilim insanlarının eserleridir. Monografik yayınlar, basın, devlet istatistikleri ve gayri resmi kaynaklar değerlendirilmiştir. Çalışmanın çeşitli aşamalarında bilimsel anlayışın temel teknikleri dahil sistemli analiz ve sentez yöntemleri kullanılmıştır. 2000-2016 yıllarında yapılan somut sosyolojik araştırma malzemeleri analiz edilmiştir. Kullanılan sosyolojik yöntemler arasında anket, gözlem ve belgesel analiz sayılabilir. Hâlihazırda Azerbaycan da uygulanmakta olan mevcut eğitim sistemi, demokrasideki gelişmelere paralel olarak yenilenmektedir. Bu yenilenme, Ülkenin eğitim sistemindeki demokratikleşmeye yönelik içeriğin, uygulamada nasıl yapılacağına ilişkin yol ve yöntemlerin gösterilmesini de gerekli kılmaktadır. Eğitim sisteminin demokratikleştirilmesinin yöntemlerinden biri de eğitim kurum ve kuruluşlarının yönetiminde, eğitim programlarının düzenlenmesinde, merkezîyetçilikten vaz geçilmesidir. Bu durum, Eğitim sisteminde yer alan organların bazı görevlerinin yerel organlara devredilmesi anlamına gelmektedir. Böylece eğitim kurum ve kuruluşlarının idare edilmesinde, kararların kabul edilmesinde daha çok insanın katılımı sağlanmış olacaktır. Bütün Dünya da olduğu gibi, Azerbaycan eğitim sisteminin modernleştirilmesi sürecinde, insanı merkeze alan (hümanist), insan ve toplum sevgisini ön plana çıkaran (hümanitarist) ve evrensel değerlere önem veren (beynelminel) bazı eğilimlerin ön plana çıktığı gözlenmektedir. Eğitim sürecinde Hümanistleşme; eğitimin içeriğine hümanist değerlerin dâhil edilmesi demektir. Yani eğitimi öyle bir sürece çevirmek gerekiyor ki; bireylerin gelişim sürecinde eğitim, onların evrensel değerlerle donanmış, manevi yönlerini de ihmal etmeyen, yabancılaştırma sorununu ortadan kaldıran ahenkli bir yapıya bürünsün. Eğitim sürecinde Hümaniterleştirme; insan medeniyetinin yarattığı kültüre ait maddi ve manevi unsurların bireyin kişiliğinde toplanması anlamına gelmektedir. Buradan hareketle şöyle bir sonuca ulaşabiliriz: Sovyet eğitim sisteminde, toplumsal değişikliklerin ana kaynağı olarak, toplumsal gelişim ve değişimleri açıklayan, Sosyal-insani (humaniter) bilgiye yeteri kadar yer ayrıldığı görülmektedir. Eğitimin evrenselleşmesi ise; öğretim programlarının içeriğinin değiştirilmesinde, uluslararası bilgi değişimini ve uluslararası işbirliğini gerektirmektedir.

Bulgular ve Sonuç

Eğitim sadece ekonomi, bilim, kültür gibi sosyal sistemleri birleştirmekle kalmaz, aynı zamanda toplumun gelişmesini ve umutlarını, her bireyin faaliyetlerini de tayin eder. Sonuç olarak, eğitim sistemi toplumsal hayatın yeniden üretiminin yanı sıra, bireye metodoloji, beceri davranış oluşumu ve yaşama yeteneği ve insanlıkla paylaşım için gerekli sosyal deneyimleri sağlar. Yeni koşullar altında - Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasası uyarınca stratejik hedeflerin belirlenmesi ve Azerbaycan halkının ihtiyaçlarının karşılanması, uygar sivil toplumun oluşturulması ve hukukun üstünlüğünün oluşmasına aktif olarak katılmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Azerbaycan'da eğitim sisteminin güncel sorunları üzerine yapılan sosyolojik değerlendirmeye göre, toplum düzeni için devlet sosyal politikalar üretmelidir. Araştırmanın sonuçları göstermektedir ki modern Azerbaycan eğitim sisteminin optimize edilmesi alanında istatistiksel fonu belli bir derecede genişletebilir. Hem teorik sonuçlar ve genelleştirmelerde hem de okul öncesi ve okullardaki eğitim sorunları ile ilgili konularda, uzmanlık ve uzmanların hazırlanmasında kullanılabilir. Bununla birlikte ileri sürülen öneriler devletin sosyal politikalarında okul öncesi ve okullardaki eğitim sorunları ile uğraşan uzmanlar için yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Sistemi, Okulöncesi Öğretim, Ortaokul, Anlamli Reformlar.

EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ALGILANAN HİZMETKAR LİDERLİĞİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞINA ETKİSİ

Mehmet KURTULMUŞ⁶⁰, Mehmet Emin USTA⁶¹, Yıldız ÜNSAL⁶²

ÖZET

Amaç

Zaman içerisinde ihtiyaçlara ve farklı durumlara göre değişik liderlik anlayışları ortaya çıkmıştır. İnsanı merkeze alan ve ona hizmet odaklı bir liderlik yaklaşımı sunan Hizmetkar liderlik son yıllarda ortaya çıkan bir liderlik anlayışıdır. Hizmetkar liderlik, çalışanlarını harekete geçirme, alternatifli düşünmeyi sağlama ve onlara idealler çizme yönüyle tüm liderlik becerilerini kapsayan; ancak standart liderlik anlayışının daha da ötesine geçen, insanı merkeze alan ve ona hizmeti öncelikli kılan bir liderlik tarzıdır. Adanmışlık duygusuyla yola çıkan hizmetkar lider örgütün genel amacını, organizasyonun ihtiyaçlarını ve insanların ihtiyaçlarını liderin isteklerinin ve ihtiyaçlarının üzerine çıkararak diğerlerine yol gösterme davranışında bulunur.

İlgili literatürden de anlaşıldığı gibi insanların duygularını ve ruh yapısını dikkate alan, sahip olduğu gücü insanların her türlü ihtiyacını karşılamak amacıyla kullanan hizmetkar liderliğe duyulan ihtiyacın gün geçtikçe arttığı söylenebilir. Bu nedenle son yıllarda gerek eğitim örgütlerinde gerekse işletme örgütlerinde hizmetkar liderliğin artan bir hızda dikkat çektiği ve araştırmalara konu olduğu görülmektedir. Bu araştırmalarda, hizmetkar liderliğin hem örgütler hem de çalışanlar açısından olumlu etkilerinin olduğu saptanmıştır.

Örgütsel vatandaşlık davranışları rutin iş tanımının ötesinde yer alan ve gönüllü olarak sergilenen davranışları kapsar. Örgüte ekstra katkı sağlayabilen ÖVD'nin örgütler için dikkate değer bir yere sahip olduğu söylenebilir. Dahası örgütlerin hayatta kalabilmelerinde ÖVD'nin kritik bir yer tuttuğu da düşünülmektedir. Yüksek performanslı örgütler, resmi görevleri ötesinde diğer görevlerini başarılı bir şekilde yerine getiren çalışanlara güvenirlere. ÖVD kurumda koordinasyonun sağlanmasında, kurum içi anlaşmazlıkların azaltılmasında ve örgütün sosyal yapısının güçlenmesinde katkı sağlayabilmektedir.

Eğitim örgütlerinde hizmetkar liderlik ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, hizmetkar liderliğin lider-üye etkileşimi, örgütsel güven ve okul kültürü ile birlikte çalışıldığı görülmektedir. Bununla birlikte kuramsal düzeyde hizmetkar liderliğin örgütsel vatandaşlık davranışlarına ve eğitim sektöründeki etkisine de değinilmiştir. Ayrıca, biri ölçek uyarlama biri de ölçek geliştirme olmak üzere iki araştırmanın olduğunun da vurgulanması yerinde olacaktır.

Yukarıda değinilen araştırmalar çerçevesinde, hizmetkar liderlik ile örgütsel vatandaşlık davranışlarını inceleyen alan araştırmasının olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, mevcut araştırma ile alandaki hem bu boşluk doldurulmak hem de eğitim yöneticilerine hizmetkar liderliğin ÖVD üzerindeki önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın temel amacı, algılanan hizmetkar liderliğin örgütsel vatandaşlık davranışlarına etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

⁶⁰ Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Şanlıurfa, mehmet.kurtulmus@yahoo.com.tr

⁶¹ Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Şanlıurfa, mehmeteminusta@gmail.com

⁶² Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi ABD., Şanlıurfa, yildizunsal@windowslive.com

Cinsiyete göre öğretmenlerin hizmetkâr liderlik algıları anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

1. Sendika üyeliğine göre öğretmenlerin hizmetkâr liderlik algıları anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. Okul türüne göre öğretmenlerin hizmetkâr liderlik algıları anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Hizmetkâr liderlik ölçeği ve hizmetkar liderlik ölçeğinin alt boyutları örgütsel vatandaşlık davranışlarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırma tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Şanlıurfa ili resmi ilkokul, ortaokul ve liselerde görevli 447 öğretmen oluşturmuştur. Örneklem belirlemede basit tesadüfi örneklem alma yöntemi tercih edilmiştir.

Bu araştırmanın verileri hizmetkar liderlik ölçeği ve örgütsel vatandaşlık ölçeği ile veriler toplanmıştır.

Hizmetkar liderlik ölçeği: Öğretmenlerin hizmetkar liderlik algılarını belirlemek için geliştirilen ve beş boyutlu olan ölçek ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik bilgileri şunlardır: Ölçekte, tümü olumlu ifadelerden oluşan toplam 36 ifade bulunmaktadır. Ölçeğin özgecil davranışlar, empati, adil tutum ve davranışlar, dürüstlük ve alçakgönüllülük boyutlarının Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları sırayla .94, .93, .90, .90 ve .74 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada Cronbach Alfa iç tutarlık değeri empati, özgecil davranışlar, alçakgönüllülük, dürüstlük, adalet alt boyutlarında sırasıyla .93, .95, .88, .95, .94 ve ölçeğin genelinde ise .98 olarak bulunmuştur.

ÖVD ölçeği: Öğretmenlerin ÖVD'lerini incelemek amacıyla geliştirilen ölçek tek faktörden oluşmaktadır. Ölçek tümü olumlu on maddeyi içermektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .89'dur. Bu araştırmada ise Cronbach Alfa iç tutarlık değeri .94 olarak bulunmuştur.

Bulgular

Araştırma verilerinin analiziyle elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin hizmetkâr liderlik algılarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Sendika üyeliği değişkenine göre öğretmenlerin hizmetkâr liderlik algılarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır.

Okul türü değişkenine göre öğretmenlerin hizmetkâr liderlik algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşan hizmetkar liderlik algılarının ilkokul öğretmenlerinde ortaokul öğretmenlerine nazaran daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmada dürüstlük ve adalet alt boyutlarının ÖVD değişkenini anlamlı bir şekilde yordadığı; empati, özgecil davranışlar, alçakgönüllülük alt boyutlarının ise ÖVD'yi anlamlı bir şekilde yordamadığı saptanmıştır. Bununla birlikte, hizmetkar liderlik ölçeği alt boyutlarının birlikte ÖVD değişkenini anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, hizmetkar liderlik değişkeninin ÖVD değişkenini anlamlı bir şekilde yordadığı da görülmektedir.

Sonuç

Çağımızın istenilen liderlik tipi olan hizmetkar liderliğin örgütsel vatandaşlık davranışlarında olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Eğitim örgütlerinde insanların duygularını ve ruh yapısını dikkate alan, hizmetkar liderliğin Örgütsel Vatandaşlık Davranışları (ÖVD) ile olumlu ilişki içerisinde olduğu ve ÖVD'yi anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir. Yöneticisinde hizmetkar liderlik

davranışlarını hisseden bir çalışanın örgütün amacını gerçekleştirmesi için daha çok çaba harcaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Hizmetkar Liderlik, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı.

İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ

Mukaddes ÖRS⁶³,

ÖZET

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek ve bu eğilimlerin yaş, cinsiyet, öğrenim düzeyi, mezun olunan okul, medeni durum, mesleki kıdem ve alan değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri hangi düzeydedir?
2. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri;
  - a. Yaşa göre farklılık göstermekte midir?
  - b. Cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
  - c. Öğrenim düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?
  - d. Mezun olunan okula göre farklılık göstermekte midir?
  - e. Medeni duruma göre farklılık göstermekte midir?
  - f. Mesleki kıdeme göre farklılık göstermekte midir?
  - g. Alana göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Tarama modelindeki araştırmanın çalışma grubunu Amasya İl merkezinde bulunan 15 ilkokulda çeşitli branşlarda görev yapan öğretmenler (n=372) oluşturmuştur. Araştırmada herhangi bir örneklem seçim yöntemi kullanılmadan evrenin tamamına ulaşılması hedeflendi. Araştırmanın örneklemini ise; araştırmaya katılmayı kabul etmeme, araştırmanın yapıldığı tarihlerde izinli veya raporlu olma veya anketlere eksik cevap verme gibi nedenlerden dolayı 362 öğretmen (159 sınıf öğretmeni, 203 branş öğretmeni) oluşturdu. Araştırmaya başlanmadan önce Amasya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden yazılı izin alınarak, öğretmenlerin katılımında gönüllülük esası arandı. Araştırma kapsamında 362 öğretmene ulaşılmıştır ve bu öğretmenler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Yaman'ın (2014) geliştirdiği “Yaşamboyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği” ile elde edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik (cronbach alpha) katsayısı 0,914 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin ölçekten elde edilen verilerin; frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri belirlenmiş, bağımsız değişkenler arasındaki farkı karşılaştırmak için verilerin homojen dağılıp dağılmadıklarına göre; bağımsız örneklem t-testi, Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak benimsenmiştir.

Bulgular

Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, yaş ve medeni durum değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Toplam puanlar bakımından yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

⁶³ Yrd. Doç. Dr., Amasya Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, mukaddesors@hotmail.com

Toplam puanlar bakımından medeni durumlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Toplam puanlar bakımından diğer değişken grupları arasında (cinsiyet, öğrenim düzeyi, mezun olunan okul, mesleki kıdem, alan) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Sonuç

Bu araştırmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri düzeyi çeşitli değişkenlere dayalı olarak incelenmeye çalışılmış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Araştırma sonucunda öğretmenlerin “ Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirme Ölçeği’nden aldıkları ortalama puanların ölçek orta puanından düşük olduğu belirlenmiş ve bu durum, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.
- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir. 26-30 yaş arasında olan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri diğer yaş gruplardan daha yüksektir.
- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, medeni duruma göre farklılık göstermektedir. Eşi ölen öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri bekar ve evli olanlara göre anlamlı derecede düşüktür.
- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, öğrenim düzeylerine göre farklılık göstermemektedir.
- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri mezun oldukları yüksek öğretim kurumlarına göre farklılaşmamaktadır.
- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, alanlarına göre farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Boyu Öğrenme, Yetişkin Eğitimi, Eğitim, İlkokul, Öğretmen.

İLKOKUL BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİ VELİLERİNİN EĞİTİM SİSTEMİNDEN BEKLENTİLERİ

Münevver ÇETİN⁶⁴, Mehmet ÖZCAN⁶⁵, R.Şamil TATIK⁶⁶

ÖZET

Toplumsal yaşamın gelişen yapısı eğitimle dokunur (Tezcan, 1985). Eğitim bireyin doğal yaşamına programlı şekilde müdahale ederek onu gelişen ve değişen bir bireye dönüştürmektedir. Eğitimle ilgili bütün planlı faaliyetlerin, belirli amaçlara ulaşmak ve belirli işlevleri gerçekleştirmek için olduğunu söyleyerek, eğitim sistemlerinin dayandığı belirli bir eğitim felsefesi, bu felsefeye göre teorik olarak yetiştirilmesi tasarlanan bir insan tipi ve oluşturulmak istenen bir toplum modeli olduğunu savunulmaktadır (Şişman, 2007). Modern üstü dünyanın siyasal, ekonomik, eğitim, kültürel ve özellikle sosyal alandaki baş döndürücü hızlı değişim ile tanındığını ve bu hızlı değişimin toplumsal dinamiklerinin, eğitimi ve okulu etkilemektedir (Şahin, 2012). Eğitimde değişimi gerçekleştirmenin sanıldığı kadar kolay değildir ve eğitim uzun vadeli bir yatırım olduğundan, değişimin sonuçları da uzun bir süre sonunda gözlenebilmektedir (Gülyüz, 2001). Eğitimde yapılacak yenilikler ile sağlıklı bir sonuca ulaşmak için, yeniliği eğitimin fiilen uygulandığı ortamlardan başlamak ve bu işi birinci derecede uygulanan kişilerle sağlıklı bir iletişim sağlamak gerekmektedir (Özdemir, 2012). Toplumun bütün bireylerinin sistemli şekilde eğitilebilmesi için okullara ihtiyaç duyulmuş- tur. 21. Yüzyılda, eğitim kurumları olan okulları, amaçları doğrultusunda geliştirmek, yaşam alanını genişletmek, eğitim görenlerin doyumu ve mutluluğunu sağlamak zor bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır (Şahin, 2012). Okullar, bilgi toplumlarında karmaşık ve disiplinler arası kurumlar haline gelmiştir. Bu kurumlar zaman içinde değişim ve yeniliğe ihtiyaç duymaktadır. Bu değişim ve yenilik sürecini başarılı bir şekilde tamamlamak için eğitim kurumları içindeki grup dinamiğine ihtiyaç duyulmaktadır. Her sistemde olduğu gibi, eğitim sisteminde de, yeniliği uygulamanın başarı ve başarısızlığı; sosyal bilimcilere göre, sistemdeki üyelerin yeniliğe direnme derecesine bağlıdır ve eğitim çalışanlarının da bu yeniliğe açık olmaları gerekmektedir (Bursalıoğlu, 2000).

Bu araştırmanın amacı, Afyonkarahisar ili ilkököl birinci sınıfta okuyan öğrencilerin velilerinin yeni öğrenci ve yeni toplum düşüncelerini tespit etmek ve bu doğrultuda beklentileri ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel bir çalışma olup olgu bilim deseni ile yürütülmüştür. Araştırma Afyonkarahisar ili merkez ilçede bulunan ve amaçlı örnekleme yöntemlerinden fırsat örnekleme yoluyla belirlenen 5 okuldan 15 veli ile gerçekleştirilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış dört sorudan oluşan görüşme formu yardımı ile ilkököl birinci sınıfta okuyan yedi öğrencinin velisi ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşmeler sonucunda elde edilen veriler değerlendirilmiş, ayrıca uzman görüşü de alınarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Belirlenen 15 veliden yer ve zaman konusunda randevu alınarak görüşmeler gerçekleştirilmiş ve katılımcılardan izin alınarak görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Yüz yüze görüşme tekniği ile toplanan veriler, betimsel analiz yoluyla değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre ailelerin eğitimden temel beklentileri çocuklarının daha demokratik bir toplumun içinde bulunan demokrat bireyler olarak yetişmesidir.

⁶⁴ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Kadıköy, İstanbul, mcecin@marmara.edu.tr

⁶⁵ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi, Merkez, Nevşehir, mehmetozcan@nevsehir.edu.tr

⁶⁶ Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Kadıköy, İstanbul, ramazan.tatik@marmara.edu.tr

Ayrıca aileler çocuklarının toplumun kabul ettiği, nitelikli, yetenekli ve başarılı insanlar olmalarını istemektedir. Bunun yanında aileler çocuklarının teknolojiye yatkın, geleceği görebilen, uygar toplumun bireyleri olmalarını beklemektedir. Okulların bu beklentileri karşılayabilecek olmalarına dair ailelerin güveni çok yüksektir. Aileler çocuklarının geleceğinin planlanmasında öğretmenlere tam destek vermekte, öğretmenlerin de bu yükü başarıyla taşıyacağına inanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile Beklentisi, Eğitim Sistemi, Öğrenci Velisi.

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN PROJE GÖREVLERİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Mustafa DEMİR⁶⁷

ÖZET

Problem Durumu

2013 yılında hazırlanan fen bilimleri programının vizyonu ”Bütün öğrencileri fen okuryazarı olarak yetiştirmek” olarak belirlenmiştir.. Fen okur yazarı bireyler üst düzey zihinsel becerilere sahip, farklı argümanlar arasında doğru secimler yaparak karar alabilen ve bilimsel süreç becerisine sahip bireyler olarak tarif edilmektedir. Yeni programda değerlendirme yaklaşımı olarak bireysel farklılıkları dikkate alan, öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilerinin geliştirmesine dönük ve Özellikle değerlendirmede ürün kadar öğrencinin ürünü ortaya koymak için gösterdiği performansında önemli olduğu vurgu yaklaşımlara vurgu yapılmaktadır. Öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilerini geliştiren yaklaşımlardan bir tanesi de proje değerlendirmeleridir. Okullarda öğrencilere verilen Proje görevleri ile ilgili yapılan araştırmalarda öğretmenlerin, proje görevlerini yönetmelik gereği zorunluluktan dolayı öğrencilere verildiği bunun için istenilen verimin alınmadığını ileri sürmüşlerdir. Buradan hareketle fen bilimleri öğretmenlerinin proje görevlerini ile ilgili süreci nasıl yönettikleri ve süreçte yaşadıkları sorunların neler olduğunun bilinmesi önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Konu ile ilgili literatüre bakıldığında, fazla çalışmanın yapılmadığını görüyoruz Araştırmalar daha çok performans ve portfolyo değerlendirme üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu iki değerlendirme yöntemi programdan kaldırılmıştır.

Amaç

Bu çalışmada fen bilimleri öğretmenlerin proje ödevlerini verirken nelere dikkat ettikleri, öğrencilerde ne gibi becerileri geliştirdiği ve bu süreci yürütürken yaşadıkları sorunlar neler oldu belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmada Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim/fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Olgubilim araştırmalarında bir durum veya olayın tüm boyutları olduğu gibi derinlemesine incelenmesi amaçlanır. Aynı zamanda bireyin yaşantılarını algı görüş ve düşüncelerini ortaya çıkarmaya yöneliktir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Veriler yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilmiştir. Hazırlanan taslak görüşme formu soruları, eğitim bilimleri alanında uzman bir öğretim üyesi tarafından araştırmanın amacı doğrultusunda değerlendirilmiştir. Ayrıca nitel araştırma yöntemleri konusunda uzman bir öğretim üyesi tarafından, açık uçlu sorular ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulmuştur. İlgili uzmanlardan gelen geribildirimler doğrultusunda görüşme soruları yeniden şekillendirilmiştir. Araştırmada veriler Rize ilinin farklı ilçelerinde çalışan fen bilimleri öğretmenleri ile yürütülmüştür. Araştırmada, katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme dikkate alınarak seçilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemleri tam anlamıyla nitel araştırma süreci içinde ortaya çıkmıştır. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Patton (2002) amaçlı olarak seçilen örneklemin seçiminde hedef, çalışılan konu ile ilgili olarak daha fazla bilgi sunacak kişileri seçmenin temel amaç olduğunu ve sayı konusunda esnek olunabileceğini belirtmektedir. Ölçüt örnekleme

⁶⁷ Muammer Çiçekoğlu OO, mustafa.ferrum@gmail.com

yöntemindeki temel anlayış ise önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanan bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Katılımcılar belirlenmeden önce araştırmacı tarafından bir ölçüt listesi oluşturulmuştur. Katılımcıları kıdem yılı 6 ile 18 yıl arasında değişmektedir. Amaç doğrultusunda 6 öğretmen ile yürütülmüştür. Araştırma sürecinde tüm görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Araştırma kapsamında 130 dakikalık görüşme yapılmış, ses kayıtları herhangi bir elemeye tabi tutulmadan, ham veri olarak Microsoft Word yazı işleme programıyla bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veriler kodlanmadan önce iki araştırmacı tarafından verilerin dökümü olan transkriptler satır satır okunmuştur. Katılımcılar tarafından çalışma amacı hakkında doğrudan açıkça beyan edilmiş veya dolaylı olarak ima edilmiş görüşler manipüle edilmeden betimlemek için Patton (2002) tarafından ifade edilen satır-satır analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Bir kelime, kelime öbekleri veya bir cümle veri analizi için bir birim teşkil etmiştir. Araştırmanın amacı çerçevesinde önemli olan boyutlar saptanmıştır ve her bir boyutun ne anlam ifade ettiği belirlenmeye çalışılmıştır. Kodlamalarda katılımcılar tarafından ifade edilen kelime ve kavramlar mümkün olduğu kadar kodlamada kullanılmıştır. Ancak katılımcıların kullandıkları kelime ve kavramların kodlama sürecinde yetersiz kaldığında durumu/düşünceyi en iyi ifade edebilecek başka kavramlar kod olarak araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin içerik analizi sonucunda ulaşılan temalar üzerinde kodlayıcılar arası güvenilirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Güvenirliği sağlamak üzere Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülünden yararlanılmıştır. Buna göre güvenilirlik= görüş birliği/(görüş birliği +görüş ayrılığı) formülü ile her tema için kodlama güvenilirliği oranı hesaplanmış, bu oranın %70 ve üzeri olarak hesaplandığı temalar üzerinde görüş birliğine varıldığı kabul edilmiştir. Verilerin sunumunda fen bilimleri öğretmenleri için ,Ahmet, Mehmet ve Ayşe .....takma adlar kullanılarak doğrudan görüşlere yer verilmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Araştırma sonuçlarında öğretmenlerinin proje görevlerinin seçilmesinde daha çok öğrencilerin ilgileri ile beraber toplumsal yararlılık ve sınıf seviyesinin de göz önünde bulundurulduklarını ama güncel konular, ulaşılabilirlik gibi noktaların pek dikkate alınmadıkları, Proje değerlendirmelerde öğretmenlerinin en çok hazır proje ölçeklerini dikkate aldıkları, öğrencilerin işbirliği yapmadıklarını ve bunda zaman kısıtlılığının etkili olduğunu, öğrencilerin internette doğrudan çıktı alarak proje görevlerini getirdiklerini, öğrencilerin araştırma için ulaşabileceği yeterli kaynak bulunamadığı ve yeteri kadar araştırma yapılmadığını, ödev sitelerinden bulunan hazır bilginin proje görevi olarak sunulduğunu karşılaşılan sorunlar olarak belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Fen Bilimleri, Öğretmen Görüşleri, Proje Görevi.

2013 YILINDA UYGULAMAYA KONULAN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Birsel AYBEK⁶⁸, Emin DOĞAN⁶⁹

ÖZET

Amaç

Bu araştırma bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin 2013 yılında uygulamaya konulan Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda 2013 yılında uygulamaya konulan Okul Öncesi Eğitim Programıyla ilgili uygulama da görülen sorunların öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlenmesi ve bu doğrultuda önerilerde bulunarak Okul Öncesi Eğitim Programının gelişimine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Adana ili Çukurova İlçesinde bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin, 2013 yılında uygulamaya konulan M.E. B Okul Öncesi Eğitim Programına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik olduğundan genel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırma Adana Çukurova İlçesindeki 8 bağımsız anaokulunda 110 okul öncesi öğretmeni üzerinde yapılmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın amaçlarına uygun olarak gerekli ön bilgiler kuramsal tarama ile elde edilmiştir. Araştırmada, Ulutaş ve Turan (2015) tarafından geliştirilen “Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı Hakkındaki Görüşlerini Belirleme Formu”nun bir bölümü kullanılmıştır. Formun birinci bölümünde kişisel bilgilere, ikinci bölümünde ise Okul Öncesi Eğitim Programının”Genel, Hedef ve İçerik, Eğitim Durumu, Değerlendirme, Aile Katılımı ve Etkinlik Kitabı”nın kullanılmasına ilişkin sorulara yer verilmiştir. Çoğaltılan form araştırmanın örneklemini oluşturan okul öncesi öğretmenlerine araştırmacılar tarafından dağıtılmış yanıtlamaları için yeterli süre verilmiş ve araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Form uygulanmadan önce öğretmenlere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi bilgisayar ortamında ve SPSS Windows istatistik programı ile yapılmıştır. Toplanan veriler alt amaçlar doğrultusunda tablolaştırılarak, tablolarda frekans ve yüzde değerleri verilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlerin; % 86,4’ünün yenilenen programı inceledikleri,% 54,5’inin programın yenilenmesine ihtiyaç olduğunu düşündükleri,% 57,3’ünün yenilenen programın beklentilerini karşıladığı, % 68,2’sinin 2013 programını 2006 programından farklı buldukları, % 81,8’inin programda yer alan kazanımları,% 80,9’unun programda yer alan göstergeleri, % 81,8’inin programda yer alan kavramları, %67,2’nin programda yer alan etkinlik türlerini yeterli buldukları, %85,5’nin bütünleştirilmiş etkinlik planı hazırlayıp uygulamayı yararlı buldukları,%83,7’nin yıllık eğitim planının kaldırılmış olmasını ,%86,4’nün aylık eğitim planları hazırlamayı uygun buldukları ,%72,7’sinin Günlük Eğitim Akış Çizelgesi hazırlamanın uygulamada yararını gördükleri,%80,9’nun öğrenme merkezlerinin yenilenen düzenleme biçimini yararlı ve gerekli gördükleri belirlenmiştir.

⁶⁸ Yrd.Doç.Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Adana, baybek@hotmail.com

⁶⁹ Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğü Çukurova Anaokulu Çukurova, Adana, emindogan64@hotmail.com

Ayrıca, %73,7'nin Okul Öncesi Eğitim Programının eki olan etkinlik kitabını inceledikleri, %76,3'nün programda özel gereksinimli çocukları desteklemede dikkat edilmesi gereken noktaları inceledikleri, %64,6'nın programda özel gereksinimli çocukları desteklemede dikkat edilmesi gereken noktalar bölümünden faydalandıkları, %81,9'nun etkinlik planlarında özel gereksinimli çocuklar için uyarılma bölümüne yer verilmiş olmasını yararlı buldukları, % 70,'inin kazanım ve göstergelere yer verme çizelgesini yararlı ve gerekli buldukları, % 70,9'unun etkinlik planının değerlendirme bölümünde yer alan dört farklı türde soru hazırlamayı etkili ve yararlı buldukları, % 70,'inin programı çocuğu değerlendirme açısından yeterli buldukları, % 69,1'inin programı öğretmenin (hazırlayıp uyguladığı, aylık çalışma planı, günlük eğitim akışı) değerlendirilmesi açısından yeterli buldukları, % 48,2'sinin öğretmenin kendini değerlendirmesi için programda herhangi bir araç bulunmamasını uygun buldukları, % 61,8'nin OBADER (Okul Öncesi Eğitimle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi)'i yararlı ve gerekli buldukları, % 52,7'nin OBADER'den yararlandıkları tespit edilmiştir. % 67,3'ünün OÖEP (Okul Öncesi Eğitim Programı) etkinlik kitabını inceledikleri, % 64,5'inin etkinlik kitabını yararlı ve gerekli buldukları, % 50,9'unun etkinlik kitabından yararlandıkları belirlenmiştir.

Sonuçlar ve Öneriler

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %20'lik bir bölümünün Okul Öncesi Eğitim Programıyla ilgili bir eğitim almadıkları, yenilenen 2013 Okul Öncesi Eğitim Programıyla ilgili eğitim alanların ise 3 ila 7 gün arasında eğitim aldıkları bunun da yetersiz kaldığı, okul öncesi öğretmenlerinin etkinlik planı hazırlama da internet, Okul Öncesi Yayınları ve Bakanlık kitaplarından yararlandıkları saptanmıştır. Ayrıca, öğretmenlerin %13,6'sının yenilenen 2013 Okul Öncesi Eğitim Programını incelemedikleri, programla ilgili genel görüşlerinin olumlu olmasına karşın, %54,5'i yenilenen 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının yenilenmesine ihtiyaç olduğunu, Programın Hedef ve İçerik boyutuyla ilgili görüşlerinin olumlu olduğu, ancak %20'lik bir kesimin olumsuz düşündüğü belirlenmiştir. Yine öğretmenlerin yenilenen 2013 programının Değerlendirme bölümünü yeterli bulmadıkları, %49,1'nin yenilenen 2013 Okul Öncesi Eğitim Program Etkinlik kitabından yararlanmadıkları, %32,7'nin Programın Etkinlik Kitabını incelemedikleri, %35,5'nin Etkinlik kitabını pek yararlı ve gerekli bulmadıkları ortaya çıkmıştır.

Bu sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

Okul Öncesi Eğitim Programıyla ilgili tüm okul öncesi öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim almaları sağlanmalıdır. Okul Öncesi Öğretmenleri için programla ilgili yayınlar yayınlanmalıdır. Yenilenen Programın belirli bölümlerinin gözden geçirilerek yenilenmesi için çalıştaylar planlanmalıdır. Programın değerlendirme bölümü gözden geçirilmelidir. Fiziksel koşullar ve araç gereç yetersizliği giderilmeli, program daha verimli uygulanabilecek düzeye getirilmelidir. Okul Öncesi Eğitim Programının yeterliliğine ilişkin olarak anketler hazırlanarak programın uygulanabilirlik düzeyi artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Program, Eğitim Programı.

ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİLERİN YILDIRMA YAŞANTILARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Gülner AK KÜÇÜKÇAYIR⁷⁰, Sadegül AKBABA ALTUN⁷¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin ve yöneticilerin deneyimledikleri yıldırma yaşantılarını karşılaştırmaktır. Araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Katılımcılar, gönüllülük esas alınarak, kendini yıldırma mağduru olarak tanımlayan, özel ve devlet okullarındaki öğretmenlerden ve devlet okullarında çalışan yöneticilerden, kartopu tekniği ile belirlenmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu üzerinden birebir görüşme ile elde edilmiş; içerik ve betimsel analizleri yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, devlet okullarında, yönetici ve öğretmenlerin yıldırma deneyimleri karşılaştırıldığında, yıldırıcı kişilik özellikleri ve mağdur kişilik özellikleri bakımından benzer temel özellikler gözlenmiştir. Katılımcıların müdür konumundaki bir kişi dışında tamamının yöneticileri tarafından yıldırma uygulanmıştır. Özellikle yönetici ve özel okul öğretmenlerinin kurumdan istifaya /uzaklaştırmaya çalışma amacıyla yıldırma uygulanmıştır. Yıldırmanın örgütsel neden boyutunda sendikal/siyasi kutuplaşma, devlet okulu yönetici ve öğretmenlerin bulgularının tamamında mevcut iken, özel okul öğretmenlerine ait analizde rastlanmamıştır. Dedikodu/ikicilik, örgütsel paranoya/güvensizlik, yıldırma bir yönetim/iletişim yapısı, öğretmen ve yönetici yaşantılarına, özel ve devlet okulunun örgüt kültürü ve iklimine ait bulgularında güçlü bir şekilde yer aldığı görülmüştür.

Amaç

Bu çalışmanın amacı okullarda yönetici ve öğretmenlerin deneyimledikleri yıldırma yaşantılarını detaylı araştırmak ve analiz ederek mesleki ve yönetsel uzantılarını belirlemektir. Yıldırma esnasında farklılıkları-örtüşen yönleri belirlemek; kişiler ve durumsal yaklaşımları araştırmak, mağdur kişilerin, algılarını, yaklaşımlarını, duygu durumlarını yorumlayarak, sebep-süreç-sonuç bağlamında etkilerini belirlemek suretiyle örgütsel/kurumsal çözüm ve öneriler üretebilecek somut tespitlerde bulunabilmektir.

Yöntem

Araştırma, nitel yöntemlerden, fenomenolojik (olgu bilim) yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma kümesi, amaçlı örneklem yönteminden kartopu tekniği ile belirlenmiştir. Katılımcılar, 2015–2016 eğitim öğretim yılı yaz ve güz döneminde Ankara’da Millî Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı özel ve devlet okullarında çalışan, kendini yıldırma mağduru olarak tanımlayan 13 öğretmen ve eğitim yöneticisinden oluşan gönüllü katılımcılardır. Veri toplama aracı olarak, yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmış; ses kaydı ve not alınarak veriler toplanmıştır. Veriler, içerik ve betimsel yolla derinlemesine ve karşılaştırmalı analiz edilmiştir.

Bulgular

Özel ve devlet okulunda, yıldırıcı rolünde, her iki grupta da baskın karakter özellikleri, yetersizlik hissindeki kişi, tehditkâr, hırslı, kıskanç tanımlamaları belirlenmiştir. Özel okuldaki yıldırma rolündeki kişiler, baskın karakterli, yönetme/kontrol tutkusu, ilgi çekmeyi seven, reklamı iyi, ikiyüzlü/yalancı tanımlamaları, örgüt ortamındaki rekabetin, görünür ögelere odaklılığı, terfilerin bu

⁷⁰ Millî Eğitim Bakanlığı, gulnurka1@yahoo.com

⁷¹ Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, akbabas@baskent.edu.tr

referanslara göre değerlendirilmesinden dolayı olduğu söylenebilir. Devlet okullarındaki yıldırıcı rolündeki kişilerin, dengesiz/tutarsız kişilik, kibirli, kendini ispatlama çabasında tanımlamaları tespit edilmiştir. Ayrıca, sendikal ve ideolojik taraflılık örgütsel sebeplerde ayırt edici bir nedendir. Örgütsel sebeplerde, yönetim ve liderlik alt kategorilerinde, baskıcı/otokratik yönetim, hırslı yönetici, kayırmacı/ayırmacı, bırakınız yapsınlar tarzı tanımlamaları yer almıştır. Katılımcıların, yıldırma nedenleri ile ilgili genel soruya verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, mağdur öğretmenler, yıldırıcı rolündeki yöneticiler ve onlarla ortak hareket eden öğretilerin işbirliği ile yatay ve düşey yıldırma maruz kaldıkları söylenebilir. Müdür yardımcısı yöneticilerin tamamının istifaya zorlama birincil sebep olmak üzere, baskı ve kontrolü elinde tutmak amaçlı yıldırma uğradıkları söylenebilir. Yıldırma sebebi boyutunda yöneticilere ait bulgular ile özel okul öğretmenlerin bulgularında kişisel özellikler ve liderlik /yönetim alt boyutlarında benzerlikler görülürken; aynı boyutta devlet okulu öğretmenleri ile sendikal baskı ve yönetici atamalarına dair uygulanan politikaların etkileri bakımından ortak bulgular elde edilmiştir.

Sonuç

Bu araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ve devlet okullarından, çalışmaya katılan gönüllü katılımcıların okul ortamında psikolojik şiddete maruz kalarak, yıldırma mağduru olduğunu göstermektedir. Okul müdürü olan bir katılımcı hariç, diğer bütün katılımcılara, dolaylı veya doğrudan okul içinde, yöneticiler ve aynı amaçlı bir grup öğretmen tarafından yıldırma uygulanmıştır. Tüm katılımcılar, kurumdan ayrılma/istifaya zorlamak maksadı ile yıldırma maruz kalmışlardır. özel okullarda, ödül sistemi ve rekabet, ödemeler ve personel çıkarma gibi kurumsal uygulamaların, yıldırma ile ilişkili olarak kullanıldığı, özel ve devlet okullarında örgütsel değişim, liderlik ve yönetim, başlıkları altında yıldırmanın örgütsel sebeplerinin olduğu görülmektedir. Okullarda, saldırgan ve tacizkar tutumların doğal karşılandığı, bu durumun okul çalışanları tarafından içselleştirildiği, yıldırmanın örgüt kültürünün bir parçası olarak kabullenildiği, otokratik ve bırakınız yapsınlar yönetim tarzlarının tercih edildiği, ast-üst ilişkisinde cezalandırma ve örgüt dışına çıkarma amaçlı yıldırmanın uygulandığı, zorlayıcı bürokratik tutumun yönetimde değişim ve ara yöneticilerin mikropolitik davranışlarının yıldırma zemin hazırladığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yıldırma, Sendika, Okul, Okul Yöneticisi, Öğretmen.

EĞİTİM YÖNETİMİNDE YÖNETİM FELSEFESİNİN YERİ VE ROLÜ

Hüseyin ÖZTÜRK⁷²

ÖZET

Araştırmanın Amacı

Yönetim, eğitim yönetimi, yönetim felsefesi kavramlarının ne anlama geldiklerini, işlevlerinin ne olduğunu, yüksek lisans çalışmalarında bu kavramların yerlerini ve önemlerini belirtmektir. Yine; belirli amaçlar doğrultusunda örgütlenmiş eylemler varsa, burada felsefeye ihtiyaç vardır. Yöneticiliğin bu yönü üzerinde düşünme, araştırma ve tanımlama felsefe olmaksızın doğru olarak yapılamaz. Bilim burada yetersiz kalır. Bunun içindir ki, sunumuzda yönetim, eğitim yönetimi ve yönetim felsefesiyle ilgili kuramsal bilgileri öncelikle vermek ve bu kuramsal bilgilerden hareketle uygulamaya geçerek geleceğin yöneticisinin düşünce yapısının yeniden oluşturulmasına ışık tutma amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma nitel araştırma şeklinde olup; belgesel tarama modelindedir. Araştırmanın yöntemi nitel araştırmanın veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemidir. Doküman incelemesinden maksat araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analizini ifade eder. Yazılı kaynaklar, geçmiş hakkında bilgi edinmemize yardımcı olurlar. Doküman incelemesi, diğer adıyla belgesel tarama; kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamalarını kapsar.

Yönetim; yönetme işi, çekip çevirme, idare demektir. İkidenden fazla insanın bir araya geldiği bir ortamda düzen ihtiyacı doğar. Hayatın başlangıcından beri bu böyledir. Ancak, düzenin kurallarını güçlü olan belirler. Başka bir ifadeyle yönetim, insanların yalnız başlarına yapamayacakları amaçlara ulaşabilmek için yürütülen bir ekip çalışmasıdır denilebilir. Eğitim yönetimi ise; kamu yönetiminin bir alt dalı olarak ele alınıp incelenmektedir. Kamu yönetiminin eğitim üzerindeki etkilerinin temel kaynağı, eğitim sektörünün kamusal yönü ağır basan bir hizmet alanı olmasından ileri gelmektedir.

Siyaset, Arapça kökenli bir kelime olup; idare etme sanatı anlamına gelir. Kelimenin Batıdaki karşılığı politikadır ve çok yol anlamına gelmektedir. En genel manasıyla siyaset, Aristoteles'in Politika isimli eserinde belirttiği gibi; vatandaşların toplumu ilgilendiren işlerle ilgili her şeyini kapsar. Siyaset, hem siyaset biliminin hem de siyaset felsefesinin konusunu oluşturur. Ancak bu iki bilim dalının siyasete bakış açıları farklıdır. Siyaset bilimi, her bilim gibi mevcut olanı, siyaset felsefesi ise; olması gerekeni inceler. Çünkü siyaset felsefesine ilişkin sorular, ancak olması gereken üzerine düşünme yoluyla cevaplandırılabilir. Bunun için siyaset felsefesi; siyasal otoriteyi, bu otoritenin oluşumunu, kaynağını, gücünü, nasıl sürdürdüğünü, siyasal otoriteyle birey arasındaki ilişkiyi ve bunların daha iyi ve daha adil bir duruma gelip gelmeyeceği hususlarını inceler. Başka bir ifadeyle siyaset felsefesi, siyaset olgusunu, çağdaş ve güncel sorunları çıkış noktası yaparak temellendirmeye çalışan felsefe dalıdır.

Siyaset felsefesinin ele aldığı ve cevaplamaya çalıştığı bazı temel sorular vardır. Bunlar; otoritenin kaynağı nedir? Yani iktidar kaynağını nereden alır? Meşruyetin ölçüsü nedir? Devletin işlevi ve sorumluluğu nelerdir? Bireyin temel hak ve ödevleri nelerdir? Devlette istikrarın şartları

⁷² Doç. Dr., Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ölçme ve Değerlendirme Ana Bilim Dalı, Onikişubat, Kahramanmaraş, huseyinozturk46@gmail.com

nelerdir? En iyi yönetim şekli var mıdır, varsa hangisidir? Karmaşa, düzen ve ütopya ne demektir? Yine alt başlık soruları olarak da şunlar ifade edilebilir. Eğitim yöneticileri, yönetim felsefesine nasıl bakmaktadırlar? Eğitim yönetiminden yüksek lisans yapan öğrencilerin ne kadarı yönetim felsefesi dersini alabilmektedirler? Bu dersi alamayan öğrencilerde ne gibi eksiklikler olabilir? Bütün bu ve benzeri sorulara cevap aranmaya çalışılacaktır.

Bulgular ve Sonuç

Yönetim felsefesi; yönetimin, eğitim yönetiminin planlama ve değerlendirilmesiyle ufuk açıcı işlevi yerine getirir. Eğitim politikaları ve uygulamalarına yön veren varsayım, inanç karar ve ölçütleri ele alıp inceler, tutarlılık ve anlam yönünden kontrol eder. Eğitim sistemlerinin temelinde yatan insan anlayışlarını değerlendirir. Eğitim sisteminin içine düştüğü güçlükleri ele alıp inceler ve ona çözüm önerileri sunar. Eğitimin amaç, kapsam ve işleyişi bakımından hangi niteliklere sahip olması gerektiğini belirler ve buradan sonuçlara ulaşmaya çalışır.

Eğitim sistemlerinin ve kurumlarının yönetimi, sosyal, ekonomik ve siyasi boyutlarıyla felsefi yansımaların doğrudan ve dolaylı olarak izlerini taşır. Aynı şekilde felsefi görüşler, eğitim sistemlerine amaçlarını belirleme, öğrenme-öğretme süreçlerini planlama, öğretimi gerçekleştirme, sınıfta öğretim stratejilerini seçme ve değerlendirme boyutlarında katkı sağlayacağı anlaşılmaktadır.

Bir eğitim sistemi kurulurken öncelik hedeflere verilir. Hedeflerin ne olması gerektiği hususunda bir karara varılması için felsefeye ihtiyaç vardır. Hangi felsefe temel alınır, o felsefenin ileri sürdüğü ölçütlere uygun hedefler, davranışlar, içerik ve sınav durumları geliştirilir. Yine; 2016 Nisan dönemi doçentlik başvurularında; eğitim bilimlerinde okunan dersler arasında eğitim felsefesi ilk sırada yer aldığı halde; üniversitelerin eğitim yönetimi yüksek lisans ve doktora programlarında okunan derslere bakıldığında eğitim felsefesi ve yönetim felsefesi gibi derslerin yeterince bu programlarda yer almadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Eğitim Yönetimi, Yönetim Felsefesi.

İŞE BAĞLILIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: RESMİ VE ÖZEL OKULLARDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Necmi GÖKYER⁷³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı: Elazığ ve Bingöl İllerindeki resmi ve özel ilkököl, ortaokul ve liselerde çalışan öğretmenlerin, demografik ve psikolojik özellikler yönünden işe bağlılıkları arasındaki farklılıkları incelemektir. Yöntem: Araştırma, 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde Elazığ ve Bingöl İllerindeki resmi ve özel ilkököl, ortaokul ve liselerde görev yapan 768 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada olasılığa dayalı olmayan örnekleme türlerinden amaçlı örnekleme kullanılmıştır. İşe bağlılığı etkileyen faktörleri belirlemek için t testi, hiyerarşik regresyon analizi ve bir yönlü Anova yapılmıştır. Araştırmada, geçerlik ve güvenilirliği test edilmiş ölçeklerden içsel motivasyon, iş değerleri, işe bağlılık, başarı güdüsü ve kontrol odağı ölçekleri kullanılmıştır. Bulgular: Hem resmi hem de özel okullarda işe bağlılık kararsızım düzeyindedir. Resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin işe bağlılık düzeyleri ile özel okullarda görev yapan öğretmenlerin işe bağlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin işe bağlılık düzeyleri resmi okullarda görev yapanlara göre daha yüksektir. Resmi okullarda görev yapan öğretmenler ile özel okullarda görev yapan öğretmenlerin kişisel-psikolojik özelliklerinden, içsel motivasyon değişkeninde anlamlı farklılık bulunmuştur. Elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test etmek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin resmi okullarda görev yapanlara göre, içsel motivasyonlarının yüksek olduğu anlaşılmıştır. Yordayıcı değişkenlerle, bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyon incelendiğinde; başarı güdüsü, kontrol odaklılık ve iş değerleri arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu (sırasıyla; $r=0.32$, $r=0.33$, $r=0.53$), ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde değişkenler arasındaki korelasyon sırasıyla $r=0.12$, $r=0.14$, $r=0.41$ olarak hesaplanmıştır. Diğer bağımsız değişkenlerle işe bağlılık arasında düşük düzeyde pozitif (içsel motivasyon, cinsiyet, medeni durum, yaş, kıdem, resmi ve özel okul ve il) ve düşük düzeyde negatif (unvan, çalışma yeri, görev yeri) bir ilişkinin olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde değişkenler arasındaki korelasyon; cinsiyet ($r=0.04$), medeni durum ($r=0.04$), yaş ($r=0.03$), kıdem ($r=0.01$), unvan ($r=0.07$), branş ($r=0.01$), çalışma yeri ($r=0.004$), görev yeri ($r=0.02$), resmi ve özel okul ($r=0.04$) ve il ($r=0.008$) olarak hesaplanmıştır.

Adı geçen değişkenler birlikte, öğretmenlerin işe bağlılıklarının yordanmasına ilişkin puanları ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir, $R=0.566$, $R^2=0.321$, $P<0.05$. Adı geçen değişkenler birlikte, işe bağlılıkların yordanmasında toplam varyansının yaklaşık %33'ünü açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β), yordayıcı değişkenlerin işe bağlılık üzerindeki görece önem sırası; iş değerleri, kontrol odaklılık, başarı güdüsü, içsel motivasyon, unvan, yaş, resmi ve özel okul, medeni durum, kıdem, il, görev yeri, branş ve çalışma yeridir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, değişkenlerden başarı güdüsü, kontrol odaklılık ve iş değerlerinin işe bağlılık üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu ya da önemli bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin işe bağlılık düzeyi ile başarı güdüsü, kontrol odağı, iş değerleri arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu (sırasıyla $r=0.32$, $r=0.33$, $r=0.53$, $p<.01$); işe bağlılık düzeyi ile içsel motivasyon arasında ise düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki

⁷³ Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi, ngokyer@firat.edu.tr

olduğu ($r=0.22$, $p<.01$) bulunmuştur. Determinasyon katsayısı ($r^2=0.11$, $r^2=0.11$, $r^2=0.27$, $r^2=0.04$) dikkate alındığında, işe bağlılıktaki toplam varyansın sırasıyla; %11'inin başarı güdüsünden, %11'inin kontrol odağından, %27'sinin iş değerlerinden ve %4'ünün de içsel motivasyondan kaynaklandığı söylenebilir. Sonuç: İşe bağlılık arttıkça başarı güdüsü, kontrol odağı, iş değerleri ve içsel motivasyon artmaktadır ya da önem kazanmaktadır. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin resmi okullarda görev yapanlara göre, içsel motivasyonları yüksektir.

Anahtar Kelimeler: İşe Bağlılık, İçsel Motivasyon, Başarı Güdüsü, İş Değerleri, Kontrol Odağı.

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR

Ayhan AYDIN⁷⁴

ÖZET

Bu bildiri Türkiye’de eğitim fakülteleri programlarıyla öğretmen yetiştirme politikalarına yönelik öncelikle mevcut durum değerlendirilecek daha sonra alternatif yaklaşımlar ışığında öğretmen eğitimi müfredatı tartışılacaktır. Bu amaçla dünyada öğretmen eğitiminde genel eğilimlere ve parametrelere değinilecek ve bu durumun öğretmen eğitimi müfredatı açısından yansımaları irdelenecektir. Genel olarak öğretmen eğitimi programları alan bilgisi, genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi başlıkları altında toplanmaktadır. Özellikle son dönemde öğretmen eğitiminde uygulama açısından yetersizliklere dikkat çekilmekte ve mesleki beceriler ve yeterliklerin kazandırılması sürecinde mevcut program yapısının ciddi yapısal eksiklikler içerdiği düşünülmektedir. Nitekim bu amaçla Türkiye’deki 64. Hükümet programı eğitim fakültelerindeki öğretmen yetiştirme programının yenilenmesi konusunu Haziran 2016 tarihiyle sonuçlandırmak üzere gündemine almıştır. Alanyazında konuya programlama yaklaşımları açısından yaklaşımlar ardışıklık, tamamlayıcılık, esneklik, geliştirilebilirlik, paralellik, sarmallık gibi temel ilkelerden söz edilmektedir. Bu amaçla öncelikle öğretmenlik mesleğinin stratejik hedeflerinin ve bu kapsamda mesleki yeterliklerin yeniden belirlenmesi gerekmektedir. Özetle öğretmenlik kanaat önderliği değişim ajanlığı, liderlik gibi fonksiyonlarıyla çok yönlü yetiştirmeyi ön gören ve entelektüel bir altyapı içeren kompleks bir meslek olarak algılanmalıdır. Bu amaçla derslerin genel kültür, alan ve öğretmenlik meslek bilgisi bağlamında içerik ve nitelikleri açısından bilimsel bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak bu bildiri dünyadaki öğretmen yetiştirme yaklaşımlarıyla Türkiye’de öğretmen yetiştirme mevcut durumu alternatif yaklaşımları ve önerileri ışığında irdelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Eğitim, Program, Yaklaşım.

⁷⁴ Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eskişehir, aaydin@ogu.edu.tr

DEVLET VE AZINLIK OKULLARININ YÖNETİMSEL SÜREÇLER AÇISINDAN KARŞILAŞTIRMASI

Hüseyin TİLBE⁷⁵, Ganime AYDIN⁷⁶

ÖZET

Bu çalışma, yönetimsel süreçlerin uygulanmasını devlet ve azınlık okullarında karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, bahsi geçen yönetimsel süreçler: liderlik, karar verme, planlama, örgütlenme, iletişim, eşgüdümleme, güdüleme, değerlendirme süreçleridir.

Farklı yasal mevzuatları, tarihsellikleri ve hedef kitlesi bulunan iki farklı okul türü karşılaştırmalı olarak nitel yöntemle incelenmektedir. Nitel araştırmanın temel dayanak noktası, araştırılan olgunun derinlemesine ele alınması ve olguyu kendi bulunduğu çevrenin şartlarını dikkate alarak incelemektir. Araştırma deseni, okul yöneticilerinin yönetsel süreçlere ilişkin görüşlerini ve deneyimleri derinlemesine incelediği için olgu bilimidir. Bu nedenle, araştırmanın çalışma grubu İstanbul'da bulunan bir Ermeni Okulu ve bir devlet okulu olarak belirlenmiştir. Katılımcılar uygunluk ve elverişlilik temel alınarak seçilmiştir. Devlet okullarında görev yapan 2 müdür ve 2 müdür yardımcısı ile 3 azınlık okulu müdürü ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilerek veriler elde edilmiştir.

Çalışmada verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış açık uçlu bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları literatür taramasından yararlanılarak ve uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Görüşmelerde araştırmacılar, temel olarak idarecilerin yaşam deneyimlerini ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Bu sayede yasal mevzuatın dışında idareciliği nasıl deneyimledikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Görüşmeler gerçekleştirildikten sonra öncelikle ses kayıtlarının deşifresi yapılmıştır. Veriler yazılı metin haline getirildikten sonra alanda 3 uzman tarafından demografik, liderlik, karar verme süreci, planlama, örgütlenme, iletişim, eşgüdümleme, güdüleme, değerlendirme ve diğer olmak üzere on farklı kategoriye ayrılarak analiz edilmiştir.

Demografik bulgulardan kastedilen katılımcıların eğitim tecrübeleri, yöneticilik tecrübeleri ve aldıkları eğitimidir. Buna göre hiç bir katılımcı eğitim yönetimi için herhangi bir eğitim almamışlardır. Katılımcılar eğitim yönetimi yaparak, zaman ile tecrübe ederek öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte paradoksal şekilde katılımcıların hepsi eğitim yöneticilerinin eğitim yönetimi için bir eğitim almasını gerektiğini ifade etmişlerdir. Ortaya çıkan eğitim önerileri ise İş Eğitimi (İşletme Yönetimi), Mevzuat Eğitimi, Eğitim Yönetimi, İletişim Eğitimidir. Eğitim yöneticisinin eğitimi ile ilgili katılımcılar arasında okul türüne göre (azınlık ve devlet) herhangi bir fark ortaya çıkmamıştır. Katılımcılar benzer süreçlerden geçip yönetici olmuş ve hiç birisi eğitim yönetimi eğitimi almamıştır. Liderlik kategorinde de okul türleri arasında farklılık ortaya çıkmamış, katılımcılar liderin hoş görülmesi, sevgi dolu, özverili, güvenilir, iletişimci, demokrat, otoriter, bilgili, saygılı, adaletli, tecrübeli, disiplinli, kararlı, prensip sahibi ve kültürlü olması gerektiğini düşünmektedirler. Katılımcıların hepsi okul müdürünün son söz sahibi olduğunu ancak kararları alırken mutlaka paydaşlara danıştıklarını belirtmişlerdir. Karar verme kategorisinde, okul türlerine göre katılımcılar arasında dikkat çeken bir fark ortaya çıkmıştır. Azınlık okullarında çalışan yöneticiler cevaplarında yasalara ya da yönetmeliklere herhangi bir atıfta bulunmamışken, devlet okulunda çalışan yöneticiler mevzuata atıfta bulunmuşlardır. Katılımcıların hepsi planlamanın sene başında öğretmenler ile birlikte yapıldığını belirtmişlerdir. Karar verme süreçlerinde olduğu gibi planlama sürecinde de devlet okulunda çalışan

⁷⁵ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı, Küçükçekmece, İstanbul, tilbehuseyin@gmail.com

⁷⁶ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı, Küçükçekmece, İstanbul, ganime31@gmail.com

yöneticiler yine merkezi yapıya dikkat çekmiştir. Okul yönetiminin temel planlama alanı sosyal ve gezi faaliyetlerini ve okul binasının tadilatını içermektedir. Okullarda planlama sürecinden yöneticiler temel olarak sosyal etkinliklerin planlamasını anlamaktadırlar. Örgütlenme yapılırken, öne çıkan planlanan işler için personelin görevlendirilmesi ve kaynakların dağıtılmasıdır. Bu noktada yöneticiler daha fazla inisiyatif sahibidirler ve merkezden bağımsız bir şekilde bu süreci yürütebilmektedirler. Araştırmaya katılan yöneticilerde iletişimin önemini vurgulamış ve kendi tekniklerini betimlemişlerdir. Katılımcılar iletişimde yüz yüze iletişimin en etkili yöntem olduğunu belirtmiştir. Devlet okullarında çalışan yöneticiler üst-ast ayrımının önemini vurgulamış ve astları ile iletişimde kendilerini bir üst olarak kurgulamışlardır. Diğer taraftan katılımcılar ilçe milli eğitim müdürlüğü ya da bakanlık ile iletişimde temel biçimin yazılı olduğunu belirtmişlerdir. Eşgüdümleme kurum içerisindeki kaynakların doğru bir şekilde doğru personelle buluşturulmasıdır. Katılımcıların verdikleri cevaplar onların eşgüdümleme kavramından haberdar olmadıklarını göstermektedir. Devlet okulunda çalışan yöneticiler kaynakların kısıtlılığında bahsederken azınlık okullarında çalışan yöneticiler binalarının fiziki yetersizliğinden bahsetmişlerdir. Güdümleme temel olarak okul yöneticilerinin öğretmenleri ve diğer çalışanları etkilemede ve motivasyonlarını artırmada kullandıkları teknikleri kapsamaktadır. Katılımcıların verdikleri cevaplar motivasyonu sağlamada belli bir metodun izlenmediğini ortaya koymuştur. Yönetimsel süreçlerin en sonucusu değerlendirilmez. Burada okulların amaçlarına ne ölçüde ulaşabildikleri sorgulanmaktadır. Katılımcıların verdikleri cevaplar okullarda henüz sağlıklı bir değerlendirme sisteminin olmadığını göstermek ile birlikte azınlık okullarının bu noktada bir arayış içerisinde olduklarını ifade etmek mümkündür. Diğer görüşler iki farklı bakış altında incelenmektedir. İlk başlık yöneticilerin okul yönetiminde kısıtlandığı ya da yetersiz kaldığı noktalar ile ilgiliyken, ikinci başlık mevzuat ile ilgilidir. Devlet okullarında çalışan yöneticilerinin kısıtlandıkları noktalar iki noktada yoğunlaşmaktadır. Bunlardan ilki okullara herhangi bir ödenek ayrılmamasından kaynaklanan maddi yetersizlikler diğeri ise okul veli profilinin eğitimsiz olmasıdır. Diğer taraftan azınlık okullarında ön plana çıkan temel nokta okulların fiziki şartlarının yetersizliği ve düşük öğrenci sayıları olmuştur. Kuşkusuz bu araştırma yapılan okullar ile ilgili bir durumdur ve genellemek söz konusu değildir.

Sonuç olarak, çalışmada ele alınan yönetimsel süreçlerin okullarda tam olarak işletilmediği görülmüştür. Bu durum bazen fiziksel yetersizliklere, bazen mevzuat yetersizliğine ve bazen de yöneticilerin yetersizliğine bağlı olarak gerçekleşmektedir. Tüm bunların yanında bu çalışmada ele alınan yönetimsel süreçlerin esas olarak eğitim bilimleri alanına ait bir konu olmadığı gerçeğini de göz önüne almak gerekmektedir. Bu bağlamda eğitim bilimleri alanına özgü bir yaklaşımın geliştirilmesi ve test edilmesi ve bunların sonucunda özgün bir yönetim anlayışı ortaya konulmalıdır. Okullar temel olarak benzer şekilde yönetilmektedir. Tüm bunlar okullarda yeni bir anlayışın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çalışmada ortaya çıkan bulgulardan hareketle yapılacak bir başka öneri ise okul yönetiminin yatay olarak örgütlenmesidir. Buna göre, okullarda hiyerarşik yapının aksine tüm paydaşların, öğrenci, öğretmen, veli, yerel yönetimlerin okul yönetiminde söz sahibi olması, okul yöneticilerinin eğitim yönetimi eğitimi almaları gerekliliği okulların eğitim kalitesini artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Yönetimsel Süreçler, Devlet Okulları, Azınlık Okulları, Nitel Araştırma.

EĞİTİM BİLİMLERİ ARAŞTIRMALARINDA LATENT CLASS ANALYSIS (LCA) UYGULAMALARI: NE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ GÖRDÜM, ZATEN TÜRKİYE'DE YOKTULAR

Köksal BANOĞLU⁷⁷, Münevver ÇETİN⁷⁸

ÖZET

Amaç

Türkçeye "örtük sınıf analizi" olarak da çevrilen bu analiz yönteminin mantıksal algoritması olasılık temelli kümeleme işlemlerine dayanmaktadır. Bir veri seti içindeki katılımcıların, kümelenme olasılıkları en yüksek olacak şekilde benzer özellik veya niteliklere sahip sınıflara (i.e. class) ayrılmasını sağlayan bu analiz yöntemi, ürettiği alternatif küme modelleri için model-veri uyum indeksleri karşılaştırılarak değerlendirilir. LCA'nın geleneksel kümeleme analizi uygulamalarından en büyük farkı, oluşturulan kümelerin verilerin saçılma diyagramındaki uzaklık ölçütlerine göre değil, dağılım durumuna göre belirli bir olasılıkla öngörülen örtük (i.e. latent) model yapılarına bağlı olarak üretilmesidir. Diğer bir ifadeyle geleneksel kümeleme analizleri aşağıdan (gözlenebilir veriler)-yukarıya (kümeler) yönelirken, LCA yukarıdan (gözlenemeyen ama olası modeller)-aşağıya (gözlenebilir veriler) yönelmektedir.

Bu araştırmanın amacı, LCA yönteminin eğitim bilimleri araştırmalarında kullanılma sıklığının dünyada ve Türkiye'de karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Bu amaca yönelik olarak bu araştırmada iki soruya cevap aranmıştır:

1. Yurtdışında yapılan eğitim bilimleri araştırmalarında LCA uygulamaları ne sıklıkta görülmektedir?
2. Türkiye'de yapılan eğitim bilimleri araştırmalarında LCA uygulamaları ne sıklıkta görülmektedir?

Yöntem

Bu araştırma çalışması literatür taramasına dayanmaktadır. LCA kullanılarak gerçekleştirilen araştırma çalışmalarının ülkelere, konuya ve yıllara göre dağılımı incelenmiştir. Türkiye'de yapılan araştırmalar ayrıca doküman analizine tabi tutularak, bu çalışmalarda kullanılan araştırma desenleri LCA'nın kullanım amaçları açısından irdelenmiştir. Veri toplama aracı olarak Web of Science ve YÖK tez merkezi elektronik veritabanları kullanılmıştır. İlgili veritabanlarında "latent class analysis" ve "örtük sınıf analizi" anahtar kelimeleri taranmış olup, Web of Science veritabanında konu, yıl ve ülke seçenekleri kullanılarak veriler tasnif edilmiştir. Bulgular yüzde ve frekans değerleri kullanılarak rapor edilmiştir.

Bulgular

Eğitim bilimleri alan yazınında bu analiz yönteminin 124 araştırmada kullanıldığı tespit edilmiş olup bu araştırmalardan %55'inin son 3 yılda gerçekleştirildiği görülmüştür. Ne yazık ki söz konusu 124 araştırmanın sadece 3 tanesi ülkemizde gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de yapılan 3 araştırmaya kıyasla ABD'de 53 araştırmada, Kore'de 19 araştırmada, Almanya'da 16 araştırmada LCA yöntemi kullanılarak öğrenci, öğretmen ya da müdürlerin örtük davranış özellikleri tespit edilmiştir.

⁷⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, Maltepe, İstanbul, koksal_banoglu@hotmail.com

⁷⁸ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Göztepe, İstanbul., mcetin@marmara.edu.tr

YÖK elektronik veritabanından elde edilen sonuçlara göre Türkiye’de yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinden sadece 2 tanesinde LCA uygulanmıştır. Bu iki tezden birinin de bir yöntem bilim incelemesi olduğu göz önüne alındığında, LCA’nın Türkiye’de sadece 2 araştırmada analiz yöntemi olarak kullanıldığı ve bu araştırmaların yayınlanma tarihlerinin 2007 ve 2008 olduğu görülmüştür. Türkiye’de yapılan araştırmalarda LCA’yı tamamlayıcı regresyon analizlerinin kullanılmadığı, örtük sınıf yapılarının belirlenmesiyle araştırmaların sonlandırıldığı saptanmıştır.

Sonuç

Yurtdışında yapılan araştırmalarda her geçen gün daha kullanılmaya başlanan bu analiz yöntemi ülkemizde ne yazık ki hala bilinmemektedir. Daha da ilginç, ülkemizde yapılan sınırlı sayıdaki araştırma çalışmalarında LCA aracılığıyla tespit edilen örtük sınıf yapıları daha ileri bir modelde bağımsız değişken olarak incelenmemiş, dolayısıyla bu çalışmalar durum tespitiyle sonlandırılmıştır. Oysa LCA uygulamalarının araştırma desenine sağladığı önemli katkılardan biri, örtük yapıların kovaryanslarıyla birlikte ele alınarak tek seviyeli veya çok seviyeli olarak modellenbilmesidir. Kümeleme analizine kıyasla çok büyük bir avantaj sağlayan bu özelliğinden yararlanılmadığı takdirde örtük yapıları yorumlamak güçleşmekte ve hatta küme analizine göre tercih edilme nedeni bir ölçüde anlamını yitirmektedir. Araştırmacılara önemli avantajlar sağlayan LCA analiz yönteminin ülkemizde neden bilinmediği, mevcut araştırma desenlerindeki eksikliklerin muhtemel nedenleri ve ülkemizdeki araştırma çalışmalarında görülen analitik kısırlıklar/kısıtlılıklar kongrede ayrıntılarıyla tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Latent Class Analysis, Örtük Sınıf Analizi, Araştırma Desenleri, Analiz Yöntemleri.

ORGANİZASYON YAPISININ BİLGİ PAYLAŞIMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: EĞİTİM FAALİYETİ YÜRÜTEN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI ÜZERİNDE BİR ÇALIŞMA

Esra TÖRE⁷⁹, Zehra Ece KAYRAK⁸⁰

ÖZET

Bugünün bilgileri yarının problemlerini çözmek için yeterli bilgiler değildir. Koşullar, organizasyonlar ve insanlar hakkında kestirimler yaparak, yarına hazırlanmak, geleceği yaratmak bir zorunluluktur. Gelecekte başarılı olabilmek için çevrede olan bitenin farkına olmak ve gelecekte nelerin olabileceğine ilişkin bilgi sahibi olmak gerekir. Yarınların başarısı için genel tabloyu görmek, günün potansiyellerinin ve eğilimlerinin yönünü tahmin etmek örgütler açısından önemlidir. Böylece fırsatlar ve tehditler önceden öngörülerek, stratejik yönelimler ya da tepkiler gözden geçirilir.

Günümüz örgütlerinde bilgi, ortak amaçlar için takım çalışmasını gerektiren örgütsel süreçleri ifade eder. Giderek yaygın bir biçimde bilgi, örgütsel kaynak olarak görülmekte ve bilgini yönetilmesi şansa bırakılmayacak bir konu haline gelmektedir.

Bilgi yönetimi sürecinin en önemli aşaması olan bilgi paylaşımı, çalışanların ihtiyaç duydukları bilgiye mümkün olduğunca kolay ve hızlı biçimde ulaşabilmelerini sağlayan sistem, uygulama ve süreçlerin tümünü içerir. Bilginin bireyler, gruplar ve organizasyonlar arasında kolayca erişimi, taşınması, aktarımının sağlanabilmesi için yapılan tüm faaliyetleri kapsar.

Organizasyon yapısı, yapılacak işi belirli görevlere ayırıp bu görevleri birbiriyle uyumlu hale getiren bir dizi yoldur. Organizasyon yapısını belirleyen temel unsurları amaç, işbölümü ve uzmanlık derecesi, formelleşme derecesi, kontrol alanı, kademe sayısı, merkezileşme derecesi, karmaşıklık derecesi, departmanlaşma, emir komuta organlarının oluşturulması, haberleşme kanalları ve şeklidir. Organizasyon yapısının belirleyicisi olan bu unsurlar, organizasyonda bulunma düzeylerine göre farklı yapılanmaların oluşmasını sağlarlar. Organizasyon yapısının karmaşıklık, formalleşme ve merkezileşme alt boyutları ile incelendiği bu çalışmada; Karmaşıklık, organizasyon içerisindeki farklılaşmanın genişliğini ifade eder. Görevler artarak özelleştiğinde ve hiyerarşiye yeni kademeler eklendiğinde organizasyonun karmaşıklığı artar. Formelleşme, bir organizasyonda işler görülürken belirli spesifik ilke ve yöntemlerin izlenmesi konusuna verilen ağırlığı ifade eder. Neyin, ne zaman, nasıl, kim tarafından yapılacağı önceden ayrıntılı olarak belirlenmiş ve bunlara uyulması zorunlu hale getirilmiş olan organizasyonlarda formelleşme derecesi çok yüksek olacaktır. Merkezileşme ise organizasyonda karar verme yetisinin bir noktada toplanma derecesidir.

Uluslar arası yazında kar amacı gütmeyen/hükümet dışı organizasyonlar olarak adlandırılan Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar) tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gittikçe önem kazanmakta ve yaygınlaşmaktadır. STK'lar belli bir zaman ve mekânda bilgiye dayanılarak teşhis edilen bir ihtiyacı ya da bir ihtiyaç demetini karşılamayı amaç edinen, kar amacı gütmeyen hizmet veren ve böylece de kamunun yönetimine katılan kuruluşlardır. STK'ların temel amacı, sosyal gücü ve kolektif eylemi harekete geçirerek toplumsal fayda yaratmaktır. Halk sağlığı ve eğitim faaliyetleri, sosyal ve çevresel çalışmalar, gelişme ve ilerleme çalışmaları, kadın çalışmaları STK'ların başlıca faaliyetleri arasında sayılabilir.

⁷⁹ İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Avcılar, İstanbul, esratanboga@yahoo.com

⁸⁰ İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı, Avcılar, İstanbul, ekayrak@istanbul.edu.tr

Literatürde bilgi temelli organizasyon olarak adlandırılan STK'lar psikolog, danışman, sağlık uzmanı, eğitimci gibi profesyonel meslek gruplarının yoğun olarak çalıştığı, bilgi ve bilgini paylaşımı, diğer fiziksel ve finansal kaynaklardan daha önemli olduğu örgütlerdir.

Amaç

Eğitim faaliyeti yürüten STK'larda organizasyon yapısının bilgi paylaşımı üzerindeki etkisinin incelenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Ayrıca, bilgi paylaşımı düzeyinin yöneticilerin cinsiyetine, STK'nın türüne ve STK'nın çalışma alanına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği de araştırmanın soruları arasındadır.

Yöntem

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. 3 bölümden oluşan anket formunda toplam 27 ifade yer almaktadır. 1. bölümde katılımcılara demografik özellikleri (cinsiyet) ve kurumsal özellikleri (STK'nın türü ve çalışma alanı); 2. bölümde organizasyon yapısını, son bölüm ise bilgi paylaşımını ölçmeye yönelik sorular sorulmuştur. "Organizasyon Yapısı" ve "Bilgi Paylaşımı" soru formları, ilgili literatür taranarak ve uzmanlara danışılarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Çalışmada kolay ulaşılabılır örneklem metodu uygulanılmıştır.

Uygulama sırasında anket formu katılımcılara yüz yüze veya e-posta yolu ile ulaştırılmıştır. 48 STK yöneticisine anket formu gönderilmiş, 31 STK yöneticisinin yanıtları değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgular

Yapılan faktör analizi sonuçlarına göre Organizasyon Yapısı "karmaşıklık", "formelleşme" ve "merkezileşme" olmak üzere 3 alt boyuta; Bilgi Paylaşımı ise "çalışanlar arasında bilgi paylaşımı" ve "organizasyon düzeyinde bilgi paylaşımı" olmak üzere 2 alt boyuta ayrılmıştır.

Araştırma bulgularına göre organizasyon yapısının "merkezileşme" boyutu, bilgi paylaşımının "çalışanlar arası bilgi paylaşımı" boyutu ile "organizasyon düzeyinde bilgi paylaşımı" boyutlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Organizasyon yapısının "karmaşıklık" ve "formellik" boyutları ise bilgi paylaşımının her iki boyutunu da boyutunu etkilememektedir. Ayrıca bilgi paylaşımının çalışılan STK'nın türü, çalışma alanı ve çalışanın cinsiyetine göre farklılaşmamaktadır.

Sonuç

Araştırma sonucunda, organizasyon yapısının merkezileşme boyutunun bilgi paylaşımı üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Karar verme yetkisinin organizasyon içinde geniş bir şekilde yayıldığı, çalışanların fikrinin alındığı organizasyonlarda; çalışanlar arasında ve organizasyon düzeyinde bilgi paylaşımı daha fazla olmaktadır. Diğer taraftan organizasyon yapısının formellik ve karmaşıklık boyutlarının ise bilgi paylaşımı üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur. Bu bulgunun ilgili literatür ile çeliştiği görülmekte; bu çelişkili durumun STK'ların yapısal özelliği ve gönüllülük yapılanması ile açıklanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Organizasyon Yapısı, Bilgi Paylaşımı, STK.

AKADEMİSYENLERİN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK VE ETİK DAVRANIŞ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA

Esra Töre⁸¹, Özge GÜNGÖR⁸²

ÖZET

Amaç

Günümüzde iş etiği kavramı, iş hayatı için moda olmaktan çıkmış, zorunlu hale gelmiştir. Çünkü iş hayatında karar verme süreci, kaçınılmaz bir süreçtir. Karar verme süreci, etik olan ve olmayan seçenekleri de beraberinde getirir. İş etiği, karar verme sürecinde daha iyinin gerçekleşmesi için mücadele eder. Bu mücadelenin ne derecede başarı ile sonuçlandığını ise liderin liderlik tarzı ile belirlemektedir.

Dönüşümcü liderler, astları ile ilgilenen ve onların bireysel ihtiyaçlarını önemseyen, problemlere eski çözümler bulmak yerine, yeni çözümlere ulaşmak için astlarını destekleyen, grup amaçlarına ulaşmak için astlarında heyecan yaratan liderlerdir. Dönüşümcü lider, izleyicinin var olan eğilimini, ihtiyacını fark eder ve bu ihtiyacı onu güdülemek için kullanır. İzleyicinin ihtiyaç ve isteklerine hitap ederek onun harekete geçmesini sağlar. Dönüşümcü lider, takipçilerinin gelişmemiş, uygun şekilde ifade edemedikleri arzularını dile getirerek; onlarda bir anlam ya da amaç hissi uyandırır. İzleyicinin, amaçlara ulaşması için kendine güven duymasını sağlar. Değişim ve yenilenmeyi gerçekleştirerek, örgütlerin üst düzeyde performansa ulaşmasını sağlar.

Üniversiteler, buldukları çevreyi sosyolojik ve toplumsal açıdan etkileyen en önemli öğelerdir. Üniversiteler, öncelikle kaynağı olan öğrencileri etkiler, ardından bu etki öğrenciler vasıtası ile tüm topluma yayılır. Üniversitelerin yarattığı toplumsal etkinin olumlu ya da olumsuz olması, o üniversitede çalışanların etik davranışlar ile bağlantılıdır. Üniversitelerde etik davranışın yerleşmesinde ise etkin bir liderliğin önemi büyüktür. Etkin lider; etik davranışın önemini fark edilmesini, iş etiğine ilişkin ortak bir vizyon oluşturulmayı, tüm paydaşların etik davranış boyutunda harekete geçirilmesini ve etik davranışın biçimsel bir yapıya dönüştürülmesi destekler

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda bu çalışmanın amacı, akademisyenlerin dönüşümcü liderlik ve etik davranışa ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Çalışmada dönüşümcü liderlik; ideal etkileme, ilham verici motivasyon, bireysel düzeyde ilgi ve zihinsel teşvik alt boyutlarında; etik davranış ise hoşgörü, adalet, sorumluluk, dürüstlük, demokrasi ve saygı alt boyutlarında incelenmiş ve kavramsal bir model dahilinde öneriler geliştirilmiştir.

Yöntem

Keşfedici araştırma modelinin kullanıldığı çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan derinlemesine mülakat tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul'daki devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışmakta olan 7 akademisyen oluşturmaktadır. Katılımcılara mülakat sırasında ilgili literatür taraması sonucunda oluşturulmuş açık uçlu sorular sorulmuştur. Sorular çalışan-yönetici ilişkisini, yöneticinin dönüşümcü liderlik özelliklerini, iş etiği kavramını, iş yerindeki etik davranışı, yöneticinin etik davranış üzerindeki etkisini ve etik iklimi anlamaya yönelik sorulardır. İlk aşamada

⁸¹ İstanbul Üniversitesi, İşletme Bilim Dalı, İşletme Yönetimi ve Organizasyonu Anabilim Dalı, Avcılar, İstanbul, esratanboga@yahoo.com

⁸² İstanbul Üniversitesi, İşletme Bilim Dalı, İşletme Yönetimi ve Organizasyonu Anabilim Dalı, Avcılar, İstanbul, gngr.ozge@gmail.com

sorulan sorular ile katılımcıların liderlerinin dönüşümcü liderlik özelliğini hangi düzeyde taşıdıkları öğrenilmiş, daha sonra kurumlarındaki etik anlayışın ne olduğu konusundaki fikir sahibi olunmuştur. En son ise yöneticinin bu anlayışta ne gibi bir etkisi olduğu araştırılmaya çalışılmıştır. Her bir derinlemesine mülakat ortalama 40 ile 60 dakika arasında sürmüştür.

Bulgular

Mülakatlar sırasında elde edilen veriler, demografik ve kurumsal faktörler, dönüşümcü liderlik ve boyutları, etik davranış ve boyutları olmak üzere üç temaya ayrılarak incelenmiştir. Dönüşümcü liderlik ve boyutları ile etik davranış ve boyutları arasında bağlantılar kurularak, kavramsal bir model dahilinde öneriler geliştirilmiştir.

Araştırma sonucunda, akademisyenlerin tamamının etik konusunda her hangi bir eğitim almamasına rağmen; iş etiğini doğruya yakın şekilde tanımlayabildikleri görülmüştür. Etik davranış dendiğinde, katılımcıların ilk aklına gelen kavramlar saygı, yerinde ve doğru davranış, rasyonel ve formel davranışlar, adalet ve eşitlik kavramları olmuştur.

Akademisyenler, yöneticilerinin dönüşümcü liderlik özelliklerinden bireysel düzeyde ilgi ve zihinsel teşvik boyutlarına büyük ölçüde sahip olduğunu; ancak iletişimleri iyi olmasına rağmen, ilham verici motivasyon ve ideal etkileme özelliklerine sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, akademisyenlerin ve yöneticilerin hoşgörü, adalet ve saygı kapsamındaki etik davranışlara tamamen uydukları; sorumluluk, dürüstlük ve demokrasi kapsamındaki davranışları ise bazı eksikliklerle uyguladıkları görülmektedir.

Tüm katılımcılar, yöneticilerin etik davranış üstünde etkileri olduğunu belirtmiştir. Kurumda neler olduğunda ya da hangi koşullarda çalışanların daha etik davranabileceği katılımcılara sorulduğunda; katılımcılar, karşılıklı anlayış ve iletişimin olduğu, adil davranılan, önyargılara göre davranmaya izin verilmeyen durumlarda daha etik bir ortam sağlanacağını belirtmişlerdir.

Sonuç

Araştırma sonucunda dönüşümcü liderlik boyutlarından bireysel düzeyde ilgi ve zihinsel teşvik ile etik davranış boyutlarından hoşgörü, adalet ve saygı arasında bir ilişki olduğu öngörülmüştür. Bu öngörü bundan önceki araştırmalar bulguları ile örtüşmektedir.

Bir diğer öngörü ise vakıf ve devlet üniversitelerinde çalışanların sergiledikleri etik davranışların değişim göstermediğidir. Bu durum vakıf ve devlet üniversitelerinin yapı ve yönetimlerinin benzer olması ile açıklanabilir.

Anahtar Kelimeler: Dönüşümcü Liderlik, Etik Davranış, Üniversite.

MESLEK YÜKSEK OKULU ÖĞRENCİLERİNİN "MESLEK YÜKSEK OKULU " KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Damla ASLAN⁸³

ÖZET

Bu çalışma meslek yüksek okul öğrencilerinin "Meslek Yüksek Okulu" kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Metaforlar (benzetmeler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir. Metaforlarla gelişen bilişsel süreç bireyde duyuşsal etkiler yaratır. Bilişsel ve duyuşsal süreçlerin etkileşimi bireylerin, kendi duygu ve düşüncelerini ya da karşılarındakilerin duygu ve düşüncelerini tanımlarken metaforlardan yararlanmalarına yol açar. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın verileri 2016-2017 eğitim öğretim yılı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde eğitim görmekte olan öğrencilerden "Meslek Yüksek Okulu..... gibidir. Çünkü....." ifadesini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Üretilen metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Bu işlem sonucunda Meslek Yüksek Okulu kavramı için beş kategori elde edilmiştir. Verilen analiz süreci devam etmektedir. Çıkan sonuçlara göre de yapılan çıkarımlar ve tartışmalar makale sonunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Mecaz, Meslek Yüksekokul.

⁸³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bafra Meslek Yüksek Okulu, Samsun, damlauygur@hotmail.com

PANSİYONDA KALAN ÖĞRENCİLERİN PANSİYONDA YAŞANAN SORUNLARI VE İSTEKLERİ

Derya KANTARCI⁸⁴, Ahmet ACARER⁸⁵, Özkan ÖZCAN⁸⁶

ÖZET

Pansiyon; MEB okullarında parasız ve paralı yatılı okuyan öğrencilerin barınma gereksinimlerinin karşılandığı yerdir. Okul pansiyonlarında yaşanan sorunlar “ fiziki koşullar, yönetim ve disiplin işleri, barınma, sosyal etkinlikler gibi sıralanabilir. Şehir merkezlerine göç nedeniyle köylerde-kasabalarda nüfus azalmaktadır. Bunun sonucunda okullar da öğrenci azlığı nedeniyle kapanmakta, taşıma merkezine alınmakta ya da ilçe ve il merkezlerinde öğrenci pansiyonları açılmaktadır. Sosyal devlet olmanın bir sorumluluğu da eğitim öğretim çağına gelen bütün bireylere eğitim olanağı sağlamaktır. Sosyal devlet anlayışı ile kurulan ve eğitime erişimin tam sağlanması amacıyla kurulan pansiyonların işletilmesinde bir çok sorunlar da yaşanabilmektedir. Bu kapsamda pansiyonda kalan öğrencilerin pansiyondaki uygulamalara ilişkin görüşlerinin alınması önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim pansiyonlarında kalan öğrencilerin pansiyona ilişkin görüşlerini tespit etmek ve bu görüşler çerçevesinde çözüm önerileri sunmaktır. Bu amaçla öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Yiyecek ve içeceklere (yemeklere, kahvaltıya vb.) ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- 2) Temizliğe ilişkin görüşleriniz (Banyo, wc, çamaşırhane, odalar vb) nelerdir?
- 3) Ders çalışma ortamına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- 4) Sosyal aktivitelere ilişkin görüşler nelerdir?
- 5) Pansiyonda görevli;
  - a) Yöneticilere ilişkin görüşleriniz nelerdir?
  - b) Nöbetçi öğretmenlere (belletmenlere) ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- 6) Pansiyondan istek, beklenti ve talepleriniz nelerdir?

Araştırma, sorunun merkezinde bulunan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda, sorunları ve bunlara çözüm önerilerini sunduğu için önemli görülmektedir. Araştırma nitel desenlemiştir. Araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak görüşme soruları kullanılmış ve öğrencilerin görüşlerini almak üzere 6 adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Araştırmada 2015-2016 eğitim-öğretim yılında

Sinop ili ve ilçelerindeki ortaöğretim yurtlarında kalan 84 öğrencinin görüşleri alınmıştır. Araştırmanın bulguları ve sonuçlarına ilişkin analizler devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pansiyon, Pansiyon Yönetimi Sorunları.

⁸⁴ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ayancık, Sinop, huseyarslan@yahoo.com

⁸⁵ Şehir Öğretmen Mustafa Saadettin Küçük Ortaokulu, Serik, Antalya, acarar1907@gmail.com

⁸⁶ Canik Emrullah Efendi Ortaokulu, Samsun, ozkanozcan1986@hotmail.com

HALK EĞİTİM MERKEZLERİ YÖNETİMLERİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Meral ÖZERTÜRK⁸⁷, Mehmet KANCA⁸⁸, Cemil CEYLAN⁸⁹

ÖZET

Halk Eğitimi Merkezlerinin amacı, herhangi bir nedenle örgün öğretim dışında kalmış bireylerin yaşamsal faaliyetlerini sürdürürken mesleki, kişisel, duysal gelişmelerine olanak verebilecek eğitimlerle geliştirilmesini sağlamak, bunun yanında özel öğretim kurumlarını ilgilendiren ancak bölgede hizmeti bulunmayan eğitimlerle ilgili kurslar açarak bireysel yeterlilik ve mesleki beceri kazandırmaktır. Değişen toplumsal yapı ile birlikte her gün gelişerek değişen teknoloji bir anda bireyi gündemin dışında bırakabilmekte, birey iş ve yaşam olanakları için mevcut eğitim düzeyini sürekli geliştirme zorunluluğu duymaktadır. Bu aşamada bireye “Hayat Boyu” destek sağlayacak eğitim olanakları ise Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’ nün bir organı olan Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulları Müdürlüklerinin öncelikli hedefleri olmaktadır. Ülke ekonomisinde üretim olanaklarının ve üretici niteliklerinin artırılması her yaştaki bireyin yeterlik düzeylerinin geliştirilmesiyle mümkündür. Halk Eğitimi Merkezleri de günün ihtiyacı olan teknolojik bilgi ile bireyi buluşturan eğitim kurumlarımızdır. Yaş ve cinsiyet sınırlaması olmaksızın an be an öğretim ve eğitimle çağın değişimine ayak uydurabilen vatandaşlar yetiştirebilmeyi amaçlamaktadır. Ancak yapının gelişimi bir anlamda yönetiminden geçmektedir. “Bir okul, müdürü kadar okuldur.” deyimini hepimiz duymuşuzdur. Halk Eğitimi Merkezleri de yönetimin aksaklıklarından zaman içinde nasibini almış olduğundan çoğunlukla orta yaşlı kadınların kızlarının çeyizine nakış hazırladıkları kurslardan ibaret bir yapı olarak algılanır olmuştur. Yerel yönetimlerde vasıfsız ve yeterli eğitici eğitimi almamış kişilerce kursların açılmasına izin verilerek yapı daha çok kendini tekrar eden ve gelişme olanağı bulamayan kurumlara dönüşmüştür. Günümüzde zanaatkâr eğitimi veren meslek öğretmenlerinin azlığı usta öğreticilerden yararlanma yönünde kurumları zorlamış, buna bir de dışarıdan müdahaleler eklenince niteliksiz eğitim ve niteliksiz iş unsurları artmıştır. Öyle ki kadrosuz usta öğreticiler ile ilgili mevzuat boşlukları nedeniyle 20-30 yıl arasında hiçbir belgeye dayanmadığı halde kurumlarda kadrosuz çalışanlar kemikleşmiş kursiyer nüfusu oluşturduklarından kadrolu öğretmenlerin kurslarına kursiyer bulunamaz olmuştur. Bu kısır döngü içinde halk eğitim merkezleri yönetim açısından da bir çok sorunlarla adeta boğuşmaktadır. Bu anlamda halk eğitim merkezinde yaşanan yönetsel sorunların tespiti oldukça önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın amacı, halk eğitim merkezleri yönetiminde karşılaşılan sorunları tespit etmek ve bu sorunlara araştırmanın merkezinde yer alan yöneticilerin görüşleri çerçevesinde çözüm önerileri sunmaktır.

Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın verileri 2015-2016 eğitim öğretim yılı, Sinop ve Manisa il ve ilçelerinde bulunan Halk Eğitim merkezi yöneticilerinin görüşlerinden elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Bulgular: Verilerin analizi süreci devam etmektedir. Sonuç ve Tartışma: Verilerin analizinden sonra sonuç ve tartışmaya yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Halk Eğitimi, Yönetici, Yönetim.

⁸⁷ Türkel Halk Eğitimi Merkezi, Sinop, uyar57@yahoo.com

⁸⁸ Şehzadeler Halk Eğitimi Merkezi, Manisa, kancamehmet@hotmail.com

⁸⁹ Yakakent 100. Yıl Ortaokulu, Samsun, cemilceylan77@hotmail.com ,

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM DOYUMLARININ İNCELENMESİ

Damla ASLAN⁹⁰, Hüseyin ASLAN⁹¹

ÖZET

Yaşam doyumu, insanların yaşama bakışları, yaşama ait beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin neden olduğu psikolojik bir özelliktir. Yaşam doyumu bir insanın ne istediği, sahip olduklarının karşılaştırmasıyla elde edilen durum ve durumu algılamasıdır. Yaşam doyumu, bireyin yaşama dair beklentilerini ve bunların karşılanma düzeyi ile ortaya çıkan durumdur. Mutluluk, moral vb. gibi özelliklere ait iyi olma halini ifade eder. Yaşam doyumu, insanın yaşam alanının her parçasındaki olumlu gelişim derecesidir. Yaşamın geneline ilişkin bilişsel algılamalar ve değerlendirmeler olarak ifade edilen yaşam doyumu üç bölümden oluşmaktadır. Birincisi, bireyin yaşamını dış ölçütlerle karşılaştırarak iyi oluş halidir. İkincisi, kendi yaşamını yargılamasının oluşturduğu duyu halidir. Üçüncüsü ise günlük ilişkilerin oluşturduğu memnuniyet halidir.

Bireylerin yaşam doyumunu birçok şeyden etkilenebilir. Günlük yaşamın her alanını etkileyebilecek ve psikolojik bir özellik olan yaşam doyumu öğretmen adayı olan öğrenciler açısından önemli olabilir. Bu durum öğrencilerin psikolojik özelliklerini ön plana çıkarmaktadır. Öğretmen adayı üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ve yaşama bakış açıları onların gelecekteki performansını etkileyebilir. Bu bakımdan eğitim fakültesine devam eden üniversite öğrencilerinin kişilik yapılarını bilmek önemlidir. Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları düzeylerini bazı değişkenler açısından incelenmesini tespit etmektir. Araştırmada bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: Üniversite öğrencilerinin yaşam düzeyleri; (a) öğrencilerin cinsiyetleri ve (b) devam ettikleri bölümlere göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmada yöntem olarak tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesine devam eden toplam 353 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler “Yaşam Doyum Ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçek 7’li Likert tipinde desenlemiş ve toplam beş maddeden oluşmaktadır. Toplanan veriler, araştırmanın amacına uygun olarak SPSS paket programına işlenmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bulgular ve sonuçların analizi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrencilerin Yaşam Doyumları.

⁹⁰ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bafra Meslek Yüksek Okulu, Samsun, damlauygur@hotmail.com

⁹¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun, huseyarlan@yahoo.com

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AFFETME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Damla ASLAN⁹², Leyla Deniz UYGUR YOLÇUM⁹³

ÖZET

İnsan ilişkileri yaşamımızın önemli bir bölümünü oluşturur. Kişilerarası etkileşim, bireylere sağladığı doyum, mutluluk gibi olumlu duyguların yanı sıra, incinme, kırılma, gücenme gibi olumsuz duygulara da yol açabilmektedir. İncinme sonucu ortaya çıkabilecek duygular; gücenme, kırılma, öfke, kırgınlık, intikam ve benzeri duygular olabileceği gibi unutmama, göz yumma, uzlaşma, mazur görme veya hata yapan kişiye karşı olan kırgınlık ve öç alma duygusunu bırakarak, ilişkileri yeniden tamir etmeyi ve içsel duygusal yaraların iyileşmesi olarak tanımladıkları “affetme” olabilir. Affetmek, insanlığın ilk çağlarından beri var olan bir konu olmuştur. Homeros’un İlyada Destanı, Shakespeare ‘in Fırtına oyunu, Kuran-ı Kerim, Tevrat ve İncil’ e kadar sayısız eserde affetme konusu işlene gelmiştir. Affetme ile ilgili olarak yapılan akademik çalışmalar özellikle sosyal bilimler disiplinleri içinde gittikçe büyük bir önem arz etmektedir. Hukuk akademisyenleri, affetmeyi adalet, suç, ceza ve tazmin açısından incelemektedirler. Antropologlar, affetmenin yerli kavramsallaştırmaları ve ilgili ritüeller ile ilgilenmektedir. Filozoflar, affetmenin gerçek anlamını ve ahlaki değerini tartışmaktadırlar. Din bilginleri, İslam, Hıristiyanlık, Yunan mitolojisi ile eski, yeni sayısız diğer inanç sistemlerinde affetmenin merkezine odaklanmışlardır. Affetme, suçlu kişiye yönelik intikam ve kaçınma güdülerinde azalmayla birlikte olumlu duygularda artışı ifade etmektedir. Başka bir tanıma göre affetme, hak etmediği düşünülen bir kişiye karşı duyulan kırgınlıktan vazgeçmek ve intikam düşüncelerini bırakmak olarak tanımlanmaktadır

Yapılan bir araştırmada gençlerin %25’i ve yaşlı yetişkinlerin %16’sı affetmeyi ‘uzlaşma’ olarak tanımlamışlardır. Aynı araştırmada katılımcılara affetmelerinin nedenleri sorulmuş, gençlerin neden olarak ilişkilerinin kendileri için çok önemli olduğunu belirttikleri görülmüştür. Buna karşın, yaşlı yetişkinlerde affetmenin nedeni, kişisel sağlık ve mutluluktur. Bu kapsamda üniversiteye devam eden gençlerin affetme davranışlarının ne düzeyde olduğu ve cinsiyet ve okudukları bölüm değişkenlerine göre anlamlı bir farkın olup olmadığı önem arz etmektedir. Bu kapsamda bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin affetme davranışları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin affetme davranışlarının düzeyini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesine 2013-2014 eğitim-öğretim yılında devam eden toplam 353 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Heartland’ın Affetme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 7’li Likert tipinde desenlenmiştir. Toplam 18 maddeden oluşan Heartland Affetme ölçeğinin, kendini, başkalarını ve durumu affetmek üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Toplanan veriler, araştırmanın amacına uygun olarak SPSS paket programına işlenmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bulgular ve sonuçların analizi devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Fakültesi, Öğrenci, Affetme, Davranış.

⁹² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bafra Meslek Yüksek Okulu, Samsun, damlauygur@hotmail.com

⁹³ Karaman Yavuz Selim Ortaokulu, Karaman, leylauygur@gmail.com

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL SINIZIM DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Zehra Gül KÖYCÜM⁹⁴, M. Macit YILMAZ⁹⁵, Ayla TÜRKER⁹⁶.

ÖZET

Günümüzde çok hızlı bir şekilde değişen ve gelişen çalışma hayatı içerisinde, kurum yönetici ve liderlerinin başarısız ve hatalı uygulamaları neticesinde ciddi örgütsel problemler, skandallar ve krizler yaşanmaktadır. Bu sorunlar çalışanlarda örgütlerine yönelik öfke, güvensizlik, bıkkınlık, itaatsizlik, şüphe, uzaklaşma gibi birçok olumsuz inanç, duygu ve davranışın oluşmasına neden olmaktadır. Bunlar gibi içerisinde birçok olumsuz tutum barındıran, örgütlerde giderek yaygınlaşan ve önemi artan kavramlardan biri de sinizmdir. Bir düşünce tarzı ve yaşam biçimi olarak Antik Yunan'da ortaya çıkan bir kavramdır. Sinizm insanların gizli açığa vurulmamış amaçları hakkında kötümser, hayal kırıklığına dayalı olarak olayları açıklama tutumu; kendi çıkarlarını korumak veya artırmak için sırf araç olarak başkasıyla ilgilenme ve işleri idare etme eğilimidir. Öfke, umutsuzluk, yılma, engellenme, tükenme ve şüphe gibi negatif duygularla karakterize edilen sinizm, örgütler ve çalışanları açısından büyük sorun oluşturmaktadır. Örgütsel sinizm kavramı çalışanın onu istihdam eden örgüte karşı geliştirdiği negatif tutumlar olarak tanımlanmaktadır. Eğitim sistemindeki sürekli, karmaşık ve sürdürülebilir olmayan değişiklikler öğretmenleri ciddi boyutlarda etkilemektedir. Dolayısıyla eğitim örgütlerinde çalışanların da sinizm yaşama durumlarını dikkate almak gerekir. Bu kapsamda kişilerin bireysel özellikleri ile çalışma şartlarından kaynaklanan örgüte ilişkin bir tutum olan sinizm kavramı önem kazanmaktadır.

Bu araştırma ortaokul ve lise öğretmenlerinin örgütsel sinizm düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda öğretmenlerin sinizm düzeyleri farklı değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma genel tarama modelindedir. Araştırma evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Samsun Merkez ilçelerinde görev yapan 324 ortaokul ve lise öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplamak için "Kişisel Bilgi Formu", 13 madde ve üç boyuttan oluşan "Örgütsel Sinizm Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizleri SPSS programı yardımıyla yapılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma değerleri, t-testi kullanılmıştır. Bulgular ve sonuçların analizleri devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sinizm, Örgütsel Sinizm, Öğretmen.

⁹⁴ Merkez ilkokulu, Kavak, Samsun, zehragulerkan@hotmail.com

⁹⁵ Ayancık Fatih ilkokulu, Sinop, m.macityilmaz@gmail.com

⁹⁶ Sema Cengiz Büberci Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, SAMSUN, yarberen@hotmail.com

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN SOSYAL MEDYA KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Ümit DOĞAN⁹⁷, Ayşe Hülya BAYDIN⁹⁸, Canan GÜVEN⁹⁹

ÖZET

Bu çalışma özel yetenekli öğrencilerin "Sosyal Medya" kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın verileri 2015-2016 eğitim öğretim yılı, Şanlıurfa Bilim ve Sanat Merkezinde eğitim görmekte olan 38 kız, 34 erkek toplam 72 özel öğrencinin "Sosyal medya..... gibidir. Çünkü....." ifadelerini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre özel yetenekli öğrenciler "Sosyal Medya" kavramı için 72 geçerli metafor üretmiştir. Üretilen metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Bu işlem sonucunda "Sosyal Medya" kavramı için dört kategori elde edilmiştir. Bu kavramsal kategoriler: "Bağımlılık Yapan Bir Unsurun İfadesi Olarak Sosyal Medya", "Değerli Bir Unsurun İfadesi Olarak Sosyal Medya", "İhtiyaçları Karşıllayan Bir Unsurun İfadesi Olarak Ahlâk" ve "Vazgeçilmez Bir Unsurun İfadesi Olarak Sosyal Medya" başlıkları altında toplanmıştır. Çıkan sonuçlara göre de yapılan çıkarımlar ve tartışmalar makale sonunda paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Metafor.

⁹⁷ BİLSEM, Şanlıurfa, doganumit18@hotmail.com

⁹⁸ Sema Cengiz Bibercü Meslek Lisesi, Samsun, hocahulya@hotmail.com

⁹⁹ 19 Mayıs üniversitesi, SAMSUN, pdr_c@hotmail.com

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN "MESLEK LİSESİ " KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Ümit DOĞAN¹⁰⁰, Handan ÇELİK¹⁰¹, Yasin KILIÇ¹⁰², Hülya DÜZKÖYLÜ¹⁰³.

ÖZET

Eğitimde metaforların kullanılması; öğrenmeyi teşvik etme, yaratıcı ve eleştirel düşünceyi geliştirme ve karmaşık kavram ile olguların açıklanmasında öncelikle tercih edilen bir araçtır. Metefor, bir şeyi başka şey ile benzetmeye, kıyaslamaya, anlatmaya yarayan mecazlardır. Eğitimde de metafor'dan oldukça yararlanılır.

Bu çalışma meslek lisesi öğrencilerinin “Meslek Lisesi” kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın verileri 2015-2016 eğitim öğretim yılı, Samsun ilinde Meslek Liselerinde eğitim görmekte olan öğrencilerden “Meslek Lisesi..... gibidir. Çünkü.....” ifadesini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Üretilen metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Bu işlem sonucunda Meslek Lisesi kavramı için beş kategori elde edilmiştir. Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasında verilerin detaylı olarak analiz edilmesi ve araştırmada elde edilen metaforlara ilişkin en iyi temsil edebileceği düşünülen örnek metafor ifadeleri derlenerek yazılacaktır. Metaforlara ve kavramsal kategorilere ilişkin frekans ve yüzdeler hesaplanacak ve yorumlanacaktır. Bulgular: Verilerin analizi süreci devam etmektedir.

Sonuç ve Tartışma:

Verilerin analizinden sonra sonuç ve tartışmaya yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Öğretmen, Metafor, Meslek Lisesi.

¹⁰⁰ BİLSEM, Şanlıurfa, doganumit18@hotmail.com

¹⁰¹ Piri Reis meslek Teknik Anadolu Lisesi, Samsun, handançelikpirireis@gmail.com

¹⁰² MEB, Yakakent 100.Yıl Ortaokulu, Samsun, yasin-gs1905@hotmail.com

¹⁰³ Samsun Sema Cengiz Büberci Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, hulyaduzkoylu@hotmail.com

OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖZ-YETERLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Meriç USLU¹⁰⁴, Varol PEKTAŞ¹⁰⁵, Cemalettin COMBA¹⁰⁶

ÖZET

Bu araştırma ile okul müdürlerinin genel öz yeterlik inançlarında öğrenim durumu, yöneticilik kıdemi, aldıkları hizmetiçi eğitimler ve çalıştıkları kurum tipi açısından farklılık olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Şanlıurfa il genelinde 81 okul müdürünün genel öz yeterlik inançları belirlenmiştir. Veriler SPSS istatistik programında değerlendirilmiş, verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Okul müdürlerinin genel öz yeterlik inançlarının yüksek olduğu, kıdemlerine ve öğrenim durumlarına göre öz-yeterliklerini algılama düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Müdürlerin yüksek öz yeterlik inançlarının öğretmen ve öğrencilerin performanslarını nasıl etkilediğinin araştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pedagojik Formasyon, Öğrenci.

¹⁰⁴ Salihli Merkez Anadolu Lisesi, Manisa, mericuslu@hotmail.com

¹⁰⁵ Mamak Zafer İlkokulu, Ankara, varol-pektas@hotmail.com

¹⁰⁶ Prof. Dr.,

ORTAÖĞRETİMDEKİ "MESLEKİ ÇALIŞMA" UYGULAMALARINA İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN METAFORİK ALGILARI

Seher KULEİN¹⁰⁷, Gülay YILMAZ¹⁰⁸, İsmail Hakkı ÖZDEMİR¹⁰⁹

ÖZET

Millî Eğitim Bakanlığı öğretmen ve yöneticilerinin eğitimsel gelişmelerden geri kalmaması adına eğitim öğretim yılı başı ve sonunda mesleki çalışmalar yapmaktadırlar. Metaforlar (benzetmeler, mecazlar) olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biridir. Bu çalışma ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin "Mesleki Çalışmalar" kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın verileri 2016-2017 eğitim öğretim yılı, Samsun il merkezinde görev yapmakta olan ortaöğretim öğretmenlerinden "Mesleki Çalışma..... gibidir. Çünkü....." ifadelerini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. İçerik analizinin temel amacı toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Üretilen metaforlar ortak özellikleri ve benzetme yönleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Bu işlem sonucunda Mesleki Çalışma kavramı için dört kategori elde edilmiştir. Bu kavramsal kategoriler: "Ceza Unsuru Olarak Mesleki Çalışmalar", "Gereksiz ve Yetersiz Unsurlu Olarak Mesleki Çalışmalar", "Zorunluluk Unsuru Olarak Mesleki Çalışmalar" ve "Yönlendirici Unsurlu Olarak Mesleki Çalışmalar" şeklindedir. Çıkan sonuçlara göre de yapılan çıkarımlar ve tartışmalar makale sonunda paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Mesleki Çalışma, Ortaöğretim.

¹⁰⁷ Sema Cengiz Büberci Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İlkadım, Samsun, seherkin@hotmail.com

¹⁰⁸ Yakakent 100. Yıl Ortaokulu, Samsun, gulayyilmaz6457@gmail.com

¹⁰⁹ Ayancık Fatih İlkokulu, Sinop, ihozdemir55@gmail.com

OKULÖNCESİ VE İLKOKULLARDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Ümran GÜLER¹¹⁰, Elif DEĞİRMENCİ¹¹¹, Yasemin PEKTAŞ¹¹².

ÖZET

Bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi bireyleri ve kurumları önemli ölçüde etkilenmiştir. Bu değişim süreci çalışma hayatında insanın rolünü ve davranışlarını da etkileyerek değiştirmiştir. Bu hızlı değişim karşısında bireylerin iş yükleri artmakta ve yeni durumlara uyma, çalışanlarda belirsizlik, bıkkınlık umutsuzluk gibi durumlara neden olabilmektedir. Özellikle Türk Milli Eğitim sistemindeki sürekli değişimler, değişim sonundaki belirsizlikler, yap bozlar tüm çalışanlar üzerinde strese, umutsuzluğa, yorgunluğa sebep olabilmektedir. Bu ve benzeri durumlar çalışanlar üzerinde tükenmişlik sendromu oluşturmuştur. Tükenmişlik ilk kez bir sendrom olarak, Herbert Freudenberg tarafından ele alınmıştır. Freudenberg tükenmişliği, bireyin iş yoğunluğu sonrasında ortaya çıkan, bunun sonucunda da kişisel ve duygusal olarak tepki vermesine engel olan ve iş ile ilgili gereklilikleri yerine getiremediği durum olarak tanımlamıştır. İşine ve işyerine bağlı iş görenler, ellerinden gelenin en iyisini yapmaya gayret gösterirler; ancak sonuç olarak bu iş görenlerin de tükenmişliği yaşamaları kaçınılmazdır. Maslach ve Jackson, tükenmişliği “duygusal yorgunluk ve sinizm sendromu” olarak tanımlamış, iş görenlerin duygusal kaynaklarının tükenmesinin kendilerini işlerine ve çevrelerine verememelerine neden olduğunu belirtmişlerdir. Tükenmişlik yaşayan çalışanlar işleriyle ilgili her şeyi bitirdiklerini ve daha fazla etkili bir şekilde performans gösteremeyeceklerini düşünürler. Kendilerini yorgun hissederler ve meslektaşlarına ve işlerine karşı ilgisiz davranırlar. Tükenmişliğe maruz kalan kişilerde yorgunluk, uykusuzluk, iştahsızlık, baş ağrıları, sindirim güçlükleri gibi fiziksel sonuçlar ve depresyon, kaygı, çaresizlik, özsaygının azalması, alınganlık gibi duygusal sorunlar sıklıkla görülmektedir.

Tükenmişliğe yakalanma riski en yüksek olan grupların biri de öğretmenlerdir. Özellikle okullarda çalışan öğretmenlerin çalışma koşullarına ve iş yüklerine bağlı olarak bir takım sorunlar yaşadıkları bilinen bir gerçektir. Öğretmenler için; çalışma koşullarındaki yetersizlikler, çevresel güçlükler ve zor yaşam koşulları tükenmişliğin birer nedeni olarak görülebilir.

Bu çalışma Samsun ili merkez ilçelerindeki okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini belirlemek için yapılmıştır. Ayrıca Öğretmenlerin yaşadığı tükenmişlik düzeyi ile cinsiyet, yaş, medeni durum ve kıdem değişkenleri arasında bir ilişkinin olup olmadığına bakılmıştır.

Araştırmada yöntem olarak tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Maslach Tükenmişlik Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 7’li Likert tipinde desenlenmiştir. Toplanan veriler, araştırmanın amacına uygun olarak SPSS paket programına işlenmiş ve çeşitli analizler yapılmıştır. Veriler üzerinde t-testi, tukey testi ve tek yönlü varyans analizi çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni, Samsun ili merkez ilçelerindeki okullarda çalışan okul öncesi 680 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise araştırmaya gönüllü olarak katılan 225 okulöncesi öğretmeni oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Tükenmişlik, Okul Öncesi, İlkokul.

¹¹⁰ Naile Bilgiç Büyükbali Anaokulu, Gazipaşa, Antalya, umran_guler@hotmail.com

¹¹¹ Bafra Kızılırmak Anaokulu, Samsun, e.degirmenci55@hotmail.com

¹¹² MEB- Ankara Çankaya Halide Edip Adıvar Ortaokulu, yasmin-ege@hotmail.com

ÖĞRETMENLERİN TOLERANS DÜZEYLERİ

M.Koray ÖZER¹¹³, Senem SARI¹¹⁴, Günay SARAÇ¹¹⁵, Birdane COMBA¹¹⁶.

ÖZET

Tolerans; genel anlamda herhangi bir zarar görmeden, strese, yüke, acıya, baskıya dayanma, katlanma yetisidir. Toleransta, değiştirme ve ortadan kaldırma gücü olmasına rağmen katlanma söz konusudur. Bu anlamda toleransın, daha güçlü olanın zayıf olan karşısında ortaya koyduğu bir tavır olduğu söylenebilir. Tolerans kavramı; Türkçe de katlanmak, göz yummak, hoş görmek, dayanırlık, müsaade etme ve tahammül sözcüklerine karşılık gelmektedir. Başka bir tanıma göre tolerans; herhangi bir insanın dil, din, mezhep, düşünce, etnik yapı, cinsiyet ve siyaset konularında kendi değerlerinden başka değerlere varlık tanımama gücü elinde iken, kendi güç ve iradesini sınırlayarak, kabul etmeksizin, onların varlık alanında yer almalarına ses çıkarmamasıdır. Tolerans sahibi tolere ederken içsel bir zorlanma ve sıkıntı çektiği için, sahip olduğu gücü kullanmadan, kabul edemeyip hoşlanmadığı şeye tahammül ve katlanma göstermek durumundadır. Siyasal (kamusal) tolerans çoğunlukla siyasal gruplara karşı sivil özgürlüklerin genişletilmesinin istenilmesi olarak yorumlanır. Bugün toleransın demokrasilerde ve insan hakları uygulamalarında oynamış olduğu rolün önemi büyüktür. Her meslek grubunda ve örgüt yapılarında ve işleyişlerinde toleransın önemi yadsınamayacak kadar çoktur. Özellikle okul örgütlerinde yöneticilerin ve öğretmenlerin öğrencilerin istenmeyen davranışlarını önlemede tolerans bir strateji olabilir. Örneğin sınıf içi yönetimde istenmeyen davranışların önlenmesinde bazı davranışlara göz yumulması veya görmezden gelinmesi bir nevi tolerans göstermedir. Öğretmenlik bir sabır mesleğidir. Bu anlamda öğretmenlerin tolerans düzeylerinin bilinmesi bu çalışmayı önemli kılmaktadır.

Araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin genel tolerans düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Artvin il merkezinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya gönüllü 236 öğretmen katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Ersanlı'nın Tolerans Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5'li Likert tipinde desenlenmiştir. Toplam 11 maddeden oluşmaktadır. Toplanan veriler, araştırmanın amacına uygun olarak SPSS paket programına işlenmiş ve çeşitli analizler yapılmıştır. Araştırmanın bulgular ve sonuçlarına ilişkin analizleri devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tolerans, Hoşgörü.

¹¹³ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı, Samsun, korayozzer44@gmail.com

¹¹⁴ Korgan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ordu, senemsari@gmail.com

¹¹⁵ Artvin Anadolu Lisesi, Artvin, gsarac08@hotmail.com

¹¹⁶

SÜRDÜRÜLEBİLİR OKUL KÜLTÜRÜ BAĞLAMINDA OKUL YÖNETİCİLERİNDE GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİ

Ezgi AĞÇİHAN¹¹⁷, Münevver ÇETİN¹¹⁸

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, İstanbul ili devlet ve özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin görüşlerinden faydalanarak okul yöneticilerinin sürdürülebilir okul kültürü oluşturulabilmesi doğrultusunda eğitim yöneticilerinin girişimci liderlik özellikleri irdelenerek, öğretmenlerin okul yöneticileri ile ilgili risk alma ve yenilikçi uygulamalara açık olma, yaratıcılığı ön planda tutma gibi konularda düşüncelerini tespit etmek ve bu doğrultuda beklentileri ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel bir çalışma olup olgu bilim deseni ile yürütülmektedir. Araştırma İstanbul ilinde bulunan ve seçkisiz olarak belirlenen 5 okuldan 30 öğretmen ile görüşülerek gerçekleştirilecektir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yüz yüze görüşmeler yapılarak gerçekleştirilecektir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış dört sorudan oluşan görüşme formu yardımı ile ilkokulda çalışan 5 öğretmen ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşmeler sonucunda elde edilen veriler değerlendirilerek, ayrıca uzman görüşü de alınarak görüşme formuna son hali verilmiştir. Yüz yüze görüşme tekniği ile toplanacak veriler, betimsel analiz yoluyla değerlendirilecektir. Araştırma halen devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Eğitim, Girişimci Liderlik , Okul Kültürü.

¹¹⁷ Kadıköy Halk Eğitim Merkezi Akşam Sanat Okulu, ezgi@agcihan.com

¹¹⁸ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, munevvercetin@marmara.edu.tr

ULUSLARARASI SINAVLARDA BAŞARI GÖSTEREN BAZI ÜLKELERİN EĞİTİM YÖNETİMİ SİSTEMLERİNİN İNCELENMESİ

İlknur MAYA¹¹⁹, Suna TAŞTEKİN¹²⁰, Asuman YILMAZ¹²¹

ÖZET

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, uluslararası sınavlarda başarı gösteren bazı ülkelerin eğitim yönetimi sistemleri incelenerek karşılaştırılması ve Türkiye için öneriler getirilmesi amaçlanmaktadır. Yapılan bu araştırma, Türkiye’de eğitim yönetimi konusunda öneriler sunarak, reformların yapılmasına kaynaklık edebilir.

Yöntem

Bu çalışmada, algıları ve olayları doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koyan ve toplanan verilerden yola çıkarak daha önceden fark edilmeyen sonuçları birbiriyle ilişkili bir şekilde açıklayan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden ise, doküman incelemesi tekniği uygulanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından düzenlenen PISA ve Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu (IEA) tarafından düzenlenen TIMSS gibi uluslararası sınavlarda yüksek başarı gösteren ülkelere yeterli verilere ulaşılabilen Singapur, Güney Kore ve Japonya oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında; ülkelerin yürürlükte olan mevzuatlarından, kitap, dergi, tez ve makale gibi basılı ve elektronik bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Aynı şekilde, PISA (2012), OECD (2016), TIMSS (2015), IEA (2016) ve UNESCO (2016) gibi, ülkelerin eğitim sistemleri ile ilgili bilgiler veren uluslararası internet sitelerine de gerekli kaynaklara ulaşmak için başvurulmuştur. Araştırma verilerinin analizinde, betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda ilgili ülkelerin eğitim yönetimi sistemlerindeki uygulamalar analiz edilerek, benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen ülkelerin, eğitim yönetimi sistemlerine yönelik bulgular sırasıyla şöyledir:

Uluslararası düzeyde düzenlenen sınavlarda başarılı sonuçlar elde eden Singapur’un uyguladığı eğitim yönetimi sisteminde Eğitim Bakanlığı, eğitim hedeflerini, öğretim programını belirlemekte ve bu konuda rehberlik hizmeti vermektedir. Ulusal Eğitim Enstitüsü’nden mezun olan öğretmenleri işe almaktadır. Okullar, Eğitim Bakanlığı’nın politikalarına yerel destek sağlamak amaçlı coğrafi gruplara ayrıldığı görülmektedir. Bu gruplar Eğitim Bakanlığının tavsiyeleriyle beraber müfredatın nasıl uygulanacağı konusunda yardımcı olmakta, eğitim materyallerini sağlamaktadır. Başarılı müdürlerden seçilen grup yöneticileri, okullar arasında çeşitli kaynak paylaşımını kolaylaştırmaktan ve müdürlere liderlik etmekten sorumludurlar. Müdürler kaynak yönetiminden, eğitimsel rehberlikten, personel gelişiminden ve öğretmen değerlendirmesinden sorumlu

¹¹⁹ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Anafartalar Yerleşkesi, Çanakkale, mayailknur@gmail.com

¹²⁰ Biga Bakacak Ortaokulu Biga, Çanakkale, sunatastekin25@gmail.com

¹²¹ Bozcaada Halk Eğitimi Merkezi Bozcaada, Çanakkale, asumamyilmaz308@gmail.com

tutulmaktadır. Okullar her yıl kendi amaçlarını belirleyerek, öz değerlendirmelerini yaptıkları görülmektedir. Özellikle bazı okullara ise, kendi kendini yönetme yetkisi tanınmaktadır. Bu okullar personelini seçme yetkisine de sahip olduğu belirtilmektedir.

Güney Kore’ de, merkezi bir eğitim yönetimi yapılanması olmasına rağmen yetkilerin yerel eğitim otoritelerine dağıtıldığı görülmektedir. Temel hedefler Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Uygulamalar ise yerel otoriteler tarafından yapılmaktadır. Ülkede 180 bölgesel eğitim ofisi bulunmaktadır. Bu kurumların, illerdeki eğitim ofislerine karşı sorumlu oldukları, illerde bulunan eğitim ofislerinin ise Eğitim Bilim ve Teknoloji Bakanlığına karşı sorumlu oldukları belirtilmektedir. Bakanlık tarafından belirlenen eğitim politikaları ışığında yerel otoriteler, personelleri işe alma ve bütçeleme konularında kendi bölgelerinin ihtiyaçlarına yönelik kararlar alabilmektedirler. Son yıllarda okullara, özerklik sağlanması konusunda çalışmalar yürütülmektedir. Her okulun kendi kararlarını oluşturabildiği okul konseyine sahip olduğu görülmektedir. Eğitim Bakanlığı’nın bütçeleme ve yönetim konusundaki kararların çoğunluğunu, yerel eğitim ofislerine bıraktığı görülmektedir.

Başarılı bir eğitim sistemine olan Japonya’da ise, Eğitim Kültür Spor Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, eğitim politikalarını ve öğretim programını belirlemekte, öğretmenlerin ve yöneticilerin ödeme oranlarını saptamakta ve denetim sistemini yönetmektedir. Japonya’ da yerel eğitim otoritelerine de yetkiler verildiği görülmektedir. Bu yerel yönetimler, personel alımından, okulun denetlenmesinden ve ekonomisinden sorumludurlar. Valilik düzeyinde hükümetin atadığı 5 üyeden oluşan bir eğitim komisyonu bulunmaktadır. Bu komisyon öğretmenlerin görevlendirilmesinden, belediyelere maddi destek sağlanmasından, valilik düzeyinde eğitim yöneticilerinin görevlendirilmesinden sorumlu tutulmaktadır. Belediyelerde ise, belediye başkanı tarafından görevlendirilen eğitim komisyonu bulunmaktadır. Bu komisyon, valilik düzeyindeki komisyona öğretmen atamaları konusunda tavsiyelerde bulunur, öğretmenlerin meslek gelişim programlarını yürütür ve Bakanlığın onayladığı listeden ders kitaplarını seçer. Okullarda müdürler, okul liderleridir. Okul müdürlerinin, okul programlarını belirlediği ve personellerin yönetiminden sorumlu oldukları belirtilmektedir.

Sonuç

Araştırma kapsamında incelenen ülkelerde (Singapur, Japonya ve Güney Kore) eğitim yönetimi sistemlerinde yetkilerin yerel otoritelere dağıtıldığı görülmektedir. Yerel eğitim bölgeleri ve okullar, kendi ihtiyaçlarını belirleyerek, ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik kararlar alabilmektedirler. İncelenen ülkelerin eğitim yönetimi sistemlerinde sorumlulukların paylaşılması ve kısmen özerk eğitim yönetimi otoritelerinin oluşturulması, uluslararası düzeyde düzenlenen sınavlarda başarılı olmalarını dolaylı olarak etkilediği söylenebilir. Yapılan bu araştırma, Türkiye’ nin ekonomik, siyasi ve sosyal yapısı doğrultusunda, eğitim yönetimi sistemi konusunda reformlar yapılmasına kaynaklık edebilir. Bu bağlamda araştırmanın, dolaylı olarak öğrencilerin başarılarının artırılmasına katkı sağlayabileceği de düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Uluslararası Sınavlar, Ülkeler.

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE ULUSLARARASI SINAVLARDA BAŞARI GÖSTEREN BAZI ÜLKELERİN EĞİTİM REFORMLARI

İlknur MAYA¹²², Asuman YILMAZ¹²³

ÖZET

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, küreselleşmenin eğitim sistemleri üzerindeki artan etkisine karşılık olarak, uluslararası sınavlarda başarı gösteren bazı ülkelerin bu etkilere nasıl cevap verdiğini ve eğitim sistemlerinde yaptıkları reformları ortaya koymaktır. Yapılan araştırma ile, uluslararası sınavlarda başarı gösteren bazı ülkelerin küreselleşme sürecinde yaptıkları eğitim reformlarının ve bu reformlar kapsamında şekillenen eğitim politikalarının incelenmesi, Türk eğitim sisteminde yapılan ve yapılacak eğitim reformlarına ışık tutabilir. Aynı zamanda küreselleşmenin etkilerine yönelik olarak eğitim politikalarının geliştirilmesine kaynaklık edebilir.

Yöntem

Bu çalışmada, “algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konması” olarak ifade edilen nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden ise, doküman incelemesi tekniği ile alan yazında PISA (2012)’da başarı gösteren bazı ülkelerin, küreselleşmenin etkilerine yönelik yaptıkları eğitim reformları ve uyguladıkları eğitim politikaları ortaya konulmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından düzenlenen PISA ve Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluşu (IEA) tarafından düzenlenen TIMSS gibi uluslararası sınavlarda yüksek başarı gösteren ülkelere yeterli verilere ulaşılabilen Singapur, Hong Kong-Çin, Güney Kore ve Japonya oluşturmaktadır.

Araştırma verilerinin toplanmasında, ülkelerin yürürlükte olan mevzuatlarından, kitap, dergi, tez ve makale gibi basılı ve elektronik bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler; resmi kayıtlar, belgeler ve bilimsel yayınlardan elde edilmiştir. Bu bağlamda, araştırma verilerinin geçerliliğinin ve güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenilebilir. Araştırmada elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Küreselleşme ve bilgiye dayalı ekonominin gelişimi, dünyadaki birçok ülkede, eğitim sistemlerinin nitelikleri ve işlevlerinde değişikliklere neden olduğu görülmektedir. Ülkeler, küresel piyasada rekabet edilebilirliğini sürdürmek için eğitim sistemlerinde düzenlemeler ve yenilikler yapmaktadırlar.

Araştırma kapsamında incelenen ülkelerin, küreselleşmeye yönelik olarak ortaya koydukları uygulamalar aşağıda belirtilmektedir.

Küreselleşmenin etkilerinin farkında olan Singapur, dört temel alanda eğitim stratejilerini şekillendirdiği görülmektedir. Bunlar; eleştirel ve yaratıcı düşünme, eğitimde teknolojinin kullanımı, vatandaşlık eğitimi ve yönetsel mükemmelliktir. Singapur eğitim programlarında esnekliği,

¹²² Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Anafartalar Yerleşkesi, Çanakkale, mayailknur@gmail.com

¹²³ Bozcaada Halk Eğitimi Merkezi, Bozcaada, Çanakkale, asumanyilmaz308@gmail.com

çeşitliliği, seçimi ve yenileşmeyi ön planda tuttuğu görülmektedir. Okul düzeyinde özerklik ve okullar arasında rekabet teşvik edilmektedir. Singapur ortaya koyduğu reformlarla, öğrencilerin yaratıcı ve bağımsız bir şekilde düşünerek öğrenmelerini sağlanmaktadır.

Hong-Kong’ ta okula dayalı yönetim modelinin geliştirildiği, okullara esneklik ve özerklik verildiği görülmektedir. Bu kapsamda birçok paydaş, okul yönetimlerinde sorumluluk üstlenmektedir. Okul sistemleri çeşitlendirilerek, her bireyin ihtiyaçlarının karşılanması hedeflenmektedir. Öğretim programlarında ve öğretim yöntemlerinde değişiklikler yapıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin profesyonelleşmesi sağlanarak, değerlendirme sistemlerinin geliştirildiği belirtilmektedir.

Güney Kore’ nin küreselleşmenin etkilerine karşılık olarak yükseköğretimde yenilikler ve düzenlemeler yaptığı görülmektedir. Yapılan yeniliklerde yaratıcılık, yenileşme ve eleştirel düşünme vurgulanmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında, çeşitlilik ve uzmanlaşma ön planda tutulmaktadır. “Brain Korea 21” projesi kapsamında, eğitim programlarında kalitenin yükseltildiği ve araştırma projelerinin teşvik edildiği görülmektedir. Böylelikle 21. yüzyıl yeterliliklerine sahip bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Güney Kore’ de yükseköğretim kurumlarının dünya çapında düzeylerinin yükseltilmesi ve yerel üniversiteler arasında rekabetin artırılması vurgulanmaktadır.

Japonya’ nın küresel dünyada rekabet edilebilirliğini sürdürmek için eğitim politikalarında düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Japonya, eğitimin temellerini geliştirerek yeni bir yüzyıl için yeni bir eğitim vizyonu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda yaptığı düzenlemeler ile öğrencilerin aktif rol aldıkları öğrenme ortamları oluşturulduğu ve öğretmenlerin birer eğitim uzmanı olarak yetiştirildiği belirtilmektedir. Japonya’ da yükseköğretim kurumları arasında rekabet desteklenmekte ve birinci sınıf üniversitelerin kurulması teşvik edilmektedir.

Sonuç

Ülkeler, uluslararası alanda söz sahibi olabilmek için, gerekli yeterlilikleri kazandırabilen eğitim sistemlerine sahip olmalıdırlar. Bu bağlamda, hem çocuklar hem de yetişkinler için 21. yüzyıl becerilerinin ve küresel yeterliliklerinin gelişimi bir gerekliliktir.

Araştırma kapsamında incelenen ülkeler, küreselleşmenin etkilerine yönelik eğitim sistemlerinde yaptıkları reformlarda, özerklik, esneklik, yenileşme ve çeşitlilik kavramlarına vurgu yaptıkları görülmektedir. Ülkeler, yükseköğretim stratejilerini gözden geçirerek 21. yüzyıl için gerekli yeterliliklere sahip, daha yaratıcı, yeniliklere açık ve kendi öğrenmelerinde sorumluluk üstlenen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar. İncelenen ülkelerin benzer reform hareketlerine ve politika uygulamalarına sahip oldukları söylenebilir. Aynı zamanda uluslararası düzeyde düzenlenen sınavlarda başarı gösteren bu ülkeler, küreselleşmenin etkilerine yönelik yaptıkları reformların etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Uluslararası Sınavlar, Ülkeler.

2008-2015 YILLARI ARASINDA SINIF YÖNETİMİ İLE İLGİLİ YAPILAN TEZLERİN İNCELENMESİ

Taha YAZAR¹²⁴, Hacer ÖZER¹²⁵, Zakir ELÇİÇEK¹²⁶

ÖZET

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda, yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme modelinde tasarlanmıştır. Doküman inceleme, araştırmanın konusu ile ilgili bilgi içeren materyallerin analizidir. Araştırmanın evren ve örnekleme 2008-2015 yılları arasında sınıf yönetimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşmaktadır. Bu yıl sınırlamasıyla konu ile ilgili güncel tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, internet aracılığıyla yapılan tarama sonucunda 2008-2015 yılları arasında sınıf yönetimi ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin listesi oluşturulmuştur.

Tarama yapılırken YÖK' ün Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanı kullanılmıştır. Yapılan tarama sonucunda ulaşılan tezler üniversitelere, türlerine (yüksek lisans, doktora), yapıldığı yıllarına, tartışma yorum sonuç ve önerilere yer verilip verilmediğine, kullandıkları araştırma yöntemine, veri toplama araçlarına ve örneklemin hangi gruplardan oluştuğuna göre sonuçlar sınıflandırılmış ve elde edilen bulgular yorumlanıp tartışılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçları frekans ve yüzde değerler ile ifade edilmiştir.

Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular 8 başlık altında toplanmıştır.

1. Tezlerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda toplam 32 üniversitede tez yapıldığı ve bu dağılım içinde tezlerin en çok yapıldığı üniversiteler % 17,80 (13) ile Yeditepe ve % 12,32 (9) ile de Gazi Üniversiteleri olduğu görülmektedir.
2. Tezlerin türlerine (yüksek lisans-doktora) göre dağılımına bakıldığında, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda yapılan tezlerin % 87,67(64)'si yüksek lisans, % 12,32(9)'sinin ise doktora tezleri olduğu görülmektedir.
3. Tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda yapılan tezlerin en çok % 20,54 (15) ile 2010 yılında ve % 16,43 (12) ile 2014 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır.
4. Tezlerde tartışma ve yorum kısımlarına yer verilme durumlarına göre dağılımına bakıldığında, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda yapılan tezlerin %90,41(66)' inde tartışma ve yorum kısımlarına yer verildiği anlaşılmaktadır.

¹²⁴ Yrd. Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, Sur, Diyarbakır, tahayazar2011@gmail.com

¹²⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, Diyarbakır,

¹²⁶ Arş. Gör. Dr., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftiş Planlaması ve Ekonomisi ABD, Sur, DİYARBAKIR, zakir_5627@hotmail.com

5. Tezlerde sonuç ve öneriler kısımlarına yer verilme durumlarına göre dağılımına bakıldığında, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda yapılan tezlerin tamamında (% 100-73 tane) sonuç ve öneriler kısımlarına yer verildiği anlaşılmaktadır.
6. Tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımına bakıldığında, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda yapılan tezlerin % 43,83'ünde (32) Karma ve Nicel araştırma yöntemlerinin eşit oranda kullanıldığını, %12,32'lik (9) bir oranda ise Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı anlaşılmaktadır.
7. Yapılan tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımına bakıldığında, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda yapılan tezlerin % 48,21(54) oranıyla daha çok anket kullanıldığı anlaşılmaktadır.
8. Yapılan tezlerin örneklem gruplarına göre dağılımına bakıldığında, 2008 - 2015 yılları arasında sınıf yönetimi konusunda yapılan tezlerin hedef kitlesinin çoğunlukla % 35,15(58) oranı ile öğretmenler ve % 27,27(45) oranı ile ilkokul kurumları olarak belirlendiği görülmektedir.

Sonuç

Ülkemizde 2008-2015 yılları arasında sınıf yönetimi ile ilgili yapılan tezlerin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada YÖK' ün Ulusal Tez Merkezi kullanılarak 64 yüksek lisans ve 9 doktora tezi olmak üzere 74 teze ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan da görüldüğü üzere incelenmek için ele alınan yıllar arasında yapılan tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu görülmektedir. Yeditepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin sınıf yönetimi ile ilgili daha çok araştırma yapan üniversiteler olduğu görülmektedir. Sınıf yönetimi alanında yapılan tezlerin incelendiği 2008-2015 yılları arasında bu alanda en fazla 2010 yılında %20 (15) oranı ile araştırma yapıldığı, bunu %16 ile 2014 yılının takip ettiği görülmektedir. 2015 yılında ise en az oranda araştırma yapıldığı anlaşılmaktadır. Araştırma yöntemlerine bakıldığında nicel ve karma yöntemlerin yüzdeleri oranlarının %43 (32) ile eşit ve çoğunlukla tercih edildiği görülmüştür.

İncelenen tezlerde kullanılan veri toplama araçları içinde % 48 (54) oranla en fazla anketin olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalarda araştırmacılar daha fazla kişiye ve daha genel sorularla ulaşmayı amaç edindikleri için bu amaçlarını yerine getirmede en uygun yöntemi ve araştırma aracını kullandıkları söylenebilir. Anketi takiben % 23 (26) oranla tutum, algı, kişilik ve yetenek testleri gelir. En az kullanılan veri toplama aracının ise %1,78 (2) oranla alternatif değerlendirme araçları olduğu söylenebilir. İncelenen tezlerin hedef kitlesinin çoğunlukla % 35 (58) oranı ile öğretmenler ve % 27 (45) oranı ile ilkokul kurumları olduğu görülmektedir. Ele alınan konu sınıf yönetimi olduğundan hedef kitlesinin çoğunluğunun öğretmen olması beklenen bir durumdur.

Yapılan tezlerin tartışma ve yorum kısımlarına yer verilme durumlarına bakıldığında % 90 (66) oranında "evet" cevabı verildiği görülmüştür. Bu durum araştırma sonuçlarının tartışıldığı ve yorumlandığı anlamına geliyor. Tezlerde ayrıca sonuç ve öneriler kısımlarına da % 100 oranında yani bütün tezlerde yer verildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Yönetimi, Tez İnceleme, 2008-2015 Yılları.

ÖĞRETMENLERİN TEKNOLOJİK PEDAGOJİK ALAN BİLGİSİ ÖZ GÜVEN ÖLÇEĞİ PUANLARI NASIL FARKLIŞMAKTADIR

Yüksel KAHRAMAN¹²⁷, Merve Gökçe Kadın KAHRAMAN¹²⁸

ÖZET

Problem Durumu

Shulman öğretmenlerin bilgilerini “konu alan bilgisi, müfredat bilgisi ve pedagojik alan bilgisi” olarak üç kategoride incelemiş ve bu kategoriler arasındaki ayrımı tanımlamıştır. Son yıllarda araştırmacılar, Shulman’ın “pedagojik alan bilgisi” tanımı dâhilinde, öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklerine teknolojik pedagojik alan bilgisini eklemişlerdir. Bu doğrultuda öğretimin planlanması için öğretmenlerin pedagojik alan bilgileri ile ilgili ayrıntılı bilgi sahibi olunması önemlidir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, orijinali Graham, Burgoyne, Cantrell, Smith ve Harris tarafından geliştirilen Technological Pedagogical Content Knowledge Confidence Survey isimli ve Betül Timur ve Mehmet Fatih Taşar tarafından Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği (TPABÖGÖ) olarak Türkçe’ye Uyarlanan ölçeğin Nevşehir İlindeki öğretmenlere uygulanmasıdır.

Method

Çalışmada Nevşehir ilinde görev yapan 180 öğretmene Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği (TPABÖGÖ) uygulanmış ve ‘Araştırmaya katılan öğretmenlerin branş, yaş, mesleki kıdem, mezun olunan bölüm, cinsiyet ve görev yapılan okul değişkenlerine göre öğretmenlerin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği puanları nasıl farklılaşmaktadır?’ problem cümlesinden yola çıkılarak oluşturulan alt problem cümlelerine yanıt aranmıştır.

TPABÖGÖ ölçeği dört boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin birinci boyutu; Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi boyutu, ikinci boyutu; Teknolojik Pedagojik Bilgi boyutu, üçüncü boyutu; Teknolojik Alan Bilgisi ve dördüncü boyutu; Teknolojik Bilgi boyutudur. Ölçek 31 madde içermektedir.

Orijinali 6’lı Likert tip olan ölçek 5’li Likert tipi olarak Türkçe’ye çevrilmiştir. Ölçek; (1) = Hiç güvenmiyorum, (2) = Az güveniyorum, (3) = Orta derece güveniyorum, (4) = Çokça güveniyorum, (5) = Tamamen güveniyorum, şeklinde numaralandırılarak değerlendirilmiştir. 16., 17., 18., 19. ve 20. Maddelerde katılan öğretmen “bu türden teknolojileri bilmiyorum” diyorsa bu sorular boş bırakıldı ve (0) olarak değerlendirildi.

Araştırma Problemleri

Araştırma problemi 1: Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş değişkenine göre Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği puanları nasıl farklılaşmaktadır?

Araştırma problemi 2: Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği puanları nasıl farklılaşmaktadır?

Araştırma problemi 3: Araştırmaya katılan öğretmenlerin branş değişkenine göre Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği puanları nasıl farklılaşmaktadır?

¹²⁷ Bağcılar Ahi Evren Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Bağcılar, İstanbul, yukseltr@gmail.com

¹²⁸ Bağcılar Edip İplik Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, mrvgckcdn70@gmail.com

Bulgular ve Sonuç

Uygulanan ölçekten elde edilen veriler SPSS 15 programı yardımıyla analiz edilmiş ve araştırma hipotezlerinin analizinde Bağımsız Örneklem T testi kullanılmıştır.

Analiz sonucunda öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve branş değişkenlerine göre Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği puanlarının arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Yaş değişkenine göre Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği puanları analiz edildiğinde gençlerin kendilerinden daha yaşlı öğretmenlerle karşılaştırıldıklarında öz güven puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu daha genç öğretmenlerin mezun oldukları okullarda son yıllarda ders içeriklerinde yapılan değişikliklerin öğretmenlerin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güvenlerini arttırdığı ve öğretmenleri bu konuda daha yetkin bir hale getirdiği sonucuna ulaşıldı.

Cinsiyet değişkenine göre Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği puanları analiz edildiğinde erkeklerin öz güven puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum toplumdaki ataerkil aile yapısı ve erkek egemen toplumun özellikleri göz önüne alındığında beklenmedik bir durum olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Branş değişkenine göre Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Öz Güven Ölçeği puanları analiz edildiğinde daha sayısal branşlarda görev yapan öğretmenlerin öz güven puanlarının sözel branşlarda görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçta sayısal alanlara ilgili olan kişilerin teknoloji ve teknolojik yeniliklerle daha yakından ilgilendikleri yönündeki bulgularla uyusmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Teknolojik, Pedagojik Alan Bilgisi, TPCCKS.

ÖĞRETMENLERİN UYGULANMASI PLANLANAN ROTASYONA İLİŞKİN İSTEK VE ÖNERİLERİ

Seval KOÇAK¹²⁹, Selçuk Yusuf ARSLAN¹³⁰

ÖZET

Millî Eğitim Bakanlığı daha önce okul müdürleri ve maarif müfettişlerine uyguladığı zorunlu yer değiştirme uygulamasını, Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nde yer verdiği hükümler uyarınca öğretmenlere de uygulamayı planlamaktadır. Yönetmeliğin ilgili maddesinde; “Öğretmenler, aynı eğitim kurumunda adaylık dâhil toplamda en fazla 8 yıl görev yapabilir. Aynı eğitim kurumunda yer değiştirme yapılacak yılın 30 Eylül tarihi itibarıyla toplam 8 yıl görev yapan öğretmenlerin atamaları, yapılacak duyuru üzerine ders yılının sona erdiği tarihten itibaren en fazla iki ay içinde, coğrafi durum ve ulaşım şartları göz önünde bulundurularak valiliklerce belirlenen ilçe gruplarında olmak üzere alanlarında öğretmen ihtiyacı bulunan eğitim kurumlarına tercihleri doğrultusunda hizmet puanı üstünlüğüne göre yapılır. Tercihlerine atanamayanlar ile tercih yapmayanların atamaları ise aynı eğitim kurumundaki görev süresi en fazla olandan başlamak üzere alanlarında öğretmen ihtiyacı bulunan ilçe gruplarındaki eğitim kurumlarına valiliklerce resen yapılır.” ifadesi yer almaktadır (m.48). Millî Eğitim Bakanlığı bu uygulamayla, genç öğretmenlerle tecrübeli öğretmenler arasındaki iletişimi sağlamayı planlamaktadır. Bununla birlikte ilçe rotasyonlarından sonra iller arası rotasyon uygulamasıyla, özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesindeki öğretmen açığının kapatılabileceği ifade edilmektedir. Ancak bu uygulama, öğretmen itiraz ve görüşleri doğrultusunda 2015 yılı içinde uygulamaya konulamamış, bu rağmen yönetmelikte yer almaya devam etmiştir. Hatta daha önce aynı eğitim kurumunda 12 yıl çalışan öğretmenlere uygulanması planlanan rotasyonun, son yönetmelikte bulunan hüküm uyarınca aynı eğitim kurumunda 8 yıl çalışan öğretmenlere uygulanması planlanmaktadır. 16 Haziran 2016 tarihinde yapılan açıklamada ilgili uygulamanın görüşülerek hayata geçirilebileceği ifade edilmiştir.

Alanyazında yapılan çalışmalara göre, yer değiştirmenin var olan işleyişi anlama, karşılaştırma yapma, değişik bireylerden yeni bilgiler edinme, değişik çözümler üretebilme ve tekdüzeliğin önüne geçme gibi olumlu etkilerinin olacağı ifade edilmektedir. Uygulamaya, öğretmenler tarafından verilen tepkiler, belirtilen bu olumlu sonuçların yanında olumsuz sonuçların da olabileceğine dikkat çekmektedir. Dolayısıyla itirazların ardından o yıl için iptal edilse de yeniden uygulamaya konulabileceği düşünülen bu ya da buna benzer bir uygulamanın, gerek öğretmenlerin gerekse eğitim öğretim sürecindeki etkilerinin neler olabileceği merak konusu olmuştur. Bununla birlikte bu çalışmada ilgili konudaki öğretmen görüşlerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı 17.04.2015 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 48. maddesinde yer alan hizmet süresine bağlı zorunlu yer değiştirme uygulamasının öğretmenler ve eğitim-öğretim süreci üzerindeki olası (olumlu-olumsuz) sonuçlarının neler olabileceğini öğretmen görüşlerine göre belirlemektir. Bununla birlikte, böylesi bir uygulamanın olumlu sonuçlarını öne çıkarmak, olumsuz sonuçlarını en aza indirmek için neler yapılabileceği hakkında öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

¹²⁹ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, sevalkocak85@gmail.com

¹³⁰ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, selcukarslan2013@gmail.com

Öğretmenlere göre;

1. Hizmet süresine bağlı zorunlu yer değiştirmeye yönelik uygulamanın hayata geçirilmesinin öğretmenler üzerindeki olumlu-olumsuz sonuçları nelerdir?
2. Hizmet süresine bağlı zorunlu yer değiştirmeye yönelik uygulamanın hayata geçirilmesinin eğitim-öğretim süreci üzerindeki olumlu-olumsuz sonuçları nelerdir?
3. Böylesi bir uygulamanın olumlu sonuçlarını öne çıkarmak, olumsuz sonuçlarını en aza indirmeye yönelik öneriler nelerdir?

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma deseninde kurgulanacak, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve uzman görüşü alınarak belirlenmiş sorulara yer verilecektir. Araştırmanın çalışma grubu, 20 öğretmenden oluşturulacaktır. Öğretmenler aynı eğitim kurumundaki çalışma süreleri dikkate alınarak seçilecek, çalışma grubuna alınacak öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki hizmet süresinin en az yedi yıl olmasına dikkat edilecektir. Veriler, gönüllülük esasına dayalı olarak yapılan ses kaydıyla ya da yazılarak toplanacaktır. Toplanan veriler, betimsel çözümleme yöntemi ile analiz edilecektir.

Bulgular ve Sonuç

Bulgular, katılımcılar tarafından verilen ifadelerle örneklendirilerek sunulacaktır. Bulgular ışığında çeşitli öneriler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Rotasyon, Zorunlu Yer Değiştirme, Hizmet Puanı.

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN PERFORMANS DEĞERLENDİRMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Selçuk Yusuf ARSLAN¹³¹, Seval KOÇAK¹³²

ÖZET

Geçtiğimiz yıllarda öğretmenlerin teftiş raporu ve gizli sicil raporu ile değerlendirildiği, sicil raporlarında gizlilik esas olduğundan, öğretmenler rapor sonucundan son 6 yıllık ortalamalarının 90 puan üstü ya da 60 puan altı olduğu durumlarda haberdar olabildiği ifade edilmektedir. Bu puanlamada nelerin irdelendiğinin de öğretmenler tarafından bilinmediği belirtilmektedir. Teftiş raporlarında ise bir saatlik bir ders süresinde teftiş formlarındaki soruların gözlemlenmesinin oldukça zor olduğu, sınıfta üçüncü bir şahsın bulunmasının da dersin doğal akışını etkilediği ifade edilmektedir. Daha önce öğretmen değerlendirmede kullanılan bu iki yöntem de belirtilen olumsuzluklardan dolayı kullanılmamaktadır.

Türk Milli Eğitim Sistemi'nde öğretmenleri değerlendirmenin amacı öğretme-öğrenme sürecini geliştirmek ve güçlendirmektir. Performans değerlendirme; kişilerin, birimlerin ya da kurumların performanslarının önceden belirlenmiş bazı standartlara göre ölçme işlemi içeren bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanımda performans değerlendirme; personelin işin gerektirdiği hususları ne ölçüde yapabildiğini, yaptığı iş ile ilgili güçlü ve zayıf yönlerini, bireysel başarılarını gösteren, belirli bir zaman süresindeki davranışlarını değerlendiren ve ölçen bir süreç olarak ifade edilmektedir. Öğretmenin performans değerlendirmesi ise; öğretmenin yeterliliğini belirlemek ve mesleki gelişimini sağlamak amacıyla yapılan ölçme ve değerlendirme süreci olduğu belirtilmektedir. Bilimsel verilere dayalı bir öğretmen değerlendirme modeli eğitim sistemimizin ana unsurlarından olan öğretmen performansının geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu değerlendirme ise, okulda tüm yönetim süreçlerinin en etkili şekilde yürütülmesinden sorumlu olan okul müdürleri tarafından gerçekleştirilmektedir. 17.4.2015 gün ve 29329 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nin 54. maddesine göre "Bakanlığa bağlı her derece ve türden eğitim kurumunda görev yapan ve adaylık sürecini tamamlamış olan öğretmenlerin başarı, verimlilik ve gayretlerini ölçmek üzere her ders yılı sonunda, görev yaptığı eğitim kurumunun müdürü tarafından değerlendirmesi yapılır. Bu değerlendirmeler öğretmenlere başarı belgesi verilmesinde dikkate alınır." hükmü yer almaktadır. Ancak bu uygulamanın bazı öğretmenler tarafından eleştirildiği ve değerlendirme sonuçlarının düzeltilmesine yönelik talepte buldukları ifade edilmiştir. Buradan yola çıkarak okul müdürleri tarafından yapılan bu değerlendirmenin öğretmenler tarafından nasıl algılandığı ve onlarda gelişim sağlayıp sağlamadığı önemli bir konu olarak araştırmaya değer bulunmuştur.

Amaç

Bu çalışmanın amacı 17.04.2015 tarihinde yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 54. maddesine göre yapılan performans değerlendirmenin, öğretmenler tarafından nasıl algılandığını, yaşanan sorunları, bu sürecin iyileştirilmesine yönelik önerilerini ve öğretmenlerin ideal bir performans değerlendirme sürecinden beklentilerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

¹³¹ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, selcukarslan2013@gmail.com

¹³² Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, sevalkocak85@gmail.com

1. 17.04.2015 tarihinde yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 54. maddesine göre yapılan performans değerlendirmenin amacına ulaşp ulaşmadığı konusundaki öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Aynı yönetmelik uyarınca, yapılan performans değerlendirme sürecinde yaşanan sorunlar nelerdir?
3. Öğretmenlere göre ilgili değerlendirme sürecinin geliştirilmesi için neler yapılabilir?
4. Öğretmenlere göre ideal bir performans değerlendirme süreci nasıl olmalı, neleri içermelidir?

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma deseninde kurgulanacak, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve uzman görüşüne sunulmuş sorulara yer verilecektir. Araştırmanın çalışma grubu, çeşitlilik sağlamak açısından farklı okullardan ikişer öğretmen olmak üzere 14 öğretmenden oluşturulacaktır. Veriler, görüşmeler sırasında yapılan ses kaydıyla, izin verilmezse yazılarak toplanacaktır. Toplanan veriler, betimsel çözümleme yöntemi ile çözümlenecektir.

Bulgular ve Sonuç

Bulgular, katılımcılar tarafından verilen ifadelerle desteklenerek sunulacaktır. Bulgular ışığında çeşitli öneriler geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Değerlendirme, Performans, Performans Değerlendirme.

ÖRGÜT YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANSLARINI DEĞERLENDİRMESİ

Hasan ARSLAN¹³³, Zekiye KILIÇ¹³⁴, Nuray TAN KILIÇ¹³⁵

ÖZET

Örgüt

Yöneticilerinin Öğretmen Performanslarını Değerlendirmesi Performans değerlendirme; önceden saptanmış kriterlere göre, kurumun ve personelin iş başarımının ölçülmesi, analiz edilmesi ve geri bildirimlerin sunulması sürecidir. Performans değerlendirmede hedefde; kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesinde ve sürekli geliştirilmesinde etkin rol oynayan süreçlerin ve bu süreçlerin belirleyicisi olan çalışanların performans planlaması yapmaları için gerekli geri bildirimlerin, bilimsel ve katılımcı yöntem ve tekniklerle oluşturulması olarak tanımlanmıştır (MEB, Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2006).

Aydın (2005) performans değerlendirilirken adil olunmasını, yapılan performans değerlendirmenin geliştirici ve güdüleyici, farklı durumlara uygun, kapsamlı ve sürekli olması, çalışanın katılımına olanak tanınması, geçerli ve güvenilir olmasının gerektiğini vurgulamaktadır. Eğitim sistemimizde öğretmenlerin performans değerlendirmesi sistemin önemli bir sorunu haline gelmiştir. Öğretmenlerin kimler tarafından nasıl değerlendirileceği yıllar içerisinde değişikliğe uğramıştır. Öğretmenin malzemesinin insan olması bu süreci zorlaştırmaktadır. İnsanın yetişmesi ve aldığı eğitimin çıktılarının izlenmesi uzun yıllar sürmektedir. Bu da öğretmen değerlendirmesini zorlaştıran faktörlerdendir. Öğretmenin bir öğrenciyi hangi seviyeden nereye taşıdığı kesin olarak ölçülememektedir. Bu sebepten öğretmen değerlendirmeleri çok sık değişmektedir. Son olarak ülkemizde eğitim sistemimizin en önemli ayağını oluşturan öğretmenlerin performans değerlendirilmesi 2015-2016 eğitim-öğretim yılında 17/04/2015 tarihli ve 29239 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine istinaden stajyer öğretmenler için hazırlanan elli maddelik değerlendirme formuna göre okul müdürleri tarafından değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın amacı da, performans değerlendirilmesine ilişkin olarak öğretmen ve yönetici görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için veriler açık uçlu anketile elde edilmiştir. Toplanan veriler betimsel analiz yöntemine göre analiz edilmiştir. Veriler sunulurken çoğunlukla frekansları belirtilerek paydaşların görüşleri detaylı olarak verilmiştir. Sonuç olarak, mevcut değerlendirme sisteminin öğretmenlerin performansını değerlendirmede yeterli olmadığı ve tek taraflı değerlendirmenin okul içerisinde çatışma yaratıp motivasyon düşüklüğüne sebep olduğu irdelenmektedir. Ayrıca öğretmen performans değerlendirme kriterleriyle norm fazlası öğretmenlerin, müdür yardımcılarının ve rehber öğretmenlerinin değerlendirilemeyeceği tartışılmaktadır. Performans değerlendirme sisteminin yeniden yapılandırmasının gerekliliği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Performansı Değerlendirilmesi.

¹³³ Doç. Dr., 18 Mart Üniversitesi, arslan.phd@gmail.om

¹³⁴ 18 Mart Üniversitesi, candeniz17@gmail.com

¹³⁵ 18 Mart Üniversitesi, nuraytan22@gmail.com

İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN YAŞADIĞI VELİ KAYNAKLI SORUNLAR

Gülay BEDİR¹³⁶, Mustafa ÇELİK¹³⁷

ÖZET

Öğrencilerin, hem akademik başarılarının istenen düzeyde olması hem de topluma sağlıklı bir şekilde uyum sağlayabilmeleri için eğitim yöneticilerinin, öğretmenlerin, velilerin, öğrencilerin ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlarının birlikte uyum ve işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir. Ülkenin geleceği olan çocukların istenilen nitelikte ve yeterlikte yetiştirilmesinde özellikle okul-aile işbirliğinin önemi büyüktür. Okul yönetici ve öğretmenlerin velilerle devamlı ve sağlıklı iletişim içerisinde olmalarının önemi konusunda bir çok akademik çalışma bulunmaktadır. Son yıllarda farklı nedenlerden dolayı eğitici ve veliler arasında yaşanan sorunlarda artışın olduğu eğiticiler sıklıkla ifade etmektedirler. Bu çalışmayla bu konuda ifade edilen sorunları somutlaştırmak ve bunları gidermeye yönelik önerilerde bulunmak istenmiştir.

Amaç

Bu çalışmanın genel amacı; İlkokul müdürlerinin yaşadığı veli kaynaklı sorunlarla ilgili okul müdürlerinin görüşlerinin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırma nitel araştırma paradigmasına uygun olarak desenlenmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ilinin Türkoğlu ilçesinde ilkokullarda görev yapan 35 okul müdürü oluşturmaktadır. bulunan açık uçlu sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Sorulara verilen yanıtlar içerik analizi ile incelenmiş, okul müdürlerinin görüşlerinden kodlar ve temalar oluşturulmuş ve örnek alıntılar yapılmıştır.

Bulgular

Okul yöneticilerinin velilerle en çok sorun yaşadıkları konuların başında iletişim konusu yer almıştır. Yöneticiler velilerin, kaba ve kırıcı konuştuklarını (f= 11), her zaman haklı olma çabaladıklarını (f=8) ve tek taraflı düşündüklerini (f=5) belirtmişlerdir. Ekonomik (parasal) konularda; velilerin okula parasal olarak katkı sağlamak istemediklerini (f=13) ve okula harcanan paranın fuzulu (f=7) olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. Eğitim yöneticileri velilerden üst makamlara şikayet etme (f=10) gibi çeşitli baskılar gördüklerini de belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerle alakalı yaşanan problemleri de; okul ve öğretmeni suçluyorlar (f= 8), çocuklarına karşı aşırı korumacılar (f=7) ve problemlerin çözümünü okuldan bekliyorlar (f=7) şeklinde sıralamışlardır.

Veliler yaşadığımız sorunlar çerçevesinde velilere; okul-aile iş birliğinin önemi (f= 8), eğitim programı ve müfredat (f=6), çocuk eğitimi (f=5), velilerin görev ve sorumlulukları (f=5), empati kurma (f=4), iletişim becerileri (f=4) ve çocuk psikolojisi (f=3) konularında eğitim verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul-Aile İşbirliği, Eğitim Yöneticisi, Problem.

¹³⁶ Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, gulaybedir@hotmail.com

¹³⁷ Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Tezsiz Yüksek Lisans,

BAŞARILI ÖĞRETMENLERİN KULLANDIKLARI KAYNAKLARIN, KÜTÜPHANELERİN BAŞARILI OLMALARINA ETKİ EDEN ETMENLER

Sevil ALAÇAM¹³⁸, Aslı Aybala ALAÇAM¹³⁹, Emel TÜZEL¹⁴⁰

ÖZET

Bu araştırmanın ana amacı alanında fark yaratan, başarılı öğretmenlerin kullandıkları kaynakları, kullandıkları internet sitelerini, kullandıkları kütüphaneleri incelemek ve bu unsurların öğretmenlerin, başarılarındaki etkilerini ortaya koymaya çalışılmıştır. Bu çalışma göreve yeni başlayan, başarılı olmak isteyen ve etkili öğretmenlik yapmak isteyen öğretmenlere bir fikir verme, bir yol gösterme açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

İnsanlar çeşitli gereksinimlerini karşılamak ve hayatlarını devam ettirebilmek için tarih öncesi devirlerden itibaren bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Tarih öncesi çağlarda bilgiye duyulan ihtiyaç dönemler geçtikçe katlanarak artmıştır.

Uygurluğun hızla gelişimi, yazının bulunmasıyla başlamış, edinilen bilgiler ve düşünceler önce taşta tabletlere daha sonra da kağıda kaydedilmiştir. Yazının bulunmasıyla birlikte okuma işlemi de gerçekleşmiş; böylece bir yere kaydedilen bilgiler ve düşünceler, bireyden bireye “okuma” yoluyla aktarılmıştır. Sonuçta, öğrenilen bilgilerin ışığında yeni düşünceler ve yeni buluşlar üretilmiştir. Bu gelişim sürecinde, sanayi toplumları ileri teknoloji toplumlarına dönüşürken, yazı ve okuma teknolojisi çok büyük bir bilgi birikimini beraberinde oluşturmuştur. Bireyin kişiliğini geliştiren, düşünce dağarcığını zenginleştiren ve onun toplumda daha iyi bir yer edinmesini sağlayan en önemli araçlardan birisi okuma alışkanlığıdır. Okuma alışkanlığının kazanılmasında bireyin çocukluk döneminde evden, okuldan ve çevreden aldığı eğitimin ve kütüphanelerin rolü çok büyüktür. Öğrencilerin okuma alışkanlığı becerisini edinmelerinde öğretmenleri önemli bir etkiye sahiptir. Öğrencilerine model olmaları, kişisel ve mesleki yönden kendilerini yaşam boyu geliştirmeleri için, öğretmenlerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığı kazanmış olmaları gerekmektedir.

Bilgi teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşması toplumların bilgi toplumu haline gelmesine neden olmuştur. Yeni teknolojiler hem ekonomik yapıyı hem de sosyal ve eğitsel yapıyı etkilemiş, bu nedenle de toplumlar teknolojik gelişmeleri izlemek zorunda kalmışlardır. Toplumsal değişme ve gelişmeleri hem başlatan hem de yönlendiren kurumlardan birisi olarak eğitim kurumları teknolojik gelişmeleri izlemek, bu teknolojileri kullanmak ve bu teknolojilerin kullanımını öğretmek zorundadır.

Alanında fark yaratan/başarılı öğretmenlerin “Öğretmenlerin kullandıkları kaynaklar: Mesleğinize yardımcı olarak hangi kaynakları (İnternet kaynakları/veri tabanları) kullanıyorsunuz?” açık uçlu sorusuna verilen cevaplara bağlı olarak elde edilen bulgular Tablo 1 deki gibidir.

Tablo 1’e göre, öğretmenlerin kullandıkları kaynaklar incelendiğinde, internet kaynakları alt temasında en fazla EBA(n=40) ve Morkampüsün (n=28) kullanıldığı, en az ise internet tabanlı kütüphane, Kitapkurdu, YÖK, TTK, Milli kütüphane MEGEP ... ‘nın kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte ... Çözüm Yayınları, Uygun yayınları. Sosyal bilgiler.biz sosyal deyince, Zekidoğan, yazılılar.org, Tonguçakademi, sosyal bilgiler info nun 1’er kez tekrarlandığı görülmektedir.

¹³⁸ GOP Üniversitesi Eğitim Fakültesi, salacam60@mynet.com

¹³⁹ Pusula Özel Eğitim,

¹⁴⁰ GOP Üniversitesi Eğitim Fakültesi, emel.tuzel@gop.edu.tr

Tablo 1. Öğretmenlerin Kullandıkları Kaynaklar (İnternet kaynakları/veri tabanları)

Tema	Alt Tema	Kod	N
Kullandığı kaynaklar	İnternet kaynakları (n=143)	EBA: Ö38,41,45,47,48,49,50,51,52,53,54,55,56,57,58,60,61,62,63,64, 65,66,67,68,70,3,9,10,12,13,16,17,23,26,27,28,30,32,33,35	40
		Morpakampüs:Ö40,52,53,54,56,57,60,61,51,62,65,67,68,70,3,1 2,16,18,17,24,25,27,28,30,33,35	28
		Facebook, twitter, you tube,whatup,sms:Ö42,44,46,51,1,8,11,19,22,3,69	11
		Eğitim Hanesi: Ö52,66,68,70,1,3,6,25,28,32,33	11
		Okulistik:Ö57,38,40,65,68,16,18,28,30	9
		İngilizce, Almanca Siteleri:Ö41,43,44,15,45	5
		Levent Yağmurluoğlu:Ö38,65,66,24	4
		Vitamin :Ö3,46,49	3
		Akıllı Tahta:Ö4,9,16	3
		Sınıf Öğretmeniyiz.com:Ö30,33,61	3
		Ulusal Veri Tabanı:Ö9,58,16	3
		Fen Okulu, Fen Siteleri:Ö50,55,12	3
		Öğretmenim pusulası:Ö30,33	2
		İlkokuma:Ö30,33	2
		Değeryolu.com:Ö69,70	2
		Pdr siteleri:Ö7,36	2
		Eğitim Siteleri:Ö61,38	2
		Megep:Ö22	1
		Milli Kütüphane:Ö37	1
		Nurhan Uz:Ö24	1
		Süleyman OCAK:24	1
		İlkmatzum:Ö27	1
		ilk mat net:Ö27	1
		Özeleğitimciyiz.com:Ö31	1
		Tohum otizm vakfı:Ö31	1
		Okul öncesi eğitim siteleri:Ö31	1
		Özel eğitim materyalleri:Ö31	1
		Gelişenbeyin.net:Ö42	1
		Serdarkalkan.com:Ö42	1
		Teknoloji Tasarım grubu:Ö42	1
		Soru-cevaplı videolar:Ö47	1
		Tübitak yayınları:Ö50	1
		Yazılı görsel etkinlikler:Ö53	1
		Etkinlik paylaş:Ö61	1
		Dersimiz Türkçe:Ö62	1
		Dikab sitesi:Ö59	1
		Çoşku:Ö63	1
		Ulakbim:Ö65	1
		Turgay Yağmuroğlu:Ö65	1
		TTK:Ö37	1
YÖK:Ö37	1		
Kitap Kurdu:Ö50	1		
Form Siteleri:Ö45	1		
Geogebra:Ö47	1		

Buna göre, öğretmenlerin internet kaynağı kullanımında en çok EBA yı tercih ettiği görülüyor. Üretilmiş materyalin bilimsel açıdan doğruluğu, eğitim materyali tasarım ilkelerine uygunluğu, hitap ettiği kitleye uygunluğu, dil kullanımı açısından düzenliliği gibi sıralayabileceğimiz birçok özelliği üzerinde barındıran EBA önümüzdeki günlerde daha fazla tercih edilecek gibi görünüyor.

Elde edilen veriler arasında dikkat çeken paylaşım Ö-3 ün kurduğu 'ogretmen.com 'Beşinci yılı. Orada da zaman zaman köşe yazısı paylaştığı hikâyeler var, Ayrıca Ö-5'' Materyal olarak kendi oluşturduğu 'cografyasozlugu.com'' web sitesidir.

MEB Kitapları (n=15), Soru Bankası, Yaprak Test(n=11), Yardımcı Kaynak Kitapları(n=10) kez kullanılmış, Bilfem Kitapları(n=3) kez kullanılmış, diğer yayınların tercihinde göze çarpan bir fark görülmemektedir.

Günümüzde eğitim başta olmak üzere birçok unsur, internet sayesinde farklı bir boyut kazanmıştır. Teknolojinin gelişmesinin yanı sıra insanların zamanı tasarruflu kullanması gerektiğinden eğitimde, bilgiye ulaşmada internet açık ara öndedir. Uzaktan eğitimin önemi her geçen gün artmaktadır. Bu gelişmeler dikkate alındığında mesleki başarının sağlanmasında kolaylaştırıcı rol üstlenen teknoloji, diğer meslek gruplarında olduğu gibi öğretmenler için de çok önem taşımaktadır. İnternet, uzun zamandır eğitimcilerin yaşamlarının bir parçası olan mesleki gelişimlerin sağlanması için birçok seçenek sunmaktadır. Yaşam boyu eğitim olanağı zamana bağlı olmadığından çalışan ve engelli olan bireylere eğitim fırsatı , sayısız tekrar ile pekiştirme imkanı sağlar. Ayrıca normal hayatında karşılaşması zor olan farklı birey ve gruplara ulaşma olanağı sağlayarak bilgi paylaşımında bulunmalarını ve yaşantılarını değiştirebilme fırsatı verir. Bu sebeple okullarda internet olanaklarının artırılması, kütüphanelerde kitap sayısının artırılması hatta Z kütüphanelerinin yaygınlaştırılması, başarının yakalanmasında oldukça faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Başarılı Öğretmen, Sanal Kütüphane, Kütüphane, Arama Motoru Bilgiye Ulaşma.

TÜRKİYE VE AZERBAYCAN MÜZİK EĞİTİMİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN ÖĞRETİM YETERLİKLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN MUKAYESELİ ANALİZİ

Gülay BEDİR¹⁴¹, Özlem Gökçe TEKİN¹⁴², Kemale ALESSKERRİ¹⁴³

ÖZET

Türkiye ve Azerbaycan Müzik Eğitimi Öğretim Üyelerinin Öğretim Yeterliklerinin Farklı Değişkenler Açısından Mukayeseli Analizi

Müzik; bireylerin sosyalleşmesine, sahip olduğu yaratıcı özelliklerin geliştirilmesine, bireylerin kendilerini ifade edebilmesine, zeka düzeylerinin gelişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Bütün sosyal etkinliklerde olduğu gibi müzikle uğraşan bireylerin de özgüvenleri diğer bireylere göre daha yüksek olmaktadır. Müzik ve müzik eğitiminin bireylerin hayatında önemli yeri ve etkisi olması, müziğin eğitimi veren müzik eğitimcilerinin de nitelikli ve çok yönlü yetiştirilmelerini gerektirmektedir. Bir öğretmenin; öğretmenlik yapacağı dersle ilgili yeterli alan bilgisine, mesleğini uygularken bir problemle karşılaştığında çözüme katkı sağlayacak diğer disiplinler arası bilgi ve becerileri kapsayan genel kültür bilgisine ve bu bilgi ve becerileri iyi bir şekilde organize ederek nasıl öğreteceğinin bilgi ve becerisine sahip olması gerekmektedir. Pedagojik formasyon çerçevesinde bir eğitimcinin ders tasarımı, öğretim stratejisi, teknoloji kullanımı, sınıf yönetimi, kişilerarası ilişkiler ve öğretimin değerlendirilmesi konularında istenilen yeterlik düzeyinde olması gerekmektedir. Çünkü bir müzik eğitimcisinin ne kadar alan bilgisi ve genel kültür bilgisi yeterli olursa olsun nitelikli eğitimciliğinin ölçütü pedagojik formasyon bilgi ve becerisine bağlıdır.

Bu araştırmada verilerini elde etmede ölçüğü kullanılan Chang, Lin ve Song öğretim yeterliliği kavramını Bandura'nın sosyal-bilişsel kuram teorisi ve öz-yeterlilik teorisine dayandırmaktadır. Chang, Lin ve Song öğretim yeterliliği kavramını altı yeterlik alanına ayırmıştır. Bunlar; ders tasarımı, öğretim stratejisi, teknoloji kullanımı, sınıf yönetimi, kişilerarası ilişkiler ve öğretimin değerlendirilmesi boyutlarından oluşmaktadır

Amaç

Bu çalışmanın amacı Türkiye ve Azerbaycan müzik bölümü öğretim üyelerinin öğretim yeterlik algılarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Müzik bölümü öğretim üyelerinin öğretim yeterlilik algıları nasıldır?
2. Müzik bölümü öğretim üyelerinin yeterlilik algıları; “ülke, kıdem, eğitimin örtüşmesi, kursa katılma ve cinsiyet” değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın katılımcılarını, 2015-2016 eğitim öğretim yılında müzik eğitimi bölümlerinde görev yapan 43 Azerbaycan, 59 Türk olmak üzere toplam 102 öğretim üyesi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Chang ve diğerleri tarafından geliştirilen ve Bedir tarafından Türkçeye uyarlanan “Öğretim Yeterliliği Ölçeği” kullanılmıştır. Beşli likert tipi kullanılarak düzenlenen ölçek, altı bölümden; ders tasarımı, öğretim stratejisi, teknoloji kullanımı, sınıf yönetimi,

¹⁴¹ Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, gulaybedir@hotmail.com

¹⁴² Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, gkc23@hotmail.com

¹⁴³ Üzeyir Hacıbeyli Bakü Müzik Akademisi, lale_lad@hotmail.com

kişilerarası ilişkiler ve öğretimin değerlendirilmesi boyutlarından (Course Design, Instructional Strategy, Technology Usage, Classroom Management, Interpersonal Relation, Learning Assessment) ve 28 maddeden oluşmaktadır. Araştırmanın verilerin analizinde SPSS 17.00 paket programı kullanılmıştır. Veriler, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi (ülke, cinsiyet, eğitimin örtüşmesi, kursa katılma), Kruskal Wallis-H Testi (kıdem) kullanılarak analiz edilmiştir

Bulgular

Azerbaycan müzik bölümü öğretim üyelerinin öğretim yeterlik algıları şu şekilde sıralanmıştır; ders tasarımı ($\bar{X} = 2.84$), teknoloji kullanımı ($\bar{X} = 2.71$), sınıf yönetimi ($\bar{X} = 2.61$), kişilerarası ilişki ($\bar{X} = 2.60$), öğretim stratejisi ($\bar{X} = 2.40$), ölçme değerlendirme ($\bar{X} = 2.29$). Türkiye müzik bölümü öğretim üyelerinin öğretim yeterlik algılarının sıralaması ise şu şekildedir; ders tasarımı ($\bar{X} = 3.95$), Teknoloji kullanımı ($\bar{X} = 2.96$), sınıf yönetimi ($\bar{X} = 2.90$), Öğretim stratejisi ($\bar{X} = 2.70$), kişilerarası ilişki ($\bar{X} = 2.60$), ölçme ve değerlendirme ($\bar{X} = 2.35$).

Öğretim üyelerinin öğretim yeterlik algıları ülkeler açısından incelendiğinde; öğretim stratejisi ve ders tasarımı boyutlarında Türkiye lehine anlamlı fark bulunmuş, diğer boyutlarda ise iki ülke arasında fark bulunamamıştır. Öğretim üyelerinin kıdem değişkenine göre öğretim yeterlik algıları incelendiğinde ders tasarımı boyutunda anlamlı farklılık bulunmuş, diğer boyutlarda ise kıdem açısından fark bulunamamıştır. Öğretim yeterlik algıları eğitimin örtüşmesi değişkeni açısından incelendiğinde ise ders tasarımı boyutunda aldığı eğitimle girdiği dersleri örtüşen grup lehine anlamlı farklılık tespit edilmiş, diğer boyutlarda fark bulunmamıştır. Öğretim üyelerinin öğretim yeterlik algıları kursa katılma değişkenine göre incelendiğinde öğretim stratejisi ve ders tasarımı boyutlarında kursa katılanların lehine anlamlı farklılık bulunmuş, diğer boyutlarda ise fark bulunmamıştır. Öğretim üyelerinin cinsiyet değişkenine göre öğretim yeterlik algıları incelendiğinde sınıf yönetimi boyutunda fark bulunmamıştır, ölçme diğer boyutlarında ise; öğretim stratejisi, teknoloji kullanımı, sınıf yönetimi boyutlarında erkeklerin lehine, ders tasarımı boyutunda da kadınların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Öğretim yeterliği açısından iki ülkenin müzik eğitimcileri kendilerini en yetersiz hissettikleri boyut ölçme değerlendirme boyutu olmuştur. Müzik eğitimcilerinin ölçme değerlendirme eksikliklerinin giderilmesine yönelik eğitim çalışmaları yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Yeterliği, Müzik Eğitimi, Öğretim Üyesi.

OKUL YÖNETİCİLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR OKULLARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Ahmet GÖKMEN¹⁴⁴

ÖZET

Bu çalışmanın amacı okul yöneticilerinin sürdürülebilir okullara yönelik görüşlerini incelemektir. Sürdürülebilir bir toplum için gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazandırma süreci olarak tanımlayabileceğimiz sürdürülebilir kalkınma için eğitim, özellikle gelişmiş ülkeler olmak üzere birçok eğitim sisteminde giderek önem kazanmaktadır. Geleneksel okullar çoğunlukla belirli bir amaç çevresinde birbirlerine benzeyen bireyler yetiştirmektedir. Ancak değişen toplumların ihtiyaçlarına yönelik olarak okullarda kendilerini geliştirmekte, sürdürülebilir bir dünya için gerekli olanakların var olduğu yerlere dönüşmektedirler. Günümüzde okullara, öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmek, birbirlerinden farklı ihtiyaçları olan bireylerin her biri adına bireysel öğrenmeyi gerçekleştirmek, dünyanın ekonomik, ekolojik, sosyo-kültürel sorunlarını düşünen ve bunlar için çözüm üreten bireyler yetiştirmek gibi çok daha fazla görevler düşmektedir.

Hayatlarının önemli bölümünü okullarda geçiren genç nüfus, sürdürülebilir okullarda fiziksel ve mental olarak daha sağlıklı bir eğitim alma imkânına kavuşacaktır. Yapılan araştırmalara göre sürdürülebilir okullar öğrencilerine ve yakın çevresine değerler katmakta, öğrencilerin derslerine olan ilgilerini ve akademik başarılarını önemli ölçüde yükseltmekte, okulun işletme maliyetlerini büyük oranda azaltmakta, çevreye olan olumsuz etkilerini en aza indirmekte, temel değerlerin ve alışkanlıkların sürdürülebilir bir yaşam yönünde değişimini sağlamaktadır. Bununla birlikte sürdürülebilir okullar bir kurum kültürü oluşturduğu için okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve diğer personelin performans ve memnuniyetlerinde artışı da beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte Türkiye’de henüz resmi bir sürdürülebilir kalkınma için eğitim ve sürdürülebilir okul planı bulunmamaktadır. Türkiye’de henüz kalkınma planları seviyesinde yer alan bu konunun yakın gelecekteki uygulayıcıları ve yürütücüleri olacak okul yöneticilerinin konu ile ilgili görüşleri bu bakımdan önem kazanmaktadır.

İlgili alanyazın incelemelerinde sürdürülebilir kalkınma ile formal eğitimin ilişkisinin incelendiği araştırmalara, okullarda sürdürülebilir yaşama yönelik uygulamaların yer aldığı çalışmalara, okul yöneticilerinin sürdürülebilir kalkınma için eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmalara, sürdürülebilir okulların temellerinin incelendiği ve sürdürülebilir okullar için yöneticilerin liderlik özelliklerini araştıran çalışmalara ve sürdürülebilir okul anlayışının ve uygulamaların yer aldığı araştırmalara ulaşılmıştır. Bununla birlikte Türkiye’de doğrudan okul yöneticilerinin sürdürülebilir okullara yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmaların sınırlı olduğu belirlenmiştir. Bu bakımdan çalışma sonuçlarının alana önemli katkılar yapacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve ortaöğretimde görev yapmakta olan okul müdürleri, müdür yardımcıları ve müdür yardımcılarının sürdürülebilir okullara yönelik görüşleri araştırılmıştır.

¹⁴⁴ Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi, Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı, ahmetgokmenii@gmail.com

Yöntem

Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev yapmakta olan 10 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerliğini sağlamak amacıyla alan ve alan eğitimi uzmanlarının görüşleri alınmıştır. Uzmanlarından gelen görüş ve öneriler doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilerek uygulanmıştır. Okul yöneticilerinin görüşlerinin elde edilmesinde nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılmasının temel nedeni, araştırma konusuna ilişkin derinlemesine bir çözümleme yapmaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Kodlamaların güvenilirliğinin sağlanması amacıyla üç farklı araştırmacı verileri bağımsız olarak kodlamıştır. Kodlamaların tutarlılığı Miles ve Huberman'ın "Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100" formülü kullanılarak hesaplanmış ve .82 değeri elde edilmiştir. Okul yöneticilerinin vermiş oldukları cevaplar NVivo 10 programında analiz edilerek, tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Sonuçların net bir şekilde ortaya konulması için veriler sayısallaştırılıp, bulgular yüzde ve frekans içeren tablolar halinde sunulacaktır.

Bulgular ve Sonuçlar

Araştırma verilerinin yorumlanması devam etmektedir. Bulgular ve sonuçlar kongrede paylaşılacak, araştırma sonunda elde edilen sonuçlar ışığında konuyla ilgili öneriler sunulacak şekilde araştırma tamamlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim, Sürdürülebilir Okullar, Okul Yöneticileri

KÜRESELLEŞME VE ÜNİVERSİTELER: NEOLİBERAL SÖYLEM VE UYGULAMALAR

Tahir YILMAZ¹⁴⁵, Ruhi SARP KAYA¹⁴⁶

ÖZET

Amaç

Neoliberalizm, eğitimi bir yeniden üretim mekanizması olarak tüm içerimleri ile birlikte acımasızca kullanmaktadır. Bilginin sermaye tarafından kontrolü, bilginin üretim, kullanım ve dağıtım merkezleri olan üniversiteleri de doğrudan etkilemektedir. Toplumsal anlamda neoliberal ideoloji temelli olarak kültür emperyalizmi ile biçimlendirilen küresel yaşam, üniversitede de kendine yer bulmakta ve her geçen gün kendi yararına olacak şekilde bilgi politikasını yeniden tanımlamakta ve üretmektedir. Dolayısıyla üniversitelerin neoliberal koşullarda yeniden tanımlanması ile birlikte bilgi üretimi ve eğitimsel uygulamalar sürecinin incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada genel olarak küreselleşme sürecinin üniversiteler üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem

Çalışma kuramsal bir çalışmadır. İlgili alanyazın incelenerek küreselleşme bağlamında üniversitelerdeki neoliberal uygulamalar eleştirel açıdan ele alınacak ve öncelikle küreselleşme ve üniversiteler arasındaki ilişki ele alınacaktır. Üniversitelerdeki neoliberal uygulamalar da özelleştirme, özgürlük ve özerklik, bilimsel çalışmalar ve eğitsel uygulamalar ve akademik kapitalizm bağlamında değerlendirilecektir.

Bulgular

Neoliberalizmin tüm toplumsal hayatı tahakkümü altına alması, kendini üniversitelerde de göstermektedir. Üniversite-sanayi işbirliği, bilginin metalaşan yapısı, öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği ve üniversitelerin uluslararasılaşması, Avrupa Yükseköğretim Alanı gibi yapılarla ders programlarının ve içeriklerinin akreditasyonu, finansmana yönelik yeni politikalar, üniversitelere yönelik kamusal harcamalardaki kesintiler ve buna bağlı olarak hem özel üniversitelerin artışı hem de maliyetin yüklenicilerindeki farklılaşma, şeffaflık, hesapverebilirlik gibi kavramların kamusal eğitime girişi ve bunun gibi neoliberal ideolojinin üniversite üzerinde hâkimiyetinin artırılmasına dönük uygulamaların önemle üzerinde durulması gerekmektedir.

Toplumsal hayatın her alanının giderek piyasaya açılması üniversiteleri de kâr odaklı bir yapılanmaya sürüklemektedir. Bu sürecin ilk aşaması vakıfların üniversite açabilmesine olanak sağlayan düzenlemelerdir. Sonuçta doğrudan devlet finansmanı ile desteklenmesi gereken üniversitelerin, vakıflarca desteklenmesi olgusu ile birlikte yükseköğretimde özelleştirmenin en temel adımı atılmıştır.

Diğer yandan özellikle öğretim elemanları açısından üniversitelerdeki bu dönüşüm de kendisini çeşitli uygulamalarla meşrulaştırmaktadır. Özellikle yayınlar ve projelerin piyasa kurumları tarafından fonlanması, buna bağlı olarak akademik yayın yapmanın, kâr getirecek bir kapı haline gelmesi, özellikle sosyal bilimlerde görev yapan öğretim elemanlarının bütünlüklü ve eğitimin temel sorunlarına ilişkin yayınlar yerine daha kısa sürede yayınlanabilecek ve hatta mümkünse teşvik alabilecek şekilde yayınlar yapmaya girişmeleri gibi örnekler, niteliksel anlamda bir değişimin

¹⁴⁵ Arş. Gör., Adnan Menderes Üniversitesi, yilmaztahir26@gmail.com

¹⁴⁶ Prof. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, ruhi@sarpkaya.net

olduğunu göstermektedir. Bu şekilde Akademik Kapitalizm olarak da adlandırılan bu olgu çerçevesinde bilimsel ortam artık bir rekabete dayalı bir pazar haline dönüşmektedir. Bu söylemsel ve ideolojik meşrulaştırma söylemi altında bugün, üniversitelerin giderek piyasaya ve piyasa mantığına hizmet eden kurumlara dönüştüğü ifade edilebilir. Evrensel üniversite yerini işletme üniversitelerine, sosyal kazanımlar yerini rekabetçi bireyselliğe, akademik ve sosyal sorumlulukları olan akademisyenler yerini kâr getirici işlere yönelmiş girişimci bilgi üreticilerine bırakmıştır. Özellikle vakıf üniversitelerinin teşvik edilmesi ile artan rekabet ortamının kamu üniversitelerini de piyasalaşma yönünde zorlamaya başlaması, yükseköğretimde toptan bir piyasalaşmanın tetikleyicisi haline gelmiştir. Üniversite işleyişi içerisinde akademik teşvik ödeneği, güvensiz çalışma koşulları, piyasa baskısı, akademik özgürlüğün ve işbirliğinin yerini faydacı ve rekabetçi anlayışın almasını sağlamıştır.

Sonuç

Neoliberalizm, küreselleşme adı altında tüm dünya üzerindeki biçimlendirici işlevini apaçık yerine getirmektedir. Bu biçimlendirme sürecinin en temel basamaklarından bir tanesi de üniversiteleri kontrol altına almak ve onları sürekli denetim altında tutmaktır. Özelleştirme politikaları, özerkliğe ve özgürlüğe yönelik saldırılar ve eğitimsel uygulamaların kontrolü aracılığı ile üniversiteler, neoliberal ideolojinin aygıtları konumuna getirilmiştir.

Eğitimin toplumdaki iktidar ilişkilerinin bir aracı olduğu da düşünüldüğünde ve özellikle 21. yüzyıl sonrasında yaşanan değişimle birlikte ortaya konan piyasalaştırma uygulamaları göz önüne alındığında, dünyanın küreselleş(tiril)mesi sürecinde bilimin, özgürlüğün ve demokrasinin canlı olarak savunulması gereken alanlar olarak karşımıza çıktığı ifade edilebilir. Bu süreçte, kapitalist hegemonyaya dayalı toplumsal, siyasal ve ekonomik yaşam içerisinde üniversitelerin başat rolü asla gözden kaçırılmamalıdır ve bilimin ışığında akademik özerklik, özgürlük ve demokrasi en temel mücadele alanı olarak güncelliğini daima korumalıdır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Neoliberalizm, Üniversite, Akademik Kapitalizm.

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÖRGÜTSEL KÜLTÜRÜN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARAR VERME STİLLERİNE ETKİSİ

Münevver ÇETİN¹⁴⁷, Bahar DOĞAN¹⁴⁸, F. ŞEHKAR F. KINIK¹⁴⁹

ÖZET

Bir üniversitedeki örgütsel kültürün analizi, sadece üniversite ile bağlantılı ağların çözümlenmesiyle değil, aynı zamanda tüm paydaşların bu ağları yorumlamaları ile yapılabilir. Bu sebeple, örgütsel kültür, örgütsel bağlamdaki ağların araştırılmasıdır. Zor problemlerden etkilenen her karar mücadele sürecinin bir sonucudur. Karar verme sürecine giden yolda bazı adımların var olması kronolojik olarak algılanmasını sağlamaktadır. Kişinin belli hedef ve amaçlar merkezinde kararın sonuçlarını hesap etmesi ve problemi tanımlaması için sürecin işlerliğini sağlaması gerekir. Bir örgütte karar verme süreçlerinin köşe taşlarından birini teşkil etmesine dayanarak örgüt kültürünün etkisi sorgulanmalıdır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, yükseköğretim kurumlarındaki örgütsel kültürün öğrencilerin karar verme stillerine olan etkisinin belirlenmesidir. Tarama modeli şeklinde tasarlanan araştırmada, örgütsel kültür ve karar stilleri ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul'da çeşitli devlet üniversitelerinde okuyan 150 kadar üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Toplanan veriler SPSS 22.0 istatistik programında analiz edilmiştir. Lisans öğrencilerinin örgütsel kültür algılarında ve karar verme stillerinde istatistiksel olarak bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla çeşitli analiz teknikleri uygulanmıştır. Örgütsel kültür ile karar verme stilleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizleri yapılmıştır. Araştırmaya ilişkin bulgulara yönelik analizler devam etmektedir.

Amaç

Örgütsel Kültür: Örgütsel kültür kavramı, üniversite gibi eğitim örgütlerinde yapılanmaya, gelişmeye ve uygulamaya zemin hazırlayan harekete geçiricileri anlamayı ve analiz etmeyi kolaylaştırmaktadır. Bu kavram, aynı zamanda, üniversitelerin yönetimlerini iyileştirmede, verimliliği arttırmada ve reform stratejileri geliştirmede çeşitli yollar belirler. Bir üniversitedeki örgütsel kültürün analizi, sadece üniversite ile bağlantılı ağların çözümlenmesiyle değil, aynı zamanda tüm paydaşların bu ağları yorumlamaları ile yapılabilir. Bu sebeple, örgütsel kültür, örgütsel bağlamdaki ağların araştırılmasıdır.

Yükseköğretim kurumlarında örgütsel kültürü tanımlayan modelde iki önemli boyuta değinilmiştir: kontrolün şekli ve yoğunluğu ile politika ve stratejilere odaklanma. Bu model çoğu üniversite türüne uygun dört özelliği ortaya çıkarmaktadır: İşletme olma, şirket politikası ve geniş uygulama kontrolü içerme, pazara odaklanma, dış fırsatlar ve paydaşlarla olan ilişkiler. Bu modelden de anlaşılacağı üzere, yükseköğretimde örgüt kültürü ortak yaşantılar sonucu ortaya çıkan kodların karmaşık bir sistemler bütünü içerisinde tümleştirilmesi sürecidir. Şüphesiz yükseköğretim kurumları demografik, ekonomik ve politik dış faktörlerden etkilenir; ancak kendi içlerinde oluşturdukları güçlü dinamikler tarafından şekillenir. Bu dinamikler, örgüt çalışmalarının değerlerinden, süreçlerinden ve

¹⁴⁷ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, İstanbul, mcetin@marmara.edu.tr

¹⁴⁸ Milli Eğitim Bakanlığı, 04bdogan@gmail.com

¹⁴⁹ İstanbul Teknik Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, İstanbul, kinik@itu.edu.tr

hedeflerinden oluşmaktadır. Bir örgütün kültürü, ne yapıldığını, nasıl yapıldığını ve kimlerin sürece dahil edildiğini yansıtır. Böylece, örgütsel bağlamda kararlar, eylemler ve iletişim süreçleri örgütsel kültürün etkisi altındadır.

Karar Verme Stilleri: Sosyal öğrenme basamağının son adımını oluşturan karar verme davranışların eyleme dönüşme aşamasına gelinmeden hangi süreçlerin yaşandığını ve karar vermenin nasıl oluştuğunu sorgulamaktadır. Karar verme boyutlarının açıklanması, karar süreçlerinin oluşumundaki etkenler ve kişisel çıkarımlar kadar örgütsel yapıların bireylerin yorumlama biçimlerini yönetmesine de bağlı olabilmektedir. Sosyal faktörler, bireyin çevresine yönelik sorumlulukları temelinde karar verme davranışını etkilemektedir. Karar probleminin niteliği, kişisel özellikler ve sosyal faktörler karar verme süreçlerini biçimlendirmektedir. Karar verme stillerini ortaya koymaya çalışan pek çok araştırma sonucunda seçim yapma, anlama, yaratıcılık, uzlaşma, değerlendirme, doğru seçim, güvenilirlik, kararlılık ve bağlanmadan oluşan bir dizi yapı karşımıza çıkmaktadır.

Örgütsel kültürün bireylerin karar verme stillerini ne derece ve hangi boyutlar arasında etkilediğini belirlemek araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Yöntem

Yükseköğretim kurumlarındaki örgütsel kültürün üniversite öğrencilerinin karar verme stillerine olan etkisini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubu, 2016-2017 akademik yılında İstanbul'daki çeşitli devlet üniversitelerinde okuyan lisans öğrencileridir. Katılımcıları belirlemek için, amaçlı örneklem alma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada, Yükseköğretim kurumlarındaki örgütsel kültürün üniversite öğrencilerinin karar stillerine olan etkisini belirlemek amacıyla demografik değişkenleri de içeren Örgütsel Kültür Ölçeği ve Melbourne Karar Verme Ölçeği II araştırmanın problemlerine yanıt aramak amacıyla kullanılmıştır. Yükseköğretim kurumlarındaki örgütsel kültürün üniversite öğrencilerinin karar stillerine olan etkisini belirlemek amacıyla ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra 170 lisans öğrencisine daha önceden belirlenen zaman ve yerde örgütsel kültür ve karar verme ölçekleri uygulanacaktır. Elde edilen veriler, SPSS 22.0 istatistik paket programı aracılığıyla analiz edilecektir. Örgütsel kültürün ve karar verme stillerinin alt boyutları açısından fark testleri ve örgütsel kültür ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için de korelasyon analizleri uygulanmıştır.

Bulgular, Sonuç ve Tartışma

Araştırma verileri analiz aşamasında olup bulgulara, sonuç ve tartışmaya çalışmanın sunumunda yer verilecek ve bu doğrultuda araştırmacılar tarafından öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Kültür, Yükseköğretim, Karar Stilleri.

OKUL YÖNETİCİLERİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN EN ÖNEMLİ YETERLİKLER VE BU YETERLİKLERE SAHİP OLMA DÜZEYLERİ

Bahri AYDIN¹⁵⁰, Eray KARA¹⁵¹, Melike GÜNBEY¹⁵²

ÖZET

Okullar, öğrencilerine en iyi öğrenme ortamını sunma gayretinde olan yapılardır. Toplumun aynası niteliğindeki bu yapıların yönetimi birden çok beceriyi gerektirmektedir. Okul yöneticilerinden temel olarak, okul kaynaklarını etkili biçimde yönetebilmesi, okuldaki bireylerin gelişimi için gereken sorumluluğu alabilmesi, okulun amaçlarını açık ve net dille ortaya koyabilmesi, eğitim-öğretim programlarının uygulanması aşamasında model olabilmesi, işleyen bir ödül sistemi kurabilmesi, yeni yönetim sistemlerine adapte olabilmesi, karar aşamasında okulun üyelerini dâhil edebilmesi, etik ilkeler oluşturabilmesi, yeniden yapılanma ve koordineli çalışma konusunda öncülük edebilmesi beklenmektedir (Mestry ve Grobler, 2004). Okul yönetiminin görevi, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır. Okul müdürü, okulun insan kaynağı ve ilgili her türlü etkinliklerin planlanıp uygulanması, denetlenmesi, değerlendirilmesi, okulda işbirliği, iletişim ve eşgüdümün sağlanması, ortaya çıkan sorunların çözümü kapsamında yer alan görevleri yerine getirmek durumundadır (Şişman ve Turan 2004). Beklenti bu denli fazlayken, yönetici atanma aşamasında bu yeterliliklerin, dikkate alınmadığı görülmektedir. Hiç yöneticilik eğitimi almadan ve yöneticilik yapmadan bir öğretmenin müdür olarak atanmasının olumsuz sonuçlarının ortaya çıkması kaçınılmazdır (Balci, 2000). Muhtemel olumsuz sonuçlara rağmen, yönetici sorumluluklarında yalnız kalabilmekte ya da uygun yönetim stilini bulması zaman alabilmektedir.

İyi yöneticiliğin okul etkililiği üzerindeki etkisi birçok araştırma bulguları ile kanıtlanmıştır. Örneğin, Ensari (1993) üst düzey yöneticilerin profesyonel liderliği çalışanların moralini, öğretmenlerin performansını ve öğrenci başarısını etkilediğini belirtmiştir. Pounder ve Ogawa (1995) okul müdürleri öğretmenler tarafından uygulanan liderliğin okul etkililiğine ilişkin algıları olumlu yönde etkilediğini ve öğretmenlerin işten ayrılmalarını azalttığını ortaya koymuşlardır.

Başaran (1992) liderlerin sahip olması gereken nitelikleri şu şekilde sıralamıştır: a) Daha zeki olmalıdır. b) Çevresindeki insanlarla daha iyi iletişim ve işbirliği kurabilmelidir. c) Gerçekleştirilecek görevlerde daha yeterli olmalıdır. d) Amaçlara daha çok ilgi duymalı, daha çok güdülemelidir. d) Değişime açık olmalıdır. İletişim kurmak, zekasını kullanabilmek ve işbirliğini koordine edebilmek gibi sosyal becerilere sahip olan yöneticilerin okullarında motivasyon da toplum desteği de daha az yeterliliğe sahip olan bir okuldan fazla olacaktır. Okulun amaçlarına ilgi duyan, değişime açık olan ideal yöneticiler hem çalışma arkadaşları için iyi bir model olacak hem de okul vizyonuna, itibarına katkı sağlamış olacaktır. Karatepe (2005) örgütte güdülemenin önemine dikkat çekerek, iyi bir yöneticinin sahip olması gereken yeterlikler içinde güdülemenin altını çizmiştir. Ona göre, örgütte bireyin başarısı, yetenekleri ile çalışma isteğinin çarpımına eşittir. Tanrıoğen (1998)'e göre ise etkili okullarda görev yapan yöneticiler şu yeterliklere sahiptir: a) başarıyı vurgulamaya, öğretim hedeflerinin ortaya konulmasına, öğrenciler için performans standartlarının geliştirilmesine önem verirler. b) Özellikle program geliştirme, öğretim ve karar verme alanlarında etkisiz okullarda çalışan meslektaşlarına göre daha aktiftirler, güçlüdürler. Okul-çevre ilişkilerinde etkilidirler. Çevreyi tanır, ailelerle iyi ilişkiler kurarlar. c) Öğretimin eşgüdümü ve denetimi için daha fazla zaman ayırır ve bu

¹⁵⁰ Doç. Dr., AIBU, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Bolu, bahriaydin@hotmail.com

¹⁵¹ Giresun Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Giresun, erayyara@gmail.com

¹⁵² Giresun Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Giresun, melike_gunbey@hotmail.com

konuda başarılı olurlar. d) İnsan ilişkilerinde başarılıdırlar. Çalışanların her türlü ihtiyaçlarının farkındadırlar ve onların hedeflerine ulaşmalarına yardım ederler, yapılan işleri takdir ederler.

Türkiye’de eğitim ya da okul yöneticilerinin yeterlik alanlarının belirlenmesi konusunda teorik ve uygulamalı çalışmalar yapılmış fakat okul yöneticiliği meslekleşmediği için bu yeterlikler sadece belirlenmekle kalmış, uygulamaya aktarılamamıştır (Ağaoğlu, Altınkurt, Yılmaz ve Karaköse, 2012). Buna karşın, okul yöneticilerinin okullarını etkili ve verimli bir şekilde yönetebilmeleri için birtakım yeterliklere sahip olması gerektiği bilinen bir gerçektir. Bu nedenle de yönetici yeterliklerinin, özellikle Türkiye özelinde sıkça ve farklı okul kademelerinde çalışılması önemlidir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, okul yöneticilerinin sahip olması gereken en önemli yeterliklerini ve bu yeterliklere sahip olma düzeylerini belirlemektir.

Yöntem

Çalışmanın çalışma grubunu Bolu il merkezinde farklı okul kademelerinde görev yapmakta ilkokul, ortaokul müdürleri, en az 15 yıl görev yapmış ve her okuldan tesadüfi seçilen iki öğretmen ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanı öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Toplanan veriler, nitel analiz tekniklerinden betimsel analiz kullanılarak sınıflandırılmıştır.

Bulgular

Araştırma devam etmektedir.

Sonuç

Araştırma devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yönetici, Yeterlik.

OKUL MÜDÜRLERİNİN PERFORMANS DEĞERLENDİRME SİSTEMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Mustafa DEMİR¹⁵³

ÖZET

Performans değerlendirme, bir amaca ulaşmak için önceden belirlenmiş ölçütlere göre bir faaliyetin sonuçlarını, sayısal olarak ve kalite açısından betimleyerek değerlendirilen kişinin işteki başarı derecesi hakkında bir yargıya varma işlemi olup personelin değerlendirilmesi, yükseltilmesi, eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi ve eğitilmesi, başarı derecesinin ortaya koyulması, ödüllendirilmesi, ücretinin artırılması, görev yerinin değiştirilmesi, personele yeni görev verilmesi, personelin emekliye sevk edilmesi gibi birçok amaca hizmet etmektedir.

Performans değerlendirmesinin sadece çalışanların örgüte ve örgütün amaçlarına katkılarının değerlendirildiği bir süreç olmayıp, çalışanları motive edici ve örgütsel bağlılığı artırıcı nitelikler taşıdığını iddia eden Satır (2011), performans değerlendirmesinin, iş görenlerin değerlendirilmesinde nesnel ölçütler sağlaması, eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve buna bağlı olarak etkin eğitim programlarının düzenlenmesi, adil ücret yapısının oluşturulması, iş görenler arasında performans düzeyi farklılıklarını ortaya koyması, kişilere uygun kariyer olanakları yaratması ve elde edilen bilgilerin insan kaynakları yönetiminin öteki tüm fonksiyonlarına çok önemli girdiler sağlaması açısından önemli olduğunu dile getirmiştir.

Yukarıdaki değerlendirmenin tersine, eleştirel bir yaklaşımla performans değerlendirmenin genel olarak iş görenlerin kaygı düzeylerini artırarak ve iş görenler arasında yıkıcı rekabete neden olarak iş verimliliğine ve iş görenlerin kendilerini güvencesiz ve tehdit altında hissetmelerinin sonucu olarak örgütsel bağlılığa olumsuz yönde etkide bulunduğu iddia edilebilir. Bir başka açıdan performans değerlendirme sistemi, içinde anlam kazandığı yeni liberal kamu personel politikaları bağlamında, spesifik kamu hizmet alanlarında olumsuz etkiler doğurabilmektedir.

Bu araştırmanın amacı, 2016 yılında uygulamaya konan öğretmen performans sisteminin değerlendirilmesine ilişkin okul müdürlerinin görüşleri belirlemektir. Araştırmada 2015-2016 eğitim öğretim yılında Rize'nin Fındıklı ilçesinde milli eğitim bakanlığında bağlı ilkökul, ortaokul ve liselerde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Nitel araştırma yöntemlerinden olan fenomenolojik (Olgu bilim) yaklaşım kullanılmıştır. Bu doğrultuda amaçlı örneklem çeşitlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak 6 okul müdürü ile yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. Görüşme yapılan okul müdürlerinin tamamı performans ölçütleri doğrultusunda öğretmenleri değerlendirmişleridir. Yarı yapılandırılmış mülakat formunun da 6 tane acık uçlu sorular yer almaktadır. Başlangıçta 9 soru olarak hazırlanarak eğitim yönetimi alanında çalışan 3 akademisyene gönderilmiş akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda 3 soru formdan çıkarılarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Hazırlanan sorular araştırmanın örnekleme içinde bulunan okullardaki müdürlere gösterilmiş ve onlardan gelen geri dönüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak sorulara son şekli verilmiştir.

Örnekleme dâhilinde 6 okul müdürü ile görüşme yapılmıştır. Görüşmeler, 17-25 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Okul müdürlerinin yöneticilikteki kıdemleri 4 ila 16 yıl arasında değişmektedir. Mülakat yapmak için okul müdürlerinden daha önceden randevu alınmıştır. Mülakat sırasında yazmanın haricinde okul müdürlerinin izniyle ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Mülakatın seyri içerisinde mülakat sorularının haricinde konuyu derinleştirmek için farklı sonda sorularda okul müdürlerine yöneltilmiştir. Bir mülakat yaklaşık olarak 25 dakika sürmüştür. Ses kayıt cihazı ile elde

¹⁵³ Millî Eğitim Bakanlığı, mustafa.ferrum@gmail.com

edilen veriler herhangi bir değişikli yapılmadan bütün konuşmalar Word ortamına aktarılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri analizi bir birinden bağımsız iki araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Başlangıçta oluşturulan veri seti iki defa baştan sonra okunarak genel bir fikir elde edilmeye çalışılmıştır. İçerik analizinde metin başlangıç da kodlanmış daha sonra kodlardan kategoriler oluşturulmuş bu kategorilerden de temalara ulaşılmıştır. Analiz sonucunda iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak yaptıkları kodlamaları karşılaştırılmış uyum sağlanamamış kodlarda uzlaşmıştır. Kodlamalar arasındaki uyum yüzdesi %90 olarak hesaplanmıştır.

Analiz sonucunda, 1-Performans kriterleri hakkındaki görüşler 2-Değerlendirmenin sadece okul müdürüne verilmesine ilişkin görüşler 3-Değerlendirme sonuçlarının nerede kullanılacağına ilişkin görüşler 4-Öğretmen performansının sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesinin önündeki engellere ilişkin görüşler 5-Öğretmen performansının değerlendirme sonuçlarının okul ortamına yansımalarına ilişkin görüşler olmak üzere 5 tema oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular temalar, kodlar ve okul müdürlerinin görüşlerinden doğrudan alıntılar şeklinde verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı öğretmenlerin bu kriterlerden haberi olmadığını yapılan değerlendirmenin çok doğru olmayacağını ifade etmişlerdir. Yine katılımcılardan bazıları kriterlerin bazılarının subjektif olduğunu doğru bir şekilde belirlemenin zor olduğunu ileri sürmüşlerdir. Araştırmaya katılan yöneticilerin tamamı değerlendirmenin okul müdürüne verilmesinin olumlu olduğunu ancak bu durumun birçok sakıncasının da olduğunu belirtmişlerdir. Okul müdürlerinden bazıları birçok okul müdürünün birçok sebep den dolayı doğru değerlendirme yapmayacağını bu durumda okul iklimini bozacağını ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin tamamı bu değerlendirme sonuçlarının yönetmelikte belirtildiği gibi başarı belgesi verilmesi için kullanılmasının doğru olmadığını, kendilerinin zaten başarı belgesini verilmesi için öğretmenleri önerdiklerini ifade etmişlerdir. Yine okul müdürleri bu değerlendirme sonuçlarının nerede ve nasıl kullanılması gerektiğinin çok önemli olduğu yoksa yapılan değerlendirmenin öğretmenler ve okul idaresi arasında çatışma yaratmadan başka bir şeye yaramayacağını ileri sürmüşlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul Müdürü, Performans Değerlendirme, Eğitim.

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMEN PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet KARA¹⁵⁴, Yalçın ATLI¹⁵⁵, Yalçın ATLI¹⁵⁶.

ÖZET

Performans değerlendirme; önceden saptanmış kriterlere göre, kurumun ve personelin iş başarısının ölçülmesi, analiz edilmesi ve geri bildirimlerin sunulması sürecidir. Performans değerlendirmede hedef de; kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesinde ve sürekli geliştirilmesinde etkin rol oynayan süreçlerin ve bu süreçlerin belirleyicisi olan çalışanların performans planlaması yapmaları için gerekli geri bildirimlerin, bilimsel ve katılımcı yöntem ve tekniklerle oluşturulması olarak tanımlanmıştır (MEB, Teftiş Kurulu Başkanlığı, 2006).

Aydın (2005) da performans değerlendirmeyi “performans standartları ya da etkililik düzeyleri açısından görelî ya da somut performans ölçümlerinin yorumlanması” (s.146) olarak tanımlamaktadır. Başaran (1985) bir iş görenin iş performansını etkileyen kişilik ve yeteneğinin dışında başka faktörlerin olduğunu ifade ederek, bu faktörleri girdinin niteliği, işleme sorunları, etkileşim bozukluğu, çatışma, yönetim kusurları, iş görenin sağlığı ve dış çevre olarak ifade etmektedir.

Aydın (2005) performans değerlendirilirken adil olunmasını, yapılan performans değerlendirmenin geliştirici ve güdüleyici, farklı durumlara uygun, kapsamlı ve sürekli olması, çalışanın katılımına olanak tanınması, geçerli ve güvenilir olması gerektiğini vurgulamaktadır. Diğer değerlendirme yaklaşımlarında olduğu gibi performans değerlendirme

ile ilgili hatalar da oluşmaktadır. Helvacı (2002) performans değerlendirmede karşılaşılan sorunları;

- Ölçme araçlarından kaynaklanan hatalar
  - Aşırı hoş görülme ve aşırı katı olmaktan kaynaklanan hatalar
  - Merkezi eğilim hataları
  - Yakın zaman etkisi hataları
  - En son ölçüme bağlı kalma hatası
  - Baskın özellik (Halo etkisi)
  - Tek yönlü ölçüm
  - Taraflı ölçüm
- olarak ifade etmiştir.

Levi ve Williams (2004) performans değerlendirmenin sosyal boyutuna vurgu yapmak için alan yazında yer alan 300 makaleyi araştırmıştır. Bu makalelerde, performans değerlendirme yapılırken süreçte sosyal boyut konusunda daha bilinçli olmamız gerektiği belirtilmiştir. Performans değerlendirme etkililiğinde, değerlendiricinin tepkisi öncelikle vurgulanmıştır. İkinci olarak, dönüt çevresi veya dönüt kültürünün performans değerlendirmenin teorik ve uygulamaya yönelik çıktılarına etkisi belirtildikten sonra, üçüncü olarak da teknoloji, insan kaynakları stratejisi ve ekonomik koşullar gibi ikincil değişkenler vurgulanmıştır.

17.05.2016’da resmi gazetede yayınlanan MEB öğretmen atama ve yer değiştirme yönetmeliğinin 54. Maddesinde:

¹⁵⁴ Uşak Üniversitesi, Sınıf Eğitimi Bölümü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, martin-mavi@hotmail.com

¹⁵⁵ Uşak Üniversitesi, Sınıf Eğitimi Bölümü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, yalcinatli@hotmail.com

¹⁵⁶ İstanbul Esenler Fikret Yüztatlı İlkokulu, yalcinatli@hotmail.com

- (1) Bu Yönetmelik kapsamında, Bakanlığa bağlı her derece ve türden eğitim kurumunda görev yapan ve adaylık sürecini tamamlamış olan öğretmenlerin başarı, verimlilik ve gayretlerini ölçmek üzere her ders yılı sonunda, görev yaptığı eğitim kurumunun müdürü tarafından değerlendirilmesi yapılır.
- (2) Değerlendirme ölçütleri olarak Ek-3'te yer alan Form esas alınır. Değerlendirmeler ders yılı bitiminden itibaren bir ay içinde, MEBBİS üzerinde oluşturulacak modül üzerinden gerçekleştirilir.
- (3) Bu madde kapsamındaki değerlendirmelerin Bakanlıkça duyurulacak usul ve esaslar çerçevesinde, zamanında, nesnel ve tarafsız şekilde yürütülmesinden ilgili il millî eğitim müdürü sorumludur.
- (4) Bu değerlendirmeler öğretmenlere başarı belgesi verilmesinde dikkate alınır.
- (5) Değerlendirmelerin yapılmasına ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Bu madde ile öğretmenler her eğitim-öğretim yılı sonunda müdürler tarafından değerlendirileceği ifade edilmiştir. Bu yıl ilk kez 2015-2016 eğitim-öğretim yılı sonunda 17-30 Haziran 2016 tarihleri arasında 50 kriterden oluşan Değerlendirme ölçütlerine göre okul müdürleri tarafından değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı da, öğretmen performans değerlendirilmesine ilişkin olarak öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılında Diyarbakır ili Silvan ilçesinde ve Mardin ili Mazıdağı ilçesinde tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile seçilen 10 ilkokulda görev yapan 40 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğretmenlerin demografik özelliklerinin yer aldığı kişisel bilgi formu ve açık uçlu anket soruları kullanılmıştır. Verilerin analizi devam etmekte olup uygun analiz yöntem ve teknikleri ile gerçekleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Performans Değerlendirmesi, Öğretmen Görüşleri, İlkokul.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU YÖNETİCİLERİNİN ÖĞRETİMSEL LİDERLİK BECERİLERİNDE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI BİLGİSİNİN ÖNEMİ

Gülşen SEZER¹⁵⁷, Sevilay ŞAHİN¹⁵⁸

ÖZET

Amaç

Okulöncesi eğitim dönemini kapsayan 0-6 yaş, çocukların bedensel,zihinsel ve sosyal gelişmelerinin en hızlı olduğu dönemlerden biridir.Bu dönemdeki gelişmeler çocuğun ilerideki yaşamında büyük önem taşımaktadır. Bloom'un yaptığı araştırmalara göre zihinsel gelişimin % 70'i okulöncesi dönemde oluşmaktadır. Tüm bu bilgilere göre çocuk eğitiminde kritik dönem olan okulöncesi dönemin değeri büyüktür ve bu dönemde çocuğun yeteneklerini geliştirmesi için ona rehberlik etmek gerekmektedir. Bu da ancak planlı ve programlı bir okul öncesi eğitimle mümkündür.

Okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin genel amacı bir ülkenin geleceği olan çocukların bilgi, beceri ve davranış olarak sağlıklı ve verimli şekilde yetişmelerini sağlamaktır. Okuldaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin başında okul yöneticileri bulunmaktadır.

Etkili okul araştırmaları, okullarda öğrenci basarisinin artırılmasında, öğrencinin kişisel özellikleri ve öğrenme ortamının fiziksel niteliklerinin yanında, okul yöneticilerinin de etkili bir öğretim lideri olması gerektiğini ortaya koymuştur. Okul yöneticileri, kendilerini bir öğretim lideri olarak görmeli ve okulda eğitim-öğretim etkinliklerine rehberlik etmelidir

Öğretim lideri olarak okul yöneticisi ; öngörür, değerlendirir ve okul gelişim süreçlerine hem yönetici hem de okul lideri yönüyle katılır. Öğretimsel liderlik, aileler, veliler, öğretmenler ve öğrencilerle etkileşimi ve her bir öğrencinin bireysel gelişimi hakkında bilgi verici süreçleri kapsayan bir süreçtir.

Her yöneticinin olduğu gibi okul öncesi eğitim kurumları yöneticilerinin de birinci derecede amacı ve rolü, kurumda var olanlardan daha iyi ve fazlasını sağlamaktır.Okul öncesi yöneticisi bu rolü oynarken, beraberinde çalışan insan ve sağladığı kaynaklardan en uygun biçimde yararlanarak, öğrenciler için en geçerli amaçları, araçları ve öğrenim süreçlerini saptayarak hedefe ulaşabilir.Ancak ülkemizde okul öncesi eğitim büyük çoğunlukla ilkokul binalarına sıkıştırılmış ve yönetimleri de ilkokul kurumlarının yöneticilerine bırakılmıştır. Bu yöneticiler büyük çoğunlukla sınıf öğretmenliği bölümünden mezun olmuş öğretmenlerdir.Yapılan araştırmalarda okul öncesi öğretmenlerinin lisans döneminde aldıkları eğitimle sınıf öğretmenlerinin aldıkları eğitim arasında da farklılıklar göze çarpmaktadır.

Okul öncesinin plan, program, içerik, kazanım, değerlendirme, öğrenme süreci ve en önemlisi de hitap ettiği yaş grubunun farklılığına bağlı olarak nasıl ki okul öncesi öğretmenleri özel bir eğitim alıyor ve sınıf öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenliği yapması beklenmiyorsa sınıf öğretmenliği programından mezun olan ve okul öncesi alanında herhangi bir eğitimden geçmemiş bir yöneticinin de okul öncesi kurumunu veya sınıfını yönetmesi beklenmemelidir.

Bir kurumun amacına ulaşmasında şüphesiz ki en önemli öge yöneticidir. Yöneticinin işini iyi yapması ve öğretimsel liderlik becerilerini ortaya koyabilmesi yani kurumu amacına ulaştırabilmesi

¹⁵⁷ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Gaziantep, gulsen-se@hotmail.com

¹⁵⁸ Doç.Dr., Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Gaziantep,

kurumun kuruluş amacını, hitap ettiği kitlenin özelliklerini, kurumun değer ve niteliklerini, kurumun felsefesini, kurum faaliyetlerinin içeriğini ve kurumun faaliyetlerini yerine getirmesi için gerekli olan ortam ve materyalleri tam olarak bilmesine ve kurumun gerekliliğini içselleştirmesine bağlıdır. Buna bağlı olarak okul öncesi eğitim alanında herhangi bir bilgiye sahip olmayan ve okul öncesi eğitimin gerekliliğini içselleştirmemiş olan bir yöneticinin okul öncesi eğitimin amacına ulaşmasında etkin rol oynaması ve öğretimsel liderliği tam olarak gerçekleştirmesi beklenemez.

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumu ve bünyesinde ana sınıfı bulunan ilkököl yöneticilerinin günümüzde oldukça değer kazanan öğretimsel liderlik becerilerini ortaya koyabilmesi için okul öncesi eğitim programı hakkında bilgi sahibi olması gereken konularla ilgili öğretmen ve yönetici görüşlerini araştırmaktır. Araştırma sonuçlarına göre ana okullarının veya bünyesinde ana sınıfı bulunan ilkökulların yöneticilerinin kendilerinden beklenen görevleri yerine getirebilmeleri ve öğretimsel liderlik becerilerini ortaya koyabilmeleri ayrıca öğretmen ve öğretim sürecinin değerlendirmesini yapabilmeleri için okul öncesi eğitim programı, eğitim- öğretim ortamının özellikleri ve materyalleri, eğitim-öğretim süreci vb. alanlarda bilgi sahibi olması gerektiği bilimsel bir yaklaşımla ortaya konacaktır. Ayrıca bu araştırmanın sonucunda ana okullarına okul öncesi alanında eğitim almış kişilerin yönetici olarak atanmasının ve bünyesinde ana sınıfı bulunan ilkökulların yöneticilerine de okul öncesi eğitim programı konusunda eğitim verilmesinin yöneticilerin yöneticilik becerilerini olumlu yönde etkileyeceği ve öğretimsel liderlik becerilerini sağlıklı bir ortamda ve sağlıklı bir şekilde ortaya koyabilecekleri öne sürülecektir.

Yöntem

Araştırmanın evrenini Kilis İl merkezinde görev yapan okulöncesi öğretmenleri ve bünyesinde anasınıfı bulunan ilkököl ve anaokulu yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi kullanılacaktır. İlgili evrenden seçilen belirli sayıdaki okul öncesi öğretmeni ve yöneticisi ile görüşme yapılacaktır. Görüşme sonuçları içerik analizi yöntemiyle analiz edilecektir. Nitel görüşme yoluyla okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinin okul öncesi eğitim programı ile ilgili ne tür bilgilere sahip olması gerektiği ortaya konacaktır. Bundan yola çıkarak okul öncesi eğitim kurumu ve bünyesinde ana sınıfı bulunan ilkököl yöneticileri için okul öncesi eğitim programı hakkında hizmet içi eğitim verilmesi öngörülmektedir.

Bulgular ve Sonuç

Araştırma hala devam ettiğinden bulgular ve sonuç bölümü yazılmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Yönetimi, Okul Öncesi Eğitim Programı, Öğretimsel Liderlik.

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİYE ERİŞİM VE BİLGİYİ DEĞERLENDİRMEDEKİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI İLE BU SÜREÇTE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

Ali SABANCI¹⁵⁹, Gülnar ÖZYILDIRIM¹⁶⁰, Arzu ENGÜR¹⁶¹

ÖZET

20. yüzyılın sonları bilgi teknolojilerinin olağanüstü hızla insan hayatına girmesine tanık olmuştur. İnsanlar pek çok hizmeti ayaklarına kadar getiren bu teknolojilere çok fazla karşı koyamamış ve bilgi toplumuna adım atış hızla gerçekleşmiştir (1). Bilgi toplumunda yaşayan bireyler öğrendiklerini yaşama uygulama yanında, öğrenmeyi öğrenme becerisi ile yaşam boyu devam eden bir öğrenme süreci içindedirler. Yaşam boyu öğrenme aktif ve sürekli bilgi kullanımını gerektirir. Herhangi bir sorunun çözümünde gereksinim duyduğu bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi kendi yapısına uydurabilen, buna yenilerini katabilen kişiler yaşam boyu öğrenebilen kişilerdir. Bu nedenle, bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma becerisi olarak tanımlanan bilgi okuryazarlığı yaşam boyu öğrenmenin de temel taşıdır (2) Bilgi okuryazarlığı bilginin aranması, bulunması, elde edilmesi, değerlendirilmesi ve iletilmesine ilişkin süreçte gereksinim duyulan tüm becerilerin karşılığı olarak ortaya çıkmış bir kavramdır (3).

Bilgi çağının öğrenen toplumunu oluşturmada bireylere gereksinim duyacakları becerilerin kazandırılması eğitim kuruluşlarının sorumluluğundadır. Eğitim zincirinin son halkası ve bireylerin mesleki yaşamında büyük ölçüde belirleyici olan üniversitelere de, bu anlamda büyük sorumluluklar düşmektedir. Üniversiteler mevcut bilgilerin öğretilmesi yanında, geleceğin toplumunun şekillenmesinde gerekli olan beyin gücünü yetiştirmek gibi bir misyona sahiptir. Bu nedenle üniversiteler bilgiye nasıl ulaşılacağı, bilginin nasıl elde edilip yorumlanacağı ve bu bilginin sorun çözmede nasıl kullanılacağına ilişkin becerileri öğrencilerine kazandırmalıdır. Böylece öğrenciler gerek okul yaşamlarında ve gerekse mezun olduktan sonra karşılaştıkları sorunları çözmede ve herhangi bir karar vermede gereksinim duyacakları bilgileri bulma ve değerlendirme becerileri ile kendi kendilerine ve yaşamboyu devam edecek bir öğrenme becerisini de kazanmış olacaklardır. Böyle bir yaklaşım üniversite eğitiminin de nihai hedefleri ile birebir örtüşmektedir(3).

Amaç

Bu çalışmanın amacı Eğitim Fakültelerinde okumakta olan öğrencilerin bilgiye erişim sürecinde başvurdukları kaynakların belirlenmesi, bu kaynaklardan elde ettikleri bilgilerin ders, proje, sunum, sınav, kişisel gelişim vb. amaçlarla kullanımı sırasında geçerlik ve güvenilirlik denetimine ilişkin uygulamalarının betimlenmesi ve bilgiye erişim süreçlerinde karşılaştıkları sorunların belirlenmesidir.

Önem: Çalışma hem öğretmen adayı olarak öğrenim gören eğitim fakültesi öğrencilerinin hem de lisansüstü düzeyde öğrenim gören ve öğretmen yetiştirmeye aday öğrencilerin hizmet öncesi kişisel ve mesleki gelişimlerinin başat öğelerinden biri olan bilgiye erişim sürecindeki tutum ve davranışlarını belirlemek açısından önem taşımaktadır. Elde edilecek veriler hem fakülte öğrenimleri sürecinde

¹⁵⁹ Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Antalya, alisabanci@gmail.com

¹⁶⁰ Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Antalya, gulnarozyildirim@akdeniz.edu.tr

¹⁶¹ Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Antalya,

gerçekleştirilen öğretim faaliyetlerinin öğrenci boyutu ile ilgili olarak amaca uygunluğu, niteliği ve etkililiği konusunda ilgili paydaşlara önemli bir dönüt sağlayacak hem de öğretmen yetiştirme sürecinde bilgi edinme, bilgiyi işleme ve genelde öğrenme konularının yapılandırılmasına katkı sağlayacaktır.

Yöntem

Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgu bilim desenindedir. Araştırma Akdeniz Üniversitesi Eğitim fakültesi ile eğitim bilimleri enstitüsü öğrencileri üzerinde yürütülmektedir. Çalışma gurubunun belirlenmesinde Akdeniz Üniversitesi Eğitim fakültesi ile eğitim bilimleri enstitüsünde lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Lisansüstü öğrencilerinin lisans öğrencilerine göre bilimsel kaynakları daha çok tercih ettikleri belirtmişlerdir. Bilgiye erişim ve çalışma süreleri ile ilgili olarak lisansüstü öğrenciler daha planlı çalıştıklarını, lisans öğrencileri yapacakları işleri son ana bıraktıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca lisans öğrencileri lisansüstü öğrencilere göre hobilerine daha fazla zaman ayırdıklarını, lisansüstü öğrenciler ise mesleki konuları araştırmada daha çok vakit ayırdıklarını söylemişlerdir. Bilgi kaynaklarını seçme ölçütleri ise her iki grup için de ilgi çekici, bilgilendirici ve güncel olmasıdır. Hem lisans hem de lisansüstü öğrenciler konuya ilgi duyduklarında daha sonra tekrar ayrıntılı olarak araştırma yaptıklarını vurgulamaktadırlar. Eriştikleri bilginin doğruluğunu teyit ederken ise lisansüstü öğrenciler lisans öğrencilerine göre bilimsel kaynakları daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Bilgiye erişim ve değerlendirme konusundaki en çok bahsedilen sorunları zaman sıkıntısı, yeterli bilgiye ulaşamaması ve ulaşılan bilginin içeriğinde sıkıntılar olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Yüksek Öğretimde Bilgi Kaynakları, Bilgiye Erişim Araçları, Öğretmen Yetiştirme, Bilgi Okuryazarlığı.

DENETMENLERİN KARŞILAŞTIKLARI SORUN DURUMLARINA İLİŞKİN ÇÖZÜMLEMELERİNİN ETİK TÜRLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ali SABANCI¹⁶², Gülnar ÖZYILDIRIM¹⁶³, Arzu ENGÜR¹⁶⁴

ÖZET

Etik günümüzde oldukça fazla kullanılan bir kavram olmakta ve çeşitli alanlardaki uygulamalarının etik değerler açısından inceleyen çalışmalar artmaktadır. Etik “ahlaki nitelikteki davranış, eylem ve yargıları ilgilendiren bir konu olarak felsefenin önemli bir parçası ve sistematik bir çalışma alanıdır.” Ahlak ile etik kavramları çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılsa da aralarında farklılıklar olduğu söylenebilir. Ahlak, insanların yaşama biçimini yönlendiren kurallar topluluğu iken; etik “ahlak üzerine söz söyleme etkinliğidir.” Etik, olması beklenen ile istenilen arasındaki ikilemi belirlemeyi sağlayacak kuralların oluşturulmasındaki tartışma sürecidir (1). Alanyazında genel olarak etik türleri dört farklı türde incelenmektedir. Bunlar: betimleyici etik, normatif etik, meta-etik ve uygulamalı etik olarak ifade edilmektedir. Betimleyici etik “norm bildirmek ya da kural koymak yerine, sadece insan eylemini gözlemleyerek eylemlerin sonuçlarını betimler. Dolayısıyla, o insanların ahlâkî görüş ya da inançlarıyla ilgili olgusal önermelerden meydana gelen etik türünü ifade eder. Söz konusu yaklaşımda, etik daha ziyade seyirci, gözlemci veya gözlemleyici durumdadır; ahlâkî olgu ve olaylara dışarıdan bakar, onları bilimsel bir yaklaşımla gözlemleyip, tasvir eder, açıklar (2). Normatif etik, ise kural koyucu ve ilkeleri olan bir etik türüdür (3). Normatif etik neyin doğru neyin yanlış ya da neyin iyi neyin kötü olduğu; nasıl bir insan olunması gerektiği ve adaletin ne gerektirdiği gibi konuları sorgular. Normatif etik kendi içinde ahlaki iddialarda bulunur. Üçüncü etik tür ise, zaman zaman analitik veya eleştirel etik olarak da tanımlanan ve ahlâk felsefesinde çağdaş yaklaşımı ifade eden metaetiktir. Meta etik ise, ahlaki olarak devreye girer. Meta etiğin temel soruları arasında herhangi bir ahlaki savın doğru olup olmadığı; birinin kendisini ahlaki davranmaya adanmasının mantıklı olup olmadığıdır (4). Meta etik, etik ifadelerinin anlamını, mantığını inceler (5). “Meta etiğe göre, bir filozofun görevi, ahlak alanına giren kavramları ve yargıları analiz etmek, ahlaki davranış ölçütlerini tartışmak ve bu kavramları ve yargıları analiz etmek, ahlaki davranış ölçütlerini tartışmak ve bu kavramları açıklığa kavuşturmadır.”(6). Uygulamalı etik ise uyuşturucu bağımlılığı, ailevi sorumlulukları ve mesleki etik gibi somut ahlak meselelerini konu edinmiş ahlak felsefesinin bir alanıdır (4). Normatif etik ilk elden ahlâkî yargılar, “Haz iyidir”, “Nihaî amaç en yüksek sayıda insanın mutluluğudur” , “Hırsızlık kötüdür” , “ İnsanlar başka insanları bir araç olarak değil de, bir amaç olarak görmelidirler” benzeri yargılar ortaya koyar: Bu yargılara dayanarak hazcılık, yararcılık benzeri normatif etik görüşleri oluşturur. Metaetik ise, normatif etiği varsayarak, işte bu temel üzerine yükselir. Buna göre, metaetik normatif etiğin koymuş olduğu ahlâkî yargılar üzerine konuşur (2).

Amaç

Bu çalışmada denetmenlerin karşılaştıkları sorun durumlarına ilişkin çözümlerinin etik türleri açısından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bir dünya görüşü ortaya koymak, belli bir yaşam

¹⁶² Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Antalya, alisabanci@gmail.com

¹⁶³ Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Antalya, gulnarozyildirim@akdeniz.edu.tr

¹⁶⁴ Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Antalya, alisabanci@gmail.com

tarzını meşrulaştırmak ya da bir dünya görüşünü haklılandırmak veya desteklemek değildir. Esas olarak ahlâk alanına giren kavramları, ahlâkî yargıları analiz etmek, ahlâkî davranış ölçütlerini tartışmak, bu kavramların anlamlarını açıklığa kavuşturmaktır (2).

Yöntem

Çalışma nitel araştırma yönteminde bir durum çalışması olarak desenlenmiştir. “Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumunun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanır.”(7). Antalya il merkezinde görev yapmakta olan maarif müfettişleri çalışma grubunu oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen senaryolar kullanılmıştır. Veriler senaryolar yoluyla yüz yüze görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Veriler nitel analiz teknikleri kullanılarak analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Araştırma süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Betimleyici Etik, Normatif Etik, Meta-Etik ve Uygulamalı Etik.

ÖĞRETMENLERİN ÇOKKÜLTÜRLÜLÜĞE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ (MEZİTLİ İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Remzi DEMİR¹⁶⁵, Birsal AYBEK¹⁶⁶

ÖZET

Tarihsel süreç içerisinde “Kültür”ün pek çok tanımı yapılmıştır. Pek çok tanım bir araya getirildiğinde insanı meydana getiren hemen hemen her şeyin kültürü temsil ettiği söylenebilir.

Günümüzde küreselleşmenin de etkisiyle insanlar farklı kültürlerden gelen pek çok insanla aynı mekânları ve dünyayı paylaşarak her türlü iletişim imkânlarıyla da geçmişe göre çok daha fazla yüz yüze gelmektedir. Bu durum ise çokkültürlülüğü günümüzde daha fazla zorunlu kılmakta ve çokkültürlülük politikalarını gündeme getirmektedir. Çokkültürlü eğitim literatür incelendiğinde; pek çok kaynağa göre öğrencilerin cinsiyetine, sosyal statüsüne, etnik, ırksal veya kültürel karakteristiklerine bakmaksızın tüm öğrencilerin öğrenmek için okulda eşit fırsatlara sahip olması düşüncesine dayanmaktadır. İnsan haklarına saygı ise ortak dünyada giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Türkiye'nin de çokkültürlü bir toplum olduğu gerçektir. Türkçe, Kürtçe, Abhazca, Arapça, Arnavutça, Çerkezce, Ermenice, Gürcüce, Kiptice, Lazca, Pomakça, Rumca, Süryanice, Tatarca, İbranice gibi pek çok dil hala toplumumuzda farklı düzeylerde kullanılmaktadır. Ülkemizin doğal halinin yanı sıra son yıllarda yaşanan göç ve sığınma durumları ve eğitim sorunları açısından öğretmen niteliği olarak da çokkültürlülüğün gündeme gelmesi önemlidir.

Göç ve sığınma, tarihsel süreçte coğrafyamızda sık karşılaşılan bir olgudur. Son olarak Mart 2011'de Suriye'de başlayan karışıklıklar Türkiye'yi tarihinin en büyük göç hareketlerinden biriyle karşı karşıya bırakmıştır. Bu gün ise Suriye mültecilerinin ülkemizdeki nüfusu 3 milyon civarına ulaşmıştır.

Amaç

Bu bilgiler ışığında çokkültürlülük eğitime yansımaları açısından ülkemizde yeniden gündeme gelmiş ve çalışılması gereken önemli konulardan biridir. Bu çalışmayla da Suriyeli mültecilerin yoğun olarak bulunduğu illerden biri olan Mersin'in Mezitli ilçesinde bulunan öğretmenlerin çokkültürlülüğe yönelik tutumlarının incelenmesi hedeflenmiştir.

Yöntem

Araştırmada öğretmenlerin çokkültürlülük tutumlarını belirlemek üzere betimsel yöntemlerden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Mersin'in Mezitli ilçesinde görev yapan gönüllülük esasına göre ÖÇTÖ (Öğretmelerin Çokkültürlü Tutum Ölçeği)'ni internet üzerinden dolduran farklı branşlardan 110 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma aracı öğretmenlerin bazı bilgilerine ulaşmak için kullanılan bilgi formu (Cinsiyet-Yaş-Branş-Suriyeli öğrencisi olup olmadığı) ve ÖÇTÖ envanterinden oluşmuştur.

Yazıcı, Başok ve Toprak tarafından 2009 yılında Türkçe'ye uyarlanan ÖÇTÖ ölçeğinde; 5'li likert tipindeki maddeler için öğrencilerin aritmetik puan ortalaması değerleri 1.00–1.79 aralığında Hiç Katılmıyorum, 1.80–2.59 Katılmıyorum, 2.60–3.39 Kararsızım, 3.40–4.19 Katılıyorum ve 4.20–5.00 Tamamen Katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır. Negatif maddeler ters puanlandıktan sonra her birey

¹⁶⁵ Özel Mersin Gelecek Ortaokulu, remzidemir71@hotmail.com

¹⁶⁶ Yrd.Doç.Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, baybek@cu.edu.tr

için toplam puan alınmıştır. Yüksek değerler çokkültürlü eğitime karşı olumlu tutumu belirtirken, düşük değerler olumsuz tutumu ifade etmektedir.

Bulgular: Bu bilgiler ışığında öğretmenlerin çokkültürlü tutum ölçeği ortalama değeri 3,40 olarak bulunmuş, 100 üzerinden 68 olumlu puana karşılık gelmektedir. Öğretmenlerin ÖÇTÖ ölçek puanlarına göre; cinsiyet, okul türü ve Suriyeli öğrencilerinin bulunup bulunmaması açısından 0,05 anlamlılık düzeyinde farklılaşma olmadığı görülmüştür. Yaş grupları açısından; 22-32 yaş grubu öğretmenler grubunun lehine puanlarının anlamlı bir şekilde 33-42 yaş grubundan farklılaştığı ve en yüksek olumlu değere sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin branşları açısından ise aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- Sosyal Bilimler öğretmenlerinin en olumlu puana sahip oldukları, yine Sosyal Bilimler öğretmenlerinin lehine puanlarının Türkçe ve Fen Bilimleri öğretmenlerinin puanlarından anlamlı bir şekilde farklılaştığı,
- PDR Öğretmenlerinin puanlarının Türkçe, Sınıf Öğretmenleri ve Diğer Branşlar kategorisinde yer alan öğretmenlerin puanlarından PDR Öğretmenleri lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı,
- Sınıf Öğretmenlerinin puanlarının Diğer Branşlar kategorisinde yer alan öğretmenlerin puanlarından Sınıf Öğretmenleri lehine anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Sonuç

Genel olarak öğretmenlerin çokkültürlülük tutum ölçeğine (ÖÇTÖ) göre olumlu bir tutuma sahip oldukları, puan dağılımlarının farklılaşması açısından 22-32 yaş grubu öğretmenlerin puanlarının daha yüksek olduğu ve özellikle 33-42 yaş grubu öğretmenlerden farklılaşarak çokkültürlülüğe daha olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir. Branşlar açısından Sosyal Bilimler ve PDR öğretmenlerinin en yüksek değerlere sahip oldukları ve çokkültürlülüğe en olumlu yaklaşan gruplar oldukları, Türkçe ve Fen Bilimleri öğretmenlerinin ise en düşük puanlara sahip oldukları görülmüştür.

Ülkemiz için henüz yeni sayılan bu son göç olayı hâlihazırda çokkültürlü bir toplum olan Türk toplumu için uygun bir eğitim sistemi ve öğretmen eğitim modeli geliştirmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Anlamlı öneriler geliştirebilmek için öncelikle sağlıklı bir durum tespitine yönelik bu tip araştırmaların pek çok açıdan çoğaltılması ve inceleme alanlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar Kelimeler: Çokkültürlülük, Çokkültürlü Eğitim, Tutum.

EĞİTİMİN ESAS PARADİGMALARININ ÖZELLİKLERİ

Lazifa KASİMOVA¹⁶⁷, Sevinç ALİYEVA¹⁶⁸, Mehpara KULİYEVA¹⁶⁹

ÖZET

Amaç

Eğitim toplum ve devletin gelişmesinin temelinde duran stratejik öneme sahip olan ve üstün geliştirilen faaliyet alanıdır. Azerbaycan Cumhuriyeti'nin eğitim sistemi milli zemine, evrensel değerlere göre, demokratik niteliktedir. Eğitim hakkı - vatandaşların temel haklarından biridir.

Eğitim sistemi önünde duran görevler Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığı hakkında anayasa aktına, Azerbaycan Cumhuriyeti Anayasasına, Eğitim Kanunu'na ve ilgili uluslararası hukuk kurallarına uygun olarak yapılır.

Bugün pedagojik faaliyetin metodolojik ve psikolojik özelliklerini belirlerken modern pedagojik eğitimi paradigmasını (örneklerini) tasnif etmenin, onu ümumişlek modern teknoloji gibi uygulamasına nail olmayı zorunlu kılan didaktik ilkeleri teorik ve deneysel konularda sürdürmek yaşamın gereğidir.

O da bilinmektedir ki, eğitim her bir devlet için temel itici güçtür. Şu anda dünyanın en gelişmiş ülkeleri ekonomi, kültür, spor alanlarında olduğu gibi, işte eğitim alanında da kendi sözünü diyor. Böyle Devletleri Kanada, ABD, İngiltere, Finlandiya, Japonya vb. gibi yüksek düzeyde gelişmiş bilimsel ilerleme zirvesine ulaşan ülkeleri misal getirebiliriz. Azerbaycan eğitiminin daha da geliştirilmesi kaçınılmaz bir durumdur. Çünkü bunlar gelişen ekonominin de gereğidir. Azerbaycan'da eğitimin demokratik, insancıl ilkeler temelinde geliştirilmesi içeriğinin, teknolojilerinin ve yönetici sisteminin yeniden kurulmasını, bu sistemin toplumun ihtiyaç ve önerilerini mutabakatı öncelik gibi gerektirir. Bugün artık bu konuda yapılan çalışmalar, öncelikle eğitimin yönetimi sisteminde değişikliklerin yapılmasını belirleyici unsurlardan biri olarak öne sürüyor. Özellikle modern eğitimin yönetiminde bilimsel-pedagojik esaslara istinad edilmesi, yönetim faaliyetinin hesap, sorumlulukları, kalitenin izlenmesi ilkeleri temelinde kurulması, eğitimde olan tüm faaliyetlerin inkişafyönlü karakterde olması onun kalite göstergelerinin sürekli izlenmesi, kalitenin gözlenmesi sonuçlarının gerçekleştirilmesi düzeyi ile belirlenmesini gerektirir.

Eğitimin gelişmesi için Devlet stratejisinde belirtildiği gibi: verimlilik ve keyfiyatlilik tehsilimizin öncelik meselelerindedir.

Yöntem

Pedagojikaya uzun süreli etkiye sahip eğitim paradigmasının temel parametreleri hakkında araştırmalar bugün de ciddi bilimsel araştırma gerektiren güncel sorundur. Bu alanda ister Azerbaycan, isterse de yabancı eğitimci ve psikologlar araştırmalar yapmış ve soruna farklı yönlerde yaklaşmışlardır. Azerbaycan'da profesörlerden E. Alizade, H. Alizade, E. Ağayev, A. Mehrabov, E. Abbasov bu konuyu araştırma nesnesine çevirmişlerdir. Bu sorunun öğrenme sürecine hizmet eden önemli etki araçlarının teorik-metodik, bilimsel-pedagojik kurallara uygunluğunu incelemek ve yeni

¹⁶⁷ Prof.Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Pedagojik Bölüm, Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ, lazifaqasimova@gmail.com

¹⁶⁸ Doç. Dr., Bakü Slavyan Üniversitesi, Pedagojik Bölüm, Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ, sevinc.aliyeva27@box.az

¹⁶⁹ Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Pedagojik Bölüm, Azerbaycan Cumhuriyeti, Bakü, yagut_family@mail.ru

metodolojik prensipler müeyyenleştirmekle sorunun bilimsel yeniliyine ait kuramsal-kavramsal fikirler hem de deneysel etkinliğe, yani, pedagojik sürece hizmet çalışmasına teşvik veriyor.

Sorunun araştırılmasında gözlem, görüşme, deney yöntemleri kullanılmış ve sonucuna gelinmiştir ki, her paradigma yaklaşık aşağıdaki tip sorulara cevap verir: ne için terbiye etmek, gençleri hangi amaç için hazırlamak, neye göre yaşamak, hangi değerlere öncelik vermek gerekir vb.

Bulgular ve Sonuç

Bu bilimsel-pedagojik genellemeler kanıtıyor, eğitimin çeşitli paradigmleri mevcuttur ki, bunlardan beşi daha çok yayılmıştır:

1. Geleneksel-muhafazakar bilgiye dayalı paradigmler;
2. fenomenoloji hümanist paradigmler;
3. rasyonalist bixevioristik, davranış paradigmler;
4. Texnokratik paradigmler;
5. Ezoterik paradigmler.

Çağdaş eğitimi öyle demokratik prensiplerle kurmak gerekir ki, "eğitimin mahiyetinde eğitim, terbiye ve psikolojik gelişme yönleri" de birbiriyle üyesi şekilde çulğalaşsın, birim olan pedagojik süreci gibi, gelişmiş yöntem ve araçlarla zenginleştirecek. Bunları dikkate alarak aşağıdaki anlaşılıyor:

Yeni eğitim paradigması eğitimin etkin uygulanması için beceri ve alışkanlıkların toplamı olarak insancıl amaca hizmet etmelidir. Bu öğrencinin yetişip gelişmesine, kendi kişisel gelişimini sağlayan yeni becerilerin kazanılmasına geçişi oluşturur. Bu paradigmaların karakterinin açılması ve geniş uygulama sadece bilimsel ve teknik ilerlemenin gelişimini değil, aynı zamanda şekillenen kimliğin amaçlarının hümanist değerlerle ilişkilendirilmesini sağlar. Son neticede hayatın gereği olarak böyle bir yaklaşım insani değerlerin ve eğitim sisteminin yetersizliklerini ortadan kaldırılmasına olanak verir. Bu ise tamamen eğitim paradigmalarını (örneklerini) yeni kavramsal hümanist değerler zemininde yeniden kurulmasını gerektirir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Paradigma, Eğitim Sistemi, Pedagojik Süreç.

ADAY ÖĞRETMENLERİN YAŞADIĞI SORUNLAR VE YÖNETİCİLERDEN BEKLENTİLERİ

Emre KORKMAZ¹⁷⁰, Pınar Yengin SARP KAYA¹⁷¹

ÖZET

Birey, belli bir meslekle ilgili eğitim almaya başladığında o meslekle ilgili beklentiler geliştirmeye başlar. Eğitim düzeyi geliştikçe bu beklentilere dayalı olarak belirsiz de olsa planlar yapmaya başlar ve beklentileri zamanla daha da güçlenir. Genellikle bu aşamada bireyin meslekle ilgili beklentilerinin gerçekleşmesi umudu da yüksek olur. Bu umutla mesleğin ilk yıllarında bireyin coşkusu ve güdülenmesi de fazladır. Bu coşkunun ve güdülenmenin sürdürülebilmesi, bireyin yüksek moralle çalışmasını sağlar. Bunun tersinin olması da moral bozukluğu ve örgütsel bağlılığın azalmasına neden olabilir.

İnsanlarla iç içe olunan mesleklerde yukarıda sözü edilen coşku, güdülenme, moral gibi psikolojik boyutu güçlü olan durumlar, mesleğin gereklerini yerine getirmede diğer meslek grupları ile karşılaştırıldığında daha büyük önem taşır. Bu nedenle mesleğe yeni başlayanın karşılaşacağı sorunlar konusunda hazırlıklı olması, gerektiğinde başta yöneticilerden olmak üzere çevresinden destek görmesi, nitelikli bir işe alıştırma süreci geçirmesi; hem çalışanlar, hem diğer paydaşlar hem de örgüt açısından önemlidir.

Göreve yeni başlayan öğretmen, örgüt açısından aday öğretmendir ancak öğrenci ve veli açısından o bir profesyoneldir ve ondan diğer öğretmenlerden olduğu kadar nitelikli bir eğitim hizmeti sunması beklenir. Öğrencilikten ve sıkı bir sınav döneminden sonra mesleğe başlayan genç öğretmenin bu yeni yaşamı, önceki yaşamından oldukça farklı sorumluluklar ve görevlerle doludur. İşte bu aşama doğal olarak pek çok bireysel ve örgütsel sıkıntıya da gebe dir. Bu aşamada verilen adaylık eğitimi bu sıkıntıları rahat atlatmaya ve mesleğe uyum sağlamaya yönelik çözüm yöntemlerinden biri olarak sistemde yer almaktadır.

Amaç

Araştırmacılar yukarıdaki bilgilerin ışığında ve aday öğretmenlerle ilgili çeşitli gözlemleri sonucunda aday öğretmenlerin yaşadıkları sorunların çalışılması gerektiğine karar vermişlerdir. Bu amaçla aday öğretmenlerin yaşadıkları sorunları nasıl değerlendirdiklerini ve yöneticilerden neler beklediklerini derinlemesine araştırmanın önemli olduğunu, bu araştırmayı yaparken aday öğretmenlerin bakış açısından yararlanmanın yararlı olacağını düşünmüşlerdir. Bu çalışmanın, hem aday öğretmenleri işe alıştırma dönemine yönelik olarak özellikle yöneticiler için hem de bu alanın çalışılması gereken kısımları ve hangi boyutlarıyla çalışılması gerektiği konusunda araştırmacılar için bir bakış açısı kazandırmaya yardımcı olması umulmaktadır.

Araştırmanın problemi “Öğretmenler adaylık sürecinde yaşadıkları sorunları nasıl değerlendirmekte ve sorunların çözümü için yönetimden neler beklemektedirler?” biçiminde belirlenmiştir.

Yöntem

Aday öğretmenlerin sorunlarını kendi perspektiflerinden ve derinlemesine bilgi edinerek belirlemek amaçlandığı için bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma olgubilim desenine göre planlanmıştır. Aday öğretmenlerin sorunları, farkında olduğumuz ancak derinlemesine

¹⁷⁰ Başarısı Hürriyet İlkokulu, Söke, Aydın, korkmazemre1616@gmail.com

¹⁷¹ Doç. Dr., Adnan Menderes Üniv., Eğitim Fak., Eğitim Bil. Böl., EYTEPE ABD, Aydın, pinar@sarpkaya.net

bir bakış açısına sahip olmadığımız bir olgu olarak düşünülüp çalışmada bu olguya odaklanılmıştır. Araştırma nitel yöntemle göre desenlendiği için küçük bir çalışma grubu ile çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Aydın’da görev yapan adaylığı yeni kalkmış veya halen aday olan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme çeşitlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme izlenerek çalışma grubuna giren öğretmenlerin farklı cinsiyette, farklı branşta ve farklı ilçelerde görev yapıyor olmalarına özen gösterilmiştir. Kendisiyle görüşme yapılan öğretmenlerin seçilmesinde çalışmaya katılma konusunda istekli olmaları dikkate alınmıştır.

Veriler “Aday Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlar ve Yöneticilerden Beklentileri Görüşme Formu”ndan yararlanarak yarı yapılandırılmış görüşme süreci izlenerek toplanmıştır. Görüşmeler ses kaydına alınarak veri kaybı en aza indirilmiştir. Yapılan görüşmelerin ses kayıtları bilgisayarda word programıyla yazıya geçirilmiştir. Toplanan veriler içerik çözümlemesiyle incelenmiş kategoriler ortaya çıkarılmıştır. Bulgular; temalar ve konular biçiminde çizeleştirilmiştir, ilişkilerin okuyucu açısından anlaşılır olması için çizimlerle görselleştirilmiş doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Bulgulara dayalı olarak yorum ve tartışma geliştirilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın bazı bulguları şöyledir: Bazı yöneticiler program ve işleyiş konusunda aday öğretmeni bilgilendirmekte; okul ve çevresini tanıtmakta, bürokratik işlerle ilgili olarak aday öğretmene yardımcı olmaktadırken bu çalışmaları yapmayan yöneticiler de bulunmaktadır. Aday öğretmenler, yöneticilerin yetersiz ya da duyarsız olmasını; adaylık sürecinin yönetici, sendikalar ya da meslektaşlar tarafından ses çıkartılmaması gereken bir dönem olarak yansıtılmasını; yoğun ders yükünü, dersler ve çeşitli işlemler konusunda kendi yetersizliklerini önemli sorunlar ya da sorun kaynakları olarak görmekteyiz. Aday öğretmenler yaşadıkları sıkıntıları ağırlıklı olarak kişisel çabalarıyla çözmüşlerdir ve yöneticilerin iletişim gücünün ve bilgilerinin, ayrıca diğer memurların yeterliklerinin; yaşadıkları sorunlarla ilişkili olduğunu düşünmektedirler.

Sonuç

Araştırma bulgularından hareketle öğretmenlerin sosyalleşme sürecinde yöneticilerin tutumunun ve işe alıştırma eğitiminin büyük payı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sistemde aday öğretmeni alıştırmaya yönelik sistematik ve iyi işleyen bir program bulunmamaktadır. Aday öğretmenlerin yaşadığı sorunlar aslında kolay önenebilecekken sistemdeki ve mevzuattaki belirsizlikler ve yöneticilerin yetersizlikleri sorunların önlenmesini ya da çözülmesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle aday öğretmenler çoğunlukla bireysel çabalarla sorunlarını çözmektedirler ve yöneticilerin daha donanımlı ve etkili iletişim kurabilen bireyler olmalarını beklemektedirler. Adaylık sürecinin daha verimli olması için danışmanın, aday öğretmenle aynı branştan olması, aday öğretmenin göreve başladığında çevreyle ve meslekle ilgili olarak nitelikli bir işe alıştırma eğitimi alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aday Öğretmen, Yöneticilerden Beklentiler, İşe Alıştırma, Oryantasyon.

ZÜMRE ÖĞRETMENLER KURULUNUN ÖĞRENEN TAKIM HALİNE DÖNÜŞMESİ İÇİN MESLEKTAŞ YARDIMLAŞMASI: BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ

Muammer Bayrak¹⁷², Pinar Yengin SARP KAYA¹⁷³

ÖZET

Problem durumu

Örgütler günümüzde çok hızlı bir şekilde ve çok yönlü gerçekleşen küreselleşme karşısında varlıklarını devam ettirebilmek için bilgilerini daima güncellemek ve gelişimlere ayak uydurmak zorundadırlar. Bu gelişim örgütü oluşturan bireylerin öğrenme istekleri ile doğru orantılıdır. Fakat örgüt içindeki bireylerin kişisel öğrenme istekleri ve yetenekleri tek başına örgütlerin öğrenen örgütler haline dönüşmesi için yeterli gelmemektedir. Bireylerin örgüte bağlılıkları, kazandıkları bilgi ve deneyimleri örgütün diğer birimleri ile paylaşma istekleri ve diğer faktörlerin tamamı örgütlerin öğrenen örgütler haline dönüşmesi ve değişen çevresel etkilere uyum sağlayabilmeleri, hatta bu değişimleri belirleyebilmeleri için oldukça önemlidir. Bu nedenle örgütler çalışanlarının öğrenmeleri için gerekli ortam ve materyalleri sağlayarak hem çalışanlarının mesleki gelişimlerine katkı sağlarlar, ki bu gelişim sonucunda bireylerin karşılaştıkları sorunları örgütler adına çözme yetenekleri gelişir, hem de bireyler kazandıkları deneyimler sayesinde öğrendiklerini örgüte kazandırarak örgütsel öğrenmeye katkıda bulunmuş olurlar. Bireysel öğrenmeden, örgütsel öğrenmeye geçişte örgüt içerisinde bulunan takımların kritik rol oynadığı söylenebilir. Takımlarda takım üyelerinin bir amaca birlikte ve güç birliği yaparak sinerjik bir etki yapmaları beklenir.

Kamuda görev yapan okulların işleyişinde aktif rol alması beklenen çeşitli kurullar vardır. Bu kurullardan biri olan Zümre Öğretmen Kurulunun (ZÖK) takım olarak çalışması beklenir. ZÖK, öğretmenlerin mesleki yardımlaşma yoluyla; uygulamaları, kendilerini ve birbirlerini hem değerlendirme hem de geliştirme ortamı olma özelliğini taşır. Ancak günümüzde, okullarda en aktif olması gereken kurullardan olan ZÖK'lerin işlevlerinin zayıfladığı ve alınan kararların çoğunun uygulamaya geçirilmediği, kâğıt üzerinde kaldığı konusunda gerek öğretmenler arasında gerekse okul yönetimlerinde genel bir yargı oluşmuştur. Yapılan çeşitli araştırmalar da okullardaki zümre öğretmenler kurullarının çoğunun yeterince yapılmadığını ortaya koymaktadır.

Amaç

Yukarıdaki bilgilerden hareketle, okullarımızın yapılanmasında zaten var olan ZÖK'lerin daha etkili çalışması için neler yapılabileceğinin araştırılması gerektiği düşünülmüştür. Araştırmacılar, ZÖK'ün öğretmenlerin mesleki yardımlaşması için uygun hale getirilip getirilemeyeceğini merak etmişlerdir. Bu kurullarda mesleki yardımlaşmanın nasıl yapılabileceğinin ve ZÖK'lerin öğretmenlerin kendilerini, meslektaşlarını ve dolayısıyla da uygulamaları değerlendirerek hem kendilerinin hem de meslektaşlarının öğrenmesine ve gelişmesine nasıl katkıda bulunabileceğinin çalışılması önemli görünmektedir. ZÖK'lerin bu amaçlara ulaşabilmesi, okulun önemli paydaşlarından olan öğretmenlerin hem okul yönetimine katılmasına hem de asıl amaç olan öğrenci öğrenmesinin geliştirilmesi için öğretmen gelişiminin sağlanmasına hizmet edecektir. Bu nedenle araştırmanın ana problemi şöyle belirlenmiştir: “Okullarda zümre öğretmenleri takım halinde çalışarak birbirlerinin gelişimlerine nasıl katkıda bulunabilirler?”

¹⁷² Çine Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Çine, Aydın, muammerbayrak@gmail.com

¹⁷³ Doç. Dr., Adnan Menderes Üniv., Eğitim Fak., Eğitim Bil. Böl., EYTEPE ABD, Aydın, . pinar@sarpkaya.net

Yöntem

Çalışma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine uygun olarak biçimlendirilmiştir. Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde Aydın ili Çine ilçesindeki bir meslek lisesindeki 2'şer öğretmenli 2 zümrede meslektaş yardımlaşmasına yönelik bir uygulama planlama, planı gerçekleştirme ve uygulama ile ilgili olarak katılımcıların görüşlerini alma biçiminde yürütülmüştür. Zümrelerde birer kadın, birer erkek öğretmen vardır ve 4 katılımcının da eğitim durumu lisans düzeyindedir.

Önce ZÖK'ün geliştirilebilir yönlerini belirlemek amacıyla, çalışma grubuyla odak grup görüşmesi yapılmıştır. Katılımcılara var olan zümre çalışmalarını nasıl buldukları, birbirlerinin derslerine girerek gözlem yapmak isteyip istemedikleri sorulmuş, tüm katılımcılar ders gözlemi yapmaya sıcak baktıkları için gözlemlerde neleri gözlemlemek istedikleri sorularak tercihleri belirlenmiştir.

Daha sonra, yapılan program doğrultusunda her öğretmen zümre arkadaşının iki ayrı dersine girip gözlem yapmıştır. Dersler, karşılıklı olarak aynı sınıf seviyesindeki aynı konuların işlendiği derslerdir. Öğretmenler gözlemledikleri her dersten sonra meslektaşlarının güçlü yönlerini ve kendileri için örnek oluşturabilecek yönlerini raporlaştırmıştır.

Gözlemlerin raporlaştırılmasından sonra, öğretmenlerin ders işleyişlerinin değerlendirilebilmesi amacıyla sınıflarına video sistemi kurulmuş ve dersleri videoya kaydedilmiştir. Bu kayıtlar gözlem yapacak olan zümre öğretmenine verilerek "Video Ders Gözlem Formu"nu doldurmaları istenmiştir. Raporlar ve gözlem formları, zümre içerisinde öğretmenler tarafından tartışılmış öğretmenler görüş alışverişinde bulunmuştur.

Araştırmanın sonunda, katılımcılara araştırmaya katılan zümre öğretmenlerinin araştırma hakkındaki olumlu ya da olumsuz düşüncelerini ve bu araştırma ile ilgili yorumlarını anlamak amacıyla "Zümrede Meslektaş Yardımlaşması Görüşme Formu" aracılığıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapıldı.

Elde edilen tüm veriler içerik çözümlemesiyle incelenmiş, bulgular yorumlanmış ve raporlaştırılmıştır.

Bulgular

Öğretmenlerin ZÖK'lerin geliştirilmesine yönelik yapılan odak grup görüşmesinde özellikle derslerin işlenişinde yardımlaşma ve materyal paylaşımı konusunda çok istekli oldukları ancak mesleki bir konuda araştırma yaparak zümrede sunma ve tartışma konusuna iş yoğunluğu nedeniyle sıcak bakmamışlardır.

Zümre öğretmenleri birbirlerinin derslerini izlemekten ve derslerinin izlenmesinden hoşnut olmuşlar, hem gözlem sırasında hem de gözlem raporlarını incelediklerinde kendilerinin ve meslektaşlarının güçlü, farklı ve zayıf yönlerini fark etmişlerdir. Videoları izlemek ve Video Ders Gözlem Form'larını incelemek öğretmenler için kendilerini değerlendirme anlamında yararlı olmuştur.

Yapılan çalışmada görülen en büyük eksiklik olarak tüm katılımcılardan çalışmanın süresinin sınırlılığı yönünde eleştiriler alınmıştır. Uygulamanın bütünü düşünüldüğünde, bireysel ve zümreye yönelik yararların olduğu da tespit edilmiştir. Katılımcıların ileriye dönük olarak uygulamanın yaygınlaştırılması ve içerik hakkında önerilerinin olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Sonuç

Yapılan araştırmadan hareketle, ZÖK'te meslektaş yardımlaşması aracılığıyla takım olarak çalışabileceği ve istekli öğretmenlerle başlamak kaydıyla bu uygulamanın öğretmen niteliğine önemli

katkıda bulunabileceği görülmüştür. Ancak uygulamanın başarılı olmasında yönetici desteğinin ve zümre öğretmenlerinin ders programlarının- bu çalışmada olduğu gibi- paralel olmasının çalışmayı kolaylaştırdığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meslektaş Yardımlaşması, Öğrenen Örgüt, Takımlar, Öğretmen Niteliği, Öğretmen Gelişimi.

ÜÇ TARZ-I ÖĞRETMEN: KASABA ÖĞRETMENİ, KÖY ÖĞRETMENİ, ŞEHİR ÖĞRETMENİ

İsmet Kesen¹⁷⁴

ÖZET

Giriş

Eğitim sisteminin başat unsuru yani eğitim kalitesini belirleyen en önemli etken öğretmendir denilebilir. Fiziksel koşulların, eğitsel kaynakların ve eğitim teknolojilerinin elverişli, öğrencilerin ise öğrenmeye istekli olduğu bir eğitim sisteminde bile, bu imkânları değerlendirebilecek sorumluluk duygusundan yoksun öğretmenlerle kaliteli bir eğitim yapılamayacağı yadsınamaz bir gerçektir.

Öğretmen rolü milli eğitim sisteminin en önemli bileşeni olmasına rağmen, ülkemizde öğretmenlerin ve öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının niteliği ile ilgili ciddi kaygılar hala mevcuttur. Bu kaygılardan yola çıkarak hazırlanan bu çalışmada; ülkemizde önemli bir sorun haline gelen öğretmen yetiştirme konusu ve bununla bağlantılı olarak öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin davranışları, ülkemizin sosyo-ekonomik gelişimi ile paralel analiz edilerek, “kasabalılık kültürü” kavramsallaştırmasıyla çözümlenmeye çalışılmıştır.

Gerçeklik, insanların zihni modellerine göre değişen görece bir kavramdır. Zihni modelin varsayımları değişirse, kişinin gerçekliği de değişir. İnsanların başarılarını ve başarısızlıklarını belirleyen temel etken onların sahip oldukları zihni modellerdir. Zihni modeller, insanda kavramsal farkındalık yaratarak insanın seçeneklerini ve davranışlarını belirler. Örgütsel sorunların çoğu, yöneticilerin karar verirken zihni modellerini dayandırdıkları varsayımların zamanın ruhuna (zeitgeist) uymamasından kaynaklanmaktadır.

Kasabalılık, bir zihni modeldir ve zihinde meşrulaştırılan herhangi bir değere sahip olmama halidir. Yani içinde bulunduğumuz topluluk ve toplumun çoğunluğuyla uyum içinde olacak ortak değerlere sahip olmama kültürüdür.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türk Eğitim Sistemi'nin en önemli sorunlarından birisi olan öğretmen yetiştirme politikasını değerlendirerek, mevcut öğretmen davranışlarını temel karakteristik özelliklerine göre sınıflandırıp, eğitim çıktılarının en önemli etkeni olan öğretmen yetiştirme sorununa çözüm olabilecek farklı bir bakış açısı geliştirmektir.

Yöntem

Çalışma betimsel nitelikte bir araştırmadır. Araştırmanın verilerine literatür taraması ve gözlem yoluyla ulaşılmıştır.

Bulgular

Sosyolojik olarak Türkiye'de özellikleri birbirinden farklı üç karakter hâkimdir: Kasabalı, köylü ve şehirli. Bu üç temel karakteristik tip, öğretmenlerin davranışlarında da kendini göstermektedir. Yani üç farklı öğretmen tipi hâkimdir denilebilir: Kasaba öğretmeni, köy öğretmeni ve şehir öğretmeni.

İbn-i Rüşd, insanları düşünce bakımından üç sınıfa ayırır: Retorik, diyalektik ve apodiktik.

Birinci sınıf insan hiçbir şekilde yorum insanı değildir, der. Bunlar yalnızca retorik usamlamalara açıktırlar ve toplumda geniş kitleyi oluştururlar. İkinci sınıf olanlar, yapıları gereği ya

¹⁷⁴ Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Muş, i.kesen@alparslan.edu.tr

da hem yapıları hem de alışkanlıkları gereği diyalektikçidirler. Üçüncü sınıf insanlar, kesin yorumla ilgili olanlardır.

Retorik yorumla ilgili olan insanlar, hitabi olanlardır. Düşünce efsane, hurafe, masallara dayanır. Öncüllerle akıl yürütülür. Mitolojiktirler. Hitabet esastır. İbn-i Rüşd için hitabi olan gayet değerlidir. Hakikati barındırır. İfade biçimi olarak halkın kullandığı samimi dil kullanılır. Benzerliklerden hareket edilir. Kanıt ve bilimsel değer yoktur. Bu, köyü temsil eder.

Diyalektik yorumla ilgili insanlar, tartışmacı, cedeli, olanlardır. Tartışma, kandırma ve ikna yolu kullanılır. Asli değildir ve kasabayı temsil eder.

Apodiktik yorumla ilgili insanlar, kesin yorum, burhani olanla ilgili olanlardır. Bunlar kendi yapıları, doğaları ve sanatları gereği tanılayıcı insanlardır. Burada bilimsellik ve kanıt hâkimdir. Nesnelere ilgilenilir. Kesindir ve zorunludur. Bu da şehri temsil eder. Köy ve şehir aslidir, değerlidir fakat kasaba asli değildir.

Kasaba kültürü ile donanmış kasaba öğretmenleri sadece özlük işleri gibi kasabalıların kaygılarını taşımaktadırlar. Okullarda ilişkiler resmi formatlardan öteye geçememektedir. Emek ve yüksek nitelik kasaba öğretmenlerinde nerdeyse bulunmayan özelliklerdendir.

Köyde ise bir üretim, tabiatla mücadele kapasitesi hala vardır. Köy öğretmenleri zor şartlarla mücadeleyi, sabrı, insan yetiştirmeyi kendisine vizyon edinebilmiştir. Köy öğretmeni, emeğin sembolüdür. Pedagojik yeterlikleri ne düzeyde olursa olsun onların emekleri öğretmenlik mesleği için hala bir umuttur.

Şehir, medeniyettir. Medeni olma, kendine saygı noktasından başlar, ölçü koyarak düşünme ve avranma ile anlamlı hale gelir. Şehirde bilim, sanat, felsefe gibi yüksek değerlerde üretimler olur.

Şehir öğretmenleri yüksek bilgi, sanat ve felsefe ile uğraşan, bu değerleri öğrencilerine taşıyan kişilerdir. Ciddi ve disiplinlidirler.

Sonuç ve Öneriler

Kasabalılık kültürü şehirleri, sanatı, üretimi olumsuz olarak etkilediği gibi öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarını ve öğretmenleri de olumsuz etkilemiştir. Eğitim fakültelerinde öğretmenlere teknik bilgi ve pedagojik formasyonun dışında aktarımlar yapılamamakta, öğretmenlik devlet memurluğu düzeyinde hizmet sunan bir meslek olmaktan kurtarılamamaktadır.

Kasaba öğretmenliği tipik devlet memurluğu düzeyidir. Temel kaygısı atanma, daha iyi bir yere tayin, ders ücreti, daha az sorumluluk ve çalışma gibi tipik devlet memuru davranışları kasaba öğretmenlerinin de en belirgin davranışlarıdır. Son yıllarda eğitim fakültelerini tercih eden öğrenciler devlet memuru olmayı tercih etmektedirler.

Öğretmen yetiştirmek; öncelikle kalbini ve sevgisini özeğe almış, zor ve ağır şartlardan şikâyet etmeden en ücra köylerde çalışmayı kabul eden, mesleki tatmini yetiştirdiği öğrencileri olan, yani emeği kutsal sayan kişiler yetiştirebilmek olmalıdır. Gerçek öğretmen, köy öğretmenleridir.

Şehir öğretmenleri ise alanında çok derinleşmiş, sahip olduğu bilgi ve deneyim ile ciddi ve saygın olan, bilim, sanat ve felsefeden söz söyleyecek kadar anlayan öğretmenlerdir.

Şehir öğretmenliği, fakülte sonrasında ulaşılacak bir düzey değildir. Şehir öğretmeni yetiştirmek iş başı eğitim ile sağlanabilecek bir düzeydir.

Öğretmen yetiştiren kurumlar, kasaba, köy ve şehir kültürünü öğretmen yetiştirme politikalarına eklemeyerek, fakültelerde köy öğretmenliği hedefine odaklanmalı, fakülte sonrası işbaşı eğitimlerde (yüksek lisans, doktora dâhil) ise şehir öğretmeni yetiştirebilecek altyapıyı sağlamaya çalışmalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Nitelikleri, Köy Öğretmeni, Kasaba Öğretmeni, Şehir Öğretmeni.

ÜÇ ŞEHRİN KARŞILAŞTIRMALI NİTEL HİKÂYESİ: İTK-D MODELİNE GÖRE K-12 OKUL MÜDÜR YARDIMCILARININ ÖZNEL İYİ OLUŞ HÂLLERİNİN İNCELENMESİ

M. Semih SUMMAK¹⁷⁵, Murat ÖZDEMİR¹⁷⁶, Sabahattin SÜMER¹⁷⁷, Yasin AVAN¹⁷⁸, Mahmut KALMAN¹⁷⁹.

ÖZET

Amaç

Yaptıkları işin doğası gereği okul yöneticileri pek çok talebi karşılamak, bundan dolayı da çok sayıda rol üstlenmek zorunda kalmaktadır. Bir okul yöneticisi farklı rol ve sorumluluklarını yerine getirmek için öğrenci, öğretmen ve veliler başta olmak üzere çeşitli bireylerle etkileşime girmektedir. Gün içerisinde öngörülemez pek çok olayla başa çıkmak durumunda olan okul yöneticileri önemli ölçüde stres ve gerilim yaşamaktadırlar. İş stresi, çalışanların sağlık durumlarına her yönüyle etki edebilecek en zorlu gerilim kaynaklarından birisidir. Aşırı stres okul yöneticilerinin psikolojik iyi olma durumlarını olumsuz yönde etkilediği gibi fiziksel yönden de çeşitli sorunlara sebep olmaktadır. Mesleki stres ile fiziksel ve psikolojik sağlık arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla son yıllarda yürütülen araştırmalarda Karasek'in (1979) iş talebi-iş kontrolü modeli ön plana çıkmış ve bu alandaki çalışmalara öncülük etmiştir. Bu modele göre, iş taleplerinin yüksek, sosyal desteğin ve çalışanın iş kontrolünün düşük olduğu durumlarda işle ilgili sıkıntılar ortaya çıkarken; iş talebinin, sosyal desteğin ve işe ilişkin karar verme özerkliğinin yüksek olduğu durumlarda çalışanın işe güdülenme düzeyi, öğrenme isteği ve kişisel gelişimi olumlu yönde etkilenmektedir.

Yasal mevzuatta yer alan yönetmelikler incelendiğinde Türk Eğitim Sistemi'nde okul müdür yardımcılarının görev tanımlarında yer alan pek çok görev ile birlikte müdür tarafından verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olduğu anlaşılmaktadır. Bu araştırmada, farklı sosyo-demografik yapıya sahip üç farklı il merkezindeki resmi okullarda görev yapan 15 müdür yardımcısının öznel iyi oluş hallerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın Türk eğitim sisteminde önemli görevler yürüten ancak bilimsel araştırmalara çok fazla konu olmamış okul müdür yardımcılara odaklanması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Bu araştırmada, okul müdür yardımcılarının öznel iyi oluş hallerini İş Talep Kontrol Destek (İTK-D) modeline göre incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma ayrıntılı ve derinlemesine veri toplamayı mümkün kılarken, katılımcıların bireysel algılarını, deneyimlerini ve bakış açılarını doğrudan öğrenme imkânı sağlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Gaziantep, Mardin ve Sivas illerindeki resmi ilkököl, ortaokul ve liselerde görev yapan 15 müdür yardımcısı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için amaçlı örnekleme yöntemlerinden "maksimum çeşitlilik" örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çeşitliliği sağlayabilmek için, araştırmada üç değişik il merkezinde farklı okul türlerinde görev yapan okul

¹⁷⁵ Gaziantep Üniversitesi, summak@gantep.edu.tr

¹⁷⁶ Gaziantep Üniversitesi, muratozdemir37@yahoo.com

¹⁷⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, sumersabahattin@yahoo.com

¹⁷⁸ Millî Eğitim Bakanlığı, y.avan@hotmail.com

¹⁷⁹ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mahmutkalman@gmail.com

müdür yardımcılarını tercih edilmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu modele ilişkin alanyazın incelemesi sonucunda modelin gerektirdiği veri türünü ve örüntüsünü anlamaya aracılık edecek şekilde düzenlenmiştir. Çoğunluğu katılımcıların okuldaki ofislerinde gerçekleştirilen görüşmeler 20 ile 60 dakika arasında sürmüştür. Toplam görüşme süresi 440 dakikadır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir.

Bulgular

Yapılan analizler sonucunda araştırma verilerinin dört tema etrafında toplandığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen temaların ve alt temaların iş yükünün artmasına neden olan etkenler, bu etkenlerin oluşturduğu etkiler, müdür yardımcılarının işlerini yaparken kullanabildikleri beceriler, inisiyatif alabildikleri durumlar ve bu durumların oluşturduğu etkiler ile sosyal destek alma durumları ve bunların oluşturduğu etkiler şeklinde olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular, müdür yardımcılarının öznel iyi oluş hallerine ilişkin bir takım çıkarımların yapılmasını mümkün kılmıştır. Bu bağlamda, müdür yardımcılarının, öznel iyi oluş halleri üzerinde olumlu veya olumsuz etkiler oluşturan bir takım kolaylaştırıcıların ve işlerini yapmayı zorlaştıran faktörlerin olduğu saptanmıştır.

Sonuç

Okul müdür yardımcılarının öznel iyi oluş hallerini İş Talep Kontrol Destek (İTK-D) modeline göre nitel yöntemle betimlemeyi amaçlayan bu araştırmanın sonucunda, müdür yardımcılarının iş yüklerinin ve işleriyle ilgili taleplerin fazla olduğu görülmüştür. Rutin olarak yapmaları gereken işlerin dışında, farklı roller üstlenmeleri beklenen müdür yardımcılarının zaman zaman duygusal-bilişsel, fiziksel ve sosyal güçlükler çektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca müdür yardımcılarının okulla ilgili farklı konularda inisiyatif kullandıkları, ancak bu konuların mevzuatta belirtilen görevlerinin dışında olduğu görülmüştür. Okul türünün ve özelliklerinin müdür yardımcılarının algıları üzerinde etkili olduğu, iş talepleri yüksek, iş kontrolünü ve sosyal desteği düşük olarak algılayan katılımcıların okul müdür yardımcılığı işini içinde bulunduğu koşullar doğrultusunda sürdürülebilir görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın çalışma ortamlarını yüksek iş talepleri, yüksek karar verme serbestisi ve yüksek sosyal destek değişkenleri doğrultusunda anlamlandıran katılımcıların işlerinden tatmin oldukları ve okul müdür yardımcılığı görevini kurumlarındaki mevcut şartlarla uzun süre sürdürülebilir olarak gördükleri anlaşılmıştır. Bu doğrultuda araştırma sonucunda elde edilen bulguların İş Talep Kontrol Destek Modeli'nin varsayımlarıyla uyumlu olduğu yargısına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Stres, Müdür Yardımcıları, Öznel İyi Oluş, İş-Talep-Kontrol-Destek Modeli

PAULO FREIRE'NİN BANKACI EĞİTİM MODELİ'NİN OKULLARDA UYGULANMASININ ELEŞTİREL PEDAGOJİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ramazan KARATEPE¹⁸⁰, Binali TUNÇ¹⁸¹

ÖZET

Amaç

Paulo Freire'nin Bankacı Eğitim Modeli olarak tanımladığı geleneksel eğitim anlayışında, okul yöneticilerinin gündelik uygulamalarının eleştirel pedagoji çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bankacı Eğitim Modeli herkese kesin roller veren, bu rollerin dışına çıkılmasını yasaklayan, özgürleştirici bir anlayıştan uzak, öğrencilere bilgi istifleyen bir eğitim anlayışıdır.

Freire'nin Bankacı eğitim anlayışı dünyada ve Türkiye'de sürdürüle gelen formal ve sorunlu eğitim düzenlemelerini ifade eder. Freire eğitim eleştirilerini, eğitim teknikleri, araçları, uygulayıcılarının nicelik ve niteliğinden öte, bu bileşenlerin oluşturduğu sosyo-politik amaçlar ve etkileşimlerdir. eğitim bir öğrenme sürinin ötesinde dünyanın, yaşamın, her türlü sosyo-politik yapının oluşumuna yön veren ideolojik bir araçtır. Eğitim sınıflı toplumlarda, sınıflar arasındaki ayrışmaların önemli bir etkenidir. Dolayısıyla Freire'nin yönelttiği eleştiriler aynı zamanda hâlihazırdaki eğitim sistemlerinin bir eleştirisidir. Freire'nin eğitim yönetimi boyutuyla ilgili doğrudan bir değerlendirmesi olmasa da bu çalışmada klasik eğitim yönetimi alanındaki anlayışlar ve son dönemlerde güncel olan öğretim liderliği kavramıyla ilişkili teorik ve pratikteki durumlar Freire'nin eleştiri noktalarından hareketle araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Okuldaki her türlü işleyişten sorumlu kişiler olarak yöneticiler, okulların ve öğrencilerin nasıl bir kimliğe sahip olacakları konusunda kilit öneme sahiptirler. Dolayısıyla yöneticilerin yönetsel pratiklerinin yetiştirilen nesiller üzerindeki etkisi görülebilecektir.

Okul yöneticilerinin, görevlerini yaparken somut olarak hangi davranışları gösterdiklerini ortaya koyabilmek için, öğretimsel liderlik alanından faydalanıldı. öğretimsel liderlik konusu, okulda yöneticilere her konuda yetki vermekte ve onların okulda tam bir hakimiyet kurmasını beklemektedir. Bu araştırma kapsamında öğretimsel liderliği sorguladığımız sorularda, öğretimsel liderliğe pek uygun olmayan hiyerarşik görevler, kısıtlamalar, zorunluluklar, çatışmalar bizleri bankacı eğitim modeli tarzı uygulamalara götürecektir. Çünkü öğretimsel liderlik yöneticilere ne kadar bağımsız hareket etme fırsatı verse de, merkeziyetçi yapıyla kurgulanmış hiyerarşik eğitim sistemimiz okullarda bağımsız hareket etmeyi neredeyse imkansız kılmaktadır.

Bu çalışmada, yöneticilerin gündelik yönetsel uygulamalarını Bankacı Eğitim Modeli çerçevesinde çözümlenmek amaçlanmaktadır. Toplumsal yeniden üretimin gerçekleştiği okullarda, bir yandan merkezi yönetimin kontrolü, diğer yandan akademik başarı baskısı altında görev yapan okul yöneticileri eğitimsel amaçları belirleme, eğitim sürecini planlama, okul ekonomisini belirleme, karar süreçlerini nasıl işlettikleri gibi konulardaki görüşleri ve uygulamaları ortaya konulmaya ve eleştirel açıdan yorumlanmaya çalışılacaktır.

Yöntem

Çalışma nitel araştırma yöntemiyle kurgulanmış olup Mersin ili merkez ilçelerindeki 11 okul yöneticisi ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Yöneticilerden 1 tanesi kadın 10 tanesi erkektir.

¹⁸⁰ Araş. Gör., Mersin Ün., Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, rkaratepe@gmail.com

¹⁸¹ Mersin Ün., Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTP Anabilim Dalı, tunc75@gmail.com

Araştırmada evrene genelleme yapma kaygısı güdülmemiştir. Çalışma grubu oluşturulurken ise sosyo ekonomik farklar gözlemlenmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilerden 6 tanesi alt sosyo-ekonomik bölgelerde çalışmaktayken 5 tanesi üst sosyo-ekonomik bölgelerde çalışmaktadır.

Bulgular

Yöneticilere okullarda amaç belirleme, planlama, okul kuralları, denetim, ekonomi, öğretmenlerin kişisel gelişimi ve belirli günler ve haftalarla ilgili sorular sorulmuştur. Gelen cevaplardan konularla ilgili temalar oluşturulmuştur. Temaların kaç yönetici tarafından vurgulandığı belirtilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili kategorize edilemeyen çarpıcı yönetici görüşleri de ilgili başlığın altında verilmiştir.

Okullarda amaç belirleme konusunda yöneticiler hiçbir şekilde inisiyatif alamadıklarını ve tamamen merkezden gelen kurallara uyduklarını ifade etmişlerdir. Amaçlara bağlı olarak yetiştirilmek istenen insan tipini de kanunların ifade ettiği gibi betimlemişlerdir. Planlama konusunda yöneticiler ve öğretmenler genellikle hazır gelen planları kullanmakta ve bunların dışına çıkmamaktadır. Okul kuralları belirlenirken kurallara en çok maruz kalan öğrencilerin düşünceleri genellikle göz ardı edilmektedir. Denetim uygulamaları ise okul yöneticilerine bırakılmış ve öğretmen özgürlüğünü daha da kısıtlayıcı bir hal almıştır. Okullar ekonomik olarak zor durumdadır. Merkezden bütçe alamadıkları gibi, çevreden topladıkları maddi kaynağı harcama konusunda merkeze hesap vermek zorundadırlar. Yönetici ifadelerine göre öğretmenler kişisel gelişim konusunda hiç istekli değildir ve kendilerini gelişime kapatmışlardır. Belirli günler ve haftalar ise öğrencilerin resmi ideolojinin ritüellerini yakından tanınması ve buna tabi olmasının en büyük araçlarından biridir. Yöneticiler bu konularda yoğun bir çaba içerisindedir.

Sonuç

Okul yöneticilerinin okulların işleyişine yönelik davranışlarının Bankacı Eğitim Modeli çerçevesinde incelendiği bu araştırmada, yöneticilerin ifadeleri, katı bir merkeziyetçi yönetimin varlığını göstermektedir. Yöneticilerin görevleriyle ilgili tüm işlem ve eylemlerinin yakından ve sıkı denetim süreçleriyle kontrol altına alındığı anlaşılmaktadır. Yöneticilerin bu kontrol mekanizmasında birer uygulayıcı konumundadır.

Araştırmada da görüldüğü üzere yöneticiler, görevlerini yasal mevzuata uygun yürütmektedir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin de bu şekilde davranmalarını sağlamak onların görevidir. Bununla birlikte amaç, hedef belirleme, müfredat, ders içeriği, kurallar gibi konular yöneticilerin inisiyatifine bırakılmamaktadır. Her ne kadar yöneticiler iyi niyetle okulları yönetseler de, Bankacı Eğitim Modeli'nin uygulayıcılığından öteye geçemedikleri anlaşılmaktadır. Bir başka nokta yöneticilerin de rollerini benimseyip sisteme uyum sağlayıcı ifadeleri de dikkate değerdir. Bir başka anlatımla yöneticiler de Bankacı Eğitim Modeli içinde pasifize edilmiş bireylerdir.

Anahtar Kelimeler: Paulo Freire, Bankacı Eğitim Modeli, Eleştirel Pedagoji, Okul Yöneticileri.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUL KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Seda BAYSAL¹⁸², Ayşe Rabia BAŞARAN¹⁸³

ÖZET

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, ortaokul öğrencilerinin okul kavramına ilişkin algılarını, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Metafor, bir kavram, olgu veya olayın başka bir kavram, olgu veya olaya benzetilerek açıklanmasıdır.

Yöntem

Araştırmanın çalışma grubunu Kahramanmaraş il merkezindeki bir devlet okulunda 2015-2016 eğitim ve öğretim bahar döneminde öğrenim gören 180 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseninde tasarlanmıştır. Olgubilim deseni, bildiğimiz fakat açıklamada bulunurken bilimsel bulgulara dayalı olarak net söylemler üretmediğimiz olguları derinlemesine inceleme fırsatı sunmaktadır. Verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin okul kavramına yönelik ne tür algılamalara sahip olduklarını ortaya çıkarmak için “Okul ... gibidir; Çünkü ... ” şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuştur. Bu şekilde her öğrencinin okul kavramına ilişkin bir metafor üretmesi beklenmiştir. Veriler içerik analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda; 180 adet metafor üretmiştir. Bu metaforlar analiz edildiğinde metaforların ortak özelliklere sahip 8 kategoride toplandığı belirlenmiştir. Bu katılımcılardan 24 tanesi boş veya geçersiz metafor ürettiklerinden çalışma grubundan çıkarılmıştır.

Bulgular

Elde edilen bulgular doğrultusunda bu kategoriler frekans büyüklüklerine göre; sevgi ve dayanışma yeri olarak okul, bilgilenme ve aydınlanma yeri olarak okul, yaşamın bir parçası olarak okul, üretim yeri olarak okul, disiplin edici bir yer olarak okul, geçiciliğin simgesi olarak okul, gelişim ve sosyalleşme yeri olarak okul, olumsuz çağrışım olarak belirlenmiştir. En çok frekans değerine sahip olan sevgi ve dayanışma yeri olarak okul kategorisinde en çok değinilen metaforlar ana kucağı, ev, bilgi yuvası/evi ve annedir. Öğrencilerden biri (Ö12) konu ile ilgili görüşünü “*Okul geleceğin aydınlığı olan öğrencilerin evine benzer çünkü yeni bilgileri orda öğrenir yeni arkadaşlıklar hatta dostluklar ediniz*” şeklinde ifade etmektedir. Bilgilenme ve aydınlanma yeri olarak okul kategorisinde en çok vurgulanan metaforlar kütüphane, ampul, bilgi kutusu, market, güneş, projeksiyon olarak belirlenmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerden biri düşüncelerini (Ö68) “*Okul projeksiyona benzer çünkü gördüklerimizi ve öğrendiklerimizi dışarıya yansıtırız.*” olarak ifade ederken bir diğer öğrenci ise (Ö27) “*Okul ampule benzer. Çünkü ampul yandıkça ışık verir. Okul var oldukça öğrenci yetiştirdikçe ışık verir.*” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Yaşamın bir parçası olarak okul kategorisindeki öne çıkan metaforlar dünya, hayat, çiçek, ağaç ve gökkuşağı olurken üretim yeri olarak okul kategorisindeki en dikkat çekici metaforlar çeşme, düş atölyesi ve bilgi

¹⁸² Arş. Gör., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, baysalseda@yahoo.com.tr

¹⁸³ Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi, Kahramanmaraş, rabiabasaran1@hotmail.com

fabrikasıdır. Bu doğrultuda öğrencilerden birisi (Ö2) görüşlerini “Okul çeşmeye benzer çünkü su gibi bizlere bilgi aktır.” şeklinde belirtirken bir diğer öğrenci ise düşüncelerini (Ö15) “Okul ağaca benzer çünkü köklerini öğrencilere salar.” olarak ifade etmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerden birisi ise (Ö123) düşüncesini “Okul bir çiçeğe benzer çünkü öğrencileri kendi kokusundan (bilgisinden) yararlandırır. Çiçeğin de bir etkisi vardır. Okuluna bir kez giden öğrenci sürekli gitmek ister. Çiçeği bir kez koklayan sürekli koklamak ister.” şeklinde belirtmektedir. Bunun yanı sıra, disiplin yeri olarak okul kategorisi kapsamına alınan metaforlardan en çok dikkat çekenler ayakkabı bağcığı, sığınak kalemlik olarak ifade edilmektedir. Öğrencilerden biri (Ö57) düşüncelerini şu şekilde açıklamaktadır: “Okul bir ayakkabı bağcığına benzer çünkü bağcık ayakkabıyı nasıl tutuyorsa okul da öğrenciyi öyle kendine bağlar.” Geçiciliğin simgesi olarak okul, gelişim ve sosyalleşme yeri olarak okul, olumsuz çağrışım en az değinilen kategoriler olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden birisi düşüncesini (Ö116) “Okul birçok kaptanı olan bir gemiye benzer çünkü gemideki kaptanlar hoca olmuş oluyor ve oradaki yolcular öğretmen oluyor. Gemi her bir limanda durduğunda dönem bitmiş oluyor.” şeklinde belirtirken bir diğer öğrenci ise (Ö18) konu hakkındaki fikrini “Okul çöplüğe benzer çünkü bir çöpçü çöp kutusuna bakmazsa o çöp dolup taşar. Bakılmayan bir okul bir çöptür. Bunun için de bakılması gerekir.” şeklinde ifade etmiştir.

Sonuç

Ortaokul öğrencilerinin algılarına göre okul kavramına ilişkin metaforların belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada 180 adet metafor elde edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler tarafından üretilen bu metaforlar sevgi ve dayanışma yeri olarak okul, bilgilenme ve aydınlanma yeri olarak okul, yaşamın bir parçası olarak okul, üretim yeri olarak okul, disiplin edici bir yer olarak okul, geçiciliğin simgesi olarak okul, gelişim ve sosyalleşme yeri olarak okul, olumsuz çağrışım olmak üzere 8 kategoride toplanmıştır. Katılımcılar tarafından en fazla metaforun üretildiği kategoriler sevgi ve dayanışma yeri olarak okul, bilgilenme ve aydınlanma yeri olarak okul kategorileridir. Toplamda 8 kategori altında yer alan 180 adet metafordan 149 tanesi bu iki kategoride yer almaktadır. Ayrıca öğrenciler tarafından en çok üretilen ev (98) metaforu sevgi ve dayanışma yeri olarak okul kategorisinde yer almaktadır. Bu bulgu okul kavramının ortaokul öğrencileri tarafından güven verici ve sevgi yuvası olarak algılandığını göstermektedir. Katılımcıların çoğu tarafından okulun sevgi ve dayanışma yeri olarak algılanması okul kavramına ilişkin olumlu bir imaja sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ortaokul öğrencilerinin okul kavramına ilişkin geliştirmiş oldukları metaforlar onların ilerideki okul profili algılarını hiç şüphesiz etkileyeceğinden konunun önemini bir kat daha artırmaktadır. Bu bağlamda okulların paylaşımcı, demokratik, hayata dönük ve aydınlanma yeri olarak desteklenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul Öğrencileri, Metafor, “Okul” Metaforları.

SÜREKLİ EĞİTİM KİMLİĞİN SOSYALLEŞMESİ FAKTÖRÜ

Hikmet ALİZADE¹⁸⁴, Rehime MAHMUDOVA¹⁸⁵

ÖZET

Amaç

Karşılıklı ilişkiler müstevisinde kimlik ve toplum sorunlarının analizi gösteriyor ki, modern dövde şahsiyyetin sosyalleşmesi yönünde bir takım sorunlar vardır. Bu sorunlar gençlerin sosyal ortama adaptasyonu ile bağlı zorlukları kendinde cemleşdirir. Tesadüfi deyil ki, günümüzde günün güncel sosyal pedagojik sorunlarından biri bireyin ihtiyaçları ile birlikte toplumsal yaşam ihtiyaçları arasında olan çelişkilerdir.

Kimliğin sosyalleşmesi basit süreç olmayıp, kendi çözümünü karmaşık tartışmalar kapsamında ve çözümünde bulabiliyor. Bu sürecin karmaşıklığı ve ziddiyyetliliyi onun bir çok faktörlerin mecmu etkisi altında formalaşmasıdır. Bu faktörler içerisinde tek eğitim sürecidir ki, şahsiyyet yönümlüyü, sonuç yönümlüyü ve amaç yönümlüyü ile sosyalleşme sürecinin zorluğunu, mürekkebliliyini ve ziddiyyetliliyini tenzimliye bilir. Bu düzenlemenin kaliteli eğitim sisteminin ne derecede etkili karakter taşımasından ve kesintisiz olmasından bağlıdır. Bilgilerin eğitim alanlara verilmesi ve onların sürekli yenilenmesi, zorluk derecesinin artması insanın gelişmesi ve faaliyetinin zorunlu koşulu olarak sosyalleşme sürecinin ayrılmaz parçası çevrilerek, kimliğin kendisini realize etmesinin temeli olarak görür.

Yöntem

Modern dönemde kimlik anlayışının ayrılmaz parçalarını inceleyen bilim adamları kişiliğin yaratıcılık ve bağımsızlık niteliklerini öne çekirler. Bu açıdan, ilkokul mezunu bir yaratıcılık ve bağımsızlık niteliklerini aşlamak, onları yaratıcı bağımsız faaliyete çekmek, yüksek öğretimde kalite farklılıklarının oluşmasına, öğrenci kimliğinin sosyalleşmesine imkan verir.

Bu doğrultuda biz son yıllarda ülkemizin eğitim sisteminde yaşanan kalite değişikliklerinin kimliğin sosyalleşmesine etkisini belirlemek amacıyla araştırma yaptık. Araştırma sürecinde 100 kişi yüksek okul öğrencisi ve 100 kişi yüksek okulda eğitim almayan gencin sosyalleşme düzeyini belirlenen kriterlere göre ayıklanmış ve karşılaştırmalı analiz edildi. Araştırma sürecinde gözlem, mülakat, karşılaştırmalı analiz, pedagojik deney, faaliyet ürünlerinin çalışma teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçları korrelyasyon yöntemden faydalanarak incelenmiş ve öğrenilmiştir.

Temel kaynakları yabancı memleketlerin ve Azerbaycan bölgelerinin bilimsel eserlerinden faydalanmak oluşturmuştur. Monoqrafik malzemeler birarada belirli zamanlardaki basın malzemelerinden ve okuallarda biriktirilmiş ampirizm (deneysel) bilgilerinden de faydalanmıştır. Araştırmanın (deneysel) bölgelerden de faydalanmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Ülkemizde kesintisiz eğitime geçirilmiştir. Sürekli eğitim sisteminin oluşturulması ile ilgili olarak eğitim sisteminde belli yapısal yeniliklerin oluşturulması bu açıdan dikkat çekicidir. Ülkemizde

¹⁸⁴ Prof. Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Pedagojik Bölüm, Azerbaycan Cumhuriyeti, BAKÜ, hikmet56@gmail.com

¹⁸⁵ Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Pedagojik Bölüm, Azerbaycan Cumhuriyeti, Bakü, hikmet56@gmail.com

dünya təcürbəsine dayanaraq, eski okulların liselere, gimnaziyalara dönüşüm süreci, aynı zamanda " anaokulu-okul-lise-yüksek eğitim kurumları" tipi, ya da başka bir şekilde olan kesintisiz eğitim sisteminin oluşturulması olumlu bir durumdur. Gerçi böyle komplekslerin sayı hale sınırlı sayıdadır. Fakat, düşüncemize göre yakın gelecekte böyle komplekslerin sayısı oldukça çoğalacak. Her halde onların büyüme dinamikleri bunu demeye esas verir.

Böyle komplekslerde kesintisiz eğitimin yapı itibarı ile çocuk yuvasında yüksek eğitime kadarki bölümü görünse de, içerik itibarı ile üniversitelerin birçoğunda tazeleme, iktisadeyişme ve yeniden hazırlanma (ikinci meslek) fakülteleri faaliyet gösteriyor ki, bu da ülkemizde insanların yaşam boyu eğitimi için tam ortamın oluşturulmasının örneği. Gerçi dünya deneyiminde tazeleme, iktisadeyişme ve yeniden hazırlanma yönünde bağımsız üniversiteler faaliyet göstermektedir. Ülkemizde böyle yüksek okullar, enstitü (üniversite) statüsünde, orta okul düzeyinde personel hazırlığı yaparlar.

Eğitimin seviyesi ile kimliğin gelişmişlik düzeyi arasında karşılıklı ilişki mevcuttur, eğitim kişiliğin gelişim düzeyine uygun olmalıdır. Toplumda şahsiyetin gelişmişlik düzeyi arttıkça eğitim kendi içeriğini buna adapte etmelidir.

Bu gün Azerbaycan eğitiminde büyük değişiklikler olur. Bu değişiklikler "tahayyül" okuluna geçidle ilişkindir. Eğer XX yüzyılın 70'li yıllarından XXI yüzyılın başlarına kadar faaliyette olan tefekkür kriterleri ile ölçülen aktif öğretimde amaç düşünceli insan yetiştirmek idiyse ve faaliyet göstərmiş enenevi telimde kimliğin gelişimi bilgili insan yetiştirmek bağlamında değerlendirilirdiyse, şimdi kecid yaptığımız tahayyül okulu bağımsız yaratıcı özelliklere sahip kimlik yetiştirmek düzleminde anlamladırılır.

Anahtar Kelimeler: Sürekli Eğitim Sistemi, Bağımsızlık, Kimlik, Sosyalleşme.

KADIN ÖĞRETMENLERİN YAŞADIKLARI KARIYER ENGELLERİ VE MESLEKİ YABANCILAŞMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yusuf İNANDI¹⁸⁶, Binali TUNÇ¹⁸⁷, Türkü KILAVUZ¹⁸⁸

ÖZET

Dünyada nüfusun yarısını oluşturan kadınlar, yaşamın her alanına ortak olmalarına rağmen iş hayatında erkeklerle eşit koşullarda çalışma imkanı bulamamaktadır. Tarih boyunca çalışan, üreten, aynı zamanda aile içi sorumluluklar ve cinsiyet rolleriyle kuşatılan kadınlar, sundukları katkı bakımından erkeklerle aynı oranda değerlendirilmemiş, ikinci planda kalmışlardır. Çalışma yaşamında kadının konumu konusunda yapılan çalışmalar, işe girişte, ücret düzeylerinin belirlenmesinde ve işteki yükseltmelerde kadınların karşılaştıkları birçok ayrımcı uygulamayla birlikte, “erkek meslekleri” ve “kadın meslekleri”nin de varlığını sürdürdüğünü ortaya koymaktadır (Ünal, 2003). Eğitim ve dolayısıyla öğretmenlik, duygusallık, sabır, anaçlık gibi kadının doğasıyla ilişkilendirilen özellikleri nedeniyle kadın mesleği olarak görülmektedir (Buyruk, 2014). Ataerkil sistem topluma, çocuk bakımı ve anneliği kadının öncelikli görevi olarak empoze etmiş ve ev içerisindeki sorumlulukları merkeze alarak yapılacak mesleği ikincil konuma itmiştir. Öğretmenliğin çalışma saatleri bakımından ev işlerini aksatmayacak şekilde düzenlenebilmesi, öğretmenliğin kadın mesleği olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Eğitim bu anlamda kadınlara yönelik bir alan olarak tanımlanırken eğitim yöneticiliği açısından tam tersi bir durum söz konusudur. Eğitimde yönetim eril yaşantı ve pratiklerle örülmektedir. Bu nedenle eğitim yöneticiliği kadınların azınlık statüsünde olduğu alanların başında gelir (Tan, 1996; Shakeshaft, 2006). Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] merkez ve taşra teşkilatında yer alan yöneticilerin büyük bir çoğunluğu eğitim istatistiklerine göre erkeklerden oluşmaktadır. Bu bağlamda eğitim yöneticiliğinin erkek egemen bir alan olduğunu söylemek mümkündür. İnandı (2009), kadınların kariyer yapmalarını engelleyen faktörleri, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, aile kaynaklı engeller, kadınların yöneticiliğe bakış açıları, eğitim, çalışma saati, yaş, ekonomik nedenler ve medeni durumdan kaynaklı engeller; okul ve çevre kaynaklı kariyer engelleri olmak üzere beş başlık altında incelemiştir. Cam tavan, kadınlar için konulmuş görünmez örgütsel ve algısal engeller olarak tanımlanabilir. Kadınların üst düzey pozisyonlara gelmelerini engelleyen, yazılı olmayan gayri resmi politikalar ve örgütsel önyargılar sonucu hiyerarşide adaletsizlik yaratan durumlar için kullanılmaktadır. Cinsiyet kalıp yargıları, kadının yönetim kademesine gelmesini engelleyen önyargıların temelini oluşturmakta ve bu önyargıların oluşturduğu direnç sistemi kadınların yöneticilik konumlarına yükselmelerini engellemektedir (Çelikten, 2004). Yönetim kademelerindeki adaletsiz dağılım, kadınların mesleğe olan inanç ve motivasyonlarını zedelemekte; bir üst pozisyon için cesaretlerini kırmakta ve cam tavan algısına yol açmaktadır. Bu durum, hedeflediği yoldan vazgeçerek hiyerarşinin üst basamaklarını erkeklere devretme eğiliminde olan kadınlar açısından, eşitsiz dağılımın devamı (Simpson, 1997) anlamına gelmektedir. Öte yandan örgütsel bağlılık, iş doyumu, motivasyon, tükenmişlik, mesleğe yabancılaşma gibi örgütsel faktörler de bu durumdan

¹⁸⁶ Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, Bölümü EYTPE ABD Yenişehir, Mersin, inandiyusuf@gmail.com

¹⁸⁷ Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTPE ABD Yenişehir /Mersin, tunc75@gmail.com

¹⁸⁸ Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTPE ABD Yenişehir, Mersin, turkukilavuz@gmail.com

olumsuz etkilenmektedir. Ancak araştırma kapsamında kariyer engellerinin yalnızca mesleğe yabancılaşma ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Eğitimde yabancılaşma, bireylerin öğrenme öğretme süreçlerinden uzaklaşması, bu süreçlerin artan bir biçimde bireylere anlamsız hale gelmesi, eğitim sürecine olan ilginin azalması ve bu sürecin giderek sıkıcı ve zevksiz bir hale dönüşmesi anlamına gelmektedir (Sidorkin, akt Çağlar, 2013). Yabancılaşmanın kökeninde; arzu edilen, doğal ve normal bir şeyin yitirilişi söz konusudur ve böylece olumlu bir ilişki biçimi yok olmaktadır (Elma, 2003). Yönetici olmak isteyen kadınlar için de arzu edilen konuma toplumsal cinsiyete ilişkin önyargılar nedeniyle ulaşamamak aynı şekilde yabancılaşmaya yol açabilmektedir.

Amaç

Öğretmenlik mesleğinin toplum içindeki önemi göz önünde bulundurulduğunda mesleki sorunların çözümünün gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Literatür incelendiğinde kadın öğretmenlerin yaşadıkları kariyer engellerinin mesleki yabancılaşmaya etkisinin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan eğitimin yönetim kısmında cinsiyet eşitsizliği konusuna dikkat çekmek ve literatüre katkı sağlamak amacıyla yapılan bu çalışmada, eğitim alanında kadınların karşılaştıkları kariyer engellerinin mesleki yabancılaşmayla ilişkisinin incelenmesi hedeflenmektedir. Ele alınan iki olgunun arasındaki etkileşimin analizi ile kadınların yaşadıkları kariyer engellerinin giderilmesine ve yabancılaşma sorununun çözümüne katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Yöntem

İlköğretim kurumlarında çalışan kadın öğretmenlerin yaşadıkları kariyer engelleri ile mesleki yabancılaşma arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik olan bu çalışma genel tarama modelinde ve ilişkisel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Mersin İli Merkez ilçelerde görevli 728 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri İnandı (2009) Kadın Çalışanların Kariyer Engelleri Ölçeği ve Elma'nın (2003) İşe Yabancılaşma Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde t testi korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin kariyer engelleri alt boyutlarından ailevi engellerin yabancılaşmanın güçsüzlük ve anlamsızlık boyutlarıyla; okul çevre kaynaklı engeller ve eğitim, çalışma saati, yaş, ekonomik nedenlerden kaynaklı engellerin güçsüzlük, anlamsızlık, yalıtılmışlık boyutlarıyla doğrusal bir ilişki içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Kadın öğretmenlerin kariyere bakış açıları boyutuyla yabancılaşma boyutları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarıyla yabancılaşmanın tüm alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Kadınların kariyer engelleri onların mesleki yabancılaşmalarını düşük düzeyde yordamaktadır.

Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına bakıldığında kadın ve erkek öğretmenlerin kadınların kariyer engellerine yönelik görüşleri arasında sadece ailevi engeller arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Kadınlar ailevi engelin önemli bir engel olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin cinsiyete göre mesleki yabancılaşmaya yönelik görüşleri arasında sadece anlamsızlık boyutunda anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Kadın öğretmenlerin kariyer engelleri ile mesleki yabancılaşmaları arasında genel olarak doğrusal bir ilişkinin olduğu ve kariyer engellerinin düşük düzeyde de olsa yabancılaşmayı yordadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kariyer Engeli, Mesleki Yabancılaşma.

YÖNETİM BİLİMİ DERSİNİN OKUL YÖNETİM SÜREÇLERİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

Ertuğ CAN¹⁸⁹, Yüksel GÜNDÜZ¹⁹⁰

ÖZET

Örgütlenmiş bir insan grubunun bir takım amaçlarla bir takım işleri sürekli olarak gerçekleştirme çabası gösterdiği her yerde yönetim söz konusu olmuştur.

Yönetim bilimi, politik iktidarın emri altında devlet ve yerel yerinden yönetim kuruluşlarının organlarını oluşturan örgütlerin yapısını ve çalışmalarını açıklamaya ve tanımlamaya yarayan sosyal bilimlerin bir kolu olarak tanımlanabilir. Yönetim bilimi, sosyal bir bilim olarak bürokratik mekanizmayı oluşturan veya onunla ilişkisi olan insanların ve grupların fikirleri, hareketleri ve davranışları ile ilgilidir. Yönetim bilimi uzmanları ancak genel nitelikte öneriler getirebilirler. Bu nedenle bu bilimi uygulayanların gerçek ve değer yargularını birbirine karıştırmaksızın objektif bir davranışta bulunmaları gerekir.

Günümüzde okulun amaçlarına ulaşmasında etkili okul yönetiminin önemli bir rolü olduğu bilinen bir gerçektir. Okulun etkililiğinde pek çok faktör etkili olmakla birlikte, okul yöneticilerinin süreçteki etkililiği diğer değişkenlerde daha belirgindir. Bu bağlamda yöneticilerin yetiştirilmesi, seçilmesi ve atanması büyük önem taşımaktadır. Okul yönetiminin etkililiğinde, okul yöneticilerinin eğitim düzeyleri ile yönetici olmadan önce, yönetim bilimi dersi alıp almamalarının da büyük etkisi bulunmaktadır. Okulun başarısı, okul yöneticilerinin yönetim alanındaki tecrübe ve bilgi düzeyleri ile doğrudan ilişkilidir.

Alanyazında yapılan incelemelere göre, okul yöneticilerinin başarısında ve okulun etkililiğinde, yöneticilerin almış oldukları eğitimin ve özellikle yönetim bilimi dersinin önemli etkisi bulunmaktadır. Yönetim süreçleri olan, karar verme, planlama, örgütleme, iletişim, koordinasyon ve değerlendirmenin, okul yöneticilerinin yönetim süreçlerine ne tür katkılar sağladığını belirlemek büyük önem taşımaktadır.

Amaç

Araştırmanın amacı, yönetim bilimi dersinin okul yöneticilerinin okul yönetim süreçlerine etkilerini belirleyebilmektir.

Yöntem

Araştırma 2014-2015 eğitim öğretim yılında İstanbul'da resmî eğitim kurumlarında görevli 52 okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yardımıyla tema ve alt temalara ayrılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya 12 kadın, 40 erkek okul yöneticisi katılmıştır. Katılımcıların 41'i lisans, 10'u yüksek lisans, 1'i ise ön lisans mezunudur. Okul yöneticilerinden 12 kişi yönetimi bilimi dersini aldığını, 40 kişi ise yönetim bilimi dersini almadığını belirtmiştir. Okul yöneticilerinin kıdemi incelendiğinde, 5 kişi 6-10 yıl, 12 kişi 11-15 yıl, 11 kişi 16-20 yıl, 12 kişi 21-15 yıl, 12 kişi de 26-30

¹⁸⁹ Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTPE Ana Bilim Dalı, Kırklareli, ertugcan@gmail.com

¹⁹⁰ Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTPE Ana Bilim Dalı, Samsun, gunduz0735@hotmail.com

Yıl kıdeme sahiptir. Yönetim bilimi dersi alan yöneticilerin tamamı, yönetimi bilimi dersinin okul yönetim süreçlerine olumlu etkileri bulunduğunu, yönetim bilimi dersi almayan yöneticiler ise yönetimi bilimi dersini etkili okul yönetimi açısından gerekli gördüklerini, almak istediklerini ve ne tür katkıları olabileceğini belirtmişlerdir.

Okul yöneticileri yönetim bilimi dersinin karar verme sürecine etkisi olarak, analiz, araştırma ve işbirliği yapma, görev dağılımı yapma ile problem çözme basamaklarını kullanma bakımından katkı sağladığını belirtmişlerdir. Planlama sürecinde ise, insan ve madde kaynaklarını belirleme, amaca ve sürece uygun stratejik planlama, iş tanımı, görev dağılımı, toplantı yapma, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinden yararlanma bakımından etkili olduğu belirtilmiştir.

Okul yöneticilerine göre, yönetim bilimi dersi örgütlenme sürecinde, doğru işe doğru kişi seçimi, liyakata önem verme, işbölümü, ekip oluşturma, işbirliği, hiyerarşik düzen, yetki devri, eğitim, amaç belirleme bakımından önemli katkılar sağlamıştır. İletişim sürecinde ise, alternatif iletişim kanallarının kullanılması, öğretmen, öğrenci, veli ve personelin fikrini önemseme ve alma, karşılıklı güvene dayalı ilişkilerin geliştirilmesi, insan merkezli yaklaşımın esas alınması bakımından önemli katkılar sağlamıştır.

Okul yöneticilerine göre, yönetimi bilimi dersi koordinasyon sürecinde ekip oluşturma, işbirliği yapma, görev ve sorumlulukların dağılımı, problemlerin belirlenmesi ve çözümü, rehberlik yapma, bilgilendirme, kurul ve komisyonların etkililiğini sağlama bakımından faydalı olmaktadır.

Değerlendirme sürecinde ise, denetim raporlarının etkililiği, öğretmen, öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerinin dikkate alınması, gözlem yapma, dönem başı ve dönem sonu hedeflerin kıyaslanması, başarının ödüllendirilmesi, değerlendirmede objektif olma, güçlü ve zayıf yönleri görme bakımından önemli katkılar sağlamıştır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin yarıya yakını (24 kişi), görevli oldukları okulu, yönetim süreçleri bakımından başarılı bulmadıklarını belirtmişlerdir. Görevli oldukları okulu başarılı bulan yöneticilerin bir bölümü (12 kişi), okulun yönetim süreçleri bağlamında daha etkili olabilmesi için önemli çabalara ve eğitim etkinliklerine ihtiyaç bulunduğunu düşünmektedir.

Sonuç

Okul yöneticilerine göre, yönetim bilimi dersi okul yönetim süreçlerine önemli katkılar sağlamakta ve okulun etkililiği bakımından gerekli görülmektedir.

Okul yöneticileri, klasik olarak gerçekleştirdikleri okul yöneticiliğinin daha etkili olması ve okulun başarısının artması bakımından yönetim bilimi dersinin tüm yöneticiler tarafından alınması gerektiğini belirtmektedirler.

Bu bulgular, okul yöneticilerinin seçilmesi, yetiştirilmesi ve atanması sürecinde önemli düzenlemelerin gerçekleştirilmesine ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle okul yöneticilerinin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde yönetim alanında ihtisaslaşmalarının gerekli olduğu görülmektedir. Etkili bir okul yönetimi bakımından yöneticilerin yönetim alanında lisansüstü öğrenim görmelerinin sağlanması ve yönetici seçme ve atama sisteminin yeniden düzenlenmesi faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Yönetici, Okul Yönetimi, Yönetim Süreçleri.

MESLEK LİSELERİNDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN SORUNLARI ÇÖZÜM ÖNERİLERİ VE BEKLENTİLERİ

Rumeysa ŞEN¹⁹¹, Uğur TEKİN¹⁹²

ÖZET

Millî Eğitimin kademeleri düşünüldüğünde zorunlu temel eğitim sonrasında engelli öğrenciler, bireysel özellikleri dikkate alınarak genel veya mesleki eğitime yönlendirilmelidirler. Onların hayatta kendi ayaklarının üzerinde durmasını sağlayacak adımlar bu sayede atılmış olacaktır. Öğretmenlerin öğrencilerin sağlık durumlarını ve yetersizliklerini bilmeleri daha gerçekçi beklentiler geliştirmelerine ve buna uygun planlar yapmalarına yardımcı olur. Kaynaştırma uygulamalarına ilişkin olumlu öğretmen düşünceleri bu uygulamaların başarısını da getirecektir. Engelli olan her öğrencinin her şeyden önce bir çocuk olduğunu da asla unutmamak gerekir. Sadece ülkemizde değil Dünya genelinde işgücü piyasası istediği kriterleri iş görenlerde bulamamaktadır. Bu mesleki eğitimin başarısını düşürmektedir. Bu sorunun birçok yapısal nedenden kaynaklı olduğunu düşünmek mümkündür. Ancak bireysel özellikler de ihmal edilmemelidir. Mesleki eğitim bir beceri işidir. Kişilerin ilgileri göz ardı edilemez. Meslek seçiminde bu ilgiler dikkate alınmak zorundadır. Öyle ki kaynaştırma öğrencileri bu nitelikleri kazanmaya yönelik bireyselleştirilmiş bir mesleki eğitim programına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu yönüyle öğretmenlerin kaynaştırmaya tabi olan öğrencilere karşı tutumları ve algılamaları önemlidir. Öğretmen eğitim ortamında öğrenci üzerinde en etkili kişidir. Öğretmenin kaynaştırmaya ilişkin olumsuz tutum takınması sistemin doğru işlemesine engel olacaktır.

Amaç

Bu araştırmada Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde çalışan öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin sorunları, bu sorunlara yaklaşımları ve çözüm önerilerinin neler olduğu saptanmaya çalışılmış öğretmenlerin özel eğitime ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu açıdan araştırmanın problem cümlesi “Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde çalışan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin düşünceleri nasıldır?” şeklinde belirlenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinde çalışan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin sorunları, beklentileri ve çözüm önerileri araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmada kullanılan görüşme tekniğinin belirleyici özelliği, görüşülen kişilerin bakış açılarını ortaya çıkarmasıdır. Bu nedenle görüşme tekniği derinlemesine bir araştırma yöntemi özelliği taşımaktadır. Bu araştırmanın çalışma grubu 2015–2016 eğitim öğretim yılında Kocaeli Derince Zehra Emine Öçgüder Mesleki Ve Teknik Anadolu lisesinde farklı branşlarda 13 ve ayrıca Kocaeli Zübeyde Hanım Mesleki Ve Teknik Anadolu lisesinde farklı branşlardan 13 olmak üzere toplamda 26 öğretmendir. Bu araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun geliştirilmesi aşamasında 1 eğitim öğretim yılı boyunca şube öğretmenler kurulu toplantılarına katılmış öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleri yüz yüze görüşme tekniği ile derlenmiştir. Bu görüşmelerden elde edilen bilgiler soru haline dönüştürülmüştür. Veriler

¹⁹¹ Millî Eğitim Bakanlığı, Zehra Emine Öçgüder Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Derince/Kocaeli, efsun_1982@hotmail.com

¹⁹² İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmetler Bölümü, Sosyal Hizmetler Ana Bilim Dalı, Florya, İstanbul, ugrurtekin@aydin.edu.tr

soru haline dönüştürüldükten sonra iki uzman tarafından değerlendirilmiştir. Sonuçta 10 sorudan oluşan bir görüşme formu ortaya çıkmıştır. Araştırmada veriler görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

İlgili literatür doğrultusunda, öğretmen görüşü alınarak oluşturulan görüşme formu 2015–2016 eğitim öğretim yılında çalışma grubundaki öğretmenlere uygulanmıştır.

Bulgular

Çalışmadan elde edilen verilerin analizleri sonucunda; genel olarak öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin alt yapı ve eğitim eksikliklerinin olduğu, eğitimin her kademesindeki öğretmenin özel eğitime dair kurslara alınması gerektiği, destek eğitim odalarında muhakkak özel eğitim öğretmenin de olması gerektiği, kaynaştırma uygulamalarının meslek liselerinde bir zorunluluk gibi algılandığı, kaynaştırma uygulamalarının niteliği ile öğretmenlerin yaş, kıdem ve branşı dikkate alındığında herhangi bir ilişki bulunamadığı ve öğretmenlerin özel eğitim konusunda kendilerini yabancı hissettikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Sonuç

Öğretmenlerin öğrencilerin sosyalleşmesini desteklediği çalışmalar yaptığı, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine verdikleri eğitimden mutlu oldukları, ancak önemli bir çoğunluğun ise olumsuz etkilendiği, kaynaştırmaya ilişkin olarak öğretmenler, kendilerinden, engel türünden ve sistemden kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını, sorunlarını çözmek için uzman yardımı aldıklarını, materyal hazırladıklarını ve derste tolerans gösterdiklerini, çalışılan okulların ve sınıfların kaynaştırmaya uygun hale getirilmesi gerektiği, ailelerle iletişime geçildiği ve işbirliği içinde çalışıldığı, öğretmenlerin diğer öğrencilere sorumluluklar verdikleri ve sınıftaki diğer öğrencileri bilgilendirdikleri, yardım aldıkları ve sorunların çözümüne yönelik öğrenci –veli –öğretmen işbirliğinin faydalı olacağı önerilerini getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Kaynaştırma, Mesleki Eğitim.

EĞİTİMDE GEÇMİŞ VE GELECEK: TÜRKİYE'DE ORTALAMA VE BEKLENEN EĞİTİM SÜRELERİ

Hüseyin ERGEN¹⁹³, Vedat ÇAKIOĞLU¹⁹⁴

ÖZET

Amaç

Bu çalışmada, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından her yıl yayınlanan İnsani Gelişme Raporlarının (İGR) ekinde yer alan İnsani Gelişim Endeksi (İGE) hesabında kullanılan eğitim göstergelerinin tutarlı bir zaman serisi oluşturacak şekilde hesaplanması amaçlanmaktadır. İGE hesabında kullanılan eğitim göstergeleri ortalama eğitim süreleri (OES) ve beklenen eğitim süreleridir (BES). OES, hesaplama döneminde 15 yaş üzeri yetişkin nüfusun geçmişte ne kadar eğitim aldığını gösteren bir gösterge iken, BES ise hesaplama döneminde 5 yaşında olan çocukların geçmişte ne kadar süre (yıl) eğitim almalarını beklediğini içeren bir göstergedir. UNDP İGE hesabında, daha önce eğitim göstergesi olarak yetişkin okuryazar oranları ve bütünlük brüt okullaşma oranları (BOO) kullanırken, 2010'den itibaren bu iki göstergesi kullanmaya başlamıştır. Türkiye'de okullaşma oranları MEB tarafından ve Kalkınma Bakanlığı tarafından hesaplanmaktadır. MEB tarafından yapılan hesaplamalar TÜİK tarafından da yayınlanmaktadır. 2007'den itibaren ADNKS verilerinin kullanılması nedeniyle okullaşma oranlarının serisinde bir kopuş meydana gelmiştir. Bu çalışmada ÖSYM, YÖK, MEB ve TÜİK tarafından daha önceki yıllarda yayınlanmış kayıtlı öğrenci sayıları ve nüfus sayımlarına dayalı projeksiyonlardan elde edilen nüfus verileri kullanılarak tutarlı net okullaşma oranları (NOO), BOO, OES ve BES göstergelerinin hesaplanması amaçlanmaktadır. Böylece başka çalışmalarda da kullanılabilir bir seri elde edilmiş olacaktır.

Yöntem

Okullaşma oranı hesabında kullanılan formüller MEB tarafından yayınlanmaktadır. Bu formüllerde kullanılan veriler kayıtlı öğrenci sayıları ile tanımlı yaş grubunda bulunan çağ nüfusudur. Okullaşma oranları çağ nüfusuna karşı ne kadar öğrencini sisteme kayıtlı olduğunu gösterir. BOO her yaşta kayıtlı öğrenci sayısının çağ nüfusuna bölünmesiyle elde edildiğinden %100'ü geçebilir. NOO hesabında ise sadece tanımlı yaş grubunda bulunan kayıtlı öğrenci sayıları göz önüne alınır. Tanımlı yaş grupları zaman içinde eğitim kademelerinin sürelerindeki değişiklikler göz önüne alınarak MEB tarafından değiştirilmiştir. Buna göre yükseköğretim için teorik yaş grubu 18-22 olarak tanımlanmıştır. Ancak 2008-09 istatistiklerinde 18-21, daha önceki istatistiklerde de 17-21 yaş aralığı tanımlı idi. 2007-08 ve öncesi dönemde ortaöğretim için teorik yaş 14-16 olarak alınırken 2008-09 sonrası için 14-17 olarak belirlenmiştir. İlköğretimde teorik yaş ise 2012-13'e kadar 6-13'tür. Bundan sonra ilköğretim için 6-9, ortaokul için 10-13 olarak belirlenmiştir. Okul öncesi içinse teorik yaş grubu 3-5'tir. Yükseköğretimde öğrenci sayıları 1982-83 ve öncesinde TÜİK, 1983-2012 arasında ÖSYM, 2013 sonrasında ise YÖK tarafından yayınlanmıştır. Diğer örgün milli eğitim istatistikleri MEB ve TÜİK tarafından yayınlanmaktadır. Okullaşma oranları MEB yayınlarında 1977-98'den itibaren mevcuttur. İGE hesabında kullanılan OES ve BES verileri ise 2010'dan itibaren İGR'lerde yayınlanmaktadır. Bu çalışmada MEB istatistiklerinde ve İGR'lerde kullanılan formüller; TÜİK, MEB, ÖSYM ve YÖK'ten

¹⁹³ Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTP Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Yenişehir, Mersin, ergen@mersin.edu.tr

¹⁹⁴ MEB öğretmeni, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTP Yüksek Lisans öğrencisi, Yenişehir, Mersin, wedatcakioğlu@gmail.com

elde edilen verilerle tekrar hesaplanmaktadır. Böylece farklı nüfus serileri kullanılmasından dolayı hesaplamalarda bir takım farklılıklar meydana gelmesi beklenmektedir. Bu farkların ele alınarak doğurgularının tartışılması bir sonraki aşamayı oluşturmaktadır. Bu aşamada tablolar, grafikler kullanılarak ve bir takım ekonomik ve sosyal göstergelerle ilişki kurularak konu tartışılmaktadır.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen ilk bulgulara göre; ADNKS'den elde edilen nüfus verileriyle hesaplanmış olan 2007 ve sonrası okullaşma oranları, bu çalışmada nüfus projeksiyonlarından elde edilen verilerle hesaplanmış okullaşma oranlarından farklı yıl ve kademelerde %4 ila %8 arasında fazla çıkmaktadır. Bu durum ilköğretim okullaşma oranlarında 2007 yılı itibariyle bir kopuş ortaya çıkarırken ortaöğretimde meydana gelen düşüşü örtmektedir. Yükseköğretim için hesaplanan okullaşma oranları ise MEB tarafından yayınlananlardan biraz daha yüksek çıkmaktadır. Nüfus verileri yükselince okullaşma oranları düşmekte ancak kişi başına milli gelir düşmektedir. Bu ikisinin İGE puanı üzerindeki toplam etkisi negatiftir.

Sonuç

Milli eğitim istatistiklerinde yer alan okullaşma oranlarının tutarlı bir seri oluşturacak şekilde yeniden yayınlanmasına ihtiyaç vardır. Bu seri 1997 değil de; zaman serisi analizlerinde kullanılabilmesi için en azında 1980'den başlatılmalıdır. Nüfus verileri değiştiğinde eğitimle ilgili diğer bir takım göstergelerin de yeniden yayınlanması söz konusu olabilir. Tutarlı veri setleri oluşturulmasıyla zaman serileri kullanılarak yapılabilecek araştırmalara olanak sağlanabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Kademeleri, Teorik Yaş Grupları, Öğrenci Sayıları, Eğitim Göstergeleri.

BAZI DÜŞÜNÜRLER VE FİLOZOFLARIN EĞİTİM İLE İLGİLİ İFADELERİ VE BUNLARDAN İBN-HALDUN'UN EĞİTİM İLE İLGİLİ İFADESİNİN ÇÖZÜMLENMESİ

Abdullah AYDIN¹⁹⁵

ÖZET

Eğitim; bazı düşünürler ve filozoflar tarafından farklı şekillerde ifade edilmiştir. Bu ifadeler aşağıda sunulmuştur.

- İbn-i Haldun,

“İnsan beyni değirmen taşına benzer. İçine yeni bir şeyler atmazsanız, kendi kendini öğütür durur.”

Şeklinde ifade etmiştir (Wikisöz-a).

Montaigne,

- *“Eğitimin bize öğretmesi gereken iki şey şudur: Özgür düşün! Rahat Söyle!”*

Biçiminde belirtmiştir.

- Friedrich Nietzsche,

“Büyük eğitimci de doğa gibidir: Engelleri yıkmak zorundadır, sonradan onları aşmak için.”

Şeklinde ifade etmiştir.

- Francis Bacon,

“Eğitim insanın karakterini tamamlar, bunun yanında eğitimin kendisi de deneyimler sayesinde tamamlanır.”

Biçiminde belirtmiştir.

- Alfred Adler,

“Eğitimin en büyük sorunu çocuğun sınırları değil onun kendi sınırları olduğunu düşündüğü şeyi ortaya çıkarmaktır. Bu nedenle, eğitimde enerjimizi çocuğun inanç ve ilgisini artırmaya ve yaşama ilişkin yorumuyla kendi güçlerine koyduğu sınırları zorlamaya ve kaldırmaya yöneltmeliyiz.”

Şeklinde ifade etmiştir.

- Johann Wolfgang von Goethe,

“İnsan bütün gerçek dünyevi ihtiyaçlar açısından yeterince donanımlıdır, eğer duyularına güvenir ve onları güvenilir kalacakları kadar eğitirse.”

Biçiminde belirtmiştir.

- Sigmund Freud,

“Önerilen tasarı bireyde uygulanması gereken zaman yaklaşıyana kadar uyku halinde bekler. Sonrasında hemen uyanır ve bireyi tasarımı gerçekleştirme için dürter.”

Şeklinde ifade etmiştir.

- Albert Einstein,

“Eğitim gerçeklerin öğretilmesi değildir; düşünmek için aklın eğitilmesidir.” (Özdeyiş.Net)

Biçiminde belirtmiştir.

- Mark Twain,

“Eğitim her şeydir. Şeftali bir zamanlar acı bir bademdi; karnabahar, üniversite eğitimi almış bir lahanadan başka bir şey değildir.”

Şeklinde ifade etmiştir.

¹⁹⁵ Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Kırşehir, aaydinch@gmail.com

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada; bazı düşünürler ve filozofların eğitim ile ilgili ifadeleri ve bunlardan İbn-i Haldun'un eğitim ile ilgili ifadesinin çözümlenmesi yapılmıştır.

Yöntem

Sokratik yöntemin nihai hedefi sorgulama yoluyla anlayışı artırmaktır (<http://www.socraticmethod.net/>)

Bu kapsamda; bazı düşünürler ve filozofların eğitim ile ilgili ifadeleri ve bunlardan İbn-i Haldun'un eğitim ile ilgili ifadesinin çözümlenmesi Sokratik yöntemle yapılmış ve ifadeye yönelik anlayışların artırılması amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde aşağıda verilen anlayışlara ulaşılmıştır.

Bulgular

İbn-i Haldun'un eğitime yönelik ifadesi Sokratik yönetime göre sorgulandığında; değirmen taşına benzetilen insan beynine atılması gereken, Douglas Fairbanks'a göre 'aklı besleyen çok iyi sindirilmiş birkaç kitaptır.' Bunların iyi nitelikli olanları yani 'daha iyi sınıf kitaplar, düşünce için yiyecektir ve inisiyatif sahibi insan için mükemmel araçlardır'[D. Fairbanks]. İşaret edilen araç okunduğunda 'büyük hayallerle temas halinde olunmaktadır'[D. Fairbanks]. Bu temas, Paulo Coelho'ya göre, 'dinlemek isterseniz size ilginç öyküler anlatır kitaplar.' Biçimindedir. Bu anlatma, Turgenyev'e göre, '...kitaba daldı.' Şeklinde ise olur. Bu daldı, Coelho'ya göre, 'Kitap, okuyucunun zihninde canlanan bir filmidir. Filmleri izledikten sonra "Ah, kitap daha iyi" değişimizin nedeni budur' (Wikisöz-b) şeklindedir. Bir başka nedeni ise Orhan Pamuk'a göre, 'Cebinizde, çantanızda bir kitap taşımak; özellikle mutsuzluk zamanlarınızca cebinizde, çantanızda sizi mutlu edecek bir öteki dünya taşımak demektir' (Wikisöz-c) biçimindedir. Tersine bir durumda ise değirmen taşına benzetilen insan beynine yeni bir şeyler atılmazsa, o zaman beyin kendi kendini öğütür durur! Bu öğütme, Montaigne'ye göre '...yaşam bir yolculuksa, benim yanıma alacağım en iyi yolluk kitaplardır.' Şeklindedir. Başka bir deyişle, D. Fairbanks'e göre ' Bir insanın midesi ne yediğidir, bir insanın aklı ise ne okuduğudur.' Biçimindedir.

Sonuç

Sonuç olarak; değirmen taşına benzetilen insan beyninin içine bir şey atılırsa, Goethe (a)'ye göre 'Ciddi bir şekilde kendi derinliklerine inen, daima kendini yarım bulacaktır. Sonrasında kendini tam yapmak için ... bir dünyaya tutunmalıdır...' Buna tutunmada rehber yani Montaigne'ye göre 'yaşam yolculuğunda en iyi yolluk kitaplardır.' Bu kitapların besin değeri yüksek olmalıdır. Yani D. Fairbanks'a göre ' düşünce için yiyecek olmalıdır.' Başka bir deyişle, 'Okumak demek, büyük hayallerle temas halinde olmaktır' [D. Fairbanks]. Bu şekilde, Goethe (b) 'ye göre 'hayatın çiçekleri olan hayallere dokunulacaktır.' Bu dokunma ise mantık zemininde olmalıdır. Yani 'Hayat, mantık zemininde hayallere dokunmaktadır' (Aydın, 2013). Tersine bir durumda ise değirmen taşına benzetilen insan beyninin içine bir şey atılmazsa, D. Fairbanks '...büyük hayallerle temas halinde olmak' yerine Gustave Le Bon'a göre '...hayallerle düşünme' başlar. Bu düşünme şekli ise Bon'a göre 'bulaşıcı olan telkine açıktır.' Oysa Susanna Tamaro'ya göre, 'Büyüklerin dünyasında yasalar, sevgiden daha ağır basar.' Sevgi ise '...yüreğe dokunur ve canı hoşnut kılar' (Aydın, 2013). Bu 'dokunur-kılar', Bertrand Russell'e göre '...bilgeliktir.' (Wikisöz-d).

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Düşünürler, Filozoflar, İbn-İ Haldun, Eğitimle İlgili İfadenin Çözümlenmesi.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÜNİVERSİTE YAŞAMINA UYUM DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Cihan BULUT¹⁹⁶, Nergüz BULUT SERİN¹⁹⁷

ÖZET

Araştırmanın Amacı

Üniversite yaşamı ile ilk kez karşılaşan öğrenciler kendileri için yeni, yabancı ve farklı sayılabilecek bir ortamın içine girmektedirler. Yükseköğrenim öğrencisi olmak, üniversiteyi kazandığı şehirde aileden uzak bir hayat sürmek, bireylerde problem, kaygı ve stres üreten bir ortam oluşmasına neden olabilir. Üniversite yaşamına başlayan öğrenciler, kimliklerini bulma, çocukluk döneminden getirdikleri değerler yerine, toplumun sunduğu değerlere uyum sağlama, daha geniş toplumsal ve evrensel değerleri benimseme ve sosyal olgunluğa erişme durumundadırlar. Özellikle üniversite birinci sınıf öğrencilerinin karşılaştıkları, yeni bir ideoloji benimseme, farklı felsefi inançlar edinme gibi değişiklikler öğrencilerin yaşamını etkileyebilir.

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının Üniversite Yaşamına genel uyumları Düzeyleri ve alt boyutları cinsiyete, öğrenim gördükleri bölümlere, bölümünü isteyerek tercih edip-etmeme durumuna, Anne ve baba eğitim düzeyine, ailesinin sosyo-ekonomik düzeyine ve karşı cinsten özel bir arkadaşının olup-olmamasına göre anlamlı farklılıkların olup olmadığını incelemesidir. Çalışmanın evrenini, 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında KKTC’de bulunan bir üniversitenin Eğitim Fakültesi lisans programlarında öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Eğitim Fakültesindeki Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü, Özel Eğitim Öğretmenliği bölüm öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Örneklem dahilindeki 383 öğrenciye ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılabilen 325 katılımcıya ölçekler uygulanmıştır. Araştırma bünyesinde çeşitli lisans programlarına kayıtlı, 187 (%62) kadın ve 113 (%37) erkek öğrenci olmak üzere, hatalı ve eksik olanlar ayıklanarak toplam 300 katılımcı değerlendirilmeye alınmıştır.

Yöntem

Bu araştırma, Bu araştırma öğretmen adaylarının Üniversite Yaşamına Uyumluluk Düzeylerinin incelendiği nicel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanan betimsel bir çalışmadır.

Çalışmada veri toplama aracı olarak Aladağ, Kağnıcı, Tuna ve Tezer, (2003) tarafından üniversite yaşamına yeni başlayan bireylerin üniversite yaşamına uyum düzeylerini saptamak amacı ile geliştirilen “Üniversite Yaşamı Ölçeği” kullanılmıştır.

Verilerin analizinde çalışmanın amaçları doğrultusunda; yüzdelik dökümleri, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t, Scheffe, LSD ve Tukey HSD testleri kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Toplanan verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS 17. İstatistik paket programına girilerek istatistik çözümler bu program yardımıyla gerçekleştirilmiştir.

¹⁹⁶ Uzm. Psk. Dan., Lefke Avrupa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Gemikonağı, Lefke, cihanbulut.antalya@outlook.com

¹⁹⁷ Prof. Dr., European University of Lefke, Dr. Fazıl Küçük Faculty of Education, Northern Cyprus,, nerguzserin@gmail.com

Araştırmanın bulgularına genel olarak bakıldığında, cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının, üniversiteye uyum ve yaşam doyumlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu sonuca göre kadın öğretmen adaylarının yaşam doyum düzeylerinin erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin devam ettikleri bölümler değişkenine ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular incelendiği zaman okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin uyum düzeylerinin diğer bölümlere göre daha yüksek, zihin engelliler öğretmenliği bölümü öğrencilerinin ise daha düşük olduğu gözlemlenmektedir.

Öğrencilerin bölümünü isteyerek tercih edip-etmeme değişkeninin üniversiteye uyum sürecinde etkili olmadığı, fakat bölümünü isteyerek tercih eden öğretmen adaylarının yaşam doyum düzeylerinin bölümünü istemeyerek seçen öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın diğer bir bulgusu ise, sosyo-ekonomik düzeyi arttıkça öğretmen adaylarının akademik uyum düzeyleri de artmaktadır. Üniversite yaşamına uyum sürecinde ise anne-babasının eğitim düzeyi ortaokul veya lise olan öğretmen adaylarının kişisel uyum, karşı cinsle ilişki, akademik uyum ve genel anlamda yükseköğretim hayatına uyumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu çalışma, KKTC’de bulunan bir üniversitenin öğrencileri ile yapılmıştır, bu nedenle bu çalışma bulgularının genellenmesi bu örneklem grubu ile sınırlıdır. Bu konuda yapılacak olan yeni çalışmalarda, farklı fakülte öğrencileriyle, farklı değişkenlerle, farklı yaş gruplarından öğrencilerle çalışılması önerilebilir.

Üniversiteye yeni başlayan öğrencilere verilmesi gereken rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin çözümünde ve olumlu duygularının artırılmasında önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmaların aynı zamanda öğrencilerin uyum düzeyleri ve akademik başarılarını da artıracakları öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Yaşamına Uyum, Sosyo Demografik Değişkenler, Öğretmen Adayları, Üniversite Öğrencileri.

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA ÖĞRETİM DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Hasan DEMİRTAŞ¹⁹⁸, Servet ATİK¹⁹⁹

ÖZET

Amaç

Birleştirilmiş sınıf uygulaması ülkemizde geçmişten beri uygulanan bir yöntemdir. Birleştirilmiş sınıflar uygulaması, birden fazla sınıfın birleştirilerek aynı sınıfta bir öğretmen tarafından ders yapılması esasına dayanan bir öğretim şeklidir. Birleştirilmiş sınıf sadece ülkemizde uygulanan bir yöntem olmayıp dünyanın farklı ülkelerinde de uygulanan bir yöntemdir. Ülkemiz eğitim sisteminde 2012 yılında yapılan değişiklik kapsamında bir okulun birleştirilmiş sınıflı okul olarak tanımlanması için üç öğretmen veya daha az sayıda öğretmenin o okulda görev yapıyor olması gereklidir. Birleştirilmiş sınıflarda etkinlikler öğretmenli ve ödevli saatler olarak yürütülmektedir. Ödevli saatlerde öğrenciler öğretmen güdümünde kendi başına öğretim etkinliklerini yürütmektedirler. Öğretmenli saatlerde ise öğretmen süreci aktif bir şekilde yönlendirmekte ve öğrencilere etkinliklerle ilgili dönütler vermektedir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim etkinliklerini yürütmek, müstakil sınıflardaki öğretim etkinliklerini yürütmekten daha zor olduğunu ve ayrı bir sabır, yetenek gerektirdiğini ifade edebiliriz.

Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, genellikle meslekî yaşamlarının ilk yıllarını çalışmaktadırlar. Mesleğin ilk yıllarında öğretmenler birçok zorluğu bir arada yaşarlar. Öğretmenlerin öğrenmiş oldukları bilgilerin yetersizliği, yaşadıkları tecrübelerin azlığı birleştirilmiş sınıf öğretimindeki sorunları daha da artırmaktadır. Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin yaşayacakları sorunlardan bazılarını şu şekilde ifade edebiliriz: öğretmenin görev, yetki ve sorumluluklarının boyutunun artması, öğretmenin derse hazırlık için harcadığı zaman ve enerjinin artması, öğretim programlarındaki hedeflerin tümüne ulaşmanın güçleşmesi, sınıf öğretmenliği yapanların tümünün, birleştirilmiş sınıf uygulaması konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip olmaması ve öğretmenlerin gerektiği kadar rehberlik hizmeti alamamasıdır. Bu ve benzeri sorunların çözümüne kısmen de olsa katkı getirebilecek bir takım uygulamaların hizmet öncesi eğitimde yani üniversite yıllarında öğretmen adaylarına sunulması gerekmektedir. Bu uygulamaların başında özellikle öğretmen adaylarına birleştirilmiş sınıflı okullarda staj yaptırmak geldiği söylenebilir. Sınıf öğretmenliği programı kapsamında yürütülen birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin daha nitelikli, kapsamlı ve uygulamaya dönük olarak tasarlanması da belki başka bir çözüm yolu olabilir. Bu araştırmada sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Nitel araştırma yöntemi kullanılarak tasarlanan bu çalışma, 2012-2013, 2013-2014 ve 2014-2015 eğitim-öğretim yıllarında İnönü Üniversitesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 95 öğrenci ile yürütülmüştür. Nitel araştırmaların odak noktası bir grup bireyin durumlarını, duygularını algılarını, tutumlarını, değerlerini, inançlarını ve deneyimlerini

¹⁹⁸ İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Malatya, hasan.demirtas@inonu.edu.tr

¹⁹⁹ Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Malatya, servet.atik@inonu.edu.tr

anlamak, açıklamak, incelemek, keşfetmek ve netleştirmektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri toplama formunda dört soru yer almaktadır. Bu sorular şunlardır:

1. Uygulama amacı ile gittiğiniz birleştirilmiş sınıflı okullardaki gözlemlerinizi değerlendirdiğinizde, size göre birleştirilmiş sınıflı okulların olumlu ve olumsuz yanları nelerdir? Maddeler halinde yazınız.
2. Kendinizi değerlendirdiğinizde birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazır olduğunuzu düşünüyör musunuz?
3. Uygulama amacı ile gittiğiniz birleştirilmiş sınıflı okullardaki uygulama öğretmenlerini değerlendirdiğinizde, uygulama öğretmenlerinin olumlu ve olumsuz yanları nelerdir? Maddeler halinde yazınız.
4. Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersini değerlendirdiğinizde, bu dersin olumlu ve olumsuz yanları nelerdir? Maddeler halinde yazınız.

Araştırmada elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın verileri analiz edilerek elde edilen bulgular sunulacaktır.

Sonuç

Bu bölümde araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar alan yazında elde edilen sonuçlar ışığında tartışılıp yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği Öğrencileri, Birleştirilmiş Sınıf, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Öğretmen.

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARA VE BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDAKİ ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN METAFOR ALGILARI

Hasan DEMİRTAŞ²⁰⁰, Servet ATİK²⁰¹

ÖZET

Amaç

Dünyada ve ülkemizde bazı yörelerin eğitim ihtiyacı birleştirilmiş sınıflı okullarla karşılanmaktadır. Birleştirilmiş sınıflı okullar kendine has yapısı olan okullardır. Birleştirilmiş sınıflar, birden çok sınıfın birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir öğrenci grubuyla tek bir öğretmen tarafından öğretimin yapıldığı sınıflardır. Birleştirilmiş sınıf farklı yaş grubundaki öğrencilerin bir araya gelerek öğrenim gördüğü sınıflar olarak da tanımlanabilir. Öğretim şekli, birleştirilmiş sınıfları bağımsız sınıflardan ayıran en önemli farklılıktır. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenciler, normal öğretimin yapıldığı bağımsız sınıflardan farklı olarak derslerin önemli bir kısmını kendi kendilerine çalışarak ve öğrenerek geçirirler. Bunun sonucu olarak birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilere normal öğretimin yapıldığı sınıflardaki öğrencilere göre daha fazla iş ve sorumluluk düşmektedir.

Birleştirilmiş sınıfların olumlu ve olumsuz yönleri bulunmaktadır. Olumlu yönlerinden bazıları; öğretmenin aynı anda birden çok sınıfın programına hakim olması, öğrencilerin işbirlikçi çalışmalarını desteklemesi, sosyalleşmeye katkı sağlaması, üst sınıfların konularını öğrenmeyi sağlaması, geri ve ileri öğrenciler için avantaj sağlaması, ekonomik olması, bireysel öğrenmeye katkı sağlaması olarak ifade edilebilir. Olumsuz yönlerinden bazıları ise; öğretmenin iş yükünü arttırması, öğrencilere ayrılan zamanı azalması, sınıf yönetimini ve materyal kullanımını zorlaştırması, ek öğretim hizmetlerini olumsuz etkilemesi, yeteneklerin keşfedilmesini zorlaştırması, öğrencilerinin dikkatinin çabuk dağılması, akran zorbalığını arttırması biçiminde belirtilebilir.

Eğitim sistemimizde 2012 yılında yapılan değişiklikle 4+4+4 zorunlu kesintili eğitime geçilmiştir. Bu değişiklikle 3 öğretmen veya daha az sayıdaki öğretmenin bulunduğu okullar birleştirilmiş sınıflı okullar olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde genellikle seyrek nüfuslanmanın bulunduğu bölgelerde birleştirilmiş sınıflı okulların varlığından söz edebiliriz. Ülkemizde son yıllarda sınıf öğretmeni atamalarının özellikle birleştirilmiş sınıflı okullara yoğunlaşmasından dolayı, sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimlerinde birleştirilmiş sınıflı okullara yönelik yaşantılarının olmasını gerekli kıldığı söylenebilir. Bu bağlamda sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflı okullara ilişkin uygulama ağırlıklı bir eğitim almaları onların mesleğe atıldıklarında mesleklerini zorlanmadan icra etmelerine katkı sağlayacağı söylenebilir. Bu araştırmada sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflara ve birleştirilmiş sınıflardaki öğretmenlere ilişkin metafor algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Nitel araştırma yöntemi kullanılarak tasarlanan bu çalışma, 2012-2013, 2013-2014 ve 2014-2015 eğitim-öğretim yıllarında İnönü Üniversitesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 95 öğrenci ile yürütülmüştür. Nitel araştırmaların özellikleri üzerine temel vurgu, süreç, anlayış ve anlam üzerinedir; araştırmacı, veri toplama ve analizinde temel

²⁰⁰ İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Malatya, hasan.demirtas@inonu.edu.tr

²⁰¹ Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Malatya, servet.atik@inonu.edu.tr

belirleyicidir; süreç tümevarımsaldır; ürün etraflı ve zengin betimlenmelidir. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Bu kapsamda araştırmanın katılımcılarına veri toplama formunda yer alan iki soru yöneltilmiştir. Bu sorular şunlardır:

1. Birleştirilmiş sınıflı okulları, canlı, cansız bir varlığa, bir nesneye, bir tarihi kişiliğe, bir bitkiye ya da herhangi bir şeye benzetmeniz istense neye benzetirsiniz? Nedenlerini açıklar mısınız?
2. Birleştirilmiş sınıflı okullardaki öğretmenleri, canlı, cansız bir varlığa, bir nesneye, bir tarihi kişiliğe, bir bitkiye ya da herhangi bir şeye benzetmeniz istense neye benzetirsiniz? Nedenlerini açıklar mısınız?

Araştırma verilerinin analizinde, katılımcıların metafor kullanarak yaptıkları benzetmeler ve bu benzetmelerin nedenleri nitel araştırma yönteminin betimsel veri analizi tekniği kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın verileri analiz edilerek elde edilen bulgular sunulacaktır.

Sonuç

Bu bölümde araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar alan yazında elde edilen sonuçlar ışığında tartışılıp yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği Öğrencileri, Metafor, Birleştirilmiş Sınıf, Öğretmen.

TÜRKİYEDE GÖÇMEN ÇOCUKLARINA YÖNELİK İVEDİ EĞİTİM VE UYUM ÇALIŞMALARI

Seyfi ÖZGÜZEL²⁰², Veli Ercan ÇETİNTÜRK²⁰³, Sylvia M. de ROOIJ²⁰⁴,

ÖZET

Amaç

Eğitim, insanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan en temel ihtiyaçlardan biridir. Türkiye'nin de taraf olduğu, 1951 Cenevre Sözleşmesi mültecilerin eğitim hakkına vurgu yapmaktadır. Suriye'de bulunan iç savaşın kısa zamanda bitmeyeceği ve ülkemizde bulunan mültecilerin çoğunun ülkelerine geri dönme olasılıklarının düşük olmasından dolayı ülkemizde temel eğitim çağında bulunan mülteci çocuk ve gençler için ivedi bir eğitim politikası geliştirilmesi zorunluluk olarak görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, ülkemizde bulunan mülteci çocuk ve gençlerin eğitimi konusunda kamu kurum ve kuruluşlarının uyguladıkları politikaları taradıktan sonra, AB ülkelerindeki göçmen politikalarını da inceleyip; mülteci çocukların eğitimi ve toplumsal entegrasyonu konusunda çözüm önerileri geliştirmektir.

Yöntem

Çalışmada öncelikle ilgili yazının taranmasına dayalı bilimsel yöntemin yanı sıra, kamu kurum ve kuruluşlarının mülteciler ve mültecilerin eğitimi konusunda hazırlamış oldukları rapor ve ilgili mevzuat incelemesi yapılmıştır. Bu anlamda çalışmada, ülkemizde mültecilerin eğitimi konusundaki mevzuat ve yapılan çalışmalarla diğer ülkelerdeki çalışmalar incelenmiş ve ardından çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Bulgular

2011 yılından itibaren uygulanan "açık kapı" politikası sonucunda ülkemizde göçmen sayısı çok büyük artış göstermiştir. Özellikle Suriye'ye yakın iller ve büyükşehirler başta olmak üzere neredeyse tüm ülkeye yayılmış üç milyondan fazla göçmen ülkemizde ikamet etmektedir. Bunların 267.243'ü kamplarda, kalanı ise şehirlerde yaşamaktadır. Gerek kamplarda gerekse şehirlerde yaşayan mülteciler özellikle şehirlerin kenar mahallelerinde ikamet etmektedir. Daha önce AB'nin birçok ülkesinde alınmış yanlış politik kararlardan dolayı oluşan gettoların ülkemizde de yavaş yavaş oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum ülkemizde yaşayan ve büyük bir olasılıkla ülkesine yakın zamanda geri dönme olasılığı olmayan göçmenlerin topluma katılımlarını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle topluma fazla yük olmayan bir sinerjinin oluşturulması için entegrasyon politikasının geliştirilmesi zorunlu hale gelmektedir.

Ülkemizde bulunan mültecilerin çoğunluğu temel eğitim çağında olan çocuk ve gençlerden oluşmaktadır. Bununla birlikte 2011'den beri ülkemizde 200.000'e yakın çocuk doğmuştur. 2015 Türkiye Göç Raporuna göre eğitim öğretim çağında olan göçmen çocuklarının yarısından fazlası eğitim alamamaktadır. Bununla birlikte içinde buldukları toplumdan izole bir şekilde yaşamaları, iç savaştan dolayı çoğunluğunun büyük bir travma atlatmış olması, ayrıca ekonomik ve sosyal problemlerinin varlığı da göz önüne alındığında; yakın zamanda ülkelerine geri dönmeleri mümkün görünmeyen bu mültecilerin ilerleyen yıllarda, toplum içinde iletişimsizlik ve topluma uyumsuzluğun

²⁰² Doç. Dr., Akdeniz Üni. SBMYO, Antalya, sozguzel@akdeniz.edu.tr

²⁰³ Akd. Ü. Kamu Yön. Böl., Antalya, v_ercan@windowslive.com

²⁰⁴ Uzman., Akdeniz Üni. Avrupa Arş. Uyg. Mrkz., Antalya, smderooij@akdeniz.edu.tr,

sonuçlarının olumsuz olacağı varsayımından hareket etmek yanlış değildir. İç savaş nedeniyle eğitimine ara vermiş ya da henüz başlama fırsatı bulamamış mülteciler için eğitim, bir hak olduğu kadar, ülkemiz açısından da eğitim hizmeti sunmak bir zorunluluktur. Çünkü eğitimsizlik, işsizliği; işsizlik de toplumsal sorunları beraberinde getirmektedir. Kazan-Kazan olarak nitelendirilebilecek sinerji oluşturabilmek için ülkemizde, her göçmen çocuğun eğitime katılımını ve üretkenliğini esas alan politikalar üretilmelidir.

Ülkemizde, mülteciler ve mültecilerin entegrasyonu ve eğitimi konusunda yapılan çalışmalar, mültecilerin eğitimindeki temel sorun alanlarından bahsetmektedir. Bu sorunlar kısaca; veri eksikliği, koordinasyon eksikliği, eğitime erişim ve katılım sorunu, öğretmen eksiliği sorunu, Suriyelilerin çalışma izinlerinin olmaması şeklinde özetlenebilir. Bununla birlikte Türkiye'deki eğitim kurumlarının ve mevcut insan kaynaklarının beklenmeyen bu duruma karşı yeterli cevap verememesi de önemli sorunlardan biridir.

Yapılan araştırmalar, Milli Eğitim Bakanlığı ve AFAD'ın, mültecilerin eğitimi konusunda yapmış olduğu çalışmaların yetersiz kaldığını ve mülteci çocuklarının yalnızca %20-35'inin eğitim hizmetlerinden yararlandığını göstermektedir. Bu anlamda ülkemizde bulunan mültecilerin eğitimi konusunda, Bakanlık teşkilatının yanında belediyeler, STK'lar ve Üniversitelerdeki Think Tank'lerin aktif hale getirilerek; göçmen çocuklarının eğitimi ve uyumu alanındaki çalışmalara çeşitli etkinliklerle katkıda bulunmaları çok büyük bir öncelik kazanmaktadır. Eğitim ve sosyal gibi farklı disiplinlerde yapılması gereken bu çalışmalarda başarılı olabilmek ve sinerji oluşturabilmek için eşgüdüm şarttır.

Sonuç

Ülkemizin içerisinde bulunduğu bu ciddi mülteci krizinin belki de en önemli alt başlıklarından birini mültecilerin eğitimi ve toplumsal entegrasyonu konusu oluşturmaktadır. Mültecilerin eğitimi ve entegrasyonunun sağlanamaması durumunda, suç oranları, çocuk işçiliği ve çocuk yaşta evliliklerin artması gibi toplumda ciddi sorunların ortaya çıkacağı kaçınılmaz bir gerçektir. Bu nedenle ivedi bir şekilde mültecilerin eğitimi konusunda yeni politikaların geliştirilmesi zorunluluk halini almıştır. Bu konuda sadece Milli Eğitim Bakanlığı değil, Bakanlık Teşkilatı ile birlikte belediyeler, sivil toplum kuruluşları, Üniversitelerdeki düşünce merkezleri gibi diğer kamu kurum ve kuruluşlarına da önemli görevler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mülteci Krizi, Eğitim Hakkı, Eğitim Politikası, Sivil Toplum Kuruluşları, Milli Eğitim Bakanlığı.

OKULDA ŞİDDET OLAYLARININ NEDENLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Temel ÇALIK²⁰⁵, Hasan TABAK²⁰⁶, Burcu YAVUZ TABAK²⁰⁷

ÖZET

Son zamanlarda gerek alan yazın gerekse basın-yayın organlarınca yapılan haberlerde okul çağı nüfusun şiddete maruz kalması, eğitim ortamlarının güvenliği, dolayısıyla okul güvenliğinin tam olarak sağlanamaması çıkan olaylar veya engel olunması bakımından alan uzmanlarınca okul güvenliği ve okulda şiddet konusu bilimsel olarak daha çok incelenmeye başlanmıştır. Şiddet saldırganlıkla bağlantılı bir davranış biçimidir. Bu anlamda şiddet, kişiye yönelmiş, kişinin istemediği ve o kişiyi tahrik edici, yıpratıcı eylemlerdir. Diğer bir ifadeyle şiddet ile ilgili bir kimsenin fiziksel ya da bir nesne kullanarak diğer bireyi göreceli olarak ciddi olabilecek biçimde yaralaması ya da ona zarar vermek diyebiliriz. Okullar, öğrencilerin, öğretmenlerin, diğer işgörenlerin ve paydaşların kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissettikleri yer olarak kabul edilmektedir. Okul güvenliği; öğrenci ve okul personelinin okul içinden ya da çevreden kaynaklanan suç, şiddet, saldırganlık, zorbalık, hırsızlık, alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanımı gibi istenmeyen davranışlara karşı korunmaları ve hem okulda hem de okul dışında kriz ortamı yaratabilecek olağanüstü hallerde can güvenliklerinin en üst düzeyde sağlanmasıdır.

Amaç

Çalışmanın amacı, okul yöneticilerinin bakış açısına göre okul güvenliğini olumsuz yönde etkileyen şiddet olaylarının nedenleri araştırmaktır. Bu düşünceden hareketle, söz konusu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Okul güvenliği bağlamında okul yöneticilerinin, okulda gerçekleşen şiddet olaylarının,
  - a. Sıklığı
  - b. Nedenleri
  - c. Olaya karışan birey veya grupların
    - i. Sosyal,
    - ii. Kültürel,
    - iii. Psikolojik Ve
    - iv. Ekonomik özellikleri
  - d. Birey ve toplumda olası etkileri ve çözüm yolları hakkında düşünceleri nasıldır?

Yöntem

Okul yöneticilerinin okulda yaşanan şiddet olaylarının nedenlerinin çözümlenmesini amaçlayan bu araştırma olgubilim (fenomenoloji) deseninde nitel bir çalışmadır.

Çalışma Grubu

Araştırmada, olasılık temelli örnekleme yöntemleri sınıflamasında yer alan sistematik ve tabaka örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Olasılık temelli örnekleme, evrende yer alan şeylerin dağılımı her bir birim ya da bireye eşit olarak dağıtıldığı varsayımına göre bu evrendeki her şeyi

²⁰⁵ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Beşevler, ANKARA, temelc@gazi.edu.tr

²⁰⁶ Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Beşevler, Ankara, hasantabak@gazi.edu.tr

²⁰⁷ Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı Beşevler, Ankara, burcuyavuz@gazi.edu.tr

oluşturulacak herhangi bir örnekleme dâhil olma konusunda eşit şansa sahiptir. Dolayısıyla istatistiksel hesaplarla evreni temsil edebilme büyüklüğüne sahip ve tamamen rastgele yöntemle bir örneklem seçme işlemidir. Sistematik örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine incelenmesini belirli ölçütlere göre oluşturulmuş sistemli bir yöntemle seçim yapma süreci olarak nitelendirilebilir. Evrene dâhil olan başlangıç birimleri sıraya konular. Örneklem büyüklüğü saptanır ve evrenden çekiliş yapılır. Tabakalı örnekleme ise, evrende alt birim grupları ya da belirli özellikleri ile gruplaşan topluluklardan çeşitlilik gösteren durumları tesadüfi bir şekilde çeşitlenmesini amaç edinmiştir. Bahsi geçen genel evren ve örnekleme yaklaşımları dikkate alınarak “tipik durum” ve “kritik durum” nitel örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Bu doğrultuda çalışma grubu, Ankara ilinde görev yapan toplamda 20 okul yöneticisinden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı ve süreci

Çalışmada, gerek okul ortamında ve okul dışında meydana gelen okul güvenliğini etkileyen şiddet olaylarını derinlemesine incelemek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırma problemine ilişkin temel değişkenleri teorik bakımdan açık olmayıp, araştırma süreci esnek bir şekilde sürdürülme düşüncesiyle tercih edilmiştir. Görüşme formu, geliştirilme sürecinde bazı aşamalardan geçmiştir. Öncelikle sorulması planlanan sorular alan uzmanı, ölçme-değerlendirme ve dil uzmanlarının görüşü alınarak ön-uygulama yapılmıştır. Ön-uygulama neticesinde, 4 ana madde ve bu maddelere ilişkin toplamda 3 sonda sorusu ile nihai halini almıştır. Bulgu ve sonuçlara elde edilen veriler analiz edilerek ulaşılabacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okulda Şiddet, Okul Yöneticileri, Okul Güvenliği.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ DİNLEME BECERİLERİ İLE BİREYLER ARASI ÇATIŞMALARINI YÖNETME BİÇİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hüseyin ASLAN²⁰⁸, Cevat ELMA²⁰⁹, Kasım KIROĞLU²¹⁰

ÖZET

Çatışma olgusu, yaşamın temel dinamiklerinden biridir. Yaşamın her kesitinde sürekli karşı karşıya bulunduğumuz ve kaçınamayacağımız bir gerçek olarak çatışma, insan ilişkilerinin ve iletişimin odağında yer alır. İletişimin olmazsa olmazı olarak dinleme ve çatışmayı yönetme eğilimleri bireyler arası ilişkilerde, ilişkinin niteliğini ve biçimini etkileyen ana değişkenler olarak nitelendirilebilir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının dinleme becerileri ile çatışmayı yönetme biçimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının dinleme becerilerine ilişkin veriler; Cihangir-Çankaya'nın (2012) "Dinleme Becerisi Ölçeği", çatışmayı yönetme biçimlerine ilişkin tercihleri ise araştırmacılar tarafından geliştirilen "Bireyler Arası Çatışmaları Yönetme Biçimleri Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Her iki ölçek, 2015-2016 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 491 öğretmen adayına uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda; öğretmen adaylarının dinleme becerileri ile çatışmaları yönetme biçimlerine ilişkin tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının dinleme becerileri ile uyum ve hükmetme biçimleri arasında negatif yönde düşük, uzlaşma ve sorun çözme (tümleştirme) biçimleri arasında ise pozitif yönde orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dinleme Becerileri, Çatışma, Öğretmen.

²⁰⁸ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun, huseyarslan@yahoo.com

²⁰⁹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun, cevatemla@gmail.com

²¹⁰ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun, cabbar57@hotmail.com

ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE SINIF İÇİ ETKİNLİKLERDE ÖĞRETMENLERİN ETİK DAVRANIŞLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Soner AYHAN²¹¹, Selma KAVAZ²¹², İbrahim ÇAKIRGÖZ²¹³

ÖZET

Etik, insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi kötü gibi ahlaksal açıdan araştıran bir felsefe disiplindir. Etik her şeyden önce istenilecek bir yaşamın araştırılması ve anlaşılmasıdır. Daha geniş bir bakış açısı ile, bütün etkinlik ve amaçların yerli yerine konulması; neyin yapılacağı ya da yapılamayacağı; neyin isteneceği ya da istenmeyeceğinin; neye sahip olunacağı ya da olunmayacağı bilmesidir. Eğitim ortamında da öğretmenler öğrenciler ile olan iletişimlerinde neyi isteyip istemeyeceğini, nasıl davranıp davranmayacağını çok iyi bilmelidir. Öğretmenlerin branşı ne olursa olsun, profesyonel bir meslek olan öğretmenlik mesleğinin etik ilkelerine uymaları ve sorumluluklarını yerine getirmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerde bir etik kodlar kataloğu gibi uyması gereken ilkeler olmalıdır.

Bu çalışmanın amacı; öğrencilerinin görüşlerine göre sınıf içi etkinliklerde öğretmenlerin etik ilkelere uyma düzeylerini belirlemektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Öğrencilerinin algısına göre öğretmenlerin etik ilkelere uyma düzeyleri nedir?
2. Öğrencilerinin algısına göre öğretmenlerin etik ilkelere uyma düzeyleri öğrencilerin eğitim öğretim gördükleri okula göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerinin algısına göre öğretmenlerin etik ilkelere uyma düzeyleri öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerinin algısına göre öğretmenlerin etik ilkelere uyma düzeyleri öğrencilerin eğitim öğretim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Öğrencilerinin algısına göre öğretmenlerin etik ilkelere uyma düzeyleri öğrencilerin ebeveynlerinin mesleğine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Öğrencilerinin algısına göre öğretmenlerin etik ilkelere uyma düzeyleri öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmada nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler; Gündüz ve Coşkun tarafından geliştirilen 30 maddeden oluşan, beşli likert tipi "Öğrencilerin algılarına göre, öğretmenlerin mesleki etik kurallarına uyma düzeyleri ölçer" ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini Yozgat ilindeki okullara oluşturmaktadır. Örneklemini ise 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Yozgat merkez ilçede bulunan okullara devam eden toplam 265 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistikten faydalanılmıştır. Veriler, SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Araştırmanın bulgular ve sonuçlarına ilişkin çalışmalar devam etmekte olup bildiride sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci Algısı, Etik, Mesleki Etik.

²¹¹ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Çarşamba, Samsun, sonerayhan@hotmail.com

²¹² Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Yozgat, s.kavaz25@hotmail.com

²¹³ MEB - Yakakent 100.Yıl Ortaokulu, Samsun, pisko_iso@hotmail.com

TERS YÜZ ÖĞRENME İÇİN VIDEO ÖĞRENME YÖNETİM SİSTEMLERİ

Celal KARACA²¹⁴

ÖZET

Harmanlanmış öğrenmenin bir alt kolu olan ters yüz öğrenme; öğrencilere ev ödevi vermek yerine, ders öncesinde verilen ders materyalleri ile teorik konuların evde öğrenildiği, ders içerisinde ise daha fazla uygulama yapılarak daha üst düzey öğrenmeler sağlamayı amaçlayan bir yöntemdir. Bu yöntemde alt düzey öğrenmeler ders öncesinde gerçekleşirken, daha üst düzey öğrenmeler ders içerisinde öğretmen rehberliğinde yapılan etkinliklerle kazandırılmaktadır. Örneğin Bloom'un bilişsel öğrenme basamaklarına göre bilgi ve kavrama basamağındaki öğrenmeler ders öncesinde; uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarındaki öğrenmeler ise sınıfta kazandırılmaya çalışılmaktadır. Teorik konuların öğrenilmesi ders öncesinde yapıldığı için sınıf içerisinde uygulamalı etkinliklere daha fazla zaman ayrılabilir.

Videoların eğitimde kullanılması konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde, videonun öğretim sürecine olumlu katkı sunduğu görülmektedir. Video; öğrencilerin anlamasını kolaylaştıran, kendi hızlarında öğrenmelerine imkan sunan, daha fazla duyu organına hitap eden, ilgi çeken ve akademik başarıyı artıran etkili bir ders materyalidir. Etkileşimli videolar, geleneksel videolardan farklı olarak, öğrenciyi süreçte pasif bir izleyici olmaktan çıkaran ve daha aktif olmasını sağlayan bir yapıya sahiptir. Öğrenci, etkileşimli videoyu izlerken kendisine yöneltilen soruları yanıtlayabilmekte, yanıtlarına ilişkin geribildirimler alabilmekte, videoda geçen kavramlara ilişkin yansımalar yapabilmekte ve tüm bu süreç öğretmen tarafından değerlendirilmektedir.

Son yıllarda yaygın olarak araştırılmaya başlanan ters yüz öğrenme, iki önemli sacayağı üzerine kuruludur. Bunlardan ilki ders öncesi teorik öğrenmeler, ikincisi ise sınıfıçi uygulamalı etkinliklerdir. Ders öncesi öğrenmeler için ders materyali olarak çoğunlukla etkileşimli video kullanılmaktadır. Bu videoların hazırlanması, etkileşim özelliklerinin eklenmesi, öğrencilerin video izleme durumlarının takip edilmesi, video içi sorularla öğrencilerin öğrenme durumlarının değerlendirilmesi, öğrenci-öğretmen arasındaki etkileşimin sağlanması gibi durumlar için ters yüz öğrenmeye özgü video öğrenme yönetim sistemleri (ÖYS) geliştirilmiştir. Öğretmen tarafından geliştirilen ya da youtube, vimeo, khan academy, learn zillion gibi video platformları üzerinde bulunan eğitsel videolar bu öğrenme yönetim sistemlerine entegre olarak kullanılabilir. Uzun süreli videoların kesilerek kısaltılması, yabancı bir dilde hazırlanan video üzerine dublaj yapılabilmesi, videolar üzerine farklı türlerde sorular eklenebilmesi bu ÖYS'lerin bünyesinde barındırdığı özelliklerden bazılarıdır.

Bu çalışma kapsamında tüm dünyada yaygın olarak kullanılan bir video öğrenme yönetim sistemi olan Edpuzzle detaylı olarak incelenmektedir. Edpuzzle Ters Yüz Öğrenme için özel olarak geliştirilmiş bir platformdur. Bu platform üzerinde sanal sınıflar oluşturulup, hazırlanan etkileşimli videolar öğrencilerle paylaşılmaktadır. Edpuzzle platformu hem öğrencilerin video izleme oranları, süreleri gibi bilgileri tutarken hem de video üzerindeki soruların doğru-yanlış olma durumunu göstererek anında dönüt düzeltme sağlamaktadır. Kullanılacak bir ders videosu öğretmen tarafından kaydedilmişse, bu video Edpuzzle üzerine yüklenip farklı etkileşim özellikleri eklenebilir. Farklı video sitelerinde bulunan eğitsel videolar kullanılmak istenirse, doğrudan Edpuzzle üzerinden

²¹⁴ Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, karaca42@gmail.com

arama yapılarak istenilen video seçilip kullanılabilir. Videonun önemli görülen bir dakikasına sesli not eklenebilir. Quiz ekleme seçeneği ile açık uçlu, çoktan seçmeli, doğru-yanlış gibi farklı türlerdeki sorular ya da ipucu ve yorumlar eklenebilmekte, öğrencilere geri bildirimler verilebilir.

Öğrenme yönetim sistemi üzerinde dersi alan öğrencilerin videoları izleyip izlemedikleri, video üzerindeki sorulara verdikleri doğru cevap sayıları ve aldıkları puanlar gibi bilgiler tutulmaktadır. Yine diğer bir değerlendirme ekranı üzerinden öğrencilerin etkileşimli video üzerinde bulunan hangi soruları daha yüksek oranda doğru cevapladıkları, hangi soruları ise cevaplayamadıkları takip edilebilir. Bu vesileyle hem öğrencilerin ders öncesi öğrenmeleri kontrol altında tutulmakta hem de konunun anlaşılmayan kısımları tespit edilerek yüz yüze kısımda telafi edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ters Yüz Öğrenme, Etkileşimli Video, Öğrenme Yönetim Sistemi, ÖYS.

PEDAGOJİK LİDERLİK: ÖĞRETİMSEL LİDERLİĞİN GÖLGESİNDE KALAN BİR LİDERLİK YAKLAŞIMI

Nuri BALOĞLU²¹⁵

ÖZET

Giriş

Pedagojik liderlik bilinçli bir öğretmenlik uygulaması ve bunun yansımalarına dayanmaktadır. “Okulun temel misyonunu hayata geçirebilmek için öğrenme ve öğretimi merkeze almayı ve onu geliştirmeyi içermektedir”. “Öğrencileri müfredat programının bir (uygulama) nesnesi olarak tehdit eden öğretimsel liderliğin tersine, çocukların ilgi ve ihtiyaçları yönünde ilerleyen özgürlükçü bir eğitim anlayışını savunmaktadır. Bunun için “Programları işbirliği içerisinde tasarlamayı, eğitimi ve öğrenmeyi de yeniden düşünmeyi,” önermektedir.

Pedagoji, öğrenme ve öğretimi şekillendiren uygulamalar dizisidir. Başarılı bir pedagojik liderlik okul müdürü ve öğretmenler için öğrencilerin nasıl öğrendiklerinin, sınıf hâkimiyetinin nasıl kurulduğunun, sınıf süreçlerinde nelerin nasıl uygulandığının ve öğrenci ihtiyaçlarıyla buluşan bir eğitimsel faaliyetin nasıl değerlendirileceğinin bilinmesini gerektirir. Pedagojik liderler okul düzeyinde öğrenme ve öğretimi geliştirmek için güvenilir bir süreç bilgisine sahip olmalı ve bunu da okul ortamında sunmalıdırlar.

Öğretimsel liderlik, akademik risk alınan bir öğrenme çevresi yaratmaz. Öğretmenin beden dilini, bunun öğrenciler üzerindeki etkilerini dikkate almaz. Demokratik karar vermeyi anlama konusunda sınıf kültürünün etkilerini tartışmaz. Dili emir verme türündedir. Yani, “Ben X’i yapman için sana talimat veriyorum, sen de bunu yapacaksın” şeklindedir. Instructional sözcüğünün anlamı, gücün aşağılayıcı çağrışımları ile kirlenmiş durumdadır. Konuşmacı ve konuşulan kişi arasındaki güç ilişkisi ve yapısı hakkında hiçbir şüpheye yer bırakmaz. Güç temelli bir işlemler dizisi olarak görülür.

Eğitimin gerçek odağında talimatlar (instruction) değil, öğrenci öğrenmesi bulunmalıdır. Eğitimin başlangıç noktası daima şu sorudur. “Acaba, öğrenciler en iyi nasıl öğrenirler?” Öğretmenlerin öğrencilerini tek bir kalıp içerisinde, yalnızca öğretmenin tercih ettiği bir öğretim stiliyle öğrenmeye zorlaması ciddi bir hatadır. Talimata yoğunlaşmak, öğretimi profesyonellikten uzaklaştırmak demektir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı pedagojik liderlik kavramını ele alan bir kavramsal çerçeve çizebilmektir.

Yöntem

Çalışma literatür taraması yöntemine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması araştırmalar için önemli bir süreçtir. Bu süreç, belirli bir konu hakkında yayınlanmış mümkün olduğunca fazla eserin derinlemesine ve sistematik olarak incelenmesi olarak tanımlanmaktadır. Taramanın derinliği yapılacak çalışmanın türüne göre değişiklik gösterebilmektedir. Pedagojik liderlik hakkında genel bir çerçeve oluşturmayı amaçlayan bu çalışmada tarama faaliyeti anahtar

²¹⁵ Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Kırşehir, nbaloglu@ahievran.edu.tr

kelimeler yardımıyla internet üzerinden çeşitli arama motorlarından faydalanılarak yapılmıştır. Tarama yoluyla elde edilen bulgularının analiz edilerek sunumunda tematik yaklaşım tercih edilmiştir.

Bulgular

Öğretimsel ve Pedagojik Liderlik

Öğretimsel kavramının İngilizce karşılığı instructional sözcüğüdür. Bu sözcüğün Türkçe karşılığı talimat, yönerge, direktif, kural ve emir gibi anlamları içermektedir. Instruction sözcüğünün Türkçeye öğretimsel olarak çevrilmesi öğretimsel liderlik konusuna ilişkin bir algısal sınırlamayı da beraberinde getirmiştir. Pek çok yazar öğretimsel terimini pedagoji ile eş anlamlı olarak ele alıp kullanırken, öğrenme ve öğretim döngüsünün anlamına ilişkin klinik bir soruna da zemin hazırlamış bulunmaktadır.

Pedagoji sözcüğü farklı toplumlarda farklı anlamları olan bir terimdir. Günümüz sözlük anlamı dışında, pedagoji kimi toplumlarda formal eğitim sistemi içerisinde nasıl öğretim yapılacağını, kimi toplumlarda ise özgürlükçü bir eğitim içeriğini ifade etmektedir. Pedagoji kavramının başka dillerden İngilizceye yapılan çevirilerinde de hatalar bulunmaktadır. Bu durum, pedagoji terimi üzerinde bir anlam birliği sağlamayı zorlaştırmakta ve pedagojik liderlik kavramının bir teori olarak gelişmesini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle pedagojik liderlik, öğretimsel liderliğin gölgesi altında kalmış gibi gözükmektedir.

Sonuç

İngilizcedeki “Instructional leadership” ifadesindeki “instruction” sözcüğü, Oxford sözlüğünde “a direction or order” yani “bir yön verme veya emir verme” olarak, Cambridge sözlüğünde ise “something that someone tells you to do” yani “birinin sana yapmanı söylediği şey” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu duruma göre öğretimsel liderliğin terim olarak kökeninde bir zorlama, bir dayatmanın olduğu anlaşılmakta ve Türkçeye çevrisi olan “Öğretimsel Liderlik” ifadesinin de bu etimolojiye denk düşmediği görülmektedir. Gerek anlam, gerekse de uygulama durumu olarak özünde güç odaklı bir liderlik türünü vurgulayan öğretimsel liderlik, özgürlükçü ve birey temelli pedagojik liderlik yaklaşımçıları tarafından eleştirilmektedir.

Sergiovanni (1996) öğretimsel liderlik kapsamında çocuklara iyi bir eğitim hizmeti sunabilmek için okul müdürünün öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik akademik, sosyal ve ruhsal açıdan rehber olmaları gerektiğini belirtmekte, fakat bunu ifade ederken de talimat verme dilini kullanmaktadır. Okulların talimatlarla yönetilemeyeceği açık olup, böyle bir yöntemin öğretmeni robot haline getirirken, öğrencileri gerçek ilgi ve ihtiyaçlarından uzaklaştıracağı söylenebilir. Pedagojik liderlik savunucuları öğrenci ve öğretmenleri müfredat programının bir nesnesi olarak görmeyi reddetmekte, müfredatın esnek, öğretmenlerin de daha özerk olması gerektiğini savunmaktadır.

Pedagojik liderliğin eğitim ve okul yönetimi alanındaki teorisyen ve uygulamacılar tarafından dikkate alınması gerekir. Bu liderlik yaklaşımının Türkiye’de okul yönetimi için “meslekte esas olan öğretmenliktir” sloganıyla da uyumlu olduğu görülmektedir. Özellikle okulöncesi ve temel eğitim kurumlarının yönetiminde yararlanılacak bir model olacağını da belirtmek gerekir. Bununla birlikte, müfredat temelli liderlik ile yapılandırmacılık ve özgürlük gibi ikilemlerde bazı tartışmalara yol açacağı da söylenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Pedagoji, Liderlik, Eğitim, Öğretim, Yönetim.

ÖĞRETMENLERİN MESLEK ETİK İLKELERİNE UYGUN DAVRANMA ALGILARININ YAŞAM DOYUMU AÇISINDAN İNCELENMESİ

Nuri BALOĞLU²¹⁶, Erdal YILDIZ²¹⁷

ÖZET

Giriş

Eğitim “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” şeklinde tanımlanmaktadır. Eğitimde etik sorunu ise bu tanımlama ile başlamaktadır. Burada istendik davranış kazandırma süreci açıklaması kime göre istendik tartışmasını beraberinde getirerek eğitimde etik değerlerin temelini oluşturmaktadır. Bu temelde şekillenen eğitim etik ilişkisi öğrenciye kazandırılacak davranışın etik çerçevede seçilmesi fikri üzerine temellendirilmektedir. Bu nedenle eğitimi kişinin yaşamı boyunca devam eden “etik bir kendini tanıma süreci” şeklinde tanımlamakta mümkündür.

İnsanı, toplumu eğitme ve geliştirme noktasında bir araç niteliğinde kullanan eğitimin temel hareket noktasının insan unsuru olması nedeniyle etiği içerisinde barındırmasını zorunludur. Diğer bir değişle etik eğitimin dolayısıyla öğretmenlik mesleğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Çünkü etiğin temelinde de insan unsuru bulunmaktadır. Aynı zamanda etik ilkelerin temelini oluşturan insan onuruna saygı gösterme ilkesi eğitim açısından da büyük önem taşımaktadır.

Öğretmenlik mesleğinde etik ise “öğretmenin mesleğini icra ederken, öğrenciler, toplum ve meslektaşları ile olan ilişkilerinde yerine getirilmesi gereken sorumluluklar, uyması gereken kurallar ve ilkeler bütünü” şeklinde açıklanabilir. Öğretmenin etik sorumlulukları öğrencinin haklarını tanımlar aslında. Diğer bir değişle öğrencinin kişisel haklarına saygılı davranma ve öğrenciler arasında eşitlik ilkesine uygun hareket etme öğretmenin etik sorumluluklarının çerçevesini çizmektedir. Bir örnek verilecek olursa; ayrımcılık yapmamak bütün mesleklerde olduğu gibi öğretmenlik mesleği açısından da etik bir değer olmakla birlikte bu durum aynı zamanda öğrenci açısından “eşit muamele görme” hakkıdır.

Mesleğin etik ilkelerini önemseyen ve bu doğrultuda mesleki yaşamını şekillendiren öğretmenler dürüst, güvenilir bir toplum inşa etme noktasında önemli bir görevi yerine getirmiş olmaktadır. Yapılan iş bireyi ve toplumu doğrudan etkilediği için kalitenin artması öğretmenlerin mesleğin etik ilkelerine uygun davranmalarına bağlı olmaktadır. Çünkü öğretmenlerin öğrencilerine rol model olurken davranışlarına mesleğin etik ilkeleri doğrultusunda şekil vermeleri öğrencilerin de sosyal yaşamlarındaki davranışlarında etik değerleri referans almalarını sağlayabilecektir. Ayrıca bu değerler öğretmenlerin çalıştıkları kurumların güvenilir, saygın, şeffaf ve başarılı bir kurum olmasında önemli katkı sunacaktır. Bu denli önemli olan öğretmenlik mesleği etik değerleri ise birtakım araştırmacılar tarafından farklı biçimlerde açıklanmıştır.

Araştırmacıların son dönemlerde insan mutluluğu üzerine yaptıkları çalışmaların “psikolojik iyi oluş, öznel iyi oluş, yaşam kalitesi, yaşam doyumu ve olumlu duygulanım” kavramları etrafında şekillendiği görülmektedir. Bu noktada çoğunlukla kullanılan öznel iyi olma, kişinin yaşamına yönelik sahip olduğu bilişsel yargılardan, hoş duygulardan ve hoş olmayan duyguların

²¹⁶ Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Kırşehir, nbaloglu@ahievran.edu.tr

²¹⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, erdalmete@hotmail.com

azlığından oluşur. Yaşam doyumu ise genellikle bu araştırmalarda öznel iyi olmanın altında yer alan bilişsel bileşen olarak ele alınmaktadır.

Öznel iyi oluşun üçüncü boyutu olarak ele alınan yaşam doyumu insanın yaşamını bilişsel olarak değerlendirmesini içermektedir. Bu bilişsel değerlendirmeler bir tür süreç değerlendirmesi şeklindedir ve oldukça kararlılık göstermektedir. Ayrıca bu boyut dolaylı yoldan duyguların etkisi altından kalsa da doğrudan duygunun bir tür alt bileşeni değil, aksine kendi başına bağımsız bir boyuttur. Aynı zamanda bilişsel ve yargısal bir süreci ifade eden yaşam doyumu insanın kendi seçtiği ölçüte göre yaşamının özelliği hakkındaki değerlendirmesini içermektedir. Yani bir anlamda yaşam doyumu yargısı kişinin kendi yaşamı içerisindeki amaçlı eylemlerinin bir ürünüdür.

Amaç

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uygun davranma algıları ve yaşam doyumu arasındaki ilişkileri incelemektir.

Yöntem

Çalışma ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın evreni 2015/2016 eğitim öğretim yılı içerisinde Türkiye’de Orta Anadolu’daki bir ilde resmi anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerden oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini evrenden tesadüfi örnekleme yöntemi yardımı ile seçilmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılmış 397 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen bir “Kişisel Bilgi Formu”, “Öğretmen Etik Davranışlar Ölçeği” ve “Yaşam Doyumu Ölçeği” yardımı ile toplanmıştır. Veriler SPSS 15.00 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Çözümlemede frekans, yüzde, madde ortalamaları, Kolmogorov-Smirnov Testi, Mann-Whitney U Testi ve Kruskal Wallis-H testi tekniklerinden yararlanılmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular öğretmenlerin kendilerini mesleğin etik ilkelerine uygun davrandıkları yönünde değerlendirdiklerini ve orta düzeyde yaşam doyumuna sahip olduklarını göstermektedir. Öğretmenlerin meslek etiğine uygun davranma algıları ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Sonuç

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar ilgili literatür temelinde tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Mesleki Etik, İşe Yabancılaşma, Yaşam Doyumu.

ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN STRES DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Bayram ARSLANOĞLU²¹⁸

ÖZET

Amaç

Bu araştırmanın amacı; günlük çalışma saati içinde ve dışında, çalışma hayatında ve çalışma ortamlarında, ergen bireylerin hayata, yüksek öğretime hazırlanması, toplumsal değerlere, ana babanın beklentilerine göre yetiştirilmesi, meslektaşlarla ilişkiler, mevzuat yükümlülükleri, üstlere sorumluluk, özel yaşamına dair bir çok sorumluluk yüklenmiş olan ortaöğretim öğretmenlerinin, görev yaptıkları okullara göre stres düzeylerinin incelenmesidir. Stres ile uygun yollarla başa çıkılamaması sonucu uzun dönemde üretkenliğin, verimliliğin azalması, yaşamdan zevk almama, yakın ilişkilerden uzaklaşma gibi sonuçlar ortaya çıkabilir. Çalışmanın sonucu olarak da basit olarak stresli ortamlara dayanma gücünün artırılması ve stres düzeyinin azaltılması için öneriler ortaya koymaktır.

Yöntem

Bu araştırmanın evreni Ankara'dır. Bu çalışmaya, evrenden basit seçkisiz örneklem yoluyla seçilen Anadolu Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi ve Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi programlarının uygulandığı okullarda çalışan 710 öğretmen katılmıştır. Bu araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Öğretmenlerin stres düzeylerinin belirlenmesi için Prof. Donald Norfolk'un iş hayatında stres konusunda yaptığı çalışmalarda kullanmış olduğu on üç maddelik "stres düzeyi testi" kullanılmıştır. Testteki maddelere verilen puanlardan oluşan toplam puan sonucuna göre öğretmenlerin dört maddeden oluşan düzey sınıflandırılması ve görev yaptıkları okullara göre de kıyaslamaları yapılmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %50'sini oluşturan 357 öğretmen Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğretmeni, %24'ünü oluşturan 170 öğretmen Anadolu İmam Hatip Lisesi öğretmeni, %26'sını oluşturan 183 öğretmenin de Anadolu Lisesi öğretmeni. Stres düzeyi kategorilerine göre bakıldığında da; Stres ölçüsünü aşmayanların oranı %14, 100 kişidir. Rahat edebileceğinden biraz daha stres altında olanların oranı %51, 360 kişidir. Fazla stres altında ve biraz rahatlama gerekenlerin oranı %30, 210 kişidir. Stres düzeyi çok yüksek, bu baskının azaltılmaması durumunda stres ile ilgili hastalıklara yakalanabileceklerin oranı %5, 40 kişidir. Anadolu Liselerinde, stres ölçüsünü aşmayanların oranı %15, 28 kişidir. Rahat edebileceğinden biraz daha stres altında olanların oranı %63, 115 kişidir. Fazla stres altında ve biraz rahatlama gerekenlerin oranı %19, 35 kişidir. Stres düzeyi çok yüksek, bu baskının azaltılmaması durumunda stres ile ilgili hastalıklara yakalanabileceklerin oranı %3, 5 kişidir. Anadolu İmam Hatip Liselerinde, stres ölçüsünü aşmayanların oranı %12, 20 kişidir. Rahat edebileceğinden biraz daha stres altında olanların oranı %50, 85 kişidir. Fazla stres altında ve biraz rahatlama gerekenlerin oranı %32, 55 kişidir. Stres düzeyi çok yüksek, bu baskının azaltılmaması durumunda stres ile ilgili hastalıklara yakalanabileceklerin oranı %6, 10 kişidir. Mesleki ve teknik Anadolu Liselerinde, stres ölçüsünü aşmayanların oranı %14, 52 kişidir. Rahat edebileceğinden biraz daha stres altında olanların oranı %45, 160 kişidir. Fazla stres altında ve biraz rahatlama gerekenlerin oranı %30, 120 kişidir. Stres

²¹⁸ Altındağ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ankara, bayramarslanoglu@hotmail.com

düzeyi çok yüksek, bu baskının azaltılmaması durumunda stres ile ilgili hastalıklara yakalanabileceklerin oranı %7,25'tir.

Sonuç

Aşırı stres, hastalıklara ve gerginliğe yol açarak bireyin çalışma verimini ve etkililiğini azaltır. Stres ile baş etmek yada stresli durumlarda dayanıklılık göstermek bir kişisel özelliktir. Okul ortamları ve öğretmenlik işinin stresli olması, öğretmenlerin iş doyumunu ve performansını olumsuz etkilemektedir. Dünyada ve ülkemizde her kesim tarafından öğretmenlik mesleği aşırı stresli bir meslek olarak görülmektedir. Yapılan bu çalışma da, durumun doğruluğunu göstermektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %80'i stres altında ve bununla ilgili rahatlama yöntemleri sağlayacak çalışmalar yapmaları gerektiği düzeyde stresli oldukları, %5'inin de stres baskısını azaltmadıkları takdirde stres ile ilgili hastalıklara yakalanabilme düzeyinde oldukları anlaşılmıştır. Anadolu İmam Hatip Liselerinde ve Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde çalışan öğretmenlerin, Anadolu Liselerinde öğretmenlik yapan öğretmenlere göre stres düzeylerinin daha yüksek olduğunu söylemek de mümkün. Öğretmenlerin stres düzeylerini iyileştirecek yada strese karşı dayanıklılıklarını arttıracak çalışmalar yapmaları önemli görülmektedir. Okul ortamlarının fiziki ve donatım olarak iyileştirilmesi, okul toplumunu oluşturan kişiler arası ilişkiler ve diyalogun iyileştirilmesi, bürokratik işlemlerin iyileştirilmesi çalışmaları da, öğretmenlerin iş doyumunu ve performanslarını olumlu yönde etkileyecek stres düzeylerinin azalmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim, Öğretmen, Stres, Stres Düzeyi.

YENİ KAMU YÖNETİMİ KAPSAMINDA OKULLARDA PERFORMANSA GÖRE DEĞERLENDİRMENİN YÖNETİLERCE ALGILANIŞI

Sabit MENTEŞE²¹⁹

ÖZET

Performans; belirlenen şartlara göre bir işin yerine getirilmesi veya iş görenin davranış biçimidir. Performans değerlendirme ise; bireylerin ya da grubun kurumda görevi ne olursa olsun; çalışmalarını, etkinliklerini, eksikliklerini ve yeterliliklerini kısacası bir bütün olarak tüm yönlerinin gözden geçirilmesi sürecidir. Çalışanların performansa göre değerlendirilmesi yerleştirilmeye çalışılan sistemin yalnızca bir yönüdür. Yapılan araştırmalar, çalışanların işteki başarıları bakımından büyük farklılıklar gösterdiklerini, aynı kişinin başarısında da zaman içinde önemli değişimler olabildiğini ve bu farklılık ve değişimlerin çok çeşitli faktörlerden kaynaklandığını göstermiştir.

Tarihsel kökeni 1900'lere, Klasik Yönetim Kuramına kadar gerilere giden ve çalışanlardan azami miktarda verim elde etmeye dayalı performans değerlendirme, günümüzde bazı ülkelere yöneticilerin bireysel performansının denetlenmesi yeterli görülürken, bazıları ise tüm personelin bir performans-ücret ilişkisine sokulmasının daha yararlı olacağını varsaymışlardır.

1980'lerle gelindiğinde Batı'da kamu yönetiminde yaşanan değişim dalgası ile birlikte kamu hizmetleri ve kamu personeli alanında da etkisini göstermiş ve "etkin-verimli bir kamu yönetimi" amacıyla yapılan çalışmaların önemli noktalarından biri de kamu personelinin verimliliğinin ölçülmesi ve göstermiş olduğu performansa göre ücret ödenmesi düşüncesi olmuştur.

Türk Kamu yönetiminde performans denetimine geçilmesi Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın 206. maddesinde etkinliği ölçen temel araçlardan birisi olarak benimsenmiş olsa da gerçekte; Dokuzuncu Kalkınma Planı çerçevesinde henüz tam anlamıyla var olmayan ancak yenilikçi ve değişime ayak uyduran bir düşünce doğrultusunda sistemleştirilmeye çalışılmıştır. Nitekim personelin performansa göre değerlendirilmesi milli eğitim örgütü yönünden de önceden beri üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda 2001-2005 Çalışma Programında "Okulda Performans Yönetimi" çalışması eğitimin denetim ve değerlendirme sürecini performans yaklaşımına göre yeniden yapılandırılması gerektiği yönünde Milli Eğitim Bakanlığınca uygun görülmüştür. Bu çerçevede Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) tarafından 2001 yılında "Öğretmenlerin Performans Değerlendirme Modeli ve Sicil Raporları" adlı araştırma sonuçları da performans değerlendirme sürecinde okul müdürü, ilköğretim müfettişi, zümre öğretmenleri ve öğretmenin kendisinin de yer alması istendiği ve yeni bir öğretmen performans değerlendirme modeline ve sicil formuna geçilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bunun üzerine MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı eğitimdeki teftiş ve rehberlik sistemine yeni bir yaklaşım ve anlayış kazandırmak amacıyla "Denetim ve Performans Değerlendirme Esasları"ni içeren bir model geliştirmiştir. Eğitimde Performans değerlendirmesine Teftiş Kurulu Başkanlığınca pilot olarak uygulanmasına 2003 yılından itibaren geçilmiştir. Geliştirilen denetim sisteminde; denetimin bilimsel ve katılımcı bir anlayışla gerçekleştirilmesi ve bu anlayışa göre bir denetim sisteminin oluşturulması, örgütsel gelişim stratejilerinin planlanması, denetim sonuçlarının veri tabanı olarak etkin şekilde kullanılması amaçlanmıştır. Performans değerlendirme, çoklu veri kaynağına dayalı değerlendirme, öz değerlendirme, meslektaş, öğrenci ve veli görüşlerinin alınması, Türk Eğitim Sistemi yönünden yeni

²¹⁹ Tunceli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Akademisi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, smentesse@tunceli.edu.tr

kavramlar olarak, bu kavramların bütün eğitim iş görenleri tarafından doğru anlaşılması, tartışılması ve kabul görmesi değerlendirme sisteminde yapılacak yenilikler yönünden oldukça önemlidir.

Amaç

Bu bağlamda yeni kamu yönetimi kapsamında okullarda performansa göre değerlendirmenin yönetilerce algılanışını değerlendirmek bu çalışmanın amacını oluşturmuştur.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri “Eğitimde Performans Değerlendirmesine İlişkin Yönetici Görüşlerini Belirleme Formu”nda yer alan üç soru ile elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim-öğretim yılı Tunceli merkez ve ilçelerinde görev yapan 56 milli eğitim kurum ve okul yöneticisi oluşturmuştur. Evrenin tamamına ulaşabilme imkânı bulunduğundan ayrıca örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Çalışma grubuyla yapılan görüşmede elde edilen sonuçlardan bazıları şu şekildedir:

Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı sonuçlara göre:

Yöneticilerin (kurum ve okul yöneticileri) eğitim alanında meydana gelen değişiklikler bağlamında performans değerlendirme sistemine geçilmesine yüksek oranda katıldıklarını, buna karşılık öğretmenlerin performansa göre değerlendirilmelerinin beklenen olumlu sonucu verebilmesini ise mevcut koşullarda mümkün görmediklerini göstermektedir.

Ayrıca araştırma sonuçlarına göre, eğitimde performans değerlendirmesine geçişin önemli bir dönüşüm sürecini başlattığı, yeni değerlendirme sisteminin beklenen başarıyı sağlayabilmesinin ön koşulları olan değerlendirme kriterleri ile değerlendirmeyi yapacakların objektif belirlenmeleri gerektiğini göstermektedir.

Sonuç

Kamu yönetiminde meydana gelen değişime bağlı daha alt düzeyde örgütlenmelerinden biri olan eğitim örgütünde de performans değerlendirme sistemlerinin iş ortamındaki çalışma barışını bozmadan, azami verimlilik düzeyini sağlayacak şekilde oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Performansa dayalı değerlendirme açık, şeffaf, hesap verebilir, denetlenebilir, katılımcı bir anlayışı uygun bir düzenleme olması gerekir. Performans değerlendirme sisteminin tamamının tasarımında olduğu gibi, performans kriterlerinin de belirlenmesinde çalışma barışının gözetilmesi gerekir.

Eğitim sisteminde performans değerlendirmesine geçilmesinin gelinen noktada gerekli ancak istenen koşulların yerine getirilmesi durumunda geçilmesi gereken bir değerlendirme yöntemi olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Eğitim, Okul, Öğretmen, Performans Değerlendirme.

TÜRKİYE'DE EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ALANINDAKİ TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ

Veysi BOZKURT²²⁰

ÖZET

Giriş-Amaç

Bu araştırmanın amacı, Eğitim Yönetimi Denetimi Ekonomisi ve Planlaması (EYDEP) anabilim dalında eğitim yönetimi ve denetimi konularında tamamlanan lisansüstü ve doktora tezlerinin içerik analizi yapılmış. İçerik analizinde, tezlerin yılları, konuları, evrenin bileşenleri, örneklem yöntemleri, örneklem sayısı, veri toplama yöntemi, araştırma modelleri, nicel ve nitel araştırma yöntemine göre dağılımı, araştırmacılara yapılan öneriler ile uygulayıcılara yapılan öneriler incelenmiştir. Araştırmada EYDEP anabilim dalındaki eğitim yönetimi ve denetiminin süreç içerisinde gelişimini ve hangi noktada olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç-Yöntem

Nicel araştırma modeli kullanılan araştırmada EYDEP anabilim dalı, eğitim yönetimi ve denetimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerin incelenmesinde içerik analizi tekniği kullanılarak frekans ve yüzdeler analiz işlemi yapılmıştır. Bu araştırma, Türkiye’de yapılan EYDEP anabilim dalında eğitim yönetimi ve denetimi konularında 36 yüksek lisans ve 4 doktora olmak üzere 40 tez ile sınırlıdır. Araştırma YÖK Ulusal Tez Bankası veritabanı arşivinde bulunan 2005-2016 dönemlerini kapsamaktadır.

Bulgular

Araştırmada tezlerin yıllarına göre dağılımında en fazla (%22,5) tezin 2015 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Bunu, 5 tez % 12,5 ile 2005-2011-2012 yılları, 4 tez % 10 ile 2007 yılı, 3 tez % 7,5 ile 2010 yılı, 2 tez % 5 ile 2006-2014-2016 yılları ve 1 tez % 2,5 ile 2008-2009-2013 yılı takip etmektedir. En fazla 2015 yılında olmasının nedeninin ise son yıllarda eğitim programları ve öğretim anabilim dalı alanına daha çok talep olması düşünülebilir. Tezlerin konularına göre dağılımında elde edilen bulgulara göre en çok çalışılan konu % 37,5 ile ‘eğitim yönetimi’ ve % 25,0 ile ‘eğitim denetimi’ olduğu görülmektedir.

Araştırılan konuların evrenin bileşenlerine bakıldığında İlköğretim/Ortaöğretim Öğretmenleri %22,5 ile İlköğretim/Ortaöğretim Yöneticileri %12,5 ve Yönetici/Öğretmenler olduğu görülmektedir. Belirtilen konu başlıklarını yönetici-öğretmen, diğerleri, özel-devlet okulu, eğitim denetmenleri, akademik personel gibi konular takip etmektedir. Yönetici-öğretmen-veli ve yönetici-öğrenci ise en az işlenen konular olarak görülmektedir.

Tezlerdeki örneklem yöntemi dağılımlarına bakıldığında % 35 ile ‘Rastgele Örnekleme’ en çok tercih edilen, %30 ise ‘Amaçlı Örnekleme’ tercih edildiği görülmektedir. Örneklem sayılarına bakıldığında en çok örneklem sayısının % 55 ile ‘200 ve üzeri’ olduğu görülmektedir. Veri toplama yöntemlerinde ise en çok % 62,5 ile ‘anket’ yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmalarda modellerine göre (%75) ‘nitel’ , % 17,5 karma ve % 7,5 nicel model kullanıldığı belirtilmiştir. Tezlerin araştırmacılara yaptığı önerilerde, % 40 ile ‘Öneri yapılmamıştır’ olduğu görülmektedir. Yine % 32,5 tezde araştırmacıya ‘Benzer veya bağlantılı konularda ayrıntılı araştırma yapılabilir’, % 20 ile ‘Araştırmaya

²²⁰ Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa/K.K.T.C., veysibozkurt7272@gmail.com

alanla ilgili diğer kesimler eklenerek genişletilebilir' görülmektedir. Tezlerin uygulayıcılara yaptığı önerilere göre dağılımında elde edilen bulgulara göre % 27,5 ile 'Kalite politikalarının sürekli iyileştirilmesi sağlanmalı' önerisi olduğu görülmektedir. Yine %15 ile 'Yönetici eğitimi/liderlik', % 12,5 'Nitelikli Hizmet içi eğitim uygulanmalıdır', % 10 'Eğitim sisteminin işlevsel hale getirilmesi' içinde olması önerilerinde bulunulmuştur.

Sonuç, Yorum

Araştırmacılar eğitim yönetimi alanında daha az çalışılan ya da hiç çalışılmayan konulara ağırlık verebilirler. Araştırmalarda evren bileşenleri içerisinde öğrenci-veli-çevre şartları da göz önünde bulundurularak, çalışmalara daha çok dahil edilerek eğitime daha verimli çalışmalar kazandırılabilir. Yapılan araştırmaların benzer ve bağlantılı konularında araştırmalar yapılması yerine, çalışılmayan konular tercih edilmesi alana daha çok katkı sağlayacaktır. Özellikle nitelikli hizmet içi eğitim istenmesi, hizmet içi eğitimlerin tekrardan gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir. Araştırmacılara yapılan önerilerde; "öneri yapılmamıştır" ve "benzer veya bağlantılı konularda ayrıntılı araştırmalar yapılabilir". Uygulayıcılara yapılan önerilerde ise, "kaliteli politikaların sürekli iyileştirilmesi" önerileri ağırlıklıdır. Yapılan araştırmanın sonucu, disiplinler arası yaklaşımın benimsenmesi ve bilgi üretirken karşılıklı işbirliği sağlanması sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Eğitim Denetimi, İçerik Analizi.

BULUĞ ÇAĞINDAN YETİŞKİNLİĞE GEÇERKEN, EĞİTİM YÖNETİMİNİN ENTELEKTÜEL OLGUNLAŞMA VE AKADEMİK KİMLİK KAZANMA SÜRECİNE BAKIŞ: QUO VADİS?

M. Semih SUMMAK²²¹, Mahmut KALMAN²²²

ÖZET

Amaç/Problem

Eğitim Yönetimi, yirminci yüzyılın başından bu yana Amerika Birleşik Devletleri'nden başlayarak tüm dünyada akademik bir disiplin olarak bilimsel kimlik kazanma çabalarını sürdürmektedir. Albert ve Whetten (1985) herhangi bir alanda örgütsel kimliğin oluşması için merkezi bir kişilik/karakter, özgün bilimsel bir tavır ve zaman içinde süreklilik iddiası olması gerektiğine işaret ederler. Bilimsel bir disiplinin kendi sınırlarını ve entelektüel özünü oluşturması, alana özgü araştırmaları ve temaları öne çıkararak popüler konuma getirmesini gerektirir. Eğitim Yönetimi “uygulamalı bir araştırma alanı” olarak entelektüel olgunlaşma ve bilimsel bir disipline evrilmeye sürecinde epistemolojik ve metodolojik bağlamda belli zorluklarla karşı karşıyadır.

Bu çalışmanın amacı, entelektüel olgunlaşma ve bilimsel bir disiplin olma yolunda eğitim yönetiminin içinden geçtiği evrim süreci üzerinde düşünen ve yazan bilim insanlarının görüşleri bağlamında, bir iç görü kazanmaya yönelik değerlendirmeler yapmaktır. Çalışmada, uluslararası alan yazında bu konuyu ele alan bilim insanlarından, Fenwick English, İzhar Oplatka, Tony Bush, Ronald H. Heck ve Philip Hallinger'in görüş ve önerileri temel almak kaydıyla, alanın epistemolojik ve ontolojik konumu ve nereye doğru evrildiği konusunda daha derin bir anlayışa ulaşılabileceği düşüncesinden hareket edilmiştir.

Araştırmaya yön veren sorular şu şekilde belirlenmiştir: Uluslararası alan yazında Eğitim Yönetiminin epistemolojik, felsefi ve metodolojik açıdan ana hatları ile tartışma konusu olan hususlar nelerdir? Alanın ontolojik konumuna karşı ortaya konulan temel eleştiriler/iddialar nelerdir? Eğitim Yönetimi uygulamalı bir araştırma alanı olarak nereye doğru evrilmektedir? Alanın entelektüel olgunlaşma ve akademik kimlik kazanması adına önerilen değişiklikler nelerdir? Bu tartışmalardan ve görüşlerden kazanılacak iç görüşler nelerdir?

Yöntem

Bulgulara/yargılara ulaşmada, incelenen makaleler üzerinden kavramsal çözümlemeye dayalı doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman çözümleme, tıpkı diğer nitel çözümleme yöntemlerinde olduğu gibi anlam çıkartma, daha derinden anlama/kavrama ve bu şekilde görgül bilgi oluşturma amacıyla veri kaynaklarının incelenmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir (Corbin ve Strauss, 2008; Silverman, 2000). Yukarıda sözü edilen makalelerin, Eğitim Yönetimi alanını felsefi, epistemolojik (alanın doğası, amaçları, sınırları, kullandığı bilgi tabanı ve özgünlüğü) ve metodolojik açıdan nasıl değerlendirdiği dikkatle irdelenmiş ve amaçları, temel iddiaları, sorgulamaları, eleştirileri ve sundukları temel iç görüşler üzerinden çözümlemeler yapılmıştır. Bu çalışmanın, alanda temayüz etmiş sınırlı sayıda araştırmacıların makalelerini temel veri kaynağı olarak alması, alandaki saygın dergilerin bilimsel ve güvenilir bilginin üretildiği yegâne zemin olduğu varsayımına dayanmaktadır.

²²¹ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Şehitkâmil, Gaziantep, summak@gantep.edu.tr

²²² Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Şehitkâmil, Gaziantep, mahmutkalman@gmail.com

Aynı zamanda, araştırmanın kapsamının sınırlandırılması (scope of the study) bakımından da bu tercih gerekli olmuştur. Ancak, sadece seçilmiş belli sayıdaki makaleler üzerinden yapılacak bu çalışmanın sınırlılıkları (limitations) da mevcuttur. İlk ve en önemli sınırlılık, Eğitim Yönetimi alanında konuyla ilgili kitap içeriklerinin ve diğer görsel veya yazılı kaynakların değerlendirmeye alınmamış olmasıdır. Aslında, tüm yazılı ve görsel malzemeyi biteviye inceleyerek bir sonuca/yargıya varmak pratik olarak çok mümkün değildir. Makalelerin uluslararası coğrafi dağılımı da ABD, İngiltere ve İsrail ile sınırlıdır. Bu durum da okurlar ve araştırmacılar tarafından dikkate alınması gereken bir başka sınırlılıktır.

Bu çalışmada araştırmacılar, üzerinde çözümlenecek makaleleri seçerken sadece erişim kolaylığına değil, aynı zamanda özgün ve temel amaca hizmet edecek nitelikte olmalarına özen göstermişlerdir. Bu ölçüt, incelemeye alınacak makalelerin sayı ve nitelik bağlamında sınırlarını belirlemede esas alınmış ve uluslararası alan yazından 15 makale çalışma grubuna alınmıştır.

Bulgular/Sonuç

Genelde “uygulamalı bir çalışma alanı” (an applied field of study) olarak nitelendirilen Eğitim Yönetimi, alanın doğası, amaçları, sınırları, kullandığı bilgi tabanı, ürettiği bilginin niteliği ve özgünlüğü (epistemolojik duruşu) ile Sosyal Bilimler soyağacının bilimsel bir varisi olarak uluslararası platformda yer edinmiştir. Heck ve Hallinger’e (2005) göre, Eğitim Yönetimi ve Öğretimsel Liderlik alanı araştırmacılarının dikkate değer problemler konusunda, geçmişe göre, daha az görüş birliği sergilediklerini ve alanı bilimsel bir uğraş zemini olmaktan çok insanî ve moral değerlerle ilgili bir alan olarak gördüklerini iddia etmektedir. Alanın entelektüel olgunlaşma düzeyini değerlendiren Oplatka, (2013) araştırma konuları, örneklemeleri, yöntemibilim ve makale türleri açısından alanın, ileri düzeyde ortak tavır (consensus) sergilediği görüşündedir. Aynı çalışmasında, Oplatka (2013), Eğitim Yönetimi’nin belli ulusal ve kültürel sınırlar içinde kalmayıp, pek çok ulusal ortama yayıldığını ve yeni bilgi üretimi için bu durumun çok önemli olduğunu söylemektedir. Bush (1999) Eğitim Yönetiminin oturmuş akademik bir disiplin olması için “nasıl iyi bir yönetici olunur” türünden yüzeysel araştırmalar yerine, uygun kuramları kullanarak derinlemesine analizlerin yapılması gerektiği görüşündedir. Benzer şekilde alanın bir krizde olmayıp, bir yol ayrımına geldiğini ve alanda yeni bir yön duygusu ve yenilenmiş bilimsel bir hareket önermektedir. Alanda paradigmatik bir dönüşümün gerekliliğine inanan English ve Ehrich, (2015) davranışçı ampirik ve klasik Sosyal Bilimler metodolojisinin sıradan araştırmaları empoze ederek, uygulamaya dönük sorunları ele almada yetersiz kaldığını öne sürer, alanı kilitleyen bu kavramsal ve kuramsal kalıpların yeni düşünme biçimlerini ve sıçramaları da engellediği görüşündedirler.

Eğitim Yönetiminin akademik bir disiplin kimliği kazanma ve entelektüel olgunluğa erişmesinin önündeki engeller ve geleceğe yönelik öneriler konusunda tam bir görüş birliği olmadığı görülmektedir. Ancak, araştırma metodolojisinde çok yönlülükle, bilim ve bilim dışılığı ayıran çizgiye ve katı dogmatik ampirist yaklaşımlara meydan okunmanın alanı daha saygın bir yere taşıyacağı inancı da kabul görmektedir. Eğitim Yönetiminin, uluslararası konumu dikkate alındığında, blüç çağından çıkarak ilk gençlik dönemine geçiş yapmakta olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yönetimi, Epistemolojik, Entelektüel Olgunluk, Akademik Kimlik.

YABANCI DİL SINIFLARINDA MOTİVASYON: ÜNİVERSİTE İNGİLİZCE HAZIRLIK SINIFLARI ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖZ-YETERLİLİK VE ÖZ-KARARLILIK İLİŞKİSİ

Şenay SEZGİN NARTGÜN²²³, Zehra YILDIRIM KAHRAMAN²²⁴

ÖZET

Amaç

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de ikinci dil olarak İngilizce öğrenenlerin Öz-yeterlilik İnançları ile Öz-kararlılığa ilişkin görüşlerini belirlemek ve iki algı arasında anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını tespit etmektir.

1. İkinci dil olarak İngilizce öğrenenlerin öz-yeterlilik ve öz-kararlılık algıları ne düzeydedir?
2. İkinci dil olarak İngilizce öğrenenlerin öz-yeterlilik algıları cinsiyet, başarı düzeyi ve bölüm değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. İkinci dil olarak İngilizce öğrenenlerin öz-kararlılık düzenlemeleri cinsiyet, başarı düzeylerine ve bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. İkinci dil olarak İngilizce öğrenenlerin öz-yeterlilik ve öz-kararlılık algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu çalışma ikinci bir dil olarak İngilizce eğitimi almakta olan üniversite öğrencilerinin, öğrendikleri dile karşı öz-kararlılık ve öz-yeterlilik algılarının hangi düzeyde olduğunu ve bu düzeyin çeşitli bağımsız değişkenlere göre görüşleri arasında var olan farkları tespit etmek üzere hazırlanan ilişkisel tarama modelinde nicel bir araştırmadır.

Araştırmanın çalışma evreni Abant İzzet Baysal Üniversitesi İngilizce Hazırlık biriminde, 2015-2106 eğitim öğretim yılında kayıtlı olan toplam 590 kayıtlı öğrencidir. Bu öğrencilerden 423’üne ulaşılmıştır. Uygulanan 423 ölçekten 35’i demografik bilgilerde eksiklik veya boş bırakılan madde olması gibi nedenlerinden ötürü araştırmaya dâhil edilmemiştir. Toplam 378 ölçek araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılanların demografik özellikleri incelendiğinde katılımcıların %68’i kadın, %32’si erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların %74’ü büyük şehirlerde, %25’i ise küçük şehirlerde lise okuduktan sonra Bolu’ya gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Uygulamaya katılan öğrencilerin bölümlerine bakıldığında; Psikoloji %14,6, Matematik %11,4, Uluslararası İlişkiler %28,8, Mühendislik %9, Biyoloji, %6,1, Sosyoloji %20,4, Kimya %7,1, İngilizce Mütercim Tercümanlık ise %2,6 oranlarına sahiptir. Biyoloji, Kimya, Matematik ve Mütercim tercümanlık bölümleri %100 İngilizce eğitim alan bölümlerdir ve İngilizce Hazırlık sınıflarında okumaları zorunludur. Psikoloji, sosyoloji ve uluslararası ilişkiler bölümlerinde %30 İngilizce ile öğretim yapmakta olup İngilizce hazırlık sınıflarında okumaları zorunludur. Uygulamaya katılan, Makine, Çevre, Bilgisayar, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü öğrencilerin ise, İngilizce hazırlık bölümünü okumaları zorunlu olmayıp, tamamen kendi kararları ile hazırlık bölümünde eğitim almaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan bir ölçek kullanılmıştır. Kullanılan ölçekte ilk olarak katılımcıların demografik bilgilerine dair değişkenler yer almaktadır. İkinci bölümde

²²³ Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri bölümü Gölköy, Bolu, szbn@yahoo.com

²²⁴ Abant izzet Baysal Üniversitesi, DİLMER Gölköy, Bolu, yildirim_z@ibu.edu.tr

öğrencilerin İngilizce ile ilgili öz-yeterlilik inanç düzeylerini ölçmek için “Öz-yeterlilik İnancı Ölçeği” kullanılmıştır. Son bölümde ise, öğrencilerin motivasyon düzenleme çeşidini ve düzeyini belirleyen “Öz-kararlılık Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmanın uygulanabilmesi için Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu müdürlüğünden gerekli izin alınmıştır. Veri toplama aracı, hazırlık sınıflarında okuyan öğrencilerin derslerine giren okutmanlar yardımıyla ve bizzat araştırmacılar tarafından her sınıfa dağıtılmış olup, tüm öğrencilere aynı anda uygulanmıştır. Gönüllü olmayan öğrencilerin anketi doldurmamaları önemle vurgulanmıştır.

Elde edilen verilerin analizine başlanmadan önce, normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için, veriler üzerinde Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda; verilerin normal dağılmadığı belirlendiğinden, verilerin analizinde parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

Sonuçlar

Araştırma Sonuçlarından bazıları şunlardır: Öğrencilerin toplam yeterlilik düzeyi ortalama seviye olup, alt boyutlardan elde edilen sonuçlara göre, en yüksek yeterlilik ortalaması okuduğunu anlama becerisi, en düşük ortalama ise konuşma becerisine aittir. Öz kararlık ölçeğine verilen cevaplara göre; öğrencilerin öz-kararlılık düzeyi de ortalama seviyede olup, motivasyonsuzluk boyutu en az orana sahiptir. Dışsal motivasyon düzenlemeleri içsel motivasyon düzenlemelerine göre, normatif düzenleme dışında daha yüksek ortalamaya sahiptir.

Başarılı öğrencilerin motivasyonsuzluk düzeyleri düşük, öz-yeterlilik ve öz kararlılık-içsel motivasyon düzeyleri başarısız öğrencilere oranla daha yüksektir. Başarılı öğrencilerin, içsel motivasyon düzenlemelerine dair ortalamalarına bakıldığında, az bir farkla dışsal motivasyon düzenlemelerine göre daha yüksektir.

Öz-yeterlilik düzeyinin belirlenmesinde kullanılan ölçeğin alt boyutlarından okuma boyutuna ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterdiği görülmektedir. Konuşma becerisine ait öz yeterlilik inanç düzeyinin erkek öğrencilerde, kız öğrencilere göre daha yüksektir. Öz kararlık ölçeğinin toplam değerine bakıldığında ise; kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla İngilizce öğrenmeye dair motivasyon düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin başarı ortalamalarına göre öz- yeterlilik ve öz-kararlılık algıları başarılı öğrenciler lehine anlamlı bir fark oluşturmaktadır. Öğrencilerin bölümlerine göre görüşleri arasında da öz yeterlik ve öz kararlılık algıları arasında fark bulunmuştur. En göze çarpan ise mütercim tercümanlık bölümü öğrencileri ile diğer bölüm öğrencileri arasında mütercim tercümanlık bölümü öğrencileri lehine fark olmasıdır. Öğrencilerin Öz kararlılık ile öz yeterliliğe ilişkin görüşleri arasında motivasyonsuzluk alt boyutu hariç anlamlı pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Motivasyonsuzluk alt boyutuna ilişkin görüşlerle öz yeterlilik toplam ve alt boyutlarına ilişkin görüşler arasında düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öz Yeterlilik, Öz Kararlılık, Üniversite, Öğrenci, İngilizce Eğitimi.

OKULLARDA GÖRÜLEN DİSİPLİN SORUNLARI VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARI (BATMAN İL ÖRNEĞİ)

Recep SÜSLÜ²²⁵

ÖZET

Amaç

Disiplin kavramının toplum içinde yarattığı algı genel olarak baskı kurma, otoriterlik, itaat ettirme ve cezalandırma olarak algılanmaktadır. Kişilerin hayata hazırlanmaları, toplum içindeki kurallara uygun şekilde diğer insanların haklarına saygılı olmayı, demokrasiyi benimsemeyi ve iyi davranış edinmeyi amaçlayan okullar, sosyal hayatın önemli bir parçasıdır. Diğer bütün sistemler gibi okulların da iyi işleyebilmesi için belli bir düzen ve kuralların bulunması gerekmektedir. Disiplin kuralları öğrenciler üzerinde sadece korkutma ve baskı aracı olarak kullanılmamalı ve disiplin kuralları sadece olumsuz durumları engelleyici nitelikte olmamalı aynı zamanda da iyi davranışları edindirme eğiliminde de olmalıdır. Aynı zamanda çevresine iyi örnek olabilecek davranışlar sergileyen öğrencilerin de ödüllendirilmesi diğer öğrenciler için de iyi bir örnek oluşturacaktır. Bu araştırmanın amacı; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görülen disiplin sorunlarının belirlenmesi ve okul yöneticilerinin bu sorunların çözümüne yönelik yaklaşımlarının incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın çalışma grubu Batman ili merkez ilçesinde farklı okullarda görev yapan 10 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırmada var olan durumu belirlemeye yönelik olması nedeniyle tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından literatür taraması ve uzman görüşleri alınarak geliştirilen, katılımcılara ait demografik özellikler ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Okullarda disiplin suçlarını azaltmak için öncelikle disiplinsizliğe neden olan durumlar dikkatle incelenmelidir. Okul yöneticileri ile yapılan görüşmelerde öğrencilerin disiplinsiz davranışlar sergilemelerine neden olan çeşitli sebeplerin olduğu, bunların bir kısmının içsel bir kısmının da dışarıdan etki ile oluştuğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerde görülen disiplin sorunlarının başlıca nedenleri; okul mevcudunun fazla olmasından dolayı her öğrenci ile etkili rehberlik çalışmalarının yapılamaması, televizyonlarda yayınlanan film ve programların şiddet sahneleri içermesi, kişilik gelişimine olumlu yönde katkı yapacak eğitici programların çok az olması, aile bireyleri arasındaki bağların sağlam olmaması ve velinin yeterince ilgili olmaması, anne babanın davranışları arasındaki tutarsızlıklar, aileden veya yaşadığı sosyal çevreden iyi örnek oluşturacak kişilerin çok az olması ya da hiç olmaması, okula devamsızlık yapan öğrencilerin etkin bir şekilde izlenememesi, okul çevresinde öğrencinin istenmedik davranışlar kazanmasına neden olabilecek yerlerin olması ve okullarda öğrencilerin sosyal aktivitelere yeterince yönlendirilmemesinden dolayı birtakım disiplin sorunu görülebilmektedir. Sonuç: Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda disipline konu olabilecek şu durumlara ulaşılmıştır. Ders içi veya ders dışı faaliyetlerin

²²⁵ Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa, K.K.T.C.,
receptuslu72@gmail.com

akışını bozmaya çalışmak, okul sınırları içerisinde tütün ve tütün mamulleri bulundurmak veya kullanmak, okul kurallarına uymamak, sınavlarda kopya çekmek veya kopya çekilmesine yardımcı olmak, kavga etmek ve arkadaşlarına fiili şiddet uygulamak olarak öne çıkmaktadır. Araştırma sonucunda okullarda görülen disiplin suçlarını azaltmak için okul yöneticileri tarafından geliştirilebilecek çözüm yaklaşımları şunlardır. Okul yöneticileri rehberlik servisinin daha etkin çalışabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve rehberlik servisi ile koordineli çalışılması için gerekli şartların oluşturulması gerekmektedir. Okullarda öğrencinin kişilik gelişimine olumlu yönde katkı yapabilecek etkinliklerin yapılması sağlanmalıdır. Okulun öğrencilerin her ihtiyacını karşılayabileceği şekilde düzenlenmesi ile öğrencilerin okul çevresinde kötü alışkanlık edinebileceği yerlere gitmesinin engellenmesi gerekmektedir. Okul yöneticileri öğrencilerin sosyal aktivitelere katılımını artırıcı tedbirler almalıdır. Boşanmış ailelerdeki çocukların daha hassas olabileceğinden hareketle daha sık rehberlik hizmetlerinden faydalanmaları sağlanacak ve ailelerine çocuklarına nasıl davranmaları gerektiğiyle ilgili rehberlik yapılmalıdır. Okul ile ilgili kararlara öğrencilerin de aktif bir şekilde katılımlarının sağlanması, öğrencilerde aidiyet duygusunu geliştirecek olmasından dolayı önemlidir. Okul kurallarının öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde hazırlanmasını ve öğretmenden öğretmene değişmeyecek şekilde uygulanmasını sağlamalıdır. Öğrenciler okul içerisindeki boş zamanlarda daha çok disiplin suçu işlediklerinden, okul yöneticileri öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmek için okul içi mekânlar hazırlamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Disiplin, Okul Yöneticisi, Öğrenci.

SAĞLIKLA İLGİLİ BÖLÜMLERİ OLAN ÖZEL LİSELERİN MEVCUT SORUNLARINA YÖNELİK ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Gökçe KAP²²⁶, Demet Zafer GÜNEŞ²²⁷

ÖZET

Sağlık hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülebilmesi bu hizmetleri yürütecek insan gücünün, gerekli tüm bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmış olarak yetiştirilmesi ile mümkündür. Türkiye’de son birkaç yıldır varlığını fazlaca göstermeye başlayan sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, sağlıkta nitelikli ara eleman insan gücü oluşturabilmek amacıyla kurulmaya başlanmış, ancak sayıları artmakta olan bu liselerle birlikte kalite sorunu, istihdam gibi soruların da kendini göstermeye başladığı ve soruların yanıtını en iyi ortaya çıkarabilecek olanın ise mevcut okullardaki öğretmen ve öğrenciler olduğu söylenebilir. Ayrıca bu okullarda eğitim gören öğrenci ve eğitim veren meslek dersi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda bu eğitim kurumlarının iyileştirmeye açık yönlerini tespit etmeleri ve öğrenci potansiyellerini belirlemeleri açısından da bu çalışmanın önem taşıdığı söylenebilir.

Bu araştırmayla sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin sorunları, öğretmen ve öğrencilerin gözünden belirlenmeye ve bu konudaki eksik yönler tespit edilerek öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

“Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre; sağlıkla ilgili bölümleri olan özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin sorunları nelerdir?” ana probleminin çerçevesi içinde daha ayrıntılı bir biçimde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin bu liseler hakkındaki görüşleri; rehberlik hizmetleri, okullardaki eğitim, beceri ve staj eğitimi, mevcut iş piyasası, devlet liselerinin avantajı ve diğer sorular ışığında nedir?
2. Sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde eğitim veren meslek dersi öğretmenlerinin bu liseler hakkındaki görüşleri; öğrenci profili, beceri ve staj eğitiminin yeterliliği, öğrencilerin iş gücü potansiyeli, mevcut sağlık piyasası, mevzuat ve diğer sorular ışığında nedir?

Bu araştırmada, Türkiye’de sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki mevcut sorunların belirlenmesi amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı İstanbul İli Avcılar İlçesindeki okullarla çalışılmıştır. Bu araştırma, İstanbul İli Avcılar İlçesi’nde bulunan, sağlıkla ilgili bölümleri olan üç özel lisedeki meslek dersi öğretmenleri ile 11. ve 12. sınıf hemşirelik, acil tıp teknisyenliği (ATT) ve diğer (anestezi) bölüm öğrencileri ile sınırlıdır.

Araştırma betimsel bir çalışma olup, nitel veri toplama aracından faydalanılmış ve görüşme formu kullanılmıştır. Meslek dersi öğretmenlerine ve öğrencilere yönelik iki ayrı form hazırlanmıştır. Formların birinci bölümünde formu dolduran kişiye ait kişisel bilgilere yönelik sorular, ikinci bölümünde ise araştırmanın amacına yönelik yarı yapılandırılmış sorular bulunmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubu, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İstanbul İli Avcılar İlçesindeki sağlıkla ilgili bölümleri olan üç Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesindeki 11. ve 12. sınıf hemşirelik, acil tıp teknisyenliği ve diğer (anestezi) bölümlerinden 80 öğrenci ve bu okullardaki sekiz meslek dersi öğretmeninden oluşmaktadır.

²²⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, gkce_ebe@hotmail.com

²²⁷ Yrd.Doç.Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, demetzafer@gmail.com

Araştırmaya göre; sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine meslek dersi öğretmenleri açısından bakıldığında; öğrenci potansiyeli açısından büyük çoğunlukla bilişsel başarı seviyesi ve sosyo-ekonomik seviyesi düşük öğrencilerden oluştuğu, beceri ve staj eğitimlerinin yeterliliği ve öğrencilerin nitelikli iş gücü oluşturabilme potansiyelleri açısından okulların yetersiz kaldığı, mevcut sağlık piyasasının ise sayısı gün geçtikçe artan bu özel liselere yetersiz kaldığı ya da kalacağı, bu liselerin önündeki mevzuat ve politikaların yetersiz kaldığı ve tüm bu durumların bu okulları ve sağlık sektörünü olumsuz etkileyebileceği sonuçları bulunmuştur.

Öğrenciler açısından bakıldığında; öğrencilerin çoğunlukla ailelerinin istek ya da baskısıyla bu okullara geldiği, okullarda aldıkları eğitimin iş ve akademik başarılarına fayda sağlayacağına inandıkları, bilhassa yaptıkları stajların kendilerine katkı sağlayacağı, sağlık sektöründe yer alabileceklerine inandıkları, özel lisenin devlet lisesine kıyası konusunda belirgin bir farkın olmadığı, ayrıca öğrencilerin tespit ettiği sorunlar konusunda ise, staja gidebilmek için okula ödedikleri yıllık miktar haricinde para ödemek zorunda oldukları ve okullarındaki uygulama derslerinin ve derler için kullandıkları materyallerin yetersiz ya da eksik olduğu sonuçları bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Öğretmen Görüşleri, Öğrenci Görüşleri.

EYFOR VI BİLDİRİ ÇEŞİTLİLİĞİ

Hatice TİLTAY²²⁸, Musa YILMAZ²²⁹, Nermin TAŞÇIOĞLU²³⁰,

ÖZET

Eğitim; okullar, kurslar ve üniversiteler vasıtasıyla bireylere hayatta gerekli olan bilgi ve kabiliyetlerin sistematik bir şekilde verilmesidir. Bireyin doğumundan ölümüne süregelen bir olgu olduğundan ve politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurur.

Sivil toplum kuruluşları ya da sivil toplum örgütleri, resmî kurumların dışında kalan ve bunlardan bağımsız olarak çalışan, politik, sosyal, kültürel, hukukî ve çevresel amaçları doğrultusunda lobi çalışmaları, ikna ve eylemlerle çalışan, üyelerini ve çalışanlarını gönüllülük usulüyle alan, kâr amacı gütmeyen ve gelirlerini bağışlar veya üyelik ödemeleri ile sağlayan kuruluşlardır.

Çağı yakalayan ve çağın ötesini hedefleyen Türkiye’de sivil toplumun önemi bir kez daha öne çıkmaktadır.

Bu maksatla EYUDER (Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği); uygulanan eğitim politikalarına katkı sağlamak, sorunları aşmada çözüm üretmek, ulusal ve uluslararası boyutlarda projeler planlamak ve bunları yaşama geçirmek, sözün özü taşın altına elini koyarak alınacak kararlarda tabanın sesi olup, çözüm üretme ve harekete geçmede rehber olmak üzere alanında uzman kişilerin bir araya gelmesiyle 2009 yılında kurulmuştur. EYUDER her yıl akademisyenlerle uygulamacıların bir araya geldiği bilimsel bir organizasyon olan EYFOR u düzenlemektedir.2010 yılından bu yana toplam 6 defa uluslararası olarak toplanmıştır.

Bu çalışmanın amacı; günden güne eğitimde söz sahibi olan ve etkililiği artan Eyfor organizasyonunun 2015 yılında gerçekleştirilen altıcısında sunulan bildiri çeşitliliğini incelemek ve eğitim alanındaki geldiği noktaya dikkat çekmektir.

Araştırmada; Metaanaliz(doküman inceleme) ile veriler toplanmış ve içerik analizi yapılmak suretiyle kod kelimeler çıkarılarak yorumlama yapılmıştır.

Araştırma;Eyfor 6 program kitapçığı ve özet bildiri kitabı taranarak hazırlanmıştır.Yapılan doküman incelemesinde;40 paralel oturum olduğu,154 sözlü 1 poster bildiri sunulduğu görülmüştür.Bildiri çeşitliliğine örnek olabilecek çalışmalar; eğitimde parti politikaları,yönetici görevlendirme,eğitim sisteminde yeni uygulamalar,kadın yöneticiler,aday öğretmenler,mobbing,iş etiği,yabancı dilöğretim uygulamaları,,alternatif okullar,yükseköğretim,özel eğitim,liderlik konularını merkeze alan çalışmalardır.

Anahtar Kelimeler: STK, EYFOR, Eğitim, EYUDER.

²²⁸ Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Çanakkale, htilyat@hotmail.com

²²⁹ Sinop Bilim Sanat Merkezi, Sinop, yilmazmusa@hotmail.com

²³⁰ TEMSEN Genel Başkanı,

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARI

İsmail ACUN²³¹, Cemil YÜCEL²³², Cüneyt BELENKUYU²³³, Serap İRİ²³⁴.

ÖZET

Amaç

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı hangi amaçla kullandıklarını ortaya koymaktır.

Sosyal medya her geçen gün bireylerin günlük yaşamlarının merkezine daha da yerleşmeye, hatta toplumsal olayların şekillenmesinde önemli bir itici güç olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır. Sosyal medya sosyalleşmek, yeni insanlarla tanışmak, bağımsız kaynaklarından bilgi edinmek, araştırma yapmak, eğlenmek, çevre edinmek, ilgi alanları konusunda faaliyetleri takip etmek, zaman öldürmek, gündemi takip etmek ve bunlarla ilgili paylaşım yapmak gibi farklı amaçlar doğrultusunda kullanılabilen ve çok büyük oranda genç nüfus tarafından kullanılmaktadır (Socialbakers, 2012). Bu bağlamda sosyal medyanın şekillendirici etkisi ve rolü bireylerin yaşamlarında görülmekte ve genç nüfusun sosyal medyayı hangi amaçla kullandığını belirlemek önemli bir konu haline gelmektedir.

Yöntem

Çalışmanın verileri hem nicel hem nitel yaklaşımların kullanıldığı bir projeden elde edilmiş ve bu çalışma için sosyal medya kullanım amacını inceleyen bölüm kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Türkiye'deki devlet üniversitelerinde fen ve edebiyat fakültelerinin sosyoloji, felsefe, tarih, edebiyat bölümlerinde öğrenim gören 2., 3. ve 4. sınıf üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem ise 12 farklı üniversiteden 2353 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma için araştırma grubunun proje kapsamında geliştirdiği sosyal medya kullanım amaçları ölçeğinin verileri kullanılmıştır. Geliştirilen ölçek için ilgili literatürden faydalanılarak madde havuzu hazırlanmış; pilot çalışma ve asıl çalışma sonrasında dört boyutlu 12 maddelik ölçme aracı elde edilmiştir. Sosyal medya kullanım amaçları ölçme aracının boyutları (i) eğlence ve vakit geçirme, (ii) politik ve siyasi konulardan haberdar olma, (iii) araştırma yapma ve (iv) network kurma olarak bulunmuştur. Elde edilen ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı (.765) hesaplanmıştır. Demografik değişkenler için ölçme aracının başında verilen demografik bilgiler formu aracılığıyla veriler toplanmıştır.

Bağımlı değişken olarak analize dâhil edilen sosyal medya kullanım amaçları değişkeni baz alınarak çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçlarının cinsiyet, not ortalaması, sosyal medya kullanım sıklığı, dünya görüşü, sosyo-ekonomik seviye (SES) ve ailenin yaşadığı yer değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Bağımsız değişkenlere göre farklılaşmanın olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizlerin

²³¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Eskişehir, ismail.acun@usak.edu.tr

²³² Prof. Dr., Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Eskişehir, cemilyucel@gmail.com

²³³ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Eskişehir, cuneytbelenkuyu@gmail.com

²³⁴ Araş.Gör., Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Eskişehir, serap_iri@hotmail.com

sonucunda elde edilen bulgulara göre cinsiyetin sosyal medyayı farklı amaçlar için kullanmada belirleyici bir değişken olduğu saptanmıştır. Sosyal medyayı eğlence ve vakit geçirme amaçlı ve siyasal-politik konuları takip etmek için kullananlar incelendiğinde not ortalamasının, SES'in, dünya görüşünün, sosyal medya kullanım sıklığının farklılaşmaya yol açtığı fakat ailenin yaşadığı yer değişkeninin farklılaşmaya yol açmadığı saptanmıştır. Ancak sosyal medyayı ilgi duyduğu grupları takip etme ve onlarla bağlantıda kalma için network kurma amaçlı kullananlar ve araştırma, ödev hazırlama ve merak edilen bir konu hakkında bilgi toplama amaçlı kullananlar incelendiğinde ise sosyal medyayı kullanma sıklığı ve dünya görüşü değişkenleri farklılaşmaya sebep olurken, not ortalaması, SES ve ailenin yaşadığı yer değişkenleri farklılaşmaya neden olmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Sosyoekonomik Seviye, Dünya Görüşü.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEMOKRATİK VATANDAŞLIK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

İsmail ACUN²³⁵, Cemil YÜCEL²³⁶, Serap İRİ²³⁷, Cüneyt BELENKUYU²³⁸.

ÖZET

Amaç

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sergiledikleri demokratik vatandaşlık davranışlarının demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Bireylerin sistem içinde kendilerinden beklenen vatandaşlık davranışları sistemin işleyişinde hem yürütme hem de kontrol mekanizması olarak işlemektedir. Birey hem kendi sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlüken hem de toplumsal mekanizmanın sorunsuz çalışması için genel işleyişin yürütücüsü ve geri dönüt vericisi olarak bir görev üstlenmektedir. Bu anlamda bireyden vatandaşlık kavramının altını dolduracak ve görünür kılacak davranışlar yani bir tür katılım beklenmektedir. Üniversite yaşamı, bireylerin geri kalan hayatında alacağı kararları, olaylara vereceği tepkileri, bir diğer deyişle hayata bakış açılarını şekillendiren önemli bir süreçtir. Bu süreçte üniversite öğrencisi olarak demokrasiye ve demokrasi kavramının altını dolduran tepki vermeye, düşüncelerini paylaşmaya, başka fikirlere saygılı olmaya, sivil toplumda aktif olma ve katkıda bulunmaya karşı olan tutum üniversite öğrencisinin toplumun bir parçası olduğunu göstermesi açısından belirleyici olmaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, nicel ve nitel araştırma yaklaşımlarını birlikte işe koşan karma bir desene sahip daha büyük bir araştırma projesi için toplanan verilerinin bir kısmı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken tabakalı örnekleme yöntemine başvurulmuş, ancak belirlenen bölgelerdeki tüm üniversitelerden çalışmanın yürütülmesi için gerekli izinler alınamamıştır. Bu sebeple Türkiye’deki devlet üniversitelerinden sadece 12 tanesinde fen- edebiyat fakültelerinin bazı bölümlerinde öğrenim gören 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden veri toplanabilmıştır. Toplam 2353 üniversite öğrencisi çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri toplama sürecinde proje kapsamında araştırmacı grubu tarafından geliştirilen demokratik vatandaşlık davranışları ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme aracının madde havuzu oluşturulurken ilgili literatür kapsamında maddeler yazılmış ve oluşturulan maddeler pilot uygulamada test edilmiştir. Nihai çalışmada kullanılan ölçme aracı 21 maddelik yapı kullanılmıştır. Demokratik vatandaşlık ölçme aracının güvenilirlik düzeyinin tespit edilmesi için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve değer (,797) olarak bulunmuştur. Kapsam ve içerik geçerliği için sosyal bilgiler ve vatandaşlık eğitimi alanında uzmanların görüşü alınırken, görünüş geçerliği için dil bilimci uzmanlardan görüş alınmıştır. Ölçme aracının faktör analizi için uygun olduğu saptanmıştır (KMO= ,783 p<.001). Ölçme aracının faktör yapısının belirlenmesi amacıyla yapılan temel bileşenler analizi

²³⁵ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Eskişehir, ismail.acun@usak.edu.tr

²³⁶ Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Eskişehir, cemilyucel@gmail.com

²³⁷ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Eskişehir, serap_iri@hotmail.com

²³⁸ Cüneyt BELENKUYU

sonuçları tüm maddelerin kabul edilebilir faktör yüklerine sahip olduğunu ve ölçme aracının % 56,958'lik bir varyansı açıklayan 6 boyutlu bir yapıdan oluştuğunu göstermiştir. Bu boyutlar (i) örgütlü vatandaşlık tepkisi, (ii) siyasi parti faaliyetleri, (iii) siyasi ekstrem aktivistlik, (iv) sivil toplumda aktiflik, (v) siyasilerle etkileşim ve (vi) oy kullanma olarak ortaya çıkmıştır.

Çalışma kapsamında bağımsız değişken olarak cinsiyet, sosyoekonomik seviye (SES) ve dünya görüşü değişkenleri kullanılmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkeni olarak ele alınan demokratik vatandaşlık davranışlarının yukarıda ifade edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar t- testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilecektir.

Bulgular ve Sonuç

Tartışma ve sonuç kısmı analiz sonuçlarından elde edilecek bulgulara göre ifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Demokratik Vatandaşlık, Sivil Toplum.

KIBRIS TÜRK EĞİTİM TARİHİNDEN ÇOK YÖNLÜ BİR EĞİTİMCİ: KEMAL ATAKAN

Elmaziye Töre TEMİZ²³⁹

ÖZET

Eğitim ve okullar neden gereklidir? Sorusuna sıradan insanlar “çocukları yaşadıkları topluma aşına yetiştirmek ve onları geleceğe hazırlamak için” cevabını verirken, mütefekkirler ve eğitimciler bu ifadeyi eğitimin işlevleri olarak “yeni nesilleri kültürlemek ve sosyalleştirmek için” şeklinde özetlerler. Dünyanın en kadim mesleklerinden olan öğretmenlik mesleğini icra edenlerin, özellikle ilkökul öğretmenlerinin bu işlevlerin yerine getirilmesindeki rolü yadsınamaz. Bugünkü çeşitlilikte ve miktarda haberleşme ve ulaşım araçlarının olmadığı, eğitim seviyesinin okuryazarlık seviyesinde olduğu, geleneksel / tarım toplumlarında öğretmenlerin okul içi rollerinden çok okul dışı toplumsal rolleri ağır basar. Öğretmen aynı zamanda, toplumsal değişimde hem aracı hem de rol modelidir.

Kıbrıs Türk Toplumunu gibi 1974 öncesi düşman bir unsura karşı sürekli var olma mücadelesi veren bir toplumda ise öğretmenden beklenen roller çok daha fazladır. Öğretmenler hem örgün ortamda hem halk eğitimi çalışmalarında hem de vatan savunmasında, mevzide etkin rol almışlardır. Bunlardan biri de, bugün hiçbir şey olamadınsa veya işsizsen “bari öğretmen olsaydın” seviyesinde joker bir iş gibi algılanır olan öğretmenlik mesleğini olması gerektiği gibi yaşayan bir idealist öğretmen olan Kemal Atakan’dır. 70’li yaşlarda olan emekli öğretmen Kemal ATAKAN, hem 50 yıl fiilen sınıf öğretmenliği yapmış (çoğu birleştirilmiş sınıf ortamı) hem de bu sürenin bir kısmında başöğretmen statüsüyle eğitim yöneticiliği görevlerinde bulunmuş biri olarak özellikle K.Türk Eğitim tarihi için kaynak konumundadır. Büyük çoğunluğu köylerde geçen çalışma süresi boyunca, milli şuurun oluşması ve toplumsal dayanışma için, okulun sadece öğrenciler için değil, çevre için de rolünün farkında olan bir eğitimcidir.

Mesleki yönü yanında edebi yönüyle de donanımlıdır. Okul bünyesinde milli günlerdeki anma ve kutlama programlarında öğrencileri tarafından okunan 500 civarında şiir yazmıştır. Toplumsal açıdan çok önemli olan bu günlerde her öğrenciye muhakkak küçük de olsa bir rol vermiştir. Eşitlikçi değil adildir. Öğrencilerini tanıyan bir öğretmen olarak, kimine uzun, kimi kısa şiirler okutmuş, 60 a yakın piyes yazıp öğrencilerine oynatmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Kıbrıs Türk Toplumunda, 1974 öncesi ve sonrasında öğretmenlik görevini yürüten idealist ve çok yönlü öğretmen özellikleri olan Kemal Atakan’ın meslek yaşamını değişik açılardan irdelemektir. Bu amaçla şu alt sorulara cevap aranmıştır:

Emekli öğretmen Kemal Atakan’ın;

1. Eğitime bakış açısı nedir?
2. Öğretmenlik mesleğini nasıl görmektedir?
3. Mesleği icra ederken eğitim felsefesi ne olmuştur?
4. Başvurduğu öğretim ilke ve yöntemleri nelerdir?
5. Eğitimde yönetim ve denetim ile ilgili görüşleri nelerdir?
6. Kıbrıs Türk Toplumunu için Milli Mücadele Dönemi olarak anılan 1974 yılına kadar olan dönemde ne gibi roller üstlenmiş, okulda ne gibi etkinlikler yapmıştır?

Uzun ve başarılı bir meslek yaşamı yürütmüş emekli bir öğretmenin meslek yaşamını betimlemeyi amaçlayan çalışma, nitel araştırma yöntemiyle, biyografik model desenindedir. Atakan’ın öğretmenliği üzerinden eğitime, öğretmenliğe bakılmıştır. Verilerin toplanmasında görüşme

²³⁹ Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Anafartalar Yerleşkesi, Çanakkale, elmaziyetemiz@gmail.com

tekniklerinden yararlanılmıştır. Eğitim uygulamaları ve düşüncelerini içeren bulgular alt problemlere dayalı olarak irdelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Türk Toplumı, Öğretmenlik Mesleği, Toplumsal İşlevler, Öğretmenlik Roller.

ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM VE OKULLARIN ÖRGÜTSEL DEĞİŞİMİ

Fatma KURTBAŞ²⁴⁰

ÖZET

Günümüzde bütün örgütleri ve buna bağlı olarak ta eğitim örgütleri ile yöneticilerini de yakından ilgilendiren konulardan biri de değişimdir. Eğitim Örgütlerinin kendilerinden beklenen görevleri yerine getirebilmeleri için çevrelerinde meydana gelen değişime ve gelişmelere yönelik olarak kendilerini adapte etmek zorundadırlar. Eğitim Örgütlerinin bu adaptasyon sürecini başarılı şekilde realizasyon edebilmeleri ise büyük ölçüde değişimi, örgütsel hayatın vazgeçilmez bir uzanımı olarak kabul eden eğitim kurumları yöneticileriyle öğretmenlerin varlığına bağlıdır.

Bu çalışmada, örgütsel değişim kavramı tanımlandıktan sonra, okul örgütündeki gelişim ve değişim, okul yöneticileriyle öğretmenlerin bu değişimdeki rolleri ile örgütsel değişmeyi engelleyen nedenler üzerinde durulmaktadır.

Bu araştırmanın amacı örgütsel değişim çalışmalarını belirlemek, değişimin nedenlerini ortaya çıkarmaktır. Bu genel amaç çerçevesinde araştırmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Örgütsel değişim nedir?
2. Okullarda örgütsel değişim
3. Okullarda örgütsel değişimde yönetici ve öğretmenlerin rolleri nelerdir?
4. Örgütsel değişimi engelleyen unsurlar

Araştırmanın evrenini, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi bünyesinde bulunan kütüphanede yer alan kaynaklar, YÖK tezde bulunan ilgili tezler, internetten erişilebilen yerli yabancı literatürde yer alan kaynaklar oluşturmuştur

Anahtar Kelimeler: Değişme, Örgütsel Değişme, Yenileşme, Okul, Yönetici, Öğretmen.

²⁴⁰ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Çanakkale, b_feneri@hotmail.com

LİDERLİK KAMPI - 2016 ALTERNATİF ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Arzu BAYINDIR²⁴¹

ÖZET

Kamu kurum ve kuruluşların Sosyal Sorumluluk ve Bilim Toplum Projeleri kapsamında öğrencilerin etkin takımlar oluşturma süreçlerini hızlandırmak, bireysel motivasyonlarını sağlayarak ekip performansını ve problem çözme becerilerini artırmak, kişiler arası iletişimi geliştirmek kendini tanıyan ve yönetebilen bireyler yetişmesine katkı sunmak amacıyla Liderlik Kampları düzenlenmektedir.

Anne baba, öğretmen tutumlarının güven ve değer verici olmasının, liderlik özelliklerinin gelişmesinde etkili olduğu, ekip çalışmalarıyla yapılan, özellikle drama gibi alternatif öğretim yöntemleri kullanılarak hazırlanan etkileşimli kamp programlarının, düşünce ve yaşam deneyimi ve eleştirel düşünme becerileri kazandırdığından liderlik özelliklerini geliştirdiği, ders içindeki ve ders dışındaki sosyal, kültürel, sportif etkinliklere ve toplum hizmetlerine katılımın farklı liderlik özelliklerini geliştirdiği söylenebilir.

2016 yaz dönemi 13 yaş (Haziran ayı itibarıyla 7. Sınıfa geçen) öğrenciler için Çanakkale Belediyesi tarafından **“Kendini yönetirsen dünyayı yönetecek gücü bulabilirsin.”** sloganıyla düzenlenen ve uygulanan kamp programı ile gençleri; kendini yönetebilen, gelecek algısına ve özgür iradeye sahip, dünyayı tanıyan ve algılayan, değerlerinin farkında kendine inanan, sorumluluk duygusuna sahip, düşüncesini eyleme döken, risk ve mücadeleyi göze alan liderler olarak yetiştirmek için milli ve evrensel gençlik anlayışı ile liderlik teorilerinin sentezi yapılarak, lider öğrenciler yetiştirme ya da var olan liderlik özelliklerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Programda; **Öğrenci ve Lider Olmak, Liderlik Özellikleri** (*kişisel yetkinlikler, sosyal yetkinlikler*), **Sosyal Sorumluluk ve Değerlerimiz** (*yardımlaşma, paylaşma, hoşgörü, sevgi, saygı ve etik kurallar*), **Kişisel Gelişim ve Kültürlü Birey Olma, Özgüven ve Geliştirme, Saygı, Nezaket, Görgü Kuralları, Sofra Adabı ve Bilişim Teknolojilerini Yerinde Kullanma, Çevreye Duyarlılık ve Yenilenebilir Enerji, Demokrasi Eğitimi, Çocuk ve Vatandaşlık Hakları, Girişimcilik** (*yaratıcılık, risk, inovasyon, sorun çözme*), **Strateji, Planlama** (*Takım Çalışmaları*), **Liderlik ve Başarılı Bir Girişimcilik Öyküsü, Hitabet ve İletişim** konuları alanlarında uzman kişiler, eğitimciler ve akademisyenler tarafından popüler dille anlatım, drama, workshop etkinlikleriyle verilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın amacı, liderlik kampında gerçekleştirilen etkinliklerin neler olduğunu ve kampa katılan öğrenciler ve velilerinin, kampta görev alan öğretim elemanlarının farkındalık konusundaki görüşlerini ortaya koymaktır.

1. Liderlik kampında gerçekleştirilen etkinlikler nelerdir?
2. Liderlik kampına katılan öğrencilerin bilimsel farkındalık ve kamp memnuniyeti konusunda;
  - a) Kampa katılan öğrencilerin,
  - b) Ailelerinin görüşleri nelerdir?
3. Kampta görev alan öğretim elemanlarının liderlik kampının etkililiği konusundaki görüşleri nelerdir?

²⁴¹ Öğr.Gör., ÇOMÜ, Eğitim Fakültesi İlköğretim Böl., Çanakkale, arzubayindir@hotmail.com

Toplam 51 ortaokul 6. sınıf öğrencisinin katıldığı kamp uygulamaları sırasında ve sonrasındaki davranış gelişimleri gözlenmiş, öğretmenleri ve anne babalarının gelişimleri ile ilgili görüşleri alınmıştır. Çalışma amacına bağlı olarak, tarama modeline dayalı olarak yapılan desenlemede, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Verilerin toplanmasında gözlem, görüşme ve anket teknikleri kullanılmıştır.

Kamp sırasındaki gözlem ve görüşmeler, öğrencilerin kamp uygulamalarından yüksek derecede olumlu etkilendiklerini ortaya koymaktadır. Veliler de benzer şekilde, çocuklarında kamp uygulamalarının olumlu etkilerini gözlemlediklerini ifade etmişlerdir. Kamptan üç ay sonra yapılacak öğretmen değerlendirmelerine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik Kampı, Özgüven, Öğrenci Liderliği, Strateji, Demokrasi, Çocuk Hakları, Vatandaşlık Hakları.

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN EĞİTİMDE ÖLÇME ARACI OLARAK KULLANILMASINDA ÖĞRETMENLERİN HAZIR BULUNUŞLULUK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Cahit GÖLGE²⁴²

ÖZET

Amaç

Ülkemizde FATİH projesi ile her sınıf bir bilişim odasına dönüşmekte, dağıtılan tablet PC'ler ile her öğrenci ve öğretmen bilişim ortamlarını her yerde kullanabilir duruma gelmektedir. Bundan sonra bilişim araçlarının eğitimde kullanılması konusunda teknoloji araçları ile insan – öğretmen ve öğrenci- arasında iletişimi sağlayan aracı bir yazılımın gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu konuda birçok uygulama denenmek üzere uygulamaya alınmışsa da öğretmen ve öğrenciler tarafından kabul görmüş yazılım henüz ortaya çıkmamıştır. Bunun en büyük sebebi ise mevcut bilişim teknolojilerinin eğitimde ölçme aracı olarak kullanılamaması olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı; öğretmenlerin Fatih Projesinin sağladığı bilişim teknolojilerine yakınlığının incelenmesi, öğretmenlerin bilişim teknoloji araçları ile ölçme değerlendirme araçlarını kullanma yeterliliklerinin ortaya çıkarılmasıdır.

Bu temel amaç doğrultusunda alt amaçlar şu şekilde belirlenmiştir.

1. Öğretmenlerin BT araçlarına sahip olma şekilleri
2. Öğretmenlerin teknolojiden yararlanma seviyeleri
3. Öğretmenlerin bilişim teknolojilerinin ölçme ve değerlendirmede kullanılması ile ilgili tutumlarına ilişkin durumları araştırma konusu edinilmiştir.

Yöntem

Araştırma, 2015-2016 yılında Batman il merkezinde görev yapan öğretmenlerden 332'si ile Milli Eğitim Bakanlığı YEGİTEK'in hazırlamış olduğu "Teknoloji Kullanım Anketi" uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan anketin güvenilirliği test edilmiş olup, 81 oranı bulunmuştur. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme işlemlerini belirten bilgilerin araştırılması için uzaktan eğitim ve sanal eğitim programlarının ölçme ve değerlendirme bölümleri ayrı ayrı incelenmiş ve bunların kullanımı için gerekli yeterlilikler anket sorularına eklenmiştir.

Bulgular

Öğretmenlerin bilişim teknolojisi araçlarıyla eğitimde ölçme ve değerlendirme çabalarını destekleyen "İnternet üzerinden uzaktan eğitime katılabilirim", "İnternet ortamında anket cevaplayabiliyorum", "İnternet ortamında mail veya forum üyeliği yapabiliyorum", "Mail gönderiminde resim veya word belgesi eki gönderebiliyorum", Ölçme ve değerlendirmede klasik sınav dışında araçlar kullanıyorum", Bilişim ortamlarında ortamında öğrencilere soru hazırlayabiliyorum", "Bilişim ortamlarında yapılan sınav sisteminin kullanımı kolaydır" sorularına ortalamanın üstünde cevap vermişlerdir.

Araştırmanın alt amaçlarına ilişkin incelemede öğretmenlerin çoğunluğunun internete bağlı en az bir bilişim aygıtına sahip olduğu, öğretmenlerin akıllı telefon kullanabildiği, evlerinden internete bağlı PC aygıtına sahip oldukları tespit edilmiştir. Yine diğer alt amaçların incelemesinde

²⁴² Batman İl Millî Eğitim Müdürlüğü, cahitgolge7200@gmail.com

öğretmenlerin bilişim araçlarını eğitimde ölçme ve değerlendirme amacıyla kullanma konusunda kendilerini yeterli görmekle beraber hizmet içi eğitime ihtiyaç hissettiklerini belirtmişlerdir.

Sonuç

Araştırmanın sonucunda eğitim öğretim hayatlarında öğretmenlerin bilişim araçlarını sınıflarında ders işleme amacıyla kullandıkları tespit edilmiştir. Bunun dışında anlamda Fatih Projesinin bileşenlerinin sınıf içi eğitimde yeterli şekilde kullanılmadığı sonucuna varılabilir. Bu öğretmenlerin bilişim ortamlarında eğitimde ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmada hazır bulunuşluluklarının varlığını teyit eden cevaplar olarak değerlendirilebilir. Bu sonuca rağmen öğretmenler bilişim araçlarını kullanma konusunda hizmet içi eğitim görmeye istekli olmaları ilgili kurumların bu konuda öğretmenlerin hassasiyetlerini dikkate almaları gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Bilgisayar Destekli Eğitim, Ölçme ve Değerlendirme.

SHANGAY İLE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNİN ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAM VE POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Nurdan ÖZREÇBEROĞLU²⁴³, Çağda KIVANÇ ÇAĞANAĞA²⁴⁴

ÖZET

Gelişen ve değişen çağa uyum sağlayabilmek adına bireysel olarak kişilerin ihtiyaçları da sürekli değişiklik göstermektedir. Dolayısı ile hem bireysel olarak kişilerin kendini ileriye taşımalarında hem de ülke olarak değişerek gelişen ulusal arenadaki ülkelerle birlikte ilerleyebilmek için eğitime önem verilmelidir. Ülkeyi ileriye taşıyacak bireylerin iyi bir eğitim alması ise yine iyi öğretmenlere bağlıdır. Ülkemizde çok erken dönemlerden itibaren bir meslek olarak ele alınan öğretmenliğin, kimi ülkelere 19'uncu asırdan itibaren bir meslek olarak nitelendirilmeye başladığı görülmüştür. 1850'lerden itibaren ise sıbyan mekteplerinin yanı sıra rüştiyelerin yaygınlaşmasıyla birlikte, iyi donatılıp yetiştirilmiş öğretmen ihtiyacının da ortaya çıktığı görülmüştür. Bu bağlamda öğretmen yetiştirilmesi, tam da bu tarihlerden itibaren önemli bir sorun olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu bağlamda ülkenin kendini gelişen çağa uyum sağlamasında köprü görevi üstlenen öğretmenlerin kendilerini de yenileyerek geliştirmesi beklenmektedir. Toplumlar arası iletişimin artmasından, teknoloji alanındaki gelişim ve değişimlerden ötürü öğretmen yeterlilik ve görevlerinde de değişimlerin kaçınılmaz olduğu bilinmektedir. Bu nedenle öğretmen yetiştiriminin uluslararası toplumlarda nitelik kazandığı göz önünde bulundurularak, küreselleşen dünyada farklı toplumların kültürlerinden eğitim ve öğretmen yetiştirme sisteminin de etkilendiğini söylemek mümkündür. Bu çalışmada Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) üyelerinden 2016 raporuna göre matematik alanındaki başarı alanında sıralamada ilk sırada yer alan Sanghay (Çin) ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) öğretmen yetiştirme programları ile sistemlerinin incelenmesi esas alınmıştır. Bunun için ise ortaöğretim matematik öğretmenliği programları seçilmiştir. Bunların yanı sıra bir yıl boyunca öğretmenlerin kişi başına düşen öğrenci sayısı ile haftalık ders yükü saatleri ve devletin büyümesinde önemli rolü olduğu düşünülen okullara düşen eğitim harcamaları gibi konulara da ayrıca değinilmiştir. Ayrıca okul eğitimi için yapılacak gerekli harcamalarda ekonomik fiyat istikrarının sağlanması amacıyla Neoliberal politika göz önünde bulundurulmalıdır. Öte yandan Eğitim standartlarının yükseltilmesi, eğitimde olanak ve fırsat eşitliğinin sağlanması amacıyla öğretmenlerin yurt genelindeki eşit dağılımının sağlanmasına da ayrıca vurgu yapılarak bu amaç doğrultusunda öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerin verilirken bunun kontrolünün yapılmamasına dikkat çekilmiştir. Öğretmenin neyi, nasıl öğreteceği ve hangi tür kaynakları kullanacağı büyük bir kısmı Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenmektedir. Ancak hizmet içi eğitimlerin kendi programlarını geliştirmelerine ve derslerini hazırlama konusunda ilerlemelerine fırsat tanınmamaktadır. Dolayısı ile bu yaklaşımın öğretmenliği bir meslekten çok uyulması gereken kurallar kitabına benzettiği söylenebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının seçimi yapılırken de hiçbir şekilde fiziksel ve kişisel özelliklerinin dikkate alınmadığı ve adayların yalnızca sınav puanlarının sonuçları ile ölçülmesi düşünüldüğünde bunun büyük bir eksiklik olarak kabul edildiği söylenebilir. Bu bağlamda Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) raporları temel alınarak belirlenen ülkeler uygulama bazında öğretmen yetiştirme politikaları hakkında bilgiler edinilmiştir. Bilgiler toplanırken öğretmen yetiştirme politikasına ilişkin, neoliberal politika açısından bakıldığı zaman bir kısım kamusal

²⁴³ Arş. Grv., Lefke Avrupa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Lefke, Kıbrıs, nozrecheroglu@eul.edu.tr

²⁴⁴ Lefke Avrupa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümü, Lefke, Kıbrıs, ckivanc@eul.edu.tr

bölgelerin özelleştirilmesi ve verimsiz sonuçların üretilmesiyle neoliberal ekonomi politikalarının oluşturulmasına sda ebep olacağı düşünülmektedir. Araştırmada nitel araştırma türlerinden tarama yöntemine başvurulmuştur. Araştırmanın verileri belirlenen ülkeler arasındaki öğretmen yetiştirme sistemi ile programlarının karşılaştırmalarını yapmak üzere doküman analizi aracılığı ile elde edilmiştir. Bu çalışmanın gelecekteki yenilikçi ve çağdaş bir öğretmen yetiştirme programı oluşturulmasında öğretmenlik mesleğine öğretmen seçilirken izlenmesi gereken kısımlarla ilgili alandaki eksikliği dolduracağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Yetiştirme Programları, Matematik Öğretmenliği, Öğretmen Yetiştirme Politikaları.

TURKISH HIGHER EDUCATION POLICY: A HISTORICAL AND CRITICAL APPROACH TO UNDERSTANDING THE IMPACT OF NEOLIBERALISM ON EDUCATION

Çağda Kıvanç ÇAĞANAĞA²⁴⁵

ABSTRACT

Education constitutes an essential core of the political strategies adopted in the European Union. In the beginning of 1980s, neoliberal policies aimed to reduce spending on education and the change of expectation in the labor markets had transformed the education system. Transnational corporations find education as a driven power which raises human resource for markets. The economic powers of these corporations help them shape future education policies. The most powerful example of these corporations in European Union is European Round Table of Industrialists (ERT). A neoliberal economic model has guided the implementation and development of these policies. For members of the European Union, education has been, and continues to be, understood as a way of professional training to produce a profit. This paper explores the value of neoliberal policies and their impact on higher education. The purpose of this article is the analysis of higher education policy in Turkey during the last decade, which is tied in with the ascendancy of market orientation and the complete restructuring of the university. The formation of this policy and its main axes are studied in the context of the pertinent developments at international and European levels, and its implementation is, therefore, assessed in relation to and comparison with the effects of similar policies in other EU member states. The article shows that, for Turkish society, the complete restructuring of the university is a matter of prime importance, while concurrently representing a terrain of social and ideological clashes; and although significant steps in the road to the marketization of the university have already taken place, in conditions that are especially favorable for the forces that promote it, this road seems to be still long and winding. It considers the conditions and criteria for higher education and judgment as to whether it is possible to design future higher education schools based on the term neoliberalism. The policy does not describe how individual schools may function, but how schooling might be overall in a society. The paper also highlights European Round Table of Industrialists (ERT) which is about enhancing the use of organizational knowledge through sound practices of information management and organizational learning. The study emphasizes on information technology, organizational learning, and knowledge management in higher education. The paper concludes by claiming that the source for knowledge economy rests on education because learning and knowledge creation are becoming key factors for economic development. The future of education is another issue which is based on the social context. The labour market will influence the context in which schools operate because the society will be based on human capital which is vital for the development of 'human resources' in the new global knowledge economy. The future will require widespread evolution of the school systems along with stronger institutional and organizational support from the private sector.

Key Words: Transnational Corporations, Higher Education, European Round Table Of Industrialists (ERT), Education Policies, Knowledge Economy.

²⁴⁵ Lefke Avrupa Üniversitesi, ckivanc@eul.edu.tr

İŞGÜCÜ PİYASASINDA TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI AYRIMCILIK: KURAMSAL BİR ÇALIŞMA

Hüseyin YOLCU²⁴⁶

ÖZET

Cinsiyet, kişinin kadın ya da erkek olarak genetik, fizyolojik ve biyolojik bakımından belirlenen farklılıklarıdır. Toplumsal cinsiyet ise kadının ve erkeğin cinsel kimliğinin toplumsal olarak kurgulanışıdır. Burada, öncelikle cinsiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki ayrıma dikkat çekmek gerekmektedir. Cinsiyet biyolojik olarak belirlenmişken, toplumsal cinsiyet ise toplumda var olan kültürel, dini, ideolojik sistemlerin güçlendirdiği geniş bir işbölümünün görüntüsüdür. Her iki kavramın yaşama geçirilmesi toplumsal roller aracılığıyla olmaktadır. Cinsiyet rolleri kadın ya da erkek arasındaki fiziksel ve biyolojik farklılıklardan kaynaklı davranışlardır. Toplumsal cinsiyet rolleri de dişil ya da eril olarak adlandırılan, belirli bir çevrede, kültürel ve toplumsal olarak var olan etkileşimlerle ilgili, bireylerin toplumsal davranış ve ilişkilerinde farklılık yaratan örgütlenmiş davranış örüntüleridir. Bu kavram patriyarkal kapitalizme ya da ataerkil sistem ve ideolojiden bağımsız ele alınamaz.

Çocuk, toplumsallaşma süreci içine kadının daha çok “iyi eş”, “kız evlat” ve “iyi anne”; erkeğin ise egemen, kadının ona tabi olduğu, dış dünya ile olan ilişkileri yürüten ve onu aile reisi olarak konumlandırılan ilişkileri ilk kez burada öğrenir, gözlemler ve yaşar. Cinsiyete dayalı iş bölümü ise, kadın ve erkek arasındaki işbölümünün hem cinsel hem de hem de toplumsal ve kültürel yapısını eder. Bu iş bölümü, kadına ev içi çalışma ya da üremeye ilişkili, erkeğe ise de kamusal ya da üretimle ilişkili yükümlülükleri getirir. Cinsiyete dayalı işbölümü, ev işi ve çocuk bakımı gibi işleri kadına; ev dışındaki işleri de erkeğe vermiştir. Kadın ev ve çok bakımı işi ile görevlendirilirken, evin geçimi erkeğin işi olarak görülür. Toplumda geçmişten günümüze gelen böylesi yaygın düşünce ve inançlar, kadının ev üretiminde erkeğe, erkeğin de piyasa üretiminde kadına karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu şeklindedir. Bu düşünce ve inançlar, işgücü piyasasındaki ayrımcılığın temellerini oluşturmaktadır. Eşit beceri ve özelliklere sahip iki birey; cinsiyetine, yaşına, ırkına ve benzeri şeylere göre farklı muamele görüyorsa, işgücü piyasasında ayrımcılık vardır. Ayrımcılığın olmadığı rekabetçi işgücü piyasalarında, kârını maksimize etmek isteyen işveren, çalışanların ücretini, onların işgücünün marjinal verimliliğine göre belirler. Aynı şekilde, işverenlerin işe alma, işte yerleştirme ve çalışmaları ödüllendirme gibi kararları da tamamen kişilerin özelliklerine, işteki performanslarına ve verimliliklerine göre belirlenir. Kişilerin cinsiyetinin, ırkının ve yaşının bu tür kararlarda etkisinin olmaması gerekir.

İşgücü piyasasında ayrımcılık çok farklı biçimlerde ortaya çıkabilmektedir. Kadınlar ve erkekler aynı davranışlarda da bulunsa, bu davranışların algılanışı ve verilen tepkiler oldukça farklı şekillerde olabilmektedir. İşgücü piyasasındaki ayrımcılık doğrudan ve dolaylı ekonomik sonuçları ile işgücü piyasasının genel yapısı üzerinde de etkili olmaktadır. Nitekim ayrımcılığın bir sonucu olarak kadınların ücretlerindeki düşüklük marjinal verimliliklerini azaltmaktadır. Ayrıca ayrımcılık dolaylı olarak kadınların işgücüne katılım, okula devam ve işteki eğitim programlarına katılma gibi kararlarını da etkilemektedir. Örneğin, kadınları ağırlıklı olarak ev ve çocuk bakım rolleriyle tanımlayan toplumsal cinsiyet algı ve pratiklerinin de etkisiyle Türkiye’de kadınlar işgücü piyasasından uzak

²⁴⁶ Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTP Ana Bilim Dalı, h.yolcu72@gmail.com

durmaktadır. Türkiye'de her üç kadından sadece biri işgücü piyasasındadır. Düşük eğitilmiş kadınlara kıyasla yüksek eğitilmiş kadınların karşı karşıya oldukları işgücü piyasası koşulları çok daha olumlu olmasına rağmen, bu ikilem içerisinde yüksek eğitilmiş kadınların dahi işgücü piyasasından uzaklaştığı görülmektedir. Diğer yandan mesleki-tekniik liseler, cinsiyete bölünmüş işgücünün yeniden üretildiği yerler olduğunu belirtmek gerekir. Bu liselerde kız ve erkek öğrencilere istihdam yapısının ve ailedeki işbölümünün devamını sağlayacak biçimde beceri ve vasıflar kazandırılmaktadır. Dolayısıyla, bu durum işgücü piyasasındaki toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın sürekliliğini sağlamada belirleyici olmaktadır. Yapılan araştırmalar meslek seçiminin de toplumsal cinsiyet algısı çerçevesinde olduğunu göstermektedir. Örneğin yapılan bir araştırmada araştırmaya katılan kadınlar, kız çocukları için daha çok kadınsı işler olarak kavramsallaştırılan işleri uygun görürken, erkek çocuklar için daha çok gelir elde edilebilecek meslekleri öncelikli görmüştür.

Yukarıda yapılan genel açıklamalar çerçevesinde bu çalışmada işgücü piyasasında toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık çeşitli yönleriyle incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İşgücü Piyasası, Toplumsal Cinsiyet, Ayrımcılık.

ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ İLE OKUL MÜDÜRLERİNİN LİDERLİK STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ (İNCİRLİOVA ÖRNEĞİ)

Nuran CAN²⁴⁷, Bertan AKYOL²⁴⁸

ÖZET

Yaşam boyu öğrenme kavramı son yıllarda güncelliği artan bir kavramdır. Teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte fiziksel güçten ziyade bilgiye sahip olmanın önemi daha çok artmıştır. Bilgi durmadan değişmekte ve yenilenmektedir. Dünyadaki bu hızlı değişime ayak uydurabilen bireyler yaşam boyu öğrenme becerisine sahip bireylerdir. Yaşam boyu öğrenme kavramı ilk olarak 1920'lerde Dewey, Lindeman ve Yeaxle tarafından ortaya konmuştur. Bu bilim adamları eğitimin sadece okulda yapılmadığını, yaşamın önemli ve ayrılmaz bir parçası olduğunu ifade etmişlerdir. Avrupa Birliği bu konuda 1990'larda birçok proje ortaya koymuş ve 1995'te "Öğrenen Topluma Doğru: Öğrenme ve Öğretme" isimli çalışmasıyla yaşam boyu öğrenmenin gerekliliğini vurgulamıştır. 1996 yılını da "Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Yılı" ilan etmiştir. Böylelikle yaşam boyu öğrenme konusuna ilgi giderek artmıştır. Aspin ve Chapman (2000) yaşam boyu öğrenmeyi bireylerin doğumundan ölüme kadar kazandıkları bilgi ve tecrübelerini hayata geçirmesini sağlayan bir süreç olarak tanımlar. Jarvis (2004)'e göre bireysel öğrenme ve kurumsal öğrenme yaşam boyu öğrenmeyi oluşturur. Eğitim insan hayatının belli dönemine sınırlandırılmamalı, günlük hayatın bir parçası olduğu kabul edilmelidir. Yalnızca okulda değil, evde, işyerinde, kütüphanede, yolda yürürken bile insanlar yeni bir şeyler öğrenebilirler. Yaşam boyu öğrenme kavramının kapsadığı alan baya geniştir. Bu kavram bireyleri, eldeki kaynakları ve bilgi birikimini içerir. Yaşam boyu öğrenme sayesinde her birey topluma uyum sağlar ve hayatta aktif rol alır. İnsanın içinde bulunduğu toplumun özellikleri ve dünyadaki hızlı değişime ayak uydurmanın gerekliliği yaşam boyu öğrenmeyi zorunlu kılmıştır. Toplumu oluşturan bireylerin eğitiminde rol alan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme içinde olması ve okul müdürlerinin onları bu konuda teşvik etmesi, yönlendirmesi liderlik stillerine bağlıdır. Günümüzde bilgi sürekli değişmekte ve yenilenmektedir. Bireylerin yaşadıkları topluma uyum sağlamaları, değişimleri algılayabilmelerine, değişimlere açık olmalarına, bilgiye ulaşım, bilgiden yeterince faydalanabilmelerine bağlıdır. Bireyin bunları başarabilmesi okul denilen eğitim kurumlarında verilen kazanımların yanı sıra, yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olması ve kullanabilmesine de bağlıdır. Okullarda verilen eğitimden beklenen amaçlardan bazıları, bilinçli vatandaş yetiştirmek, bireylerin üretici ve bilinçli tüketici olmalarını sağlamak ve başarılı liderler yetiştirmektir. Toplumu oluşturan bireylerin eğitiminde çok önemli rolü olan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olması ve bu becerileri öğrenme ve öğretme sürecinde kullanabiliyor olması önce bireylerin sonrasında da toplumların daha çağdaş bir hale gelmelerini sağlayacaktır. Yapılan araştırmanın amacı öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme becerileri ile okul müdürlerinin liderlik stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışmada "Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri İle Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri Arasındaki İlişki" araştırılmıştır. Yapılan araştırmanın alt problemleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri genel ve alt boyutlar açısından ne düzeydedir?

²⁴⁷ can.nuran@yahoo.com.tr

²⁴⁸ Yrd. Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftiş Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, bertanakyol@yahoo.com

2. Öğretmenlerin dönüştürücü, sürdürücü ve öğretimsel liderliğe ilişkin algıları genel ve alt boyutlar açısından ne düzeydedir?
3. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile okul müdürlerinin liderlik stillerine ilişkin algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Bu araştırma, ilişkisel taramada modelindedir. Bu araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 yılında Aydın ili İncirliova ilçesinde görev yapan 220 öğretmen olmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler cinsiyet, kıdem, okul türü, branş, eğitim durumu, yaşam boyu öğrenme düzeyleri ve okul müdürlerinin liderlik stillerinin yaşam boyu öğrenmelerine etkisinin varlığı yönlerinden incelenmiştir. Öğretmenlere Diker Coşkun (2009) tarafından geliştirilen ve 27 maddeden oluşan “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri” ölçeği ve Şahin (2011)’in geliştirdiği “Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri Ölçeği” uygulanmıştır. “Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri Ölçeği” 32 maddelik “Dönüştürücü ve Sürdürücü Liderlik” ile 23 maddeden oluşan “Öğretimsel Liderlik” formlarından oluşmaktadır. Bu araştırmayla toplanan verilerin çözümlenmesinde SPSS 21 (Statistical Package Program for Social Sciences) programı kullanılmıştır. İki değişken arasında ilişkinin olup olmadığının tespitinde ise Pearson Momentler Çarpımı (Pearson korelasyon katsayısı) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan istatistiksel çözümlemede anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizleri neticesinde, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile okul müdürlerinin liderlik stilleri arasında bir ilişkinin olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Yaşam Boyu Öğrenme, Liderlik Stilleri.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SINIF İÇİ ADALETE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

Haticenur AKKURT²⁴⁹, Bertan AKYOL²⁵⁰

ÖZET

Etkili, nitelikli bir öğretmenin sahip olması gereken belirli özellikleri mevcuttur. Çelikten, Şanal ve Yeni'ye (2005) göre, etkili bir öğretmen sabırlı davranır, olaylar karşısında sağlamdır ve duygularını kontrol altına olabilir, farklı inanç, düşünce ve topluluklara saygılıdır ve arabulucudur, kılık ve kıyafetine, temizliğine dikkat eder, kişisel sorunları ile sınıfa oyalamaz, öğrencileri güdüleyici niteliklere sahiptir, başarıya odaklanmıştır, öğrenciden yüksek başarı beklentisi içindedir, düşünce ve davranışları ile öğrenci için rol model olur, öğrencilerine karşı anlayışlı, şefkatli ve güler yüzlüdür, liderlik özelliklerine sahiptir, öğrencileri, velileri ve etrafını etkilemede başarılıdır, cesaretlendirici ve destekleyicidir, anlayışlı ve şakacıdır, problemlerden şikayet etmek yerine çözmek için gayret eder, sınıfta disiplini sağlar, sınıfa grup olarak cezalandırmak yerine cezaları bireysel olarak verir ve de iyi bir gözlemcidir. Bu özelliklere ek olarak etkili bir öğretmenden beklenen özelliklerin içerisinde adil olmak ve sınıf içi adaleti sağlayabilmek de gelmektedir. Adalet yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması; hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme; herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluktur. İnsanların varoluşundan bu yana üzerinde tartışılan ve tartışılacak olan adalet kavramı algı boyutuyla kişiyi, davranış boyutuyla da örgütleri ilgilendirmektedir. Bireyler açısından olduğu kadar örgütlerde için de adaletin varlığı örgütün sağlığı ve devamlılığı açısından büyük önem taşımaktadır. Buradan yola çıkarak, bu araştırmanın amacı Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi 4. sınıf öğrencilerinin sınıf içi adaletle ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır olarak belirlenmiştir. Veriler Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitimlerine devam eden 18 öğretmen adayıyla görüşme yaparak elde edilmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle desenlenen bu çalışmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla yararlanılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak, görüşme yapılan kişilerin olay ve olguları anlamlandırmalarını, duygu ve düşüncelerini anlamak ve daha derin bilgi edinmek amaçlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulmasında öncelikle alanyazın taraması yapılmış, görüşme sorularının yazılmasına geçilmeden önce adalet, örgütsel adalet, örgütsel adaletin alt boyutları ve öğretmenin tanımı, nitelikli ve etkili öğretmen özellikleri konuları ile ilgili alanyazın taranmıştır ve araştırmanın amacına uygun sorular hazırlanmıştır. Öğretmen adaylarının sınıf içi adalet algılarını ortaya koymak için “adalet” ve “sınıf içi adalet” kavramlarıyla ilgili beş soru sorulmuştur. Veriler betimsel ve içerik analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının “sınıf içi adalet” tanımlarının içeriğini “tüm öğrencilere ırk, dil, din, cinsiyet ayrımı yapılmamasının, sınıfın başarı seviyesinin, öğrencilerin bireysel farklılıklarının ve sosyo-ekonomik koşullarının göz önünü alınması tüm öğrencilerin sınıf içi uygulamalardan eşit ve demokratik şekilde faydalanması” oluşturmaktadır. Öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerde eğitim öğretim hayatlarında ve özellikle üniversite eğitimleri sürecinde sınıf içinde karşılaştıkları adil ve adil olmayan ve kaynağı öğretim elemanı/öğretmen olan uygulamalar da sorulmuştur. Alınan cevapların analizleri, öğretmen adaylarının karşılaştıkları ve sınıf içinde uygulanan adil ve adil olmayan davranışlardan yola çıkarak kendilerinin öğrencilere karşı rol model olduklarını düşündüklerini ortaya

²⁴⁹ hatice_akkurt09@hotmail.com

²⁵⁰ Yrd. Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftiş Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, bertanakyol@yahoo.com

çıkarmaktadır. Ayrıca öğrencilere güven duygusu verilmesi gerektiğini de savunmaktadır. Aynı zamanda öğretmen adayları sınıfta uygulanan adaletsiz davranışların engellenebilmesi adına neler yapılabilir sorusuna bazı öneriler ile cevap vermişlerdir. Verilen cevaplar arasında, eğitim fakültelerine öğretmen adayı seçme sürecinde sadece bilgiyle değil iletişim gücünü, yeteneğini ölçen kriterler ortaya konulması gerektiği, denetim sisteminin aktif olarak işletilerek öğretmenlerin belirli kriterleri yerine getirmek adına hazırlıklı olmalarının sağlanması ve öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini sevmeleri adına motive edici seminerler ve hizmet içi eğitimler düzenlenmesi yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Adalet, Örgütsel Adalet.

YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE AKRAN ZORBALIĞI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Erkan KIRAL²⁵¹, Umur AKTAŞ²⁵²

ÖZET

Amaç

Son yıllarda Türkiye’de toplumun bütün kesimlerini kapsayan şiddet sarmalı yaşamı olumsuz yönde etkilemiş ve etkileye de devam etmektedir. Şiddet sarmalının okullarda kendini gösteren biçimlerinden biri olan akran zorbalığı; öğrencilerin gerek kişisel, gerekse eğitim ve öğretimsel yaşantılarını olumsuz yönde etkileyerek hem onlara hemde çevrelerine zarar verebilmektedir. Eğitim öğretim sürecinin devam ettiği okullar aynı zamanda çocukların sosyal gelişimlerini tamamladıkları önemli kurumlardan biridir. Okullarda çocuklar istenen olumlu davranışlar yanında ne yazıkki istenmeyen olumsuz; şiddet, zorbalık vb gibi davranışlarda kazanabilmektedirler. Pek tabidir ki sosyal etkileşimin artıları ve eksileri vardır. Önemli olan eksilerin ortaya çıkarılması ve bunların artıya dönüştürülebilmesidir. Okullarda zorbalık davranışları genellikle bu davranışı gösteren ve buna maruz kalan öğrencilere sorulmuştur. Ancak hem zorbalığın önlenmesi hem de zorbalıkla etkiliolarak müdahale edebilmeleri bakımından anahtar rol olan öğretmenlere ve yöneticilere de sorulmalıdır. Okullarda akran zorbalığı konusunda tüm paydaşların bilinçlendirilmesi oldukça önemli olmakla birlikte, öğretmen ve yöneticilerin bunun ne kadar farkında olduğu ve ne gibi önlemler aldıklarının ortaya çıkarılması görece daha da önem arz etmektedir. Öyle ki görev yaptıkları okula ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerine göre yaşanan akran zorbalığının ve çözüm önerilerinin ortaya konulması, politika yapıcıların ve yönetimin gerekli düzenlemeleri yapması neticesinde eğitim öğretim faaliyetlerinin daha iyi olacağı umulmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı Acarlar 60.Yıl Ortaokulunda görev yapan öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerine göre okullarında yaşanan akran zorbalığının ve çözüm önerilerinin neler olduğunu ortaya çıkarmaktır.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Aydın ili İncirliova ilçesinde Acarlar 60. Yıl Ortaokulunda görevli öğretmen ve yöneticiler oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme çeşitlerinden; aykırı uç, ölçüt, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Aykırı durum örnekleme kullanılarak seçilen bu okul bölgede alt sosyo-ekonomik düzeyde veli grubunun çocuklarının eğitim aldığı, öğrenci devamsızlığının yüksek olduğu, parçalanmış aile çocuklarının yoğun olduğu bir okuldur. Ölçüt örnekleme kullanılarak katılımcıların en az bu okulda bir yıl görev yapmış olmasına ve maksimum çeşitlilik örnekleme kullanarak da her branştan bir öğretmenin ve okul yöneticilerinin olmasına dikkat edilmiştir.

Böylece söz konusu örnekleme yöntemlerine uyan araştırmaya gönüllü olarak katılan 13 öğretmen ve 2 okul yöneticisi araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Gönüllü olan bu kişilerin tamamı ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Araştırmada iki öğretim üyesi, bir okul müdürü, bir öğretmenin görüşü alınarak oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma grubundan elde edilen veriler nitel araştırma teknikleri (betimsel ve içerik analizi) kullanarak tema, alt

²⁵¹ Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD, Aydın, erkankiral74@gmail.com

²⁵² Acarlar 60. Yıl Ortaokulu, Aydın, umutonline@yahoo.com

tema ve kodlara ayrılıp incelenmiştir. Çözümleme esnasında temalar ve alt temalar oluşturulurken araştırmacılar arasında görüş ayrılığına rastlanılmamıştır. Bununla birlikte katılımcılardan elde edilen ifadeler olduğu gibi yansıtılarak literatür ışığında tartışılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Araştırma sonucunda söz konusu okulda öğretmen ve yönetici görüşlerine göre; fiziksel, sözel, duygusal/sosyal ve cinsel zorbalık olmak üzere dört çeşit zorbalık davranışının ve en yüksek fiziksel zorbalık davranışının olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen ve yöneticilerin, şahit oldukları zorbalık davranışına karşı öğrencilerle konuşma, uyarma/ayırma ve iletme şeklinde tepkilerinin olduğu ve en çok öğrencilerle konuşma tepkisini verdikleri bulunmuştur. Öğretmen ve yöneticilere göre öğrencilerin zorbalık davranışını gerçekleştirdiği yerlerin; sınıf, bahçe, koridor, tuvalet ve bodrum olduğu ve en çok zorbalık davranışı gerçekleşen yerinde sınıflar olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler arasında gerçekleşen zorbalığın; aile, çevre ve öğrenci kaynaklı nedenleri olduğu, en çok aile kaynaklı nedenlerin olduğu bulunmuştur. Akran zorbalığını önlemede okul yönetiminin aldığı önlemlerin; konuşma/bildirme, güvenlik, sosyal faaliyet ve gezi etkinlikleri, uyarı/ceza şeklinde olduğu bulunmuştur. Öğretmenler okul yönetiminin, en çok konuşma/bildirme; yöneticiler ise buna ek olarak en çok güvenlik önlemleri aldıklarını ifade etmişlerdir. Akran zorbalığı davranışını önlemede bireysel olarak alınan önlemlerin; öğrencilerle konuşma, uyarma/ayırma ve iletme şeklinde olduğu; öğretmen ve yöneticiler en çok öğrencilerle konuşma şeklinde önlemler aldıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlere göre akran zorbalığını önlemede; öğretmene düşen en önemli görev, birlikte hareket etme; yönetime düşen en önemli görev, bilinçlendirme/uzman getirme; aileye düşen en önemli görev, model olma; öğrenciye düşen en önemli görev, yalan söylememe şeklindedir. Yöneticilere göre akran zorbalığını önlemede; yönetime düşen en önemli görev, sosyal faaliyetlere yöneltme; öğretmene düşen en önemli görev, hassas yaklaşma; aileye düşen en önemli görev, çocukla ilgilenme; öğrenciye düşen en önemli görev, yalan söylememe şeklindedir. Öğretmen ve yöneticiler zorba öğrenciler için aşiret ağası, mafya, sapan taşı vb gibi metaforlar; kurban öğrencileri de kuzu, ceylan, bebek vb gibi metaforlar kullanmışlardır. Araştırma sonucunda ortaya konanlar, bölge sorunları ve özellikleri dikkate alınarak akran zorbalığını önlemeye yönelik uzmanlar tarafından bir mücadele programının hazırlanması, okul-veli işbirliğinin uygulanması ve sonuçlarının takip edilmesi vb gibi öneriler okul yönetimine sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akran, Zorbalık, Ortaokul, Öğretmen ve Yönetici

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL ADALET İLE MESLEKİ TÜKENMİŞLİK ALGI DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Erkan KIRAL²⁵³, Berna ERAKIN²⁵⁴

ÖZET

Amaç

Örgütler ve çalışanlar varlıklarını birbirine borçludur. Örgütler çalışanlarının çeşitli beklenti ve ihtiyaçlarını karşılarken, çalışanlarda örgütün çeşitli beklenti ve ihtiyaçlarını karşılarlar. Bu karşılıklı alış veriş her ikisinin de yaşamasına vesile olmaktadır. Bu ihtiyaç ve beklentilerin olumlu yönde karşılanması her iki tarafında istediği bir durum olmasına karşılık zaman içinde bunun yerine getirilmediği ve örgüt içerisinde sorunlara yol açtığı da gözlenebilmektedir. Çalışanların ihtiyaç ve beklentilerinin örgüt tarafından adalet içerisinde karşılanmaması neticesinde çalışanlarda örgütsel adalet algısı kaybolabilir. Böyle bir durumda, çalışanlarda doyumsuzluk, karara katılmama, iletişimsizlik, mesleki tükenmişlik vb. gibi çeşitli sorunların ortaya çıkmasına yol açabilir. Böyle bir durum hem çalışana hem de örgüte zarar verebilir. Bir örgüt olan okullarda da son zamanlarda buna benzer durumların olduğuna basın yayın organlarında, gerekse örgüt çalışanlarında dile getirilmeye başlanmıştır. Öyle ki liyakata dayalı yönetici atamalarının olmadığı, yapılan eğitim öğretim faaliyetlerinde (ders programı, nöbet vb) kayırmacılığın olduğu, görece en fazla üzerinde tartışılan konular arasındadır. Böyle bir durum doğal olarak çalışanların adalet algılarının etkileyebilmekte ve okul çalışanlarında tükenmeye yol açabilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı da öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının onların tükenmişliklerini ne düzeyde etkilediğini ortaya çıkarmaktır.

Yöntem

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden nedensel karşılaştırmalı, ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu; İzmir ili merkez ilçelerinde ilköğretim okullarında, 2015-2016 eğitim öğretim yılında görev yapan öğretmenlerden araştırmaya tesadüf ve gönüllü olarak katılan 205 öğretmen oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Maslach Tükenmişlik Ölçeği ile Örgütsel Adalet Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel ve kanıtlamasal istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmada verilerin istatistiksel analizi, örgütsel adalet algısının tükenmişlik üzerindeki etkisini ortaya koyacak bir model içinde ele alınmıştır. Öğretmenlerin demografik özellikleri; frekans ve yüzde ile; örgütsel adalet ve mesleki tükenmişlik düzeyleri, ortalama ve standart sapma ile; öğretmenlerin örgütsel adalet algı ve mesleki tükenmişlik algı düzeylerinin bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediği normallik koşullarını sağladığı için parametrik fark testleri (t-testi ve ANOVA) ile analiz edilmiştir. Öğretmenlerinin örgütsel adalet ile mesleki tükenmişlik algı düzeyleri arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon ile, örgütsel adalet algı düzeylerinin mesleki tükenmişliklerini yordayıp yordamadığı ise Çoklu Regresyon analizi test edilmiştir.

Bulgular ve Sonuç

²⁵³ Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD, Aydın, erkankiral74@gmail.com

²⁵⁴ Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD, Aydın, berna_erakin@hotmail.com

Araştırma sonucunda; öğretmenlerin en yüksek duygusal tükenme algısına sonra sırası ile düşük kişisel başarı/kişisel başarısızlık ve duyarsızlaşma algı düzeylerine; örgütsel adalet algısına ilişkin ise en yüksek etkileşimsel sonra sırası ile prosedürel ve dağıtımsal adalet algı düzeylerine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Genel olarak örgütsel adalet algısının ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, branş ve eğitim durumuna göre tükenmişlik düzeylerinde; duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak okul türüne göre kişisel başarısızlık boyutunda özel okulda görev yapan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri, devlet okulunda görev yapanlardan, 5 yıl ve altında kıdemi olan öğretmenlerin duygusal tükenmişlik düzeyleri, 11 yıl ve üzeri kıdemi olanlardan düşük bulunmuştur. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, branş, kıdem ve eğitim durumuna göre örgütsel adalet algı düzeylerinde; dağıtımsal, prosedürel ve etkileşimsel adalet boyutlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak okul türüne göre özel okulda görev yapan öğretmenlerin dağıtımsal ve prosedürel adalet algı düzeyleri, devlet okulunda görev yapanlardan yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin tükenmişliğe ilişkin algıları arasında orta; örgütsel adalete ilişkin algıları arasında orta ve yüksek düzeyde pozitif yönde ilişkilerin olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin duygusal tükenmişliklerinin prosedürel, etkileşimsel ve genel örgütsel adalet ile orta, dağıtımsal adaletle düşük; duyarsızlaşmanın prosedürel, etkileşimsel ve genel örgütsel adalet ile düşük düzeylerde negatif yönde ilişkilerin olduğu ancak kişisel başarısızlık ile tükenmişlik boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Duygusal tükenme ve duyarsızlaşmanın, örgütsel adalet boyutları tarafından anlamlı şekilde yordandığı ancak her iki boyutunda anlamlı tek yordayısının etkileşimsel adalet olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlara ilişkin tükenmişliği azaltmak ve adalet algısını artırmak için seminer, hizmet içi eğitim vb gibi çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Adalet, Tükenmişlik, Öğretmen.

ÖĞRETMENLERİN İŞYERİ ARKADAŞLIK ALGISININ ÖRGÜTSEL BAĞLILIKLA İLİŞKİSİ

Erkan KIRAL²⁵⁵

ÖZET

Amaç

Çalışma yaşamında işyeri arkadaşlığı gününün önemli bir kısmını orada çalışarak geçiren insanlar için önem arz etmektedir. Örgüt çalışanlarının arkadaşlığı bir değer olarak algılayıp, birbiri ile iyi ilişkiler geliştirdikleri bir ortamda olmaları onların; sevgi, saygı vb. gibi bireysel ihtiyaçlarını karşılmasına yardımcı olabilir. Böyle bir etkileşim onların örgüte olan aidiyetliğini olumlu yönde etkileyerek; iş doyumlarını, karara katılma düzeylerini ve örgütsel bağlılıklarını artırabilir. Bunun tam tersi bir durum ise çalışanların tükenmişliğinin, örgütsel muhalefetinin ve iş doyumsuzluğunun artmasına neden olabilir. Sosyal etkileşimin en fazla olduğu yerlerden biri olan okullarda öğretmenler arasındaki etkileşimin olumlu yönde, işyeri arkadaşlığının rol model olacak şekilde olması öğretmenlerden beklenen bir durumdur. Öyle ki ortaya koydukları olumlu sosyal ilişkiler, hem bireysel performanslarına hem de okulun örgütsel performansına olumlu katkılar şeklinde kendini gösterebilir. Öğretmenlerin okuldaki olumlu ilişkileri, işyeri arkadaşlığın güçlenmesine ve onların okula olan bağlılıklarının artmasına vesile olabilir. Alan yazın incelendiğinde işyeri arkadaşlığının örgütsel bağlılık ile olan ilişkisine dair çalışmalara sınırlı sayıda olduğu ancak okulda öğretmenler üzerinde konu ile ilgili yapılan çalışmanın olmadığı görülmüştür. Çalışma yaşamında işyeri arkadaşlığı gibi hem bireysel hem de örgütsel etkisi fazla olan bir konunun sosyal etkileşimin fazla olduğu bir alan olan okulda öğretmenler üzerinde çalışılmamış olması araştırmacının konuyu incelemesine neden olmuştur. Çalışmada öğretmenlerin işyeri arkadaşlık algısı ve örgütsel bağlılıkla olan ilişkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Yöntem

Betimsel tarama türünde olan bu araştırma, nedensel karşılaştırmalı, ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu; Aydın ili Efeler ilçesinde ilköğretim okullarında, 2015-2016 eğitim öğretim yılında görev yapan öğretmenlerden araştırmaya tesadüf, gönüllü olarak katılan 222 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılara “İşyeri Arkadaşlık Ölçeği” ile “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ortalama, parametrik ve parametrik olmayan fark testleri, korelasyon ve çoklu regresyon analizi testleri kullanılmıştır. Araştırmada verilerin istatistiksel analizi, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini ortaya koyacak bir model içinde ele alınmıştır. Öğretmenlerin demografik özellikleri; frekans ve yüzde ile; iş arkadaşlığı ve örgütsel bağlılık düzeyleri, ortalama ve standart sapma ile; öğretmenlerin işyeri arkadaşlık düzeylerinin bağımsız değişkenlere göre anlamlı farklılaşma gösterip göstermediği normallik koşullarını sağlayan durumlarda parametrik fark testleri (t-testi ve ANOVA) ve normallik koşullarını sağlamayan durumlarda (n<30) ise non-parametrik fark testleri (Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis Testi ve) ile analiz edilmiştir. Öğretmenlerinin işyeri arkadaşlık ile örgütsel bağlılık algıları arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ile, ortaya çıkan ilişkiye bağlı olarak işyeri arkadaşlık algılarının örgütsel bağlılığı yordayıp yordamadığı ise Çoklu Regresyon analizi test edilmiştir.

²⁵⁵ Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD, Aydın, erkankiral74@gmail.com

Bulgular ve Sonuç

Araştırma sonucunda öğretmenlerin genel işyeri arkadaşlık ve örgütsel bağlılık algı düzeylerinin görece ortalamanın üzerinde; en yüksek düzeylerde arkadaşlık fırsatı ve duygusal bağlılık, en düşük düzeylerde egemen olan arkadaşlık ve normatif bağlılık algı düzeylerine sahip oldukları bulunmuştur. Öğretmenlerin işyeri arkadaşlık algısı medeni ve eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermiş ancak cinsiyete, bransa, okul türüne, aynı okulda görev yapma yılına, yaşa ve kıdeme göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Her iki boyutta da kadınların arkadaşlık algısı erkeklerden, ilkökul öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerinden yüksek bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin arkadaşlık fırsatı algısının diğer branş öğretmenlerinden; 2 yıl ve altında aynı okulda görev yapan öğretmenlerin arkadaşlık fırsatı algısının, 3 yıl ve üzerinde aynı okulda görev yapanlardan anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. 41 ve üzeri yaşa sahip olan öğretmenlerin arkadaşlık fırsatı algısının, 31-35 yaş grubundakilerden; egemen olan arkadaşlık algısının, 31-35 yaş ile 36-40 yaş grubundakilerden düşük; 30 yaş ve altında olan öğretmenlerin, egemen olan arkadaşlık algısının ise 31-35 yaş grubundakilerden düşük olduğu bulunmuştur. 16 yıl ve üzeri kıdemi olanların arkadaşlık fırsatı algısının, 5 yıl ve altı ile 16 ve üzeri kıdemi olanların egemen olan arkadaşlık algısının, 11-15 yıl kıdemi olanlardan; 16 yıl ve üzeri kıdemi olanların egemen olan arkadaşlık algısının, 6-10 yıl kıdemi olanlardan düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin genel arkadaşlık algısının, arkadaşlık fırsatı ve egemen olan arkadaşlık algıları ile ilişkisinin yüksek; arkadaşlık fırsatı algısının, egemen olan arkadaşlık algısı ile ilişkisinin orta ve pozitif yönde olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin genel bağlılık algısının, duygusal ve normatif bağlılık algıları ile ilişkisinin yüksek, normatif bağlılık algısı ile ilişkisinin orta; duygusal bağlılık algısının, normatif ve devam bağlılık algıları ile ilişkisinin düşük; normatif bağlılık algısının, devam bağlılık algısı ile ilişkisinin orta ve pozitif yönde olduğu bulunmuştur. Genel arkadaşlık ve boyutlarının, duygusal bağlılık ile ilişkisinin orta, genel bağlılıkla ilişkisinin düşük ve pozitif yönde olduğu bulunmuştur. Arkadaşlık fırsatı ve egemen olan arkadaşlık algılarının duygusal bağlılığı; arkadaşlık fırsatı algısının da genel bağlılığı anlamlı biçimde etkilediği bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlara ilişkin çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İşyeri, Arkadaşlık, Bağlılık, Öğretmen.

FORMASYON EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETİM ELEMANLARININ ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI

Bilgen KIRAL²⁵⁶, Suat BAŞDAĞ²⁵⁷

ÖZET

Etik; iyi ile kötü, doğru ile yanlış açıklayan bir ahlak felsefesidir. Ahlak ise toplumlara göre değişebilen, toplumların kendilerine göre yaptıkları değerlendirmeleridir. Ahlak daha yöresel, yaşanan topluma göre şekillenebilirken, etik daha evrensel olmaktadır. Etik; yayın etiği, sanat etiği, medya etiği, spor etiği, tıp etiği, eğitim etiği gibi farklı çalışma alanlarına sahiptir. Her mesleğin kendine ilişkin doğru ve yanlış davranış kalıpları mevcuttur. Bunlar meslek etiği olarak adlandırılır. Meslek dallarında ve o mesleği icra eden kişilerin uyması gereken kuralları içermektedir. Bu kurallar o meslek dallarını ilgilendirmektedir. Yayın etiği, yapılan araştırmaların kaleme alınırken kaynak gösterilmeden yazılması, yazılanların gerçeğinin dışına saptırılması, yazılanların atıf yapılmaksızın kullanılmasıdır. Eğitim etiği, eğitimcilerin her tür eğitim ve öğretim faaliyetinde (ders içi ve ders dışı faaliyetlerde) mesleki etik ilkelere uymalarını içermektedir. Bunlar arasında öğrencilere karşı eşit, adaletli davranmak, tarafsız olmak, ayrımcılık yapmamak, sorumluluklarını bilmek, kendini sürekli geliştirmek, öğrencilerine, diğer meslektaşlarına karşı saygı çerçevesinde davranışlarda bulunmak, dürüst olmak gibi ilkeler sayılabilir. Öğretmenlerin ve eğitim yöneticilerinin yetişmesinde çok önemli bir yere sahip olan üniversite öğretim elemanlarının da tıpkı diğer eğitimciler gibi uymaları gereken mesleki etik kuralları bulunmaktadır. Bu kuralların mevcut olmasına karşın etik dışı davranışlarda bulunan öğretim elemanları da mevcut olabilmektedir. Öğretim elemanlarının siyasi, dini, cinsiyet, sendikal vb. şekillerde öğrenciler arasında ayrımcılık yapması, eşit davranmaması, öğrencilere karşı adil davranmaması, sorumluluklarını yerine getirmemesi, yalan beyanlarda bulunması vb. öğretim elemanlarının etik dışı davranışları arasında sayılabilir.

Etik kavramı diğer alanlarda (tıp, sanat, medya, bilim vb. gibi) olduğu gibi eğitimde de çok büyük bir öneme sahiptir. Gelecek nesillerin dürüst, sorumluluk sahibi, adil, eşitlikçi vb. olması isteniyorsa kendilerini yetiştiren eğitimcilerin de etik davranışlara dikkat etmesi, örnek davranışlar sergilemesi gerekmektedir. Etik dışı davranışlara sahip olan eğitimciler gelecek nesilleri olumsuz olarak etkilemektedir. Bu sebeple yapılan bu araştırmada öğretim elemanlarının etik dışı davranışları araştırılmıştır. Araştırmanın problem cümlesi “Formasyon eğitimi alan öğrencilerin görüşlerine göre üniversite öğretim elemanlarının etik dışı davranışları nedir?” şeklindedir. Araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesinde formasyon eğitimi alan 92 kadın ve 58 erkek olmak üzere toplam 150 formasyon eğitimi öğrencisi ile yürütülmüştür. Formasyon eğitimi öğrencileri fakültelerin çeşitli bölümlerinden mezun konumdadırlar. Araştırmaya katılan lisans mezunu formasyon öğrencilerinin 117’si fen-edebiyat fakültelerinin “Matematik, Türk dili ve Edebiyatı, Tarih, Fizik, Kimya, Biyoloji, Felsefe ve Sosyoloji” bölümlerinden; 21’i Turizm Fakültesinin “Konaklama İşletmeciliği ile Yiyecek-İçecek işletmeciliği” bölümlerinden, 5’i Sağlık Yüksekokulunun “Hemşirelik” bölümünden ve 7’si Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu “Antrenörlük ve Rekreasyon” bölümlerinden mezun olmuşlardır.

Değişik üniversite, fakülte ve bölümlerden gelmiş formasyon eğitimi alan öğrencilere etik dışı davranış denildiğinde zihinlerinde oluşan ilk algı sorulmuş, ardından lisans öğrenimleri sırasında derslerine giren öğretim elemanlarında gözlemledikleri etik dışı davranışların neler olduğu sorularak,

²⁵⁶ Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, bilgenkiral@gmail.com

²⁵⁷ Atatürk İlkokulu, Merzifon, Amasya, suatbasdag@gmail.com

bu davranışları örnek olayla birlikte yazmaları istenmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden betimsel ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada öncelikle formasyon eğitimi alan öğrenciler tarafından belirtilen etik dışı davranışların listeleri oluşturulmuştur. Oluşturulan liste sonucunda öğrencilerin etik dışı davranış denilince ilk akıllarına gelen davranışın ayrımcılık yapmak olduğu, ardından torpil yapmak, kayırmacılık, adil davranmamak, rüşvet almak, karşısındakine baskı ve/veya mobbing yapmak, olumsuz davranmak ve dedikodu yapmak olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın ikinci kısmında lisans öğrenimleri sırasında öğretim elemanlarında gözlemledikleri etik dışı davranışlar sorulmuştur. Öğretim elemanlarının etik dışı davranışları, öğrencilerin verdikleri cevaplar neticesinde iki kategoriye ayrılmıştır. Bunlar “mesleğine karşı etik dışı davranışlar” ve “öğrencilere ve meslektaşlarına karşı etik dışı davranışlar” olarak belirlenmiştir. Araştırmada öğrenciler en çok etik dışı davranışın öğrencilere ve meslektaşlarına karşı yapıldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. En çok tekrarlanan etik dışı davranışların “sınav kâğıtlarını incelememe, sınav itirazlarını dikkate almama, öğrencileri küçük düşürme/aşağılama ve ders saatlerine uymama” konularında olduğu belirtilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda tüm öğretim elemanlarının etik dışı davranışlar konusunda, üniversite etik kurullarınca sıkça bilgilendirilme çalışmaları yapılabileceği önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Etik, Ahlak, Etik Davranış, Etik Dışı Davranış.

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE HOŞGÖRÜ EĞİTİMİ

bilgen KIRAL²⁵⁸, M. Metin ARSLAN²⁵⁹

ÖZET

Toplumlar var olan değerlerini nesilden nesile aktararak değerlerinin kalıcılığını sağlamaya çalışmaktadırlar. Değerler aslında insan olabilmenin de temelinde yatmaktadır. İnsanı insan yapan sevgi, saygı, empati, yardımseverlik, vatanseverlik, sorumluluk, vicdan, hoşgörü vb. gibi değerleri içinde barındırabilmesidir. Bu çalışmada sayılan değerlerden hoşgörü kavramı incelenmektedir. Hoşgörü, halk arasında başkasına tahammül etme ya da yaptıklarına katlanma olarak kullanılmaktadır. Hoşgörü kavramını çocukların ilk öğrendiği yerler arasında aile ortamı, akraba, akran, komşu çevresi gibi ortamlar bulunmaktadır. Çocuk bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde hoşgörülü olmayı ya da hoşgörüsüz davranmayı öğrenmekte, bunu davranışlarına yansıtılmaktadır. Bu doğal ortamların dışında eğitim-öğretim ortamı olan okullarda da hoşgörü kavramı öğrencilere öğretilmektedir. Bu kavram sınıf ve okul içerisinde, okul bahçesinde, kantin sırasında vb. ortamlarda yaparak yaşayarak, yaşatarak öğretilmekte; ya da derslerde değerler eğitimi kapsamında bilinçli olarak öğrencilere aktarılmaktadır. Küçük yaşlarda kazandırılmaya çalışılan hoşgörü değeri, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programlarında da yer almaktadır.

Hayat bilgisi dersinin program kitabında da öğrencilere hoşgörü kavramı ile kazandırılmak istenen 10 kişisel nitelik yer aldığı görülmektedir. Bu nitelikler; “arkadaşları ile iyi ilişkiler geliştirme, arkadaşlarıyla oynarken uygun davranışlarda bulunma, bireysel ve grup çalışmalarında olumlu değerleri gözetme, konuşanı dinleme, hataları doğal karşılama, farklılıkları kabul etme, herkesin değerli olduğunu kabul etme, sorunlara farklı çözümler önerme, duygularını uygun bir dille ifade etme, görevlerini yerine getirmekten mutluluk duyma” şeklinde yer almaktadır. Öğretmenler hoşgörü kapsamında hayat bilgisi programında yer alan kişisel nitelikleri öğrencilere kazandırmaya çalışmaktadırlar. Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin hoşgörü değerine ve programda yer alan hoşgörüye ait niteliklerin öğrencilere kazandırılma durumunu tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın problem cümlesini “Sınıf öğretmenlerinin hoşgörü eğitime ilişkin bakış açısı nedir?” oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışma 2015-2016 eğitim-öğretim yılı ikinci yarısında Aydın ili Efeler ilçesinde bulunan ve beş devlet ilkokulunda görev yapan gönüllü 20 erkek ve 17 kadın sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 37 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. 37 sınıf öğretmenin 2’si birinci sınıf, 10’u ikinci sınıf, 11’i üçüncü sınıf ve 14’ü dördüncü sınıfı okutmaktadırlar. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden 11’i 20-25 yıllık mesleki kıdeme sahipken, 26’sı 26-30 yıllık mesleki kıdeme sahiptir. Araştırmaya katılan tüm sınıf öğretmenleri her sınıf düzeyinde öğrenci okutmuş olup, mesleki deneyimlerinden de görüleceği üzere tecrübeli öğretmenlerdir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerine öncelikle hoşgörü kavramının ne olduğu sorulmuştur. Ardından hayat bilgisi (1-3. Sınıf) program kitabında yer alan hoşgörü kapsamında kazandırılması gereken 10 kişisel niteliği kolay kazanılan nitelikten, zor kazanılan niteliğe doğru sıralamaları istenmiştir. Ardından hoşgörü değerini kazandırmak amacıyla sınıf öğretmenlerinin yaptıkları çalışmaların neler olduğu sorulmuştur.

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle analiz edilmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenleri hoşgörü kavramını anlayışlı olmak, hataları kabul etmek, hatalara karşı olumlu davranmak, empati kurmak, sabırlı olmak, affetmek, saygılı olmak,

²⁵⁸ Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, bilgenkiral@gmail.com

²⁵⁹ Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kırıkkale, mm.arslan@mynet.com

insanlara olumsuz davranmamak, insanlara başka şanslar vermek, birine davranışlarından ötürü katlanmak ve alay etmemek olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin program kitabında yer alan hoşgörü değeriyle ilgili kazandırmaları gereken niteliklerden en kolay kazanılan niteliğin “arkadaşları ile iyi ilişkiler geliştirme” olduğu; en zor kazandırılan niteliğin ise “bireysel ve grup çalışmalarında olumlu değerleri gözetme” olduğu tespit edilmiştir. Hoşgörü değerini kazandırmak için öğretmenlerin yaptıkları çalışmalar iki kategoride incelenmiştir. Bunlar sözel uygulamaya dönük faaliyetler ve uygulamaya dönük faaliyetlerdir. Bu kategorilerden en çok sözel uygulamaya dönük faaliyetlerin daha çok yapıldığı tespit edilmiştir. En çok kullanılan yöntemler uyarıda bulunma, anlatma ve drama yaptırma olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin bireysel ve grup çalışmalarında öğrencileri daha fazla güdülemelerinin ve olumlu davranışları pekiştirmelerinin bu değer kazandırılmasında bir adım olacağı düşünülmektedir. Ayrıca hoşgörü değerinin kazandırılmasında sözel uygulamalar yerine birebir uygulamaya dönük faaliyetlerin daha yararlı olacağı, bu sebeple uygulamalara önem verilmesi gerektiği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Hoşgörü, Hoşgörü Eğitimi.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (TRAKYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Yücel Atıla ŞEHİRLİ²⁶⁰

ÖZET

Amaç

Bu araştırmanın amacı; "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersinin işleyişini Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Almanca Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Zihin Engelliler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği 3. ve 4.sınıf öğrencilerinin bakış açısıyla ortaya koymaktır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının THU'ya ilişkin algıları alt boyutlarda (sosyalleşme, kişisel gelişim, dersin algılanış biçimi, kurum ve danışman) cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının THU'ya ilişkin algıları alt boyutlarda (sosyalleşme, kişisel gelişim, dersin algılanış biçimi, kurum ve danışman) sivil toplum kuruluşuna üyelik değişkenine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?
- Öğretmen adaylarının THU'ya ilişkin algıları arasında alt boyutlar (sosyalleşme, kişisel gelişim, dersin algılanış biçimi, kurum ve danışman) öğrenim gördükleri anabilim dalı değişkenine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

Yöntem

Araştırmanın yöntemi; THU dersi ile ilgili olarak öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırma, tarama modeli niteliğindedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının THU dersine ilişkin algıları, araştırmacıların geliştirdiği bir ölçek aracılığıyla belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada veri toplama araçları olarak; Topluma Hizmet Uygulamaları dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi amacıyla, veri toplama aracı olarak toplam 44 soru soruluk ölçek kullanılmıştır. Bu ölçeğin İlk 16 sorusu, Soner Mehmet Özdemir ve Halil Tokcan'ın yayınladığı (2010) "Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" çalışmasından alınmıştır. 17-44. sorularda ise Cevat Elma ve diğerleri tarafından (2010) geliştirilen "Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine İlişkin Algıları Ölçeği" kullanılmıştır. THU dersinde öğretmen adaylarının verilen ifadelerle ilişkin tepkilerini belirlemek amacıyla beşli Likert derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; (5) Tamamen Katılıyorum, (4) Katılıyorum, (3) Fikrim Yok, (2) Katılmıyorum ve (1) Hiç Katılmıyorum seçeneklerinden oluşmuştur.

Araştırmanın evrenini; Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde, 2014-2015 öğretim yılı Bahar yarıyılında Topluma Hizmet Uygulamaları dersini alan Sınıf Öğretmenliği 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemi toplam 730 öğrenciden oluşmaktadır. Topluma Hizmet Uygulamaları dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi amacıyla, veri toplama aracı olarak Cevat Elma ve diğerleri tarafından (2010) geliştirilen "Öğretmen Adaylarının

²⁶⁰ Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı, Edirne, Türkiye, asehirli@yahoo.com.tr

Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine İlişkin Algıları Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler t-testi, varyans analizi ve LSD testi istatistiksel teknikleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bulguları; Soner Mehmet Özdemir ve Halil Tokcan’ın çalışmasındaki başlıca “Öğretim Elemanı Boyutu, Dersin Faydaları Boyutu, Uygulamaya Gidilen Kurum Boyutu, Maddi Sorunlar Boyutu, Sosyalleşme Boyutu, Kişisel Gelişim Boyutu, Dersin Algılanış Biçimi Boyutu, Kurum Boyutu, Danışman Boyutu, Fakülte İmkânları Boyutu” yönlerinden incelenmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları dersinde, fakülte ve uygulama yapılan kurum ve kuruluşlarda karşılaştıkları güçlükler ile uygulamanın olumlu ve olumsuz yanları sorgulanmıştır. Öğretmen adayları bu dersin uygulama sürecinde pek çok problem ile karşılaşmakla birlikte bu dersin gerekli ve etkili olduğunu, fakat uygulamada düzeltmeler yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç

Araştırma sonucunda öğretmen adayları, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin öğretmen eğitiminde gerekli bir ders olduğunu, dersin kendilerine toplumsal farkındalık, duyarlılık ve sorumluluk bilinci kazandırdığını, öğretim elemanlarının çoğunlukla kendilerine gerekli rehberliği yaptığını, fakat yapmayanlarında olduğunu, uygulama esnasında çeşitli maddi sorunlar yaşadıklarını, dersi olumlu algıladıkları, bu dersin kendi gelişimlerine faydasının olduğuna inandıklarını, gittikleri kurumların kendilerine gerekli yardımı verdiğini belirtenlerin yanında bu dersin pek etkili olmadığını, amacına uygun bir şekilde işlenmediğini belirtenler de olmuştur. Uygulamanın hedeflerine ulaşabilmesi için öncelikle Topluma Hizmet Uygulaması dersinin paydaşları olan “öğretmen adayı, öğretim elemanı, fakülte ve kurum” arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu paydaşların sorunların hızlı biçimde çözülmesi için çaba göstermeleri ve uygulamaya gidilen kurum yetkililerinin görevlerini yerine getirmesi önem arz etmektedir. Araştırmanın sonucunda bu dersin daha etkin ve verimli hale getirilmesi için çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Topluma Hizmet Uygulamaları, Öğretmen Adayları, Öğretim Elemanları, Toplumsal Duyarlılık, Öğretmen Yetiştirme.

YÜKSEKÖĞRETİMDE ÇALIŞMA HAYATINA UYUM YAKLAŞIMININ KULLANILMASI: EĞİTİM FAKÜLTESİ BAĞLAMINDA BİR ÇALIŞMA

Betül BALKAR²⁶¹

ÖZET

Amaç

Yükseköğretim hizmetlerinin niteliğinin, mezunların çalışma hayatına daha kolay ve etkili bir şekilde uyum göstermelerini sağlayacak yapıda olması, istihdam ve kariyer olanakları açısından oldukça önemlidir. Günümüzde bir eğitim programının iş yaşamına yönelik uyum sürecine nasıl katkı sağlayacağı, üzerinde tartışılması gereken bir konudur. Bu tartışma kapsamında kuşkusuz iş yaşamına uyumun yükseköğretimde sağlanmasına yönelik modellerin dikkate alınması gerekmektedir. Özellikle bu konunun çalışma hayatına yönelik uyum sürecini yükseköğretim sürecindeki pedagojik olanaklara entegre eden bir anlayış sunan modeller çerçevesinde incelenmesi, daha katkı sağlayıcı olabilecektir. Lisans eğitiminde pedagojik mesleki uyuma önem vermek, öğretmenlik mesleğinin gerekliliklerinin yerine getirilmesine ve mesleki kimlik oluşumuna yardımcı olabilecektir. Elbette bu noktada atılması gereken ilk adım, öğretmenlerin çalışma hayatında ne gibi ihtiyaçlarının olduğunu belirlemesidir. Ardından bu ihtiyaçlar doğrultusunda, çalışma hayatına yönelik uyum süreci ve yükseköğretim sürecindeki pedagojik olanaklar arasındaki bağlantı kurulmalıdır. Bu noktadan hareketle bu araştırmada; çalışma hayatına yönelik uyum eğitiminin eğitim fakültelerinin lisans programları kapsamında, pedagojik açıdan öğretmen adaylarına nasıl sunulabileceğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem

Olgu bilim deseninde yürütülen araştırmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları; Gaziantep ilinde görev yapan eğitim fakültesi mezunu 23 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında, lisans eğitimi ve çalışma hayatının kaynaştırılması üzerine yapılandırılan bir modelin, mesleki deneyime bağlı olarak farklı değerlendirilebileceği varsayılmıştır. Bu nedenle katılımcıların mesleki kıdemleri açısından çeşitlilik göstermesi amaçlanmış ve katılımcılar, maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarının mesleki kıdemleri 1 ile 20 yıl arasında değişmektedir. Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin süresi 25 ile 67 dakika arasında değişmektedir. Görüşmelerde öğretmenlere yöneltilen sorular; lisans eğitimi kapsamında sunulan çalışma hayatına uyum göstermeye yönelik bir eğitim sürecinde hangi nitelikler ve yeterlikler üzerine odaklanması gerektiği, bu süreçte mesleki kimlik oluşumunun nasıl sağlanabileceği ve öğrencilerin iş piyasasının olanaklarından yararlanabilmeleri için, bu süreçte ne tür eğitimler almaları gerektiği konularını kapsamaktadır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi; tema, alt tema ve kavram olmak üzere üç düzeyde gerçekleştirilmiştir. Temalar, araştırma sorularına bağlı olarak; “nitelikler ve yeterlikler”, “kimlik oluşturma” ve “iş piyasası olanakları” şeklinde belirlenmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenler, lisans eğitiminde kazandırılması gereken nitelikler ve yeterlikler kapsamında özellikle rehberlik hizmetlerine daha fazla ihtiyaç duyduklarını ifade

²⁶¹ Yrd. Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, b.balkar@gmail.com

etmişlerdir. Alan bilgisi hususunda hiçbir zorluk yaşamadıklarını, ancak öğrencilere ve ailelerine rehberlik etme konusunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlik mesleğinin en zorlu yanının; doğru iletişim kurma, etkileşim sağlama ve yönlendirme olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle etkili iletişim ve rehberlik yapabilme niteliklerinin mesleki başarı açısından önde gelen nitelikler olduğu düşünülmektedir. Mesleki uyum sağlanması açısından, lisans eğitiminde mesleki kimlik oluşumuna önem verilmesi konusunda öğretmenler arasında görüş birliği bulunmaktadır. Mesleki kimliğe sahip olmayan öğretmenlerin her ne kadar alanlarında yeterli olsalar da, çeşitli mesleki zorluklarla karşılaştıkları dile getirilmiştir. Katılımcı öğretmenlere göre; mesleki kimlik oluşumunu gerçekleştiremeyen öğretmenlerin mesleki bağlılıkları da zayıftır. Mesleğe bağlılığı yetersiz olan öğretmenler ise, iş yaşamına (okul ortamına) uyum sağlamakta zorlanmakta ve okulda geçirdikleri süre boyunca mutsuz görünmektedirler. Araştırmada yer alan öğretmenler, öğretmenlerde mesleki kimlik oluşumunu sağlayabilmek için, mentorluk uygulamalarından yararlanılması gerektiğini düşünmektedirler. Mesleki kimlik oluşumunun teorik olarak değil, mentor eşliğinde ve uygulama boyutu ön planda olan bir eğitim aracılığıyla sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu noktada mentorluk uygulamalarının öğretmen adaylarına lisans eğitimi süresince sunulmasının faydalı olacağı belirtilmiştir. Araştırmanın katılımcıları arasında yer alan öğretmenler, çalışma hayatına uyum sağlanması için ise, staj uygulamalarının iş deneyimi uygulamaları ile birlikte değerlendirilmesinin daha etkili olacağı yönünde görüş sahibidirler. Staj uygulamalarının gerek öğretmenlik mesleğine uyum sağlama gerekse iş piyasasındaki fırsatları veya olanakları daha yakından görme açısından çok fazla katkı sağlayıcı olmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarının hem özel hem de devlet kurumlarında daha uzun süreli ve dört yıllık lisans eğitimi boyunca staj yapmalarını sağlayacak bir iş deneyimi anlayışının, çalışma hayatına ilişkin daha kapsamlı bir bakış açısı sağlayacağı vurgulanmıştır.

Sonuç

Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından, öğretmen adaylarının lisans eğitimleri süresince aldıkları eğitimin çalışma hayatına uyum sağlama noktasında yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Bu nedenle öğretmen adaylarının üniversite hayatından çalışma hayatına geçişlerinin kolaylaştırılması açısından, çalışma hayatına uyum sağlanmasına yönelik bir sürecin temellerinin lisans eğitiminde atılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Özellikle kapsamlı ve içerik açısından zenginleştirilmiş uzun süreli staj uygulamalarına ve mentorluk uygulamalarına ağırlık verilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu şekilde kendine özgü öğretmen kimliğini oluşturmuş ve çalışma hayatında ne tür durumlarla karşılaşabileceğini ve hangi olanaklara sahip olabileceğini bilen öğretmenler yetiştirilebilecektir. Araştırmada öğretmenlerin uzmanlık alanlarından ziyade sosyal becerilerindeki eksikliklerin çalışma hayatına uyum sağlama açısından bir dezavantaj oluşturduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının sosyal beceriler alanındaki yeterlikleri, mesleki uyumu kolaylaştıran önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda, öğretmenlerin çalışma hayatına daha kolay ve etkili bir şekilde uyum göstermelerini sağlayabilmek için, pedagojik olarak mentorluk ve staj uygulamaları temelinde yapılandırılan bir eğitim sürecinin öğretmen adaylarına sunulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Fakülteleri, Mesleki Uyum, Çalışma Hayatına Uyum Yaklaşımı.

AKADEMİSYENLERİN SINIF YÖNETİMİ BECERİLERİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARINCA DEĞERLENDİRİLMESİ

Demirali Yaşar ERGİN²⁶²

ÖZET

Amaç

Eğitim fakültelerinde gerek lisans öğrencilerine gerek pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerine öğretmen olduklarında öğrencileriyle eğitim-öğretimi gerçekleştirirken onlarla iletişimleri, onları yönlendirmeleri, olumlu tutum ve davranışlar geliştirmeleri için neleri yapmaları veya yapmamaları konusunda değişik derslerde pek çok teorik bilgi aktarımı yapılır. Özellikle de sınıf yönetimi dersinde bu konular üzerinde ağırlıklı durulur. Ancak öğretmenin öğrencisi üzerindeki etkisi rol model olmasıyla pekişir. Yani anlattığına uygun davranan öğretmenin öğrencisini etkileme düzeyinin daha fazla olacağı ve bu sayede amacına daha kolay varacağı bilinmektedir. İşte tam bu noktada eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan akademisyenlerin öğretmen adaylarına karşı gösterdikleri sınıf yönetim becerileri ayrı bir önem kazanmaktadır. “Şu anda öğrenci olan öğretmen adaylarına onların öğretmen olduklarında göstermeleri gereken sınıf yönetim becerilerini onlara bunları anlatmakta olan akademisyenler ne kadar gösterebilmektedir?” sorusunun cevabının ne olacağı merak konusudur.

Çalışmanın amacı öğretmen adaylarının derslerine giren Eğitim fakültesi akademisyenlerinin sınıf yönetimi becerilerini nasıl algıladıklarıyla ilgili değerlendirme yapmaktır. Bu genel amaç çerçevesinde bağımsız değişkenler olarak öğretmen adaylarının algılarının onların branş, yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrenci/mezun, iş durumu, ailede öğretmen var olup-olmaması var ise kim olduğu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Yöntem

Çalışma, 2015-2016 bahar yarıyılında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi tüm bölümler 4. sınıflar ve Pedagojik Formasyon programı öğrencilerinden random seçilen toplam 788 öğrenci ile yürütülmüştür.

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan “Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 4'lü derecelmeli 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçek geliştirme istatistikleri olarak alt boyutları belirlemek için varimax rotated açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Her alt boyut için ayrı ayrı madde-toplam korelasyon katsayısı ve madde-hariç toplam korelasyon katsayısı hesaplanarak içtutarlık belirlenmiştir. Aynı şekilde maddelerin ayırt etme gücünü saptamak için üst çeyrek ve alt çeyrekler arası t-testi uygulanmıştır. Ölçek ve alt boyutlar için cronbach ve rulon katsayıları hesaplanarak güvenilirlik belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel işlemler sonrasında 4'ü pozitif 2'si negatif değer yüklü olmak üzere toplam 6 faktörden oluşan ölçeğin geçerli, güvenilir ve kullanılabilir olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin boyutları şunlardır; Sürpriz ödüllendirme, Kurallı ödüllendirme, Özendirme, Cezalandırma (negatif), Keyfi ödül-ceza (negatif), Eleştirilerinde saygı .

Verilerin istatistiksel çözümlenmesinde t testi, varyans analizi ve farkın kaynağını saptamak amacıyla Post hoc analiz için LSD teknikleri kullanılmıştır.

²⁶² Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, demiraliyergin@hotmail.com

Bulgular

Akademisyenlerin sınıf yönetim becerilerinin öğretmen adaylarınca genel olarak Kurallı ödüllendirme, Özendirme, Eleştirilerinde saygı boyutlarında vasat düzeyde, Sürpriz ödüllendirme boyutunda ortanın altı düzeyde değerlendirildiği görülmektedir. Buna karşılık olumsuz nitelikli boyutlar olan Cezalandırma ve Keyfi ödül-ceza boyutlarındaki davranışları düşük düzeyde (hiç düzeyinde değil) gördüklerini ifade etmektedirler. Bağımlı değişken olan sınıf yönetimi becerilerinin araştırmadaki bağımsız değişkenlerdeki alt gruplara göre farklılıklar gösterdiği saptanmıştır.

Sonuç

Akademisyenlerin sınıf yönetim becerilerinin kötü olduğu söylenemez ise de iyi olduğu da söylenemez. Eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan tüm akademisyenlerin acilen “eğitmcilerin eğitimi”nden geçirilmesi gerekir. Sadece sınıf yönetimi becerileri değil diğer pek çok alanda da öğrenciler tarafından eleştiri yöneltilmektedir. Çünkü bu akademisyenlerden büyük bir kısmı köken olarak eğitim kökenli olmayıp diğer alanlardan geçiş yaptıklarından öğretmen adaylarına şu veya bu program içerisinde verilmekte olan pedagojik formasyon yeterlikleriyle ilgili yapısal-kurumsal bir eğitim almadıklarından bu alanlardaki gelişimleri kendi bireysel ilgi-istek-yeteneklerine bağlı kalmaktadır. Üniversite düzeyinde görev yapmakta olan tüm akademisyenlerin ama özellikle öğretmen yetiştiren öğretmenlerin tüm pedagojik formasyon içeriğini kapsayan ciddi bir “eğitmcilerin eğitimi” sistemiyle bilgilerini tamamlamaları ve/veya güncellemeleri gerekmektedir.

Benzer çalışmalar ile diğer fakültelerdeki akademisyenlerin sınıf yönetim becerilerinin kendi öğrencilerince algılanışını saptamak, ayrıca sadece sınıf yönetim becerileri değil diğer alanlardaki eğitimi becerilerinin (örneğin ölçme-değerlendirme, öğrenme psikolojisi vb) de sorgulanması eğitimde kalite arayışlarında cevaplanması gereken soruları aydınlatıcı bilgilere kavuşulmasına neden olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Yönetimi, Öğretmen, Eğitim Fakültesi, Yeterlik, Beceri

YETİŞKİNLERİN HALK EĞİTİMİ MERKEZİNDE KATILDIKLARI MESLEKİ VE TEKNİK KURLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Cüneyt ŞENYURT²⁶³, Füsun NARÇİN ŞENYURT²⁶⁴

ÖZET

Yetişkin eğitimi, yetişkinlerin yeteneklerini eleştirerek geliştirmelerine, bilgilerini artırmalarına, mesleki yeterliklerini iyileştirmelerine olanak sağlayan sistemli ve düzenli bir eğitim sürecidir. Yetişkin eğitimi, örgün eğitim kurumları dışında yaygın eğitim kurumları aracılığıyla yetişkin bireylerin sahip olduğu bilgi ve becerilerin yenilenmesi ve geliştirilmesi ile sağlanmaktadır. Yaygın eğitim; herkese açıklık, ihtiyaca uygunluk, süreklilik, geçerlilik, plânlılık, yenilik ve gelişmeye açıklık, gönüllülük, her yerde eğitim, hayat boyu öğrenme, bilimsellik ve bütünlük, iş birliği ve eş güdüm ilkelerine sahip olup yetişkin eğitimi ile ilişkilidir. Yetişkin eğitimi etkinliklerinin planlı, programlı ve sürekli olması gerekmektedir. Yetişkin eğitimi ile ilgili eğitim etkinliklerinin planlanmasında, her şeyden önce bu etkinliklerde hedef grubu oluşturan yetişkinin kim olduğu ve yetişkin özelliklerinin neler olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Yetişkinlere göre eğitim, şu an yüz yüze oldukları hayat problemlerinin üstesinden gelme yeteneklerini geliştirecek bir süreçtir.

Halk eğitimi merkezleri; Milli Eğitim Bakanlığı dışındaki diğer resmî kurumlar ile özel kurum ve kuruluşlar, belediyeler, meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve gönüllü kuruluşlarca açılacak kurslar için işbirliği yaparak kurslara ait yönetim, eğitim, öğretim, üretim, rehberlik, gözetim ve denetime ilişkin usul ve esasları düzenlemekte, kurs sonunda başarılı olanlara uluslar arası geçerliliği olan kurs bitirme belgesinin Milli Eğitim Bakanlığı adına hazırlanmasına aracılık etmektedir.

Yetişkin eğitiminde hedef kitleyi oluşturan yetişkinlerin fizyolojik, psikolojik ve toplumsal özellikleri; halk eğitimi merkezlerince düzenlenen halen toplamda 3007 olan ve sürekli güncellenen hatta değiştirilen veya tamamen uygulamadan kaldırılabilen öğretim programlarını içeren kurslara katılımlarını etkilemektedir. Bu bağlamda, yetişkinlerin halk eğitimi merkezinde katıldıkları mesleki ve teknik kurslardan beklentilerine ilişkin görüşleri irdelenmiştir.

Hayat boyu öğrenmeye göre program geliştirme çalışmaları “yeterliliğe dayalı”dır. Yeterliliğe dayalı yaklaşım, belirli bir görevi yerine getirebilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranışların belirlenmesi ve gerçek çevre koşulları altında bireylerin istenen yeterliliğe ulaşabilmesini savunur.

Halk eğitimi faaliyetleri, Cumhuriyetimizin kurulduğu ilk yıllardan itibaren “Halk Terbiyesi Şubesi”, “Halk Derslikleri”, “Millet Mektepleri”, “Halk Okuma Odaları”, “Halkevleri ve Halk Odaları”, “Köy Eğitim Kursları”, “Köy Enstitüleri” gibi isimler altında yürütülmüştür. 1951 yılında temelleri atılan Halk Eğitimi Merkezlerinin kurumsal olarak ilk oluşumu da 1952 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde açılan Halk Eğitimi Büroları ile gerçekleştirilmiştir. 1953 yılında da köy ve kasabalarda Halk Eğitimi Odaları açılmıştır 1956 yılında, Bakanlık tarafından UNESCO’dan çağrılan bir uzman tarafından hazırlanan bir raporda, MEB’e bağlı bir halk eğitimi teşkilatının kurulması ve bu teşkilat aracılığı ile ülke genelinde halk eğitimi hizmetlerinin sunulması gereği üzerinde durulmuştur. 1960 yılında halk eğitimi hizmetlerinin etki alanını genişletmek, ülke genelindeki dağılık etkinlikleri bir kuruluş çatısı altında yürütmek üzere Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1964 yılında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı’na bağlanan Halk Eğitimi Merkezleri, 1967 yılında tekrar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmıştır. 1977 yılında “Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü” olarak yeniden yapılandırılan “Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü”, 1983 yılında

²⁶³ Gölbaşı Halk Eğitimi Merkezi, Müdür Yardımcısı, Ankara- Gölbaşı, cuneytsenyurt@gmail.com

²⁶⁴ Gölbaşı Zübeyde Hanım Mesleki Teknik ve Anadolu Lisesi, Ankara- Gölbaşı, Biyoloji, fusunarsen@gmail.com

“Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü” adını almıştır. 2011 yılından itibaren ise Halk Eğitimi Merkezleri, “Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü”ne bağlı olarak çalışmalarını yürütmektedir.

Meslek, belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş olarak tanımlanır. Teknik ise bir sanat veya meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsidir. Halk eğitiminin en önemli amaçlarından birisi de bireye belli bir mesleki bilgi ve beceri kazandırmak suretiyle bir meslek sahibi olmasını sağlamaktır. Diğer yandan, belli bir mesleki eğitime sahip olanlara da meslekleri ile ilgili bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak yeni bilgi ve beceriler kazandırmaya yönelik verilen eğitim de bu gruba girmektedir. Mesleki ve teknik kurslar, meslek kursları ile geliştirme ve uyum kurslarını ifade eder. Halk Eğitimi Merkezleri “genel”, “mesleki ve teknik” olmak üzere iki bölümden meydana gelen kurslar düzenler. Mesleki ve teknik kurslar, özel eğitim gerektiren bireyler için de açılabilir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, yetişkinlerin halk eğitimi merkezinde katıldıkları mesleki ve teknik kurslara ilişkin görüşlerinin alınmasıdır. Halk eğitimi merkezlerinden, mesleki ve teknik kurslara katılan kursiyerlerine gerekli bilgi ve beceriyi kazandırmaları beklenmektedir. Bu çalışmada, aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Yetişkinler, halk eğitimi merkezindeki mesleki ve teknik kurslara katılmak için istekli midir?
2. Kurslarda, mesleğe yönelik bilgiler verilmekte midir?
3. Meslekteki yeni yöntemler, kurslarda öğretilmekte midir?
4. Kurs öğreticileri kursa devamlılığı sağlamada etkili midir?
5. Ders ortamları, kurslar için yeterli midir?

Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntem kullanılacak olup veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılacaktır. Araştırmanın çalışma grubu, Ankara ili Gölbaşı ilçesi Halk Eğitimi Merkezi’ndeki mesleki ve teknik türündeki dört farklı kurstan ikişer kursiyer olmak üzere toplam sekiz kursiyerden oluşturulacaktır. Görüşme soruları literatür taraması yapılarak hazırlanmıştır. Sorulara verilen yanıtlar içerik analizi ile incelenip kursiyerlerin görüşlerinden kodlar ve temalar oluşturulacak, örnek alıntılar yapılacaktır. Veriler, görüşmeler sırasında yapılan ses kaydı, ses kaydına izin verilmemesi durumunda ise yazılarak toplanacaktır.

Bulgular

Araştırmada veri toplama süreci henüz tamamlanmamıştır. Bulgular, kongrede sunu esnasında paylaşılacaktır.

Sonuç

Elde edilecek verilerin yorumlanması neticesinde, konuya yönelik öneriler geliştirilerek kongre sunumunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin Eğitimi, Halk Eğitimi, Yaygın Eğitim, Mesleki ve Teknik..

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÖFKE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖFKE DENETİMİ BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Behiye AKACAN²⁶⁵

ÖZET

Araştırmanın Amacı:

Bu araştırmanın amacı öfke denetimi becerilerini geliştirmeye yönelik, Birey Merkezli ve Varoluşçu Yaklaşımlara dayalı, yapılandırılmış bir grupta psikolojik danışma programı oluşturabilmek için üniversite öğrencilerinin öfke yaşadıkları durumlarda verdikleri tepkileri incelemektir. Bu tepkiler öğrencilerin öfke yaşadıkları durumlar ve bu durumlara ilişkin duygu, düşünce ve davranışlarını içermektedir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın katılımcıları, Lefke Avrupa Üniversitesi'nde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü birinci sınıfında öğrenim gören toplam 45 öğrencidir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Form ile çalışma grubunu oluşturan görüşülen üniversite öğrencilerinin öfke kavramı hakkındaki algıları ve öfke yaşadıkları durumlar ile bu durumlara ilişkin duygu, düşünce ve davranışları konularındaki bilgiler toplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından belirlenen tarihler aralığında katılımcılarla haftanın bir günü, Lefke'de yer alan Lefke Avrupa Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde, yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarında öfke denetimi becerisini geliştirmede kullanılacak grupta psikolojik danışma programının oluşturulması amacıyla, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümünde öğrenim görmekte olan birinci sınıf öğrencileri ile ortalama 25 ile 45'er dakikalık sürelerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formu öğrencilerin okul yaşamında öfke yaşadıkları durumlar ve bu duruma ilişkin duygu düşünce ve davranışları; ve günlük yaşamlarında öfke yaşadıkları durumlar hakkında bilgi elde etmeyi hedefleyen bir kapsama sahiptir.

Verilerin Analizi

Veriler görüşmeler yoluyla toplanıp, içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde veriler üç aşamada analiz edilmiştir. Veriler, önce kodlanarak belli kategorilere ayrılmıştır. Bu kategoriler; “öğrencilerin okul yaşamında öfke yaşadıkları durumlar ve bu duruma ilişkin duygu, düşünce ve davranışları” ve “günlük yaşamlarında öfke yaşadıkları durumlar” üç temel boyuttadır.

Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümünde eğitim alan birinci sınıf öğrencilerinin,

²⁶⁵ Lefke Avrupa Üniversitesi Dr. Fazıl Küçük Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Lefke/KKTC, bakacan@eul.edu.tr

öfke yaşadıkları durumlarda, öfke yaşadıkları duruma ilişkin düşüncelerinin genellikle olumsuz düşünceler olduğunu, davranışlarının ise sözel ve fiziksel saldırganlık ve sorun çıkarma biçiminde gerçekleştiğini ortaya koymuştur.

Bulgular

Araştırmada üniversite öğrencilerinde öfke denetimi becerilerini geliştirmek amacıyla kullanılacak grupla psikolojik danışma programının oluşturulması amacıyla görüşülen, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin cevaplarına ilişkin bulgular aşağıdaki başlıklar altında gruplanmıştır:

RPD Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin okul yaşamında öfke yaşadıkları durumlara ilişkin bulgular.

RPD Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin okul yaşamında öfke yaşadıkları durumlardaki düşüncelerine ilişkin bulgular.

RPD Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin okul yaşamında öfke yaşadıkları durumlardaki duygularına ilişkin bulgular.

RPD Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin okul yaşamında öfke yaşadıkları durumlardaki davranışlarına ilişkin bulgular.

RPD Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin günlük yaşamlarında öfke yaşadıkları durumlara ilişkin bulgular.

Üniversite öğrencileri okul yaşamında öfke yaşadıkları durumları; “sınıf içerisinde yaşanan haksızlıklar” ve “okula yeni başlama” olarak belirtmişler. Ayrıca okul yaşamında

öfke yaşadıkları durumlarda RPD Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin düşünceleri arasında yanlış anlaşılmaktan korkma olarak ifade edilirken, duygu olarak da huzursuzluk ve kızgınlık olarak olduğu ifade edilmiştir.

Sonuçlar

Araştırmada üniversite öğrencilerinin, okul yaşamında öfke yaşadıkları durumlar; sınıf içerisinde kendini ifade edememe, öğretmen tarafından haksızlığa uğratılmak ve diğer bireylerle iletişimi başlatmama olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencileri, Öfke, Öfke Denetimi, Grupla Psikolojik Danışma.

KADIN VE ERKEK OKUL MÜDÜRLERİNİ MÜDÜR OLMAYA MOTİVE EDEN ETKENLER

Emine BABAĞLAN²⁶⁶

ÖZET

Giriş

Türkiye’de öğretmenlerin % 55’i kadın olmasına rağmen okul yöneticilerinin % 11’i kadındır. Okul yönetici olan kadınlarının çoğunluğu ise müdür yardımcısıdır. Bu durumda kadın okul müdürlerinin oranı ise çok daha azdır. Cinsiyetler arasındaki bu dengesiz dağılım bu durumun araştırılmasını zorunlu kılmaktadır. Acaba kadın ve erkek öğretmenler neden müdür olmaya yönelmektedir. Hangi durumlar onları motive etmektedir. Bu soruların cevaplarının bilinmesi müdür olmaya yönlendiren etkenlerin kullanılarak nitelikli müdür sayısının artırılması ve özellikle de kadın yönetici oranının artırılmasına katkı sağlayabilir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı kadın ve erkek okul müdürlerini müdür olmaya yönlendiren – motive eden etkenleri belirlemektir.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de farklı illerde çalışan 25 kadın ve 25 erkek okul müdürü oluşturmaktadır. Araştırmada çalışma grubu ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşme formunda müdürlere yaşları, kıdemleri, müdür olarak çalışma süreleri, eğitim durumları, müdür olmak için eğitim almışlarsa aldıkları eğitimin türü, müdür olabilmek için sınava girip girmedikleri, medeni durumları, çocuklarının bulunup bulunmadığı bilgileri sorulmuştur. Görüşme formunda ayrıca müdürlere “Sizi müdür olmaya yönlendiren motive eden faktörler nelerdir” sorusu yöneltilmiştir. Sorunun müdürler tarafından doğru anlaşılıp anlaşılmadığı üç müdür üzerinde denenmiştir. Deneme sonunda soruya son şekli verilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Analiz sonunda ortaya çıkan ifadeler gruplanarak temalar oluşturulmuştur. Katılımcı ifadeleri temalar altında maddeler halinde tablolaştırılarak incelenmiştir.

Bulgular

Okul müdürleri, kendilerini müdür olmaya motive eden – yönlendiren etkenler olarak şunları sıralamışlardır: Öğretmen olarak başarılı olmak, yöneticilik eğitimi almak, meslekte asıl olan öğretmenlikten görüşünden uzaklaşmak gerektiğine inanmak, başarısız yöneticilerle çalışmak, denemek amacıyla müdürlük sınavına girmek ve kazanmak, kadınların da yöneticilik yapabileceğini göstermek, müdür olmak istemek, evine yakın okula atanmak amacı, branşında öğrenci ve ders olmaması- atıl olmaktan kurtulma isteği, başarıya arzusu, Sistemde daha faydalı olma isteği, çevredeki kişilerin (amir, aile büyükleri) teşvik ve telkini, lider olma isteği, çağdaş bir okul yaratmak, özgür bireyler yetiştirmek, liderlik özelliğine (organizasyon kabiliyetine) sahip olmak, paylaşmayı sevmek, sorumluluk sahibi olmak, rol modeller olması, öğretmenliği sürdürmeyi istememek, hırslı olmak, yöneticiliği çok sevmek, inatlaşma, meslekte kendini geliştirme arzusu.

²⁶⁶ Doç. Dr.. Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTP ABD, Yozgat, Türkiye., ebabaoglan@yahoo.com.tr

Sonuç – Tartışma

Kadın ve erkek müdürleri müdür olmaya yönlendiren – motive eden bazı etkenlerin benzer olduğu bazı etkenlerin ise farklı olduğu görülmüştür. Kadınların sıklıkla “kadınların da müdürlük yapabileceğini göstermek” “yöneticiliği çok sevdikleri” ve “inatlaştıkları” için müdür olduklarını ifade ederken, hem kadın hem de erkek müdürlerin sıklıkla “başarısız müdürlerle çalışma” ve “müdür olmak isteme” nedenlerinden dolayı müdür olmaya yöneldiklerini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Müdür, Erkek Müdür, Cinsiyet.

İZMİR İLİNDE GÖREVLİ ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN BAŞLICA DİSİPLİN SUÇU KONULARI

Yurdağül EREŞ²⁶⁷

ÖZET

İnsanların toplu halde yaşamaları ve bu yaşayışlarını belirli kurallara bağlı olarak sürdürebilmeleri için en önemli unsur; disiplindir. Toplumun gelişmesi ve kamu düzeninin iyi işleyebilmesi için sağlam disipline ihtiyaç duyulmaktadır. Disiplinin bozuk olduğu toplumlarda, kanuna aykırı davranışlar ve kamu hizmetlerinin aksadığı görülmektedir. Bu düzeni sağlamada önemli bir araç olan disiplin cezaları, ilgili memuru görevine bağlamak ve kamu hizmetlerinin en iyi düzeyde yürütülmesini sağlamak için uygulanır. Bu araştırma kapsamında, İzmir İli Maarif Müfettişleri Başkanlığında görevli 130 müfettişten 2015-2016 öğretim yılı boyunca yürüttükleri disiplin soruşturmalarına ilişkin veriler anket yöntemiyle toplanıp, kesitsel tarama yöntemi kullanılarak analiz edilecektir. Verilerin analizinde, frekans dağılımlarına, ortalama ve yüzdelik değerlerine bakılarak ilgili suçlar kategorileştirilecektir. Elde edilen suçlara ilişkin kategorilere bakılarak çeşitli önerilerin geliştirilmesi ve ilgili disiplin suçu konularına ilişkin bir farkındalık yaratılarak önlemlerin alınmasına öncülük edilmesi planlanmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, İzmir ili eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin 2015-2016 öğretim yılında işledikleri disiplin suçlarının kategoriler halinde belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma evreni, 2015-2016 öğretim yılında İzmir ilinde görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu araştırmanın genel amacı, en fazla karşılaşılan disiplin suçları tespit edilerek disiplin suçlarının önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınmasına öncülük etmektir. Araştırma sonucunda geliştirilecek önerilerin uygulanmasıyla ilgili suçların görülme sıklığında bir azalma olması beklenmektedir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki alt amaca cevap aranmıştır:

“İzmir İlinde görev yapan öğretmenlere ilişkin en fazla karşılaşılan disiplin suçları nelerdir?”

Yöntem

Araştırma kapsamında, İzmir İli Maarif Müfettişleri Başkanlığında görevli 130 müfettişten online anket yöntemiyle elde edilen veriler kesitsel tarama yöntemi kullanılarak analiz edilecektir. Verilerin toplanması için hazırlanan anket formunda, formu dolduran müfettişten, 1 Eylül 2015 ile 31 Ağustos 2016 tarihleri arasında en fazla karşılaştıkları ilk üç disiplin suçu konularına ilişkin “soruşturma konusu”, “suç olan eylem” ve “karşılık gelen cezalar” başlıkları altında bilgiler vermesi istenmiştir. Verilerin analizinde, frekans dağılımlarına, ortalama ve yüzdelik değerlerine bakılarak ilgili suçlar kategorileştirilecektir. Bu araştırma, çoklu veri değerlendirmenin bir basamağı olan öğretmenlerin işledikleri disiplin suçlarının neler olduğunu belirlemeye yönelik bir kesitsel taramadır. Bu noktada kesitsel tarama yöntemiyle veri toplanan evrenin herhangi bir andaki fotoğrafı çekilerek en fazla karşılaşılan disiplin suçlarının doğası ve özellikleri tanımlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Başarı, genellikle disiplinli çalışmanın bir sonucu olarak gerçekleşmektedir. Başıbozuk, hiçbir kayıt ve şarta tabi olmaksızın gelişigüzel çalışmalardan verim alınması mümkün değildir. Kamu hizmetlerinin de, kamu yararı amacına uygun şekilde görülmesi için disiplinli çalışma şarttır.

²⁶⁷ Dr., İzmir Maarif Müfettişleri Başkanlığı, yurdaguleres@gmail.com

Araştırmanın amacı doğrultusunda öğretmenlerin, “öğretmenlerin işledikleri disiplin suçlarının neler olduğu” tespit edilip kategorileştirildikten sonra en sık karşılaşılan disiplin suçlarının “soruşturma konusu”, “suç olan eylem” ve “karşılık gelen cezalar” başlıkları altında yapıcı önerilerin geliştirilmesi planlanmaktadır.

En fazla karşılaşılan disiplin suçlarının kategoriler halinde bilinmesi, görevli öğretmenler ve konuyla ilgili diğer birimler üzerinde işlenen disiplin suçlarına ilişkin farkındalık yaratması beklenmektedir.

İlgili çalışmanın çeşitli kısıtlardan dolayı bir yıllık dönem için belirli sayıdaki müfettiş ile sadece İzmir ilinde uygulanmış olması, elde edilen verilerin tüm Türkiye’ye genellenebilmesini mümkün kılmamaktadır. Benzer nitelikteki çalışmaların gelecekte farklı bölge ve illerde de uygulanması daha genellenebilir verilerin elde edilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yönetici, Öğretmen, Disiplin Suçu, Disiplin Cezası.

TANZİMAT DÖNEMİNDE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME POLİTİKALARINA ETKİ EDEN AYDINLARIN İNCELENMESİ

Dilek ŞAHİN²⁶⁸, Nihan ÇAĞLAR²⁶⁹, Ayşe BURÇAK ÇELİK²⁷⁰

ÖZET

Bir ülkenin eğitim sisteminin niteliğinin temel belirleyicisi, sistemin uygulayıcıları olan öğretmenlerdir. Hiçbir eğitim modelinin, o modeli işletecek insan kaynağının niteliğinin üzerinde hizmet üretemeyeceği gerçeği, öğretmenlerin yetiştirilme sürecini, okullardaki eğitim etkinliklerinin kalitesi için kilit bir süreç haline getirmektedir.

Osmanlı devletinin uzun yıllar hüküm sürmesine rağmen eğitim tarihi incelendiğinde eğitim politikalarında sık sık değişiklikler yapılmamıştır. Ülkenin genel politikalarının asıl 18. Yüzyıl başlarında değişmeye başlamasıyla eğitim politikalarında da değişimler etkisini göstermeye başlamıştır. Bu nedenle Osmanlı devletinin eğitim politikaları iki devrede incelenmektedir. 18. yüzyıldan önce olan eğitim politikalarına 'Osmanlı Geleneksel Eğitim Politikaları' ve 18. Yüzyıldan sonra izlenen eğitim politikalarına 'Batı Tesirinde Osmanlı Eğitim Politikası' denmektedir.

1839 yılında yayınlanan Tanzimat Fermanı incelendiğinde eğitimle ilgili herhangi bir hüküm karşımıza çıkmamaktadır. Ancak zamanın bir çok devlet adamı ve aydınlar, yapılması istenilen yeniliklerin daha etkili ve kalıcı olabilmesi için eğitimde de yeni düzenlemeler ve uygulamalar gidilmesi gerektiğini görmüşler ve bu öngörü eğitim alanında Tanzimat Döneminde önemli gelişmelere yol açmıştır. 1839 yılından itibaren kuruluş çöğalmaya başlayan Rüşdiye okullarında öğrenim gören öğrencilerin iyi bir eğitim alabilmelerinin meslek dersleri okutulmasıyla yetiştirilmeyen ve sayıca da yetersiz olan öğretmenlerle olamayacağı gerçeği dönemin aydınlarını harekete geçirmiştir. Artık medreselerde yetişen kişilerle nitelikli bir eğitimin verilemeyeceği gerçeği yalnızca öğretmen yetiştiren bir meslek okulunun açılması ihtiyacını doğurmuştur. Dönemin Maarif Nazırı Kemal Efendinin öncülüğünde ilk kez 1848 yılında İstanbul'da Darülmuallimin adıyla bir erkek öğretmen okulu açılmıştır. İlk kuruluşundaki amaç ise Rüşdiye Okullarına öğretmen yetiştirmek olmuştur. Ancak gerekli görüldüğü takdirde diğer okullar için de kaynak teşkil etmesi planlanmıştır. Kuruluşunun ilk yıllarında geleneksel yöntemlerle eğitim veren Darülmuallim'in yapısında ve müfredatında asıl önemli değişiklikler 1950 yılında Darülmuallim'de müdürlük görevini üstlenen Ahmet Cevdet Paşa zamanında gerçekleşmiştir. Cevdet Paşa müdürlük yaptığı dönemde eğitim tarihi açısından çok önemli bir belge olan Nizaname'yi yayınlamış ve eğitimin ciddi bir iş olduğunu bu belge ile göstermiştir.

Yine eğitim ile ilgili müstakil bir bakanlık kurulmasının da bu döneme rastladığını görmekteyiz. 1857 yılında kurulan Maarif Nazırlığının başına ise Abdurrahman Sami Paşa getirilmiştir. Tanzimat Döneminde özellikle Batı ülkelerinde eğitim almış kişilerden faydalanarak yeni bir sistem kurma çabalarına rastlanmaktadır. Bu dönemde Ahmet Cevdet Paşa, Namık Kemal, Ali Paşa, Ahmet Kemal Paşa ve Saffet Paşa gibi isimler dönemin eğitim politikalarına yön veren kişilerdir.

Amaç

²⁶⁸ Altındağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Ankara, diloycan82@gmail.com

²⁶⁹ Mehmet Rifat Börekçi İlkokulu, Altındağ, Ankara, nihancaglarr@gmail.com

²⁷⁰ Adem İlhan Uysal İlkokulu Gölbaşı, Ankara, burcaked@yahoo.com

Bu çalışmada Tanzimat Dönemi Öğretmen Yetiştirme Politikalarının ve bu politikalara etki eden aydınların incelenmek istenmesinin sebebi tarihimize baktığımızda nitelikli öğretmen yetiştirme çabalarının bu dönemde başlamasıdır. Bu dönemde yaşanan gelişmeler ve olayların iyi incelenerek anlaşılması günümüz öğretmen yetiştirme politikalarını anlamak ve değerlendirmek için önemlidir. Çünkü başlangıçta atılan adımların izlerinin günümüz politikalarına dahi yansımaları kaçınılmaz bir gerçektir. Geçmişini iyi tahlil eden bir millet yapılan yanlış ve hataları yinelemez.

Yöntem

Bu araştırma; tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ve halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Olayları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir.

Sonuç ve Bulgular

Araştırma devam ettiğinden bulgular sonuç ve tartışma kısmına çalışmada yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tanzimat Dönemi, Öğretmen Yetiştirme, Eğitim.

ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ STAJLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Gül KAHVECİ²⁷¹, Emre MÜEZZİN²⁷²

ÖZET

Amaç

Bu çalışmanın amacı özel eğitim öğretmen adaylarının mesleki stajlarına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Özel Eğitim Öğretmenliği bölümü programında üç sene boyunca teorik eğitimin ardından dördüncü senede iki sömestr olmak üzere mesleki staj eğitimi yer almaktadır. Staj eğitimine başlayan öğretmen adayları teorik bilgilerini uygulama alanına yansıtabilmelerinin yanı sıra özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilere birebir eğitim verme ve süreç içinde yakın etkileşim içinde olma olanağı da bulmaktadırlar. Bu çalışma öğretmen adaylarının alınan teorik eğitimin hemen sonrasında özel gereksinimli öğrencilerle bir araya gelerek uygulamaya geçme sürecinde karşılaştıkları olumlu ve olumsuz etki, duygu ve düşünceleri ortaya koymak üzere gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öğrencilerin mesleki staj deneyimleri hakkındaki görüşleri alınırken, psikolojik açıdan da neler hissettiklerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntemleriyle yapılmıştır. Araştırma evrenini 2015-2016 akademik yılı güz ve bahar dönemlerinde KKTC de bulunan üniversitelerde özel eğitim öğretmenliği bölümünde mesleki staj yapan öğretmen adaylarını kapsamaktadır. Araştırma örneklemini ise KKTC’de özel iki üniversitede özel eğitim öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarından gönüllülük esas alınarak seçilen 20 öğretmen adayından oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen ön görüşme ve gözlemler sonucunda açık uçlu sorulardan oluşan denemelik görüşme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan denemelik görüşme formları, alandaki öğretim elemanlarına incelenip uzman görüşleri alınmıştır. Uzman kanısı alındıktan sonra, üniversitede eğitim alan öğretmen adaylarına gönüllülük esasına göre belirlenen mesleki stajını yapmış olması koşuluyla 8 öğrenci ile görüşme yapılmış ve bu çalışma sonunda da gereken düzeltmeler yapıldıktan sonra hazırlanan görüşme formuna son şekli verilmiştir. Öğretmen adayları görüşme formlarında, öğretmen adaylarına kişisel bilgilerine ek olarak mesleki stajları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Bu deneyimi yaşamadan önce ve yaşadıkdan sonraki görüşleri, onlar üzerinde bu deneyimin olumlu/olumsuz etkilerinin neler olduğu, mesleki gelecekleri ile ilgili olumlu/olumsuz etkilerinin neler olduğu sorulmuştur. Ayrıca bu sürecin başlangıcından itibaren psikolojik herhangi bir etkinin olup olmadığı, psikolojik bir etkinin olması durumunda bu etki veya etkilerin neler olduğu gibi sorular yönlendirilmiştir. Çalışmada iç geçerliliğini sağlamak amacıyla görüşme formlarının oluşturulması, görüşmelerin yapılması ve verilerin analizi aşamalarında uzman görüşlerine önem verilmiştir. Dış geçerlik için aktarıla bilirliliğinin artırılmasına yönelik bulgular ve yorum bölümünde katılımcılara ait betimlemelere detaylı şekilde yer verilmiştir. Böylece verilerin elde edilmesi, yorumlanması ve daha iyi ortaya konması sağlanmıştır. İç güvenilirliği sağlamak amacıyla görüşme formları oluşturulurken uzman görüşlerine başvurulmuş, hazırlanan görüşme formları deneme uygulamalarına yer verilmiştir.

²⁷¹ Lefke Avrupa Üniversitesi Dr. Fazıl Küçük Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü, Lefke, gkahveci@eul.edu.tr

²⁷² Lefke Avrupa Üniversitesi, Dr. Fazıl Küçük Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Lefke, emuezzin@eul.edu.tr

Yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi sırasında kavramsal kodlamalar aynı standartta yapılmış ve görüşülen kişilerin ifade ettikleri biçimde sunulmasına dikkat edilmiştir. Dış güvenilirliği sağlamak amacıyla görüşme formlarından elde edilen tüm verilere ait ses kayıtları ve yazılı notlar teyit edilebilirliği sağlamak amacıyla saklı tutulmaktadır. Görüşmelerden elde edilen nitel veriler üzerinde betimsel analiz yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmada toplanan nitel verilerin analizinde görüşmelerden elde edilen veriler sentezlenerek betimlenmiş daha sonra özetlenip yorumlanmıştır. Öğretmen adaylarının mesleki stajları ile ilgili deneyimleri yaşamadan önce ve yaşadıkdan sonraki olumlu ve olumsuz etkilerinin var olduğu bulunmuştur. Bu etkiler detaylı olarak betimlenmiştir. Mesleki gelecekleri açısından öğretmen adaylarının mesleki stajla ilgili görüşleri saptanmış ve betimlenmiştir. Mesleki staj sürecinin başlangıcından itibaren psikolojik olarak etkilenen öğrenen adaylarının olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının mesleki stajla ilgili olumlu ve olumsuz psikolojik etkilerinin neler olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen psikolojik etkiler detaylı olarak betimlenmiştir.

Sonuç

Bu çalışmanın sonucunda özel eğitim öğretmen adaylarının yıllar içerisinde almış oldukları teorik bilgileri mesleki staj kanalıyla uygulama şansı buldukları sonucuna varılmıştır. Staj sürecinin başında sahip oldukları kaygı ve stres düzeylerinin ilk yarıyılın sonlarına doğru hafiflediği saptanmıştır. Sonuç olarak öğretmen adaylarının mesleki staj yoluyla mesleki gelecekleriyle ilgili vizyon geliştirmelerine yardımcı olduğu ve staj sonrasında öncesine göre özel gereksinimli öğrencilerine müdahalede daha güvenli oldukları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Mesleki Staj, Öğretmen Adayı, Psikolojik Etki.

SURİYELİ SİĞINMACI ÇOCUKLARIN OKULLARDAKİ PSİKOLOJİK VE EĞİTSEL İHTİYAÇLARI

Gökçe SANCAK AYDIN²⁷³

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye’ de hızla artan Suriyeli sığınmacı nüfusunun önemli bir kısmını oluşturan Suriyeli çocukların psikolojik ve eğitsel ihtiyaçlarına değinilmiştir. Çalışmada, sığınmacı çocukların psikolojik ve eğitsel ihtiyaçlarının farkında olmanın ve bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak geliştirilebilecek politikalar ve psikolojik destek sistemlerinin sunulmasının önemine dikkat çekilmiştir. Bunun yanında, sığınmacı çocukların iyi oluşu ve eğitimine katkı sunacağı düşünülen önerilerde bulunulmuştur.

Giriş

Suriye iç savaş nedeniyle 2011 yılından beri çeşitli ülkelere göçmen vermekte olan bir ülkedir (Boyraz, 2015). Suriye’den gelen göçmenlerin büyük bir çoğunluğu Türkiye’ de ikame etmektedir. Suriyeli göçmenlerin yaklaşık olarak yarısı 18 yaşın altında ve %40’ ı 12 yaşın altındadır (Sirin ve Rogers-Sirin, 2015). Göçmenlik sadece fizyolojik değil psikolojik etkileri olan bir olgudur. Sığınmacıların yaşadığı süreçler stresli süreçlerdir ve bu sığınmacılarda ruh sağlığı problemlerine neden olabilmektedir (Ehnholt ve Yule, 2006). Bu çerçevede, eğitim öğretim yaşındaki çocukların en çok okullarda vakit geçirdiği göz önünde bulundurulduğunda, bu çocukların okullarda hem psikolojik hem de eğitsel olarak doğru desteği almaları son derece önemlidir. Doğru desteği almaları için ise sığınmacı çocukların psikolojik ve eğitsel ihtiyaçlarının anlaşılması gerekmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada alan yazın taraması yapılarak sığınmacı çocukların psikolojik ve eğitsel ihtiyaçları araştırılmış ve bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik öğretmenler, okul yönetimleri ve psikolojik danışmanlara yönelik öneriler sunulmuştur.

Bulgular

Sirin ve Rogers-Sirin’ e göre (2015), Suriyeli sığınmacılar ruhsal hastalıklar bakımından yüksek risk altındadır ve eğitime ulaşma bakımından dezavantajlıdır. Göçmenlerin göç sonrası gelecek ile ilgili belirsizlik, sosyal yaşam korkusu, maddi güçlükler, sosyal yalnızlık, geçmişe özlem, kültürel etmenler gibi nedenlerle göç sonrası stres yaşadığı belirtilmektedir (Demirbaş ve Bekaroğlu, 2013). Araştırmalar bu tip stres etmenleri nedeniyle sığınmacı çocukların depresyon, kaygı bozuklukları (Van Os, Kalverboer, Zijlstra, Post ve Knorth, 2016), yeteriz eğitim (Bahadır, Uçku, Varol, Çiçeklioğlu ve Mut, 2016), çocuk işçiliği ve istimarını (Türkay, 2016) gibi sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Eğitim bakımından ise özellikle Suriyeli kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla eğitim problemi yaşadıkları rapor edilmektedir (Sirin ve Rogers-Sirin, 2015).

Sonuç

Resmi olarak eğitim görmemiş sığınmacı çocukların ötekileşmiş ve ümitsiz hissetme olasılığı fazladır ve bu onları radikalleşmeye karşı zayıf hedefler haline getirebilmektedir (Sirin ve Rogers-Sirin, 2015). Bu nedenle, bu çocuklar için uygun psikolojik ve eğitsel sistemleri sunmak son derece

²⁷³ Yrd. Doç. Dr., Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Yozgat, sancakag@gmail.com

önemlidir. Sığınmacı çocuklar için dil ve iletişim önemli bir problemdir (Türkay, 2016). Bunun yanında çocuk ve gençler için dil problemleri, ırk ayrımı ve sosyal yalnızlık göç sonrası risk etmenleri olarak rapor edilmektedir (Demirbaş ve Bekaroğlu, 2013). Bu bağlamda, bu çocuklara destek sunarken dil bilen destek sağlayıcıların olması ve bu çocukların sosyal yalnızlığına ve olası ırk ayrımlarına karşı geliştirilecek oryantasyon ve müdahale programları son derece önemlidir. Benzer biçimde, eğitim programlarında bu çocukların ihtiyaçları göz önünde bulundurularak ilgili düzenlemeler yapılmalıdır (Bahadır ve ark., 2016). Araştırmalar, göç sonrasında kabul edilme ve desteğin bireyin ruh sağlığını olumlu etkilediğine dikkat çekmektedir (Kirmayer ve ark., 2011). Demirbaş ve Bekaroğlu (2013), ailenin tedaviye dahil edilmesi, psiko-eğitim ve terapinin ruh sağlığı açısından koruyucu ve iyileştirici faktörler olduğuna dikkat çekmektedir. Bu bilgiler ışığında, sığınmacı çocuklara bireysel ve grupla psikolojik danışma hizmeti verilmeli, travmaya yönelik hizmetler sunulmalı ve bu kapsamda ebeveyn eğitimleri ile bu çocukların aileleri de desteklenmelidir. Sığınmacı çocukların sağlıklı kültürleşmesi için geliştirilecek programlara ve bu programlar doğrultusunda psikolojik danışman ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimler almalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Sığınmacı Çocuklar, Eğitsel İhtiyaçlar, Psikolojik İhtiyaçlar.

EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN HESAP VEREBİLİRLİĞİNİN DERS DENETİMİ GÖREVİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Fatih TAN²⁷⁴, Yeşim TAN²⁷⁵

ÖZET

Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin hesap verebilirliklerinin ders denetimi görevi bağlamında incelenmesi ve hesap verebilirliğin ders denetimi görevi ile nasıl ilişkilendirildiğinin ortaya konulmasıdır. Bu amaçla Ankara ili Gölbaşı ilçesinde evreni oluşturan 75 okul yöneticisinden kura ile seçilen her okul kademesinden 9 okul yöneticisi ile görüşme yapılacaktır. Bu görüşmelerin sonucunda tespit edilen 6 soruya verilen cevaplar analiz edilerek okul yöneticilerinin hesap verebilirlik kavramını nasıl algıladıklarını, hesap verebilirlik kapsamındaki görevleri olarak hangi görevleri gördükleri, ders denetiminin hesap verebilirlik ile arasında ilişki kurup kurmadıklarını ve ders denetiminde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri ortaya konacaktır. Ders denetiminin öneminin ve hesap verebilirliğin anlaşılabilmesi için çıkacak sonuçlardan yararlanılarak bazı önerilerde bulunulacaktır.

Amaç

Son yıllarda hesap verebilirlik, yönetim alanında çok tartışılmaya başlanmıştır. Okul yöneticilerinin sorumlulukları artmış; okula dayalı ve okul merkezli yönetim anlayışları araştırılmaya başlanmıştır. Hesap verilebilirliğin; sorumluluk, denetim ve şeffaflık gibi kavramlarla ilişkili olduğunu kabul ederek konuya yaklaştığımızda bu kavramların okul yöneticileri tarafından nasıl algılandığı hususu önem kazanmaktadır. Bu çalışmayla amaçlanan eğitimde hesap verilebilirlik ve ders denetimi faaliyetlerinin mevcut durumunu görmek ve bu konu ile ilgili gelecekteki çalışmalara yön verebilmektir. Bu çalışmada, aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Okul yöneticilerinin hesap verebilirlik sorumlulukları nelerdir?
2. Okul yöneticileri sorumluluklarının ne kadar yerine getirmektedirler?
3. Okul yöneticilerinin ders denetimi hususunda görüşleri nelerdir?
4. Okul yöneticilerinin ders denetimi sırasında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

Yöntem

Eğitim yöneticilerinin hesap verebilirliklerinin denetim görevi bağlamında incelenmesine yönelik bu çalışma nitel araştırma yaklaşımında yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmada gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılır ve algılar ile olaylar doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmaya çalışılır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde ise, görüşme soruları önceden belirlenmiş görüşme durumlarını kapsamaktadır. Çalışmamızın evreni 2015-2016 eğitim öğretim yılında Ankara ili Gölbaşı ilçesindeki mevcut 75 tane resmi İlkokul, Ortaokul ve Orta öğretim kurumlarının müdürleridir. Örneklem ise evren grubu arasından her kademedен 3 okul yöneticisi kura yoluyla belirlenmiş ve toplam 9 eğitim yöneticisine görüşme formu uygulanmıştır.

Bulgular ve Sonuç

²⁷⁴ Bahçelievler Anadolu Lisesi, Ankara, Çankaya, yesimtan1408@hotmail.com

²⁷⁵ Şahin Sevin İlkokulu, Gölbaşı, Ankara, yesimtan1408@hotmail.com

Araştırmaya ilişkin bulgu ve sonuçlar, çalışma sürecinin tamamlanması ile paylaşılacak ve yine bu doğrultuda ilgili önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hesap Verebilirlik, Okul Yöneticisi, Denetim, Ders Denetimi.

OKUL BÖLGESİ MÜDÜRLERİNDEN VE DENETMENLERDEN MÜDÜRLERE TAVSİYELER VE OKULDAKİ ÖNEMLİ GÖREVLER: NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Emine BABAĞLAN²⁷⁶

ÖZET

Amaç

Bu araştırmanın amacı ABD’de okul bölgesi müdürlerinin ve Türkiye’deki eğitim denetmenlerinin okul müdürlerine tavsiyelerini ve okulda önemli gördükleri görevleri belirlemektir.

Yöntem

Araştırmada ABD’nin farklı eyalet ve şehirlerinde çalışan 15 kadın okul bölgesi müdürü (superintendent) ve Türkiye’de 27 kadın eğitim denetmeni ile görüşme yapılmıştır. Araştırmada katılımcılara iki soru sorulmuştur. Okul bölgesi müdürlerine şu sorular sorulmuştur. 1. Başarılı olmak isteyen okul bölgesi müdürlerine tavsiyeleriniz nelerdir? 2. Bir okulun denetimi sırasında, okulda yapılmasını öncelikle istediğiniz, öncelik ve önem verdiğiniz üç görevi sıralayınız. Eğitim denetmenlerine şu sorular sorulmuştur: 1. Bir denetçi olarak başarılı olmak isteyenlere tavsiyeleriniz nelerdir? 2. Bir okulun denetimi sırasında, okulda yapılmasını öncelikle istediğiniz, öncelik ve önem verdiğiniz üç görevi sıralayınız. Araştırmada sorulara verilen cevaplar içerik analizi ile çözümlenmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan ifadeler maddelere dönüştürülmüştür. Bu maddeler frekanslarıyla tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

Araştırmada kadın okul bölgesi müdürlerinin ve denetmenlerin başarılı olmak isteyen okul bölgesi müdürlerine ve denetmenlere tavsiyeleri şöyledir: Çok çalışın, amacınızdan vazgeçmeyin (hedefinizle ilgili pes etmeyin), şakayı - espriyi elden bırakmayın, tüm çalışanları karar sürecine katın, başkalarına karşı düşünceli olun, başkalarının isteklerine karşı duyarlı olun, sabırlı olun, iyi dinleyici olun, tertipli olun, çalışmalarda kararlı olun, bu müdürlük görevinin topluma hizmet mesleği olduğunu bilerek adımlarınızı atın, eğitimi iyi bilin, araştırmayı iyi öğrenin, öğretme sanatını (pedagoji) iyi bilin, insanın gelişim özelliklerini iyi bilin, ilişkileri geliştirmeyi bilin, ne söylüyorsanız onu yapın (uygulayın), öncelikleri başkalarının yönlendirmesiyle değil kendi iradenizle belirleyin, beklemenin mi yoksa duruma hızla müdahale etmenin mi daha iyi olacağı konusunda bilgi edinin ve ona göre hareket edin, okuldaki mali konuları iyi bilin, yönetsel becerileri iyi bilin, çatışmanın kötü olmadığını bilin, öğrenmeye açık olun – öğrenmeye devam edin, kendinize dikkat edin, iyi bir ev yaşamına sahip olun.

Araştırmada okul bölgesi müdürleri ve denetmenlerin okullarda önemli gördükleri en önemli görevler şunlardır: Okuma düzeyi yüksek öğrenciler yetiştirmek, öğretim sürecinde teknolojiyi kullanmak, olumlu okul iklimi oluşturmak, öğrencinin öğrenmesini sağlamak, öğrencilerle ilgilenmek, çalışanların kendi yeterliklerini geliştirmeye çalışmak, okul liderinin öğretmen, öğrenci ve veliye dengeli bir şekilde hizmet vermesi, öğrencilerin işbirliği yapması, beklentiyi yüksek tutmak, bütçe işlerinin iyi gitmesi, işbirlikçi öğrenme çevresi oluşturmak, paylaşımcı liderlik sergilemek, öğretmen ve öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamak.

Anahtar Kelimeler: Başarılı Okul, Etkili Okul, Başarılı Müdür, Kadın Müdür, Cinsiyet.

²⁷⁶ Doç. Dr., Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTP ABD, Yozgat, Türkiye., ebabaoglan@yahoo.com.tr

OKUL MÜDÜRLERİNİN DAVRANIŞLARININ ÖĞRETMENLERİN BAŞARISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Önder ŞANLI²⁷⁷, Mehmet ALTUN²⁷⁸, Çetin TAN²⁷⁹

ÖZET

Amaç

Bu çalışma kapsamında okul müdürlerinin davranışlarının öğretmenlerin başarısı üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi ve karşılaştırmalı olarak ele alınması amaçlanmıştır. Problemler olarak görülen noktalarda da çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın çalışma grubunu tabakalı amaçlı ve kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle tesadüfi olarak belirlenen 15 farklı lisede çalışan farklı branşlardan 25 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılar 2014–2015 eğitim-öğretim yılında II. Dönemin başlarında Malatya İlinde görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşlerinden faydalanılmıştır. Nitel araştırmalarda amaçlı örnekleme yöntemleri, nitel araştırmaların geleneği içinde ortaya çıkmıştır.

Veri toplama aracı olarak öğretmenlere uygulanmak üzere üç adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu alan taraması yapılarak hazırlanmıştır. Öğretmenlere yöneltilen sorular uzman görüşüne sunulduktan sonra bazı öğretmenler ile ön uygulama gerçekleştirilmiş, gerekli düzeltmelerden sonra formlara son hali verilmiştir. Hazırlanan sorularda, açık uçlu sorular yer almaktadır. Görüşme formlarının katılımcılara konu hakkında bilgi verilerek onların uygun olduğu zamanda yazılı olarak uygulanmıştır. Açık uçlu sorulardan elde edilen veriler iki ayrı araştırmacı tarafından içerik analizine tabi tutulmuş, yöneltilen sorulara verilen cevaplardan ve ortaya çıkan temalardan oluşan kategorilerin ortak olanları belirlenmiştir. Hazırlanan görüşme formundaki açık uçlu araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir.

1. Okul müdürlerinin öğretmenlerin daha başarılı olmaları yönünde yeterince motive ettiklerini düşünüyor musunuz? Eğer düşünüyorsanız nedenleri nelerdir?
2. Okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonunu nasıl etkilediğini yazar mısınız?
3. Okul müdürlerinin öğretmenleri motive etmek için en çok hangi yöntemleri kullandıklarını düşünüyorsunuz? Bu yöntemleri uygun bulmuyorsanız nedenlerini yazar mısınız?

Araştırmada elde edilen bilgiler incelenmiştir, anlamlı olacak şekilde bölümlere ayrılmıştır ve her bölümün ne anlam ifade ettiği bulunmaya çalışıldığından dolayı içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Özellikle veriden yola çıkılarak ana temaları içeren kategoriler ve alt kategoriler saptanmıştır. Oluşturulan tüm kategorilere uygun olarak verilerin hepsi kodlanmıştır. Bu kategoriler de alt kategorileriyle ilişkilendirilmiştir. Kategorilerin ilişkilendirilmesi; kategorilerin özellikleri ve özelliklerin tüm boyutları da kapsamlı bir şekilde incelenerek yapılmıştır. Böylece kategorilerin ana kategori ile ilişkisi ve bağlantıları saptanmıştır. Araştırmacının da yorumları bu süreçte eklenerek daha

²⁷⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, ondersanli@hotmail.com

²⁷⁸ Milli Eğitim Bakanlığı, altunx@hotmail.com

²⁷⁹ Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, cettan889@hotmail.com

zenginleştirilmiştir. Yapılan alıntılarda kodlamalardan faydalanılmış; Öğretmen 1, Öğretmen 2 gibi kodların yerine (K1), (K2 şeklinde kısaltmalar kullanılmıştır.

Bulgular

“Okul müdürlerinin öğretmenlerin daha başarılı olmaları yönünde yeterince motive ettiklerini düşünüyor musunuz? Eğer düşünmüyorsanız nedenleri nelerdir?” Sorusuna 25 öğretmenin verdiği cevaplardaki sorunlar kategorize edildiğinde toplam 10 sorun tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, okul müdürlerinin öğretmenler daha başarılı olmaları yönünde yeterince motive ettiklerini düşünüp düşünmedikleri ile ilgili görüşlerinin en başında 21 kişi ile (% 84) “Motive etme yetersiz” olmuştur. Diğer yüksek frekans değerine sahip olan kod ise “Yöneticilerin davranışları motivasyonu olumsuz etkiler” 9 kişi ile (% 32)“ olmuştur. “Ortak hedefler yok” ve “Yöneticiler okulun fiziki yapısıyla ilgilenirler” kodları ise 1’er kişi (%4) ile en az belirtilen sorunlar olmuştur.

Öğretmenlerin, okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonunu nasıl etkiledikleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde ise; öğretmenlerin, okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonunu nasıl etkiledikleri ile ilgili ilişkilerin en başında 22 kişi ile (% 88) “Yöneticilerin tutum ve davranışları motivasyonu etkiler” olmuştur. Diğer fazla olan bir kod ise “Yöneticiler informal davranış sergilenmeli” 10 kişi ile (%40)“ olmuştur. “Öğretmenlerin önünü açmalı”, “Ortak çözüm anlayışı olmalı”, “Empati yapmalıdırlar”, “Karşılıklı güven olmalı”, “Başarılar takdir edilmeli” ve “Yöneticiler adil olmalı” kodları 1’er kişi (% 4) ile en az belirtilen sorunlar olmuştur.

“Okul müdürlerinin öğretmenleri motive etmek için en çok hangi yöntemleri kullandıklarını düşünüyorsunuz? Bu yöntemleri uygun bulmuyorsanız nedenlerini yazar mısınız?” Sorusuna 25 öğretmenin verdiği cevaplardaki sorunlar kategorize edildiğinde toplam 11 sorun tespit edilmiştir. Öğretmenlerin okul müdürlerinin etkili iletişim becerilerine sahip olup olmadıkları ile ilgili belirttikleri kodların en başında 11 kişi ile (% 44) “Sosyal ilişki sergilenmeli” kodu olmuştur. “Okul müdürlerinin davranışları yeterince motive ediyor”, “Öğretmenlerin başarıları ödüllendirilmeli” ve “Karar sürecine öğretmenler dâhil edilmeli” kodları 1’er kişi (% 4) ile en az belirtilen sorunlar olmuştur.

Sonuç

Öğretmenlerin, okul müdürlerinin öğretmenlerin daha başarılı olmaları yönünde yeterince motive ettiklerini düşünüp düşünmedikleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde, okul müdürlerinin öğretmenleri motive etmede yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin baskıcı ve tutarsız davranışlarının öğretmenler üzerinde olumsuz etkiler bıraktığı görülmektedir. Katılımcılar; kişisel komplekslere giren okul müdürlerinin öğretmenlerin motivasyonunu bozduğunu ve bu durumdan dolayı öğretmenlerin görevlerine karşı olan isteklerinin de azaldığını ifade etmişlerdir. Okul müdürlerinin atama kriterlerinin tarafı olmasının da okulda çalışan öğretmenlerin motivasyonunu olumsuz etkilediği ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcılar ayrıca, okul müdürlerinin sadece okulun fiziki yapısıyla ilgilendiklerini, eğitim-öğretim faaliyetleri ile çok da ilgilenmediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların, okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonunu nasıl etkiledikleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde, %88’i okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenin motivasyonu üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Okul müdürlerinin olumlu davranışlarının öğretmeni motive edeceğini, motive olan öğretmenlerin eğitime ve öğretime daha çok katkıda bulunabileceklerini vurgulamışlardır. Okul müdürlerinin olumsuz davranışlarının ise öğretmenlerin motivasyonunu bozduğunu, bu durumdan da en çok öğrencilerin etkilendiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin daha başarılı olabilmeleri için okul yönetiminin adil olması, öğretmene değerli olduğunu hissettirmesi, karşılıklı bir güven ortamının oluşması, gerektiğinde informal

ilişkilerin de sergilenebilmesi, başarıların takdir edilmesi ve ödüllendirilmesi ise katılımcıların belirtmiş oldukları diğer önemli görüşler olmuştur. Ayrıca katılımcılar, okulun vizyonunun sadece okul müdürlerinin çabaları ile değil okulun tüm paydaşlarının ortak çabaları ile başarılabileceğini de belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul Müdürleri, Motivasyon, Yönetim.

RPD ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE BAKIŞ AÇISI İLE BENLİK İMGESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Anıl GÖRKEM²⁸⁰

ÖZET

Çalışma 2015-2016 güz döneminde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)'ndeki bir üniversitede eğitim gören Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (RPD) 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada 'demografik bilgi formu' 'Offer Benlik İmgesi Ölçeği' ve 'Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği' kullanılmıştır. Demografik bilgi formu içerisinde, yaş, cinsiyet, sınıf, yaşadığı coğrafi bölge, yerleşim birimleri (il, ilçe, bucak, köy, kasaba), aile yapısı (ataerkil, demokratik, tavizkar) ve ailenin tutumları (aşırı koruyucu ve kaygılı, aşırı baskıcı ve otoriter, sınırsız özgürlükçü, mükemmeliyetçi, tutarsız ve demokratik) ile ilgili sorulara yer verilmiştir. 'Offer Benlik İmgesi Ölçeği' ise altılı likert tipi bir ölçektir. 12 alt boyuttaki kendini değerlendirme ölçeği 'Aile İlişkileri', 'Dürtü Kontrolü', 'Cinsel Tutumlar', 'Bireysel Değerler', 'Başetme Gücü', 'Beden İmgesi', 'Duygusal Düzey', 'Çevre Uyumu', 'Meslek ve Eğitim Hedefleri', 'Sosyal İlişkiler', 'Ruh Sağlığı' gibi alt ölçeklerden oluşmaktadır. Doksan dokuz soru maddesinden oluşan kendini değerlendirme ölçeği ((1) Bana çok uygun, (2) Bana uygun, (3) Bana biraz uygun, (4) Bana pek uygun değil, (5) Bana çoğunlukla uygun değil, (6) Bana hiç uygun değil) altılı likert tipi cevaplardan oluşmaktadır. Çalışmanın diğer bir ölçme aracı olan 'Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği' ise 38 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutları olan 'Kadın cinsiyet rolü', 'eşitlikçi cinsiyet rolü', 'evlilikte cinsiyet rolü', 'geleneksel cinsiyet rolü', 'erkek cinsiyet rolü', boyutlarına yer verilmiş, 5'li likert tipi ((5) Tamamen katılıyorum, (4) Katılıyorum, (3) Kararsızım, (2) Katılmıyorum, (1) Kesinlikle Katılmıyorum) olarak düzenlenmiştir. Puanlama sürecine bakıldığı zaman en yüksek puan '190' en düşük puan ise '38' dir. Cinsiyet; bireyleri toplum içerisindeki rollerini, görev, sorumluluk ve konum açısından değerlerini kapsayan önemli bir öğedir. Toplumal cinsiyetteki ayırıcı tutum hem kadını hemde erkeği derinden etkilediği düşünülmektedir. Sosyal ortamlarda cinsiyet bireyin ifade ediliş biçimlerinden biri olduğu da savunulmaktadır. Bunun yanı sıra bireyin kişiler arasındaki ve toplumsal rollerindeki kendinin ne olduğuna ait algısı da benlik imgesini oluşturmaktadır. Benlik imgesi bilinçli veya bilinç dışı olabilmektedir. Yani gerçekçi bir imge olabileceği gibi gerçek olmayan-fantastik bir algı da söz konusu olabilmektedir. RPD öğrencilerinin kendi benlik algıları ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları hem bireysel olarak hem de mesleki olarak oldukça önem arz etmektedir. RPD öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerini algılayışları ve benlik imgelerinin farkındalıkları, hem kendi yaşamları açısından hemde mesleki rollerinin oluşumu, msleki icraları bakımından oldukça önemlidir. Cinsiyet rollerindeki farklılık, yaşam biçimi tarzı ve benzeri imgelerde de büyük önem taşırken, bireyi aslında kendini algılaması ve ifade etmesi için önemli değerlerinden biridir. Kadın ve erkek nedir? Yaşam, sosyal ortam ve toplumda nasıl algılanır? Meslek elemanı olarak, eş olarak sosyal yaşamdaki yerleri nelerdir? Gibi birçok çalışma ile halen literatürde araştırılan ve yasa süreçlerinde dahi değişikliğe neden olan bazı araştırmalar mevcuttur. Bireyin benlik imgesi doğumdan itibaren ebeveynlerinin çocuklarına karşı kullanmış oldukları anne-baba stillerinden başlamakta ve okul, öğretmenler, arkadaşları, medya ve benzeri süreçler ile de kişilerin yaşamında benliğini algılamasında büyük rol oynamaktadır. Anne-babanın çocuk ile olan ilgi-sevgi-güven gibi duygularının hissettirilmesi bazı kültürlerde çocuğun cinsiyetine göre farklılık göstermekte ve bu da araştırma

²⁸⁰ Lefke Avrupa Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Lefke, KKTC, asayilir@eul.edu.tr

sonuçlarında cinsiyet rolünün de etkili olabileceğini düşünülmektedir. Tüm bunlara bağlı olarak bireyin benlik imgesi ve toplumsal cinsiyet rollerine bakış açısının incelenmesinin gelecek çalışmalara yön vermesi açısından büyük önem taşıdığı da düşünülmektedir. Çalışma analiz boyutunda olduğundan dolayı sonuç ve bulgular değerlendirmede olup kongrede sonuçları sunulması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Benlik İmgesi, Cinsiyet Rollerini.

OKUL YÖNETİCİLİĞİ ÖZ-YETERLİĞİ: İLKÖĞRETİM OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖZ-YETERLİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Engin KARADAG²⁸¹, Nazım ÇOĞALTAY²⁸²

ÖZET

Son yıllarda eğitim bilimleri alanında yer alan araştırmalar ve bu alan içerisinde önemli bir yer teşkil eden yetkinlik araştırmaları sıklıkla öğretmen ve öğrenci örnekleminde yapılmıştır. Literatürde yer alan öğretmen yetkinliğinin çok fazla sayıdaki değişkenlerle olan etkileşimlerini inceleyen çalışmalara rastlanmasına karşın, okul yöneticilerinin yetkinliklerinin belirlenmesine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Öyle ki, yöneticilerin üst düzey bir yeterlik kazanmasında yetkinliklerinin bütünleşmiş bir süreç, yansıtıcı ve holistik bir yapıda ilerlemesi gerekmektedir. Sorunun geniş kapsamı içerisinde özellikle ilköğretim okulu yöneticilerinin yetkinlik düzeylerinin tespitinin yönetici yetiştirme çalışmaları açısından büyük öneme sahip gözükmektedir. Bu önemden hareket eden bu araştırmada, Türk ilköğretim okulu yöneticilerinin yetkinlik düzeylerinin nedir? sorusuna cevap aranmıştır.

Bu çalışma, okul yöneticilerinin yetkinlik düzeylerini belirlemeye yönelik olarak tarama modelinde dizayn edilmiştir. Çalışmanın evreni 2008-2009 öğretim yılında İstanbul ili sınırları içerisinde bulunan 1347 kamu ilköğretim okulunda görev yapan 1347'si müdür ve 3498'i müdür yardımcısı olmak üzere toplam 4845 ilköğretim okulu yöneticilerinin oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini okulları buldukları bölgenin sosyoekonomik yapısına göre (üst-orta-alt) üçlü tabakalı küme örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 198 okul yöneticisi oluşturmuştur. Çalışmada veriler Okul Yöneticiliği Öz-Yeterlik Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Ölçek McCollum, Kajs & Minter (2006a) tarafından okul yöneticilerinin yetkinliği ile ilgili geliştirilen modele paralel olarak ve geliştirilmiştir. Ölçek daha sonra McCollum, Kajs & Minter (2006b) tarafından 559 denek üzerinde doğrulayıcı faktör analizi (Confirmatory Factor Analysis) yardımıyla test edilmiştir. Bu işlemler sonucunda ölçek; (i) Öğretim Liderliği ve Personel Gelişimi, (ii) Okul İklimi Geliştirme, (iii) Toplum İşbirliği, (iv) Yasal ve Etik İlkeleri ile Karar Verme, (v) Kaynak ve Tesis Yönetimi, (vi) Topluluk Kaynaklarının Kullanımı, (vii) Bir Çeşitli Ortamda İletişim ve (viii) Okul Vizyonu Geliştirme olmak üzere sekiz faktör ve 51 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin Türk kültüründeki faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi yardımı ile test edilmiştir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi çalışması iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşama ölçeğe ilişkin olarak açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen faktörlerin, doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarını değerlendirilmesinden önce, tahmin edilen değerlerin teorik limitleri aşıp aşmadığı tespit edilmiştir. Ölçek için Ki-kare (χ^2) değeri ve istatistiksel anlamlılık düzeyleri [$\chi^2=271.89$, $df=328$] olarak hesaplanmıştır. Ayrıca modele ait diğer uyum indeksleri de [GFI=0.94, AGFI=0.96, RMSR=0.04] önerilen modelin uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yükleri 0.41 ile 0.84 arasındadır. Sonuç olarak SAES toplam 51 maddeden oluşmuş, yedili (Likert tipi ölçek kullanılarak okul yöneticilerinin yetkinliğinin 8 faktörü ölçek için kullanılmıştır. Çalışmada istatistiksel çözümlenmelere geçilmeden önce, demografik değişkenler gruplandırılmış, bunun ardından yöneticilere uygulanan veri toplama aracı üzerindeki maddeler 7'li Likert sistemiyle puanlandırılmıştır. Araştırma grubunu oluşturan okul yöneticilerinin demografik özelliklerini belirleyici frekans (η) ve yüzde (%) değerleri çıkarılarak ölçeklerin tüm boyut puanları

²⁸¹ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eskişehir, enginkaradag@ogu.edu.tr

²⁸² Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Muş,

için ortalama (X) ve standart sapma (SS) puanları hesaplanmıştır. Gruplar içerisinde normal dağılım özelliği göstermeyen ($\eta < 30$) gruplar için non-parametrik teknikler; normal dağılım özelliği gösterenler için de parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır.

Okul yöneticilerinin yetkinlik düzeyleri arasında en yüksek ortalama puan Kaynak ve Tesis Yönetimi faktörüne, en düşük ortalama puan ise Toplum İşbirliği faktörüne aittir. Ayrıca tüm faktörlerin ortalamaları incelendiği zaman tamamının yedi tam puan üzerinden beş'in üzerinde ortalamaya sahiptirler.

Anahtar Kelimeler: Okul Yöneticiliği, Okul Yönetimi, Öz-Yeterlik.

PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ PROGRAMININ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ YETERLİLİK VE SINIF YÖNETİMİ BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Nazım ÇOĞALTAY²⁸³

ÖZET

Amaç

Her ne kadar “öğretmenlik” kökleri insanlığın en geçmiş tarihine kadar dayandırılabilir bir kavram olsa da profesyonel olarak icra edilmesi gereken bir meslek olarak görülmeye başlanması çok eski değildir. Günümüzde hala sadece belli bir konudaki bilgi ve beceri yeterliliğine sahip olunmakla öğretmenlik yapılabileceğine ilişkin yaygın bir görüşten bahsetmek mümkündür. Oysa eğitimin sosyal bilimlerde yerini alması ile birlikte öğretmen olabilmek için yeterli alan bilgisinin yanında öğretmenlik mesleğine özel bilgi ve becerilere de sahip olunması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Hem alan hem de meslek bilgi ve becerisi bağlamında yeterliliklerle donatılmış öğretmenler çağın gereksinimlerini karşılayacak yeterlilikte etkili bireylerin yetiştirilmesinde rol oynayabilir. Günümüzde öğretmen yetiştirme sorumluluğunu üstlenen eğitim fakültelerinde genel kültür ve konu alanı bilgisi derslerinin yanında öğretmenlik meslek bilgisi dersleri kapsamında birçok ders verilmektedir. Bunlardan biri de “sınıf yönetimi” dersidir. Sınıf yönetimi, sınıftaki yaşam alanının bir orkestra gibi olanak sağlayan bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Sınıfı etkili bir şekilde yönetebilmek şüphesiz ki uygun ilke ve yöntemleri kullanma, doğru rehberlik anlayışı ve uygun ölçme ve değerlendirme gibi öğretmenlik meslek bilgisinin diğer boyutlarını oluşturan becerileri edinmekle yakından ilgilidir.

2014 yılından itibaren Yükseköğretim Kurumu eğitim fakülteleri dışında lisans eğitimini tamamlamış farklı meslek gruplarının öğretmenlik yapabilmesine olanak sağlayan “Pedagojik formasyon eğiti sertifika programı” adı altında bir eğitimin verilmesine karar vermiştir. Bu programda eğitim fakültelerinde verilen öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile farklı meslek gruplarındaki adayların öğretmenlik mesleğine hazırlamak amaçlanmıştır. Bu bağlamda bu araştırmanın temel amacı pedagojik formasyon eğitim programının etkililiğini test etmektir. Söz konusu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıtlar aranacaktır;

- I. Öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlilik inançları hangi düzeydedir?
- II. Öğretmen adaylarının sınıf yönetimi becerileri hangi düzeydedir?
- III. Pedagojik formasyon eğitim programının öğretmen adaylarının öz-yeterliliklerine ve sınıf yönetimi becerilerine etkisi nedir?
- IV. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik düzeyleri ile sınıf yönetimi beceri düzeyleri uygulama öncesinde ve sonrasında;
  - a) Cinsiyete
  - b) Mezun oldukları lise türüne
  - c) Genel akademik başarı notuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu çalışmada Yüksek Öğretim Kurumu tarafından eğitim fakültesi dışındaki lisans mezunlarının öğretmen olabilmelerine olanak sağlayan pedagojik formasyon eğitim sertifikası programının etkililiği test edilmek istendiğinden desen; deneme öncesi (pre-experimental) desenlerden tek gruplu ön-test-son-test modeline göre yapılandırılmıştır. Tek grup ön-test-son-test modelinde,

²⁸³ Muş Alparslan Üniversitesi, ynscoaltay@gmail.com

gelişigüzel seçilmiş bir gruba bağımsız değişken uygulanır. Hem deney öncesi (ön-test) hem de deney sonrası (son-test) ölçmeler yapılır. Elde edilen ölçümler arasındaki farkın ön-test ile son-test arasında yapılan uygulamadan kaynaklandığı kabul edilir (Neuman, 2006). Modelin simgesel görünümü aşağıdaki gibidir;

$$\begin{array}{ccc} G_1 & O_{1,1} & X \\ O_{1,2} & & \end{array}$$

G_1 : Araştırma grubu
 $O_{1,1}$: Uygulama öncesi ölçme (Ön-test)
 X : Uygulama (Bağımsız değişken)
 $O_{1,2}$: Uygulama sonrası ölçme (Son-test)

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Muş Alparslan Üniversitesinde 2015-2016 yılında açılmış olan pedagojik formasyon eğitim sertifikası programına katılan öğrenciler oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Tschannen-Moran & Woolfolk-Hoy (2001) tarafından geliştirilip Baloğlu ve Karadağ (2008) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Ohio Öğretmen Yetkinlik Ölçeği ve Emmer ve Hickman (1991) tarafından geliştirilip Alatl (2014) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Sınıf Yönetimi Öz Yetkinlik Ölçeği kullanılmıştır. Söz konusu veri toplama araçları pedagojik formasyon eğitim sertifikası programına katılan öğrencilere derslerin başladığı hafta (ön-test) ve bitiminde (son-test) uygulanarak veriler toplanmıştır.

Bulgular

Araştırmada veri toplama süreci henüz tamamlanmamıştır. Kongrede, bulgular, sunu esnasında paylaşılacaktır.

Sonuç

Elde edilecek verilerin yorumlanması neticesinde, konuya yönelik öneriler geliştirilerek kongre sunumunda paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öz-Yeterlilik, Sınıf Yönetimi, Pedagojik Formasyon Eğitimi.

AİLELERİN EĞİTSEL KULÜP ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hüseyin YOLCU²⁸⁴, Adem BARIŞ²⁸⁵, Hamit BAKAR²⁸⁶

ÖZET

Amaç

Bu araştırmanın amacı “Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Çocu Kulüpleri Yönergesi” kapsamında ilkokullarda düzenlenen öğrenci çocuk kulüplerine ilişkin ailelerin algılarını ortaya koymaktır.

Yöntem

Kastamonu il merkezinde 41 (38 kamu ve 3 özel) ilkokul bulunmaktadır. Bununla birlikte, kamu okullarından dördü özel okullardan da biri çocuk kulübü çalışması bulunmaktadır. Bu okullardaki eğitsel kulüp çalışmalarına katılan öğrencilerin aileleri ile bu etkinliklerde görev alan öğretmenler ve okul yöneticileri araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunda bulunan okullarda çocuk kulübü etkinliklerine kayıtlı öğrenci sayısı her bir okula tek tek sorulmuştur. Bu çalışma sonucunda çalışma grubundaki okullarda öğrenci kulüp etkinliklerine kayıtlı öğrenci sayısı olarak 440 belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Veri toplama aracı oluşturulurken öncelikle alanyazın taranmış, aileler, öğretmenler ve okul yöneticileri ile ön görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonrasında ankette yer alacak sorular taslak olarak hazırlanmıştır. Bunun ardından taslak olarak hazırlanan ankette yer alan soruların kapsam geçerliliğini belirlemek için aralarında öğretmenlerin, ailelerin ve alan uzmanlarının bulunduğu 10 kişilik bir uzman gurubunun görüşüne sunulmuştur. Aileler, okul yöneticileri ve alan uzmanlarından gelen dönütler doğrultusunda veri toplama araçlarında gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Araştırmada ailelere yönelik olarak hazırlanan anket iki kısımdan oluşmuştur. Birinci kısımda ailelerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorulara, ikinci kısımda ise ailelerin çocuklarını sosyal kulüp etkinliklerine gönderme nedenlerine yönelik sorular sorulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar çalışma grubunda bulunan okullara sosyal kulüp etkinliklerinin gerçekleştirildiği gün ve saatlerde giderek, anketleri öğrencilere dağıtmışlar, bunları ailelerine doldurtmaları ve bir sonraki hafta öğretmenlerine teslim etmelerini istenmiştir. Araştırmanın çalışma grubundaki okullara 360 anket dağıtılmış, bunların 270’i geri dönmüştür. Geri dönen anketlerden 27’si eksik doldurulduğu için geçersiz sayılmıştır. Araştırmanın nicel verileri 243 anket üzerinden yürütülmüştür.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlemesinde yalnızca betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır.

Bulgular

²⁸⁴ Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTPE Ana Bilim Dalı, h.yolcu72@gmail.com

²⁸⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, adembaris79@gmail.com

²⁸⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, hamitbakar@hotmail.com

Ailelerin Sosyo-Ekonomik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan ailelerden 34'ü (%14) bir çocuk sahibi iken, 162'si (%66,7) iki çocuk sahibi ve 47'sinin (%19,3) de üç çocuk sahibi olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan ailelerin 150'si (%61,7) birinci çocuğunu, 69'u (%28,4) ikinci çocuğunu ve 24'ü (%9,9) ise üçüncü çocuğunun öğrenci kulüplerine göndermektedir.

Araştırmaya katılan ailelerdeki annelerin 81'inin (%33,3) ilköğretim, 70'nin (%28,8) lise ve dengi, 17'sinin (%7,0) iki yıllık yüksekokul, 55'inin (%22,6) dört yıllık fakülte ve 20'sinin (%8,2) de lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Diğer yandan, babaların 61'nin (%25,1) ilköğretim, 79'nun (%32,5) lise ve dengi, 25'nin (%10,3) iki yıllık yüksekokul, 65'nin (%26,7) dört yıllık fakülte ve 13'ü (%5,3) ise lisansüstü eğitim mezunudur.

Ailelerin Öğrenci Kulüplerine Yönelik Algılarına İlişkin Bulgular

Ailelerin çocuklarını neden veriler incelendiği en fazla (%36,) “çocuklarının sosyalleşmesi” nedeniyle gönderdiklerini belirtmişlerdir. Ailelerin çocuklarını öğrenci kulüplerine göndermede nedenleri sırasıyla “kulüp alanında gelişmesi” (%32,1), “sanatsal ve estetik bir değer kazanması” (%11,9), “özel kursları pahalı olması” (%10,3), “sınıf arkadaşlarının da aynı kulübe devam etmesi” (%2,9) ve %6,2'de diğer nedeniyle gönderdiklerini ifade etmiştir.

Ailelerin 232'si (%95,5) öğrenci kulüpleri kapsamında yürütülen etkinlikleri faydalı bulurken, 11'i (%4,5) ise faydalı bulmadığını ifade etmiştir.

Ailelerin Öğrenci Kulüplerine Yönelik Algıları Ve Yapmış Oldukları Harcama Miktarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan ailelerin %64,2'si öğrenci kulüpleri için kurs ücreti dışında harcama yaptıklarını belirtirken, % 35,8'i kurs ücreti dışında herhangi bir harcama yapmadıklarını belirtmişlerdir. Harcama yaptıklarını belirten ailelerin en fazla 50-100 TL arasında bir harcama yaptığı, bunu 101-150 TL ve 2001-300 TL düzeyinde yapılan harcamaların izlediği görülmektedir (sırasıyla %11,1, %9,1). En az düzeyde harcama ise 301-400 TL ve 151-200 TL arasındaki harcama düzeylerinde gerçekleşmiştir (% 0,9,%2,5).

Sonuç

Eğitsel kulüp etkinliklerine katılımın paralı olması, bu etkinliklere katılımı sınırlandırmak bir yana okullar ve öğrenciler arasında eşitsizliklere yol açmadır. Bu durum herkese eşit ve aynı nitelikte sunulması gereken eğitim hakkı kavramıyla örtüşmemektedir. Araştırmada konusuyla ilgili olarak eğitsel kulüp çalışmalarına katılan öğrencilerle katılmayan öğrencilerin akademik başarılarına ilişkin karşılaştırmalı bir araştırma yapılabilir

Anahtar Kelimeler: Eğitsel Kulüp Çalışmaları, Sosyal Etkinlik, Müfredat Dışı Etkinlikler.

ENDÜSTRİ MESLEK LİSELERİNDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNİN ETKİLİLİĞİ

Serdar HALİS²⁸⁷, Murat ÖZTÜRK²⁸⁸

ÖZET

Tüm bireylerin, sürekli değişmekte ve gelişmekte olan dünyaya uyum sağlaması ve onun bir olgusu olması için eğitim alması gerekmektedir. Eğitim, insan yaşamını etkileyen en önemli unsurlardan biridir (Batu, 1998).

Uzmanların eğitim tanımlarından birisi de “Bireyin toplumsal gelişiminin ve kişisel yeteneklerini en üst düzeye ulaşımını sağlamak için seçilmiş ve planlanmış etkinlikler sürecidir” olarak ifade edilmektedir (Tezcan, 1984).

Bu süreçten beklenen en önemli durum bireyin eğitimden en üst düzeyde faydalanmasıdır. Fakat genel eğitimde bazı düzenlemeler yapılmadan bazı bireylerin eğitim açısından yeterince faydalanması mümkün olamamaktadır (Batu, 1998).

Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi toplumların temel koşullarından biridir (Kırcaali-İftar, 1998).

İnsan Hakları Sözleşmesinde, Anayasamızda, MEB Temel Eğitim Kanunu’nda her bireyin eğitim hakkı, eğitimde eşitlik ve özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için, tedbirler alır şeklinde ifadeler yer almakta ve bu konuda önlemler alması için devlete sorumluluklar yüklemektedir.

Eğitim olanakları sunulurken bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu farklılık bedensel olabildiği gibi duyuşsal ve/veya bilişsel olabilir. Her birey kendine özgü bedensel yapıya ve işlevlere, çeşitli alanlarda öğrenme özelliklerine ve hızına, duygusal özelliklere sahiptir. Ancak, farklılıkların daha büyük boyutlu olduğu bireylerde, genel eğitim hizmetleri yetersiz kalmakta ve özel eğitim hizmetlerini almaları gerekmektedir (Akçamete, 1998).

Özel gereksinimli bireylere özel eğitim verilmeksizin eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak mümkün görülmemektedir. Dolayısıyla eğitimde fırsat eşitliği, özel gereksinimli bireylere gereksinimlerine dayalı eğitim hizmeti verme yoluyla sağlanmaktadır (Kırcaali-İftar, 1998).

Kaynaştırma uygulaması özel gereksinimli bireylerin eğitimlerini engelli olmayan akranlarıyla tam zamanlı olarak normal eğitim sınıflarında almalarıdır (Kırcaali-İftar, 1992).

Türkiye’de kaynaştırma uygulaması ile ilgili yasal düzenlemeler olmasına rağmen, fiziki yetersizlikler, yönetici ve öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarına yönelik bilgilerinin eksikliği uygulamada görülen temel sorunlardır (Batu vd., 2004). Türkiye’de kaynaştırma eğitimi alan öğrenci sayısı gitgide artmaktadır. Buna karşın, öğretmenlere ve özel gereksinimli öğrencilere sınıflarda özel eğitim desteği sağlanamamaktadır. (Batu, 1998: Baykoç-Dönmez, Avcı ve Aslan, 1997).

MEB verilerine göre 2010/2011 eğitim öğretim yılı ile 2014/2015 yılları arasında Türkiye’de toplam kaynaştırma öğrenci sayısı %98, ortaöğretimde ise bu sayı %169 oranında artmıştır.

Gerek 30/3/2012 tarihli ve 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun getirdiği 12 yıllık zorunlu eğitim; gerekse liselerin Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi olarak iki okul türüne dönüştürülmesi akademik başarı göz önüne alınarak ortaokul öğrencilerinin liselere yerleştirilmesinden dolayı özel gereksinimli bireylerin daha çok Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine yönelmelerine sebep olacağı öngörülebilir.

Millî Eğitim Bakanlığı meslek lisesi türlerini 01/05/2014 tarih ve 20880154/10.06/1736074 sayılı genelge ile tek çatı altında toplamış olup, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri adını almıştır. Bu çatı altındaki eski adı Endüstri Meslek Liseleri özel gereksinimli öğrencilerin eğitim öğretimleri için

²⁸⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, halis.serdar@gmail.com

²⁸⁸ Sabahattin Solakoğlu İlkokulu, Erzurum, ozturktodaie@gmail.com

ayrıca ele alınması gerekmektedir. Endüstri meslek liselerinde Mobilya Dekorasyon, Metal İşleri, Makine Teknolojileri, Elektrik Elektronik Teknolojisi, İnşaat Teknolojisi, Motorlu Araçlar Teknolojisi, Matbaa Teknolojisi vb. alanlar yer almaktadır. Bu alanların başlıca öne çıkan özellikleri gerek öğretmen, gerekse öğrenciler için hayati tehlike oluşturacak ortamların ve araç gereçlerin olmasıdır. Şöyle ki; bu alanlarda kullanım hatalarından dolayı yaralayıcı ve hayati tehlike oluşturabilecek “dönen, kesici-delici makineler, alet, edevat, araç gereçler” bulunmaktadır. Bu makine ve araç gereçlerin kullanımında çok dikkatli olunması gerekmekte; aksi halde telafisi mümkün olmayan sonuçlar olabilmektedir. Durum böyleyken atölye ve laboratuvar ortamları özel gereksinimli öğrencilerin özelliklerine göre düzenlenmediğinden bu tehlikeli durumlar daha da artmaktadır.

Alan taramasında, okul öncesi, ilk ve ortaokullarda kaynaştırma eğitimine yönelik çok sayıda araştırma bulunmasına rağmen Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki kaynaştırma eğitime yönelik çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda araştırmanın alana katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Endüstri Meslek Liselerinde verilen kaynaştırma eğitiminin etkili olarak verilip verilmediğinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

- Endüstri Meslek Liselerindeki kaynaştırma eğitiminin etkililiği yönetici ve öğretmenlere göre hangi düzeydedir?
- Endüstri Meslek Liselerindeki kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan güçlükler;
  - Yöneticilere göre
  - Kültür dersi öğretmenlere göre
  - Meslek dersi öğretmenlerine göre nelerdir?
- Öğretim programı sonunda öğrencilerden beklenen kazanımları gerçekleştirebilmekte midir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubunun belirlenmesi, görüşme formunun uygulanması, veri toplama ve analizi süreci yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntem kullanılmış olup, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla veriler toplanmıştır.

Çalışmanın verileri, yönetici ve öğretmenlerin endüstri meslek liselerindeki kaynaştırma eğitiminin etkililiğine yönelik görüşleri, eğitimin aşamalarında okul ortamları ve derslerde yaşanan sorunların tespiti, bu soruların giderilmesi, etkililiğin artırılmasına yönelik görüşleri almak için yarı yapılandırılmış görüşme formu ile görüşmeler yapılarak toplanmıştır.

Çalışma Grubunun Belirlenmesi

Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara İli Altındağ İlçesine bağlı kaynaştırma eğitimi yapan Aktaş Atatürk MTAL, Altındağ MTAL, Ulus MTAL, İskitler MTAL’de görev yapan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma Eğitimi, Özel Gereksinimli Birey.

ADAY ÖĞRETMENLİK EĞİTİMİ UYGULAMASI SÜRECİNE İLİŞKİN BİR DURUM ÇALIŞMASI

Süleyman KARATAŞ²⁸⁹, Emel SÜNTER²⁹⁰

ÖZET

Bu çalışma, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2015-2016 eğitim öğretim yılında ataması gerçekleştirilen ve aday öğretmenlik sürecine katılan öğretmenlerin aday öğretmenlik eğitimi sürecine ilişkin görüşlerini tespit etmek ve anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseninde olup, bütüncül tekli durum çalışmasıdır. Örneklem olarak, yine nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örneklem yöntemlerinden tipik durum örnekleme tekniği kullanılmıştır. Antalya İli Konyaaltı ilçe merkezinde aday öğretmenlik eğitimi uygulamasına katılan farklı branşlarda 87 öğretmenden çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 25 öğretmen örneklem olarak seçilmiş; bu seçim esnasında da öğretmenlerin farklı illerde görev yapacak olanlardan seçilmesi dikkate alınmıştır. Araştırmada veriler Mart, 2016 – Haziran 2016 tarihleri arasında bireysel görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile 25-35 dakika süresince yapılan görüşmeler kaydedilip içerik analizine tabi tutulmuş ve bu görüşler aday öğretmenlik anlayışını uygun bulma, programı program ve içerik açısından yetersiz bulma, farklı bölge ve okullarda çalışmanın olumlu etkisi, farklı bölge ve okullarda çalışmanın olumsuz etkisi, yönetmelik değişikliğini uygun bulma Mevzuat ve yönetmeliklerin yetersiz kalışı ve aday öğretmenliğe ilişkin sorunların varlığı şeklinde 7 tema altında kategorileştirilmiştir. Araştırma sonuçları, belirtilen temalar altında öğretmenlerin görüşlerini yansıtan bulgular içermekte olup, bu bulgular, görüşlerdeki kişilerarası gerçekliğin yanı sıra bireysel gerçekliğin ortaya çıkarılması adına katılımcılar tarafından metaforlarla desteklenmiştir.

Belirtilen amaç doğrultusunda bu araştırmanın problemi; Öğretmenlerin Aday Öğretmenlik Eğitimi Uygulaması Sürecine İlişkin görüşleri nelerdir? şeklinde belirlenmiştir. Bu probleme ilişkin olarak bu araştırmada cevabı aranan sorular ise şunlardır:

1. Aday öğretmenlik uygulamasının program ve içeriği hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Aday öğretmenlerin atandıkları bölge ve okullarından farklı bölge ve okullarda çalışmalarının olumlu olumsuz yönleri nelerdir? Neden?
3. Aday öğretmenlik ile ilgili yönetmelik ve yönetmeliğin işleyişi hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Aday öğretmenlik sürecini bir şeye benzetseydiniz neye benzetirsiniz?

Yöntem

Yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmaların odak noktası bir grup bireyin durumlarını, duygularını, algılarını, tutumlarını, değerlerini inançlarını ve deneyimlerini anlamak, açıklamak, incelemek, keşfetmek ve netleştirmektir (Çokluk, 2014: 110). Araştırma Konyaaltı ilçesinde aday uygulama eğitimine katılan farklı branşlardaki öğretmenlerle yürütüldüğü için, bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasına bağlı bütüncül tekli durum deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, “tek ve ilişkili bir yapının yoğun ve holistik bir tanımı ya da analizidir. Durumun anlaşılması veri analizinde üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Veriler genellikle görüşmelerden, alandaki gözlemlerden ve belgelerden elde edilmektedir” (Merriam, 2013: 193). Araştırmacılar tarafından aday öğretmenlik sürecini yapısı ve uygulanmasını nasıl

²⁸⁹ Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Antalya, skaratas07@gmail.com

²⁹⁰ Dr., Akdeniz Anadolu Lisesi, emelsunter42@gmail.com

değerlendirildiğine yönelik açık uçlu ve yarı yapılandırılmış sorular hazırlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından içerik analizine tabi tutularak incelenmiştir.

Çalışma Gurubu

Araştırma çalışma gurubunu 2015-2016 Eğitim ve Öğretim yılında Antalya İli Konyaaltı İlçe Merkezindeki okullarda aday öğretmenlik uygulama eğitimi sürecine katılan öğretmenler (87) oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise, bu evrenden amaçlı örnekleminin tipik durum örnekleme yöntemi ile seçilen farklı branşlarda 25 öğretmen oluşturmuştur. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Bu anlamda, amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olur, tipik durum örnekleme ise, yeni bir uygulama yenilik tanıtılmak isteniyorsa, bu uygulamanın yapıldığı veya yeniliğin olduğu bir dizi durum arasından en tipik ya da birkaçını seçerek çalışma mantığına dayanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 135-136). Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenler ise gönüllülük esasına göre seçilmişlerdir. Araştırmaya katılan Araştırmaya beş farklı öğretmenlik branşından 5 (Beş) sınıf öğretmenliği branşından, 5 (Beş) bilişim teknolojileri öğretmenliği branşından 5 (Beş) İngilizce öğretmenliği branşından 5 (Beş) Din Kültürü ve Ahlak bilgisi branşından 5 (Beş) Okul Öncesi Öğretmenliği branşından aday öğretmen toplamda 25 öğretmen katılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin elde edilmesi için aday öğretmenlik ve aday öğretmenlerin yeterliklerinin artırılması ve geliştirilmesine ilişkin literatür taraması yapılarak görüşme soruları için kavramsal çerçeve belirlenmiş ve araştırma amacına uygun olarak okul ataması yapılan öğretmenlerle görüşme için sorulacak yarı yapılandırılmış sorular hazırlanmıştır. Hazırlanan soruların araştırma amacına uygunluğunun ve yeterliliğinin belirlenmesi için Antalya ili Konyaaltı ilçe merkezindeki uygulama eğitimine katılan 5 aday öğretmenin katılımıyla pilot bir uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamadan elde edilen görüşme kayıtları tarafsız bir araştırmacı tarafından incelendikten sonra öğretmenlere yöneltilen sorularda anlaşılmayan sorular tespit edilmiş ve sorular yeniden yapılandırılarak forma son şekli verilmiştir. Araştırmanın uygulamasına geçildiğinde; önce araştırmanın yapılacağı öğretmenlerle okullarında iletişim kurularak çalışmanın yapılabilmesi için uygun bir gün ve zaman belirlenmiştir. Belirlenen günlerde okullara gidilerek araştırmacılar tarafından katılımcılara araştırma hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü olarak çalışmada yer almak isteyenlere araştırma amacına ilişkin hazırlanan sorular birebir yöneltilmiş, yüz yüze yapılan görüşme boyunca yanıtlar sesli kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analiz edilmesi için aday öğretmenlerden araştırma sorularına yönelik alınan sesli yanıtlar, transkriptlere çevrilmiş ve verilen cevaplar doğrultusunda temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Temalar, içerik analizine tabi tutulmuş ve elde edilen veriler üzerinde frekans ve yüzde belirlemeye yönelik çözümleme yapılmıştır. Nitel araştırmalarda örneklem sayısının az olması araştırmacılar için güvenilirlik ve geçerlik yönünden endişeye neden olsa da güvenilirlik ve geçerliği arttırmak için uygulanacak stratejiler bulunmaktadır. Veri toplamada çoklu yöntemin kullanılması, mülakat sırasında bir katılımcının size söylediklerinin ayrıca ilgili mekânda yaptığınız gözlemler ve konu hakkındaki dokümanlardan elde ettiğiniz verilerle karşılaştırıp kontrol etmenizi sağlar. Böylelikle mülakat, gözlem ve doküman incelemesinden ibaret olan üç veri toplama yönteminden yararlanılmış, yani çalışmanızda çeşitleme tekniğini kullanmış olursunuz (Merriam, 2013, s.206). Bu araştırmanın güvenilirlik ve geçerliğini arttırmak için de çeşitleme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğe göre katılımcılarla birebir yüz yüze görüşmeler yapılmış, aday öğretmenler farklı zamanlarda okullarında adaylık süreci çalışmalarında gözlemlenmiş ve bakanlık tarafından yayımlanan yönergeler çerçevesinde yaptıkları, doldurdıkları belge ve dokümanların analizi de yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aday Öğretmenlik.

ADAY ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ADAY ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İbrahim GÜL²⁹¹, Fatma TÜRKMEN²⁹², Nurullah AKSEL²⁹³

ÖZET

Yöntem

Öğretmenlik mesleğinin diğer meslek grupları içinde önemli bir yeri vardır. Meslek öncesi eğitim alan öğretmenler asil öğretmenliğe geçmeden önce adaylık eğitimine tabi tutulmaktadır. Meslek öncesi eğitimin eksikliklerini tamamlayan ve öğretmenlerin emekli oluncaya kadar icra edecekleri mesleğin önemli yönlerine ilişkin birtakım kazanımları içeren adaylık eğitimi büyük bir öneme sahiptir. Ülkemizde, eğitim sistemimizde sıklıkla yaşanan değişiklikler adaylık eğitiminde de birtakım değişimlere neden olmaktadır. Son on yılda öğretmen atamalarında ve buna paralel olarak adaylık sürecinde birtakım değişimler yaşanmıştır. Adaylık eğitiminde yapılan son düzenlemelerde öğretmenlere sözlü ve yazılı sınava katılma şartı getirilmiştir.

Bu araştırmanın amacı, aday öğretmenlerin adaylık sürecine ilişkin görüşlerinin ortaya konmasıdır. Bu amaca yönelik alt problemler oluşturulmuştur. Araştırma nitel bir çalışmadır. Araştırma bir genelleme amacı gütmemektedir. Araştırmaya katılacak aday öğretmenler, Samsun ve Sinop illerinden seçilmişlerdir. Bu öğretmenlerin konuyla ilgili görüşlerinin alınmasında araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmenlere konuyla ilgili sorular sorulmuş ve onlardan bu soruları cevaplamaları istenmiştir. Araştırma bulgularının çözümlenmesinde betimsel istatistiklerden yararlanılmış ve alt problemler dikkate alınarak nitel çözümlenmeler yapılmıştır. Bu görüşlerden yararlanılarak araştırma bulguları özetlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak bazı sonuçlara ulaşılmış ve uygulayıcılara birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Amaç

Bu araştırmanın amacı aday öğretmenlerin adaylık sürecine ilişkin görüşlerinin ortaya konmasıdır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Alt problemler:

1. Aday öğretmenlerin adaylık sürecine ilişkin bilgileri nelerdir?
2. Aday öğretmenler, adaylık sürecini;
  - a. Okul yöneticilerinin adaylık sürecine bakışı,
  - b. Danışman öğretmenlerin tutumları,
  - c. Adaylık eğitiminin kazanımları açısından nasıl değerlendirmektedirler?
3. Aday öğretmenlerin görüşlerine göre, adaylık sürecinin üstün ve aksayan yönleri nelerdir?
4. Samsun ve Sinop ilinde adaylık eğitimi alan öğretmenlerin görüşleri arasında bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma tarama modeliyle hazırlanmıştır. Tarama modeli, alandaki bilgi ve bulguların olduğu haliyle betimlenmesidir. Araştırmanın konusu deneysel modellerin uygulanması

²⁹¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Samsun, igul@omu.edu.tr

²⁹² Milli Eğitim Müdürlüğü, Hamit Tekin Ortaokulu, Boyabat, Sinop, ft.turkmen@gmail.com

²⁹³ Milli Eğitim Müdürlüğü, 23 Nisan Ortaokulu, İlkadım, Samsun, nurullahaksel@hotmail.com

kısıtlamaktadır. Araştırma nitel bir çalışma olup genelleme amacı gütmemektedir. Araştırmanın evreni Samsun ve Sinop illeridir. Bu illerde yaklaşık 600 aday öğretmen bulunmaktadır. Bunlardan Samsun ilinde 24 ve Sinop ilinde 13 olmak üzere 37 öğretmen araştırmaya katılmışlardır. Öğretmenlerden adaylık eğitimine ilişkin bilgilerin toplanmasında, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmenlere konuyla ilgili sorular sorularak bunların cevaplarını yazmaları istenmiştir. Bu cevaplar taranarak bunların frekansı çıkarılmıştır. Birbirine benzeyen görüşler gruplanmış ve tablolar halinde özetlenmiştir. Bu bilgiler yorumlanarak birtakım sonuçlara ulaşmaya çalışılmıştır. Bu yönüyle düşünüldüğünde araştırmada nitel veri analizi ve teknikleri uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmaya farklı branşlarda adaylık eğitimi alan, kadın ve erkek öğretmenler katılmışlardır. Öğretmenlerin yaşları dağılımına bakıldığında çoğunlukla 23-33 yaş aralığında oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin adaylık sürecine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, aday öğretmenlerin çoğunluğunun daha önceki adaylık eğitimine ilişkin uygulamalardan habersiz olduğu, adaylık eğitimlerinin, hizmet öncesi eğitimi sırasında aldıkları “Öğretmenlik Uygulaması” dersindeki bilgilerle sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Aday öğretmenler adaylık sürecini değerlendirirken; okul müdürlerinin tutumlarını genellikle olumlu olarak değerlendirmektedirler. Okul müdürlerinin gerekli bilgilendirmeleri yaptıklarını bildirmişlerdir. Danışman öğretmenlere ilişkin görüşlerinde, onların deneyim ve tecrübelerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bu eğitimin kendilerine neler kazandırdığına ilişkin soruya öğretmenlerin çoğunluğu, “tecrübe kazandığını” belirtirken bir kısım öğretmen “hiç faydasını görmediği” yanıtını vermişlerdir. Adaylık eğitiminin üstün yönlerine ilişkin olarak; farklı öğretmenlerle buluştuklarını, okul işleyişi hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Aksayan yönlerine ilişkin olarak; uygulamada bir belirsizlik olduğunu, yönergenin yorumunda farklılıklar yaşandığını, çok fazla kırtasiyecilik bulunduğunu, değerlendirmelerin objektif yapıp yapılmadığından endişe duyduklarını ve bilgi kirliliğinin fazla olduğunu dile getirmişlerdir. Samsun ve Sinop ilinde adaylık eğitimine katılan öğretmenlerin görüşleri arasında çoğunlukla benzerlikler olmasına rağmen adaylık sürecine ilişkin bilgi ve adaylık sürecinin değerlendirilmesine yönelik bazı konularda farklılıklar olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Sonuç

Sonuç olarak; aday öğretmenlerin bundan önceki adaylık eğitimlerinden pek haberdar olmadıkları, hizmet öncesi eğitimde okul uygulamaları dışında öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenler adaylık sürecini değerlendirirken genellikle konuya olumlu bakmakla birlikte, süreçte bir belirsizliğin olduğunu ve eğitim sisteminde sıklıkla yaşanan değişimlerin de olumsuzluğunu dile getirmişlerdir. Bundan başka öğretmen adayları sözlü sınavlarda bir kayırmacılığın olabileceğinden kaygı duymaktadırlar. Bunlara ilaveten adaylık sürecinde aşırı bürokratik işlemlerin bulunduğundan yakınmaktadırlar. Adaylık sürecine ilişkin iki ilde uygulamaya katılan öğretmenlerin görüşleri arasında bazı konularda farklılıklar olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Adaylık sürecine katılan kişilere konuyla ilgili eğitim verilmesi gerektiği önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aday Öğretmen, Öğretmen Yetiştirme.

POLITICS, PHILOSOPHY, ETHICS, AND LEADERSHIP: SCHOOL AUTONOMY IN MEXICO

Carlos ORNELAS²⁹⁴

203

ABSTRACT

In his inaugural speech, President Enrique Peña Nieto (EPN) announced that he would launch a needed educational reform. The following day, he and the leaders of the two larger opposition political parties signed the Pact for Mexico. It was a package of “structural” reforms. They said that the one on education was imperative due to the catastrophic state of the educational system.

The educational reform moved fast. First, on December 10, 2012, EPN announced that he, with the support of the three major political parties, will send to Congress an initiative to amend article 3 of the Constitution, the one that postulates the principles of education.

Second, by September 2013, the Congress not only modified the Constitution and the General Education Act but also instituted two new laws. One that provides constitutional autonomy to the National Institute for the Evaluation of Education (INEE); beforehand the Institute was part of the bureaucratic apparatus of the Department of Public Education (SEP). The other one was the General Law of Teacher Professional Development; this one puts in one corpus all labor regulations, substantially reducing the power of the National Teachers’ Union (SNTE). Previously, the Union managed entrance and promotion of teachers in the professional ladder, it allowed the inheritance and retailing of teaching posts.

Third. In a transitory article, the Constitutional amendment also provided the strengthening of the autonomy of school management to improve the schools’ infrastructure, purchase educational materials, troubleshoot basic operation problems. Also, to create favorable conditions for the participation of students, teachers and parents, under the leadership of the school principal, in solving the challenges that each school faces.”

The educational reform generated opposition from teachers, SNTE factions, and intellectuals. The struggles over power are the most visible actions of the execution of the reform. However, the government is implementing other concrete aspects, like the autonomy of school management.

In this paper, I will sustain that such a proposal of school autonomy—which implementation is motion—embeds two competing, even contradictory, views. One that I call “neoliberal”; the other, that I repute as “democratic”. Each outlook incorporates sets of political and administrative instruments, contains philosophical proclivities, encompasses ethical values (especially labor principles or moral codes), and styles of leadership.

I will gather data to sustain my arguments following conventional methods. First, a review of the international literature dealing with issues of school autonomy. From this, I will try to devise the opposing frameworks—regarding politics (power distribution), philosophy (thinking, reflection), ethics (customs, norms), and leadership (guidance)—immersed in the Mexican education reform proposals.

Second, a detailed examination of the legislative process and official documents the Mexican government has issued to “put the school at the center”, as the main catchphrase to pursue a regulated

²⁹⁴ Professor of Education and Communications, Metropolitan Autonomous University, Xochimilco Campus, Mexico City, Carlos.Ornelas@icloud.com

pathway of school autonomy. This route includes money transfers so that each social council (teachers and parents) should decide how to expend or invest at the school level.

Third, interviews with school principals, teachers and parents to collect anecdotic data on how the council decides to manage the resources and, if possible, detect the types of principals' leadership.

I anticipate that I will find enough evidence to sustain that, at its core, the neoliberal model of school autonomy aims at a better management of school affairs and assets. It worries about the administration of things. It may improve infrastructure, control, and supervision and it may represent a correction on how schools' principals run affairs nowadays, but it will not provide greater teachers' autonomy. Yet, students may perform better in tests as synonym of educational quality; the expectation is to improve the production of "human capital."

I also foresee that independent teachers and school's principals will use their new regulatory power to foster learning communities, which is the primary purpose of the democratic model of school autonomy. It aims to ordain self-governing attitudes. It promotes labor ethics according to necessary consensus and professional positions of all actors at the school level. It also proclaims that leadership based on democratic principles will conduct to a better school environment and so students will assimilate culture, civic values, and capabilities to lead their lives. It is a different conception of quality. The prospect is the full development of human beings.

Keywords: School Autonomy, Mexican Educational Reform, Neoliberal Proposals, Democratic Aims.

İŞ ÖZELLİKLERİ VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİYE İLİŞKİN X VE Y NESLİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Ömür ÇOBAN²⁹⁵, Süheyla BOZKURT²⁹⁶, Mehmet YILMAZ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, X ve Y nesli öğretmenlerinin iş özellikleri ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiye ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaçla Hackman ve Oldham'ın (1980) tarafından geliştirilen “İş Özellikleri Yaklaşımı Ölçeği” ile Meyer ve Allen (1984, 1997) tarafından geliştirilen “Örgütsel Bağlılık” ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama aşamasında bu ölçek 100 X nesli, 100 Y nesli öğretmen olmak üzere 200 öğretmene ulaştırılacaktır. Ölçekten elde edilen veriler ile t-testi yapılarak X ve Y nesli öğretmenlerinin iş özellikleri yaklaşımı ve örgütsel bağlılık hakkındaki görüşleri arasındaki ilişki ortaya konulacaktır. Ayrıca X nesli öğretmenlerinin İş Özellikleri Yaklaşımı ile Örgütsel Bağlılık düzeyleri arasındaki ilişki ile Y nesli öğretmenlerinin İş Özellikleri Yaklaşımı ile Örgütsel Bağlılık düzeyleri arasındaki ilişki incelemek üzere Pearson Momentler Çarpımı katsayısı kullanılacaktır. Araştırma veri toplama aşamasındadır.

Anahtar Kelimeler: Örgüt, Bağlılık, İş, Özellik.

²⁹⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Eğitim Teknolojileri Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığı, Ankara, cobanomur@gmail.com

²⁹⁶ Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ÇANKIRI, sbozkurtmagic@hotmail.com

ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ETKİLEŞİMLİ TAHTAYA İLİŞKİN TUTUMLARI

Yüksel KAHRAMAN²⁹⁷

ÖZET

Problem Durumu

Son yıllarda etkileşimli tahtalar, ya da diğer bir ifadeyle akıllı tahtalar tüm dünyada yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye’de de Fatih projesi ile etkileşimli tahtalar sınıflara yaygın olarak girmiştir. Etkileşimli tahtaların tablet bilgisayarlar ile koordineli olarak ilk ve ortaöğretim düzeyinde tüm öğrencilerin kullanımına sunulması planlanmaktadır. Bu kapsamda ilk ve ortaöğretimdeki tüm sınıflara fiber bağlantı hızında internet altyapısının getirilmesi planlanmaktadır. Söz konusu Fatih projesi dünyadaki en büyük eğitim yatırımlarından biridir. Bu nedenle öğrencilerin akıllı tahtalara karşı tutumları, akıllı tahtanın fayda ve zararları konusunda ayrıntılı çalışmalar yapmanın gerekliliği ortadadır.

Etkileşimli tahtaların kullanılması ile ilgili özellikle son dönemde birçok farklı çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmada Serkan Çelik ve Hasan Atak tarafından özellikle ilköğretim öğrencilerinin eğitim ortamlarında etkileşimli (akıllı) tahta kullanımına karşı tutumlarını belirlemek için geliştirilmiş olan bir ölçme aracı olan Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeğini ortaöğretim düzeyinde uygulamak hedeflenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu araştırma Nevşehir İlindeki ortaöğretim öğrencilerin akıllı tahtaya ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bu amaca ulaşmak için Serkan Çelik ve Hasan Atak tarafından geliştirilen Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek sonucunda ortaya çıkan sınıf, cinsiyet ve öğrenim görülen okul değişkenlerine göre Öğrencilerin Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği puanları arasında oluşan farklılıkların sebebini araştırmak bu çalışmanın amacı değildir.

Method

Bu çalışmada kullanılan ‘‘Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği’’ Nevşehir ilinde öğrenim gören 373 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçeğin uygulandığı öğrenciler Nevşehir Anadolu Lisesi ve Nevşehir Lisesinde 9 sınıfta ve 11. Sınıfta okuyan kız ve erkek öğrencilerdir. 5’li Likert tip olan ölçek (1) = Hiç katılmıyorum, (2) = Katılmıyorum, (3) = Kararsızım, (4) = Katılıyorum, (5) = Tamamen katılıyorum, şeklinde numaralandırılarak değerlendirilmiştir. Sözü geçen Etkileşimli Tahta Tutum ölçeği 24 madde ve 3 faktörden oluşmaktadır. 1-11 arası maddeler ‘‘Akıllı Tahtanın Kolaylıkları’’ olarak isimlendirilen ilk faktörü oluşturmaktadır ve burada akıllı tahtanın ne gibi kolaylıklar getirdiğine ilişkin görüşler bulunmaktadır. 2. Faktör ‘‘Akıllı Tahtanın Zorlukları’’ olarak isimlendirilmiştir ve 12-20 arası maddelerden oluşur. Bu maddelerde akıllı tahta kullanılırken karşılaşılabilecek problemler üzerinde durulmaktadır. 21-24. Maddeler ‘‘Öğretmenin Akıllı Tahta Kullanımı’’ olarak adlandırılan 3. Faktörü oluşturmaktadır.

Literatür incelemesinde, yapılan çalışmalarda tutumun genel olarak üç boyuttan oluştuğu görüşünün hakim olduğu gözlemlenmiştir. Bu boyutlar davranış, düşünce ve duygu boyutlarıdır. Bu ölçekte tutumun daha çok düşünce boyutu ele alınmış, öğrencilerin Etkileşimli tahta kullanılması ile ilgili düşünceleri üzerinde durulmuştur.

²⁹⁷ Bağcılar Ahi Evren Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Bağcılar, İstanbul, yukseltr@gmail.com

Bu çalışmada “Öğrencilerin Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği puanları nasıl farklılaşmaktadır?” problem cümlesinden yola çıkılarak oluşturulan aşağıdaki 3 araştırma problemine cevap aranmıştır.

Araştırma Problemleri

Araştırma problemi 1: Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf (yaş) değişkenine göre Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği puanları nasıl farklılaşmaktadır?

Araştırma problemi 2: Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği puanları nasıl farklılaşmaktadır?

Araştırma problemi 3: Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim görülen okul değişkenine göre Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği puanları nasıl farklılaşmaktadır?

Bulgular ve Sonuç

Uygulanan ölçekten elde edilen veriler SPSS 15 programı yardımıyla analiz edilmiş ve araştırma hipotezlerinin analizinde Bağımsız Örneklem T testi kullanılmıştır.

Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin sınıf, cinsiyet ve öğrenim görülen okul değişkenlerine göre Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği puanları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Çalışmanın sonunda Etkileşimli Tahta Tutum Ölçeği puanları arasındaki farklılıklar ölçeğin 3 alt boyutu dikkate alınarak sınıf, cinsiyet ve öğrenim görülen okul değişkenlerine göre ayrı ayrı yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etkileşimli Tahta, Tutum Ölçeği.

SOSYAL AĞ SİTELERİNDEKİ BİLGİLERİN GÜVENİLİRLİĞİ: YÜKSEK LİSANS VE LİSANS ÖĞRENCİLERİ KARŞILAŞTIRMASI

Halil ŞENTÜRK²⁹⁸, Emine ŞENDURUR²⁹⁹

ÖZET

Sosyal Ağ Siteleri (SAS), son yıllarda oldukça popüler hale gelmiş ve özellikle iletişim ve haberleşmede ilk akla gelen kaynaklar olmaya başlamıştır. İnternet alt yapısındaki gelişmeler ve mobil cihazlardaki zengin teknolojiler her geçen gün SAS'nin kullanıcı sayısını artırmaktadır. Bu derece yaygın olan bu bilgi kaynaklarındaki bilgiler kontrolsüz yayıldığı için bilgilerin güvenilirlikleriyle ilgili bir takım problemler akla gelmektedir. Bu çalışmanın amacı, sosyal ağ sitelerinde karşılaşılan günlük ve akademik bilgilerin güvenilirliğine dair kullanıcıların ne gibi ölçütleri olduğunu tespit etmektir. Çalışmanın ikincil amacı ise bu ölçütlerin yüksek lisans ve lisans düzeyinde nasıl farklılaştığını anlamaktır. Bu durum çalışmasındaki katılımcılar Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'ndeki yüksek lisans (N=11) ve lisans (N=11) öğrencileridir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmeler şeklinde ve gönüllük esas alınarak toplanmıştır. Nitel analizler sonucunda çıkan ölçütlerin büyük bir kısmı, literatürde yer alan bilgi güvenilirliğiyle ilgilidir. Bunların yanında literatürde yer almayan yeni ana ve alt ölçütler de ortaya çıkmıştır. Kullanıcılar tarafından, sosyal ağ sitelerindeki günlük ve akademik bilgilere erişimde dikkate alınan otorite, güncellik, nesnellik, tutarlılık, resmi kaynaklar, orijinal kaynaklar ve çoğunluk gibi güvenilirlik ölçütlerine ulaşılmış ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Ağ Siteleri, Online Bilgi Güvenilirliği.

²⁹⁸ halilsenturk411@gmail.com

²⁹⁹ Yrd.Doç.Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, emine.sendurur@omu.edu.tr

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN OKUL TERCİH NEDENLERİ

Murat KOÇALI³⁰⁰, Şengül UYSAL³⁰¹, Adem ÇİLEK³⁰², Nazan ŞENER³⁰³.

ÖZET

Meslek liseleri sanayiye ara eleman yetiştirmek amacı ile kurulmuş eğitim kurumlarıdır. Öğrenci tercihlerinde Öğrenciler 2015-16 yılına kadar Anadolu programlarına TEOG puanı ile yerleştirilen Meslek Lisesi ve teknik lise öğrencileri ise herhangi bir okulda 9. Sınıf okuduktan sonra not ortalamalarına göre tercih etmekte idi. Yeni çıkan orta öğretim yönetmeliği ile 9. Sınıf öğrencileri Anadolu Meslek Lisesi için kendi okullarındaki bir meslek dalını seçebilirken Anadolu Teknik lisesi programı için başka okulların Anadolu Teknik Lisesindeki dalları tercih etmektedirler. Bu araştırma, Meslek Liselerinde eğitim gören öğrencilerin eğitim gördükleri okulu tercih etme sebepleri ile ilgili görüşlerinin elde edilmesini amaçlamaktadır.

Araştırmanın amacına ulaşılabilmesi için aşağıdaki alt amaçlara yönelik sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. Öğrenci okuduğu okulu tercih etmesinde hangi etmenler etkili olmuştur?
2. Okulunuzda aldığınız mesleki eğitim ile tercih etme sebepleri arasında beklentiler karşılanmış mıdır?
3. Okullarındaki ve İşletmelerdeki Araç-Gereçlerin yeterlilik farklılaşmakta mıdır?
4. Okulundaki gördüğü eğitim seviyesi ile akademik gelecekteki beklentileri nedir?

Okul tercihlerinde öğrenciyi en çok etkileyen faktörler neler olduğu irdelenip doğru yönlendirmenin önemi ortaya konulmaya çalışacaktır. Bu konuda karşılaşılan aksaklıklar ve memnuniyetler göz önüne alınarak meslek lisesi tercihinde ve sonrasında meslek eğitiminin niteliğine ve sorunlarına yönelik görüş ve öneriler sunulacaktır. Araştırma nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruları; öğrencilere sorularak mülakat yapılmıştır. Araştırma evrenini Ankara Yenimahalle ilçesi ve örneklemi ise Yenimahalle Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Zeynep Salih Alp Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinden 11 ve 12. Sınıf ta mesleki eğitim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan toplam 75 öğrenci oluşturmaktadır.

Bu öğrencilerin tamamı araştırmada meslek tercihlerinin okul tercihinde ayırt edici özellikte olmaması için her üç okulda da ortak alan olan Bilişim Teknolojileri Alanında okuyan öğrenciler tercih edilmiştir. Bu okulların tercih edilme nedeni ise bu üç okulunda birbirlerine çok yakın yerde bulunmalarıdır. Araştırmada elde edilen verilerin içerik analizi devam etmektedir. Sonuçlar kongrede paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul Tercihi, Mesleki Eğitim, Meslek Lisesi Memnuniyeti

³⁰⁰ Yenimahalle Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, muratkocali@gmail.com

³⁰¹ Dr, MEB Okul Müdürü , sengultokgoz70@gmail.com

³⁰² Dr, EYUDER Yönetim Kurulu Başkanı

³⁰³ MEB, Ankara Atatürk Mesleki Teknik Anadolu Lisesi, Okul Müdürü

UZAKTAN EĞİTİM İLE PEDAGOJİK FORMASYON SERTİFİKA PROGRAMINDA DERS VEREN ÖĞRETİM ÜYELERİNİN BU UYGULAMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Adem BAYAR³⁰⁴, Gülsemin DURMUŞ³⁰⁵

ÖZET

Eğitim insanlığın varoluşundan bu yana devam eden bir olgudur. Şüphesiz eğitim devam eden bu süreç içerisinde toplumların kültürleşmesinde etkili olmuştur. Bu süreçte dünyada hızla değişen ekonomik, siyasal, kültürel ve teknolojik gelişmeler eğitim sistemlerinde de farklılaşmalara yol açmıştır. Eğitimdeki tüm bu gelişmeler zamanla farklı öğretim materyallerinden yararlanmayı gerekli kılmıştır. Bu durum eğitim sistemlerinin yapısını, eğitim ortamlarını ve uygulanan eğitim-öğretim faaliyetlerini de etkilemektedir. Uzaktan eğitimde bu uygulamalardan biridir.

Amaç

Bu çalışmanın temel amacı uzaktan eğitim ile formasyon eğitiminde derse giren öğretim üyelerinin bu uygulamaya yönelik görüşlerini derinlemesine incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışma boyunca aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Uzaktan eğitim ile pedagojik formasyon eğitimi veren öğretim üyelerinin sınıf yönetimine ilişkin algıları nelerdir?
2. Uzaktan eğitim ile pedagojik formasyon eğitimi veren öğretim üyelerinin formasyon eğitiminin uzaktan olmasının avantaj ve dezavantajlarına yönelik düşünceleri nelerdir?
3. Dersler öncesinde ne türde hazırlıklar yapılmaktadır?
4. Uzaktan eğitim ile pedagojik formasyon eğitiminin daha verimli hale getirilmesi için öneriler nelerdir?

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan olgubilim (fenomenoloji) yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubu (örneklemi) olasılık dışı (amaçlı) örnekleme yöntemlerinden homojen örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitenin Uzaktan Eğitim Merkezi pedagojik formasyon sertifika programında derse giren 1'i Doç. Dr. 7'si Yrd. Doç. Dr. unvanına sahip olan toplam 8 öğretim üyesinden meydana gelmektedir. Çalışmaya katılan bu öğretim üyelerinden 3'ü kadın 5'i ise erkektir. Katılımcılar K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7 ve K8 şeklinde kodlanmıştır. Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi ile toplanmıştır. Bu amaçla araştırmacılar tarafından önceden hazırlanan mülakat sorularının son hali uzman görüşleri alınıp birtakım düzeltmeler yapılması neticesinde elde edilmiştir. Her bir öğretim üyesi kendilerinin belirlediği saatte ziyaret edilerek mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracında bulunan 9 soruya öğretim üyelerinin sözlü olarak verdikleri cevaplar izinleri alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiştir. Elde edilen bu kayıtlar word belgesine aktarılmış ve NVIVO 9 programı kullanılarak analizleri yapılmıştır.

Bulgular

³⁰⁴ Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya, Türkiye, adembayar80@gmail.com

³⁰⁵ Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, gulsemin.durmus@gmail.com

Çalışmaya katılan öğretim üyelerinin sınıf yönetimine ilişkin düşüncelerine bakıldığında katılımcıların bazıları sınıf yönetimi konusunda pek problem yaşamadıklarını bundan dolayı da uzaktan eğitim ile örgün eğitim arasında sınıf yönetimi açısından herhangi bir fark olmadığını belirtmişlerdir. Diğer taraftan bazı katılımcılar uzaktan eğitim ile örgün eğitim arasında sınıf yönetimi açısından ciddi farklılıkların olduğunu dile getirmişlerdir.

Ayrıca katılımcılar uzaktan eğitim ile formasyon eğitimi verilmesinin avantajlarını; 1) Hocanın kendini geliştirmesine katkısı olmakta, 2) Mesafeleri yok etmekte, 3) Hocalık anlamında sabrı artırmakta, 4) Eğitim imkanı kısıtlı olanlar için yeni bir fırsat olma, 5) Derslerin tekrar tekrar izlenebilmesine olanak verme, 6) Hocaların daha ciddi ders hazırlığı yapmasını sağlama ve 7) Ekonomik olma şeklinde sıralamışlardır.

Bunun yanı sıra katılımcılar uzaktan eğitim ile formasyon eğitimi verilmesinin dezavantajlarını; 1) Zamanın sınırlı olması, 2) Öğrenci sayısının fazla olması, 3) Üst düzey hedeflerin kazandırılmayacağı, 4) İletişimin kısıtlı olması, 5) Derslere katılımın az olması, 6) Değerlendirmenin yetersiz olması, 7) Ödev vermenin sıkıntı doğurması, 8) Vize sınavlarında kopya çekilmesi, 9) Öğrencilerin derse motive olamamaları, 10) Dönüt verilememesi ve 11) Hocalar açısından dersin takibinin yorucu olması şeklinde ifade etmişlerdir.

Araştırmacılar ayrıca uzaktan eğitimle pedagojik formasyon eğitimi derslerine giren öğretim üyelerinin derslerin öncesinde ne tür hazırlıklar yaptıklarını öğrenmek istemişlerdir. Bu anlamda çalışmaya katılan öğretim üyeleri 1) Sistem tanıtımı, 2) Destek materyal hazırlıkları, 3) Görseller hazırlama, 4) Sistemin gerektirdiği hazırlıklar, 5) Konuyla ilgili yayınlara göz atma şeklinde sıraladıkları bazı ön hazırlıkları yaptıklarını dile getirmişlerdir.

Son olarak araştırmacılar uzaktan eğitim ile daha verimli ve etkili pedagojik formasyon eğitimi verilmesi için neler yapılması gerektiğini irdelenmişlerdir. Bu bağlamda çalışmaya katılan öğretim üyelerinin uzaktan eğitimin daha iyi ve etkili gerçekleştirilebilmesi için ortaya koydukları öneriler 1) Vize sınavları yüz yüze yapılmalı, 2) Bir döneme yayılmış öğretim olmalı, 3) Uzaktan eğitim ile ilgili hizmet içi eğitimler verilmeli, 4) Ödevler verilmeli, 5) Devamsızlık getirilmeli, 6) İlk hafta yüz yüze eğitim verilmeli, 7) Hafta sonları yüz yüze eğitimler verilmeli, 8) Yoklama yapılmalı ve 9) Üniversiteler arası işbirliği yapılmalı şeklinde sıralanmaktadır.

Sonuç

Araştırmacılar çalışmaya katılan öğretim üyelerinin uzaktan eğitim ile formasyon eğitiminde her ne kadar birtakım sorunlar yaşasalar da genel olarak olumlu düşüncelere sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmacılar, uzaktan eğitimdeki uygulamaların daha faydalı ve verimli şekilde sürdürülebilmesi için birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Bunlar;

1. Öğretim üyelerine yönelik olarak pedagojik formasyon eğitiminde uzaktan eğitim uygulamaları konusunda bilgilendirici ve bilinçlendirici hizmet içi eğitimler düzenlenmeli,
2. Üniversiteler uzaktan eğitim ile pedagojik formasyon eğitimi konusunda ortak bir düzenleme yapmalı,
3. Uzaktan eğitim uygulamalarının geliştirilmesine yönelik ulusal ve uluslararası kongreler, konferanslar, sempozyumlar vs. organize edilmeli ve
4. Örgün eğitimde olan bazı uygulamalara (örneğin vize sınavlarının yüz yüze yapılması, yoklama takibi gibi) uzaktan eğitim uygulamalarında da başvurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Formasyon Eğitimi, Nitel Araştırma.

YENİ ÖĞRETMENLERİN ADAY ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Adem BAYAR³⁰⁶

ÖZET

Doğası gereği insan ve eğitimi ile uğraşan öğretmenlik mesleği, bünyesinde diğer mesleklerden farklı birtakım zorlukları barındırmaktadır. Bu zorluklar mesleğini aşk ve sevgi ile yapmaya çalışan öğretmenlerde dahi bıkkınlık, yılgınlık ve tükenmişlik gibi birtakım duyguların ortaya çıkmasına sebep olur. Bu doğrultuda özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenlerde öğretmenlik mesleği heyecanı ve isteğinin devam edebilmesi için birtakım uygulamalar söz konusudur. Bunlardan en göze batanı ise mentoring uygulamalarıdır. Türk Eğitim Sistemi'nde 2016 yılında uygulamaya konulan "Aday Öğretmenlik Uygulaması" bu amaç doğrultusunda hayata geçirilmiş bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak her uygulamada olduğu gibi bu uygulamanın da eksik ve geliştirilmesi gereken bazı aksaklıkları bulunmaktadır.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, mesleğine yeni başlayan aday öğretmenlerin aday öğretmenlik uygulaması hakkındaki görüşlerini derinlemesine incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma boyunca aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Aday öğretmenlik uygulaması sürecinin olumlu yönleri nelerdir?
2. Aday öğretmenlik uygulaması sürecinin olumsuz yönleri nelerdir?
3. Aday öğretmenlik uygulamasının geliştirilmesi için neler yapılabilir?

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim (fenomenoloji) yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı 2015-2016 öğretim yılı Amasya ili Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen "Aday Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitim Programı"nda eğitici olarak görev almıştır. Bu süreçte araştırmacı aday öğretmenlere "Aday öğretmenlik uygulaması hakkındaki görüşlerinizi belirtmek isterseniz bana yazılı olarak ulaştırabilirsiniz. Bu konuda ortaya koymuş olduğunuz görüşlerinizi sizi zor durumda bırakacak herhangi bir kişisel bilginizi ifşa etmeden yalnızca bilimsel amaçla kullanacağımdan emin olabilirsiniz. Bundan dolayı samimice düşüncelerinizi ortaya koymanızı istiyorum" şeklinde bir söylemde bulunarak tüm aday öğretmenleri çalışmaya katılmaları için davet etmiştir. Ancak aday öğretmenlerden sadece 20'si bu konu hakkında geri dönüşte bulunmuşlardır. Bundan dolayı araştırmanın çalışma grubu mesleğine yeni başlayan ve gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmaya katılan 20 aday öğretmenden meydana gelmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerden elde edilen veriler Microsoft Office programında word belgesi olarak hazırlanmış ve NVIVO 9 programı kullanılarak analizleri yapılmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan aday öğretmenler, aday öğretmenlik uygulaması sürecinin olumlu yönlerini 1) daha tecrübeli ve istediğin zaman soru sorabileceğin bir danışman öğretmene sahip olma, 2) sosyalleşmeyi arttırma, 3) planlama yapma ve 4) mesleği yapmakta özgüvenin artması şeklinde sıralamışlardır.

³⁰⁶ Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya, Türkiye, adembayar80@gmail.com

Ayrıca çalışmaya katılan aday öğretmenler, aday öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları zorlukları (olumsuz yönleri) 1) okuldaki öğretmenlerin yerli yersiz sorular sormaları, 2) okuldaki öğretmenlerin kendilerine acıyarak yaklaşmaları, 3) okuldaki öğretmenlerin aday öğretmenleri kullanmaya çalışmaları, 4) küçümsenme, 5) danışman öğretmenin yeteri kadar ilgilenmemesi, 6) sınıf içi tüm uygulamaların danışman öğretmene danışarak yapılması, 7) çok sayıda forum doldurmak zorunda olunması 8) tek bir danışmana bağlı olunması ve 9) okul yönetiminin ilgisizliği şeklinde sıralamışlardır.

Son olarak çalışmaya katılan aday öğretmenler aday öğretmenlik uygulamasının geliştirilmesi için 1) okuldaki tüm öğretmenler aday öğretmenlik uygulaması hakkında bilgilendirilmeli, 2) öğrencilerin aday öğretmenlere yönelik göstermiş oldukları hal ve davranışları okul yönetimi tarafından takip edilmeli, 3) aday öğretmenler uygulama hakkında daha çok bilgilendirilmeli, 4) formalar azaltılmalı ve/veya yeniden düzenlenmeli, 5) danışman öğretmenler daha nitelikli öğretmenler arasından seçilmeli 6) izlenecek film ve okunacak kitaplarda aday öğretmenlere seçme hakkı verilmeli, 7) aday öğretmenlik uygulaması için öğretmenler okul tercihinde bulunmalı ve 8) uygulama sürecinde denetim olmalı gibi birtakım önerilerde bulunmuşlardır.

Sonuç

Öğretmen eğitiminde özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleklerine kısa sürede uyumlarını sağlamalarında önemli bir yaklaşım olan aday öğretmenlik uygulaması oldukça önemli bir girişim olarak görülmektedir. Ancak ilgili uygulamanın aksayan yönlerinin giderilerek daha da etkili olması için komisyonlar kurulmalıdır. Böylece hem Milli Eğitim Bakanlığı, hem politika yapıcılar hem de eğitim bilimciler bir araya gelerek ortak hareket etmiş olacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Aday Öğretmen, Öğretmen Eğitimi, Nitel Araştırma.

ÖĞRETMENLERİN İNFORMAL YOLLA ÖĞRENMELERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Adem BAYAR³⁰⁷, Ahmet ÜSTÜN³⁰⁸, Mine BAYAR³⁰⁹

ÖZET

Uluslar arası rekabetin her zamankinden daha fazla yaşandığı günümüz dünyasında her ülke daha iyi eğitilmiş ve günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek yeterlikte vatandaşlara sahip olmak istemektedir. Bu istek daha iyi bir eğitim sistemine sahip olma ve bunun yanı sıra eğitim sisteminin uygulayıcı konumunda olan öğretmenlerin kaliteli olmaları ihtiyacını doğurmuştur. Bu bağlamda, gerek öğretmenlik mesleğine başlama öncesinde hizmet öncesi eğitimde gerekse öğretmenlik mesleğini sürdürme esnasında hizmet içi eğitim etkinliklerinde kalite arayışları süregelen önemli eğitimsel tartışmalar arasında yer almaktadır. İlgili literatüre bakıldığında formal olarak düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerinin planlanan eğitimsel hedeflere ulaşmada yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu durum öğretmen eğitiminde öğrenen organizasyonlar ya da informal öğrenme yolları gibi yeni arayışları beraberinde getirmiştir. Günümüz dünyasında artık bireyler istedikleri bilgilere farklı kanallardan çok daha kolayca ulaşabilmektedirler. Bu gerçeklik öğretmenlerde informal öğrenmenin pratikliğini ortaya koymasından dolayı dikkat çekicidir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini etkileyen faktörleri ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına çalışma boyunca yanıt aranmaya çalışılmıştır:

1. Okul müdürü öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini nasıl etkilemektedir?
2. Maddiyat öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini nasıl etkilemektedir?
3. Okul kültürü öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini nasıl etkilemektedir?
4. Öğretmen yeterliği öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini nasıl etkilemektedir?
5. İş yükü ve zaman öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini nasıl etkilemektedir?
6. İş arkadaşları öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini nasıl etkilemektedir?
7. Önyargı öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini nasıl etkilemektedir?

Yöntem

Çalışmada nicel araştırma desenlerinden olan survey alan taraması modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evreni, Amasya İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerden meydana gelmektedir. Araştırma grubunda yer alan öğretmenlerin belirlenmesinde rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın örneklemini Amasya İli Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerden rastgele seçilerek belirlenen 600 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen 6 soruluk "Kişisel Bilgi Formu" ve 31 maddelik "Öğretmenlerin İnfomal Yolla Öğrenmeleri Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikli olarak verilerin normal dağılım gösterdikleri belirlenmiştir. Bunun devamında ise iki değişken arasındaki

³⁰⁷ Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya, Türkiye, adembayar80@gmail.com

³⁰⁸ Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya, Türkiye, ustunahmet05@hotmail.com

³⁰⁹ Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, minebayar2015@gmail.com

sebepl sonuç ilişkisini belirleme adına regresyon analizi yapılmıştır. Son olarak elde edilen bulgular istatistiksel olarak yorumlanmıştır.

Bulgular

Elde edilen verilerin analizleri neticesinde öğretmenlerin informal yolla öğrenmeleri üzerinde okul müdürü ve okul kültürü değişkenlerinin pozitif ve istatistiksel açıdan olumlu etkileri olduğu bulunmuştur. Diğer taraftan öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerinde iş yükü ve zaman değişkeninin negatif ve istatistiksel açıdan olumlu etkileri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Tüm bunların yanı sıra maddiyat, öğretmen yeterliği, iş arkadaşları ve önyargı değişkenlerinin öğretmenlerin informal yolla öğrenmeleri üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Sonuç

Elde edilen bulgular sonucunda okul müdürü ve okul kültürü ne kadar çok olumlu olursa öğretmenlerin informal yolla öğrenmeleri de benzer şekilde artmaktadır. Diğer taraftan öğretmenlerin iş yükleri azaldıkça daha çok zamanları olacak bu da öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini olumlu yönde etkileyecektir. Bu sonuçlar neticesinde araştırmacı aşağıdaki önerileri geliştirmiştir:

1. Ulusal anlamda okul müdürlerine yönelik hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenerek okul müdürleri öğretmenlerin informal yolla öğrenmelerini desteklemeleri gerektiği anlatılmalıdır.
2. Ayrıca öğretmenlerin informal yolla öğrenmeleri yönelik imkânların artırılması için okul müdürleri gerek Millî Eğitim Bakanlığı tarafından gerekse il ve ilçe Millî Eğitim Müdürlükleri tarafından teşvik edilmelidir.
3. Olumlu bir okul kültürünün oluşturulması ve sürdürülebilir hale getirilmesi için gerek Millî Eğitim Bakanlığı bazında gerekse il ve ilçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde gerekli yasal düzenlemeler ve uygulamalar hayata geçirilmelidir.
4. Öğretmenlerin informal olarak kendilerini yenilemeleri için iş yüklerinin azaltılarak boş zamanlarının artırılmasına yönelik tedbirler alınmalıdır.

Not: Bu çalışma Amasya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından SEB-BAP 15-052 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnfomal Öğrenme, Faktör, Öğretmen Eğitimi.

EĞİTİMDE TEKNOLOJİ ENTEGRASYONUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERDEKİ DEĞİŞİM

Seda ARSLAN³¹⁰, Polat ŞENDURUR³¹¹

211

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; eğitim kurumlarının eğitim teknolojileri kapsamında yenilenmesi ve öğretmen ve öğrenciler için oluşturulan sosyal platformlarla içerik desteği verilmesinin ardından teknoloji entegrasyonunda iyileşme olup olmadığının belirlenmesi ve entegrasyona engel olarak görülen yeni faktörlerin oluşup oluşmadığının ortaya çıkarılmasıdır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan çalışmada donanım ve alt yapı bakımından yeterli okullarda çalışmakta olan 25 öğretmen katılımcı olarak yer almıştır. Katılımcılar ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve sonuçlar içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışmanın sonunda geçmiş çalışmalarda belirtilen teknoloji entegrasyonuna etki eden teknik sıkıntıların büyük oranda aşıldığı; yenilenen teknolojilerle yeni ihtiyaçların ve entegrasyon sürecine etki eden yeni faktörlerin ortaya çıktığı görülmüştür. Öğretmenlerin hazır içerik beklentisi, yazılım eksikleri, öğretmenlerin yaşadığı teknoloji-yöntem karmaşası, değişen şartlar ve mesleki zorunluluk faktörler çalışmada elde edilen bulgulardır. Aynı zamanda öğretmenin teknolojiye bakış açısı, algı ve tutumu derste teknoloji kullanımına etki eden önemli faktör olarak çalışmanın sonuçlarında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji Entegrasyonu, Teknoloji- Yöntem Karmaşası, Öğretmenin Teknolojiye Bakış Açısı.

³¹⁰ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, sedali5571@gmail.com

³¹¹ Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, polat.sendurur@omu.edu.tr

PEDAGOJİK FORMASYON ÖĞRENCİLERİNİN PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ VE ÖĞRENCİLERİNE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Vuslat OĞUZ³¹², Necdet KONAN³¹³

212

ÖZET

Giriş

Metafor üzerine genellikle ilk düşünür olarak kabul edilen Aristo'ya göre metafor, bir şeye ait ismin başka bir şeye verilmesi; genel bir sınıftan bir türe, bir türden genel bir sınıfa, bir türden başka bir türe veya benzetme temelinde yapılan aktarma olarak nitelenir. Aristo'ya göre iyi bir metafor, farklılıklar içindeki benzerliklerin algılanmasını ifade etmektedir. Felsefede metafor, farklı olan iki şeyi karşılaştırarak veya içinde biraz da olsa gerçeklik olan bir gerçek dışılığı ifade ediyormuş gibi gözükersen mantığa meydan okur. Yaşamın hemen her alanında metaforlar ile gerçeklikler tanımlanmakta ve ona göre davranılmaktadır. Bilimden siyasete, edebiyattan ekonomiye en karmaşık düşünceler, anlamlar, açıklamalar, ilişkilendirmeler mecazlar yoluyla anlaşılabilir hale gelir, farklı entelektüel ve bilişsel düzeydeki insanlar birbirlerini anlar hale gelirler. Metaforun nasıl kullanıldığının anlaşılması, insanların nasıl düşündüklerinin, dünyayı ve birbirlerini nasıl anlamlandırdıklarının ve nasıl iletişim kurduklarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur. Metafor, günlük veya örgütsel yaşamın bir parçası olan canlı ve cansız varlıklara veya olgulara benzetmeler yoluyla farklı bir perspektiften bakılmasını sağlayabilen bir araçtır. Bununla birlikte metaforlar, bu varlık ve olguların daha önceden dikkat edilmeyen, görülmemen, önemsenmeyen, bilinmeyen veya karanlıkta kalan yönlerinin açığa çıkmasını katkı sağlar.

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin pedagojik formasyon eğitimi ve pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerine ilişkin görüşlerini metaforlar aracılığıyla betimlemektir.

Bu amacı gerçekleştirmek için şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Pedagojik formasyon öğrencileri, pedagojik formasyon eğitimi ve öğrencilerine ilişkin geliştirdikleri metaforlarda, olumlu ve olumsuz olarak hangi yönleri vurgulamaktadırlar?
2. Pedagojik formasyon öğrencilerinin pedagojik formasyon eğitimi ve öğrencilerine ilişkin geliştirdikleri metaforlar hangi temalarda yoğunlaşmaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma olgubilim deseninde nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma mecazi anlamda incecik iplik, birçok renk, farklı doku ve çeşitli malzemelerin karışımından oluşan girift bir kumaşa benzer. Bu kumaş kolay veya basit bir şekilde açıklanamaz. Kumaşın dokunduğu tezgâh gibi, genel varsayımlar ve yorumlayıcı çatı nitel araştırmayı bir arada tutar. Olgubilim deseninde amaç bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarmaktır. Olgubilim

³¹² Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Mersin, vuslathope3@gmail.com

³¹³ Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Malatya, necdet.konan@inonu.edu.tr

araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak kesin ve genellenebilir sonuçlar ortaya koymayabilir. Ancak bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir. Bu yönüyle hem bilimsel alanyazına hem de uygulamaya önemli katkılar getirebilir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016 yılı yaz döneminde İnönü Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde gerçekleştirilen pedagojik formasyon programına katılan öğrencilerden, veri toplama aracını yönergeye uygun biçimde ve eksiksiz olarak yanıtlayan 207 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Veriler iki bölümden oluşan bir veri toplama aracı aracılığı ile elde edilmiştir. Birinci bölümde katılımcıların kişisel bilgilerinden cinsiyetlerini ve fakültelerini belirlemeyi amaçlayan iki soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise pedagojik formasyon eğitimi ve pedagojik formasyon eğitimi öğrencilerine ilişkin metaforlarını belirlemek amacıyla dört açık uçlu soru yer almaktadır. Açık uçlu sorulardan birincisi “Pedagojik Formasyon Eğitimi’ni, canlı, cansız bir varlığa, bir nesneye, bir tarihi kişiliğe, bir bitkiye ya da herhangi bir şeye benzetmeniz istense neye benzetirsiniz?”, ikincisi “Nedenlerini açıklar mısınız?” (Pedagojik Formasyon Eğitimi ... benzer. Çünkü: ...); üçüncüsü “Pedagojik Formasyon Eğitimi Öğrencisi’ni, canlı, cansız bir varlığa, bir nesneye, bir tarihi kişiliğe, bir bitkiye ya da herhangi bir şeye benzetmeniz istense neye benzetirsiniz?”, dördüncüsü ise “Nedenlerini açıklar mısınız?” (Pedagojik Formasyon Eğitimi Öğrencisi ... benzer. Çünkü: ...) şeklinde oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Katılımcıların geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanmasında (a) tasnif etme (eleme ve arıtma), (b) kategori geliştirme, (c) geçerlik ve güvenilirliği sağlama, (d) frekansların hesaplanması ve (e) yorumlanması başlıkları altında beş aşamalı bir süreç izlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için, kodlayıcılar arası güvenilirlik katsayısının hesaplanmasında uyum yüzdesi formülü kullanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Pedagojik Formasyon Eğitimi ve Öğrencileri’ne ilişkin pedagojik formasyon öğrencilerinin geliştirdikleri metaforlar öncelikle olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırılmaya başlanmış; eş zamanlı olarak, bu metaforların hangi temalarda yoğunlaştığının belirlenmesi çalışması devam etmektedir. Araştırmanın sonuçlandırılarak, kongrede katılımcılarla paylaşılması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pedagojik Formasyon Eğitimi, Pedagojik Formasyon Öğrencisi, Öğretmen Adayı, Metafor, Mecaz.

PEDAGOJİK FORMASYON ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK ÖZYETERLİK İNANCI İLE YAŞAM YÖNELİMİ ALGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Necdet KONAN³¹⁴, Vuslat OĞUZ³¹⁵

ÖZET

Giriş

Öğretmenler, kestirilemeyen ve kolaylıkla kontrol altına alınıp sürdürülemeyen biricik durumlar ve kişilerle, insan ilişkileri yoğun etkileşimi gerektiren bir mesleğin üyeleridir. Bu mesleğin adayları konumunda bulunan pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik özyeterlik inancı ile yaşam yönelimi algıları, gelecekte üstlenecekleri sorumlulukları yerine getirmede kritik önemdedir. Bir öğretmenin hem mesleğinin gereğini yerine getirmede etkili ve verimli olmasında, hem de rol model olarak öğrencilerini, meslektaşlarını, etkileşim içinde bulunduğu toplumun diğer öğelerini etkilemesi ve yönlendirmesinde öğretmenlik özyeterlik inancı ile yaşam yönelimi algıları belirleyici etmenlerdendir. Öğretmenlik özyeterlik inancı yüksek, yaşam yönelimi olumlu olan öğretmen adaylarının mesleklerinin gereğini daha üst düzeyde yerine getirmesi beklenir.

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik özyeterlik inancı ile yaşam yönelimi algısı arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Bu amacı gerçekleştirmek için şu üç soruya yanıt aranmıştır:

1. Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik özyeterlik inancı ne düzeydedir? Bu inanç öğrencilerin cinsiyet, fakülte ve bölümlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?
2. Pedagojik formasyon öğrencilerinin yaşam yönelimi algısı ne düzeydedir? Bu algı öğrencilerin cinsiyet, fakülte ve bölümlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?
3. Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik özyeterlik inancı ile yaşam yönelimi algısı arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik özyeterlik inancı ile yaşam yönelimi algısı arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2016 yılı yaz döneminde İnönü Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde gerçekleştirilen pedagojik formasyon programına katılan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu evrenden seçkisiz olarak belirlenen ve veri toplama aracını yönergeye uygun biçimde ve eksiksiz olarak yanıtlayan 385 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

³¹⁴ Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Malatya, necdet.konan@inonu.edu.tr

³¹⁵ Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Mersin, vuslathope3@gmail.com

Veriler, üç bölümden oluşan veri toplama aracı ile elde edilmiştir. Birinci bölümde katılımcıların cinsiyet, fakülte ve bölümlerini belirlemeyi amaçlayan üç soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise pedagojik formasyon öğrencilerinin öğrenci katılımına yönelik özyeterlik (8), öğretim stratejilerine yönelik özyeterlik (8) ve sınıf yönetimine yönelik özyeterlik (8) boyutlarını içeren toplam 24 sorudan oluşan Öğretmen Özyeterlik Ölçeği yer almaktadır. Öğretmen özyeterlik ölçeği, yetersiz – çok yeterli arasında yer alan dokuzlu derecelendirme biçiminde düzenlenmiştir. Üçüncü bölümde ise on iki maddeden oluşan beşli Likert tipinde bir ölçek olan Yaşam Yönelimi Envanteri yer almaktadır. Yaşam yönelimi envanterinin her maddesinde katılımcılara olumlu (iyimser) ya da olumsuz (kötümser) yönde bir ifade sunulmakta ve ifadeler “0”: Kesinlikle Katılmıyorum’dan “4”: Kesinlikle Katılıyorum seçeneklerine doğru uzamaktadır. Bazı maddeler olumlu yönde cevap verme eğilimini önlemek amacıyla ters yönde puanlanmaktadır. Ölçekte ters yönde puanlanan dört madde (3, 8, 9 ve 12) ile puanlanmaya alınmayan dört dolgu (nötr) maddesi (2, 6, 7 ve 10) bulunmaktadır. Ölçekten, işaretlenen seçeneklerin sayısal değerleri toplanarak tek bir puan elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 32’dir. Ölçekten alınan yüksek puan yaşama olumlu bakış açısına sahip olduğuna, düşük puan ise yaşama yönelik olumsuz bakış açısına ya da kötümserliğe işaret etmektedir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, kişisel değişkenlerden cinsiyetin anlamlı farklılık nedeni olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi, fakülte ve bölümlerin anlamlı farklılık nedeni olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi, öğretmenlik özyeterlik inancı ile yaşam yönelimi algısı arasında ilişkiyi belirlemek için ise Pearson korelasyon katsayısından yararlanılmıştır.

Bulgular ve Sonuç

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik özyeterlik inancı ile yaşam yönelimi algısı arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada veriler SPSS 21 paket programına aktarılmış, gerekli analizler gerçekleştirilmiş ve araştırma raporlaştırılma aşamasındadır. Araştırmanın sonuçlandırılarak, kongrede katılımcılarla paylaşılması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pedagojik Formasyon Öğrencisi, Öğretmen Adayı, Öğretmenlik Özyeterlik İnancı, Yaşam Yönelimi.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BAĞLANMA STİLLERİNİN İNCELENMESİ (KUZEY KIBRIS ÖRNEKLEMİ)

F. Sülen ŞAHİN KIRALP³¹⁶, Nergüz BULUT SERİN³¹⁷,

ÖZET

Genel olarak bağlanma, çocuğun erken dönemdeki duygusal gelişimin temelini oluşturan ve yeni doğmuş çocuğu çevresel tehlikelerden korumaya yönelik biyolojik-sosyal bir süreç olarak tanımlanabilir. Buna göre bağlanma stilleri de bağlanma ilişkisi içinde gelişen, yaşamın erken döneminde belirlenen, bireyin diğer insanlarla ilişki kurma örüntüsüdür. Bağlanma kuramcılarına göre bağlanma stili güvenli ya da güvensiz olarak belirlendikten sonra yaşam boyunca süreklilik gösterir ve yaşamı etkiler. Bowlby (1969) her bireyin bir bağlanma yapısına sahip olduğunu ve dünyaya bu donanımla geldiğini belirtmektedir. Bu bağlanma yapısı ile birey, anneye yakın olmakta ve güven sağlamaktadır. Bu nedenle ergenin bağlanma sürecinde ebeveynlerinin sergiledikleri anne baba tutumları ve buna bağlı olarak ergenin algıladığı sosyal destek önemli rol oynamaktadır. Ergenlik döneminde ailesi ile güvenli bağlanma ilişkisi içinde olan gençlerin arkadaşlık ilişkilerinde daha başarılı olduklarını, sosyal açıdan kendilerini daha yetkin hissettiklerini, daha yüksek düzeyde özsaygılarının olduğunu gösteren araştırmalar literatürde mevcuttur. Düşük bağlanma duygusu ise, bireylerin karşılaştıkları negatif yaşam olayları ve zorlukları karşısında, yalnızlık duyguları yaşamalarına neden olmaktadır. Bağlanma biçimleri ise, yakın ilişkiler geliştirmede önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda üniversite öğrencilerinin, bağlanma stillerini etkilediği düşünülen kişisel, ailevi ve sosyal faktörlerin incelenmesi önemli görülmektedir.

Amaç

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile “cinsiyet”, “sınıf”, “öğrenimi süresince kaldığı yer”, “ailesinin sosyo ekonomik düzeyi”, “anne- baba eğitim düzeyleri”, “anne-baba ile ilişkiler”, “karşı cinsten arkadaşlık ilişkileri”, “kardeş sayısı”, “psikolojik yardım alıp- almama” gibi değişkenler açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Yöntem

Bu araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, Kuzey Kıbrıs üniversitelerinde Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bu üniversitelerde, Eğitim Fakültelerinin farklı bölümlerinde öğrenim gören ve random yolu ile seçilen toplam 247 üniversite öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veri Toplama Araçları: Araştırmanın verileri, İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ile elde edilmiştir. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA), Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından geliştirilmiştir. Verilerin Analizi: Verilerin analizinde gruplar arasında farkın olup olmadığını belirlemek için ikili değişkenler için “t” testi, ikiden fazla değişkenler için ise “F” testi uygulanmıştır. Değişkenler arasında belirlenen anlamlı farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için “scheffe” anlamlılık testi” uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulgularına genel olarak bakıldığında, bağlanma stillerine ilişkin güvenli bağlanma üzerinde cinsiyetler arasında farklılığa rastlanmıştır ($t=3,64$, $p<0.05$). Bağlanma stillerine

³¹⁶ Yrd. Doç. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, PDR Bölümü, Lefke, KKTC, sulen.sahin@gmail.com

³¹⁷ Prof. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi PDR Bölümü, Lefke, KKTC, nerguzserin@gmail.com

ilişkin korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bağlanma stillerine ilişkin kayıtsız bağlanma üzerinde ailenin sosyo-ekonomik düzeyleri arasında farklılığa rastlanmıştır ($t=3,67$, $p<0.05$). Bağlanma stillerine ilişkin, güvenli, korkulu, saplantılı bağlanma stilleri arasında ailenin sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bağlanma stillerine ilişkin güvenli bağlanma üzerinde psikolojik yardım alıp-almama arasında farklılığa rastlanmıştır ($F=2,51$, $p<0.05$). Bağlanma stillerine ilişkin korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında psikolojik yardım alıp-almama göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bağlanma stillerine ilişkin güvenli bağlanma üzerinde özel bir arkadaşı olup-olmadığı arasında farklılığa rastlanmıştır ($t=2,16$, $p<0.05$). Bağlanma stillerine ilişkin korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında özel bir arkadaşı olup- olmadığına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bağlanma stillerine ilişkin güvenli bağlanma üzerinde, sınıf düzeyi, anne –baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, anne ile ilişkiler arasında anlamlı farklılık saptanmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Güvenli, Kayıtsız, Korkulu, Saplantılı Bağlanma, Üniversite Öğrencileri.

THE EVERY STUDENT SUCCEEDS ACT (ESSA): FEDERAL EDUCATION POLICY IS RESET

Todd Alan PRICE³¹⁸

ABSTRACT

The aim of this study is to describe teacher education as a result of the new law, the Every Student Succeeds Act (ESSA). Education reform policy such as the Notice of Proposed Rule Making—administered by the Department of Education (ED)—and the Teacher Performance Assessment (edTPA)—created by the Stanford Center for Assessment, Learning and Equity (SCALE)—have dramatically impacted institutions of higher education (IHEs) and educator preparation programs (EPPs) and colleges of education embedded within these universities. ESSA suggests a significant new dawn for K-12 public education students, teachers, and faculty and administration at teacher colleges across the country.

Introduction

For the PK-12 public education system, this “reset” makes several significant changes, the most important of which is that Adequate Yearly Progress (AYP) is eliminated. The role of the federal government (through the US Department of Education) in sanctioning schools for not making the grade is largely reduced, although not entirely eliminated. In effect, states’ chief education officers and boards are re-empowered to manage the oversight of the evaluation systems for schools. States will continue to test students annually from 3rd to the 8th grade, and once in high school for language arts, mathematics, and science, and report those results. Waivers to NCLB will be ended by August 1st of this year.

Which turns our attention to teacher education. There is, according to the American Association for Colleges of Teacher Education (AACTE), “much action” here, and as a result, teacher educators should prepare to ramp up their engagement with their respective partners. ESSA slightly increases funding for the Teacher Quality Partnership (TQP) program. The new law strongly encourages—through the designation of funding—partnerships between teacher preparation programs and local education agencies (LEAs) and/or school districts. Local education agencies will receive the lion’s share of the funding. Other provisions of interest include the ability of states to create principal and school leader academies, and support for expansion of alternative routes to licensure in specific high-needs fields (STEM and special education).

Method

Factual content analysis of assorted documents, review of listening sessions discussion and feedback.

Findings

The responses to the new law ESSA indicate an interest in measuring for evaluation other aspects of student success beyond standardized test scores. In other words, educators expressed a strong sentiment toward the valuing of other indices of student success.

Result

In sum, ESSA devolves oversight of public education back to the states, while retaining, but reducing, the federal government’s power to monitor and oversee the progress of all of the nation’s

³¹⁸ Ph. D., National Louis University

students. Hearings were held in Washington D.C. (January 11, 2016) and in Los Angeles (January 19, 2016) to discuss, advocate, interpret and implement the new law of the land. Furthermore, I attended two listening/working sessions both of which were convened in the Midwest. One session was hosted at my own university in Chicago, Illinois, the other in Pewaukee Wisconsin and sponsored by the State Department of Public Instruction (DPI).

This will be an important time for teacher educators to tell their story.

Key Words: Federal Educational Policy, Teacher Preparation.

HİKAYE YAZMA ETKİNLİKLERİNDE SABİT VE HAREKETLİ GÖRSELLERİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ YAŞANTILARININ İNCELENMESİ

H. Gülhan ORHAN KARSAK³¹⁹

ÖZET

Amaç

Bu olgubilim araştırmasının amacı, sabit ve hareketli görsellerin yazma etkinliklerinde kullanımına ilişkin öğrenci yaşantılarını incelemek ve yazma performansını geliştirmeye ilişkin bir anlam oluşturabilmektir.

Yöntem

Olgubilim, öğrencilerin yazma etkinliklerinde sabit ve hareketli görsellere yönelik yaşantılarını, yaşantılar arasındaki benzerlik ve farklılıkları incelemek amacıyla seçilmiştir. Araştırmada sabit görseller olarak resimler, hareketli görseller olarak çizgifilmler kullanılmıştır. Sabit ve hareketli görsellerle yazma etkinliklerine katılmış on dokuz öğrenciyle dokuz açık uçlu yarı yapılandırılmış sorudan yararlanılarak odak grup görüşmesi yapılmıştır. Yazma öğrenimi ve yaş açısından grup içi heterojen olan katılımcılar ilkökul ikinci sınıfta ikinci dönem sonunda altı hafta süresince yazma etkinliklerine katılmış sekiz kız, on bir erkek öğrencidir. Öğrencilerden bir grup üç hafta sabit görsellerle ardından üç hafta hareketli görsellerle, öte yandan diğer grup altı hafta süresince anahtar kelimelerle yazma etkinliklerine katılmışlardır. Araştırmacı tarafından yapılan yaklaşık iki ders saatlik görüşmeler, kişi numaraları verilerek yazıya geçirilerek kaydedilmiştir. Ardından kategori ve temalara ayrılarak analiz edilmiştir.

Bulgular ve Sonuçlar

Bulgularla ulaşılan sonuçlardan bazıları şöyledir: Sabit görsellerin yararları olarak hikayenin olay kısmını hayallerinde canlandırmalarını sağladığını, sınırlılıkları olarak kendi hayal dünyalarında canlandırdıklarından çok daha az kapsamda ve daha az kelime sayısında yazmalarına neden olduğunu, sabit görsel verildiğinde yazma çalışmasına başladıklarında görsele tekrar tekrar bakmalarının dikkatlerini dağıttığını ifade etmişlerdir. Hareketli görsellerin yararları olarak olayları daha iyi kavramayı sağladığı için hayal etmeyi, akılda kalıcılığı ve kahramanlar, olaylar, yer ve zaman unsurlarını farklılaştırarak yeni bir hikaye yazmayı sabit görsellere kıyasla daha çok kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Ek olarak bazı öğrenciler yalnızca anahtar kelimelerden hareketle yazmanın, hikaye unsurlarını hayal etmede görselleri kullanmaya kıyasla daha yararlı olabileceğine inanmakla birlikte, bazı öğrenciler anahtar kelimelerle daha az sayıda kelime yazabildiklerini ve yazmada zorlandıklarını, yine hareketli görsellerin karakter, yer, zaman ve olay hayal etme güçlerini artırdığını vurgulamışlardır. Ek olarak ilerleyen haftalarda daha çok kelime içeren hikayeler yazdıklarına işaret etmişlerdir. Anahtar kelimelerle çalışan öğrencilerin yarıya yakını yazma etkinliklerinde yine anahtar kelimeleri tercih edeceklerini belirtirken, diğerler ise hareketli görselleri tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca görsellerle ve anahtar kelimelerle çalışan tüm öğrenciler her yazma etkinliğinin ardından yapılan öğretmen değerlendirmelerinin ve yazılı geribildirimlerinin yazma gelişimleri için faydalı olduğunu vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Sabit Görseller, Hareketli Görseller, Yazma Etkinlikleri, Hikaye, Yazma Performansı.

³¹⁹ Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ABD, gorhan811@gmail.com

AKILCI DUYGUSAL EĞİTİM PROGRAMININ ERGENLERİN ÖFKE VE ÖFKE İFADE TARZLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ahmet BUĞA³²⁰, Ali ÇEKİÇ³²¹, Fulya TÜRK³²², Zeynep HAMAMCI³²³, Aykut KUL³²⁴

ÖZET

Problem durumu

Öfke, doyurulmamış isteklere, istenmeyen sonuçlara ve karşılanmayan beklentilere verilen, son derece doğal, evrensel ve insani bir tepkidir. Öfke, ergenler için oldukça yaygın bir problemdir çünkü ergenlik dönemi bedensel, duygusal ve düşünsel anlamda oldukça karmaşık bir dönemdir. Son yıllarda yapılan araştırmalar ergenlerin ruh sağlığı merkezlerine yönlendirilmelerinde en önemli nedenlerden birinin öfke problemleri olduğunu göstermektedir. Ergenler bu dönemde sıklıkla ben merkezci düşünce yapısına sahiptirler ve diğer insanların bakış açılarını görme ve kabul etme konusunda zorlanırlar. Bu dönemde ergen, dünyayı değiştirebileceği gibi gerçekçi olmayan ve kendi düşüncesinin en doğru düşünce olduğu gibi akılcı olmayan düşünce özellikleri gösterebilirler. Bireylerin kişilik gelişiminde ergenlik döneminin önemi göz önüne alındığında gerçekçi ve işlevsel olmayan düşünce biçimlerinin yine erken dönemlerde ele alınmasının önemli bir gereklilik olduğu söylenebilir. Bu noktada Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi'ye (ADDT) dayalı bir psiko-eğitim programının ergenlerin öfke düzeylerini azaltmada ve başa çıkmada etkili olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Akılcı Duygusal Eğitim programının ergenlerin öfke düzeyleri öfke ifade tarzları üzerindeki etkisini incelemektir.

Yöntem

Çalışma grubu 9, 10 ve 11. sınıflara devam eden, 8'i deney 8'i kontrol olmak üzere toplam 16 kişiden oluşmaktadır. Deney ve kontrol gruplarına işlem öncesi ve işlem sonrası Sürekli Öfke ve Öfke Tarz Ölçeği (SÖÖTÖ) uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına ölçme aracının ön-test olarak uygulanmasından sonra deney grubu ile haftada bir olacak şekilde 5 oturumdan oluşan Akılcı Duygusal Psiko-eğitim programı uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde örneklem sayısı 30'un altında olduğu için non-parametrik testler kullanılmıştır. Buna yönelik olarak gruplar arası (deney ve kontrol) farklılıklara ilişkin analizde Mann Whitney U, grup içi (öntest ve sontest) arasındaki farklılıklara ilişkin analizlerde ise Wilcoxon İşaretili Sıralar Testleri kullanılmıştır.

Bulgular

³²⁰ Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü RPD Anabilim Dalı Şehitkamil/Gaziantep, buga@gantep.edu.tr

³²¹ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, RPD Anabilim Dalı, Şehitkamil, Gaziantep, alicekic@gantep.edu.tr

³²² Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü RPD Anabilim Dalı Şehitkamil, Gaziantep, fulyaturk@gantep.edu.tr

³²³ Prof. Dr., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, hamamci@gantep.edu.tr

³²⁴ Araş. Göv., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

Öncelikle deney ve kontrol gruplarına katılan öğrencilerin Sürekli Öfke ve Öfke Tarz Ölçeği ön-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U Testi yapılmıştır. Bu testin sonucuna göre deney ve kontrol gruplarının SÖÖTÖ alt boyutlarından sürekli öfke [$U(16)= 28,5, p > .05$], içte tutulan öfke alt boyutu [$U(16)= 22,5, p > .05$], dışa vurulan öfke alt boyutu [$U(16)= 31,5, p > .05$] ve öfke denetimi alt boyutu [$U(16)= 25,5, p > .05$] ön-test puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin SÖÖTÖ son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre, SÖÖTÖ alt boyutlarından sürekli öfke [$U(16)= 14,5, p > .05$], içte tutulan öfke alt boyutu [$U(16)= 22, p > .05$] ve dışa vurulan öfke alt boyutu [$U(16)= 20, p > .05$] son-test puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öfke denetimi alt boyutu [$U(16)= 12,5, p < .05$] son test puanları arasında ise deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Deney ve kontrol gruplarının SÖÖTÖ alt boyutlarının ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Testin sonucuna göre, deney grubunun sürekli öfke alt boyutu ($z= -1.703, p > .05$), içte tutulan öfke alt boyutu ($z= -,105, p > .05$), dışa vurulan öfke alt boyutu ($z= -1.402, p > .05$) ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülürken öfke denetimi alt boyutu ($z= -2.392, p < .05$) ön-test ve son-test puanları arasında son-test lehine anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur.

Kontrol grubunun sürekli öfke alt boyutu ($z= -1.377, p > .05$), içte tutulan öfke alt boyutu ($z= -,938, p > .05$), dışa vurulan öfke alt boyutu ($z= .527, p > .05$) ve öfke denetimi alt boyutu ($z= -1.103, p > .05$) ön-test ve son-test puanları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Elde edilen sonuçlara göre ADDT temelli psiko-eğitim programının ergenlerin sürekli öfke, dışa yönelik öfke ve içe yönelik öfke düzeylerini azaltmada anlamlı düzeyde etkili olmasa da ergenlerin öfke denetimlerini arttırmada etkili bir program olduğu bulunmuştur. Programın sadece öfke denetimi üzerinde etkili bulunması uygulanan psiko-eğitim programının oturum sayısından kısa olmasından kaynaklanabilir. Bu çalışmanın en önemli sınırlılığı izleme çalışmasının yapılmamış olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Öfke, Akılcı Duygusal Eğitim.

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ETKİLİ İLETİŞİM MODÜLÜ KAZANIMLARINA ULAŞMA DURUMLARI VE ÖĞRETMENLERİN MODÜL HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Sıdıka BAŞBUĞA³²⁵, Esra ÖMEROĞLU³²⁶

ÖZET

Meslek lisesi öğrencileri akademik ve beceriye dayalı eğitim almaktadırlar. Eğitim sürecinde sadece eğitim alanında değil, aynı zamanda kişisel gelişim ve iş-kariyeri için de bilgi sahibi olmaları; eğitim, iş ve kişisel gelişim arasında bağ kurmaları beklenmektedir. Ancak, uygulamada öğrencilerin mesleki gelişim dersinde bulunan kişisel gelişim modülünde hedeflenen kişisel gelişim kazanımlarına beklenen düzeyde ulaşamadıkları düşünülmektedir. Öğrencilerin mesleki gelişim dersinde bulunan kişisel gelişim modülünde amaçlanan kişisel gelişim kazanımlarına istenilen seviyede ulaşmamalarının nedenini incelemek üzere öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle araştırmada, meslek lisesi 10. sınıf öğrencilerinin ve meslek öğretmenlerinin kişisel gelişim hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma, nitel araştırma modellerinden fenomenoloji (olgu bilim) deseninde tasarlanmıştır. Çalışma grubunu, amaçlı örnekleme (ölçüt, criterion) yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemi ile seçilen Ankara ili Yeni Mahalle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı bir mesleki ve teknik anadolu lisesinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 10.sınıfa devam eden her sınıftan 2 öğrenci olmak üzere toplam 26 öğrenci ile 10 öğretmen oluşturacaktır. Çalışma grubu belirlenirken öğrenci ve öğretmenlerin katılmaya gönüllü olmaları ve öğrencilerin mesleki gelişim dersi kişisel gelişim modülünü başarı ile tamamlamaları esas alınacaktır. Veriler, araştırmacılar tarafından öğrenciler ve öğretmenler için ayrı ayrı hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile bireysel görüşme tekniği kullanılarak toplanacaktır. Verilerin analizinde betimsel ve içerik analizi tekniği kullanılacaktır. Tam metinde araştırma bulgularına yönelik önerilere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Gelişim, Meslek Lisesi, Öğrenci.

³²⁵ Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Drama ve Eğitim A.B.D., Ankara., sidikabasbuga63@gmail.com

³²⁶ Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği A.B.D., Ankara, omeroğlu@gazi.edu.tr

SINIF İÇİ EĞİTİMDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN KULLANILMA YOĞUNLUĞUNUN VE BU SÜREÇTE ORTAYA ÇIKAN KAYGININ ZAMANA GÖRE DEĞİŞİM YÖNÜNÜN İNCELENMESİ

Ercan SOYSAL³²⁷

ÖZET

Amaç

Sınıflarında bilişim teknolojilerini kullanmaya başlayan öğretmenlerin teknolojik aygıtları kullanmaya başlamalarıyla ortaya çıkan kaygılarıyla teknolojik eğitim araçlarını kullanım sonrasında bu kaygıların nitelik ve nicelik anlamında değişim yönünün belirlenmesidir. Bununla beraber öğretmenlerin bilişim teknoloji araçlarını kullanım yoğunluğunun tespiti ve bunun başlangıç ve günümüzle karşılaştırılması, bu araçları kullanmayla ilgili öğretmenlerin teknoloji sınıflarında kullanmayı benimseyip benimsemediklerinin tespiti de amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma evreni olarak sınıf içi eğitimde teknoloji araçlarını en yoğun bir şekilde kullanan Fatih Projesinin uygulandığı sınıflarda eğitim veren öğretmenlerden seçildi. Araştırma ayrı safhada gerçekleştirildi. İlk önce literatür araştırması yapılarak teknolojiyi kullanma konusunda Fatih Projesinin başlangıcı ile projenin kullanımından sonra gerçekleştirilen araştırmalar karşılaştırıldı. Bunun için konuyla ilgili YÖK'ün internet sayfasında bulunan bildiri, makale ve tezler değerlendirmeye alındı. İkinci ve üçüncü aşamada sınıflarında teknoloji araçlarını en az iki yıldır kullanan öğretmenler ile anket ve mülakat şeklinde iletişime geçildi. Araştırmanın bu safhasında özel durum yöntemi kullanıldı. Araştırma örneklemini 2015-2016 yılında görev yapan 127 öğretmenden oluşturuldu. Öğretmenlerden sınıflarında teknoloji araçlarını kullanmadan önce ve kullandıktan sonra ortaya çıkan teknoloji kullanımı ile ilgili kaygılar arasında kıyas yapmaları talep edildi.

Bulgular

Sınıf içinde teknolojik aygıtları kullanma sürelerinde önemli artış olmuştur. Başlangıçta teknolojik aygıt olarak etkileşimli tahtayı kullanma süresi ortalama 5-10 dakika olarak belirtilirken iki yıl içerisinde bu süre 25-30 dakika ile dersin tamamına yakın bir süreye yükselmiştir.

Derste kullanılan elektronik içerik sayısı başlangıçta 0-1 arasında iken iki yıl sonra 3-5 arasında yükselmiştir.

Sınıfta interneti kullanma süresi sıfırdan 5-10 dakikaya yükselmiştir.

Öğretmenler sınıflarında daha hızlı internet, dersleri için daha fazla elektronik içerik talep etmektedirler.

Mevcut kitaplar ve içerikler sınıf içi teknolojik aygıtları kullanmaya yetmemekte, öğretmenler yeterli elektronik içerik bulamamaktadırlar.

Sınıflara gelen internet çok yavaş ve dersi işlerken her an kesilme ihtimali taşımaktadır.

Okullarda elektrik kesildiğinde teknolojik araçlar kullanılamadığı gibi öğretmen derste ne yapacağını bu durumda bilememektedir.

Teknolojik aygıtları kullanma konusunda yeterli destek bulunmamaktadır.

³²⁷ Millî Eğitim Bakanlığı, ercansoysal@gmail.com

Teknolojiyi sınıflarında kullanan öğretmenler geleneksel yöntemlere geri dönüş yapmakta isteksiz durmakla beraber teknolojiye mahkûm olmanın kendilerini ders anlatımlarında teknolojiye bağımlı hale getirdiğini belirtmektedirler.

Öğretmenler sınıflarında tabletli eğitime geçme konusunda bu işin üstesinden gelme konusunda yoğun bir kaygı yaşamaktadırlar. Bu konudaki belirsizliğin çok çabuk ortadan kaldırılması konusunda beklenti içerisindeyler.

Sonuç

Araştırma sonucunda sınıflarında yeni bilişim teknolojileri ile tanışan öğretmenlerde oluşan kaygıların bir yıl ile üç yıl içerisinde bunları kullanan öğretmenler arasında beklenen kaygının azalması durumu tespit edilmemiştir. Hatta bu teknolojileri daha uzun süre kullanan öğretmenlerde okullarında daha fazla bilişim teknolojileri rehberliği ve hizmet içi eğitimi talebinin olduğu görülmüştür. Bu haliyle bilişim teknolojilerini kullanma süresi arttıkça öğretmenlerin teknolojiyi kullanma konusundaki kaygılarının azalmadığı sonucuna varılmıştır. Oluşan kaygılara karşı öğretmenlerin daha bilinçli olma veya okul yönetiminden daha çok destek arama anlamında iki ayrı çözüm üretmeye çalıştıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sınıflarında teknoloji kullanma konusunda kararlı bir tutum göstermelerine rağmen onlara kaygıdan uzak bir okul ortamı yaratma konusunda okul yönetimine ve bakanlığa önemli görevler düşmektedir. Okul idaresi internet ve elektrik konusundaki kesintilere önlemler alabilir. Bakanlık ders içeriklerini elektronik ortama aktarma konusunda daha fazla çaba gösterebilir. Elektronik içeriklerin oluşturulması için özel sektörden destek alma yoluna gidebilir.

Anahtar Kelimeler: Fatih Projesi, Değişim, Bilişim Teknolojileri, Kaygı.

İRAN TARİH DERS KİTAPLARINDA TÜRKLER NASIL ANLATILYOR

Masoumeh DAEİ³²⁸

ÖZET

1906 yılın'da İran Meşrûte Devrimiyle ve aynı zamanda, İran ülkesinde eğitim yaşında olan her 100 kişiden sadece 2 kişi için okula gitme imkanı sağlanmıştı. Diğerleri ise eğitim nimetinden mahrum kalmış durumundaydılar.

Bu problem milli hükümet kuruluşu yolunda çok büyük sorunlar yaratmıştı. Üstelik halkın milli hükümet niteliği, İran anayasasının Belçika Devleti anayasasından bir taklit olduğu, Müzaffereddin Şah Kaçar'ın hastalığı da sorunlara eklenmişti.

Avurpa ülkelerinden elçi mübadelesi, haberler ve gazetelerin yayınlanması, insanların Avurpa medeniyetine doğru yönelmesine neden olup, çeşitli kurumlar, Örneğin, eğitim- öğretim sektöründe değişimler de peşinden getirdi. 1906 yılında onaylanan 107 maddeli anayasada, İran milleti hakları, o cümleden eğitim- öğretim hakkı 18 ve 19. Maddelerde bildirildi. 18. Maddeye göre: "Şeriatça yasaklananlar Dışında bilim, maarif ve sanai konularında tahsil etmek serbestti" Diye konuyu vurgulamaştı.

19.madde de ise "masraflarını devletin karşıladığı okulların tesisi ve zorunlu eğitim, bilim ve maarif Bakanlığı yasasına uygun olmalı, bütün okullar ve mektephanelerin ise bilim ve maarif Bakanlığının yüksek yönetimi ve nezareti altında olması lazimdir" Diye beyan etmekteydi .

Bu meklaede meşrûte devriminin, İran eğitim- öğretiminde olan etkisi ve bunun sonucu olarak yapılan yerli ve yabancı okulları inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Meşrûte, İran, Okul, Eğitim- Öğretim

³²⁸ Doç. Dr., İran, Tebriz, Tebriz Payame Nür Üniversitesi, Barnameriziye Darsi, Masoumeh.daei@gmail.com

UNCOVERING A COMPLEX CONSTRUCT: DO LEARNER BELIEFS MATTER?

Sibel KAYMAKAMOĞLU³²⁹

ABSTRACT

Foreign language learning has been considered as a complex process. This process involves not only cognitive but also psychological aspects such as beliefs learners hold about foreign language learning. Important issues such as motivation for learning and attitude towards learning a foreign language are closely related to the beliefs learners possess. Therefore, exploring learners' beliefs regarding foreign language learning is believed to promote learning. In this study, 130 Guidance and Counselling Department freshmen students' beliefs about English Language learning were investigated. For this purpose, a survey was carried out to uncover the beliefs of the participants and the data collected through a questionnaire were subjected to statistical analysis to examine the belief differences, if any, in relation to gender, age and English language learning background.

Key Words: Foreign Language Learning, Learner Beliefs, Gender, Age And English Language Learning Background.

³²⁹ Yrd. Doç. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi

ÇOCUKLARIN YENİDEN SUÇA SÜRÜKLENMESİNİN ÖNLENMESİNDE PSİKOEĞİTİMSEL YAKLAŞIM: VAKA ÖRNEKLERİ

Aygül NALBANT³³⁰

ÖZET

Amaç

Bu çalışmada; işledikleri bir fiil nedeniyle hürriyeti bağlayıcı ceza olarak ceza infaz kurumlarına yerleştirilen ve tahliye sonrasında koruma altına alınan çocukların, yeniden suça sürüklenmelerinin önlenmesinde yapılan eğitim öğretim ve psikososyal çalışmaların değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışma niteliksel betimsel bir araştırmadır. Çalışmada çocuk eğitimevinden tahliye edildikten sonra koruma altına alınan ve araştırmacı ve bir grup uzman tarafından takibi yapılan beş çocuğun psikoeğitimsel süreci incelenmiştir.

Bulgular

Araştırmaya alınan beş öğrencinin işledikleri suçlardan birinin cinsel, ikisinin mala karşı, ikisinin ise şahsa karşı suçlar işledikleri, bu suçlar nedeniyle hürriyeti bağlayıcı cezalar aldıkları, çocuk eğitimevlerinde hükümlü olarak kaldıkları, eğitimevlerinin açık kurum olması nedeniyle eğitimlerini toplum içinde yaşatmalarının devam ettiği normal okullarda sürdürdükleri tespit edilmiştir. Çocukların tahliye olmasına bir ay kala koruma karar alınmıştır. Tahliye sonrasında gönüllüler tarafından finanse edilen ve kendileri gibi ceza infaz kurumlarından tahliye olan çocukların kaldığı bir eve yerleştirilmişlerdir. Vakaların eğitimlerini sürdürebilmeleri için uygun kurumlara yerleştirilmiş ve üniversite veya işe yerleştirilene kadar takip edilmişlerdir. Bu süreçte araştırmada eğitim kurumları ile düzenli bir işbirliği gerçekleştirilerek çocuğun eğitim sistemine uyum sağlamasına çalışılmıştır. Bu çocuklarla düzenli olarak grup çalışmaları yapılmış ve bütün çocukların yeniden suça yönelmeleri önlenmiş ve toplumun üretken bireyleri olarak yer edinmeleri sağlanmıştır.

Her bir vakanın gelişimsel süreci uzmanlar tarafından takip edilerek yaşanan sorunlara çözümler üretilmiş, karşılaşılan sorunlarda özellikle çocukların devam ettikleri okulların yöneticileri ile iletişime geçilmiştir. Ayrıca çocukların psikososyal açıdan desteklenmesi için gerek vakalardan sorumlu olan uzmanlar gerekse diğer kurumlardan destek alınmıştır. Bu süreçte kurumsal işbirlikleri vakaların sağlıklı bir şekilde gelişim göstermesi için önemli olmuştur. Araştırma sonuçları literatür ışığında tartışılacaktır.

Sonuç

Vaka örneklerinde de görüleceği üzere çocukların yeniden suça sürüklenmesinde psiko eğitimsel yaklaşım büyük önem taşımaktadır. Suça yönelen çocukların eğitim sistemine yeniden uyum sağlamasında okul yöneticilerine, rehberlik servislerine ve öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Bu çalışmada yer alan vaka örnekleri Adalet Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okulların işbirliğinin çocukların yeniden suça sürüklenmesinin önlenmesinde ne kadar önemli olduğunun göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Suça Sürüklenen Çocuklar, Tahliye Sonrası, Yeniden Eğitim, Psikoeğitim Temelli Yaklaşım.

³³⁰ Yrd.Doç.Dr., Bozok Üniversitesi, aygulnabant@yahoo.com

GENÇLİK DÖNEMİ AİLE SORUNLARININ ÖĞRENCİDE OLUŞTURDUĞU STRES DÜZEYİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Neşe BAŞAK³³¹, Ayşe BENGİSOY³³², Mehmet ÇAĞLAR³³³

ÖZET

Amaç

Bu çalışmada; aile kurumunun günümüze yönelik sorunlarını, gençlik dönemindeki bireyler açısından tespit çalışması yapılmaktadır. Tespit edilen aile sorunlarının gençlik dönemindeki bireylerin yaşadıkları stres derecelerine olan etkisini ölçme çalışması yapılmaktadır.

Evensel bir kurum olan aile kurumu sahip olduğu yapısal özellikleri, geçmişten günümüze geçirdiği değişim evreleri, her dönem karşılaştığı sorunlar açısından temel bir çözüm ünitesi olarak görülmüştür. Toplum içinde bireyi tehdit eden ve zorlayan tehlikelere karşı bireyin gösterdiği bedensel ve ruhsal tepkiye stres denmektedir. Stresin pek çok kaynağı vardır. Aile içerisinde yaşanan sorunlar bunlardan bazılarıdır.

Araştırma alanı; 2015- 2016 yılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti genelinde öğrenimlerine devam etmekte olan Devlet Türk kolejleri lise 2 grup öğrencileri olarak belirlenmiştir. Bu araştırma; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde var olan 4 ilçede ve o ilçelerde var olan 4 devlet kolejinde 155 i kız, 135 i erkek olan toplamda 290 kolej lise 2 grup öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada nicel araştırma tekniklerinden anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya uygun olarak seçilen ölçek ; GDASDÖ . Ölçek 69 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 8 alt boyut aile sorunu ve stres kaynağı başlığı içermektedir. Bunlar; Otoriter baskıcı tutum, İlişkilerde duyarsızlık ve tutarsızlık, Anne baba ilişkilerinde uyumsuzluk, Sosyal ilişkilerde kısıtlılık, Ev ortamında düzensizlik, Ekonomik sorunlar, Sınırsızlık ve istismar, Sağlık ve sosyal sorunlar. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri frekans analizi ve frekans tabloları yardımıyla çözümlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin GDASDÖ’de bulunan alt boyutlarda yer alan ifadelerle vermiş oldukları yanıtların dağılımı yine frekans analizi ile belirlenmiş ve frekans tabloları ile gösterilmiştir..

Bulgular

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %53,45’i Kadın ve %46,55’i erkektir. Öğrencilerin %91,72’sinin ebeveynleri birlikte olup, %8,28’inin ayrıdır. Araştırmaya dahil edilen öğrencilerin anne çalışma durumları incelendiğinde , %77,59’unun annesinin çalıştığı, %22,41’inin ise çalışmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç

Öğrencilerin sosyo- demografik özelliklerine bakıldığında, öğrencilerin cinsiyeti ile yaşanan sorunların stres derecesine etkisi durumunda anlamlı fark görülmemiştir. Anne babası ayrı olan öğrencilerin anne babası birlikte olan öğrencilere göre daha fazla aile sorunları yaşadığı görülmüş, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anne- baba ilişkilerinde ‘uyumsuzluk’ olan

³³¹ Öğr. Gör., Lefke Avrupa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, RPD ABD, Lefke, KKTC, nesemrehber@hotmail.com

³³² Lefke Avrupa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, RPD ABD, Lefke, KKTC, abengisoy@eul.edu.tr

³³³ Prof. Dr., Lefke Avrupa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, RPD ABD, Lefke, KKTC, chaglar@yahoo.co.uk

öğrencilerin daha fazla stres yaşadıkları görülmüştür. Anne babası ayrı olan öğrencilerin özellikle Annesi çalışmayan öğrencilerin yaşadıkları ekonomik sorun stresinden daha çok etkilendikleri görülmüştür. Annesi çalışmayan öğrencilerin annesi çalışan öğrencilerle kıyasla daha fazla sosyal ilişkilerde kısıtlılık problemi yaşadıkları görülmüştür. Annesi çalışan öğrencilerin annesi çalışmayan öğrencilere göre daha fazla aile sorunu yaşadığı görülmüş, anlamlı farklar bulunmuştur. “Sosyal İlişkilerde Kısıtlılık” alt boyutuna ilişkin stres yaşayan öğrencilerin anne çalışma durumlarına göre yaşadıkları stresten etkilenme düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Anneleri çalışan öğrenciler bu alt boyuta ilişkin yaşadıkları stresten anneleri çalışmayan öğrencilere göre daha fazla etkilendiği görülmektedir. Ekonomik Sorunlar” alt boyutuna ilişkin stres yaşayan ve anneleri çalışan öğrencileri bu stresten etkilenme düzeyleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Anneleri çalışmayan öğrenciler bu “Ekonomik Sorunlar” alt boyutuna ilişkin yaşadıkları stresten anneleri çalışan öğrencilere göre daha fazla etkilendiği görülmüştür. “Sağlık ve Sosyal sorunlar” alt boyutuna ilişkin stres yaşayan öğrencilerin yaşadıkları anne çalışma durumlarına göre yaşadıkları stresten etkilenme düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. “Sağlık ve Sosyal sorunlar” alt boyutuna ilişkin stres yaşayan ve annesi çalışmayan öğrenciler, annesi çalışan öğrencilere göre bu stresten daha fazla etkilenmektedir sonucu bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadıkları bölgeye göre aile sorunları arasında sağlık ve sosyal sorunlarda anlamlı fark bulunmuştur. Araştırma sonucuna bakıldığında öğrencilerin yaşadıkları bölgeye göre yaşadıkları aile sorunları ve stres dereceleri arasında anlamlı fark bulunmadığı görülmüştür. Türkiye’de yapılan benzer araştırmalarda benzer bulgular görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Stres, Aile, Aile Sorunları.

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENEN OKUL ALGILARININ VE İŞ DOYUMLARININ ANALİZİ

Münevver ÇETİN³³⁴, Seffat DUMAN³³⁵

ÖZET

Okullarda verilen eğitimin başarıya ulaşmasında önemli faktörlerden biri de öğretmendir. Eğitimin amacına ulaşması, eğitim uygulayıcısı olan öğretmenlerin öğrenen okulu algılamasına ve onların iş doyumuna ulaşmasına bağlıdır. Bu nedenle, öğretmenlerin öğrenen okul algılarının ve mesleki doyumlarının yeterli düzeyde olması gerekmektedir. Yapılan araştırmalar, öğretmenin öğrenen okul algısının ve İş doyumunun okullardaki eğitimin niteliğini etkilediğini göstermektedir. Bu bağlamda araştırmanın problemini “ Öğretmenlerin öğrenen okul algıları ve iş doyumları ne düzeydedir?” sorusu teşkil etmektedir. Bu doğrultuda, araştırmada betimsel model kullanılmıştır. Betimsel model mevcut durumu betimlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul ili Anadolu yakasındaki devlet okulları oluşturmuştur. Bu çalışmanın örnekleme, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden olan, amaçlı (purposive) örneklemeğe göre belirlenmiştir. Bu çerçevede araştırmanın örnekleme, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında devlet okullarında çalışan 185 kadın 74 erkek olmak üzere toplam 259 öğretmenden oluşmuştur. Çalışma kapsamında elde edilen verilerin analizinde betimsel ve kestirimsel istatistikî süreçler takip edilmiştir. Öğretmenlerin öğrenen okul algılarının ve iş doyum düzeylerinin değerlendirilmesinde aritmetik ortalama ($\bar{x}$) kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrenen okul algılarının ve iş doyum düzeylerinin bağımsız değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları çerçevesinde, öğretmenlerin öğrenen okul algıları ve iş doyum düzeyleri tartışılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğrenen okul algılarının ve iş doyum düzeylerinin eğitim ve öğretime katkı sağlar hala getirilmesi için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İş Doyumu, Öğrenen Okul, Öğretmen.

³³⁴ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Denetimi Anabilim Dalı Kadıköy, İstanbul, seffatduman@gmail.com

³³⁵ Arş. Grv., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Denetimi Anabilim Dalı Kadıköy, İstanbul,

ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEDE BAŞARILI BİR ÖRNEK: FİNLANDIYA

Celal KARACA³³⁶

ÖZET

Geçmişte olduğu gibi bugünde tüm dünya ülkeleri daha nitelikli ve donanımlı öğrenci ve dolayısıyla vatandaş yetiştirmek için çaba göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde eğitimde başarılı sonuçlar almak için gerekli; eğitim teknolojisi imkânları, iyi hazırlanmış eğitim programları, iyi yönetilen ve denetlenen okullar ve nitelikli öğretmenler gibi farklı etkenlerin önemli olduğu görülmektedir. Bu etmenlerden biri olan nitelikli öğretmenler, eğitim sisteminin en önemli unsurlarından biridir. Zira yapılan farklı çalışmalarda, aynı öğrenme ortamında ve öğretimsel açıdan eşitlenmiş seviye gruplarındaki öğrencilerle yapılan öğretim uygulamalarında, öğretim performansı yüksek olan öğretmen rehberliğinde olan grubun uygulama başarısının, öğretim performansı düşük olan öğretmen rehberliğindeki gruba göre çok daha yüksek olduğu sonuçları yer almaktadır. Dolayısıyla nitelikli öğretmen yetiştirme eğitimde başarı için hayati öneme sahip bir konudur.

Nitelikli öğretmen yetiştirme bağlamında dünyadaki farklı ülkelerin uyguladıkları öğretmen yetiştirme modellerinin incelenmesi faydalı olacaktır. Bu modeller arasından özellikle olumlu çıktılar veren, öğretmen yetiştirmede başarılı bir örnek olan Finlandiya Modeli bu çalışma kapsamında incelenmektedir. Bu çalışma döküman incelemesi ile Tampere şehrine yapılan bir çalışma ziyaretinde yapılan gözlem ve görüşmelerden elde edilen veriler ışığında oluşturulmuştur. Çalışma öğretmen adayı öğrencilerin seçimi, hizmet öncesi eğitim ve hizmetiçi eğitim olmak üzere üç bölüm halinde ele alınmaktadır.

Finlandiya’da öğretmenlik eğitimi almak başvuru yapan adaylardan ancak %10’luk bir kısmı öğretmen eğitimi veren kurumlarda eğitim görmek üzere kabul alabilmektedir. Üniversiteler eğitim verecekleri üniversiteleri bağımsız olarak kendileri seçmektedir. Bu seçimlerde kullanılan algoritma üniversiteden üniversiteye değişiklik göstermekle birlikte, öğrencinin mezun olduğu liseden gelen öğrenci raporları, yapılan akademik başarı sınavları ve mülakat sonuçları seçim kriteri olarak kullanılmaktadır. Yapılan görüşmelerde aday öğrencilerin motivasyon, iletişim becerileri, üst düzey düşünme becerileri gibi durumları göz önünde bulundurularak seçim yapılmaktadır. Sonuç olarak akademik başarı düzeyleri yüksek ve öğretmenlik mesleği yapmak için gerekli becerilere sahip öğrenciler eğitim fakültelerine kabul edilmektedir.

Finlandiya’da okul öncesi öğretmenleri hariç diğer tüm öğretmenlerin yüksek lisans yapması öğretmen olarak çalışabilmeleri için bir gerekliliktir. Yüksek lisans tezinin araştırma temelli olması gerekmektedir. Lisans eğitimi 3 yıl, yüksek lisans eğitimi 2 yıl sürmektedir. Sınıf öğretmenleri öğretmenlik eğitimdeki derslerinin tamamını eğitim fakültelerinden alırken, branş öğretmenleri uzmanlaşacakları ana branştaki dersleri ilgili fakültede alıp sadece pedagoji derslerini eğitim fakültesi bünyesinde almaktadır. Yapılan bir araştırma sonucuna göre Fin Öğretmenlerin %90’ı işlerinden memnun olduklarını, %70’i yeniden meslek seçmek isteseler yine öğretmenliği seçeceklerini, %60’ı mesleklerinin toplum tarafından değerli görüldüğünü ifade etmişlerdir.

Finlandiya mesleğini icra eden öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerine bakıldığında bu konunun çok yapılandırılmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki gelişimleri bireysel ihtiyaçlarına ve isteklerine göre değişiklik göstermektedir. Okullar veya okulların bağlı bulunduğu belediyeler yılda en az 3 gün süren hizmetiçi eğitim programları düzenlemektedir. Öğretmenlerin doktora eğitimi almaları

³³⁶ Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Teknolojileri Bölümü, karaca42@gmail.com

ya da Ulusal Eğitim Kurulu, Öğretmenler Sendikası, bağımsız enstitüler gibi farklı kurum kuruluşlardan eğitim almaları kendi isteklerine bağlıdır.

Finlandiya öğretmen yetiştirme sistemine genel olarak bakıldığında dikkat çeken en önemli noktalardan biri öğretmenliğin toplum nezdinde yüksek statülü bir meslek olduğudur. Ülkemizde sağlık ve mühendislik alanındaki bazı bölümlerin gördüğü ilgiyi Finlandiya’da öğretmen yetiştiren fakülteler görmektedir. Öğretmenlik eğitimi için başvuran adayların çok azının eğitim görmek için kabul aldığı düşünüldüğünde; öğretmenlik eğitimi alan öğrencilerin liselerden mezun olan en başarılı öğrenciler, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği iletişim, öğretmenlik motivasyonu, üst düzey düşünme becerileri gibi açılardan yüksek nitelikli bireyler olduğu söylenebilir. Diğer taraftan hem lisans hemde yüksek lisans düzeyindeki eğitim programları incelendiğinde öğretmenlik uygulamalarının önemli bir ağırlığı olduğu dikkat çekmektedir. Öğretmenler eğitim kurumlarında çalışmaya başlamadan önce önemli ölçüde eğitim tecrübesi kazanmış duruma gelmektedirler. Yine öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun olacak tüm öğretmen adaylarının, araştırma temelli bir tez yapma şartının olması dikkat çeken diğer bir husustur. Finlandiya öğretmen yetiştirme modelinin incelendiği bu çalışma ile günümüzde tartışılmaya devam eden öğretmen yetiştirme, pedagojik formasyon gibi konularda ilgili alanyazına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Yetiştirme, Finlandiya, Pedagoji Eğitimi, Eğitimde İyi Örnek

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN YAŞADIKLARI DUYGUSAL VE DAVRANIŞSAL PROBLEMLER

Gökçe SANCAK AYDIN³³⁷

ÖZET

Bu çalışmanın amacı özgül öğrenme güçlüğü olan çocukların yaşadıkları duygusal ve davranışsal problemleri tespit etmektir. Bu çalışmada veri toplamak amacıyla on özgül öğrenme güçlüğü tanısı olan öğrencinin velisi ile görüşülmüş ve elde edilen bilgiler nitel analiz yöntemleri kullanılarak yorumlanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarında özgül öğrenme güçlüğü yaşayan çocukların özgüven eksikliği, kaygı, dışlanma, stres, motivasyon eksikliği gibi duygusal ve davranışsal problemler yaşadıkları ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular ışığında okul psikolojik danışmanları, sınıf öğretmenleri ve okul yönetimlerine dair birtakım öneriler sunulmuştur.

Amaç

Tanısı hızla artmakta olan özgül öğrenme güçlüğü, doğru destek alınmadığı takdirde çocukların akademik ve sosyal hayatında kalıcı izler bırakabilen bir güçlüktür. Okul çağı çocuklarının %4-%10' unde öğrenme güçlüğü olduğu rapor edilmektedir (Heiervang, Lund, Stevenson, Hughdahl, 2009). Araştırmalar bu güçlüğü yaşayan çocukların akranlarına kıyasla daha fazla depresyon (Huntinton ve Bender, 1993), kaygı (Boetsch, Green ve Pennington, 1996), davranış problemleri (Heiervang ve ark., 2009) yaşadıklarını göstermektedir. Bu çocukların yaşadıkları güçlüklerin anlaşılması ve bu güçlükler için gerekli desteklerin sunulması çocuğun sadece akademik yaşantısına değil psikolojik iyi oluşuna da katkı sağlayacaktır. Bu noktadan hareketle, bu çalışmanın amacı özgül öğrenme güçlüğü olan çocukların yaşadıkları duygusal ve davranışsal problemleri tespit etmektir.

Yöntem

Bu çalışmanın deseni nitel araştırma desendir. Veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından özgül öğrenme güçlüğü olan çocukların yaşadığı duygusal ve davranışsal problemlere dair 5 kapalı uçlu ve 7 açık uçlu soru geliştirilmiştir. Bu sorulara dair iki uzmandan görüş alınarak nitel görüşme formuna son hali verilmiştir. Çalışmada veri toplamak amacıyla özgül öğrenme güçlüğü tanısı olan 10 öğrencinin velisiyle görüşülmüş, görüşme sonunda elde edilen veriler deşifre edilmiş ve üç ayrı uzman tarafından kodlanarak içerik analizi yöntemi ile yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu çalışmada elde edilen bulgular özgül öğrenme güçlüğü yaşayan çocukların başta özgüven eksikliği, sosyal problemler olmak üzere çeşitli psikolojik problemler yaşadıklarına işaret etmektedir. Özellikle bu çocukların sosyal kabul görmeme, dışlanma, içine kapanıklık, yüksek kaygı ve stres gibi güçlükler yaşadıkları görülmüştür. Davranışsal olarak ise veliler çocuklarında düzenli olmama ve bunun okul yaşantılarını olumsuz etkilemesi, akademik aktivitelere karşı motivasyon eksikliği gibi güçlükler gözlemlediklerini belirtmişlerdir.

Sonuç

Bu çalışmadan elde edilen bulgular özgül öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin yaşadıkları birtakım duygusal ve davranışsal güçlükler işaret etmiştir. Bu çalışmanın bulguları literatürle uyumlu

³³⁷ Yrd. Doç. Dr., Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Yozgat, sancakag@gmail.com

biçimde öğrenme güçlüğü olan çocukların sosyal olarak kabul edilmeme, dışlanma, içine kapanıklık, duygusal problemler, düzensizlik ve motivasyon eksikliği gibi problemler yaşadıklarını ortaya koymuştur (Casey, Levy, Brown ve Brooks-Gun, 1992; Melekoğlu, 2015; Salend, 1998). Ülkemizde öğrenme güçlüğüne tanılama süreçleriyle ilgili belirgin bir sistem henüz gelişmemiş ve bu nedenle bu öğrenciler gerektiği biçimde eğitim alamamaktadır (Özmen, 2008). Bu nedenle öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin okul gibi akademik başarının önemli olduğu bir mekanda gerekli desteği alamayarak akademik olarak güçlükler yaşaması çocuğun yaşadığı bir takım duygusal ve davranışsal problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu grupta yer alan çocukların risk altında çocuklar oldukları (Huntinton ve Bender, 1993) göz önüne alındığında bu çocuklara destek sunmak üzere okul içi sistemler geliştirilmesi ve psikolojik danışmanların bu konuda çeşitli hizmet içi eğitimler almaları son derece önemlidir. Bunun yanında sınıf öğretmenlerinin özel eğitim koordinasyonlarında önemli bir yere sahip olması nedeniyle (Levis ve Doorlag, 2003), öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencileri değerlendirme ve yönlendirme becerilerini edinmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda İngiltere Amerika gibi ülkelerde uzun süredir uygulanan öğrenme güçlüğü dostu okul ve öğretmen projelerinin geliştirilmesi son derece önemlidir. Benzer biçimde bu çocuklar için okul rehberlik servisi tarafından eğitilecek akran destek gruplarının okul atmosferinde özgül öğrenme güçlüğü dostu bir adım olacağı ve bu çocukların yalnızlık ve utangaçlık gibi davranış sonuçlarının azalmasını katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme Güçlüğü, Duygusal Problemler, Davranışsal Problemler,

MODERN TOPLUMUN BAŞARI MİTİ VE TÜKENEN İNSAN

Ejder ÇELİK³³⁸

ÖZET

Çalışmada modern toplumun birey üzerindeki başarı merkezli manipülatif etkisine vurgu yapmak hedeflenmektedir. Modernite insanının on yıllar içerisinde geçirdiği metamorfik sosyal değişim içerisinde bir yandan çaresizleşirken diğer yandan tükenmişlik yaşamasının temel sebebi bu çalışmada “başarıya aşırı koşullanma” olarak ortaya konulacaktır. Böylece modern toplum içerisindeki bireyin çok yönlü sosyal ve psiko-sosyal sorunlarının temel sebebi kuramsal yaklaşımlar ışığında bulunmaya çalışılarak sorunların tespiti ve giderilmesi yönünde çözümleyici bütüncül önerilerin geliştirilmesi için bir başlangıç noktası ortaya konmaya çalışılacaktır.

Temel sorunsal olarak bireyin sosyalleşme evrelerinin tümünde etkili olan başarının belirleyici bir eksen oluşturmasının insan doğasına, sağlıklı birincil ve ikincil ilişki biçimlerini hasara uğratmasıdır. Bu noktada üzerinde durulması gereken sorular vardır. Modern toplumun hangi argümanlarla başarı olgusunu yükselttiği, başarıdan açık ve gizil beklentilerin neler olduğu, başarıya koşullanmışlığın özgürlük olgusu karşısındaki konumun ne olduğu, başarı koşullanması ve bilinç ilişkisinin niteliği, başarı mitinin tüketim, hız ve yeni olguları ile ilişkisinin nasıl olduğu bu soruların başlıcalarıdır.

Modern toplumda, toplumsal kalkınmanın ön koşulu olarak kişiyle bütünleştirilmiş toplumsal roller aslında bir tür mücadele kulvarının başarı kürsüleri haline getirilmiştir. Birey, hayatının bebeklik dışında hemen her anında genetik kodlarında var olan yarışma ve kazanma arzusundan yakalanarak bir tür “başarı toplumu” makinesine entegre edilmektedir. Başarıya güdüleyen sistem modern toplumun bünyesini yaşatan kan gibi bireyden kurumsal yapılara kadar uzanan her yerde gizil olarak çalışır. Böylece bütün ilişki biçimlerini üstü örtülü olarak kendine bağlar ve dönüştürür. Modernitenin başarıya güdülediği insan beyninin gündelik yaşantıdaki bütün düşünce üreten impulsları adeta başarı cihazının mikro devreleri gibi çalışırlar. Böylece modern toplum büyük amentüsünü bütün bireylerin idrakine fisıldar: “İnsanın varlık sebebi başarıdır.”

Başarı arzusu insanın temel güdülerinden biridir. Kışkırtılmış başarı arzusu davranışları yöneten bir prosedür ve stratejiler dizisini kendi gücüyle kurdurur. Üretilmiş denetimli bilgi ağları içerisinde başarı bilgisi anahtar görev görmüş, kendine bir denetim, baskı ve cezalandırma alanı açmıştır. Ama söz konusu denetim, baskı ve cezalandırmanın öznesi iktidar veya başarı olgusu olarak görülmemiştir. Ortada bir zorlama yoktur. Bilinçlere başarı söylemleri ve başarıyla gelen avantajlar ve başarı kulvarları gösterilmiştir. Sonrasında birey kendi başarı arzusunun denetimi altında her an devrede olan bir baskıyı ve başarısızlık zamanındaki cezalandırmayı kendi kendine yaşatmaktadır.

Başarı mitinin sosyal baskısı altında stres yaşayan ve başarı yolunda kendini tüketen bireyin bu sosyal anomaliden kurtulabilmesi için aileden itibaren başlayan eğitim ve mesleğe hazırlama sürecinde sosyal statü ve prestij merkezli değil insana hizmet ve görev eşitliği prensiplerinden hareket edilmesi gerekir. Böylece “okumazsan şu inşaat işçisi gibi olursun” söylemiyle karakterize edebileceğimiz anlayışın yerine “okursan bu insanlar için daha iyi koşullar hazırlayabilirsin” anlayışını yerleştirmek gerekir.

³³⁸ Yrd. Doç. Dr., Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, YOZGAT, ejder.celik@bozok.edu.tr

Bu çalışmada literatür taramasına dayalı betimleyici nitel yaklaşım takip edilerek kuramsal analiz ve yorum bilim (hermeneutics) yöntemi kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Başarı, Modernite, Kariyer, Yükselme, Prestij.

VARLIK DEĞER İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA EĞİTİLEN BİREY ONTOLOJİSİNE BAKIŞ

Ejder ÇELİK³³⁹

ÖZET

Varlık, olay ve nesnelerin olgusal düzlemdeki prensiplerine göre konumlanır. Olgu ve değer arasındaki ilişki ise olan ve olması gereken arasındaki ilişkidir. Ontolojik olarak değerler olgular dünyasının bir parçası değildirler. David Hume, Treatise adlı eserindeki açıklamasından sonra olgusal önermeler ile değer yüklü önermeler arasındaki ilişki pek çok düşünürün ilgilendiği bir problem haline almıştır. Bazı düşünürler olgu ile değer arasında aşılması imkânsız mantıksal bir kopukluk olduğunu ileri sürmüşlerdir Hume "olgu" ile "değer" arasında, diğer ahlak filozoflarının açıklayamadıkları mantıksal bir bağın olduğunu iddia eder ve bunu başarıyla açıklar.

Değer felsefesine en fazla önem veren ilk filozof olan Platon'dan itibaren filozoflar, değer problemini 'iyi', 'kötü', 'amaç', 'doğru', 'fazilet', 'hakikat' ve 'geçerlik' (validity) gibi değişik başlıklar altında tartışmışlardır.

Temelde varlık ve değer ilişkisi anahtar bir çözümlemeyi ortaya çıkarır. Varlığa içkin olarak duran bir değer var mıdır? Var ise bu insan için neleri ifade eder. İnsan varlığı karmaşık bir olgular kozalitesi ve ona bağlı değerleri içeriyorsa böyle bir varlığa yaklaşım eğitsel düzlemde en üst düzeyde nasıl inşa edilmelidir. İnsan bireyine yaklaşım olgu ve değer ilişkisi bağlamında varlığın özel ve karmaşık bir örneğine bakmak demektir. Böyle bir bakış açısı insan bireyin bilgi ve değerle olan ilişkisini açıklamayı gerektirir.

Kendisine sistematik biçimde bilgi akışı uygulanacak bireyin bilgi-değer ilişkine göre konumlanışını doğru belirlemek bu açıdan önemlidir. Ontolojik olarak varlık ve olgu konumunda olan bireyin aynı zamanda içsel boyutlarında değerler yığını değil değerler sistematüğünü barındırıyor olması gerekir. Bu her bir olgu için farklı düzeylerde geçerlidir. Böylesi bir çıkarım insanın boş bir levha (tabula rasa) olmadığı önermesini içinde barındırır. O halde öğretme doğru bir biçimde açığa çıkarma eylemidir. Açığa çıkarma arkeolojik bir kalıntıyı toprak üstüne çıkarma gibi düşünülmemelidir. Burada yapılacak olan insan birey olgusuna içkin duran değerleri dışarıdaki tanımlanmış değerlerle buluşturma sürecidir. Dışsal değerler sadece kültürel, dinsel, ulusal veya yaşam pratiklerine dayalı olanların ötesinde varlığın bütününde yer alan değerler olarak düşünülmelidir. Dolayısıyla bireyin içsel değerlerini buluşturacağımız bütün bu değerler alanlarıdır. Bu noktada önemli olan değerleri buluşturma amacı, yöntemi ve beklenen çıktılardır.

Değerler ontolojik olarak uyum içerisindedir. Nesnel dünyadaki uyum ve düzen bu içsel düzenin görünen varlık boyutudur. Varlığa ait tüm düzen içkin değerlerin bir göstergesidir. O halde eğitilecek bireyin değer uyumunu kabul etmek ve bu uyuma göre değer bilgi formuna dönüştürülerek aktarılması gerekir.

Böylesine bir bilgi ve eğitim-öğretim algısı üst düzey bir düşünce boyutunu işaret eder. Eğitim alan bireyin zorlanıyor olması eğitim yönteminin varlık değer sisteminin yapısından çok geride olduğunu gösterir.

Çalışmamızda varlık ve değer ilişkisi bağlamında bireyin ontolojik gerçekliğinin eğitimsel boyutta ele almaya çalışacağız. Amacımız erdemli ve uzmanlaşmış bireyin ortaya çıkarılmasında farklı bir yaklaşım ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Erdem, Aşkın Düşünce, Eğitim, Değer, Varlık.

³³⁹ Yrd. Doç. Dr., Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, YOZGAT, ejder.celik@bozok.edu.tr

HİKAYE YAZMA ETKİNLİKLERİNDE SABİT VE HAREKETLİ GÖRSELLERİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ YAŞANTILARININ İNCELENMESİ

H. Gülhan ORHAN KARSAK³⁴⁰

ÖZET

Amaç

Bu olgubilim araştırmasının amacı, sabit ve hareketli görsellerin yazma etkinliklerinde kullanımına ilişkin öğrenci yaşantılarını incelemek ve yazma performansını geliştirmeye ilişkin bir anlam oluşturabilmektir.

Yöntem

Olgubilim, öğrencilerin yazma etkinliklerinde sabit ve hareketli görsellere yönelik yaşantılarını, yaşantılar arasındaki benzerlik ve farklılıkları incelemek amacıyla seçilmiştir. Araştırmada sabit görseller olarak resimler, hareketli görseller olarak çizgifilmler kullanılmıştır. Sabit ve hareketli görsellerle yazma etkinliklerine katılmış on dokuz öğrenciyle dokuz açık uçlu yarı yapılandırılmış sorudan yararlanılarak odak grup görüşmesi yapılmıştır. Yazma öğrenimi ve yaş açısından grup içi heterojen olan katılımcılar ilkokul ikinci sınıfta ikinci dönem sonunda altı hafta süresince yazma etkinliklerine katılmış sekiz kız, on bir erkek öğrencidir. Öğrencilerden bir grup üç hafta sabit görsellerle ardından üç hafta hareketli görsellerle, öte yandan diğer grup altı hafta süresince anahtar kelimelerle yazma etkinliklerine katılmışlardır. Araştırmacı tarafından yapılan yaklaşık iki ders saatlik görüşmeler, kişi numaraları verilerek yazıya geçirilerek kaydedilmiştir. Ardından kategori ve temalara ayrılarak analiz edilmiştir.

Bulgular ve Sonuçlar

Bulgularla ulaşılan sonuçlardan bazıları şöyledir: Sabit görsellerin yararları olarak hikayenin olay kısmını hayallerinde canlandırmalarını sağladığını, sınırlılıkları olarak kendi hayal dünyalarında canlandırdıklarından çok daha az kapsamda ve daha az kelime sayısında yazmalarına neden olduğunu, sabit görsel verildiğinde yazma çalışmasına başladıklarında görsele tekrar tekrar bakmalarının dikkatlerini dağıttığını ifade etmişlerdir. Hareketli görsellerin yararları olarak olayları daha iyi kavramayı sağladığı için hayal etmeyi, akılda kalıcılığı ve kahramanlar, olaylar, yer ve zaman unsurlarını farklılaştırarak yeni bir hikaye yazmayı sabit görsellere kıyasla daha çok kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Ek olarak bazı öğrenciler yalnızca anahtar kelimelerden hareketle yazmanın, hikaye unsurlarını hayal etmede görselleri kullanmaya kıyasla daha yararlı olabileceğine inanmakla birlikte, bazı öğrenciler anahtar kelimelerle daha az sayıda kelime yazabildiklerini ve yazmada zorlandıklarını, yine hareketli görsellerin karakter, yer, zaman ve olay hayal etme güçlerini artırdığını vurgulamışlardır. Ek olarak ilerleyen haftalarda daha çok kelime içeren hikayeler yazdıklarına işaret etmişlerdir. Anahtar kelimelerle çalışan öğrencilerin yarıya yakını yazma etkinliklerinde yine anahtar kelimeleri tercih edeceklerini belirtirken, diğerler ise hareketli görselleri tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca görsellerle ve anahtar kelimelerle çalışan tüm öğrenciler her yazma etkinliğinin ardından yapılan öğretmen değerlendirmelerinin ve yazılı geribildirimlerinin yazma gelişimleri için faydalı olduğunu vurgulamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Sabit Görseller, Hareketli Görseller, Yazma Etkinlikleri, Hikaye, Yazma Performansı.

³⁴⁰ Kırklareli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ABD, gorhan811@gmail.com

PIAAC 2015 SONUÇLARINA GÖRE TÜRKİYE SAYISAL OKURYAZARLIK PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ramazan ATASOY³⁴¹

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, PIAAC (Yetişkin Becerilerini Değerlendirme Programı) 2012 ve 2015 sonuçlarına göre Türkiye ve beş OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı) ülkesi yetişkinlerinin (Japonya, Finlandiya, Güney Kore, Hollanda ve Şili) sayısal beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelemektir. Betimsel tarama modelin kullanıldığı bu çalışmada veriler, PIAAC 2012 ve 2015 uluslararası veri tabanından indirilerek IDB, IDE Analyzer ve SPSS 20 paket programlarında analiz edilmiştir. Ükelere ait örneklem seçimi uluslararası konsorsiyum aracılığı ile katılımcı her ülkeden yaklaşık 5 bin kişiden oluşturulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre Türkiye'nin yetişkin becerileri sayısal okuryazarlık başarısının çok düşük kaldığı ve karşılaştırılan beş ülkeden dört ülkenin ve OECD ortalamasının çok gerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca PISA sınavlarında başarılı olan Finlandiya, Japonya, Kore ve Hollanda'nın PIAAC sayısal beceri başarı puanlarının yine yüksek olduğu, buna karşın PISA sınavlarında kötü performans gösteren Şili'nin PIAAC değerlendirmesinde de Türkiye örneğinde olduğu gibi kötü performans sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmaya konu olan tüm ülkeler için yapılan T- testi, Varyans analizi sonuçlarına göre cinsiyete, yaş grubuna, eğitim durumuna ve anne babanın eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunduğu ve bu değişkenlerin her birinin tüm ülkelerde sayısal okuryazarlık becerilerinin bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Problem Durumu

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler hiçbir şeyin artık tarım ve sanayi toplumundaki yapısıyla sürdürülemeyeceği hızlı değişimlerin yaşanacağı yeni bir paradigmanın habercisidir. Toffler'in, "üçüncü dalga" olarak nitelediği bu yeni dönem insanlık tarihinde siyasal, sosyal ve ekonomik anlamda köklü değişimlere yol açacağı düşünülmektedir. Sanayi toplumundan farklı olarak paranın, emeğin, hammaddenin bu yeni bilgi toplumunda en değerli meta, bilginin kendisi oluşturmaktadır. Bilgi ve bilgiden katma değer üretmenin en kolay yolu eğitim sistemlerinin bilgi toplumunun yapısına ve karakteristiğine uygun becerilerle donatılmış bireyler yetiştirmekten geçmektedir. Bilgi toplumunda eğitime yatırım yapan ülkeler diğer ülkelere göre gelişmişlik ve kalkınma alanlarında daha önde yer almaktadır. Eğitimin ve eğitim kurumlarının bilgi toplumunda köklü yapısal değişiklikler yaşayacağını dile getiren Drucker, öğrenme ve öğretme etkinliklerinin sınırlarının sadece okulların tekelinde olmayacağını ifade etmektedir. Eğitimin hayat boyu süren dinamik yapısının varlığı günümüzde hem bireyler hem de uluslar için yaşamsal bir zorunluluk haline gelmiştir.

İlgili alan yazın incelendiğinde tüm dünyada yetişkin eğitime yönelik farkındalık ve ilginin arttığı görülmektedir. Türkiye'de de Hayat Boyu Öğrenme kapsamında son yıllarda yetişkin eğitime yönelik ilginin artmasına rağmen yetişkin becerilerinin ölçülmesine yönelik çalışmaların çok az olduğu görülmektedir. Türkiye'de yetişkinlere yönelik yapılan araştırmaların daha ziyade durum tespiti ve niceliksel bir perspektifte ele alındığı söylenebilir.

Yetişkin becerilerine yönelik yapılan sınırlı sayıda araştırma olmakla birlikte geniş ölçekli uluslararası değerlendirmeler yapan IALS ve PIAAC araştırma sonuçlarına göre, bireylerin örgün

³⁴¹ Millî Eğitim Bakanlığı, atasoyramazan@gmail.com

eğitimde kazandıkları bilgi ve becerilerini ilerleyen yaşlarında, günlük hayatta ve iş hayatında büyük ölçüde kullanamadıklarını göstermektedir (OECD, 2013b). 2004 CEDEFOP raporu sonuçlarına göre, 2010' a kadar yeni oluşan mesleklerde çalışacak yetişkinlerin % 50'sinin yüksek becerili işgücüne ihtiyaç duyacakları belirtilmektedir. Bununla birlikte düşük becerili ve sadece temel eğitilmiş insanlardan seçileceği yetişkinlerin oranı % 15'lerde kalmaktadır. Bu durum, geleneksel örgün eğitim boyutunun ötesinde farklı değerlendirmeleri gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda küresel ekonomide rekabet gücünün korunması gibi ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalan ülkelerin, yetişkin nüfusun temel becerileri konusunda yüksek düzeyde kaliteli karşılaştırmalı değerlendirmelere gereksinim duyulmaktadır. Bu yönüyle ülkemizin de katıldığı PIAAC, bu boşluğu doldurmak için geliştirilmiş bir OECD projesidir. On beş yaş grubu öğrencilerinin kazandıkları bilgi ve becerileri araştıran Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA)'dan farklı olarak PIAAC değerlendirmesi, 16 ile 65 yaş grubu iş görenlerinin sözel, sayısal ve problem çözme becerilerine odaklanmaktadır. Ülkemizde de yetişkinlerin sözel ve sayısal becerileri ile teknoloji yoğun ortamlarda problem çözme becerilerine yönelik geniş ölçekli araştırmaların yapılamadığı görülmektedir. Sayısal okuryazarlık becerileri alanında yetişkin becerilerinin uluslararası karşılaştırmalı değerlendirmeler ışığı altında ne düzeyde olduğu ve yetişkinlerin sayısal becerilerini etkileyen değişkenlerin neler olduğu konularında geniş ve bütüncül bakış açılarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Amaç

PIAAC 2012-2015 sonuçlarına göre Türkiye'nin yetişkin nüfusunun sayısal okuryazarlık becerilerinin çeşitli değişkenler açısından en başarılı üç OECD ülkesi ile karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. PIAAC 2012-2015 sonuçlarına göre Türkiye ile katılımcı diğer ülkelerin sayısal okuryazarlık beceri puanlarının dağılımı nasıldır?
2. PIAAC 2012-2015 sonuçlarına göre Türkiye ile katılımcı diğer ülkelerin sayısal okuryazarlık beceri puanları cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve anne baba eğitim düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. PIAAC 2012-2015 sonuçlarına göre Türkiye ile katılımcı diğer ülkelerin sayısal okuryazarlık beceri puanlarını yaş grubu, eğitim durumu anne babanın ve eğitim düzeyleri ne kadar yordamaktadır?

Yöntem

Araştırma, var olan durumu ortaya koymayı amaçlayan tarama modeli ile yürütülmüştür. Katılımcıların sayısal becerilerini ölçmek için bilgisayar tabanlı ya da kağıt kalem tabanlı uluslararası bir konsorsiyum tarafından her ülkenin kendi ana dilinde bir değerlendirme sınavı yapılmıştır. Ayrıca katılımcıların görüşlerini ortaya koymak için bir anket uygulanmıştır. Araştırmada kullanılacak anketler ve sayısal okuryazarlık başarı testi Türkiye genelinde 5170 kişiye uygulanmıştır. Diğer katılımcı ülkelerin örneklem sayısı da yaklaşık 5000'ler civarındadır. Verilerin geçerlilik ve güvenilirliği uluslararası konsorsiyum tarafından gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, yüzde, T-testi, Anova ve Regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizinde yetişkinlerin sayısal okuryazarlık puanlarını belirlemek için aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzde değerlerini içeren betimsel analizler yapılmıştır. Ayrıca cinsiyet, yaş grubu, eğitim düzeyi ve anne babanın eğitim düzeyi değişkenlerine göre ülkelerin sayısal okuryazarlık becerileri açısından yetişkin görüşleri arasında farklılık olup olmadığını test etmek için T-testi ve varyans analizi yapılmıştır. Yetişkinlerin eğitim düzeyi, yaş grubunu ve anne baba eğitim düzeylerinin sayısal okuryazarlık düzeylerini yordayıp yordamadığına ilişkin regresyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Araştırma bulgularına göre Türkiye PIAAC değerlendirme sonuçlarına göre Şili ile birlikte en kötü performans gösteren OECD ülkeleri arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Sayısal beceriler açısından Düzey 1 ve 1'in altında kalan yetişkinlerin yüzdesi (%50,2)'lerle OECD ülkeleri içerisinde Şili'den sonra en düşük performans gösteren ülke olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle yetişkinlerin sayısal okuryazarlık becerilerinin çok düşük olduğu söylenebilir ($X=219,4$). Yapılan t-testi sonucuna göre cinsiyete göre erkekler lehinde tüm ülkelerde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yaş grubuna yönelik yapılan varyans analizinde ise 16-24 yaş grubu gençlerin daha yaşlı yetişkinlere göre sayısal okuryazarlık becerilerinde anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Benzer şekilde eğitim durumuna ve anne babanın eğitim durumu değişkenleri ile sayısal okuryazarlık becerileri arasında araştırmaya konu olan tüm ülkelerde anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p. 0,000$). Diğer bir ifade ile yetişkinin kendisinin ve aile bireylerinin almış olduğu eğitim düzeyi arttıkça sayısal okuryazarlık puanlarında da belirgin artışlar gözlemlenmektedir. Bununla birlikte yapılan çoklu doğrusal regresyon analizine yaş grubunun ($R^2=0,064$), ulaşılan eğitim düzeyinin ve anne baba eğitim durumunun sayısal okuryazarlık becerilerinin anlamlı birer yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Araştırma devam etmektedir...)

Sonuçlar

Yetişkin görüşlerine göre Türkiye'de yetişkinlerin sayısal okuryazarlık becerileri OECD ülke ortalamalarının çok gerisinde kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle yeterlilik düzeyleri açısından düzey 1 ve altında düşük performans gösteren yetişkinler araştırmaya katılan yetişkinlerin yarısına karşılık geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Üst düzey sayısal beceri grubunda yer alan yetişkinlerin oranı da PISA 2009 ve 2012 sonuçlarında olduğu gibi düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya konu olan diğer beş ülkeden sadece Şili ile benzer düşük performans gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma konusu olan tüm ülkelerde cinsiyete yaş grubuna, eğitim düzeyine ve anne babanın aldığı en son eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur ve bu değişkenlerin tüm ülkeler için sayısal okuryazarlık becerilerini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: PIAAC, Yetişkin Eğitimi.